

34. OLAĞAN KURULTAY PARTİ MECLİSİ ÇALIŞMA RAPORU

17-18 Temmuz 2012 | Ankara

Cumhuriyet Halk Partisi

**“düünden bugüne
bugünden geleceğe
yolculuk”**

34. Olağan Kurultay Parti Meclisi Çalışma Raporu
17-18 Temmuz 2012 | Ankara

*bu rapor, sizlere,
emek ve sabırla
“bir ağaç gibi tek ve hür”
ve “bir orman gibi kardeşçesine”
çalışan CHP’lilere ithaf olunur*

Cumhuriyet Halk Partisi

34. Olağan Kurultayı

Cumhuriyet Halk Partisi'nin 34. Olağan Kurultayı 17-18 Temmuz 2012 Salı-Çarşamba günleri saat 10.00'da Ankara'da ARENA KAPALI SPOR SALONU'NDA (Gar Meydanı-Ulus) aşağıda yazılı gündem maddelerini görüşmek üzere toplanacaktır.

Sevgi ve Saygılarımla,

Kemal KILIÇDAROĞLU
CHP Genel Başkanı

GÜNDEM:

1. Açılış
2. Saygı Duruşu – İstiklal Marşı,
3. Kurultay Başkanlık Kurulu Seçimi
(1 Başkan, 2 Başkan Yardımcısı, 6 Yazman)
4. Genel Başkanın Açılış Konuşması
5. Çalışma ve Hesap Raporlarının okunması, görüşülmesi ve aklanması
6. Kurultay Sonuç Bildirgesi Hazırlık Komisyonunun oluşturulması
7. Kurultay Yönetmeliğinin bazı maddelerinin değiştirilmesinin görüşülüp oylanması
8. Kurultay Sonuç Bildirgesinin oylanması
9. Genel Başkan Seçimi
10. Parti Meclisi Üyeleri (60 asıl üye, 15 yedek üye) ile Yüksek Disiplin Kurulu Üyeleri (15 asıl üye, 8 yedek üye) seçimi
11. Kapanış

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ | CHP HEM FİLİZDİR HEM ÇINAR

Amacımız	15
İlkelerimiz	15

PERFORMANSIMIZ | 2 YILA SİĞDİRDİĞİMİZ DÖNÜŞÜM - HALK PARTİSİ CHP

Genel Başkan'ın 2 Yılı	19
Seçim Performansı	25
Örgüt Yönetimi ve Örgütlenme Performansı	26

ÇALIŞMALARIMIZ | HEM TEORİ HEM PROJE ÇALIŞKAN CHP

Parti Meclisi Toplantılarında Görüşülen Önemli Gündem Maddeleri	31
Merkez Yönetim Kurulu Tarafından Yürütülen Çalışmalar	37
Seçim ve Hukuk İşleri.....	39
İşçi, Memur Sendikaları, Emekliler ve Emek Bürolarıyla Sendikaları, Meslek İşveren Kurulları ve Diğer Sivil Toplum Kuruluşları	45
Dış İlişkiler ve Yurtdışı Örgütlenmeler.....	55
Kadın Örgütlenmesi ve Kadın Kolları	65
Gençlik Örgütlenmesi ve Gençlik Kolları	73
Ekonomik ve Mali Politikalar	87
Halkla İlişkiler.....	93
Ar-Ge; Bilim Yönetim ve Kültür Platformu	101
Parti İçi Eğitim.....	115
Bilgi ve İletişim Teknolojileri	125
İnsan Hakları	131
TBMM Grubu Faaliyetleri	138

İKTİDARA HAZIRIZ | İLKELERİNDEN BESLENEN ÇÖZÜM ODAKLI SİYASET

Demokrasi ve Özgürlük.....	143
Ekonomi.....	152
Eğitim.....	171
Sağlık.....	175
Dış Politika.....	179
Yerel Yönetimler.....	182
Eşitlik, Sosyal Adalet ve Aile Sigortası.....	218
Kamu Hizmetleri.....	223
İş Yaşamı.....	246

MALİ RAPOR | HESAP VEREN ŞEFFAF CHP

6 Temmuz 2012 Tarihli Parti Meclisi Toplantısında detaylı olarak sunulacaktır.....	255
--	-----

KURUMSAL YAPIMIZ | BAYRAĞIMIZI TAŞIYANLAR

Parti Organları.....	259
Merkez Yönetim Kurulu Üyeleri.....	259
Parti Meclisi Üyeleri.....	264
Yüksek Disiplin Kurulu Üyeleri.....	270
Kadın Kolları Merkez Yönetim Kurulu Üyeleri.....	271
Gençlik Kolları Merkez Yönetim Kurulu Üyeleri.....	273
TBMM Grubu.....	276
İl Başkanlarımız.....	287
İlçe Başkanlarımız.....	289
Belediye Başkanları.....	308
Parti Organlarında Gerçekleşen Değişimler.....	319
İdari Personel.....	320
Kurultay Delegeleri Listesi.....	322

**CHP hem filizdir,
hem ınar**

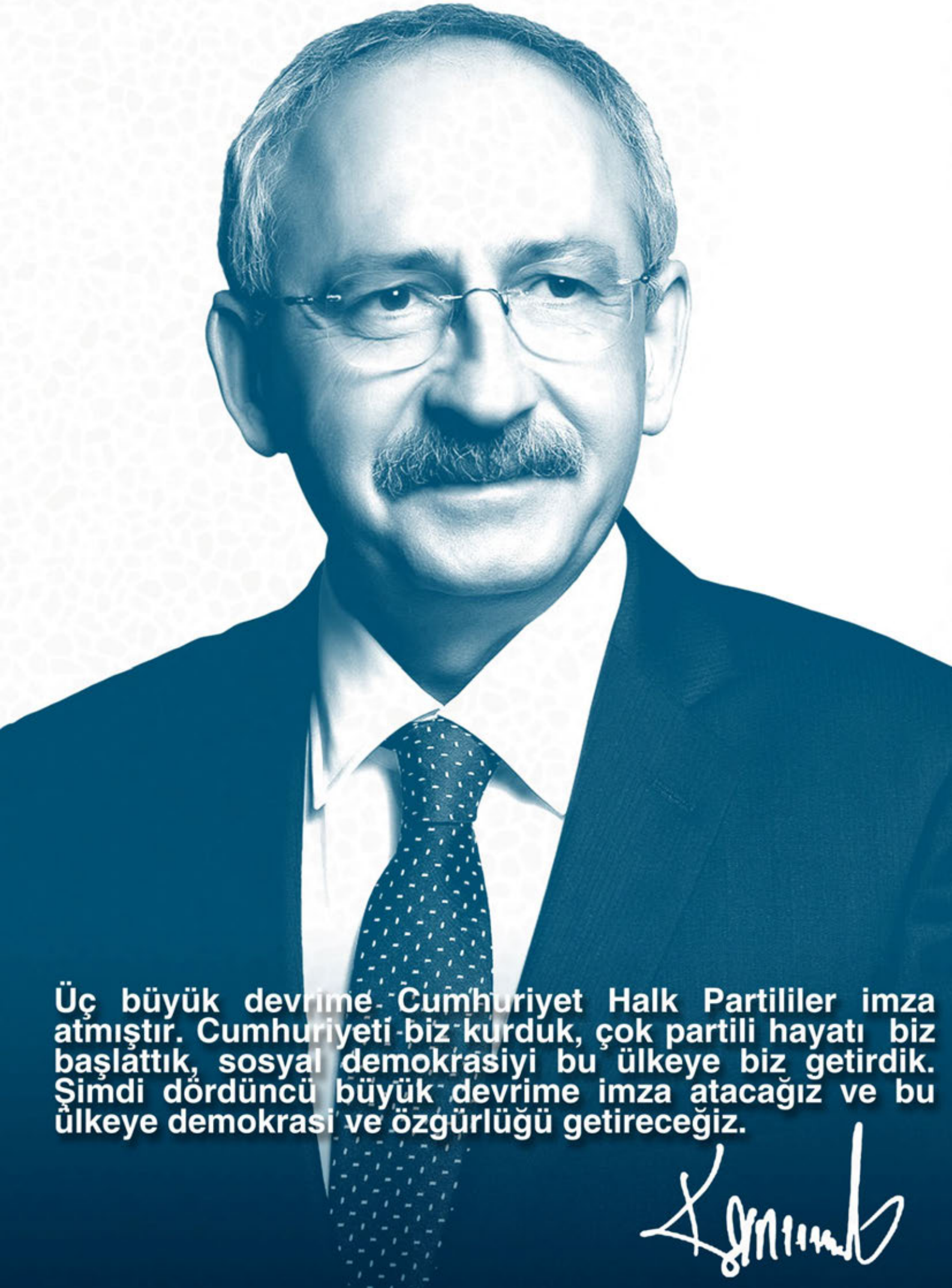

benim iki büyük eserim vardır
biri Türkiye Cumhuriyeti, diğeri Cumhuriyet Halk Partisi

M. Atatürk

Üç büyük devrime Cumhuriyet Halk Partililer imza atmıştır. Cumhuriyeti biz kurduk, çok partili hayatı biz başlattık, sosyal demokrasiyi bu ülkeye biz getirdik. Şimdi dördüncü büyük devrime imza atacağız ve bu ülkeye demokrasi ve özgürlüğü getireceğiz.

Signature

Amacımız

Cumhuriyet Halk Partisi'nin amacı; insan haklarına ve hukukun üstünlüğüne; laik, çağdaş, katılımcı ve çoğulcu demokrasiye dayanan hakça bir düzen oluşturmak, ülkenin güvenliğini ve bütünlüğünü, ulusal birliği, ekonomik ve siyasal bağımsızlığı, yurttan ve dünyada barışı koruyup güçlendirmek, kuvvetler ayrılığına, bağımsız ve tarafsız yargıya dayanan bir hukuk devleti düzenini gerçekleştirmek, bireysel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınmasını sağlamak, özgür bireyler arasında toplumsal dayanışmayı ve işbirliğini geliştirmek, her türlü ayrımcılığa ve dışlanmaya karşı mücadele etmek ve bu tür işlemlere maruz kalan kişilerle dayanışma halinde olmak, bireylerin kültürel farklılıklarının zenginlik olduğunu göz önünde tutarak ve koruyarak bir arada yaşayabilecekleri ortamı ve koşulları sağlamak, yoksulluk ve açlıkla hak temelinde mücadele etmek, tam istihdam hedefine yaklaşmak, sürdürülebilir ve dengeli büyümeyi, önce üretmeyi sonra insanca ve hakça bölüşmeyi ve toplumsal dayanışmayı sağlamak, halkın mutluluğunu, gönencini ve yönetime katılma olanağını arttırmak, haklardan ve özgürlüklerden eşit olarak yararlanılmasını sağlamak, cinsiyet eşitliğinin toplumsal yaşamın her alanında uygulanmasını sağlamak, kadına karşı her türlü şiddeti önlemek, gençlere; bilime, teknolojiye, gelişmeye, yeniliğe ve değişime açık, özgür ve eleştirel düşünceye sahip, demokrasi ve insan haklarına saygılı bir toplumun bireyleri olmalarını sağlayacak bir eğitimi vermek, çocukların birey olarak haklara sahip olduğunu göz önünde tutarak haklarını korumak ve uygulanmasını sağlamak, çocuklara yönelik her türlü şiddet ve istismarı önlemek, engellilerin toplumsal yaşama katılımını sağlayacak önlemleri almak, her engelli bireyin farklı gereksinimleri olduğunu göz önünde tutmak, tüm emekçilerin örgütlenme, toplu sözleşme, grev haklarının tanınmasını sağlamak, insanca çalışma koşullarını güvence altına almak, bilimin, sanatın, kültürün gelişmesini sağlayacak özgür ortamı yaratmak, doğayı, çevreyi ve hayvan haklarını korumak, emperyalizmin, sömürünün ve sömürgeciliğe yönelik her türlü uygulamanın önlenmesi için mücadele etmek ve tüm insanlığın esenliğine ve özgürlüğüne katkıda bulunmaktır.

İlkelerimiz

Cumhuriyet Halk Partisi programındaki anlamlarıyla **Cumhuriyetçilik, Milliyetçilik, Halkçılık, Devletçilik, Laiklik, Devrimciliktir.**

Başta Kurtuluş Savaşımız olmak üzere, özgürlük hareketlerinden, emek mücadelesinden ve evrensel dayanışmadan kaynağını alan sosyal demokrasinin, "insan hakları, hukukun üstünlüğü, özgürlük, eşitlik, dayanışma, barışçı ve adil bir dünya, emeğin yüceliği, sürdürülebilir ve dengeli kalkınma, gönenc, doğanın ve çevrenin korunması, çoğulcu ve katılımcı demokrasi" değerlerine dayanan; kadın erkek eşitliğine inanan; bu değerleri gerçekleştirmeyi hedefleyen; devleti, kişilerin özgürlüklerini ve refahını sağlamaya yönelik bir hizmet aracı olarak kabul etmektir.

performansımız

iki yıla sığdırdığımız dönüşüm
halk partisi CHP

Genel Başkan'ın 2 Yılı

Birlikte Yaptık, Birlikte Başaracağız

İki yıl önce gerçekleştireceğimiz 33. Olağan Kurultayın heyecanı ülkemizi sarmıştı. Türkiye gözünü CHP'ye dikmiş, yepyeni bir umutla yeni bir Türkiye hayali kuruyordu. Bugün hala bu heyecanı canlı bir şekilde içimizde hissediyoruz. Demokratik bir Türkiye, yoksulluk ve yolsuzlukla mücadele, halkına hesap veren şeffaf bir devlet, katılımcı demokrasi, özgürlük ve adaletin yalnız sözlerde değil, yaşamın doğal bir parçası olduğu yeni bir düzen... "Umudun ve özgürlüğün ülkesi, herkesin Türkiye'si" işte bütün bu duyguların ifadesinden ibaret.

Böyle bir Türkiye'yi kurmak için, partimiz de yeni adımlar atmak zorundaydı. Ülkemize dördüncü büyük devrimi getirmek için devrimci bir cesaretle partimize bakmak, halkçı, sosyal demokrat ve eşitlikçi bir gözlükle, demokratik bir şekilde eksiklerimizi gidermemiz gerekiyordu. Biz "ya yeni bir yol bulacağız ya da yeni bir yol açacağız" dedik. Bu süre içinde yaptıklarımızla, Türkiye'yi değiştirmek için gereken cesarete sahip bir parti olduğumuzu herkese gösterdik. Çünkü CHP tarihi devrimci bir cesaretin de tarihidir. CHP tarihi, Cumhuriyet'in doğduğu siperlerden, Lozan'a, çok partili hayatın kurulmasından Kıbrıs'a kadar bu güzel ülke için kimsenin atamayacağı adımları, büyük bir kararlılık ve inançla atmanın örnekleriyle doludur.

Tüzüğümüzü yeniledik, Türkiye için emsalsiz adımlar attık.

Tarihimize arkamızı asla dönmedik, bu doğrultudan asla sapmadık. Sosyal demokrat, özgürlükçü, eşitlikçi bir parti olarak tüzüğümüzü ilkelerimiz doğrultusunda yeniledik. 16. Olağanüstü Kurultayımızda Türkiye için emsalsiz adımlar attık. Kadın ve gençlerin karar mekanizmalarında daha fazla yer alabilmesi için cinsiyet kotasını yüzde 33'e, gençlik kotasını yüzde 10'a çıkardık. Sekiz yıllık bir aradan sonra Gençlik ve Kadın kongreleri bizim dönemimizde Büyük Kurultaylarını yaparak hepimize farklı bir enerji kattı.

Bütçemizin yüzde 40'ını örgütlere ayırdık, örgütümüz artık daha güçlü

Genel bütçemizin yüzde 40'ını il örgütlerine ayırarak örgütlerimize çok önemli bir finansman olanağı sağladık. Biliyoruz ki örgütümüz artık kendi ayakları üzerinde daha güçlü duruyor. Çok uzun zaman sonra çarşaf liste ile il kongrelerimizi yaptık, halkımıza daha fazla ulaşmak ve tabana yayılmak için üyelik işlemlerini çağdaş standartlara uygun hale getirdik, Mobil Aidat Sistemi ile üye aidatlarının takibi için teknolojiyi en etkili şekilde kullanmaya başladık, bütün parti örgütlerine eğitim vermek için "Birlikte Öğrenme" çalışmasını başlattık ve parti eğitmenlerimizi yetiştirdik.

Halkla İlişkiler Çağrı Merkezi ve İnternet Sitesi ile doğrudan halka ulaştık

Yurttaşlarımızın paylaştıkları sorun ve önerilerin MYK Üyeleri ile paylaşarak halk nezdinde çözüm bekleyen konuların gündeme getirilmesi için “Halkla İlişkiler Çağrı Merkezi”ni kurduk, internet sitemizi gençlerin vizyon ve enerjisiyle, çağdaş modeller doğrultusunda yenileyerek halkla iletişimimizi güçlendirdik. Bu girişimlerimizle doğrudan halka ulaştık. Artık kapılarını halka sonuna kadar açmış, demokratik yöntem ve yollarla yöneticilerini seçen, dinamik, vizyoner, kadrolarını gençlerin ve kadınların doldurduğu güçlü bir CHP var.

Türkiye’nin kemikleşmiş sorunlarına yeni çözümler bulduk

Bu enerjiyle Türkiye’nin kemikleşmiş bütün sorun alanları için projeler ürettik. Sivil anayasa çalışmalarına destek olduk ve ilkelerimizi kamuoyuyla paylaştık, “Cumhuriyetin 100. Yılında Doğru İnsan ve Üretim Odaklı Yeni Ekonomi Modeli” ile yepyeni bir ekonomik vizyonu kamuoyuna sunduk.

“Cumhuriyetin 100. Yılında Yeni Tarım Düzeni” ile tarım politikaları alanında, KOBİ’lerin sorunlarını takip etmek ve sorunlarına çözüm oluşturmak için KOBİ komisyonuyla, ülkemizin enerji arz güvenliği ve dışa bağımlılığın azalmasına yönelik politikaların oluşturulması için kurduğumuz Enerji Komisyonumuzla ekonomik hayatın tamamı hakkında yepyeni politika setleri oluşturduk.

Bilim Yönetim Kültür Platformunda yüzlerce akademisyen çalışmalarıyla Türkiye’nin geleceğini çiziyor

Politika geliştirme çalışmaları kapsamında Bilim Yönetim Kültür Platformu çatısı altında 35 alanda 112 rapor ve öneriyle detaylı çalışmalar yürüttük. Bugün Türkiye’nin sorunlarına çözüm getirmek için yüzlerce akademisyen ve uzman parti çatımız altında çalışıyor, onların yeni fikirleri Türkiye’nin geleceğini çiziyor. Seçim döneminde hazırlanan 10 ayrı rapor ile CHP’nin her alandaki somut politikalarını kamuoyuna sunduk. Kaleme alınan 22 broşür ile bu politikaları geniş halk kitleleri ile paylaştık. 81 ilimizin her biri için ayrı ayrı hazırladığımız il raporları ile CHP’nin yerele yönelik politikalarını güncelledik ve şekillendirdik. Yurt dışı örgütlenme çalışması kapsamında oy hakkı olan her seçmene ulaşmak için yepyeni bir modeli hayata geçirdik.

Türkiye’yi iki kere turladık, milyonlarca kalbe ulaştık

Seçimler sonrasında hazırladığımız seçmen davranışı analizi ile seçimlerden çıkarabileceğimiz dersleri değerlendirdik. TBMM’nin açılmasını takip eden süreçte gündemdeki konulara ilişkin hazırladığımız Politika Notları ile bilgi temelli siyasetin ve tartışmanın alt yapısını hazırladık. Sosyal demokrat ideolojiyi anlatan ve şekil veren birçok eserin Türkçe’ye kazandırıldığı ve kazandırılmaya devam edileceği “Sosyal Demokrasi Kitaplığı”nı oluşturarak Türkiye için önemli bir entelektüel yatırıma imza attık.

Seçim ve referandum döneminde 81 ilde miting yaptık. Bu dönemde tüm Türkiye'yi iki kere dolaştım, hep birlikte yüzlerce ilçeye, binlerce beldeye, milyonlarca kalbe ulaştık. Örgütümüzün tüm gücü ile Türkiye'nin bütün sokaklarında CHP'nin adil ve özgür Türkiye bayrağını dalgalandırdık. Hakkari'den Edirne'ye kadar sesimiz caddelerden geçti, denizlere ve sarp dağlara ulaştı.

CHP sosyal demokrasinin küresel aktörü haline geldi

Bu güzel Cumhuriyetin temel değerlerini korumak ve geliştirmek için yorgunluk nedir bilmedik, asla yılmıyız, asla düşmedik ve sürekli çalıştık.

Bu çalışmamız sadece Türkiye içerisinde kalmadı, yurtdışında da benzeri görülmemiş yepyeni alanlar açtık. Sosyalist Enternasyonel'in Arap Baharı Komite Toplantısı ile Arap Baharı hakkındaki uluslararası toplantımızı İstanbul'da gerçekleştirdik. Bölgede yaşanan bütün sorunları, sorunların muhataplarıyla birlikte değerlendirdik ve iddiamızı ortaya koyduk. Brüksel'den Washington'a kadar dünyanın güç merkezlerinde CHP'nin dünya görüşünün güçlü bir şekilde yankı bulması için çalıştık ve temsilcilikler açtık. Bölgedeki en güçlü sosyal demokrat örgüt olarak, sosyal demokrasinin küresel geleceğinde hem söz sahibi hem de aktör olduk.

Kalbimiz daha iyi bir Türkiye ateşiyle yanıyor

Bizim Türkiye hakkında çok ciddi hayallerimiz, isteklerimiz ve kalbimizi ateşle dolduran iddialarımız var. CHP iktidarında özgür, adil ve mutlu bir Türkiye istiyoruz. Biz özel yetkili mahkemeleri kaldıracacağız, seçim barajlarını yıkacağız, 12 Eylül rejiminin yarattığı anti demokratik siyasal partiler yasasını değiştirecek, örgütlenme özgürlüğünün önündeki her engeli yok edeceğiz. Cumhuriyetin yüzüncü yılında Türkiye'de YÖK olmayacak, hükümetin yargıyı kontrol etmesi için üretilmiş HSYK aracı diye bir araç kalmayacak. Sosyal devleti güçlendirecek, aile sigortası ile hem kadının toplum içindeki varlığını güçlendirecek hem de zor durumdakilere devletin şefkat elini en güçlü şekilde uzatacağız. "Bir ülke ne kadar iyi durumdadır" sorusuna biz CHP olarak "**en zor durumdakinin yaşadığı kadar**" diyoruz. Bizim için bir ülkede adaletsizliğe uğrayan bir kişi bile varsa o ülke artık adil değildir, bir ülke ancak özgürlüğü elinden alınmışlar kadar özgürdür. Biz bu ülkede adaletsizliğe maruz kalan ve özgürlüğü doyasıya yaşayamayan kimse bırakmayacağız.

CHP iktidarıyla her yıl yüzde 7 büyüyen, mili geliri üç kat artmış, zengin Türkiye

CHP iktidarıyla, 2023 yılında, gayri safiyurt içi hasıla 2,6 trilyon dolar olacak, kişi başına düşen geliri üç kat artırıp, 31 bin 500 dolara çıkartacağız. Halkın iktidarda olduğu bir Türkiye yılda 650 milyar dolar ihracat yapacak, işsizlik yüzde 6 olacak ve Türkiye ekonomisi her yıl ortalama yüzde 7 oranında büyüyecek.

Biz güçlü, özgür, zengin ve adil Türkiye için varız

CHP bunu yapma gücüne, dirayetine, aklına ve inancına sahiptir. Biz güçlü, özgür, zengin ve adil bir Türkiye için varız. Türkiye'nin en iyi kadroları, en genç yürekleri, en dinamik akılları, en ciddi vizyonu CHP'de... Artık, özgürlük sorununa cevabı otoriterlik ve baskı olan, ekonomide Washington tabanlı neoliberal politikaların tercümesinden başka verecek cevabı olmayan, yargı ancak kendi eli ve kontrolü altında olduğu zaman kendisini güvende hisseden, Türkiye'nin temel sorunlarında çözümsüzlük ve statükonun devamından başka bir amacı olmayan iktidar yapısının karşısında, Mustafa Kemal Atatürk'ün devrimci düşüncesi ile parlayan, evrensel sosyal demokrasinin adresi, hakça üretip hakça paylaşmak isteyen bir CHP var. Bu halk, yepyeni bir Türkiye'nin doğmasını bekliyor. Özgürlüğün şafağı CHP'den doğacak.

Şimdi Türkiye bizi bekliyor

İki yıl içerisinde birlikte çok şey değiştirdik. Şimdi Türkiye değişmek için bizi bekliyor.

Yerel seçimlerden başlayarak, sosyal demokrat anlayışı hayata geçirecek, umudun ve özgürlüğün ülkesi, herkesin Türkiye'si hayalini hep birlikte gerçek yapacağız. Geçtiğimiz iki yılda partimiz gücünün nelere yettiğini ve neleri değiştirebileceğini gösterdi, önümüzdeki yıllarda yepyeni bir Türkiye kuracağız. Bu zamana kadar birlikte yaptık, bundan sonra da birlikte başaracağız.

Yolumuz açık olsun!

Kemal KILIÇDAROĞLU
Genel Başkan

sayılarla iki yılın öyküsü

106

gerçekleştirilen uluslararası görüşme sayısı
CHP sosyal demokrasinin
küresel aktörü oldu

112

açıklanan rapor ve öneri sayısı
CHP rapor ve önerileriyle ülke
sorunlarına çözüm getirdi.

214

gerçekleştirilen miting sayısı
Türkiye'nin her ilinde izimiz,
her sokağında sesimiz var.

496

kanun teklifi sayısı
milletin verdiği emaneti
millete hizmet etmek için kullandık

6.936

TBMM Grubu tarafından verilen
soru önergesi sayısı
halkın derdini, iktidardan sorduk

48.314

partimize yüzyüze görüşmeye
gelen vatandaş sayısı
partinin kapıları halka açıldı

132.764

iletişim kanallarından ulaştırılan
taleplere verilen cevap sayısı
halkın partisi, halkla birlikte

6.253.381

internet sitesine gelen
yıllık tekil ziyaretçi sayısı
21. yüzyılın, çağdaş partisi

Zaman çizelgesi: İz bırakan adımlar

Aralık 2010	• Teknolojik alt yapısı sağlam, içeriği güçlü, sosyal medya uyumlu, yeni internet sitesi devreye sokuldu.
Ocak 2011	• Enerjide arz güvenliğini sağlayacak politikaları planlamak üzere "Enerji Komisyonu" kuruldu.
Şubat 2011	• Üye aidatlarının mobil aidat uygulaması ile ödenebilmesi sağlandı.
Mart 2011	• Örgütlerle kapalı devre bilgi paylaşımını sağlayan intranet sistemi devreye sokuldu • Cumhuriyetin 100. yılına doğru "Yeni Tarım Düzeni" isimli tarım politikası açıklandı.
Nisan 2011	• "Doğu ve Güneydoğu Anadolu Ekonomik Kalkınma ve Stratejik Hedefler Raporu" açıklandı
Haziran 2011	• "Cumhuriyetin 100. Yılına Doğru İnsan ve Üretim Odaklı Yeni Ekonomi Politikası Raporu" açıklandı. • "Demokrasi: Eşit Yurttaş, Özgür Toplum Raporu" açıklandı.
Ekim 2011	• Parti üye tabanı ADNKS çerçevesinde yenilenerek güncellendi.
Kasım 2011	• Yurttaşlarımızın paylaştıkları sorun ve önerilerin MYK üyeleriyle paylaşılarak halk nezdinde istenen ve beklenen konuların gündeme getirilmesi için "Halkla İlişkiler Çağrı Merkezi" kuruldu.
Şubat 2012	• Türkiye'nin en demokratik tüzüğü, yapılan Olağanüstü Kurultay'da CHP tarafından hayata geçirildi. • Çok önemli bir adım atılarak il kongrelerinde "çarşaf liste" uygulamasına geçildi. • Kadın ve Gençlerin karar mekanizmasında daha fazla yer alabilmesi için cinsiyet kotası %33'e, gençlik kotası %10'a çıkartıldı.
Mart 2012	• İç işleyişimizden kaynaklanan tüm işlem ve uygulamalardan dolayı çıkan uyuşmazlıkların çözümü için "Hukuk Eşgüdüm Merkezi" kuruldu. • Sosyalist Enternasyonel Arap Baharı komite toplantısına ev sahipliği yapıldı. • "KOBİ Komisyonu" kurularak, KOBİlerin sorunlarına çözüm bulmak için önemli bir adım atıldı.
Nisan 2012	• Seçim Eşgüdüm Merkezi (SEM) kurumsal bir altyapıya kavuşturuldu. • Uluslararası Arap Baharı Toplantısı gerçekleştirildi.
Mayıs 2012	• Engellilerin ekonomik, sosyal, siyasal sorunlarının çözülmesi amacıyla "Engelsiz Bir Türkiye İçin, Engelliler Üst Kurulu" kuruldu.
Haziran 2012	• "Türkiye Gönüllüleri Projesi" ile parti gönüllülerinin örgütlenmesi sağlandı. • Tüm yönetmelikler tüzüğe uygun hale getirildi. • Bilgi ve İletişim Teknolojileri Merkezi (BİTEM) kuruldu.
Temmuz 2012	• 8 yıl aradan sonra Kadınlar ve Gençler kongrelerini yaparak, Büyük Kurultay şölenini yaşadılar.

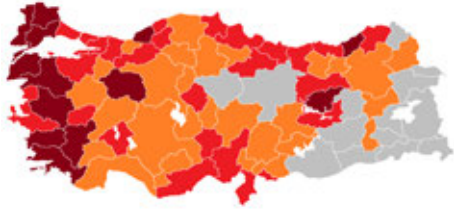

Seçim Performansı

Cumhuriyet Halk Partisi 2011 Genel Seçimlerinde yurt genelinde oy oranı olarak **bir önceki genel seçime göre 5 puanlık bir artış** gösterirken, 2007 yılında yapılan genel seçimlerde aldığı oy sayısından, 2011 genel seçimlerinde 3 milyon 838 bin 164 oy fazla alarak, oyunu **% 50'nin üzerinde arttırmayı** başarmıştır. 2007 genel seçimlerine kıyasla kayıtlı seçmen sayısındaki artış yaklaşık %23'tür. CHP'nin oy miktarındaki artış seçmen sayısındaki artışın yaklaşık **2 katı oranında** gerçekleşmiştir.

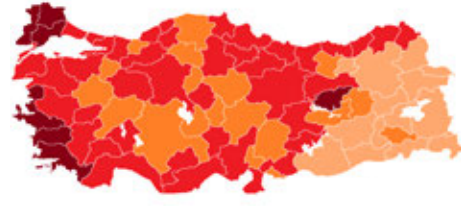
2007 – 2011 seçimleri iller bazında karşılaştırma

2011 seçimlerinde 2007 seçimlerine göre oy artışı

- %1-%5 arası artış
- %5-%10 arası artış
- %10+ artış

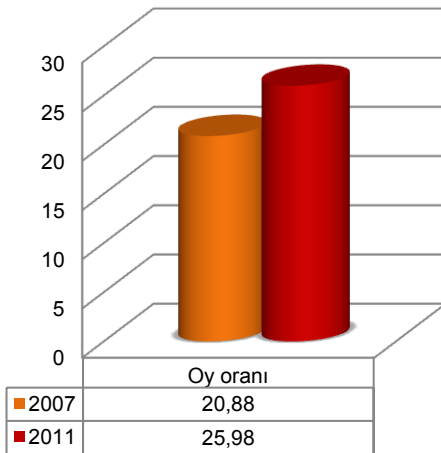
2011 seçimlerinde iller bazında sıralama

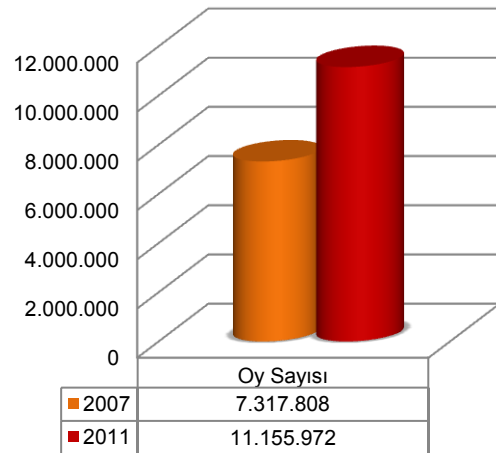
- Sıralamada 4. veya üzeri olunan iller
- 3. parti olunan iller
- 2. parti olunan iller
- 1. parti olunan iller

Cumhuriyet Halk Partisi 12 Haziran 2011 genel seçimlerinde **67** ilde oy oranını yükseltmeyi başarmıştır. Bu illerden **13**'ünde yüzde 10 ve üzeri artış görülürken, **26**'sında artış %5 ile %10 arasında ve **28** ilimizde %1 ile % 5 arasında gerçekleşmiştir. 7 ilde birinci parti, 42 ilde ikinci parti, 19 ilde 3. parti, 14 ilde ise sıralamada 4 veya üzerinde yer almıştır.

2007 - 2011 Genel Seçimleri Oy Oranları

2007 - 2011 Genel Seçimleri Oy Oranları

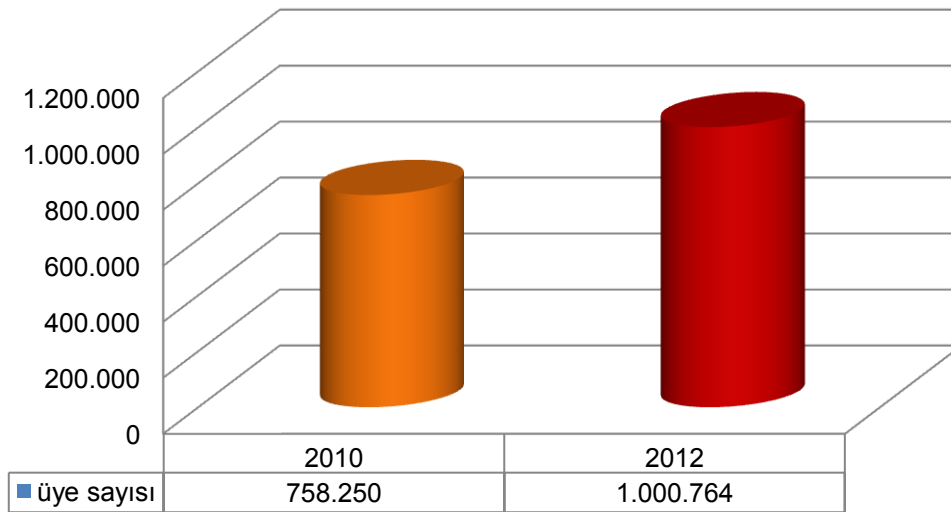
Örgüt Yönetimi ve Örgütlenme Performansı

“Merkezden değil, yerinden yönetim” ilkesi çerçevesinde büyük bir başarı gösteren örgüt yönetimimiz ile tabanın sesinin daha gür çıkmasını sağladık. Yaptığımız çalışmalarla örgütümüzün uzun zamandır beklediği Kongreler Yönetmeliği’nde değişiklik yaparak önseçim delege sayısını 1/50’ye çıkardık. Mahalle ve İlçe Meclislerini oluşturduk. Kadın ve gençlerin önü artık CHP’de daha açık. Cinsiyet kotası %33’e, gençlik kotası %10’a çıkarıldı. Kadın ve Gençlik kongreleri yapıldı. Demokratik, katılımcı ve çoğulcu örgüt yönetimini sağladık.

Kurultay Takvimi uzun tutarak katılımcılık anlayışını ön plana çıkardık. İl ve ilçe kongrelerinde yıllardan beri ilk defa “Çarşaf Liste” uygulamasını hayata geçirdik. Demokratik seçimlerin önündeki engelleri kaldırdık. Nüfus oranına göre İl ve İlçe Yönetim Kurulu üye sayıları bu dönemde arttırıldı.

Bilindiği gibi “CHP Parti Kütüğü” üyelik hakkının güvencesi ve örgütlenme performansının temel göstergesidir. Tüzük kuralları dışında kimsenin adı kütüğe ilave edilemez veya çıkartılamaz. “Parti Kütüğü”ne kayıtlı üyeler 25 Haziran 2012 tarihi itibarıyla, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilmiş olan 2012-1. dönem üyelerle birlikte toplam **957** ilçede asıl üye sayısı olan **1.000.764**’tür. Parti Kütüğünde kayıtlı üyelerle ilgili olarak 22 – 23 Mayıs 2010 tarihinde yapılan 33. Olağan Kurultayında verilen raporda **758.250** üyemizin olduğu belirtilmiştir.

Örgütlerimize Kayıtlı Üye Sayısı
2010 - 2012

Bilindiği üzere, CHP Genel Merkez Üye Parti Kütüğü 25 Ekim 1999 tarihinde başlayan Üye Kayıt Yenileme Takvimi ile oluşturulmaya başlanmıştır.

Günümüze değin üye başvuruları sonucu üye sayılarımızda sürekli bir artış söz konusu olmuştur. Ancak, bu üye artış durumuna paralel olarak asıl üyelerimizden adres bilgileri değişenlerin, Tüzüğümüzün 17. maddesine göre Genel Sekreterliğe bildirilmediği tespit edilmiştir.

Parti Kütüğünde kayıtlı asıl üyelerimizin, üyeliklerinin bağlı bulunduğu sandık seçmen listesindeki kayıtlı oldukları mahalle, köy veya beldelere göre **güncel adreslerine yerleştirilmeleri** amacı ile 12 Haziran 2011 tarihinde yapılan Milletvekili Genel Seçimlerinde kullanılan Seçmen Kütüğü ile durumları karşılaştırılmıştır.

Bu karşılaştırma sonucu mahalle, köy, beldesi veya ilçesi farklı olanların isim listeleri, Genel Sekreterliğin 08.08.2011 tarih ve 2011/10 sayılı genelgesi ekinde İlçe Başkanlıklarına gönderilerek ilgili listelerin herkesin görebileceği ilçe merkezinde 1 ay süreyle askıda kalması, bu süre içerisinde güncel adres bilgilerinde değişiklik olduğunu belirten üyelerimizin İlçe Nüfus Müdürlüğünden alacakları ikametgah belgelerinin asıllarının 09 Eylül 2011 Cuma gününe kadar Genel Sekreterliğe ulaştırılması istenmiştir.

Yapılacak güncellemelere ilişkin İlçe Başkanlıklarından gelen yoğun talep üzerine, 09 Eylül 2011 olarak belirtilen yanıt süresi, Genel Sekreterliğin 09.09.2011 tarih ve 2011/12 sayılı Genelgesi ile 30 Eylül 2011 gününe kadar uzatılmıştır.

Genel Sekreterliğin 24.11.2011 tarih ve 2011/8369 sayılı yazısı ile üyelerimizin güncel adreslerinin Parti Kütüğü üzerinde aktarılmalarının tamamlandığı İl ve İlçe Başkanlıklarımıza bildirilmiştir.

Genel Merkez Parti Kütüğüne kayıtlı **1.000.764** asıl üyemizden fotoğrafları üye kimlik kartı yapmaya elverişli olan **901.729** asıl üyemize üye kimlik kartları düzenlenmiştir.

Çalışmalarımız

hem teori, hem proje, alışkan CHP

Parti Meclisi Toplantılarında Görüşülen Önemli Gündem Maddeleri

22-23 Mayıs 2012 Tarihlerinde Toplanan 33. Olağan Kurultay'dan Bu Yana Yapılan Parti Meclisi Toplantıları ve Alınan Önemli Kararlar

❖ 29 Mayıs 2010:

33. Olağan Kurultay'da seçilen Parti Meclisi üyeleri arasından Merkez Yönetim Kurulu üyeleri, Genel Sekreter ve Genel Sayman seçimi yapıldı.

❖ 04 Ağustos 2010:

CHP Genel Merkezi ve 81 İl Başkanlığının ilçeleri de kapsayan 2009 yılı kesin hesapları ile bağışlama talebinde bulunan 5 (beş) kişinin bağışlama istekleri kabul edildi.

❖ 03 Ekim 2010:

12 Eylül 2010 tarihinde yapılmış olan Anayasa Değişikliklerinin Halkoyuna sunulmasının (Referandum) sonuçları görüşüldü.

❖ 25 Aralık 2010:

CHP Tüzüğü uyarınca, 15. Olağanüstü Kurultay'da seçilen Parti Meclisi üyeleri arasından görevlendirilen Merkez Yönetim Kurulu üyeleri konusunda bilgi verildi ve Merkez Yönetim Kurulu'ndaki görev alanları için yetki alındı.

Merkez Yönetim Kurulu'nda mevcut görev alanlarının yanı sıra; "İnsan Haklarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı" ve "Bilgi ve İletişim Teknolojilerinden Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı" adıyla yeni görev alanları belirlendi.

Mevcut “Meslek Kuruluşları, Sendikalar ve Sivil Toplum Kuruluşlarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı” görev alanı ile ilgili olarak

1. İşçi – Memur Sendikaları, Emekliler, Emek Bürolarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı,
2. İşveren Sendikaları, Meslek Kuruluşları ve Diğer Sivil Toplum Kuruluşlarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı,

olarak iki yeni görev alanı belirlenmesi konusunda Genel Başkana yetki verildi.

Parti Meclisi üyeleri ve Milletvekillerinin sorumlu olacakları iller kur'a ile belirlendi.

❖ **24 Şubat 2011:**

CHP Genel Merkezi 2011 yılı Tahmini Bütçesi kabul edildi.

18 Aralık 2010 – CHP 15. Olağanüstü Kurultayı

❖ **18 Mart 2011:**

12 Haziran 2011 Genel Seçimleri için Parti adaylarının tespiti yöntemi konusunda karar alındı. Buna göre; 52 ilde Merkez Yoklaması, 27 ilde Önseçim, 1 ilde Basit Aday Yoklaması, 1 ilde Genişletilmiş Aday Yoklaması Yöntemleri ile Milletvekili adaylarının belirlenmesine karar verildi.

Milletvekili Seçimleri için adaylık başvuru ve bitiş tarihleri saptandı.

Bağışlama talebinde bulunan 37 (otuz yedi) kişinin bağışlama istekleri kabul edildi.

❖ **10 Nisan 2011:**

85 seçim çevresinin Milletvekili aday listeleri, sıraları, çekilen adayların yerlerinin doldurulmasıyla oluşacak listeler kabul edildi.

❖ **09 Temmuz 2011:**

12 Haziran 2012 tarihinde yapılan Milletvekili Genel Seçimi sonuçları değerlendirildi.

Genel Merkezin ve 81 İl Başkanlığının ilçeleri de kapsayan 2010 yılı kesin hesapları kabul edildi.

❖ **08 Eylül 2011:**

Parti Meclisi toplantısı İzmir Tarihi Havagazı Fabrikası'nda yapıldı.

❖ **21 Ekim 2011:**

Üyelik adreslerinin Adrese Dayalı Nüfus Kayıtlarına göre oluşan Seçmen Kütük Bilgilerine dayanarak güncellenmesi kabul edildi.

Bağışlama talebinde bulunan 14 (on dört) kişinin bağışlama istekleri kabul edildi.

Parti Meclisi ve Merkez Yönetim Kurulu Çalışma Yönetmeliği, İl ve İlçe Yönetim Kurullarının Çalışma ve Yazışma Yönetmeliği, Üye Yazım ve Hesap Yönetmeliği ile Gençlik Kolları Yönetmeliği değişiklikleri kabul edildi.

Terörle mücadeleye ilişkin ortak bir bildiri açıklanmasına karar verildi.

22 Ekim 2011 tarihinde İzmir Milletvekili ve Parti Meclisi üyesi Oğuz OYAN ile İstanbul Milletvekili ve Parti Meclisi üyesi Osman KORUTÜRK tarafından açıklanan Terörle Mücadeleye İlişkin Parti Meclisi Ortak Bildirisi;

1- Acımız büyüktür, ancak bu acılar toplumumuzu ayrıştırıcı değil birleştirici olmalıdır. Ülkemizde artarak süren terör olayları, toplumun bütün kesimlerinde büyük infial yaratmıştır. Toplumumuzun sağduyusu bugüne kadar toplumun iç bütünlüğünün bozulmasını engellemiştir. Ancak AKP iktidarında Türkiye'de nefret söyleminin giderek egemen olmaya başlamasını kaygıyla izliyoruz. Bunun nedeni, yönetimi sıfır terörle devralan AKP'nin ülkeyi şiddet dozu giderek artan teröre teslim etmiş olmasıdır.

2- AKP'nin tutarsız, samimiysiz ve fırsatçı politikaları sorunu içinden çıkılmaz bir duruma getirmiştir. Terörle mücadele tutarlılık ve kararlılık gerektirir. "Terörle hem müzakere hem mücadele ederim" anlayışıyla çözüm üretilemez. AKP, "demokratik açılım" adını verdiği kavramın içini hiçbir zaman doldurmamıştır. Ana Muhalefetle bile paylaşmadığı projelerini silah bırakmayanlarla kapalı kapılar ardında paylaşmıştır; onlarla ileri müzakereler yapmış, protokoller imzalamış, taahhütlere girişmiştir. Bu ilkesiz siyaset, Türkiye'yi daha fazla terör batağına itmiştir. 2009 seçimleri, referandum ve 12 Haziran seçimleri öncesinde PKK'ya verdiği sözlerle bir sükûnet ortamı sağladığı ve kendi seçim başarısını ülke çıkarlarının önüne koyduğu anlaşılan AKP Hükümeti, terör azınca neden şaşırılmaktadır?

3- Türkiye'de çözümün önündeki başlıca engel AKP'nin tutarsız, beceriksiz ve partizanca yönetim anlayışıdır. AKP şimdiye kadar "salt güvenlik kaygıları üzerinden, sadece güvenlik güçleriyle sorun çözülemez" derken, bugün tam da o noktaya gelmiştir. "Siyaset kurumunun çözüm üretmesi gerektiğini" söylememize kulak tıkamıştır. Yineliyoruz; bu ülke sorununun çözüm yeri Türkiye Büyük Millet Meclisi olmalıdır. Ortak aklı egemen kılmanın yolu budur.

4- Sorunu çözüme konusunda adım atılabilmesi için AKP'nin tutarsız ve küçük siyasi hesaplara dayalı ilkesiz tutumundan derhal vazgeçmesi gerek. Teröre karşı her türlü etkili önlem alınırken, Kürt sorununun demokratik hak ve özgürlüklere dayalı olarak çözülebileceği gerçeği de unutulmamalıdır. Açıkça söylüyoruz; Hükümetin çözüme yönelik tüm adımlarına CHP olarak destek vereceğimizi tekrar vurguluyoruz. Öte yandan, iktidarı, Cumhuriyet Halk Partisi'nin somut çözüm önerileri üzerinde de düşünmeye davet ediyoruz.

CHP olarak ayrışmayı değil birleşmeyi, düşmanlığı değil kardeşliği, tasada ve kıvançta birlikteliği Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana savunduk ve savunmaya da devam edeceğiz. Doğu, Batı, Güney, Kuzey ayrımı yapmadan sorunlarımızı çözebilecek güçteyiz ve bu gücün adresi Cumhuriyet Halk Partisi'dir. Hiçbir yurttaşımız umutsuzluğa kapılmasın; halkın partisi Cumhuriyet Halk Partisi görev başındadır.

❖ **22 Aralık 2011:**

CHP Genel Merkezi ve 81 İl Başkanlığı 2012 yılı Tahmini Bütçesi kabul edildi.

Kongreler (İl ve İlçe Kongreleri ile Muhtarlık Bölgesi Temsilcilerinin ve İlçe Kongreleri Delegelerinin Seçimi) Yönetmeliği değişikliği kabul edildi.

❖ **17 Şubat 2012:**

Yapılacak Tüzük değişikliği önerileri görüşüldü ve 16. Olağanüstü Kurultay'a sunulacak Tüzük taslağı kabul edildi.

Bağışlama talebinde bulunan 1 (bir) kişinin bağışlama isteği kabul edildi.

❖ **12 Nisan 2012:**

16. Olağanüstü Kurultay'ın kabul ettiği, 01 Mart 2012 tarihinde yürürlüğe giren Tüzük hükümleri uyarınca hazırlanmış yönetmelik değişiklik önerileri görüşüldü.

Bağışlama talebinde bulunan 25 (yirmi beş) kişinin bağışlama isteği kabul edildi.

❖ **07 Haziran 2012:**

16. Olağanüstü Kurultay'ın kabul ettiği, 01 Mart 2012 tarihinde yürürlüğe giren Tüzük hükümleri uyarınca hazırlanmış yönetmelik değişiklikleri kabul edildi. Kabul edilen yönetmelikler;

1. İl ve İlçe Yönetim Kurullarının Çalışma ve Yazışma Yönetmeliği,
2. Üye Yazım Yönetmeliği,
3. Belde Örgütü Yönetmeliği,
4. Muhtarlık Bölgesi Görevlileri Çalışma Yönetmeliği,
5. Kongreler Yönetmeliği,
6. Kadın Kolları Yönetmeliği,
7. Gençlik Kolları Yönetmeliği,
8. Hesap Yönetmeliği,
9. Yurt Dışı Temsilcilikleri Yönetmeliği,
10. Parti İçi Eğitim Yönetmeliği,
11. Danışma Toplantıları Yönetmeliği,
12. ARGE – Bilim Yönetim Kültür Platformu Yönetmeliği,
13. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yönetmeliği,
14. Onur Kurulu ve Danışma Kurultayları Yönetmeliği.

Merkez Yönetim Kurulu tarafından yürütölen çalışmalar

ATATÜRK VE İNÖNÜ
CUMHURİYET HALK PARTİSİNİN BAŞLARIDIR
OYLARIMIZI ONLARIN PARTİSİNE VERELİM

Seçim ve Hukuk İşleri

“Demokratik CHP ve katılımcı yönetim”

Bilgi ve Analize Dayalı Uzman Kadro alışmaları Gerçekleştirdik

- ❖ “Seçim Eşgüdümleri Merkezi” kurumsal bir altyapıya kavuşturuldu
- ❖ İ işleyişe ilişkin tüm işlem ve uygulamalardan kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümü için “Hukuk Eşgüdümleri Merkezi” kuruldu
- ❖ Ülkemizi 2023 hedeflerine taşıyacak yeni Anayasa’nın hazırlanmasına katkı vermek için taslak Anayasa alışmaları gerçekleştirildi

Demokratik Bir CHP’nin Hukuksal Altyapısını Kurduk

- ❖ CHP Tüzüğü yenilendi, 87 maddelik tüzüğün 50 maddesi değiştirildi
- ❖ Yönetmelikler değişen tüzüğe uygun hale getirildi

Yapılan Çalışmaların Ayrıntıları

Seçim Eşgüdüm Merkezinin Kurulması

Genel Başkan Kemal Kılıçdaroğlu'nun talimatıyla ilk kez 2010 yılı Halkoylaması öncesi Genel Merkez bünyesinde kurulan ve 2011 yılı Genel Seçiminde büyük oranda kurumsal yapılanmasını tamamlayarak önemli hizmetler veren CHP Seçim Koordinasyon Merkezi Halkoylamasında **kısmen** ve 2011 Genel Seçiminde ise **büyük oranda** seçim çalışmalarını başarıyla yürütmüş olup, sonuçta seçimlere yönelik çok önemli **tecrübe, bilgi birikimi** ve **kazanımlar** elde etmiştir.

Merkezin yeniden yapılandırılması aşamasında **Genel Başkanın** talebiyle adı değiştirilen **Seçim Eşgüdüm Merkezi (SEM)** yılın 365 günü seçimlere yönelik işlevini sürdüreceği **kurumsal bir yapıya** kavuşturulmuş ve Genel Başkan Yardımcısı Atilla Emek'in önerisiyle Genel Başkan Kemal Kılıçdaroğlu tarafından 01 Nisan 2012 tarihinde SEM Yöneticisi, SEM Koordinatörü, SEM Bölge Sorumluları ve YSK Temsilcileri atanmıştır.

Önümüzdeki seçim çalışmalarında Genel Merkez ile 81 il ve 957 ilçe başkanlığımızın tam bir eşgüdüm içinde hareket etmesini sağlamak üzere Genel Merkez bünyesinde kurulan SEM'in sorumluluğu altındaki iş ve işlemler tanımlanmış olup, aşağıda verilmiştir:

- Partinin seçimlere mevzuata ve hukuka uygun olarak hazırlanmasını sağlamak için her türlü faaliyeti eşgüdüm içinde planlamak, yürütmek ve denetlemek.
- Genel Merkez ve Parti örgütünün ilgili birimleriyl eşgüdüm içinde illerde SEM'lerin kurulmasını, çalışmasını ve denetimini sağlamak.
- Yüksek Seçim Kurulu tarafından duyurulan genelge ve bildirimleri takip etmek ve gerekli tedbirlerin zamanında alınmasını sağlamak.

- İl ve ilçe seçim kurullarında Parti adına itiraz etmeye yetkili kişilerin ve ilçe seçim kurullarında üye olarak görev yapacak bir asıl bir yedek üyenin zamanında belirlenip, bildirimlerinin yapılmasını sağlamak.

- İlçe başkanlıkları tarafından gümrük kapıları, ilçe seçim ve sandık kurullarına üyeliklerin belirlenmesi ve seçim faaliyetlerine ilişkin uygulamaları Parti Örgütü ve Örgüt Yönetimleri ile Dış İlişkiler ve Yurtdışı Örgütlenmesi Genel Başkan Yardımcılıkları ile eşgüdüm içinde, yürütmek ve denetlemek.

- İlçe başkanlıkları tarafından sandık kurullarına bir asıl bir yedek üyenin Parti Örgütü ve Örgüt Yönetimleri Genel Başkan Yardımcılığı ile eşgüdüm içinde bir şekilde zamanında belirlenmesi ve bildirimlerinin yapılmasını sağlamak.

- Sandık kurullarında Parti adına görev yapacak sandık kurulu üyeleri ve gözlemcilerin belirlenmesi ve Parti İçi Eğitim Genel Başkan Yardımcılığı ile eşgüdüm içinde eğitimlerinin yapılmasını sağlamak.

- Seçimde ihtiyaç duyulacak ve çalışmaları kolaylaştıracak "seçim kitapçığı", "şikâyet ve itiraz dilekçesi örnekleri", "gözlemci kartı" gibi dökümanların hazırlanmasını, basımını ve eğitimler başlamadan önce ilçe başkanlıklarına ulaştırılmasını sağlamak.

- Seçmene ulaşma örgütlenmesini ve seçmen kütüklerinin denetimini sağlamak.

- Seçim günü görevlilerin ulaşımı, yemek ihtiyacı gibi önem arz eden konuları Parti Örgütü ve Örgüt Yönetimleri ve İdari ve Mali İşler Genel Başkan Yardımcılıkları ile eşgüdüm içinde planlamak, yürütmek ve denetlemek.

- Seçim günü sandık tutanaklarına ait sonuçların CHP İtranetine girilmesini, ıslak imzalı tutanakların CHP SEM'e ulaştırılmasını ve seçim sonuçlarına ilişkin aleyhte çıkacak kararlara karşı itirazda bulunulmasını sağlamak.

SEM önümüzdeki seçimlere yönelik **Seçim Süreci Planlaması** çalışmalarını tamamlamış olup, hazırlanan bu seçim

süreci eylem planlarını hayata geçirmek için çalışmalarını başlatmış bulunmaktadır.

Hukuk Eşgüdüm Merkezinin Kurulması

Cumhuriyet Halk Partisinin iç işleyişinde tüm işlem ve uygulamalardan kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümü için Seçim ve Hukuk İşleri Genel Başkan Yardımcısı Sn.Atila Emek' e bağlı olarak, 5 Şubat 2012 tarihinde Hukuk Eşgüdüm Merkezi kurulmuş ve hukuki sorunların 18 kişiden oluşan uzman hukukçularımızla en ince ayrıntısına kadar takibi yapılmıştır.

Hukuk Eşgüdüm Merkezinin kuruluş amaçları;

- Partinin iç işleyişinde Anayasa, Siyasi Partiler Kanunu, Tüzük ve diğer mevzuatın uygulanmasından, parti örgütleri ve üyelik hukukuna ilişkin karar, işlem ve uygulamalardan kaynaklanan uyuşmazlıklar,
- Partinin işveren sıfatı ile taraf olduğu davalar,
- Partinin iş sahibi sıfatı ile taraf olduğu davalar,
- Parti tüzel kişiliğinin taraf olduğu diğer tüm dava ve takiplerin idari ve yargı mercileri önünde takibi ve çözümü,
- Parti Genel Merkezi'nin gerekli gördüğü her konuda hukuki görüş hazırlanması ve sunulması,
- Yüksek Seçim Kurulu nezdinde temsilin sağlanması, her aşamadaki iş ve işlemlerin yürütülmesi ve takibi konularında çalışma yapılması.

Hukuk Eşgüdüm Merkezi'nin kurulmasıyla partinin karşılaştığı hukuki sorunların, hızlı ve partinin yararına çözümlenmesini; ayrıca karşılaşılabilecek olası sorunların önlenmesi adına tedbirler alınmasını sağlamıştır.

Cumhuriyet Halk Partisinin Yeni Tüzüğünün Hazırlanması

Genel Başkan Kemal Kılıçdaroğlu, 33.Olağan Kurultay da demokratik tüzük vaat etmiş, bu doğrultu da Merkez Yönetim Kurulu toplantısında da talebini yineleyerek Seçim ve Hukuk İşlerinden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Atila Emek'e yeni tüzük hazırlanması için talimat vermiştir. Eylül 2011 den itibaren

örgütümüzden gelen talepler doğrultusunda tüzük çalışmaları başlamış, 87 maddelik tüzüğümüzde 50 maddede değişiklik önerilmiştir. CHP'nin yeni tüzüğü 16.Olağanüstü Kurultay da onaylanarak 1 Mart 2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Böylece adrese dayalı sistem kabul edilerek karışıklıkların önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

Parti içi eğitime özel önem verilmiş, eğitim konusu ayrıntılı bir şekilde yeniden hükme bağlanmıştır. Eğitime %15 pay ayrılması öngörülmüştür.

Belediye ve il genel meclisi üyelerinin aynı zamanda disiplin kurullarında veya Yüksek Disiplin Kurulunda görev yapması yasağı getirilmiştir.

İl ve ilçe yönetim kurullarının boşalmalar nedeniyle düşmemesini teminen, asil üyesi sayısı kadar yedek üye seçilmesi hükme bağlanmıştır. Ayrıca Parti Meclisinin il ve ilçe yönetim kurulları üyeliklerinin boşalmasına bağlı olarak düşmüş sayılması, mevcudun üye tamsayısının üçte ikisine düşmesi şartına bağlanmıştır.

İl ve ilçe yönetim kurullarına, MYK ve Parti Meclisi toplantılarına kadın kolları ve gençlik kolları başkanlarının da katılması ve görüşlerini açıklaması bir hak olarak düzenlenmiştir.

Parti Meclisinin işlevselliğini arttırmak amacıyla sayısı 80'den 60'a düşürülmüştür.

İl ve ilçe kongrelerinin delege seçimlerinde ve Kurultayın Parti Meclisi seçiminde çarşaf listenin kural olduğu hükme bağlanmış; blok listenin ancak katılanların salt çoğunluğunun kabulü halinde uygulanabileceği düzenlenmiştir.

Kurultayın olağanüstü çağırılmasında, birden fazla çağrının bulunması halinde arka arkaya kurultaylar yaparak Partiyi ve kamuoyunu meşgul etmemek için, bu çağrılarının gündemlerinin ayrı ayrı fakat bir seferde ilan edilmesine imkan sağlanmıştır. Böylece çağrılarının gündemleri aynı anda, ancak ayrı ayrı ilan edilebilecek, toplantı aynı gün yapılsa dahi gündemler ayrı ayrı oylanmak suretiyle olağanüstü çağrıyı yapanların demokratik hakları korunmuş olacaktır.

Cinsiyet kotası %25'ten %33'e yükseltilmiştir.

Gençlik kolları üyelerine %10 kota getirilmiştir.

Cinsiyet kotası ve gençlik kolları kotası, yalnızca organlara değil, organları seçecek delegelere de uygulanmıştır. Milletvekili adaylarının belirlenmesinde ön seçim ve aday yoklaması öncelikli yöntemler olarak belirlenmiş; merkez yoklamasının istisnai yöntem olduğu düzenlenmiştir. Merkez yoklamasıyla belirlenen adaylar %15'le sınırlanmıştır. Bu orana göre belirlenen sayıya, Partinin bir önceki genel seçimde %10'dan az oy aldığı seçim çevreleri dahil değildir. Partiye yapılan Hazine yardımının %40'nın il ve ilçe örgütlerine aktarılacağı düzenlemesi getirilmiştir. Partinin Anayasası olan Tüzüğüümüzün ve Partimizin temel amaçlarını, hedeflerini belirleyen Programımızın basit çoğunluklarla değiştirilmesini önlemek için Program ve Tüzük değişikliklerinde karar yeter sayısı üye tam sayısının salt çoğunluğu olarak belirlenmiştir.

Cumhuriyet Halk Partisi yeni Tüzüğüyle, partinin kurumsal kimliğine uygun, daha katılımcı ve demokratik yapıya kavuşmuştur.

Cumhuriyet Halk Partisinin Yönetmeliğinin Hazırlanması

Tüzüğün 26 Şubat 2012 16.Olağanüstü Kurultay da kabul edilmesiyle, yönetmelikler değişen tüzüğe uygun hale getirildi. Yönetmelikler, Merkez Yönetim Kuruluna sunulmasından sonra 7 Haziran 2012 tarihli Parti Meclisinin onayıyla yürürlüğe girmiştir.

Cumhuriyet Halk Partisi Yönetmelik Değişiklikleri

- İl ve İlçe Yönetim Kurullarının Çalışma ve Yazışma Yönetmeliği,
- Üye Yazım Yönetmeliği,
- Belde Örgütü Yönetmeliği,
- Muhtarlık Bölgesi Görevlileri Çalışma Yönetmeliği,
- Kongreler (İl Ve İlçe Kongreleri ile Muhtarlık Bölgesi ve İlçe Kongreleri Delegelerinin Seçimi) Yönetmeliği,
- Kadın Kolları Yönetmeliği,
- Gençlik Kolları Yönetmeliği
- Onur Kurulu ve Danışma Kurultayları Yönetmeliği,
- Danışma Toplantıları Yönetmeliği,
- Hesap Yönetmeliği,
- Yurtdışı Temsilcilikleri Yönetmeliği,

- Parti İçi Eğitim Yönetmeliği,
- Ar-Ge; Bilim, Yönetim ve Kültür Platformu Yönetmeliği,
- Bilgi ve İletişim Teknolojileri Merkezi (BİTEM) Yönetmeliği.

Partimizin anayasası olan Tüzüğüümüzün uygulanmada karşılaşılabilecek olası sorunlar yenilenen yönetmeliğimizle minimize edilmiştir.

Anayasa Taslağı Çalışması

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Süheyl Batum başkanlığında kurulan Anayasa Komisyonu üyelerinin katılımıyla gerçekleşen "CHP'nin Anayasa Vizyonu" konulu çalışma 31 Mayıs 2011 günü basın aracılığıyla kamuoyuyla paylaşılmıştır. Anayasa komisyon üyeleri: Başkan, Prof.Dr. Süheyl Batum, Üyeler: Önay ALPAGO, Prof. Dr. Sencer AYATA, Atilla EMEK, Atilla KART, Sema KENDİRCİ UĞURMAN, Prof. Dr. Bertil Emrah ODER, Gülseren ONANÇ, Perihan SARI, Atilla SAV, Sezgin TANRIKULU, Prof. Dr. Binnaz TOPRAK.

Cumhuriyet Halk Partisi Türkiye Cumhuriyeti'nin tüm vatandaşları için yeni bir hukuk düzenini gerçekleştirmek üzere yeni bir anayasanın yapılmasını zorunlu görmektedir. Bu anayasa, 21.yüzyılın gereksinimleri doğrultusunda, demokratik hukuk devletlerinin yer vermesi gereken tüm kurum, kural ve güvencelere yer verecektir. Bu bağlamda Cumhuriyet Halk Partisi 10 temel başlık altında " Anayasa Vizyonu" çalışmasının esaslarını tespit etmiştir.

Bu esaslar;

- Anayasa Yapım Yöntemi,
- Anayasa'nın Başlangıç Metni (Dibaçe),
- Cumhuriyetin Nitelikleri,
- Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ve Özgürlükler,
- Çoğulculuk,
- Katılımcılık,
- Parlamenter Sistem (Yasama-Yürütme Dengesi),
- Yerel Yönetim Reformu,
- Sosyal Devlet Ve Ekonomik Alan
- Yargı Reformu.

Partimiz, bir değişim ve dönüşüm süreci içinde, halka ulaşmanın ve halkla bütünleşmenin yollarını açmış vaziyettedir.

Siyasetimizin temelinde ne vereceğimiz ve ülkemize ne yapacağımız esastır. Yaptığımız çalışmalarla Cumhuriyet Halk Partisi, tüm coğrafyada halkla bütünleşecek ve halkımızın desteğiyle ürettiğimiz projeler, halkımıza ulaşacaktır. Seçim ve Hukuk İşlerinden Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı olarak görevimiz, yargının siyasallaştığı şu dönemde, her

türlü hukuksuzluğa ve usulsüzlüğe karşı yargının tam bağımsızlığı ve tarafsızlığı için mücadelemizi sürdürmek ve hukukun en adil şekilde uygulanmasını sağlamaktır.

Genel ve Mahalli İdareler seçimlerinin sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi için gerekli olan katkıyı sağlamak üzere önlemleri almaktır.

**İşçiyle, Emekçiyle, Esnafı, Memurla Halkımızın
Bütün Kesimleriyle Hep Yanyanayız,
Hep Kalp Kalbeyiz.**

İşçi, Memur Sendikaları, Emekliler ve Emek Bürolarıyla Sendikaları, Meslek İşveren Kurulları ve Diğer Sivil Toplum Kuruluşları

“Örgütlenmiş bir Türkiye'nin mücadelesini verdik”

Sıkılmadık El Bırakmadık, Sivil Toplumla Sürekli İletişim Halinde Olduk

- ❖ İşçi, Memur Sendikaları, Emekliler ve Emek Büroları Sendikaları, Meslek İşveren Kurulları ve Diğer Sivil Toplum Kuruluşları ile sürekli görüşüldü
- ❖ Emek Büroları Sendikaları çalışmaları yapıldı. Sendikalar ve meslek örgütleri desteklendi
- ❖ Engellilerin ekonomik, sosyal ve siyasal sorunlarının çözümlenmesi amacıyla “Engelliler Üst Kurulu” kuruldu

Yapılan Çalışmaların Ayrıntıları

İşçi, Memur Sendikaları, Emekliler ve Emek Bürolarıyla Sendikaları, Meslek İşveren Kurulları ve Diğer Sivil Toplum Kuruluşları

Cumhuriyet Halk Partisinin sendikalar, meslek örgütleri, işveren örgütleri, emekliler ve diğer sivil toplum örgütleri ile ilişkilerinden sorumlu olan görev alanımızda faaliyet dönemi içerisinde ilk olarak sendikal hareketle olan ilişkilerin düzenlenmesine yönelik kapsamlı bir politika oluşturmaya yönelik çalışmalar yapılmıştır.

Dünya genelinde sosyal demokrat partilerin en doğal müttefikleri sendikalaradır. Özellikle sosyal demokrasinin ana ilkeleri eşitlik, özgürlük ve kardeşlik temelleri üzerine kurulmuş ve bu partilerde işçi ve emekçiler, büyük rol oynamıştır. Siyaset sahnesine çıkışlarından itibaren sosyal demokrat partiler, emeği koruyucu sosyal politikaları hayata geçirmeyi ekonomik ve siyasal eşitlik ve demokratikleşmeyi sağlamayı temel siyasal hedef olarak belirlemişlerdir. Özellikle yeni dünya düzeninde uygulanan ekonomik ve siyasal politikalar nedeniyle giderek zayıflayan ve sosyal demokrat partilerle örgütlü işçi sınıfı arasında bu ilişkiler zayıflamıştır. Türkiye'de de özellikle 1980 sonrasında benzer bir gelişme yaşanmıştır. Sendikal hareketin siyasal tercihlerinde farklılaşma görülmüş, CHP ile sendikalar arasındaki ilişkiler zayıflamıştır.

Bu çerçevede sendikalarla zayıflamış olan bağın yeniden tesis edilmesi, partimiz açısından da oldukça önem taşıyan bir politik öncelik olarak belirlenmiştir. CHP, 12 Haziran 2011 seçim bildirgesinde "Herkes İçin CHP" sloganıyla, emeğe ve emekçiye yönelik temel taleplerimizle ve önerilerle bu konuda önümüzdeki süreç açısından önemli politika açılımları kurgulamıştır.

Bu bağlamda, yenedünya düzeninin tahripkâr doğasına karşı insanı, emeği koruyucu, geliştirici politikalar, güvencesizleştirme, taşeronlaştırma, istihdamı kuralsızlaştırma, özelleştirme gibi neo-liberal politikaların yarattığı süreçlere karşı daha insancıl, eşitlikçi, toplumcu, emekçinin yaşam standardını, gelir güvencesini, sosyal güvenliğini koruyucu politikalar üretilmeye başlanmıştır.

CHP özellikle çalışma yaşamının demokratikleştirilmesini de bir demokrasi ve özgürlük sorunu olarak ele almaktadır. Bu çerçevede işçilerin özgürce siyasete katılmasını engelleyecek her türlü baskı, yasak ve engellemelerin kaldırılması ve demokratik bir çalışma yaşamı kurulması için de mücadele sürecini örgütlemek partimizin önceliklerindedir.

Bu anlamda, özellikle Cumhuriyet Halk Partisi'nin sadece ilkesel olarak değil aynı zamanda örgütsel olarak da sendikalarla, emekçilerle kitlesel olarak yeniden buluşması ve kol kola yürüebilmesi için İşçi (Emek) Bürolarının yeniden hayata geçirilmesine yönelik bir inisiyatif geliştirilmiştir. Emek Büroları aracılığıyla, çalışma yaşamındaki gelişmelerin takip edilmesi, emekçilerle dayanışmaya yönelik politikalar oluşturulması hedeflenmiştir. CHP, sendikaların ekonomik, sosyal, siyasal ve toplumsal taleplerin siyasal sözcüsü olduğu oranda, kendisi de güçlenecektir. Faaliyet döneminde bu örgütlerle olan ilişkileri geliştirmeye ve söz konusu örgütlerin sorunlarını, siyasi taleplerini değerlendirmeye yönelik bir dizi politika belirlenmiş ve uygulamaya konulmuştur. Bir yandan çalışma yaşamının ve emekçilerin sorunlarının tespiti ve bunların çözümüne yönelik politikalar oluşturulurken diğer yandan sendikalarla ortak çalışmalar ve etkinlikler gerçekleştirilmiş, bu örgütlerin talep ve sorunları TBMM'ye, parti organlarına aktarılmış, siyasal çözümler üretilmiştir.

Diğer yandan engellilere yönelik politikalar üretilmesi de Cumhuriyet Halk Partisi açısından oldukça önemlidir. 2010-2012

yılları arasında engellilerin sorunlarının siyaset açısından görünür hale getirilmesi ve sorunların çözümleri amacıyla CHP olarak bir dizi politika belirlenmiştir. Bu çerçevede yapılan ön çalışmalar sonucunda 2011 yılının Dünya Özürlüler gününde engelli örgütlerinin ve Genel Başkanın katılımıyla CHP Genel Merkezi'nde bir toplantı organize edilmiş ve bu toplantıda alınan kararlar doğrultusunda CHP Genel Merkezi'nde Engelliler Üst Kurulu kurulmuş ve engellilere ilişkin politikalar üretilmeye başlanmıştır.

CHP ile meslek örgütleri arasındaki ilişkiler canlandırılmış, meslek örgütlerinin üyelerinin sosyal, ekonomik ve özlük hakları ile sorunları ve taleplerine yönelik politikalar üretilmeye başlanmış, bu çerçevede meslek örgütleriyle ilgili alanlarında işbirliği gerçekleştirilerek sağlıklı bir ilişki ağı kurulmasına yönelik adımlar atılmıştır.

Engelsiz Bir Türkiye: Engelliler Üst Kurulu

Engelliler, uzun yıllar boyunca toplumdan dışlandıkları gibi siyasete katılım süreçlerinden de dışlanmışlardır. Cumhuriyet Halk Partisi, olarak engellilerin ekonomik, sosyal ve siyasal sorunlarının çözümlenmesi amacıyla görev alanımızda engelli örgütleriyle işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla bir proje olarak Engelliler Üst Kurulu oluşturulması hedeflenmiştir.

Bu çerçevede Partimiz üyesi engellilerle yapılan toplantılar aracılığıyla bir kurul kurulması yönünde ön çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların bir parçası olarak 3 Aralık Dünya Özürlüler Gününde CHP Genel Merkezi'nde bütün engelli örgütlerinin katılımı sağlanmıştır. Etkinlik kapsamında engelliler ile Genel Başkanında katıldığı bir panel düzenlenmiş ve partinin engellilerle ilgili politikaları tartışılmıştır. Tüm ulusal yazılı ve görsel basında bu etkinlik yer almıştır.

Engelliler Üst Kurulumuz, ilk toplantısını 03.02.2012 günü yapmak üzere planlanmış fakat Ankara'da ki hava muhalefeti nedeniyle ertelenmiştir.

08.02.2012 günü CHP Genel Merkezi'nde toplanan Engelliler Üst Kurulu gerekli görevlendirmeleri yapmıştır. Çalışma

Programı ve Çalışma Yönergesi hazırlanması kararı alınmıştır. Parti kurultayına yönelik engellilerle ilgili tüzük çalışmaları hazırlanması kararı alınmıştır. Bu doğrultuda Çalışma Yönergesi, Çalışma Programı ve Tüzük Komisyonları oluşturulmuştur.

Tüzük Komisyonu ilk toplantısını 10.02.2012 günü gerçekleştirmiş ve partinin oluşturduğu Tüzük Komisyonuna verilecek çalışmanın ana hatları oluşturulmuştur.

13.02.2012 günü Engelliler Üst Kurulu Tüzük Çalışma Grubu CHP Gen. Bşk. Yrd. ve Tüzük Komisyonu üyesi Atilla Emek'i ziyaret ederek, engellilerle ilgili tüzük çalışmasını anlatmış ve yazılı olarak sunmuştur.

17.02.2012 akşamı Zihinsel Engelliler Federasyonu Dayanışma Gecesine katılım gerçekleştirilmiştir.

20.02.2012 akşamı SERÇEV yararına Ümitköy Müzik Derneği'nce düzenlenen "Sevda Şarkıları" konserine katılım gösterilmiştir..

06.03.2012 ve 07.05.2012 tarihlerinde Engelliler Üst Kurulu, CHP Genel Merkezi'ndeki odasında çalışma toplantısı düzenlemiştir.

24.05.2012 günü Engelliler Üst Kurulu CHP Genel Merkezi'ndeki odasında çalışma toplantısı düzenlemiş, Çalışma Yönergesi üzerinde son değişiklikler çalışılmış, ayrıca toplantıda "Strateji Belgesi" hazırlanması konusunda karar alınmıştır.

31.05.2012 günü Strateji Belgesi hazırlamak üzere CHP Genel Merkezi'nde Engelliler Üst Kurulu toplanmış ve üyelerinin katılımıyla tüm gün süren çalışma toplantısında strateji belgesinin ana hatları oluşturulmuştur.

Görev alanımız içerisinde yer alan Engelliler Üst Kurulu'nun bu çalışmaları sonucu bütün illerde ve parti organlarına yönelik bir Yönetmelik Çalışması da taslak aşamasına getirilmiştir.

Toplumun önemli bir kesimi olan ve siyasete katılım mekanizmalarından dışlanmış olan kesimlerin en başında gelen engellilerin parti içi siyasete

katılımlarını sağlamaya yönelik olarak hazırlanan bu proje, aynı zamanda bu kesimlerin ekonomik, sosyal ve siyasal taleplerinin ve sorunlarının da siyaset alanına yansıtılmasını, engellilerin görünür kılınmasını hedeflerken siyasi iktidarın, muhafazakâr sosyal politikalarının yarattığı olumsuzlukların ve tahribatın da bilinmesini, bu alandaki örgütlerle işbirliği ile farkındalık yaratılmasını hedeflemektedir. Diğer yandan engellilerin sahipsiz olmadığını ve Cumhuriyet Halk Partisinin “Herkes İçin CHP” politikası çerçevesinde toplumun korunmaya en muhtaç kesimlerine örgütlü ve kurumsallaşmış bir biçimde ulaşarak, onlarla birlikte politika üretilmesini sağlamıştır.

Emek Büroları

Cumhuriyet Halk Partisinin doğal tabanı olarak değerlendirdiği işçi sınıfı ile ilişkilerin geliştirilmesi sadece ilkesel olarak değil, aynı zamanda örgütsel olarak da sendikalarla, emekçilerle kitlesel olarak yeniden buluşması ve kol kola yürüebilmesi için İşçi (Emek) Bürolarının yeniden hayata geçirmeye yönelik bir inisiyatif geliştirilmiştir. Emek Büroları aracılığıyla, çalışma yaşamındaki gelişmelerin takip edilmesi, emekçilerle dayanışmaya yönelik politikalar oluşturulması hedeflenmiştir. CHP, sendikaların ekonomik, sosyal, siyasal ve toplumsal taleplerin siyasal sözcüsü olduğu oranda, kendisi de güçlenecektir.

CHP'nin işçi ve emekçilerle yeniden buluşmasının ve organik ilişkiler geliştirebilmesinin bir yolu olarak düşünülen Emek Bürolarına ilişkin çalışmalar, 2010 yılından itibaren başlatılan sürecin devamı ve geliştirilmiş halidir.

Emek Bürolarının amacı işçi ve sendika ile parti arasında organik bağ kurmak, işçinin beklentilerini partiye, partinin çalışmalarını işçiye iletmek, birlikte çalışmak ve çalışma yaşamından kaynaklanan sorunların çözümünde ortak çalışma odaklı bir politika oluşturmaktır. Emek Bürolarının en önemli görevlerinden birisi de ekonomik, sosyal ve siyasal durumu değerlendiren toplantılar düzenlemek olacaktır. Emek Bürosu, CHP'nin çalışma yaşamına bakışına yönelik görüş oluşturulmasında olası bir CHP iktidarında çalışanların haklarının neler olacağı, Sosyal Güvenlik,

İş Yasası, Sendika Yasası, Toplu İş Sözleşmesi ve Grev Yasaları konularında CHP'nin yaklaşım ve politikalarını belirlemek ve kamuoyuna aktarmaktır.

Özellikle yukarıdaki amaç doğrultusunda partinin kısa ve uzun dönemli politikaları gereğince, Emek Bürolarının kuruluş ve faaliyetlerinin planlı ve takvimli bir şekilde organizasyonunun yapılması önem kazanmaktadır. Kısa vadede yerel düzeyde etkin bir düzeye erişilebilmesi amacıyla, kapsamlı bir çalışma başlatılmış ve bu doğrultuda Emek Bürolarının çalışmaları, organizasyonu ve diğer hususların ele alındığı çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Parti Meclisi'ne sunulmak üzere Yönetmelik Taslağı da oluşturulmuş, bu çerçevede Merkez Emek Bürosu çalışmalarına başlamıştır. Merkez Emek Bürosunun bu ön çalışmalarının bir unsurunu da, 2011 yılı Genel Seçimlerine yönelik çalışma hayatına ilişkin broşür ve seçim bildirgesi çalışmaları oluşturmuştur. Diğer yandan İşsizlik Mitingi ve Gebze Mitinglerinin organizasyonu ve bu mitinglerin çalışmaları da bu çerçevede hayata geçirilmiştir. Bu bağlamda Emek Büroları ve Emek Kurultayı açısından bir eylem planı taslağı oluşturulmuştur.

Cumhuriyet Halk Partisinin doğal tabanı olarak değerlendirdiği işçi sınıfı örgütleriyle organik ilişkiler kurma ve söz konusu ilişkilerin geliştirilmesi sadece ilkesel olarak değil aynı zamanda örgütsel olarak da sendikalarla, emekçilerin Partiye yaklaşımlarını etkileyebilecek bir politika belirlenimidir. Cumhuriyet Halk Partisinin çalışma hayatının demokratikleştirilmesi ve örgütlülük üzerine yaptığı vurgular çerçevesinde oluşturulan yeni politikaların bir uzantısı olarak tasarlanan Emek Büroları bu çerçevede ele alınması gereken bir parti projesidir. Emek Büroları çalışanların, örgütsüzlerin, işsizlerin emeklilerin beklentilerini partiye, partinin çalışmalarını işçiye iletmek, birlikte çalışmak ve çalışma yaşamından kaynaklanan sorunların çözümünde ortak çalışma odaklı bir politika oluşturmaya hedefler. Emek Bürosunun görevlerinden birisi de, CHP'nin çalışma yaşamına ilişkin sosyal politika konularında CHP'nin yaklaşım ve politikalarını belirlemek ve kamuoyuna aktarmaktır.

Çalışma Hayatı Bilgi Notları

Görev alanı içerisinde bulunan çalışma yaşamı ile ilgili gelişmelerin çok yoğun yaşandığı ülkemizde parti organlarının bilgilendirilmesi amacıyla hazırlanan Çalışma Hayatı Bilgi Notları, bu alanda Cumhuriyet Halk Partisi'nin önemli ihtiyaçlarından birisini gidermeyi hedeflemiştir. Çalışanların, işsizlerin, emekçilerin ekonomik, sosyal ve siyasal haklarını ilgilendiren konularda yaşanan gelişmeler ile eylem, direniş ve farklı etkinlikler konusunda bilgilendirmeyi amaçlayan bu çalışma aynı zamanda dünyadaki çalışma yaşamındaki güncel gelişmeleri de ele almaktadır.

İlk olarak 27 Eylül 2011 tarihinde MYK toplantıları için haftalık olarak hazırlanmaya başlanan Çalışma Hayatı Bilgi Notları, 3'üncü sayıdan itibaren CHP web sayfasından yayınlanmaya, 8. sayısından itibaren iki haftalık olarak hazırlanmaya başlandı. Genel olarak Çalışma Hayatı Bilgi Notları kapsamında ilgili iki haftalık dönemde çalışma hayatı ile ilgili gelişmelere yer verilmektedir. Çalışma hayatı ile ilgili yasal değişiklikler çalışmanın temel konularını oluşturmuştur. Çalışanlarla ilgili hukuki kazanımlar, Sendikaların Örgütlenme Süreçleri ve Sorunları, Sosyal Güvenlik alanındaki yasal gelişmeler ve sıkıntılar, İstihdam, İşsizlik Sorunu ve İşten Çıkarmalar, Toplu İş Sözleşmeleri ve Grevler, Taşeron, 4-C ve 4-B Uygulamaları, Kayıtdışı Çalıştırma, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği, İş Kazaları, Çalışma Koşulları ve Ücretler, Eylemler, Etkinlikler, Açıklamalar, Çalışma Hayatı ile ilgili Araştırmalar ve Güncel Bilgiler, Uluslararası Sendikal Hareket ve Halk Direnişleri de diğer konu başlıklarını oluşturmaktadır.

Bugüne kadar 21 adet Çalışma Hayatı Bilgi Notu hazırlanmıştır. 22'inci ise 21 Haziran Cuma günü yayınlanmıştır. Önceleri MYK üyeleri için bastırılan bilgi notları şimdi maillerine gönderilmekte, maillerine gönderildiği de cep telefonlarına mesaj olarak bildirilmektedir. Diğer taraftan CHP'nin internet sitesinin anasayfasında son sayı, raporlar kısmında ise tüm sayıları bulunmaktadır.

Çalışma Hayatı Bilgi Notları, Cumhuriyet Halk Partisi'nin çalışma yaşamına dair güncel konularda politika belirlenmesi için bir bilgi dağarcığı oluşturmaya yönelik bir

çalışmadır. Özellikle çalışanların ve diğer toplumsal kesimlerin gündemlerinin takip edilmesini amaçlamaktadır. CHP açısından çalışanların güncel sorunları konusunda etkin ve gerçekçi politikalar oluşturulması çabalarına yönelik süreci iyi bir şekilde takip edebilme hedeflenmiştir. Aynı şekilde parti organlarında görev yapan üyelerimizin de bu gelişmeleri yakından takip edebileceği farklı bir bilgi çalışması niteliğindedir. Özellikle çalışanların, işsizlerin, emekçilerin ekonomik, sosyal ve siyasal haklarını ilgilendiren konularda yaşanan gelişmeler ile eylem, direniş ve farklı etkinlikler konusunda bilgilendirmeyi amaçlayan bu çalışma aynı zamanda dünyadaki çalışma yaşamındaki güncel gelişmeleri de ele almaktadır.

Zonguldak Mitingi Organizasyonu

Partimizin çalışanlara, emeğe, demokrasiye ve özgürlüklere yönelik politikalarının kamuoyu ile paylaşımı ve emeğe yönelik bakış açısının bir göstergesi olarak tasarlanan ve bu çerçevede "Emeğin Başkenti" olarak bilinen Zonguldak kentinde 16 Haziran 2012 tarihinde gerçekleştirilen "Emek, Demokrasi ve Özgürlük" konulu Miting organizasyonu çalışmaları Genel Başkan Yardımcılığı tarafından diğer bölümlerle eşgüdüm içinde gerçekleştirilmiştir.

Miting organizasyonu kapsamında Milletvekilleri Ali İhsan Köktürk, Muhammet Rıza Yalçınkaya, Engin Özkoç, Tanju Özcan ve eski milletvekili Çetin Soysal ile birlikte ön çalışmalar yapılmış, Genel Başkan Yardımcıları ve Genel Sekreterlikle eşgüdüm içinde hazırlıklar sürdürülmüştür.

Zonguldak İl Örgütü ile görüşmelerde bulunulmuş, fikir alışverişleri gerçekleştirilmiştir. Mitinge katılımın sağlanması amacıyla çevre iller olarak tanımladığımız, Düzce, Bolu, Sakarya, Kocaeli, Ankara ve İstanbul il örgütleriyle ve milletvekilleriyle eşgüdüm içinde bir çalışma başlatılmış, bu kapsamda ilgili illerin il yönetimleri ve ilçe başkanlarıyla toplantılar gerçekleştirilmiştir. Bu toplantıların ardından Zonguldak ve çevresinde bulunan sendikalar ve demokratik kitle örgütleriyle ortak toplantılar düzenlenmiş, miting katılım ve

miting organizasyonu hususunda görüş alışverişinde bulunulmuştur. Ardından yerel düzeyde medya mensupları miting hakkında bilgilendirilmiştir.

16 Haziran 2012 öncesinde yapılan bu hazırlıklar çerçevesinde son kontrolleri yapmak üzere Mitingin düzenleneceği saat olan 14.00'dan önce saat 06.00'da hareket edilmiş ve 09.30'da Zonguldak'a gidilerek burada gelen örgütler karşılanmış, miting alanı ve organizasyon ile gelişmeler yakından takip edilmiştir.

Zonguldak Mitingi, CHP'nin önümüzdeki dönemde politikalarının ve yaklaşımlarının kitlelerle paylaşılması açısından önemli bir mitingdir. Bu çerçevede parti olarak iyi bir sınav verildiği görülmüştür.

Partimizin çalışanlara, emeğe, demokrasiye ve özgürlüklere yönelik politikalarının kamuoyu ile paylaşımı ve emeğe yönelik bakış açısının bir göstergesi olarak tasarlanan ve bu çerçevede "Emeğin Başkenti" olarak bilinen Zonguldak kentinde 16 Haziran 2012 tarihinde gerçekleştirilen "Emek, Demokrasi ve Özgürlük" konulu Miting organizasyonu çalışmaları önümüzdeki dönemde partimizin önünde bulunan yerel seçim çalışmaları açısından çığır açıcı bir nitelik taşımaktadır. Geleceğe ilişkin Partimizin politikalarının kitlelere ve emekçilere aktarımı söz konusu olmuş, işçilerle, emekçilerle buluşma sağlanmıştır.

Almanya Sosyal Demokrat Partisi Genel Kuruluna Katılım

Almanya Sosyal Demokrat Partisi SPD'nin Olağan Kurultayı 04-06 Aralık 2011 tarihleri arasında Almanya'nın başkenti Berlin'de yapıldı. Cumhuriyet Halk Partisi Adına bir heyetle birlikte kurultaya katılım sağlandı.

Kurultayın ana sloganı "**Bizim Sermayemiz: Demokrasi ve Adalet**" olarak saptanmıştır.

Üç gün devam eden kurultayın yüklü bir gündemi vardı. Gündemde;

Avrupa'nın geleceği, ekonomi ve finans, çalışma yaşamı gibi temel politika önerileri,

Parti örgütlenme politikalarının temel ilkeleri programı,
Parti Merkez organlarının seçimi,
Parti Merkez organlarıncı parti örgütlerince ve delegeler tarafından sunulan karar tasarılarının/önergelerin görüşülmesi ve karara bağlanması,
konuları yer alıyordu.

Kurultay Genel Başkanın selamlaması ve eski başbakanlardan Helmut Schmidt'in "**Almanya ve Avrupa'da Demokrasinin Hedefleri ve Perspektifleri**" konulu, bir saat süren bir konuşmasıyla başlamıştır. Büyük bir dikkatle dinlenen konuşması sosyal demokrasi adına önemli ve tarihi bir konuşma olarak nitelendirilmektedir. Kurultay'da Norveç İşçi Partisi Genel Başkanı ve Norveç Başbakanı Jens Stoltenberg ile Fransa Sosyalist Partisi Cumhurbaşkanı Adayı F. Hollande da birer konuşma yaptı.

Bu konuşmalardan sonra, Avrupa'nın geleceğine ilişkin karar tasarısı ile parti örgütlenme politikalarının temel ilkeleri program taslağı tartışmaya açıldı.

Kurultayın ikinci günü saat 09:00'da Genel Başkan Sigmar Gabriel'in konuşmasıyla başladı. Gabriel konuşmasında, SPD'nin sol bir halk partisi olduğunu ve kurultaydan yenilenecek ve güçlenecek çıkacağına vurgu yaptı. Kurultay'ın ikinci günü Genel Başkan'ın konuşmasından sonra seçimlere geçildi. Tüzük gereği Genel Başkan, Beş Yardımcısı (Bu kurultaya kadar dörttü. Beşincisi Türk kökenli Aydan Özoğuz oldu.) Aydan Özoğuz parti tarihinde yabancı kökenli ilk Genel Başkan Yardımcısı olurken, iki Türk kökenli SPD üyesinin de partinin Merkez Yönetim Kuruluna seçilmesi bir ilk oldu. Ayrıca, kurultayda verilen bir önerge ile partide bir göçmenler kolu kurulmasının karar altına alınması da olumlu bir gelişme oldu.

Üçüncü gün kurultay çalışması yine saat 09.00'da başladı. Açılıştaki ilk ele alınan karar tasarısı Ekonomi ve Finansa ilişkin karar tasarısı oldu. Bu tasarının karara bağlanmasından sonra diğer tasarı ve önergeler görüşüldü ve karar bağlandı. Kurultay 16.00'da SPD marşıyla son buldu.

Kurultayın birinci ve ikinci günü kurultay esnasında ve resepsiyonda birçok SPD'li siyasetçi ile ve Türk kökenli delegelerle ve milletvekilleriyle tanışma ve kısa da olsa

görüşme olanağı bulundu. Genel Başkan Yardımcısı seçilen Aydan Özoğuz ile görüşerek kendisini kutladı..

SPD'nin Uluslararası Büro Sorumlusu Achim Post ile uzunca bir görüşme yapıldı. Kendisine Türkiye'deki siyasi gelişmeler aktarıldı. Kurultay üzerine konuşuldu. SPD ve CHP arasındaki ilişkiler konusunda görüş alışverişinde bulunuldu.

Eylül 2009 seçimlerinde SPD %23 oyla tarihinin en büyük yenilgisini yaşamıştı. Bu yenilginin hemen ardından Aralık 2009 tarihinde Dresden'de yapılan kurultaydan SPD yönetimi (genel başkan ve genel sekreter dahil) yenilenmiş ve partinin hükümette iken uyguladığı politikaların (özellikle, çalışma yaşamı ve sosyal alanla ilgili olanlarının) gözden geçirilmesi ve köklü bir "parti reformu" yapılması kararlaştırılmıştı.

Berlin kurultayı bu konularda hazırlanan taslakların son şeklini aldığı bir kurultay oldu. Tüzükte yapılan değişikliklerle, üyelerin katılım hakları genişletildi. Üyelerle önseçim ve referandum gibi yenilikler getirildi. Diğer yandan üye olmayanların da partinin siyaset ve çözüm üretme süreçlerine dâhil olması olanaklı hale getirildi. Kurultayda; vergi, finans, AB, eğitim, sağlık, çalışma yaşamı, emeklilik ve aile gibi konularda yeni politikalar belirlendi. Belirlenen bu politikalar 2013 seçimleri için hazırlanacak seçim bildirgesine esas olacaktır.

Partimiz adına katılım sağlanan söz konusu SPD Kurultayı, bir çok açıdan partimizin dönüşüm ve gelişim sürecine ışık tutacak kararların alındığı bir kurultay olmuştur. Öncelikle sosyal demokrasi adına günümüzde diğer sosyal demokrat partilerde yaşanan tartışmalar ve tartışma kültürü yerinde gözlenmiştir. Diğer yandan Alman Sosyal Demokrat Partisinin yaşadığı değişim ve dönüşüm de yerinde gözlemlenmiştir. Aynı şekilde parti içi iç işleyiş mekanizmaları gözlemlenmiş, CHP ile SPD arasında geleceğe yönelik işbirliği ve dayanışma süreçleri konusunda temaslarda bulunulmuştur.

Çalışma Yaşamına Dair Broşür ve Bilgi Notları Hazırlama

Görev alanımız dâhilinde bulunan çalışma yaşamı ve çalışanların güncel sorunlarına

dair Parti Programımız ve Seçim Bildirgemiz çerçevesinde Bilim, Yönetim ve Kültür Platformu ile işbirliği çerçevesinde Çalışma Yaşamının Güncel Sorunları hakkında bir bilgi notu taslağı hazırlanmıştır. Özellikle parti organlarında yer alan görevlilerin kullanımı için hazırlanan bu bilgi notunda işçiler ve çalışanlar açısından güncel olan sorunlar konusunda kısa değerlendirmeler yapılarak partimizin politikaları ve hedefleri vurgulanmıştır. İşsizlik, Sendikal Hak ve Özgürlükler, Sosyal Güvenlik, Kadın ve genç çalışanlar, taşeronluk, güvencesiz çalışma gibi konular ele alınmıştır.

Bu çerçevede çalışan kesimler açısından önemli bir konu olan iş kazaları ve meslek hastalıkları konusunda yine Bilim, Yönetim ve Kültür Platformuyla ortak bir çalışma yapılmış ve bu çerçevede el ilanı niteliğinde bir broşür ortaklaşa hazırlanmıştır.

Son olarak Partimizin çalışma yaşamındaki AKP politikaları nedeniyle çalışanların hak kayıplarını ve partimizin çözüm önerilerini aktarmayı hedefleyen bir broşür çalışması yapılmıştır. Broşür, Bilim, Yönetim ve Kültür Platformu tarafından basıma hazırlanmıştır.

Partimizin çalışma yaşamına ve emekçilere yönelik oluşturduğu ve bilinç oluşturmaya hedefleyen politikaların aktarılmasını amaçlayan bu çalışmalar bir yandan çalışan kesimle partimiz arasında ilişkileri geliştirme konusunda önemli katkılar sunarken diğer yandan parti içerisinde ortak politika üretme adına da önemli katkılar sağlamıştır.

Yasama Faaliyetlerine Yönelik Destek Çalışması

Görev alanımız içerisinde yer alan konularla ilgili olarak TBMM'de bulunan Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu ile Plan Bütçe Komisyon üyelerine yönelik çalışanları doğrudan veya dolaylı şekilde ilgilendiren yasa tasarıları ve kanun teklifleri konusunda destek hizmetleri sunulmuştur. Bu çerçevede rapor, bilgi notu ve komisyon çalışmalarına destek olmak üzere danışmanlık hizmetleri yerine getirilerek partimiz, milletvekilleriyle Genel Merkezi'mizin koordinasyonu sağlanmıştır.

Özellikle Türkiye gündeminde bulunan Emekli Sandığı ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı konusunda Bilgi Notu hazırlanmış ve ilgili milletvekillerine gönderilmiştir. Yine kamuoyunda İntibak Yasası olarak bilinen Yasa Tasarısı konusunda Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu üyelerine yönelik kısa bir rapor ve bilgi notu hazırlanmış ve TBMM'de komisyon görüşmeleri esnasında danışmanlık hizmeti verilmiştir.

Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu Tasarısının TBMM'de görüşülmeye başlamasından önce kapsamlı bir rapor hazırlanarak partimizin görüşleri ve değerlendirmeleri bu raporda dile getirilmiş ve ilgili milletvekillerine gönderilmiştir. Yine TBMM'deki komisyon görüşmelerinde de danışmanlık hizmeti verilmiştir.

Toplu İş İlişkileri Kanun Tasarısı hakkında oldukça detaylı bir rapor hazırlanmış, MYK üyelerimize, komisyon üyeleri ile ilgili diğer komisyon üyelerine gönderilmiştir. Bu çerçevede Genel Merkez'imizde ilgili MYK üyeleri, PM üyeleri, Milletvekillileriyle ve konfederasyon temsilcileriyle geniş katılımlı bir toplantı organize edilmiş ve Yasa Tasarısı hakkında sunum ve değerlendirmeler yapılmıştır. Alt Komisyon ve Komisyon görüşmelerine destek verilmiş milletvekillerimizin karşı oylarının yazımında katkı sağlanmıştır.

Benzer şekilde İş Sağlığı ve Güvenliği Yasa Tasarısı ile ilgili TBMM görüşmelerine ve komisyon çalışmalarına rapor, bilgi notu ve danışmanlık olarak katkıda bulunulmuştur.

CHP'nin yasama faaliyetlerinin kamuoyuna aktarılması sendikalardan, meslek örgütlerinden, sivil toplum kuruluşlarından gelen talep ve görüşlerin

aktarılması da bu çalışmalar aracılığıyla gerçekleştirilmiştir.

Partimizin yasama faaliyetlerinin kamuoyuna aktarılması, sendikaların, parti örgütlerimizin, meslek örgütlerinin görüş ve önerilerinin yasama organında görev alan milletvekillerimizle paylaşımı, bu görüşlerin dile getirilmesi parti politikalarımızın hayata geçirilmesi açısından oldukça önemlidir. Çalışmalarımızda bu amaçla birlikte teknik destek sağlamakta, ikincil bir amaç olarak düşünülerek Parti Genel Merkez Emek Bürosu ile TBMM çalışmaları arasında işbirliği ve koordinasyon sağlanması amaçlanmıştır. Bu koordinasyon daha nitelikli çalışmalar yapılmasına katkı sağlamıştır.

Sendikalar ve Meslek Örgütlerinin Genel Kurullarına Katılım

Faaliyet dönemi içerisinde TÜRK-İŞ, DİSK ve KESK ile Birleşik Kamu-İŞ'e bağlı sendikaların Genel Kurullarına katılım sağlanmış, Partimizin bu alanlarla ilgili politikaları katılımcılarla konuşmalar yoluyla paylaşılmıştır.

Partimiz adına katılım sağlanan söz konusu genel kurullar hedef kitlelerimiz olan işçilerle ve kamu çalışanları ile meslek odalarına üye kitlelerin en nitelikli kesimleriyle buluşma imkânı yakalanan yerlerdir. Bu çerçevede parti politikaları konusunda yapılan konuşmalar çerçevesinde bu tür örgütlerle yeniden işbirliği ve koordinasyon geliştirme hedeflenmiştir.

International Special U

Istanbul, 23-24 March

REGION:
S

“BÖLGE

DEĞİŞİ

İL

TURKEY CHP

Dış İlişkiler ve Yurtdışı Örgütlenmeler

“Sadece ulusal değil, küresel siyasette de etkin CHP”

CHP Dünya Sahnesine Aktör Olarak Çıktı

- ❖ Avrupa ve Dünya sosyalist, sol ve sosyal demokrat partileriyle yakın işbirliği içinde çalışıldı
- ❖ Dünya sosyal demokrat ve ilerici akımlarıyla sürekli temas halinde olundu
- ❖ CHP yurtdışı örgütlenmesi kuruldu

Ülkemizin Dış Politikasında Etkin Rol Oynadık

- ❖ Arap Baharı ve diğer dış gelişmelerle ilgili aktif politika önerileri yapıldı

Yapılan Çalışmaların Ayrıntıları

Sosyalist Enternasyonal'in Paris'teki Konsey Toplantısına Katılım

Genel Başkan 14-17 Kasım 2010 tarihleri arasında Sosyalist Enternasyonal'in Konsey Toplantısına katılmak üzere Genel Başkan Yardımcıları Oğuz Oyan ve Umut Oran, Parti Meclisi üyesi Gülsün Bilgehan, Genel Başkan Danışmanı Ali Kılıç ve CHP Brüksel Temsilcisi Kader Sevinç'le birlikte Paris'e gitmiştir. Genel Başkan toplantıda "Küresel Ekonomi" başlığı altında bir konuşma yapmış, Sosyalist Enternasyonal Başkanı ve Yunanistan Başbakanı Yorgo Papandreu, Avrupa Parlamentosu Sosyalist Grup Başkanı Martin Schulz, Alman Sosyal Demokrat Parti Başkanı Sigmar Gabriel, Fransa Sosyalist Partisi Başkanı Martin Aubry, Fransa iktidar partisi Halk Hareketi Birliği (UMP) Başkanı Jean-François Cope, Fransa Meclisi'nde Türkiye Dostluk Grubu Başkanı Lot-et-Garonne, milletvekili Michel Diefenbacher ve Senato Fransa-Türkiye Grubu Başkanı Jacques Blanc'le görüşmüştür. Heyet, ziyaret kapsamında Fransa'daki Türk vatandaşlarıyla da biraraya gelmiştir.

Söz konusu ziyaret, partimizde gerçekleşen, o dönem henüz yeni olan değişimlere istinaden büyük önem taşımıştır. CHP'nin yoğun irtibatı olan Sosyalist Enternasyonal'le bağların güçlenmesi, Avrupa'nın sosyal demokrat partileriyle temasların çoğalmasına ve küresel sosyal demokrasinin CHP'nin yenilenmesinde destek vermesine vesile olmuştur.

Yargıya Baskı, AKP Yönetimi Altındaki Medya Dünyası, Sayıştay'ın Siyasallaştırılması ve Bağımsız Denetimin Tasfiyesi Yayınları

Yargıya Baskı, AKP Yönetimi Altındaki Medya Dünyası, Sayıştay'ın Siyasallaştırılması ve Bağımsız Denetimin Tasfiyesi başlıklı üç yayın Türkçe ve

İngilizce olarak basılmıştır. Yayınlar, örnekleri ve açıklamalarıyla ülkemizdeki düzensizliklere dikkat çekmektedir.

Yayınlara İngilizceye tercümesi ve basılmasıyla, partimizi ziyaret eden yabancı heyetlerde Türkiye'deki iktidardan kaynaklı düzensizliklerin boyutları hakkında duyarlılık yaratılabilmektedir.

Wikileaks / Cablegate

Wikileaks, kaynaklarının gizliliğini koruyarak hükümetlerin ve diğer organizasyonların hassas belgelerini yayınlayan, İsveç merkezli uluslararası bir sivil toplum örgütüdür. Amacını, uluslararası alanda bilgi akışının engelsiz olarak gerçekleştirilmesi resmi ve özel kuruluşların faaliyetlerinde şeffaflığın sağlanması olarak tanımlamaktadır. Avustralyalı gazeteci ve internet aktivisti Julian Assange organizasyonun yöneticisidir.

28 Kasım 2010 tarihinden itibaren Wikileaks sitesinde yayınlanmaya başlanan, ABD Yurtdışı Misyonları ile Dışişleri Bakanlığı arasında teati edilen Kriptolara "Cabelgate" denilmektedir. Cablegate bünyesinde 28 Aralık 1966 - 28 Şubat 2010 dönemini kapsayan toplam 251.287 belge bulunduğu iddia edilmektedir. Cablegate operasyonu kapsamında ABD Dışişleri Bakanlığında gönderildiği anlaşılan toplam belge sayısı 8017'dir. ABD'nin Türkiye'deki misyonlarından çıkan kripto sayısının ise 9.562 olduğu ifade edilmektedir.

Bu bağlamda Dış İlişkiler ve Yurtdışı Örgütlenmelerden sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı, ABD'nin Türkiye'deki misyonlarından çıkan kripto sayısının çokluğunu da göz önünde bulundurarak, safha safha yayınlanan söz konusu belgeleri incelemeye almış, bilgileri sistematize ve sınıflandırmaya başlamış ve Türk ile yabancı basın ve diğer kaynaklarla belgelerdeki boşlukları doldurmaya çalışmıştır.

Genel Başkanın talimatlarıyla ve Genel Başkan Yardımcılığının himayesi altında Cablegate'le ilgili yukarıda belirtilmiş işlemleri yapan bir komisyon kurulmuştur. 6 Haziran 2010 tarihinde ise bu komisyon Partimizin Merkez Yürütme Kurulunu bilgilendiren bir sunum yapmıştır.

Partimiz bu çalışmayla, ulusal ve uluslararası öneme sahip olan bu hususu incelemeye almış, konunun Türkiye'deki gerçek ve ciddi takipçisi olmuş, Türkiye'deki düzensizlikleri ele almış ve iktidar partisinin konu hakkındaki önemsizleştirici ve geçiştirici tavrına halk nezdinde dikkat çekmiştir. CHP bu bağlamda sadece Türkiye kaynaklı değil, aynı zamanda yurtdışında ülkemizle ilgili konuların takipçisi olduğunu göstermiştir.

PES Üst Düzey Heyetinin CHP'yi Ziyareti

26-29 Ocak 2011 tarihlerinde, Genel Sekreter Phillip Cordery'nin de dâhil olduğu üst düzey bir PES (Avrupalı Sosyalistler Partisi) heyetinin ziyareti kapsamında partimizle ortak bir seminer düzenlenmiştir. Seminerde, CHP'nin özellikle demokrasi, özgürlük, insan hakları, laiklik, hukukun üstünlüğü, sosyal adalet, kadın-erkek eşitliği ve evrensel uygarlık değerleri bağlamında tutumları aktarılmış, Avrupa'nın önde gelen bir siyasi partinin değerlendirmeleri alınmıştır. Partimiz, heyetin Ankara ziyareti bağlamında gerekli protokol ve ulaştırma hizmetlerini de sağlamıştır.

Ziyaret, partimizin Avrupa ülkeleri ve AB cenahında olan ilgimizi, Türkiye'nin AB üyeliği bağlamında desteğini ve uluslararası alanda da faaliyet gösterme azmini göstermiştir. CHP bu vesileyle Avrupa'daki sosyal demokrat partileriyle ilişkilerini perçinleştirmek istediğini vurgulamıştır.

47. Münih Güvenlik Zirvesine (MSC) Katılım

4-6 Şubat 2011'de Genel Başkan, beraberinde Genel Başkan Yardımcıları Osman Korutürk ve Umut Oran'la birlikte, davet edildiği Münih Güvenlik Zirvesi'nin "Ortadoğu'daki Gelişmeler" başlıklı toplantısına katılmıştır. Osman Korutürk, konferans kapsamındaki bir panele

katılmış, tek Türk konuşmacı olarak bölgesel ve küresel güvenlik konularında partimizin tutumunu aktarmıştır.

Üç gün devam eden ve BM Genel Sekreteri Ban Ki-moon, ABD Dışişleri Bakanı Clinton ve Rusya Dışişleri Bakanı Lavrov gibi 50 ülkenin dışişleri ile savunma bakanları, büyükelçileri, askerleri ve akademisyenlerin katıldığı paneller dizisinde finans krizinin global güvenliğe etkileri, Ortadoğu'da silahsızlanma ve anlaşmazlıkları önleme, siber savaşları ve Afganistan gibi konular ele alınmıştır. Mısır'da yaşanan olaylar da güvenlik konferansının gündeminde önemli bir yer teşkil etmiştir.

CHP, Genel Başkanı ve Genel Başkan Yardımcılarıyla bu konferansa sadece gözlemci olarak değil, etkin bir şekilde bir panele de katılmış olmasıyla, küresel güvenlik konuları ve bölgesel demokratikleşme süreçlerinde söz ve etki sahibi olduğunu göstermiş, yapıcı ve gerçekçi fikirlerin temsilcisi olmuştur.

Arap Gazetecilerle Basın Toplantısı

Genel Başkan Kemal Kılıçdaroğlu 9 Şubat 2011 tarihinde Ortadoğu ve Arap ülkeleri gazetecileriyle kahvaltılı bir basın toplantısı yapmıştır. Toplantının amacı; Bahsi geçen tarih de Tunus ve Mısır'da gerçekleşen halk hareketleri ve devrimlerin akabinde partimizin bölge hakkındaki düşüncelerini gazetecilerle paylaşmaktır. Bu toplantıya; Kuveyt, BAE, Katar, Lübnan, Mısır, İran, Irak, Tunus televizyon ve haber ajanslarının temsilcileri katılmıştır.

Toplantı; Bölgede yaşanan değişim süreçleri devam ederken partimizin görüşlerinin bölge ülkelerinde de bilinmesi ve değerlendirilmesi konularında partimize bir kazanım sağlamıştır.

İngiltere Gezisi

Genel Başkan, beraberinde Genel Başkan Yardımcıları Osman Korutürk, Sencer Ayata, Umut Oran ve Faik Öztrak'ın dahil olduğu bir heyetle, temaslarda bulunmak, konferanslara katılmak ve tebliğ sunmak üzere 1-3 Mart 2011 tarihleri arasında İngiltere'nin başkenti Londra'ya gitmiştir. Gezi sırasında Genel Başkan ünlü

Chatham House ve LSE'de (London School of Economics) birer tebliği vermiş, basın toplantıları düzenlemiş, ülkenin ana muhalefeti olan İşçi Partisi Genel Başkanı Ed Milliband dâhil olmak üzere birçok yetkiliyle görüşmüştür.

Partimizin en yetkili isimlerinin katılımıyla söz konusu gezide Avrupa'nın "motor ülkelerinden" İngiltere'de kurumsal işbirliğin kurulmasına yönelik temaslarda bulunulmuş ve perçinleştirilmiştir. Yapılan görüşmelerde, özellikle Ortadoğu coğrafyasında etkin gelişmeler ele alınarak, partimizin görüşleri aktarılmıştır.

Genel Başkan Tarafından Libya'daki Gelişmelere İlişkin 5 Öneri ve Amacı

Genel Başkan, Hükümetin Libya'daki gelişmelere ilişkin uyguladığı yanlış politikalara yönelik partimizin aşağıdaki 5 önerisini dile getirmiştir;

Türkiye, BM Güvenlik Konseyi kararının ilgili hükümlerinin emrettiği gibi Libya'nın işgali ile sonuçlanacak her türlü gelişmeye karşı çıkmalı. Bu doğrultuda NATO'nun Libya'ya karşı sürdürülen askeri operasyonlara dahil olmasına izin vermemelidir. Tavrını açık ve net söylemelidir.

Libya halkına yardım elini uzatmalıdır. Libya'da siyasi diyalog mekanizmasının oluşmasına yardım etmelidir.

Hükümet özellikle Arap Ligi İKÖ ve AB ile temaları arttırarak kan dökülmesini engelleyecek çabasını arttırmalıdır.

Hükümet bir siyasi temsilci atamalıdır.

Partimiz bu öneriyle Libya'daki gelişmelere diğer vesilelerde de olduğu gibi sessiz kalmamış, ana muhalefet olarak hükümetin yanlışlarını düzeltmesine yönelik ve bölgede barış ve huzurun tesisi hedefiyle tutarlı, yapıcı ve gerçekçi bir öneri demedi sunmuştur.

Üst Düzey CHP Heyetinin ABD Gezisi

Cumhuriyet Halk Partisi heyeti, Genel Başkan Yardımcısı Osman Korutürk başkanlığında 28-30 Mart 2011 tarihlerinde Amerika'da resmi temaslarda

bulunmuştur. Heyete Genel Başkan Yardımcıları Faik Öztrak, Umut Oran ile Gülsün Bilgehan ve Parti Meclisi Üyesi Faruk Loğoğlu katılmışlardır.

Gezi kapsamında önde gelen düşünce kuruluşları, devlet yetkilileri ve kanaat önderleriyle görüşülmüş, basın toplantıları dahil çeşitli vesilelerde partimizin görüşleri aktarılmıştır.

CHP Gençlik Kollarının ECOSY'ye Katılımı

CHP Gençlik Kolları, 31 Mart – 3 Nisan 2011 tarihleri arasında Bükreş'te düzenlenen 10.ECOSY (Avrupa Sosyalist Gençlik Örgütü) Kongresine katılmıştır. CHP Gençlik Kolları, tarihinde ilk kez ECOSY Kongresine katılırken, Genel Başkan Yardımcısı Gökçe Pişkin başkanlığındaki Dış İlişkiler Komisyonu'na ilgi oldukça yüksek olmuştur. Avrupalı Sosyalist Gençler, CHP Gençliği'ni üye olarak görmek istediklerini dile getirmişlerdir. Romanya Sosyal Demokratik Parti Genel Başkanı Victor Ponta, CHP Gençlik Kollarını Romanya'da ve bir ECOSY aktivitesinde yer aldığını görmekten duyduğu memnuniyeti belirterek, sosyal demokrat gençlerin her zaman yanlarında olduğunu belirtmiştir. PES (Avrupa Sosyalist Partisi) Genel Sekreteri Philip Cordery ise "CHP Gençlik Kolları'nın, genç yoldaşlarımızın arkasındayız" demiştir. Kongre sonunda Yunanistan ve Kıbrıs'ın tam desteğini de alan CHP Gençlik Kolları, oy birliğiyle örgüte kabul edildi.

Dış ilişkileri geliştirmede ivme kazanan CHP'nin Gençlik Kolları da ana kademe yönetiminden geri kalmadığını ortaya koymuş, partimizin kadınlara ve gençliğe olan desteğini dışarıda gösterebilmiştir.

Hıristiyan ve Musevi Cemaat Liderlerine Ziyaret

Genel Başkan Yardımcısı Osman Korutürk ile Genel Sekreter Bihlun Tamayligil, 10 Mayıs 2011 tarihinde Türkiye Ermenileri Patrik Vekili Aram Ateşyan'ı ve 19 Mayıs 2011'de Türkiye Musevileri Hahambaşı İsak Haleva ve Süryani Ortodoks Kilisesi Metropoliti Yusuf Çetin'i ziyaret etmişlerdir. Ziyaretlerde, CHP'nin yeni yaklaşımları hakkında izahat verilmiş olup, cemaatlerin sorunlarına ilişkin bilgi alınmıştır.

Ziyaret, partimizin bütün dinlere mensup vatandaşlarımıza verdiği önemin altını çizmiş, parti politikalarının geliştirilmesinde söz konusu vatandaşlarımızın ihtiyaçlarının doğru bir şekilde ele alınması için faydalı olmuştur.

İngilizce'ye Ek, Arapça ve Rusça İnternet Sitelerimizin Faaliyete Geçmesi

Türkiye'deki siyasi partilerin internet siteleri arasında bir çok yeniliğin öncüsü olan chp.org.tr'ye bir yenilik daha eklenerek Türkiye'deki en kapsamlı Arapça ve Rusça siyasi parti siteleri yayını başlatılmıştır.

Partimizin giriştiği bu yenilikle, İngilizce sitesiyle zaten geniş bir kitleye hitap eden internet sayfamızın artık dünyanın büyük bir bölümü tarafından izlenir hale gelmiş ve dolayısıyla CHP'nin ulusal ve uluslararası konulardaki tutum ve düşünceleri hakkında etkin bir bilgilendirme ağı yerleştirebilmiştir.

Sosyalist Enternasyonal'in Atina'daki Konsey Toplantısına Katılım

Genel Başkan, beraberinde üst düzey bir CHP heyetiyle birlikte Sosyalist Enternasyonalin 1-2 Temmuz 2011'de düzenlenen Atina'daki Konsey Toplantısına katılmıştır. 91 ülke ve altı uluslararası organizasyondan 300 delegenin katılımıyla gerçekleştirilen Konsey Toplantısı'nın Sosyalist Enternasyonal Başkanı Papandreu'nun Başkanlığında yapılan son oturumunda partimiz tarafından tutuklu milletvekillerine ilişkin bir karar tasarısı sunulmuştur. Söz konusu karar tasarısı oybirliği ve alkışlarla kabul edilmiştir.

Toplantı sonrası Türkiye'ye karayoluyla dönen heyet, Batı Trakya'daki Türklerle bir araya gelmiş ve Atatürk'ün Selanik'teki evini ziyaret etmiştir.

Genel Başkanın Konsey toplantısına katılmasıyla, partimiz uluslararası alanda etkisini geliştirmiş, dünya sosyal demokrat partileriyle ilişkilerini geliştirmiş ve perçinlemiştir. Partimiz ayrıca, bir demokrasi ayıbı olan tutuklu milletvekilleri

konusuna uluslararası alanda duyarlı olunmasını sağlamıştır.

Genel Başkan'ın Demokrasi Manifestosu

Genel Başkan, demokrasi manifestosu diye değerlendirilen konuşmasında TBMM'de CHP milletvekillerinin yemin etmeme gerekçelerini 16 başlık altında sıralamıştır. Söz konusu manifesto İngilizce olarak dünyanın önde gelen isimlerine gönderilmiştir.

Partimiz, Genel Başkanın manifestosuyla tutuklu bulunan milletvekillerimiz ve Türkiye'deki demokrasi için verilen mücadeleye küresel bir duyarlılık yaratmıştır.

Dış Politika Basın Bilgilendirme Kahvaltısı

22 Temmuz 2011'de, Genel Başkan Yardımcısı Osman Korutürk, CHP Genel Merkezinde Grup Başkanvekili Akif Hamzaçebi ile birlikte düzenlediği kahvaltılı basın toplantısında Hükümet Programı'nın dış politika başlığına ilişkin eleştirilerde bulunmuştur. Toplantıda Türkiye'nin dış politikasını ilgilendiren tüm konulara değinilmiş, özellikle iktidar partisinin bu bağlamda yaptığı hatalara dikkat çekilmiş ve telkinde bulunulmuştur.

Söz konusu basın toplantısı, medyada geniş yer bulmuş olup, iktidara eleştiri dışında partimizin dış politikaya yönelik gerçekçi ve yapıcı tutumu dile getirilmiştir.

Kenya/Somali Gezisi

30 Ağustos 2011 tarihinde Genel Başkan, beraberinde CHP Genel Başkan Yardımcıları Gürsel Tekin ile Faruk Loğoğlu ve bazı gazetecilerle birlikte bir insanlık dramının yaşandığı Somali'ye gitmiştir. Dadaab Mülteci Kampı yakınlarında Birleşmiş Milletler tarafından kullanılan bir havalimanına inen heyet, burada Türkiye'nin Nairobi Büyükelçiliği yetkilileri ve Türk Kızılay Somali Delegasyonu tarafından karşılanmıştır. Genel Başkan daha sonra beraberindeki heyetle, karayoluyla Somali-Kenya sınırında açlık ve kuraklıktan etkilenen Somalilerin sığındığı en büyük kamp olan Dadaab'a gitmiştir.

Dadaab kampında, yerel yönetim bürosuna gelen Genel Başkan, Yerel Yönetici Joel Ndambuki'den kamp hakkında bilgi alarak, kampta yaklaşık 430 bin mültecinin kaldığı ve mültecilerin büyük bir bölümünün Somali'den geldiği öğrenilmiştir.

Birleşmiş Milletler Dadaab Kampı Koordinasyon Ofisini de ziyaret eden Genel Başkan burada heyete kampın durumu hakkında brifing verilmiş ve daha sonra Dadaab Mülteci Kampında incelemelerde bulunulmuştur.

Genel Başkanımızın bu ziyaretiyle, partimizin Türkiye'de ve dünyada insanlığa verdiği değer ve önem açık ve net bir şekilde gösterilmiştir. Bu ziyaret, başta iktidar partisi olmak üzere, bazı çevrelerce istismar edilmek istenmiş olsa da, halk nezdinde Somali'deki insanlık dramı hakkında duyarlılık yaratmış ve Türkiye'den geniş çaplı yardımların yapılmasına vesile olmuştur.

Üst Düzey CHP Heyetinin Suriye'ye Gerçekleştirdiği Durum Tespit Gezisi

Genel Başkanın talimatlarıyla Genel Başkan Yardımcısı Faruk Loğoğlu Başkanlığında milletvekilleri Ayтуğ Atıcı (Mersin), Mehmet Ali Edipoğlu (Hatay), Refik Eryılmaz (Hatay) ve Ali Serindağ'dan (Gaziantep) oluşan bir CHP heyeti 4-6 Eylül 2011 tarihleri arasında Suriye'ye bir durum tespit gezisi düzenlemiştir.

Gezi kapsamında sırasıyla Lazkiye, Şam, Humus, Hama ve Halep'te temaslarda bulunulmuştur. Şam'da Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad ve Meclis Başkanı, diğer kentlerde Vali, yerel yetkililer ve sınırlı bir biçimde Suriye vatandaşlarıyla görüşmelerde bulunulmuştur. Suriye makamları ve medya CHP heyetine yoğun ilgi göstermişlerdir.

Şam'da Büyükelçimiz Ömer Önhon, Halep'te Başkonsolosumuz Adnan Keçeci ziyaret edilerek Suriye hakkındaki değerlendirmeleri alınmıştır.

Heyetimizin, gezi boyunca, gerek resmi makamlarla yaptığı görüşmelerde, gerek Suriye medyasına CHP adına yaptığı açıklamalarda şu hususlar vurgulanmıştır:

- Suriye'nin bağımsızlık, egemenlik ve toprak bütünlüğünün korunması esastır.
- Suriye'ye dış müdahale olmamalıdır.
- Suriye'nin sorunları ve çözümü Suriyelilere aittir.
- Temennimiz can kayıplarına son verilmesi, Suriye halkının özelemleri doğrultusunda gereken adımların süratle atılarak ülkede huzur ve güvenliğin sağlanmasıdır.
- Türk halkı Suriyeli kardeşlerinin yanındadır.

Heyetin ziyaret amacı komşu ve kardeş ülkede olup bitenleri daha iyi anlamak, öğrenmek ve sorunların çözümüne olabilecek katkıları belirlemektir.

Söz konusu gezi bölgesel ve küresel önem ve odak teşkil eden Suriye'deki gelişmelere yönelik CHP'nin doğrudan olumlu katkı vermesine neden olmuş olup, bu ziyaretin de etkisiyle;

1. Türkiye'de mukim ve yurtdışından gelen ziyaretçilerin partimiz tarafından fikir ve telkin talebinde bulunmaları,
2. Suriye'de mevcut rejime yakın kişi ile kurumların ve muhalefet yanlıların partimizin önerilerine açık olmalarına yol açmıştır.

Partimiz bu adımla AKP Hükümetinin bilinçli ve bilinçsiz olarak yerleştirmeyi beceremediği bir uzlaşma ortamı yaratmayı ve bunun adresi olmayı başarmıştır.

İngiltere İşçi Partisi Kurultayına Katılım

Liverpool'da İşçi Partisinin yıllık kongresi vesilesiyle, Genel Başkan Yardımcısı Faruk Loğoğlu 25-27 Eylül 2011 tarihleri arasında İngiltere İşçi Partisinin "Türkiye'nin Dostları" grubunun davetlisi olarak İngiltere'ye gitmiştir.

Ziyaret kapsamında Londra'da "CHP İngiltere Dayanışma Derneği" mensupları ve diğer CHP'li çevrelerle bir araya gelerek, oradaki örgütlenme sorunları görüşülmüş ve ciddi bölünmeler ve çekişmeler olduğu müşahade edilmiştir.

Faruk Loğoğlu, Liverpool'da temaslarda bulunmuş ve İşçi Partisinin AB İşlerinden

sorumlu gölge Bakanıyla birlikte "Türkiye-AB ilişkileri" konulu bir panele katılmıştır.

Dört gün süren İşçi Partisi Kongresi çalışmaları sürerken Liverpool'da adeta bir düşünce endüstrisinin kurulduğuna, yüzlerce değişik konuda siyasetçi, diplomat, asker, akademisyen, uzman ve sade vatandaşların katılımıyla paneller, toplantılar düzenlendiği izlenmiştir.

İngiltere ziyareti sayesinde, CHP yurt dışı örgütlenmesinin daha etkili hale getirilmesi için çalışılması gerektiğini göz önüne getirmiş olup, CHP'nin diğer ülkelerdeki başta sosyal demokrat partiler olmak üzere, önde gelen partilerle ilişki kurmasının önemi tespit edilmiştir.

PES Kongresine Katılım

Genel Başkan, beraberinde Genel Başkan Yardımcısı Faruk Loğoğlu'yla birlikte 26 Kasım 2011 tarihinde PES'in (Avrupalı Sosyalistler Partisi) Brüksel'de düzenlenen kongresine katılmıştır. Davos tarzı bu toplantıda Genel Başkan AB Genişleme süreci, Arap Baharı, Dünya'da ekonomik ve sosyal sistemin geçirdiği değişimin etkileri üzerine bir konuşma yapmıştır.

Genel Başkan kongre kapsamında şu faaliyetlerde bulunmuştur:

- AB Genişleme Komiseri Stefan Füle'yle ikili görüşme,
- PES Başkanı, Bulgaristan Eski Başbakanı Sergei Stanishev ile ikili görüşme,
- PES Kongre alanı içinde Belçika'da yaşayan yurttaşlarla sohbet toplantısı,
- Avrupa Parlamentosu S&D Grup Başkanı Martin Schulz'le ikili görüşme,
- Avrupa Sosyalist Partisi Eski Başkanı ve Danimarka Eski Başbakanı Poul Nyrup Rasmussen'le ikili görüşme,
- Avrupa Sosyalist Partisi Kadın Organizasyonu Başkanı ve Avrupa Parlamentosu Üyesi Zita Gurmai'le ikili görüşme,
- KKTC CTP Partisi heyetini kabulü,
- Pasok heyetini kabulü,
- PES AB Liderleri Zirvesi'ne katılımı (Avrupalı sosyal demokrat liderler ve Başbakanların katılımıyla Euro bölgesindeki kriz, ekonomik krizle mücadele yöntemleri ve yeni Avrupa

vizyonu konularını tartışarak kararlar alınmıştır.)

PES Kongresi kapsamında yapılan bu ziyaret partimizin AB cenahında daha iyi tanınmasına, buradaki sosyal demokrat partileriyle olan ilişkilerimizin perçinleşmesine ve ülkemizin AB üyeliğine doğru yol bakımından yeni yöntemlerin bulunmasına vesile olmuştur. Partimiz bu ziyaretle Türkiye'de demokrasi ve özgürlüklerin tesisi için verdiği çaba ile Avrupa cenahından destek bulmuştur.

Üst Düzey CHP Heyetinin ABD Gezisi

Cumhuriyet Halk Partisi heyeti, Genel Başkan Yardımcısı ve Adana Milletvekili Faruk Loğoğlu Başkanlığında 11-17 Aralık tarihlerinde Amerika'da resmi temaslarda bulunmuştur. Heyete Genel Başkan Yardımcısı ve Tekirdağ Milletvekili Faik Öztrak, İstanbul Milletvekili Umut Oran ve Ankara Milletvekili Gülsün Bilgehan katılmışlardır. Parti üyeleri Yurter Özcan (Washington Türk Politika Merkezi Başkanı) ve Mahir Büyükyılmaz (Washington Türk Politika Merkezi Genel Sekreteri) heyete gezi boyunca eşlik etmişlerdir.

Washington'da ve New York'ta oldukça yoğun bir programı olan heyet, Amerikan devlet kurumları, medya, düşünce kuruluşları ve Amerika'da yaşayan Türklerle görüşmelerde bulunmuş ve Washington Büyükelçisi Namık Tan'ın, heyetin onuruna verdiği akşam yemeğiyle başlayan seyahat boyunca, delegasyon dört gün Washington'da, iki gün ise New York'ta temaslarda bulunmuştur.

Bu görüşmelerde ana temaların anayasa değişikliği, İran ve Suriye ile ilişkiler, PKK ile mücadele, Ermeni yasa tasarısı, Türk ekonomisinin gidişatı ve iç siyasetteki gelişmeler olmuştur. New York ve Washington'da yaşayan Türklerle de biraraya gelen heyet, 17 Aralık cumartesi günü Amerika'dan ayrılmıştır.

Heyet, ziyaret kapsamında partimizin özellikle ABD ile ilişkiler, Arap Baharı, Suriye, İran ve İç Siyasi meselelerde tutum ve duruşlarını, Amerikan devlet kurumları, medya, düşünce kuruluşları ve Amerika'da yaşayan Türklere anlatılmıştır. Ziyaret bu bağlamda, Türkiye'de ciddi bir ana muhalefetin olduğunu ve faaliyetlerini

demokrasi, özgürlük ve insan hakları, laiklik, hukukun üstünlüğü, sosyal adalet, kadın-erkek eşitliği ve evrensel uygarlık değerleri esasları üzerinden yürüttüğünü aktarmıştır.

Sosyalist Enternasyonal Arap Baharı Komite Toplantısı

23 - 24 Mart 2012 tarihlerinde İstanbul'da Sosyalist Enternasyonal'in Arap Baharı Komite toplantısına partimiz ev sahipliği yapmıştır. Toplantıda; Suriye'de yaşanan olaylar tartışılmış, bölgede yaşanan dönüşümlerde başarı sağlanması için uluslararası aktörlerin nasıl bir demokratik tutum içerisinde olmaları gerektiği konularına yer verilmiştir. Sosyalist Enternasyonal Başkanı George Papandreu, Türk – Yunan ilişkilerine ve toplantıya verdiği katkılardan dolayı Genel Başkanımıza teşekkürlerini iletmiştir.

Toplantı; Genel Başkan Kemal Kılıçdaroğlu ve partimizin Arap Baharı Halkları'nın Demokrasi ve Özgürlük mücadelelerine ne denli önem verdiğini bir kez daha dünyaya duyurma fırsatı sağlamıştır.

Arap Gazetecilerle Basın Toplantısı

28-29 Nisan 2012 tarihlerinde gerçekleştirmiş olduğumuz “Değişen Mevsimler: Arap Halklarının Demokrasi ve Özgürlük Yürüyüşü” konulu konferansımızı Arap Basınına anlatmak amacı ile Dış İlişkiler ve Yurtdışı Örgütlenmelerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Faruk Loğoğlu ve İstanbul Milletvekilimiz Osman Korutürk Ankara'da 5 Nisan 2012 tarihinde basın toplantısı yapmıştır. Bu toplantıya Arap Basını'nın Türkiye temsilcileri katılmıştır. Toplantı; 28 -29 Nisan 2012 tarihlerinde yapacağımız uluslararası konferansımızın Arap ülkelerinde de duyurulması açısından bir kazanım sağlamıştır.

Bosna-Hersek Gezisi

Genel Başkan 25-26 Nisan 2012 tarihleri arasında, beraberinde Genel Başkan Yardımcıları Erdoğan Toprak, Faruk Loğoğlu, Faik Öztrak ile Ayten Kayalıoğlu, Edirne Milletvekili Recep Gürkan, Balıkesir Milletvekili Nedret Akova, Parti Meclisi

Üyesi Muhammed Çakmak ve Özel Kalem Müdürü Ö. Tuncay Ceylan'la birlikte temaslarda bulunmak ve buradaki halkla yakinen irtibata geçerek, partimizin değerlerini ve tutumlarını göstermek üzere Bosna-Hersek'e gitmiştir.

Balkan ülkelerinde, hükümetin ve Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'ndan kaynaklanan “yeni Osmanlılık” adıyla bilinen politikardan dolayı rahatsızlık duyulmaktadır. Partimizin gerçekleştirdiği bu gezi, Türkiye'den Balkanlara yönelik daha olumlu perspektiflerin bulunduğunu göstermiştir. Genel Başkanın bu ziyareti ayrıca, Türkiye'de birçok akrabalık bağları olan Bosna-Hersek halkını, kendini demokrasi ve özgürlüklere adanmış olan CHP'yle yakınlaşmasına, bu vesileyle yurtdışı örgütlenmeler konusunda da adımların atılmasına neden olmuştur. Söz konusu gezi, yurt içi ve yurt dışında yoğun ve olumlu bir ilgiyle karşılanmıştır.

“Değişen Mevsimler: Arap Halklarının Demokrasi ve Özgürlük Yürüyüşü” Başlıklı Uluslararası Konferans

Konferansa; Libya, İran, Irak, Tunus, Fas, Katar, Kuveyt, Filistin, Suudi Arabistan, Suriye, Cezayir, BAE, Bahreyn, Lübnan, Mısır, Ürdün, Sudan, Moritanya, Yemen olmak üzere 19 Arap ülkesiyle Hollanda ve ABD'den Kanaat Önderleri, Büyükelçiler, Gazeteciler, Öğretim Üyeleri, Hükümet Temsilcileri, Aktivistler ve gençler katılmıştır. Ortadoğu ve Kuzey Afrika'daki büyük değişimin kaynaklarını irdelemek amacıyla partimizin girişimiyle İstanbul'da toplanılmıştır. Toplantıda; Arap ülkelerinin bağımsızlık, toprak bütünlüğü ve ulusal egemenliklerinin korunması, ülke kaynaklarının ülke halkının refahı için kullanılması, uluslararası toplumun her noktada hukuk ve meşruiyet içinde hareket etmesi, dış müdahale ve dayatmalar olmaması, şiddetin durdurulması, muhtaç olanlara insani yardımların gönderilmesi konuları tartışılmıştır. Toplantıda; Düşünceleri her ne olursa olsun Arap Baharı'nı yaşayan ülke temsilcilerine söz hakkı verilerek ortak bir düşüncede buluşulması sağlanmış, farklı düşünceleri temsil eden kişilerle bilgi alışverişinde bulunulmuş ve partimizin bir kez daha tüm dünyaya bölgeye bakışı ve bu konudaki fikirlerinin anlatılması sağlanmıştır.

Türkiye'deki Ruhani Liderlerle Yemek

8 Mayıs 2012 tarihinde, Genel Başkanın başkanlığındaki bir heyet Musevi ve Hıristiyan Cemaat liderleriyle İstanbul'da bir yemeğe katılmıştır. Yemekte, Hıristiyan ve Musevi vatandaşlarımızın talep ve sorunları hakkında bilgi alınmak istenmiştir.

Söz konusu yemek partimizin diğer dinlere mensup vatandaşlarımızın sorunlarını ve taleplerini daha iyi değerlendirme ve gerekli çözümlerin oluşturulmasına yönelik fikirler sağlamıştır.

Yurtdışı Örgütlenme Faaliyetleri

Gücünü tarihsel köklerinden alan Partimiz Yurtdışı Örgütlenmeler çalışmalarına 24 Haziran 2012 tarihinde Almanya Düsseldorf'da başlamıştır.

Amacımız; dünyanın her yerinde yaşamlarını sürdürmekte olan milyonlarca insanımızın gereksinimlerinin karşılanması ve sorunlarının çözülmesidir.

Bu hedeften yola çıkarak, yurtdışında yaşayan yurttaş ve soydaşlarımızın onurlu ve güvenceli yaşam ve çalışma hakları için, hak ve hukuklarını koruyacak şekilde bir Yurtdışı Örgütlenme Program çalışmasına başlamış bulunmaktayız.

Kürt ve Terör Sorununa İlişkin TBMM Çatısı Altında Çözümün Bulunmasına İlişkin Öneri

Kürt meselesi ülkemizin gündeminde sürekli olarak ve üst sıralarda yer almaya devam etmektedir. Bu meselenin çözülememesinin bir sonucu olarak şiddet olayları ve terör eylemleri sürmektedir. Her gün can kayıpları yaşanmakta, ülkemizin beşeri ve ekonomik kaynakları heba olmaktadır.

Cumhuriyet tarihi Kürt meselesinin salt güvenlik eksenli politikalarla çözülemeyeceğinin kanıtlarıyla doludur. Genelkurmay Başkanlığı'nın verilerine göre, 1984 ile 2009'un Nisan ayı arasında

tam 11 bin 735 güvenlik görevlisi ile 30 bine yakın PKK mensubu ve binlerce sivil yurttaşımız hayatlarını kaybetmişlerdir.

Güvenlik eksenli politikaların Kürt meselesini çözemediği acı tecrübelerle aşikâr hale gelmiştir. Başka seçeneklerin hayata geçirilmesi, ertelenemeyecek bir ihtiyaç olarak önümüzde durmaktadır. Bu bağlamda, siyasi alanın toplumsal barışı sağlayacak demokratik bir çözüm için yeniden düzenlenmesi ve yeni araçların devreye sokulması gerekmektedir.

Bu mülahaza ve nedenlerle Kürt meselesinde, TBMM denetiminde bir süreç ve mekanizma oluşturulmasını gerekli görmekteyiz. Bu önerimizin amacı; siyasi partiler arasında doğrudan ve sürekli bir diyalog imkânı yaratmaya; görüş ve yaklaşım farklılıklarını asgarî düzeye indirmeye ve siyasetin dilini uzlaşma ve demokratik çözüm temeline oturtmaya çalışmaktır. Böylece bu meselenin; siyasi partiler arasında polemik, yıpratma, üstünlük ve yenilgi konusu olmaktan çıkarılacağına umut ediyoruz.

Önerimiz, TBMM bünyesinde bir "Toplumsal Mutabakat Komisyonu" ile sivil alanda, TBMM ile bağlantılı ve eşgüdüm içinde faaliyet gösterecek bir "Akil İnsanlar Grubu" oluşturulmasını öngörmektedir.

10 maddeden oluşan söz konusu önerimiz önce Genel Başkan Yardımcıları Faruk Loğoğlu ile Sezgin Tanrıkulu tarafından 31 Mayıs 2012'de TBMM Başkanı Cemil Çiçek'e sunulmuş daha sonra Genel Başkan, 06 Haziran 2012'de AKP Genel Başkanı sıfatıyla Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'la görüşmüştür. Türkiye'nin mevcut en önemli sorunlarından birinin çözümüne ilişkin önerimiz, partimizin doğrudan çözüme ilişkin tavsiye ve telkinlerden ziyade bu konunun toplumsal bir mutabakat ile sonuçlandırılması için bir yol haritası içermektedir. Bu doğrultuda önerimiz, iç ve dış basından olumlu karşılanmış olup, konunun "siyasi malzeme" olarak ele alınmaması yönündeki tutumumuz sayesinde tüm Türkiye'nin faydasına ciddi, yapıcı ve gerçekçi bir adım atılmıştır.

Kadın Örgütlenmesi ve Kadın Kolları

“Türkiye’nin kadınları, Türkiye’nin partisiyle buluştu”

Siyasette Etkin, Yönetimde Söz Sahibi Kadınlar

- ❖ Parti organlarında %33’lük cinsiyet kotası ile kadınlarımız siyasette daha fazla söz ve güç sahibi oldu
- ❖ Kadınlarımız demokratik il kongreleriyle 8 yıl sonra Büyük Kurultay şölenini yaşadı
- ❖ Örgütlenmenin genel seyri değişti, CHP kadına verdiği değeri gösterdi
- ❖ Kadın Kolları İnternet sitesi güncellendi, örgüt ve halkla iletişim güçlendi

Yapılan Çalışmaların Ayrıntıları

Cumhuriyet Halk Partisi'nin 34. Olağan Kurultayı için hazırlanan bu rapor, CHP Kadın Örgütlenmesi ve Kadın Kollarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı'nın 2010-2012 yılları arasında gerçekleştirdiği çalışmalarını içermektedir.

2010 – 2012 yılları arasında CHP kadın örgütlenmesi ve politikaları, **2008 tarihli Parti Programı** temelinde sürdürülmüştür.

CHP Parti Programı'nda kadın politikası dört temel ilkeye dayandırılmıştır:

1. CHP, kadın-erkek eşitliğini temel saymaktadır.
2. Kadın-erkek eşitliğinin temel koşulu laikliktir.
3. Atatürk Devrimleri kadını özgürleştirmiştir; kadının özgürleştirilmesi günümüzde cinsiyet eşitliği doğrultusunda ilerleyecektir.
4. Eğitim-kültür, sağlık, istihdam, siyaset-yönetimde kadını güçlendirecek her türlü destek önlemleri alınacaktır.

2010 – 2012 yılları arasında çalışmalar, 21 Aralık 2008'de toplanan CHP'nin 14. Olağanüstü Kurultayı'nda değişik **1 Nisan 2010'da yürürlüğe giren Parti Tüzüğü** çerçevesinde yürütülmüştür.

Tüzüğün temel bir özelliği, Genel Sekreterlik sisteminden Genel Başkan Yardımcılığı sistemine geçmesidir. Kadın örgütlenmesi açısından yeni olan, "Kadın Örgütlenmesi ve Kadın Kollarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı" görev unvanı yaratmış olmasıdır. Daha önceki tüzüklerde böyle bir düzenleme yoktur.

Kadınların Toplam Üyeler İçerisindeki Oranı %30'dur

CHP, 280.000 kadın üyeye sahiptir. Bu, toplam üye sayımızın %30'udur.

Parti kadın örgütlenmesi, toplam 81 ilin 75'inde sürekli – düzenli bir yönetim yapısına sahiptir; toplam 967 ilçenin

683'ünde ilçe kadın kolu yönetimi kurulmuş durumdadır. Bu sayılar temel alınır, CHP 5.000 (beşbin) kadından oluşan büyük bir yönetici kadroya sahiptir.

Örgütlenmenin Genel Seyri

CHP kadın örgütlenmesi, 1947 yılından bu yana "yan", "ayrı" örgütlenme ilkesi doğrultusunda gelişmiştir. Bu çerçevede, 1960 yılında toplanan ilk Kadın Kurultayı'nda somutlanır. Kadın Kurultayları, 1960 – 1979 yılları arasında düzenli olarak toplanmıştır. Süre içinde sekiz kurultayda, kadın kollarının yöneticileri kadın üyelerce seçilmiştir. 1982 Anayasası ile yan kol örgütlenmesi yasaklanınca, kadın örgütlenmesi "komisyon tipi" düzende çalışmıştır.

12 Eylül döneminin yasakçı düzenlemesi, kadın örgütlenmesi üzerinde uzun süreli etkiler yaratmıştır.

Yasağın kalktığı 1994 yılında Kadın Kolları Yönetmeliği ve örgütlenme hazırlıkları başlamış ve yeni yapılan Kadın Kolları Yönetmeliği çerçevesinde Dokuzuncu Kadın Kurultayı 1996 yılında toplanmıştır. Ancak, iki yıl sonra yapılması gereken Onuncu Kadın Kurultayı ancak 2004 yılında toplanabilmiştir. Bu dönemde görev yapan yönetimin süresi bir yıl uzatılmış, sürenin bittiği 2007 yılında Kurultay toplanmadığı gibi Kadın Kolları Genel Başkanlığı ve Merkez Yönetim Kurulu üyeliği atamaları da yapılmamıştır. 2007 – 2010 yılları arasında kalan üç yıllık sürede Kadın Kolları Genel Merkezi, başkan ve merkez yönetim kurulu üyeleri yoktur.

2010 yılı, 2008 tarihli yenilenmiş Tüzük çerçevesinde "Genel Başkan Yardımcılığı" sistemine göre yeni yapının işletilmeye başlandığı tarihtir.

Üç yıllık boşluk sonrasında Kadın Kolları Genel Başkanlığı ataması **Ağustos 2010'da** (Asuman Çakmakçı); Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı ataması (Didem Engin) ise **Kasım 2010** tarihinde

yapılmıştır. Merkez yönetiminde çok kısa bir süre sonra değişiklik yapılmıştır. 18 Aralık 2010'da Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı olarak Gülsüm Bilgehan Toker, Kadın Kolları Genel Başkanı olarak Zühal Samlı görevlendirilmiştir. Bu dönem, 12 Haziran 2011 Genel Seçimleri'ni kapsamaktadır. Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı görevlendirmesi, sekiz ay sonra 18 Ağustos 2011'de değişmiş; görev bu raporu hazırlayan Prof. Dr. Birgül Ayman Güler tarafından üstlenilmiştir.

Kadın Kolları Genel Başkanlığı görevlendirmesi, atamadan bir yıl sonra sona erdirilmiş; Genel Merkez görevleri bir ay süre ile 7 kişilik bir "Geçici Merkez Yürütme Kurulu" tarafından yürütülmüştür. Nihayet 30 Ocak 2012 tarihinde yeni bir genel başkan ve Merkez Yönetim Kurulu ataması yapılmıştır. Genel Başkanlık görevi Deniz Pınar Atılğan'a verilmiştir.

Üç Boyutlu Örgütlenme

Yukarıda özetlenen genel seyir nedeniyle, son dönem çalışmaları üç boyuta odaklanmıştır:

1. Kadın örgütlenmesi yönetimini kurumsallaştırmak,
2. Partide kadın üye ve kadın yöneticileri güçlendirmek,
3. CHP kadın kollarının ulusal kadın örgütleri ve yurtdışı kadın örgütleri ile ilişkilerini kurmak.

Cumhuriyet Halk Partisi Türkiye'nin Kadına En Çok Değer Veren Partisi

26 Şubat 2012 günü yapılan Tüzük Kurultayı'nda %33 cinsiyet kotasının benimsenmesi, kadın örgütlenmesi çalışmalarında elde edilen en önemli sonuçlardan biridir. Bu sonuç ile birlikte CHP, temel ilkelerden biri saydığı "kadın – erkek eşittir" ilkesine bağlılığını, bu ilke doğrultusunda gerekli adımları sistemli biçimde düşündüğünü ve uygulamaya koyduğunu göstermiştir.

Bilimsel veriler, bir bütünde etkili olabilmek için, grupların en az % 33 oranında bir ağırlığa sahip olmaları gerektiğini ortaya koymuştur. Bu rakamın/oranın Tüzük'te yer alması, CHP'nin kadını kendi içinde ve siyasette güçlendirme kararlılığını

simgesel olarak da gösteren bir uygulamadır.

Öte yandan fiilen, CHP üyelerinin %30'u kadındır. Bu oran, uygulanmakta olan %25 "cinsiyet kotası"nın geride bırakmıştı.

Ancak önemle belirtmek gerekir ki, değişiklik yalnızca %25'lik kotayı 33'e yükseltmekle sınırlı değildir. Daha önce yalnızca "merkez organlar"da uygulanan "Cinsiyet Kotası", şimdi "tüm kademelerde" uygulanacaktır. Bunun anlamı, CHP'de mahalle delegeliklerinden Parti Meclisi'ne tüm parti kademelerinde, yerel meclislerden TBMM'ye tüm seçimlerde, kadına en az üçte bir oranında yer sağlanmasıdır.

Bu, CHP'de kadın örgütlenmesinin uzun yıllardır üzerinde durduğu; talep ettiği; benimsenmesi için uğraştığı bir hedeftir.

Açıkça görülmesi gereken nokta, bu adımın, CHP içi ile sınırlı değil, kadını tüm ülke genelinde güçlendirme sonucu yaratacağıdır.

Türkiye'nin en büyük partilerinden biri olan CHP'nin etkisi, mahalle delegeliklerini üstlenen daha fazla sayıda kadınla hem parti içinde hem de o mahallede; belediye başkanlığı ve meclis üyeliği kazanan daha fazla kadınla hem partide hem de o kasabada ve kentte, kısacası tüm ülkede yaşanacaktır.

Kadının siyasette – yönetimde çok kötü düzeyde olan varlığını "her düzlemde en az %33" hedefiyle iyileştirme yönünde atılan bu adım, 1926 Medeni Kanun, 1930 – 1933 ve 1934 yerel ve genel seçme-seçilme hakkı devrimlerinin tamamlayıcısıdır.

Şimdi yapmak zorunda olduğumuz şey, partimizin anayasası olan Tüzük'te yer verdiğimiz bu hükmü uygulamaya geçirmektir. Bunun için önümüzdeki dönemde planlı bir çalışma yürütmek gerekir:

1. Uygulama sonuçlarını değerlendirmek,
2. Elde edeceğimiz sonuçlara göre de Tüzük hükmünü yaşama eksiksiz geçirmek için neler yapmak gerektiğini belirlemek,
3. Yalnızca kadın örgütlenmesi değil tüm CHP olarak harekete geçmek.

Tüzükteki Diğer Değişiklikler ve Yeni Kadın Kolları Yönetmeliği

26 Şubat 2012 tarihinde gerçekleştirilen Olağanüstü Kurultay'da kabul edilen Tüzük'te, CHP Kadın Örgütlenmesi ve Kadın Kolları ile ilgili olarak Tüzüğün 2., 3., 23. 29., 33., 37., 39., 48., 53., 56., 61., 62., ve 85. maddelerinde değişiklikler yapılmıştır.

Yeni tüzük düzenlemesinin CHP'li kadınlar için önemi/getirdikleri özetle şunlardır:

1. *"Kadın-erkek eşitliğine inanmak"*, CHP ilke ve değerlerimiz arasında sayılması,
2. *"Kadınların her alanda fiilen eşitliğini sağlamak,kadına karşı her türlü şiddeti önlenmek"* partinin amaçları arasına yazılması,
3. Kadın Kolları'nın parti tarafından kurulması kabul edilmiş örgüt birimleri arasına girmesi,
4. Genel Başkan Yardımcısının Kadın Politikaları'ndan sorumlu olması,
5. Kadın Kollarının kendine ait bütçesi olması,

Yeni Tüzük, Kadın Kolları Yönetmeliği'nin tümüyle ele alınmasını gerekli kılmıştır. Bu çerçevede yapılan çalışma tamamlanmış, Kadın Kolları Yönetmeliği Taslağı 09 Nisan 2012 tarihli Parti Meclisi toplantısına sunulmuş, yönetmelik üzerinde istenilen son düzeltmeler de yapılarak, Yönetmelik 07 Haziran 2012 tarihli PM toplantısında onaylanmıştır.

Yönetmeliğe göre kadın kolları, kurulduğu kademenin ana örgüt biriminin başkanlığı ile yatay ilişki içinde işbirliği ve eşgüdüm temelinde; bir üst kademedeki kadın kolu başkanlığı ile dikey –hiyerarşik ilişki temelinde "çifte bağlılık ilkesi" çerçevesinde çalışacaktır.

İlişki ve çalışma ilkelerini kapsamlı biçimde düzenleyen yönetmelik, XI. Kadın Kurultayı'nda seçilecek yönetici kadroların yolunu aydınlatacak niteliktedir.

Kongre ve Kurultay, CHP yönetim kadrolarının üyeler tarafından seçilme sürecidir. Ancak, kongre-kurultaylara yalnızca seçim değil aynı zamanda partinin en büyük "eğitim" ve "örgütlenme" etkinliği olarak bakmak gerekir.

Yukarıda birinci bölümde belirtildiği gibi, CHP kadın örgütlenmesi bu büyük atılım fırsatlarından yaklaşık 30 yıldan yana yoksundur; yoksunluğu kırmak için gerçekleştirilen 1996 ve 2004 çabaları sınırlı sonuçlar yaratmıştır.

Son sekiz yıldan bu yana yapılamamış olan kadın kurultayını yapmak, bu raporun ait olduğu dönemin başlıca amaçlarından biri olarak belirlenmiş, amaca ulaşılmıştır.

Ekim – Aralık 2011 ayları XI. Kadın Kurultayı'nın yapılabilirliğini sağlamak amaçlı alt yapı hazırlıklarıyla geçmiştir. Karar CHP MYK tarafından Şubat 2012'de alınmıştır.

28 Nisan 2012 günlü ilk genelge ile takvim duyurulmuş, Kadın Kolu İlçe Kongreleri 2 Haziran 2012'de başlatılmıştır. İlçe kongreleri ile il kongreleri tamamlanmış, XI. Kurultay delegeleri seçilmiştir.

XI. Kadın Kurultayı, 8 Temmuz 2012 günü gerçekleştirilerek, büyük seçim – eğitim – örgütlenme boşluğu doldurulmuş olacaktır.

Kadın Kurultayı tüm illerden seçilerek gelen 550 kurultay delegesi ile Tüzük ve Yönetmelik'te belirtilen doğal delegelerden oluşmaktadır.

Kadın kurultayı, ana kademe kurultayından farklı olarak ilçelerde doğrudan kadın üyelerle yapılmaktadır; mahalleden delege seçimi yoktur. Bu özellik, ilçe örgütlerimizin kadın üyelere bire-bir ulaşma gereği yaratmıştır. Yönetim – üye arasında doğrudan bağlantı kurma gereği kuvvetli biçimde anımsanmış, pek çok yerde bu bağlantılar tazelenmiştir. İlçeden başlayan bu hareket, Kurultay çalışmasını gerçek bir "örgütlenme" hamlesine dönüştürmüştür.

Öte yandan kadın üyeler, kongre-kurultay düzenlemelerini genel olarak baskın biçimde erkek üyelere oluşturan ilçe-il yönetimlerine bırakma alışkanlığı içindedir. Kadın Kurultayı, kadın üyelere bu düzenlemelerin ne olduğunu uygulamalı olarak öğrenme olanağı ve hatta zorlaması yaratmıştır. Parti-içi iletişim, Tüzük – Yönetmelik – Genelge izleme, hukuksal kuralları yorumlayarak uygulamaya sokma, yanlış görme ve buna karşı şikayet yerine itiraz yollarını kullanma, vb... elde edilen uygulamalı eğitim çiktirlerinden birkaçı olarak sayılabilir.

XI. Kadın Kurultayı'nın tüm karar ve kuralları, örgüte gönderilmekle birlikte, internet üzerinden de yayımlanmıştır. Böylece kuralların bilgisine erişme bakımından açıklık ilkesini yaşama geçirmeye büyük özen gösterilmiştir. Ayrıca Nisan ayında hazırlanan Kılavuz 10.000 (onbin) adet basılmış ve Kongre Takvimi ile birlikte tüm il-ilçelere iletilmiştir. Sorular ise, Kadın Kolları Genel Sekreteri Başkanlığında MYK üyelerinin oluşturduğu "Destek Komisyonu" yanıtlanmış, açıklığa kavuşturulmuştur.

2012 yılı başından bu yana, Kadın Kolları'nın bir "logo"su vardır; kağıt üzerinde ve rozet olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Kadın Kolları Genel Başkanlığı dosya – arşiv – kayıt ve en önemlisi üye / yönetici izleme sistemi kurulmuştur.

Kadın Kolları Genel Başkanlığı, CHP Genel Merkezi'nde farklı katlarda iki ayrı makam odası ile bir toplantı odasında sürdürmeye gayret ettiği çalışmalarını, Nisan 2012'den bu yana CHP Parti Okulu'nda kendisine ayrılan katta sürdürmeye başlamıştır.

Otomasyon Sistem Kuruldu

CHP Bilim Teknoloji Genel Başkan Yardımcılığı ile yapılan işbirliği sonunda, Kadın Kolları Genel Merkezi'nin;

1. Yazışmalar-Belgeler,
  2. Örgüt Bilgisi
- varlığı otomasyon sistemine geçirilmiştir.

Ocak 2012'den bu yana INTRANET CHP üzerine kurulu bulunan sistem, Mayıs 2012'de ilçe ve il kadın kollarının da erişimine açılmış durumdadır. Ancak bu sistemin taşra – merkez işbirliği içinde doyurucu düzeyde işlemesi, CHP Bilişim Sorumluluğu sisteminin yetkinleşmesine doğrudan bağlıdır.

Aylık Dergi: Kadın Kolları, ilk sayısı Ekim 2011'de çıkarılan aylık süreli yayın organına sahip kılınmıştır. Başlangıçta sekiz sayfa çıkarılan **Kadın Bülteni**, daha sonra 16 sayfaya çıkarılmış ve aksama olmaksızın ayda bir yayımlanarak illere gönderilmiştir. KADIN BÜLTENİ adı taşıyan aylık dergi, il ve ilçe yönetim kurulu üyelerine gönderilen bir "örgüt içi iletişim

aracı"dır. Her sayısı 5000 (beşbin) adet basılmaktadır. Dergiye, internet sitesinden de erişilebilmektedir. Nitekim, az sayıda olsa da, bazı il ve ilçeler buradan indirerek dergiyi basıma vermekte ve çevrelerine dağıtmaktadırlar.

Haftalık TV Programı: Ekim 2011'den bu yana, Halk TV'de her Perşembe günü 12.00-13.00 saatleri arasında **Kadın Bakışı** adlı bir televizyon programı yapılmaktadır. Temel kadın sorunlarını, CHP politikalarını, CHP Kadın Kolları örgütü haberlerini paylaştığımız bu program, ciddi bir video koleksiyonu oluşturmuş durumdadır.

İnternet Sitesi Hayata Geçti

İnternet Sitesi: Çalışmalar, Eylül 2011'den bu yana etkin biçimde kullanılan bir internet sitesinden paylaşılmaktadır. **chpkadin.chp.org.tr** adresli bu site, CHP kadın örgütlenmesi tarihinin toplandığı açık bir arşivdir. Parti yayınları ile önerdiğimiz yayınlar yüklenmiş, örgütün kaynaklara doğrudan ve kolay erişimi sağlanmıştır. Simgelerimiz, şarkılarımız, yöneticilerimiz, güncel haberler, vb... bu adresten tüm ilgililerce memnun edici bir güncellelikle paylaşılmaktadır.

Kadın Kolları, Kasım 2000'den bu yana çeşitli **sosyal medya araçlarını** da kullanabilir duruma getirilmiştir.

Çalışma Gruplarıyla Sesi Daha Gür Çıkan Kadın Kolları

CHP kadın politikasını geliştirmek amacıyla "Çalışma Grupları" oluşturulmuştur.

Bu grupların, kendi aralarında yaptıkları çalışmaları bir "ön-rapor"a bağlamaları; bir ilgili ve uzman kesimlerle bir ya da birkaç "çalıştay" düzenlemeleri; çıktı olarak yasa önerisi ya da soru/araştırma önerileri ile TBMM CHP Grubu'nu beslemeleri tasarlanmıştır.

Çalışma grubu oluşturma ve oluşturulan grupların toplantıları, yapılacak işlerin planlanması bakımından verimli sonuçlar doğurmuştur.

Kadın ve Hukuk Grubu kadın haklarına ilişkin başlıca hukuksal belgelerin

derlemesini gerçekleştirmiş, çalışmalarda karşılaşılan hukuksal sorunlarda danışma işlevi görmüştür. Grup, TBMM Grubu'na Kadının Şiddete Karşı Korunmasına İlişkin Yasa çalışmaları kapsamında bir bilgilendirme toplantısı gerçekleştirmiştir.

Kadın ve Cezaevi Grubu ön raporu tamamlayarak sonuçlarını basınla toplantıda kamuoyu ile paylaşmıştır. Ön rapor ve sonuçlar, CHP Kadın İnternet Sitesi'ndedir.

Kadın ve Çalışma Grubu "Ev İşçiliği" konusunda bir çalıştay düzenlemiş, Çalıştay Notları biçiminde bir belge üretmiştir. Notlar basıma hazırlanmaktadır.

Sağlık – Eğitim – Engelli Kadınlar – Siyaset başlıklarında oluşturulan Çalışma Grupları'ndan sonuç alınamamıştır.

Son iki yıllık süre içinde, amaçlara ulaşma bakımından en zayıf kalınan etkinliğin bu başlık altında söz edilen "çalıştaylar" etkinliği olduğu söylenmelidir.

Kurumsallaşma ve yayın araçları bakımından alınan mesafe, Kadın Kollarının önümüzdeki dönemde bu boyuta eğilmesini mümkün kılmaktadır.

Gelecek dönemde önceliğin ve emeğin bu boyuta verilmesi önem taşımaktadır.

CHP kadın örgütlenmesi, temel kurumsal altyapı ve temel araçlara sahip kılınmış durumdadır. İlçe ve il örgütleri, yerleşmiş bir çalışma düzenine sahip durumdadır. Bulduğumuz aşamada, genel merkez – il – ilçe kademelerinin yıllık planlamalara dayalı birlikte hareketini sağlamak, yapılacak çalışmaların daha kısa zamanda etkili sonuçlara ulaşmasını sağlayacaktır.

Örgütsel bakımdan genel merkezden ilçelere dek, kadın örgütünün çalışma mekanı, büro araçları, personel ve ulaşım olanakları bakımından desteklenmesi zorunluluktur. Kadın örgütlenmesinin serpilmesi isteniyorsa, ilçe ve il binalarının kadınların gelmelerini özendirecek ve kolaylaştıracak biçimde gözden geçirilerek

iyileştirilmesi gerekmektedir. Bu, "gençler" ve "engelliler" bakımından da çok gereklidir.

CHP kadın örgütlenmesinin, gençlik kollarıyla işbirliği yaparak genç kadınlara erişme yollarını çeşitlendirmesi ve etkinleştirmesi gerekmektedir.

CHP kadın politikası açık ve doğrudur. Kadın – erkek eşitliği temel ilke olarak benimsenmiştir; bunu gerçekleştirmek için hukuksal, yönetsel, siyasal, toplumsal alanlarda destekleyici önlemler dahil her türlü adım benimsenmiştir. Bunun için **laiklik ve sosyal devlet ilkeleri** vazgeçilmez görülmektedir. İşte bu temel politika çerçevesinde kadın kollarının güncel, kritik, yaygın sorun alanlarını belirleyip genel çerçevede doğrultusunda özgün programlar geliştirmek üzere çalışması gerekmektedir.

CHP kadın örgütlenmesi, ülkemizde çok sayıda olan irili ufaklı toplumsal kadın örgütlenmelerinin siyasal öncüsü olmak üzere geliştirilmelidir. Kadın örgütleriyle daha gelişkin ve eşitlikçi ilişkiler, ülkemizde kadının ve aydınlık bir rejimin isterlerini daha kolay karşılamamızı sağlayacaktır.

Son olarak, CHP kadın örgütlenmesinin, yabancı ülkelerdeki kadın örgütlenmeleri ile ilişkilerini sürekli ve kurumsal hale getirme gereksinmesi vardır. Mevcut ilişkiler yalnızca Avrupa Parlamentosu ve Sosyalist Enternasyonal ile kurulmuştur; ancak bu da sağlıklı bir kurumsallık özelliğine sahip değildir. Gelecek dönemde üzerinde durulması gereken alanlardan biri de uluslar arası dayanışmayı yaygınlaştırmak ve güçlendirmek olmalıdır.

Kadın örgütlenmemiz, üyelerimizin yüksek bağlılığı nedeniyle güçlü, dayanıklı, idealist bir yapıya sahiptir. Bu gücün gerekli araçlarla donatılması ve doğru yönetilmesi, CHP iktidarının yolunu açmamızda anahtar işlevine sahiptir.

Gençlik Örgütlenmesi ve Gençlik Kolları

“Gençlik gelecek, gelecek CHP”

**Demokratik,
Gençlik**

Katılımcı,

İddialı

- ❖ Gençlik, gençlik kotasının arttırılmasıyla yönetimlerde daha fazla söz sahibi oldu
- ❖ 8 yıl sonra büyük kurultay toplandı, demokrasi şöleni yaşandı
- ❖ Hem ulusal hem uluslararası arenada gençliğin iddiası zemin buldu

Yapılan Çalışmaların Ayrıntıları

CHP Gençlik Kolları Genel Başkanlığı ülkemizin tüm il ve ilçelerinde kurumsal olarak çalışmalarını sürdürmüştür. Gençlik örgütleri tüzük bağlamında yatay olarak İl Ana Kademe Başkanlıkları'na, dikey olarak Gençlik Kolları Genel Merkezi'ne bağlı olarak çalışmalarını yürütmüştür. 13. Olağan Gençlik Kolları Kurultay sürecine kadar yapılan İl ve İlçe Gençlik Kolları Kongreleri sonucunda 67 il, 483 ilçede seçimler üzerinden örgütlenme gerçekleştirilmiştir. 2004 yılından sonra ilk defa gerçekleştirilen Gençlik Kolları Kurultayı ve Kongre süreçleri gençlerin siyasal katılımıcılık ve parti içi demokrasiye inanmalarını sağlamış, yönetici vasıflarını ortaya çıkarmış, özgüvenli, duyarlı bir gençlik örgütlenmesinin tohumları atılmıştır.

2010-2012 yılları arasında atama ile Gençlik Kolları Genel Başkanı olarak Yunus Emre, Umut Tunç, İrfan İnanç Yıldız ve Barbaros Dinçer görev almıştır. 5 ayrı Merkez Yönetim Kurulu göreve gelmiştir. 24 Haziran 2012 tarihinde yapılan 13. Olağan Gençlik Kolları Kurultayı'nda 259 oy ile Emre Doğan başkanlığa seçilmiştir. 8 yıl sonra ilk kez yapılan Kurultay ile seçilen Merkez Yönetim Kurulu Üyeleri mevcut raporun Parti Organları bölümünde yer almaktadır.

Partimizin dinamik gücü olan gençlerin politika üretmeleri, yurtiçi propaganda çalışmalarını organize etmeleri, üniversitelerde ve gençliğin bulunduğu tüm sosyal alanlarda örgütlenmeleri, sivil toplum süreci ile birlikte hareket etmeleri, uluslararası düzeyde işbirliğine gitmeleri, saha çalışmaları ve salon aktiviteleri gerçekleştirerek partimize üye kazandırmaları, parti politikalarını her düzeyde kamuoyuna aktarmaları Gençlik

Kollarımızın ana görevlerindedir. Bu bağlamda yapılan çalışmalar seçim ve referandum çalışmaları, yurt içi eylem, etkinlik ve saha çalışmaları, uluslararası ilişkiler, kurultaylar, özel örgütlenme çalışmaları olarak 5 başlık halinde aşağıda yer almaktadır.

2010 Referandum ve 2011 Genel Seçim Çalışmaları

2010 Anayasa Referandumunu çerçevesinde yapılan kampanya stantları 43 ilde açılmış, tüm kentlerde 1 aylık süre boyunca yerleşik ve gezici ekipler oluşturularak bilgilendirme ve miting organizasyonları gerçekleştirilmiştir.

2011 Genel Seçimleri çerçevesinde ise 78 il 613 ilçede kapsamlı saha çalışmaları, bilgilendirme toplantıları, eş zamanlı etkinlikler, gençlik mitingleri ve salon toplantıları yapılmıştır.

Örnek teşkil etmesi nedeniyle öncelikle pilot çalışma uygulanmış, pilot çalışma sonrası partimizin tüm broşür ve materyalleri ülkemizin en ücra köşesinde yer alan vatandaşımıza kadar ulaştırılmıştır. Aşağıdaki pilot çalışma 78 ilde uygulanmıştır.

Aydın İli Pilot Çalışması

1. Hafta

Didim: Pazar Ziyareti ve Broşür Dağıtımı

Söke Fevzipaşa ve Cumhuriyet Mahallesi: Kahve Toplantısı

Merkez İlçe: Genç STK'lara, Spor Klüpleri'ne Gençlik Raporu'nun Sunulması

Kuşadası Çarşısı: Genel Başkan'ın Gençlere Hitaben Yazdığı Mektubun Dağıtımı ve Köy Kahveleri Toplantıları (Soğucak ve Yayla Köyleri)

İncirliova: İlçe Toplantısı ve Sanayi Esnafı Ziyareti

Nazilli: Meslek Yüksek Okulu Ziyareti Gençlik Raporu Sunumu ve Gençlik Broşürü Dağıtımı

2011 Genel Seçimleri'nde her il düzeyinde haftalık çalışma planları hazırlanmış, Merkez Yönetim Kurulu üyelerinin katılımı ile saha çalışmaları gerçekleştirilmiştir. 1723 saha çalışması yapılmıştır.

Partimizin gençlik politikalarını içeren broşür ve raporlar 56 üniversitede tanıtılmış, bu çerçevede 2011 Genel Seçimleri'nde 17 panel düzenlenmiştir. Genel Başkan'ın Gençlere yönelik mektubu 46 bin gence elden ulaştırılmıştır.

Yurt İçi Eylem-Etkinlikler ve Eşzamanlı Saha Çalışmaları

2 yıllık süre içerisinde Gençlik Kollarımız gündeme ve tarihsel öneme göre bir çok anma ve kutlama programı düzenlemiştir. Bunların yanı sıra aşağıdaki çalışmalar partimiz ve ülkemiz üzerinde iz bırakan, katma değeri yüksek işler olarak kayda geçmiştir.

- ❖ 10 Şubat 2011 "Gençlik CHP'ye CHP İktidara" 2000 Kişilik Katılım Töreni
- ❖ 20 Şubat 2011 "Tarla Kokan O Nasırlı Elleri Öpmeye Geliyoruz" Eş zamanlı 352 Köy Ziyareti
- ❖ 9 Mart 2011 "HES Mitingi" Artvin ilinde 5000 kişilik Gençlik Kolları Çevre Mitingi
- ❖ 15 Mart 2011 "Dükkan Müsaitse Size Geliyoruz" Eş zamanlı 3216 Esnaf Ziyareti

❖ 9 Nisan 2011 "Traktörünü Al, Mazot Zamlarını Protestoya Gel" Aydın ilinde 4000 kişilik Gençlik Kolları Çiftçi Mitingi

❖ 23 Temmuz 2011 "1. Gençlik Sempezyomu" Gençlik ve Siyasal Katılımcılık 700 Katılımcı

❖ 30 Temmuz-30 Ağustos 2011 "Soframızı Size Getiriyoruz" Eş zamanlı 4800'ün Üstünde İftar Ziyareti

❖ 30 Ağustos-15 Ekim 2011 "Gençlik Kolları Mobil Üye Kayıt Kampanyası" 5 Gezici Aracın Türkiye Gezisi

Uluslararası İlişkiler

❖ 6 Şubat-12 Şubat 2011 tarihinde "SPD, JUSOS, PES, Alman-Türk Dernekleri, Avrupa Komisyonu, Sosyalist-Demokrat Grup Ziyaretleri" Berlin-Brüksel ziyaretleri gerçekleştirildi.

❖ Şubat 2011 tarihinde ECOSY (Avrupalı Genç Sosyalistler Örgütü) başvurusu yapıldı.

❖ Mart 2011 tarihinde Bükreş / Romanya'da ECOSY Olağan Kongresi'nde CHP Gençlik Kolları oy birliği ile aday üyeliğe kabul edildi. ECOSY'de oy birliğiyle aday üyeliğe kabul edilişimiz, IUSY'nin dikkatini çekerek ilişkilerimiz Romanya'da aktif bir biçimde başlamıştır. Bunun yanı sıra Mart Ayı içerisinde Uluslararası Basın Raporu'nun ikincisi çıkartılmıştır.

❖ Nisan 2011 tarihinde IUSY (Uluslararası Genç Sosyalistler Birliği) başvurusu yapıldı.

❖ Eylül 2011 tarihinde IUSY Karadeniz Bölge Toplantısı, 20 ülkeden üye gençlik örgütleri ile İstanbul'da başarı ile gerçekleştirildi, CHP Gençlik Kolları'nın ev sahipliğinde bölge adına özgürlükçü bir bildiri yayınlandı.

❖ Aralık 2011 tarihinde Portekiz'de gerçekleştirilen IUSY Avrupa Komite toplantısına katılım sağlandı. Toplantıda gerek Avrupa Birliği gerekse Türkiye'nin güncel sorunları üzerine bir sunum gerçekleştiren Gençlik Kolları temsilcimiz, tutuklu öğrenciler ve milletvekilleri konusunda komite üyelerinin desteğini aldı.

❖ Nisan 2012 tarihinde Paraguay'da IUSY Dünya Kongresi'ne katılan CHP Gençlik Kolları, IUSY Manifestosu'nun yazımı için komisyonlarda aktif görev aldı. Ayrıca IUSY aday üyeliğini kazanıp, Ermeni lobisi dışında herkesten tam oy aldı.

❖ Mayıs 2012 tarihinde İstanbul'da CHP'nin ev sahipliğinde Arap Zirvesi gerçekleştirildi. Bu zirvede CHP Gençlik Kolları da, Ortadoğu'dan gelen gençlik örgütleri başkanları ile ayrıca bir oturum yaptı. Bu oturum CHP Gençlik Kolları'nın Ortadoğu'daki ilk resmi temaslarının başlangıcını ve omurgasını oluşturdu.

❖ Temmuz 2012 tarihinde Hırvatistan'da ECOSY Yaz Kampı'nda, CHP Gençlik Kolları ECOSY'ye tam üyelik hakkı kazanarak, ECOSY'nin yönetimine de resmi olarak girecektir.

Kurultaylar

Büyük Kurultaylar'ın tümünde Gençlik Kollarımız organizasyonun temel gücü olarak yer aldı.

Bunun yanı sıra 13. Olağan Gençlik Kolları Kurultayı'nın 24 Haziran 2012 tarihinde toplanması iki yıllık periyoddaki tarihi adımlardandır. (Barbaros Dinçer Başkanlığı'nda gerçekleştirilmiştir.)

Yerel Yönetimler

“Yerel iktidar odakları değil, demokrasinin kaynağı...”

Yerelde İktidara Şimdiden Hazırız

- ❖ Yerel seçimlere iki yıl kala “Yerel Seçim Stratejisi” açıklandı
- ❖ Yatırım yapan, öz gelirlerini yükselten, bütçesini gerçekçi belirleyen, halkçı belediyecilik anlayışı yerleşti
- ❖ Kamuoyu yoklamalarına dayalı ölçümlene sistemi kuruldu, yerel yönetimlerin performansları takip edilebilir bir hale geldi, 60’ı CHP’li, 40’ı diğer partilere ait 100 ayrı belediye noktasında, her üç ayda bir kamuoyu yoklaması planlandı
- ❖ Yerel yönetimler alanında Merkez, Bölge ve İl Toplantıları gerçekleştirildi, yerel yönetim politikaları takip edildi ve geliştirildi

Yerel Yönetimler Gündemine Etkin Müdahale

- ❖ İlgili KHK’lar, Afet Riski Altındaki Alanlarda Kentsel Dönüşüm Yasası, Yeni Bütünşehir Modeli, Alman Vakıfları ve belediyelerimize yönelik operasyonlar objektif bir bakış açısıyla takip edildi, hukuksuzluğa geçit verilmedi

Yapılan Çalışmaların Ayrıntıları

Yerel Yönetimler Alanında Ortaya Çıkan Gelişmeler

Çağdaş demokrasilerde, yerel yönetimler "demokrasinin beşiği" olarak anılır. Diğer taraftan yurttaşa en yakın hizmet götürme birimleri yine yerel yönetimlerdir. Ancak son dönemde ülkemizde derin bir yerel yönetimler krizi yaşanmaktadır. Bu çerçevede;

1. Anılan dönemde çıkarılan ve aşağıda verilen mevzuat, yerel yönetimlerin yetkilerini merkezi hükümete transfer etmektedir;

- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın teşkilat ve Görevleri Hakkında 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (4 Temmuz 2011 gün, 27984 Mükerrer sayılı RG) ile bu KHK'da Değişiklik Yapılmasına Dair 648 sayılı KHK (17 Ağustos 2011 gün, 28028 sayılı RG)
- 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun (31.05.2012 gün, 28309 sayılı RG)

2. Yine aynı dönemde hazırlanan ve ülkemizde 29 kenti bütüncül ilan etmeye yönelik mevzuat, ölçeği büyütme suretiyle temsili demokrasinin ve hizmetin etkinliğini düşürmekte, bu kentlerdeki 1022 belde belediyesini kapatmakta, 15 bin'e yakın köylerle birlikte beldeleri mahalleye dönüştürmektedir. İçişleri Bakanlığı bünyesinde hazırlanan düzenleme henüz TBMM'ye sevk edilmeden, İçişleri Bakanlığı'nın 24 Nisan 2012 tarihli Genelgesi ile 29 kentteki belde belediyeleri ve köylerin tüm önemli yetkilerinin kullanımının mahallin en büyük mülki idare amirinin onayına bağlanması, yerel yönetimlerin Anayasa ve yasalardan aldıkları yetkilerin İçişleri Bakanlığı tarafından by pass edilmesi anlamını taşımaktadır.

3. AKP iktidarı döneminde bir taraftan yerel yönetimlerin yetkileri tırpanlanıp merkezileştirilirken, diğer taraftan genelde tüm muhalif belediyelere,

özelde ise CHP'li başkanlarca yönetilen belediyelere yönelik kamu yararı amacına yabancı operasyonlar düzenlenmektedir. Takvimi Mart 2014 tarihine ayarlı bu itibarsızlaştırma operasyonları, Anayasa'da yazılı idari vesayet yetkisi ile açıklanamayacak esas ve usullerle yürütülmektedir. İzmir BŞB Başkanlığımızın idari yapısını "suç örgütü hiyerarşik yapısı" olarak niteleyen ve bu çerçevede 500 sayfalık iddianamede BŞB Başkanı'mıza 397 yıl hapis cezası öngören yargılama, tüm bu sürecin açık bir görünümü olarak hukuk tarihimizdeki yerini almıştır(!).

4. Merkezi Hükümet, idari onay veya mali katkı alanında sahip olduğu yetkileri, açıkça politize bir tutum çerçevesinde kullanmakta ve belediyelerimizin çalışma etkinliğini sınırlama / baskılama gayreti içinde olmaktadır. Bu alandaki somut tutuma ilişkin iki örnek aşağıda verilmiştir;

- Kentsel dönüşüm çalışmalarında Hazine arazisi kullanılması durumunda, Bakanlar Kurulu onayı gerekli olmaktadır. İzmir ve Eskişehir BŞB'lerimizin ilgili başvuruları aylardır bekletilirken, İstanbul ve Ankara BŞB talepleri çok kısa süre içinde onaylanmaktadır.

- İstanbul'da 4, Ankara'da 3 metro hattının yapımı Ulaştırma Bakanlığı tarafından üstlenilirken; hiçbir CHP'li belediyenin metro hattı yapımına yönelik merkezi Hükümet katkısı söz konusu olmamaktadır.

5. 5216 ve 5393 sayılı Yasalar çerçevesinde düzenlenen Büyükşehir Belediyeleri ve metropol ilçe belediyelerinin ilişkileri, çağdaş demokrasilerin uzlaşma anlayışından giderek uzaklaşmaktadır. İl – ilçe ve belde belediyelerine yüklenen görev ve yetkiler ile bunlara sağlanan mali olanaklar arasındaki uyumsuzluklar ise, yerel hizmetlerin etkinliğini ve verimliliğini sınırlayıcı bir biçim kazanmaktadır.

6. İl Özel İdareleri, 5302 sayılı Yasa çerçevesinde İÖİ'nin organı olan, ancak "Hükümet'in Valisi" konumları giderek pekişen Valiler eliyle, AKP'nin iktisadi araçları niteliğine dönüştürülmüştür. Bu çerçevede, Genel Bütçe Vergi Gelirleri'nin %1,15'ini kontrol eden İÖİ'leri, gerçekleştirdikleri yatırımları AKP'nin politik amaçlarıyla örtüşür biçimde kullanmakta ve il genel meclislerinin demokratik katkıları giderek sınırlandırılmaktadır.

7. 442 sayılı Kanun ile yönetilen köyler, gerek Türkiye'nin iktisadi ve idari yapısındaki gelişmeler, gerekse mevzuatın yarattığı eksiklikler çerçevesinde, giderek kaymakama ve siyasi yapılara bağımlı bir yönetim yapısına doğru evrilmektedirler.

Özetlenen bu gelişmeler, Türkiye'nin içinde bulunduğu yerel yönetimler krizinin ana hatlarını ortaya koymaktadır.

Yerel Seçimler İçin Hedef 2014 ve Eylem Planı Toplantısı

Anayasa uyarınca, 2009 Mart Ayı'nda yapılan yerel seçimler, en geç 2014 Mart Ayı'nda yenilenecektir. Bu tarihin öne çekilmesine yönelik çalışmaların yapıldığı kamuoyuna yansımaktadır.

Ülkemizin geleceği açısından büyük önem taşıyan yerel seçimlere yönelik çalışmaların başlatılması amacıyla, 23 Mayıs 2012 tarihinde, İstanbul'da, "YEREL SEÇİMLER İÇİN HEDEF 2014" başlıklı bir toplantı gerçekleştirilmiştir.

Toplantıya Genel Başkan Kemal Kılıçdaroğlu, MYK üyeleri, nüfusu 100.000'in üzerindeki 56 Belediye Başkanı, 81 İl Başkanı, İl Genel Meclisi Başkanları, İstanbul İlçe Başkanları katılmışlardır.

Partimizin yerel seçim stratejisinin planlanması ve çalışmaların eşgüdümlemesi açısından büyük önem taşıyan toplantıda, önümüzdeki dönemin yerel seçimler için çalışma takvimini ortaya koyan bir eylem planı taslağı ve hazırlanmış raporlar katılımcılarla dağıtılmıştır. 2014 seçimlerinde partimizin başarılı olabilmesi için, her kademedeki örgütlerimizin ve yerel yönetimlerimizin iyi planlanmış ve etkin bir çalışma temposu

içinde neler yapmaları gerektiği ele alınmıştır.

Toplantının gündemi aşağıdaki gibi gerçekleşmiştir;

1. Yerel seçimlerin zamanlamasını ve sonuçlarını etkileyecek iki değişken;

- Tekli – ikili – üçlü seçim
- Yeni BŞB modeli ve üreteceği sonuçlar

2. Yerel Seçim Stratejisi ve Eylem Planı

- a) Kamuoyu yoklamaları
- b) Performans denetimi
- c) Raporlama
- d) Bölge toplantıları
- e) Yerel yönetici eğitimleri
- f) Projecilik
- g) Kardeş belediyecilik
- h) Kıyı belediyeciliği
- i) Muhtarlar İstanbul'da Projesi
- j) İş dünyası ile ilişkiler
- k) Emek dünyası ile ilişkiler
- l) Sosyal demokrat belediyeler proje fuarı
- m) CHP'li belediyelere yönelik operasyonlar
- n) Belediye / Örgüt ilişkileri
- o) Yerel seçimlerde Avrupa dayanışması
- p) Yerel seçimlerde ilkeler / öncelikler

3. Belediyelerin Performans Denetimi

Yerel seçimlerde başarının temel anahtarı, Parti'nin katılımcı bir anlayışla belirlediği bir Yerel Seçim Stratejisi altında il – ilçe stratejilerinin belirlenmesi, her kademedeki örgüt birimlerimiz (MYK – PM – milletvekilleri – il – ilçe başkanları ve yönetim kurulu üyeleri, kadın ve gençlik kolları başkan ve yöneticileri) ve yerel yöneticilerimizin (belediye başkanları, belediye ve il genel meclis üyeleri) bu stratejiler doğrultusunda etkin, verimli, iyi eşgüdümlemiş çalışmaları yürütmesidir. Bu stratejinin doğru sonuçlar üretebilmesi, katılımcı bir anlayışla hazırlanması ve zamanında tüm birimler tarafından içselleştirilerek gerekli çalışmaların yürütülmesi ile olanaklıdır.

Yerel seçimlere neredeyse iki yıla yakın bir zaman kalmış iken gerçekleştirilen bu toplantı, zamanın iyi kullanıldığının bir kanıtı niteliğindedir.

Strateji içinde konulan hedeflerin başarıma yol ve yöntemlerine ilişkin somut – nesnel – ölçülebilir – bilimsel yaklaşımların geliştirilmiş olması ve bunun uygulayıcıları tarafından da benimsenmesi, Cumhuriyet Halk Partisi'nin yerel seçimlere yönelik çalışmaları açısından olumlu bir süreç olarak değerlendirilmektedir.

Yerel Yönetimler Üst Komisyonunun Kurulması ve İnternet Sayfasının Oluşturulması

Türkiye'nin yönetim yapısı içinde önemli bir yer tutan yerel yönetimler, çok geniş bir çalışma alanında farklı uzmanlıklara dayalı bir disiplin özelliği göstermektedir.

Bu çerçeve içinde, sözü edilen uzmanlık alanlarına göre oluşturulan Yerel Yönetimler Üst Komisyonu, Tüzüğümüzün 39 uncu madde hükmü uyarınca 12 Ekim 2011 tarihinde Genel Başkanımızın onayı alınarak kesinleştirilmiştir.

Buna göre, CHP Yerel Yönetimler Üst Komisyonu aşağıda belirtilen üyelerden oluşturulmuştur: Murat Karayalçın, Oğuz Oyan, Alaattin Yüksel, Volkan Canalıoğlu, Ali Haydar Öner, Ali Serindağ, Namık Havutça, İlhan Demiröz, M. Rıza Yalçınkaya, Ali Sarıbaş, Ercan Karakaş, Didem Engin, Ekrem Kerem Oktay, Ali Arif Özzebek, Atilla Sav, Ercan Cengiz, Ömer Suha Aldan, Rahmi Aşkın Türeli, Aykut Erdoğan ve Müslim Sarı.

Yerel Yönetimler Üst Komisyonu (YYÜK)'nin, uzmanlık alanları uyarınca masalar halinde yürüteceği çalışmalar için dağılımı aşağıdaki gibi saptanmıştır;

- 1. Belediyeler Arası Eşgüdüm Masası**(Muhammet Rıza Yalçınkaya),
- 2. Belediye Meclis Üyeleri Masası** (Mehmet Volkan Canalıoğlu),
- 3. İl Genel Meclisi Üyeleri Masası** (Ali Haydar Öner, Ali Serindağ, İlhan Demiröz, Namık Havutça)
- 4. Kent Konseyleri Masası** (Kazım Kurt, Metin Erten, Işıkhan Güler)
- 5. Hukuk Masası** (Ali Serindağ, Atilla Sav, Müslim Sarı, Aykut Erdoğan, Ercan Cengiz, Ömer Süha Aldan)

- 6. Yerel Yönetim Birlikleri Masası** (Mehmet Volkan Canalıoğlu)
- 7. Proje Masası** (Ali Sarıbaş, Ali Arif Özzebek, Ekrem Kerem Oktay, Gülay Toktamış)
- 8. Eğitim Masası** (Mehmet Ercan Karakaş, Metin Erten, Ali Arif Özzebek)
- 9. Yerel Yönetimler Teorisi Masası** (Oğuz Oyan, Metin Erten)
- 10. Kıyı Belediyeciliği Masası** (Alaattin Yüksel, Işıkhan Güler, Nedret Akova)
- 11. Halkla İlişkiler, Meslek Kuruluşları Masası** (İlhan Demiröz, Ali Sarıbaş)
- 12. Uluslararası İlişkiler Masası** (Didem Engin, Ekrem Kerem Oktay)

Bunun yanında, Partinin kurumsal web sayfası içinde yer alan **yerel yönetimler ara yüz web sayfası** 13 Ekim 2011 tarihi itibarıyla yayına girmiştir.

CHP Yerel Yönetimler web sayfasında belediye başkanlarının fotoğraflı özgeçmişleri ve belediye web sayfası linkleri – iletişim bilgileri, belediye meclisi ve il genel meclisi üyelerimizin güncel listesi, belediyelerimizin örnek projeleri, belediyelerimizden haberler ve basında belediyeler bölümleri, Partimizin yerel yönetimlerle ilgili güncel konulardaki görüşleri, mevzuat – raporlar bölümleri yanında, Yerel Yönetimler Üst Komisyonu ve uzmanlık komisyonları üyeleri yer almaktadır.

Cumhuriyet Halk Partisi'nin kurumsal kimliğinin geliştirilmesi, başarının kişilerin etkinlik düzeyine bağlı olmaktan çıkarılması büyük önem taşımaktadır.

Bu çerçevede oluşturulan Yerel Yönetimler Üst Komisyonu, partinin ilgili alandaki çalışmalarının eşgüdümlemesi ve kurumsallaştırılmasına katkı sağlayacaktır.

Uzmanlık alanlarına göre oluşturulan Komisyon üyeleri arasında, sosyal demokrat dünyanın yerel yönetimler alanında öne çıkmış üyeleri yanında, önceki dönemlerde Yerel Yönetimlerden Sorumlu MYK üyesi olarak görev yapmış olan Alaattin Yüksel, Oğuz Oyan ve Volkan Canalıoğulları'nın da bulunması, partinin kurumsal hafızasının sürekliliği açısından önem taşımaktadır.

Partinin kurumsal web sayfası içinde 13 Ekim 2011 tarihinde uygulamaya açılan Yerel Yönetimler ara yüzü ise, hem yerel

yöneticiler ile Parti yönetimi arasında bilgi iletişimini güçlendirme işlevini görmekte hem de yurttaşların Parti'nin yerel yönetimler alanındaki çalışmalarını tanınmasına katkı sağlamaktadır.

Yerel Yönetimlerde Avrupa Dayanışması

Avrupa Birliği Bölgeler Komitesi, AB üyesi ülkelerin yerel yönetim politikalarının geliştirildiği bir merkez niteliğindedir. Bu Komite, dört siyasi gruba bağlı 344 Avrupa yerel seçilmiş tarafından oluşturulmaktadır.

Sosyalist grup, AB Bölgeler Komitesi (CoR) içinde, 107 üye ile en büyük ikinci grup niteliğindedir.

Partimizin Yerel Yönetimlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Gökhan Günaydın, AB CoR Sosyalist Grup Başkanı Sn. Karl Heinz Lambertz'in daveti kapsamında 1-3 Mayıs 2012 tarihleri arasında Belçika Brüksel'de gerçekleştirilen "Sosyalist Grup Meclis Toplantısı"na katılmış ve bir konuşma yapmıştır. Ziyaret kapsamında, Türkiye ile ilişkileri yürütmekten sorumlu olan çalışma grubunun başkanı Bernard Soulage ile de bir çalışma yemeği yenilmiştir. Yemekte FEPS (Foundation for European Progressive Studies) Avrupa İlerici Etütler Vakfı'nda hazır bulunmuştur. Çalışmalar kapsamında, CHP'li yerel yönetimlerin Avrupa'lı sol yerel yönetimlerle işbirliği olanaklarının geliştirilmesi konusunda görüş alış verişinde bulunulmuştur.

Diğer taraftan, Tüm grupların katıldığı Avrupa Birliği Bölgeler Komitesi Toplantısı, 4 Haziran 2012 tarihinde Muğla'da gerçekleştirilmiştir.

Avrupa Birliği Bölgeler Komitesi Sosyalist Grup'un 31 Ağustos 2012 tarihinde Hırvatistan'da düzenlenecek toplantısına da katılım sağlanacaktır.

Bu toplantılarda, yerel seçimler için Avrupa dayanışmasının ve işbirliğinin esasları ve koşulları somutlaştırılmaktadır.

Son dönemde kuralsız kapitalizmin doğurduğu krizler, neoliberal ekonomi politikalarının yurttaş yaşamında ortaya çıkardığı olumsuzluklar, Avrupa'da sol/sosyal demokrat partilerin yeniden

yükselmesine neden olmaktadır. Fransa'da seçimleri Sosyalist Parti'nin kazanmasının ardından, İngiltere'de yerel seçimler İşçi Partisi'nin zaferi ile sonuçlanmış, Yunanistan krizi solun yeniden yükselmesine zemin hazırlamıştır. Benzer gelişmelerin Almanya'da da ortaya çıkması beklenmektedir.

Anayasa uyarınca en geç 2014 Mart Ayı'nda gerçekleştirilecek yerel seçimlerde benzer bir başarının ülkemizde Partimiz tarafından yaşatılması için gerekli tüm çalışmaları yapmak, temel sorumluluğumuzdur.

Bu çerçevede içinde, Sosyalist Enternasyonal üyesi olan Cumhuriyet Halk Partisi'nin Avrupa solu ile dayanışmasını daha da geliştirmesi ve karşılıklı bilgi ve deneyim paylaşımı içinde olması önem taşımaktadır.

Yerel Yönetici / Yerel Yönetici Aday Eğitimleri Ve Proje Eğitimleri

Yerel yönetimlerimizde belediye başkanı, belediye meclis üyesi ve il genel meclis üyesi olarak görev yapmak üzere aday olan partililerimizin, çalışmaya talip oldukları alanda düzenlenmiş bir eğitim programından geçirilmeleri önem taşımaktadır.

Yeniden düzenlenen ve Parti Okulu niteliğine dönüştürülen eski Genel Merkezimizde ve ülkenin gereksinim duyulan bölgelerinde düzenlenecek eğitimler, 3+2 esasında uygulanacaktır.

Bu çerçevede, 3 günlük teorik yerel yönetimler eğitimi temel olacaktır. Bu eğitimi alanlar, 2 günlük il genel meclisi üyeliği eğitimi ve/veya 2 günlük belediye meclisi üyeliği eğitimi alabileceklerdir. Böylece 3 + 2 sistemi ile iki kademeli bir eğitim gerçekleştirilmiş olacaktır.

Bunların dışında, yerel seçimlere yaklaştıkça, illerimiz tarafından 1'er günlük sandık görevlisi eğitimi de gerçekleştirilecektir.

Sözü edilen çalışmalar, Yerel Yönetimler ve Parti İçi Eğitim'den sorumlu olmak üzere iki Genel Başkan Yardımcılığının eşgüdümünde organize edilecektir.

Her kademede çalışan yerel yöneticilerimizin, Parti Okulu'muz tarafından düzenlenecek eğitimlere katılmaları ve bu eğitimleri başarıyla tamamlayanların sertifika almaları amaçlanmaktadır.

Diğer taraftan, yerel yönetimlerimizin genel planlamalar yanında, projeci bir anlayışla sorunları ele alarak çözüme kapasitesinin geliştirilmesi önem taşımaktadır. Bu çerçevede, düzenlenecek bir Proje Döngüsü eğitiminin her kademede belediyelerimizin çalışanlarına yönelik olarak verilmesi planlanmıştır.

Yerel yönetici adaylarına yönelik 3 + 2 eğitimleri ve Proje döngüsü eğitim içerikleri hazırlanmış olup, önümüzdeki dönemde eğitimlere başlanılacaktır.

Ayrıca, nüfusu 5 bin'in altında, 5 bin – 50 bin arasında ve 50 bin – 500 bin arasında olmak üzere üç belediye ölçeğinde tip projeler belirlenerek belediyelerimize duyurulmuştur.

Günümüzün hızla gelişen ve değişen dünyasında, yaşam boyu eğitim bir temel felsefe olarak yerini almış bulunmaktadır.

Halen yerel yönetimlerde görev yapan başkan / meclis üyesi niteliğindeki partililerimizden, seçilmelerini izleyen dönemde yapacakları işlere – mevzuata – tutum alışlara yönelik duraksama içinde buldukları, zamanla öğrenme durumlarını geliştirdikleri bilgisi alınmaktadır. Bu durumun, zaman ve etkinlik kaybı doğurması doğaldır. Etkin ve verimli bir yerel yönetim yapısı için, yapılacak ilk seçimlerde belediye başkanı, belediye meclisi ve il genel meclisi üyesi adayı olmayı planlayan partililerimizin, yerel yönetimlerle ilgili teorik eğitimler yanında, görev yapacakları alana ilişkin uzmanlık eğitimleri almalarında büyük yarar görülmektedir. Bunun yanında, belediye çalışanlarımıza yönelik proje eğitimleri de, belediyelerimizin proje üretme kapasitesini artıracaktır.

Eğitim alan belediye çalışanlarının, fon / finansman takibi ve buna yönelik proje hazırlama konusunda başarılı çalışmalar üretmeleri hedeflenmektedir.

Yerel Yönetim Toplantıları

Yerel yönetim birimlerimizi oluşturan belediye başkanları, belediye meclisi üyeleri, il genel meclisi üyeleri ve muhtarlar; örgüt birimlerimizi oluşturan İl Başkanları, İlçe Başkanları ve Yönetim Kurulu üyeleri; yan kollarımızı oluşturan Kadın ve Gençlik Kollarımızla, 2014 yılı Mart Ayı'nda gerçekleştirilecek yerel seçimlere yönelik eşgüdüm içinde ve planlı olarak çalışmak büyük önem taşımaktadır.

Bu çerçevede, BŞB Yasası'nda yapılacak yeni düzenlemede kırsal alan oylarının öneminin daha da artmasına paralel olarak, Türkiye çapındaki 634 İl Genel Meclisi üyemizin davetli olduğu toplantı 16 Aralık 2011 tarihinde, Genel Başkanın da katılımıyla Ankara'da gerçekleştirilmiştir. Bunun yanında Muğla'da 22 Eylül 2011, Aydın'da 28 Aralık 2011, Denizli'de 29 Aralık 2011, Tekirdağ'da 13 Ocak 2012, Balıkesir'de 14 Ocak 2012, Muğla'da 14 Nisan 2012, Trabzon'da 31 Mayıs 2012, Manisa'da 5 Haziran 2012, ve Ankara'da 23 Haziran 2012 tarihinde BŞB düzleminde gerçekleştirilecek yasal düzenlemenin iller, ilçeler, beldeler ve köylerde yaratacağı politik-iktisadi-sosyolojik sonuçların ele alındığı ve ilin tüm yerel ve örgüt yöneticileri ile milletvekillerimizin katıldığı toplantılar gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, Tekirdağ'da 13 Ocak 2012 tarihinde yapılan toplantıya Kırklareli ve Edirne yerel yöneticilerimiz ve örgüt yöneticilerimiz ile milletvekillerimiz de katılmış ve böylelikle bir Bölge toplantısı gerçekleştirilmiştir. Konya'da 21 Haziran 2012 ve Amasya'da 22 Haziran 2012 tarihinde düzenlenen toplantılarda da, yerel yönetimlerle ilgili konular ele alınmıştır. Sözü edilen toplantılara bölge milletvekilleri, İl/İlçe Başkanları, Belediye Başkanları, Belediye ve İl Genel Meclisi Üyeleri katılmışlardır. Bu toplantılar, Partimizin birlikte karar alma, birlikte yönetme reflekslerini geliştirmekte ve örgüt ile yerel seçilmişler arasındaki dayanışmayı kuvvetlendirme etkisi yaratmaktadır. Yerel Yönetimler alanında yapılan çalışmalar ve geleceğe ilişkin planlamalar, Kurultay Kitabı'mızın ilerleyen bölümlerinde ayrıntılandırılmaktadır.

Ekonomik ve Mali Politikalar

“Cumhuriyetin 100. Yılına Doğru Yeni Ekonomi Stratejisi”

Türkiye'nin Parlak Geleceği İçin Yeni Ekonomi Modeli

- ❖ Sosyal devlet yeniden ayağa kaldırılacak
- ❖ Ekonominin uluslararası rekabet gücü artırılabacak.
- ❖ Ekonomide sürdürülebilir, çevre uyumlu, sosyal adalete dayanan, kaliteli büyümeyi öncelleyen yeni ekonomi modeli ile kalıcı istikrar sağlanacak

Türkiye'nin 100. Yılı için CHP'nin Yeni Ekonomi Stratejisi Hazır

- ❖ İşsizlik, yoksulluk ve yolsuzlukla etkili bir şekilde mücadele edilecek
- ❖ İnsan ve üretim odaklı ekonomi kurulacak
- ❖ Sosyal devlet yeniden inşa edilecek
- ❖ Dünya'nın en büyük 10 ekonomisinden biri Türkiye olacak

Yapılan Çalışmaların Ayrıntıları

Cumhuriyet Halk Partisinin politika oluşturma süreçlerinde katılımcılığı önemseyen, çözüme katkı sunacak kesimlerle dayanışmayı güçlendiren ve şeffaflığı öne çıkartan yönetim anlayışı doğrultusunda Ekonomi Politikaları Genel Başkan Yardımcılığı bünyesindeki çalışmalarda politikalarımıza katkı sunacak paydaşlarla yakın çalışma öne çıkarılmaya çalışılmıştır.

Bu çerçevede Cumhuriyetimizin 100. Kuruluş Yıldönümü olan 2023 Yılı vizyonu ile hazırlanan ve Partimizin iktidarında uygulayacağı ekonomi politikalarının çatısını oluşturan ekonomi stratejimizin çalışmalarına üniversitelerimizdeki akademisyenlerin, iş dünyasındaki teknokratların vb. farklı kesimlerin katılımı sağlanmış, görüş ve önerilerinden yararlanılmıştır. Yine bu doğrultuda Genel Başkan Yardımcılığımız bünyesinde KOBİ ve Enerji Komisyonları kurulmuştur. KOBİ Komisyonu sanayi kesiminden ve iş hayatından gelen milletvekillerimizden müteşekkildir. Böylece özellikle KOBİ'lerin sorunlarını yakinen bilen, bu sorunlara muhatap olmuş milletvekillerimiz aracılığıyla KOBİ'lerimize ilişkin politikaların oluşturulmasının yerinde olacağı düşünülmüştür.

Benzer şekilde Enerji Komisyonumuz aracılığıyla partimizin Enerji, Madencilik ve Diğer Altyapı Yatırım Stratejilerinin tespiti katılımcı bir anlayışla gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. Komisyon politika oluşturma sürecini; ilgili meslek odaları, sektör örgütleri, sendikalar ve üniversitelerle diyalog içinde yürütmektedir. Bu çerçevede Meclis gündemindeki Yasa tasarıları hakkında söz konusu paydaşların görüşlerine başvurulmaktadır.

Cumhuriyet Halk Partisi görüşlerinin kamuoyu ile daha şeffaf paylaşılması politikası çerçevesinde Genel Başkan Yardımcılığımız bünyesinde periyodik yayınlar çıkarılmaya başlanmıştır. Bu raporlardan ilki –Ekonomik Görünüm-

özellikle güncel ekonomik verileri dikkate alarak ve analitik bir bakış açısıyla ekonomik gelişmeler hakkında Partimizin görüş ve eleştirilerini kamuoyuna duyurmaktadır. Söz konusu raporun elektronik ortamdaki dağıtımını ekonomi ile ilgili köşe yazarlarına, muhabirlere ve diğer ilgili kesimlere yapılmaktadır.

Yine bu çerçevede özellikle örgütlerimizin çalışmalarına yararlı olmak ve sahada kullanılabilecek veri ve ekonomik tespitleri yansıtmak üzere Eko Bülten Raporu aylık frekansta yayımlanmakta ve internet ortamında yayımlanmaktadır. Partimizin sosyal demokrat kimliğine paralel olarak ekonomik söylemlerimizde de değişikliğe gidilmiş özellikle sosyal devletin yeniden ayağa kaldırılması, ülkemizin kendi kaynak ve üstünlüklerini dikkate alan rekabet gücümüzü gözetilen ekonomi politikaları ve istikrarın pekiştirilmesi temel tercihlerimiz olarak söylemlerimizde ön plana çıkarılmıştır. Bu söylem özellikle iş adamlarımız ve sivil toplum örgütleri ile gerçekleştirilen çalışmalarda yoğun olarak kullanılmıştır.

Tüm bu faaliyetler partimizin kitlelere kendini daha iyi anlatabilmesi ve kapsayıcı politika oluşturma çabası çerçevesinde gerçekleştirilmiştir.

“Cumhuriyetin 100. Yılına Doğru Yeni Ekonomi Stratejisi”

Cumhuriyet Halk Partisi, ülkemizin artan sorunlarının önüne koyduğu tarihi sorumluluğun bir gereği olarak, iktidarında uygulayacağı ekonomi stratejisini 2011 seçimleri öncesinde bu raporla kamuoyuna açıklamıştır. Küresel ekonomik krizle beraber sorgulamaya açılan Neoliberal Ekonomi Politikaları ve bu politikaları Türkiye’de büyük bir sadakatle uygulayan AKP iktidarında ülkemizin artan sorunları, ekonomi politikalarına yeni bir bakış açısını zorunlu kılmıştır. Söz konusu raporda Partimizin insanı önceleyen Sosyal Demokrat kimliği ve vatandaşı kucaklayan sosyal devlete olan inancı ekonomi politikalarının merkezinde yer almıştır. Yine vatandaşına

hesap verir, şeffaf devlet anlayışı bu raporla detaylandırılmış, ülkemizin üretim ve rekabet gücünü artıracak politikalar sistematik bir yaklaşımla ele alınmıştır.

Cumhuriyetin 100. Yılında Doğru İnsan ve Üretim Odaklı Yeni Ekonomi Modeli

Bu rapor Partimizin Ekonomi Stratejisinin arka planının oluşturmaya yönelik detaylı bir rapordur. Özellikle Cumhuriyetimizin 100. Kuruluş Yılı dönümüne ilişkin 2023 hedeflerinin ekonomik dengeleri bu raporla kamuoyuna sunulmuştur. Cumhuriyet Halk Partisi 2023 ekonomik vizyonunu tüm şeffaflığı ile açıklayabilen tek partidir. Bu Cumhuriyet Halk Partisinin siyasi rekabete getirdiği yeni bir yaklaşımdır. Sadece Cumhuriyet Halk Partisi stratejisinde ön gördüğü hedefleri hangi ekonomik büyüme hızıyla ve kompozisyonla gerçekleştireceğini tüm ayrıntılarıyla bu raporda açıklamıştır. Böylece bu raporla, Türkiye için yaşamsal öneme sahip olan yüksek oranlı büyüme hızlarına ne şekilde ulaşılabileceği, sosyal ve ekonomik dengenin nasıl tesis edileceği, ülkemizin fiziki, mali, beşeri ve sosyal kaynaklarının büyüme sürecine ne şekilde dâhil edileceğinin ayrıntıları bu raporla kamuoyunun dikkatine sunulmuştur.

Cumhuriyetin 100. Yılına Doğru Yeni Tarım Düzeni

Cumhuriyet Halk Partisi Tarım Programı, özellikle AKP iktidarında zemin kaybeden tarım sektörünün yeniden ayağa kaldırılması, ilkin ülkemizin kendi ihtiyaçlarını karşılayacak daha sonra ise bu sektörün ihracat potansiyelini harekete geçirerek ülkemizin rekabet gücünü tahkim etmeyi amaçlayan bir programdır. Ekonomi stratejisiyle uyumlu olarak Tarım Stratejisi de 2023 yılı vizyonu ile hazırlanmıştır.

Cumhuriyet Halk Partisinin ekonomi Politikalarında üreten ve üretim önceliklidir. Türkiye, işsizliği ve yoksulluğu ancak üretimle yenebilir. Nitekim tarımstratejisinin uygulamaya konulmasıyla tarımsal hedefler yanında işsizliğin - yoksulluğun azaltılması, açlığın yok edilmesi, bölgeler arası gelişmişlik farklarının en aza indirilmesi, kentleşmenin planlanabilmesi, kırsal alana refahın

taşınması, belirlenmiş sosyal ve siyasal hedeflere erişilebileceğine inanılmaktadır.

Kobi Komisyonunun Kurulması

Cumhuriyet Halk Partisi'nin yeni politika anlayışında, tüm sorunları daha yakından izlemek, değerlendirmek böylece izlenecek politikalara yön vermek esastır. Bu amaç çerçevesinde Küçük ve Orta Boy İşletmelerin sorunlarını izlemek, değerlendirmek ve bu konularda çözüm önerileri oluşturmak üzere, Ekonomi Politikalarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı koordinasyonunda Partimiz Milletvekillerinden oluşan bir KOBİ Komisyonu Parti Tüzüğüümüzün 40. Maddesi uyarınca oluşturulmuştur. Söz konusu Komisyon her hafta düzenli ve gündemli olarak toplanmaktadır. Komisyonun önümüzdeki aylarda çeşitli illerimizin sanayi ve ticaret odaları ile organize sanayi bölgelerine ziyaretleri planlanmaktadır. Böylece özellikle KOBİ'lerimizin ilk elden sorunları dinlenerek, Parti politikalarımıza yön verilecektir.

Enerji Komisyonunun Kurulması

Komisyonun temel amaçları Başta ekonomi olmak üzere, Partimizin enerji politikasını, diğer politikalarla bütünlüklü olarak planlamak. Enerjide arz güvenliğini sağlayacak politikaları planlamak. Nükleer teknolojide en yüksek güvenlik kriterleri gözetilerek, yeni kuşak reaktörlere odaklanan, teknoloji transferini içeren çalışmaları gündeme almak. Madenlerimizin ham cevher olarak ihracı yerine, mamul ve uç ürün halinde ihracatını desteklemek. Arama ve çıkarma faaliyetlerinde iş güvenliğinin en üst seviyede sağlanmasına yönelik düzenlemelere ve denetim faaliyetlerine önem vermek. Madenlerin işletilmesinde ve sonrasında çevrenin korunmasına ve yenilenmesine yönelik önlemleri ön plana çıkarmak.

CHP'nin yeni politika anlayışında, sorun alanlarının objektif, diğer politika eksenleri ile birlikte tutarlı bir biçimde ele alarak değerlendirilmesine büyük önem verilmektedir. Bu çerçevede CHP tüzüğüümüzün 39. Maddesinin 9. Bendine istinaden, "Enerji Komisyonu" adı altında kurulan komisyonda partimizin Enerji, Madencilik ve Diğer Altyapı Yatırım

Stratejilerinin tespiti ve yönlendirilmesine çalışılmaktadır. Komisyon Politikaoluşturma sürecini; ilgili meslek odaları, sektör örgütleri, sendikalar ve üniversitelerle diyalog içinde yürütmektedir. Türkiye bir yol ayrımına gelmiştir. AKP hükümetinin geçtiğimiz 10 yıl boyunca uyguladığı politikalar rekabet gücümüzü aşındırmış, gelir dağılımını bozmuş, yoksulluğu derinleştirmiş, istihdam yaratamamış ve büyüme tarihsel performansının üstüne çıkamamıştır. Ülkenin artan sorunları ve beliren riskler Cumhuriyet Halk Partisi'nin önüne tarihi bir sorumluluk koymaktadır. Bu sorumluluğun bilinciyle Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında;

Rekabete açık sektörlerde hızla üretimini artıran,
Başta genç iş gücümüz olmak üzere beşeri ve fiziki kaynaklarının bütününe harekete geçiren,
Verimliliğe dayanan, katma değer ve istihdam yaratan bir ekonomik yapıya sahip,
Hakça paylaşım ve istikrarlı bir iç talep için örgütlü yaşamı destekleyen,
Devletin şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkeleri çerçevesinde hareket ettiği,
Vatandaş haklarının ve güvencelerinin ön planda olduğu,
İşverenlerin hükümetin keyfi uygulamalarına ve tehditlerine tabi olmadığı,
Yoksullukla ve adaletsiz gelir dağılımıyla savaşın öncelikli olduğu,
Tüm vatandaşların eğitim ve sağlık endişelerinin giderildiği,
Gelecek korkusunun yerini umuda bıraktığı, vatandaşların onurlu ve mutlu hayat sürdürdüğü bir Türkiye'yi halkımıza sunacağız.

Cumhuriyet Halk Partisi bu amaçlara ulaşmak için üç temel stratejik tercih belirlemiş ve ekonomi politikalarının merkezine bu tercihleri oturtmuştur. Bu çerçevede:

Sosyal devletin yeniden ayağa kaldırılması en öncelikli tercihimizdir

Bugün Türkiye'de Yoksulluğun arkasında; yüksek işsizlik, kayıt dışı çalışma, düşük ücretler, etkin olmayan sosyal güvenlik, yetersiz sağlık ve sosyal destek, niteliksiz eğitim ve beceri kazandırma sistemleri yatmaktadır. Vatandaşlarımızın ihtiyaç duyduğunda ulaşabileceklerinden emin oldukları evrensel, hak temelli ve yeterli bir sosyal destek sistemini CHP mutlaka kuracaktır.

Rekabet Gücümüzün Artırılması İkinci Temel Tercihimizdir.

Bu çerçevede kendi iş gücümüzü, rekabetçi üstünlüklerimizi, küresel ve bölgesel düzeydekigelişmeleri ve teknolojik yenilikleri dikkate alan yeni bir büyüme stratejisine iktidarımızda mutlaka geçeceğiz. Üretim deseninin hızla yenilenmesini, yüksek büyüme potansiyeli olan sektörlerde atılım sağlanmasını, geleneksel sektörlerin yüksek katma değer yaratan bir yapıya kavuşmasını destekleyeceğiz.

Ekonomide Kalıcı İstikrarın Sağlanması İse Stratejimizin Üçüncü Ayağıdır.

Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında ekonomide istikrar pekiştirilecektir. Ekonominin günlük işleyişine son yıllarda daha da artan iktidar müdahalelerini ve keyfi uygulamaları ortadan kaldıracak, öngörülebilirliği ve şeffaflığı artıracak düzenlemeler Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında mutlaka gerçekleştirecek ve gün ışığında yönetim anlayışı hayata geçirilecektir. Bu hedeflere ulaşmak için maliye, para, düzenleyici denetleyici çerçeve, istihdam ve sosyal destek politikaları koordinasyon içinde uygulanacaktır. Bu üçayaklı strateji ile 2023 yılında;

Kişi başına gelirin 31500 dolar olması,
Kişi Başına gelirin AB ortalamasının %85'ine yaklaşması,
Doğu ve Güneydoğuda kişi başına gelirin Türkiye ortalamasının %75'ine ulaşmasını,
Her yıl ortalama 800 bin kişiye istihdam sağlanmasını,
İşsizlik oranının %6'ya inmesini hedefliyoruz.

Halkla İlişkiler

“Halkın Partisi Artık Halka Daha Yakın”

CHP'nin Halkla İlişkilerini Güçlendirecek Tüm Kanalları Açtık

- ❖ “Halkla ilişkiler Çağrı Merkezi” kuruldu
- ❖ Yeni internet sayfası üzerinden halkla ilişkiler mekanizması güçlendirildi
- ❖ Halkla ilişkileri güçlendirmek üzere “Sosyal Medya Stratejisi” oluşturuldu
- ❖ “Türkiye Gönüllülük Projesi” ile alanında uzmanlaşmış, çevresinde sevilen CHP'ye gönül veren kişilerin bilgi, beceri ve tecrübelerinden yararlanıldı

Analizlere ve Veriye Dayalı Halkla İlişkiler Stratejisi Gerçekleştirildi

- ❖ 81 ile özel halkla ilişkiler raporları ve stratejisi hayata geçirildi
- ❖ İnsani Gelişim Endeksleri çerçevesinde bölgesel rapor ve Milletvekili kazanamadığımız illere özel araştırma raporları hazırlandı

Yapılan Çalışmaların Ayrıntıları

Halkla İlişkilerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı ve Halkla İlişkiler Birimi çalışmaları ile halkın beklenti ve söylemleri değerlendirilerek Halkın Partisi imajı güçlendirilmektedir.

Proje ve son iki yılda başlatılan halk tabanlı çalışmalarımız ile uzun yıllar boyunca siyasi iktidar tarafından halk nezdinde oluşturulması istenilen gündemden ve Politikadan uzak algı her geçen gün dağıtılmaktadır. Halkımızın sesi olmamız, bizlere ulaşan sorunları çözme adına girişimlerde bulunmamız halkımıza umut olmakta ve kamuoyunda Partimize olan ilgi ve inancı arttırmaktadır.

Çalışmalarımızda amacımız; Partimizin ve Ülkemizin Kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün ilkelerini tüm Türkiye'de yaşanılır kılmak, Devrimcilik İlkesi kapsamında halk nezdinde gerçekleşen tüm değişiklikleri yakından takip ederek bu kapsamda politika üretmek, nitelikli üye sayımızı arttırmak, Partimizi ülkemizde görev alan tüm örgütlenmelerde temsil edilebilir kılmak, ülke gündemine yön vermek, Gönüllü ve Parti Üyelerimizi ortak bir amaç çerçevesinde buluşturmak, halkın görüş ve hassasiyetlerini değerlendirerek kişi ya da belli bir kesim bazlı değil toplumun her katmanına ulaşacak, birlik ve beraberliği yaşatacak çalışmalar yapmaktır.

İki yıl gibi bir sürenin kısa olmasına rağmen çalışmalarımızın samimiyeti ile halkımızın sorunları açısından Partimiz bir kurtarıcı olarak görülerek, Partimize katılım artmaktadır. Türkiye'de sorun yaşayan ve mağdur olan tüm kesimler yapmış olduğumuz çalışmalar ile Partimize başvurmakta ve Partimiz de Halkımızın Sesi olmaktadır.

Çalışmalarımızda çağın gerekliliği olan Sosyal Medya faaliyetleri yoğun olarak kullanılarak, halkın gündemi takip edilmekte ve gündeme dair Parti Projelerimizin geniş kitlelere ulaşması sağlanmaktadır.

Söylemlerimizin ve Projelerimizin arz talep değerlendirmeleri yani Projelerimizin hangi kesime ve bölgeye hitap ettiği araştırılarak çözüm önerilerimizin doğru adreslere ulaşması sağlanmaktadır.

Ayrıca Projelerimiz ile içi içe örgütlenme yerine Tüm Türkiye'ye ulaşacak, Sivil Toplum Kuruluşları ve Demokratik Kitle Örgütleri'ne yön verecek çalışmalara imza atmaktayız.

Siz değerli partililerimizin vereceği destek ile, Partimizin kuruluş amacı olan Türkiye'yi birlik ve beraberlik içerisinde refaha taşıyacak ve Ulu Önderimiz Atatürk'ün 'Muassır Medeniyet' olarak çizdiği hedefe bir an önce ulaştıracak olan 'Halkın İktidarı' kurulacaktır.

Parti politikaları çerçevesinde yürütülen faaliyetler ile uygulanan projelerin konulan hedeflere ulaşmada yaşanan sorunların önümüzdeki yıllarda da benzer sıkıntıları ortadan kaldırmak üzere tespit edilerek, bu tespitler doğrultusunda çalışmalar yürütülmektedir.

Türkiye'de mevcut sorunların çözümü ve halkın talepleri doğrultusunda Sosyal Politikalar üretilerek, üretilen her çözüm önerisini doğru kitlelerle buluşturacak çalışmalarımızla Partimize yönelik umutlar her geçen gün artacaktır. İki yıl süresince Partimiz tarafından halkın temel sorunlarına yönelik Projelerimiz doğru yöntem ve doğru söylemler ile güçlendirilerek Partimizin Kuruluş vizyon algısı Tüm Türkiye'ye yayılacaktır.

Türkiye Tarihi'nde değişim ve dönüşümün tek adresinin Cumhuriyet Halk Partisi olduğu bilinen bir gerçektir. Değişen çağ ve olanaklar çerçevesinde Partimiz de çağın ihtiyaçlarını karşılayacak çalışmaları başlatmış olup gelecek dönemlerde tarihi olguyu tekrardan gerçekleştirerek Türkiye'nin yeni bir devrimine daha imza atacaktır.

Türkiye Gönüllüleri Projesi

Gönüllülük projesi, alanında uzmanlaşmış, çevresinde sevilen CHP'ye gönül veren kişilerin bilgi, beceri ve tecrübelerinden yararlanmayı amaçlamıştır. Proje, gönüllülerin tespiti amacıyla CHP web sayfasından, yurt genelinde " GÖNÜLLÜ OLUR MUSUN " kampanyası ile faaliyetine başlamıştır. Ankara, İstanbul ve İzmir'de gönüllüler Yönetim Kurullarını oluşturarak organize oldular. Bu üç ilde gönüllüler mahalle ve sokak bazında örgütlendiler. İllerinin adının bulunduğu kimlik kartları ile seçim çalışmalarına katıldılar. Diğer illerde bu örgütlenmeyi İl Başkanlıkları yaptı. Halkla İlişkiler Genel Başkanlığı tarafından, İl Başkanlıklarına birer yazı gönderilerek tüm ilçelerde Halkla İlişkiler Birimlerinin oluşturulması sağlandı. Gönüllülerle toplantılar yapılarak alanlarda ve sandıklarda çalışacaklar tespit edildi. Genel Merkez'de kurulan SEÇİM KOORDİNASYON MERKEZİ'ne seçim gecesi ve sonrasında çalışmak üzere Ankara Gönüllüleri yönlendirildi. İl Başkanlıklarına gönderilen bir diğer yazı ile görevli eksiklerimiz olan sandıkların tespit edilerek gönüllülerimizin yönlendirilmesi istendi. Alanlarda çalışacak gönüllülerimize Genel Başkanımızın söylemlerini halka nasıl aktarmaları konusunda bilgiler verildi. 41 SÖZ ve Projelerimiz ev ev dolaşarak, ev ve salon toplantıları yapılarak halkımıza anlatıldı. Gönüllü çalışmalarını; Partimizin seçim sürecinde ulaşamadığı, ihmal edilen kesimlere ulaşmada ve onların partimize destek vermeleri konusunda oldukça başarılı olmuştur. Özellikle gönüllülerimizin meslek gruplarına göre yapılandırılması ve değişik meslek gruplarının bu oluşumlar sayesinde partimizi daha objektif değerlendirerek, yanlış ve eksik anlaşılan birçok projenin benimsenmesini, sorulan soruların parti adına doğru ve anlaşılır şekilde halkımıza anlatılarak onların partimize yönelmeleri ve oy vermelerini sağlamıştır.

Türkiye Gönüllüleri Projesi partimize değişim ve dönüşüm anlamında ciddi katkılar sağlamıştır. Kendisini dışlanmış, ötelenmiş, partimiz tarafından ihmal edilmiş hisseden seçmenimizle iletişime geçilmesi, bu kişilerde CHP'nin değiştiği ve her zaman yanlarında olduğu hissini vermiştir. Toplumumuzda var olan "biz Ata'dan Baba'dan CHP'liyiz ama partimiz bizim farkımızda değil düşüncesi

kırılmıştır. Ayrıca kararsız seçmenlere ulaşılarak onların da CHP çatısı altında toplanmalarına çalışılmıştır. Böylelikle Partimizin seçimlerde almış olduğu oy oranlarının ve milletvekili sayımızın artmasına katkı sağlanmıştır. Gönüllülerimizin alan çalışmaları, "AKP çalışıyor CHP nerede " diyenlere CHP'nin de artık her yerde olduğunu göstermiştir

Yurttaş Başvuruları Haftalık Durum Raporu

1 Ocak 2011 tarihinden itibaren Halkla İlişkiler Birimi tarafından hazırlanan rapor ile yurttaş başvuruları konu dağılımlarına göre sınıflandırılarak MYK Üyelerinin Haftalık Toplantılarında bilgilerine sunulmaktadır. Halkla ilişkiler faaliyetleri olarak telefon, e-posta, mektup ve ziyaret yoluyla ulaşan yurttaş başvuruları yanıtlanmakta, başvurular sonuçlandırılmak üzere ilgili Genel Başkan Yardımcılıklarına yönlendirilmektedir.

Genel Başkanlık ve Genel Sekreterlikten dağıtımı yapılan mektuplar da yanıtlanarak, başvuru içeriğine dair bilgilendirmeler ilgili Genel Başkan Yardımcılıklarına iletilmektedir.

1 Ocak 2011 Tarihinden itibaren 334.495 yurttaş başvurusu alınmıştır. Başvuruların dağılımı şöyledir:

- Telefon ile **30.066**,
- E-posta (chp@chp.org.tr adresi) ile **177.004**,
- Facebook sayfası ile **96.854**,
- Twitter sayfası ile **21.290**,
- Mektup yoluyla **4.996**,
- Genel Merkezimizi ziyaret eden **4.283** yurttaşımız ile yüz yüze görüşülerek başvuruları alınmıştır.

Ayrıca Genel Başkan Yardımcısı Ayten Kayalıoğlu 985 kişi ile telefon la 413 kişi ile de yüz yüze görüşme yapmıştır.

Yurttaş Başvuruları Haftalık Durum Raporları ile halk nezdinde istenilen söylemler, konular, sorunlar ve gündemde tutulması istenilen hususlar belirlenmiş ve MYK Üyeleri ile paylaşılmıştır. Paylaşılan konuların ve söylemlerin Partimizce gündeme getirilmesi ile birlikte başvuruda bulunan yurttaşlarımızın Partimize ve Parti Politikalarımıza olan inancı artmaktadır. Yurttaşlarımız tarafından söylemlerinin değerlendirilmesi sonucunda; yaşadıkları

sorunlar ve iktidarın yanlış uygulamalarında Partimiz adeta kurtarıcı olarak görülmekte ve mağduriyetlerin çözümü olarak adres Partimiz görülerek başvurular yapılmaktadır.

Partimizin iletişim adresleri bu vasıta ile Sosyal Medya ve çeşitli Sivil Örgütlenmelerde yoğun olarak kullanılmaktadır. Ataması Yapılmayan Öğretmenler, Emeklilikte Yaş Bekleyenler, Bedelli Askerlik Bekleyenler vb. Sivil Örgütlenmeler ile Partimizin iletişim kanallarıyla iletişime geçilmekte ve böylece Parti görüşlerimizin geniş kitlelere yayılması sağlanmaktadır.

İnsani Gelişim Endeksleri Çerçevesinde Bölgesel Rapor ve Milletvekili Kazanamadığımız İllere Yönelik Araştırma Raporları

12 Haziran 2011 Genel Seçimler sonrası İnsani Gelişim Endeksleri Çerçevesinde Bölgesel Rapor ve Milletvekili Çıkaramadığımız İllere Yönelik Araştırma Raporları Hazırlanarak MYK Üyelerinin bilgilerine sunulmuştur.

İnsani Gelişim Endeksleri Çerçevesinde; TR1: İstanbul, TR2: Batı Marmara, TR3: Ege, TR4: Doğu Marmara, TR5 Batı Anadolu, TR6: Akdeniz, TR7: Orta Anadolu, TR8: Batı Karadeniz, TR9: Doğu Karadeniz, TRA: Kuzeydoğu Anadolu, TRB: Ortadoğu Anadolu, TRC: Güneydoğu Anadolu Bölgeleri olmak üzere 12 Bölge ve Bölgeleri oluşturan İller incelenmiştir. Öncelik olarak tüm illerde seçmen artışı, 2011 Genel Seçimlerinde alınan oy oranları ve önceki Genel Seçimlerde alınan oy oranları ile karşılaştırmaların yanı sıra seçim sonuçlarının İstatistiksel analizleri yapılmıştır. Partimizin Türkiye Genelinde bir önceki seçime göre; 3.834.382 oy artırarak %52'lik bir seçmen artışı sağladığı tespit edilerek, bu bağlamda başarılı ve başarısız İller belirlenmiştir.

Yapılan araştırma ve incelemeler sonucu bölgelere göre uygulanması gereken politikalar ve söylemlere yönelik önerilerde bulunulmuştur. Parti Projelerinin Bölge, İl ve Kırsal Kesimlerde neler olması gerektiği ve hangi yöntemlerin kullanılması gerektiği tespit edilerek raporlarda paylaşılmıştır.

Toplumsal yapıların detaylı şekilde incelendiği ve seçmen profillerinin analizinin gerçekleştiği raporlarda ayrıca Milletvekili çıkaramadığımız İller, geçim kaynakları ve coğrafi konum özelliklerine göre değerlendirilmiştir. İllerin mahalli yapıları ve seçmen yönelimlerinin detaylı olarak incelendiğinde raporda; Partimize olumlu sonuçlar katacak, seçmen eğilimini Partimiz lehine arttıracak tespitler yapılmış ve eğilimi arttıracak çözüm önerileri tespitler doğrultusunda yapılmıştır. Ayrıca kırsal yapılar göz önünde bulundurularak paylaşılan çözüm önerilerinin hangi yöntemlerle uygulanması gerektiği de rapor bünyesinde paylaşılmıştır.

Halkla İlişkiler Çağrı Merkezi – Sosyal Medya ve İnternet Sayfaları

Halkla İlişkiler Çağrı Merkezi 14 Kasım 2011 tarihinden başlatılmıştır. Proje ile amacımız: Yurttaşlarımızın paylaştıkları sorun ve önerilerin MYK Üyeleri ile paylaşarak halk nezdinde istenen ve beklenen konuların gündeme getirilmesidir. Ayrıca yurttaşlarımızın paylaştıkları kişisel sorunlarına en kısa vadede çözümler üretmek ve sorunlarının çözümüne yönelik sağlıklı ve planlı adımlar atmaktadır.

Gündemde yer alan konulara ilişkin Parti görüşümüzü ve Politikalarımızı öğrenmek amacıyla başvuruda bulunan yurttaşlarımızın kişisel bilgileri kaydedilerek Halkla İlişkiler Birimimiz tarafından geri dönüşler yapılmakta ve Parti Politikalarımıza yönelik bilgiler yurttaşlarımız ile paylaşılmaktadır.

Dünyada ve ülkemizde iletişim olgusu her gün yeni kavram ve araçlarla gelişmekte ve giderek bütün alanları kapsar bir niteliğe bürünmektedir. Artık bütün kurum ve kişiler başarılı olmanın koşulunu sağlam, tutarlı; ama aynı zamanda değişime açık bir iletişim stratejisinin gerekliliğinde görmekte bu çerçevede kendi özelliklerini ve özgünlüklerini dikkate alarak yeni stratejilerini oluşturmaktadırlar.

Günümüzde iletişime dönük bir stratejisi ya da yapılanması olmayan kurumların başarılı olma imkânı da kalmamıştır. Hem bilimsel hem de sektörel olarak gelişen iletişim alanı siyasal çalışmaların da en temel destekleyicisi olmuş ve siyasal

faaliyetlerin ayrılmaz bir parçasına dönüşmüştür.

Cumhuriyet Halk Partisi kendi tarihsel değerleri, felsefi ve ideolojik arka planı ile bugünün dünya ve Türkiye gerçeklerini göz önünde tutarak sağlam ve sağlıklı bir iletişim stratejisini ve bunun yapılanmasını yaratma bilgi, beceri ve entelektüel kapasitesine sahiptir.

Sosyal medya, hedef kitlelerimizden özellikle gençler ve çalışanlar arasında oldukça yaygındır. Bu nedenle sayfalarımız etkin bir şekilde kullanılmakta, paylaşılan haberlere ilişkin yapılan yorumlara geri dönüşler yapılmaktadır. Sayfa aynı zamanda bir halkla ilişkiler haber sayfası gibi de işlev göstermektedir.

Sosyal Medya Sayfalarımız ile; Partimizin tüm çalışmaları Başta Genel Başkan olmak üzere tüm parti yönetiminin katılacağı görsel ve işitsel medyada yer alan programların önceden duyurulması,

Genel Başkan Kemal Kılıçdaroğlu'nun Grup Toplantı konuşmasının canlı olarak paylaşılması,

Genel Başkan Yardımcıları ve Milletvekillerimizin çalışmaları hakkındaki duyuruların gerçekleştirilmesi,

Milletvekillerimizce düzenlenen basın toplantıları hakkında yurttaşların bilgilendirilmesi,

Milletvekilleri tarafından verilen soru önergeleri ve kanun tekliflerinin duyurulması,

Yerel Yönetimler, İl Başkanlıkları ve İlçe Başkanlıklarının gerçekleştirdiği çalışmaların çalışmalar hakkında duyurular yapılması,

Ayrıca gündemde yer alan, rakip partilerin yanlış uygulamalarına yönelik haberlerin paylaşımı gerçekleştirilmiştir.

Partimize ait Sosyal Medya Sayfaları ve Milletvekillerimize ait resmi Sosyal Medya Hesaplarının takipçi sayılarının artırılmasına yönelik destekler verilmiştir.

Sosyal Projelerin ve kampanyaların duyuruları gerçekleştirilmiştir.

Çalışanlar ve STK'larca düzenlenen eylemlerin duyuruları yapılmıştır.

Ülkemizde yaşanan sorunların konu alındığı haber metinlerinin ve duyuruların geniş kitlelere yayılması adına çalışmalar düzenlenmiştir.

Gündemde yer alan konular ve Halkla İlişkiler Birimi ile paylaşılan yurttaş önerilerine yönelik anketler düzenlenmiştir. Seçim dönemi bünyesinde tüm mitinglerimiz canlı olarak takipçiler ile paylaşılmıştır.

Ayrıca İnternet sitemizde halkla ilişkiler bölümünde halkın gündeminde o gün ne olduğu, ülkede yurttaşlara yönelik haksız uygulamalar (YGS, sağlık gerçekleri, rakamlarla ekonomik gerçekler, vb.) yayınlanmıştır. Ayrıca Halkla İlişkiler Resmi İnternet Sitemizde; Engelliler, Yaşlılar, Gençler, Çalışanlar, Çocuklar, Emekliler ve Ev Hanımlarına yönelik bölümler oluşturularak, ilgili gruplara yönelik yapılan çalışmalar veya duyurular yayınlanmıştır.

Günümüz insanının gündemi en iyi sosyal medyada takip edilmektedir. Hangi olayların izlendiği, hangi düşünce ve kişilerin popülerleştiği bu mecra da belirlenmekte ve sosyal medya giderek başlı başına bir büyük medya mecrasına dönüşmektedir. Bu amaçla 22 Nisan 2011 tarihinden itibaren, Halkla İlişkiler Birimi adına Facebook, Twitter ve Blog sayfaları açılarak Genel Merkez bünyesinde sürekliliği olan Sosyal Medya Sayfaları etkin bir şekilde kullanmaya başlanmıştır.

Çağrı Merkezi yoluyla paylaşılan şikayet veya Parti Politikalarına yönelik öneriler konu başlıkları altında sınıflandırılarak ilgili Genel Başkan Yardımcılıkları ile paylaşılmaktadır. Böylece yurttaş başvurularının dikkate alındığı yurttaşlar tarafından görülmekte ve Partimize olan inanç artmaktadır. Düşüncelerinin ve söylemlerinin Partimiz tarafından değerlendirildiğini bilme hissi ile yurttaş ve Parti arasında bir bağ kurulmakta ve kişi kendisini Parti Gönüllümüz kabul ederek çalışmalarımızda destek vermektedir.

5+1 Projesi

2011 Milletvekili Aday ve Aday Adaylarının, uzmanlık alanlarına göre Parti bünyesindeki çalışmalara aktif katılım sağlayarak; organizasyon, tanıtım, raporlama, strateji ve politika belirleme çalışmalarında karar mekanizmalarına katkı sağlamanın yanı sıra; genel anlamda CHP'yi, özel anlamda ise CHP'nin politikalarını, programlarını, projelerini Halka anlatarak, tabanla, yönetim arasında etkin ve aktif bir iletişim kanalı açılması amaçlanmaktadır.

5+1 Meslek Grupları'nın başlıca faaliyetleri,

- ❖ Parti içerisindeki yöneticilere, karar vericilere uzmanlık alanlarına göre
- ❖ Araştırma raporları,
- ❖ Bilgi notları,
- ❖ Soru ve araştırma önerileri
- ❖ İletiminin yanı sıra; 81 il ile iletişim sağlayarak
- ❖ Birebir tanıtım,
- ❖ Güncel bilgilendirme,
- ❖ Anlık tepki,
- ❖ Öngörüye dayalı gündem yaratma,
- ❖ Mesleki gruplar, üniversiteler, STK'lar, Parti Örgütleri kanalıyla mesleki kurum ve kuruluşları takip ederek, sorunları belirleme ve çözüm önerileri geliştirme,
- ❖ Özel gün, bayram, kutlama vb. günlerde parti adına ziyaretler gerçekleştirme,
- ❖ Milletvekilleriyle meslek gruplarıyla ilgili bilgi alışverişinde bulunma,

olarak sıralanabilir.

5+1 Projesi'nin çalışmalarına başlamasıyla birlikte Parti çalışmalarımız sadece seçimden seçime değil süreklilik kazanmıştır. Ayrıca Partimize Milletvekili olmak üzere başvurmuş Milletvekili Aday ve Aday Adayları ile bir bağ kurularak kendileri Partimiz içerisinde görevlendirilerek Partimizde birliktelik duygusu pekiştirilmiştir.

Meslek Grupları oluşturularak Sivil Toplum Kuruluşları, Demokratik Kitle Örgütleri bünyesinde Partimizin örgütlenmesi adına güçlü ve kararlı adımlar atılmaktadır. Parti çalışmalarımız konusunda Sivil Toplum Kuruluşları ve Demokratik Kitle Örgütleriyle birlikte halk arasında bilinç uyandırılmakta ve her yeni üyenin 5 yeni üye kazandırması ile toplumun her kesimini kucaklayan çalışmalar yapılmakta, Partimizin Sesi Tüm Türkiye'ye yayılmaktadır.

Alanlarında uzman kişilerin her İlde oluşturduğu Meslek Grupları ile, Partimizi Yerel Seçimlerde iktidara taşıyacak projeler her İlde özgü olarak hazırlanmaktadır. Ayrıca Projemiz ile İl ve İlçe Başkanlıklarımızın çalışmalarına destek verilmektedir.

Gerek Meslek Grupları gerek halkın gerçek gündemi, Projemizin oluşturduğu Meslek Gruplarıncı belirlenerek, Partimizin kamuoyu nezdinde halkın sorunlarına yönelik gündem yaratma ve çözüm önerisi üretme çalışmaları yapılmaktadır.

Ar-Ge; Bilim Yönetim ve Kültür Platformu

“Bilimsel veriye dayalı politika üreten CHP”

Politika Üretim Süreci Geliştirildi

- ❖ Politika geliştirme çalışmaları kapsamında, BYKP çatısı altında 35’e yakın konuda ayrıntılı çalışmalar yürütüldü
- ❖ Seçim döneminde kullanılmak üzere, çok çeşitli politika alanlarına ve toplum kesimlerine yönelik toplam 22 broşür hazırlandı
- ❖ 2004 Yerel Seçimleri, 2007 Genel Seçimleri, 2009 Yerel Seçimleri ve 2010 Anayasa Halk Oylaması sonuçları analiz edildi ve geleceğe yönelik stratejiler hazırlandı

Seçim Kampanyasına Dönük Çalışmalar

- ❖ “2011 Seçim Bildirgesi: Özgürlüğün ve Umudun Ülkesi, Herkesin Türkiye’si” hazırlandı
- ❖ İl Raporlarının hazırlanması sağlıklı bir yapıya kavuşturuldu

Yapılan Çalışmaların Ayrıntıları

CHP Bilim, Yönetim ve Kültür Platformu sosyal, ekonomik, siyasi ve kültürel konularda politikalar ve projeler geliştirmek; kamuoyu yoklamaları ve alan çalışmaları ile toplumsal eğilimleri tespit etmek ve değerlendirmek; yurtiçi ve yurtdışında faaliyet gösteren düşünce kuruluşları ile ilişkileri geliştirmek; yayınlar hazırlamak ve bu yayınlar doğrultusunda bilinç oluşturmak ve tanıtım yapmak üzere çalışmalarını sürdürmüştür. 2010-2012 faaliyet dönemi için BYKP'nin temel etkinlik alanları başlıca politika geliştirme, seçmen davranışı analizleri, il raporu çalışmaları ve seçim kampanyasına dönük çalışmalar başlıklarında toplanabilir.

Politika Geliştirme

Çalışma Grupları

Politika geliştirme çalışmaları kapsamında, BYKP çatısı altında 35'e yakın konuda detaylı çalışmalar yürütülmüştür. Çalışma konuları arasında, Yoksulluk ve Gelir Dağılımı, Türkiye ve Dış Dünya, Sosyal Demokrasi Çalışmaları, CHP Tarihi, Sivil Toplum ve Demokrasi, Toplumsal Kesimler ve Sorunları (Gençlik, Çocuk, Kadınlar, Emekliler, Esnaf, Öğrenciler, Ev Kadınları, Engelliler), Eğitim, Sağlık, Çalışma ve İş Yaşamı, İşsizlik, Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardımlar, Ekonomik Araştırmalar (Sanayi, KOBİ'ler), Bölgesel Eşitsizlikler ve Bölgesel Gelişme Politikaları, Sürdürülebilir Kalkınma, Yaşlanan Toplum, Çevre ve İklim Değişikliği, Enerji, Ulaştırma, Turizm, Tarım-Gıda-Kırsal Kalkınma, Kültür-Sanat, İletişim-Medya, Spor, Bilişim-Bilgi Toplumu, Kamu Yönetimi ve Yerel Yönetimler, Kentleşme-Kentsel Altyapı-Konut ve Suç Araştırmaları bulunmaktadır.

BYKP, tüm bu ana ve alt başlıklar kapsamında çalışma grupları oluşturmuştur. Bu gruplar, konularında uzman akademisyenler, bürokratlar, sivil toplum, kamu ve özel sektör temsilcilerini bir araya getirmiş, her çalışma grubunda 30'a yakın uzman yer almıştır. Çalışma

grupları belirli aralıklarla bir araya gelmiş, bazı konularda 6-7 toplantı gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalarda ilgili sektörlerin temel sorun alanları ve öncelikli çözüm önerileri, bu sorunları gidermeye dönük olarak alternatif politika modelleri, yeni yasal ve kurumsal yapılanma gerekleri değerlendirilmiş, somut politikalar önerilmiştir.

Raporlar

Yukarıda belirtilen konular arasında 10 çalışma başlığında çalışmalar tamamlanmış, MYK ve Parti Meclisi'ne sunulmuş, onay aldıktan ve gerekli görülen değişiklikler tamamlandıktan sonra rapor halinde medya ve kamuoyu ile paylaşılmıştır. BYKP'nin bu dönemde tamamladığı 10 raporun başlıkları şu şekildedir:

Aile Sigortası: Güçlü Sosyal Devlete Doğru

Sivil Toplum: Özgür İnsan, Kardeşçe Yaşam

Gençler Gençliğini Yaşayacak

Doğu ve Güneydoğu Anadolu: Ekonomik Kalkınma ve Stratejik Hedefler

Çocuklar Geleceğe Umutla Bakacak

Eğitim: Eşit Fırsat, Yaşam Boyu Öğrenme

Demokrasi: Eşit Yurttaş, Özgür Toplum

Bilgi Toplumuna Doğru: Bilgi ve İletişim Teknolojileri

Küresel İklim Değişikliği: Herkes İçin Sürdürülebilir Kalkınma

Kadınlar: Her Alanda Eşit ve Güçlü

Broşürler

BYKP tarafından, seçim döneminde kullanılmak üzere, çok çeşitli politika alanlarına ve toplum kesimlerine yönelik olarak toplam 22 broşür hazırlanmıştır. Toplumsal kesimlere yönelik broşürler, Aile Sigortası, Emekliler, Çalışanlar, Gençler, Kadınlar, Engelliler, Yaşlılar, Esnaf, Çiftçiler, Tüketiciler, Çay Üreticileri, Fındık Üreticileri ve Şoförler başlıları altında hazırlanmıştır. Politika alanlarına yönelik olarak ise Sivil Toplum, Sosyal Devlet, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun Kalkınması, Bilgi Çağı, Kentleşme ve Konut, Kültür-Sanat, Spor, Turizm ve Denizcilik broşürleri hazırlanmıştır. Broşürler hem basılı olarak, hem de internet sayfasından kamuoyu ile paylaşılmıştır.

Politika Notları

Kamuoyunu, ülkemizle ilgili her türlü konuda bilgilendirmek, bu konulara ilişkin farklı düşünce seçenekleri sunmak ve nitelikli siyasi tartışma zeminleri oluşturmak amacıyla BYKP tarafından "politika notları" adı verilen çalışmalar düzenli olarak hazırlanmaktadır. Seçim çalışmalarına dönük olarak gerçekleştirilen faaliyetler ve rapor, broşür gibi çalışmalara ek olarak fikir ve proje üretmek için gerçekleştirilen bu çalışmalarda, bilim insanlarının, uzmanların ve partililerimizin görüş ve deneyimlerinden olabildiğince faydalanılmaktadır. Siyasi tartışma alanını, yapıcı, bilimsel düşünce temelli ve eleştirel bir yaklaşımla çok daha verimli şekilde kullanmak için yedi önemli ve gündemi meşgul eden konu üzerine hazırlanan politika notları, uzun ve kısa versiyon olmak üzere iki biçimde kamuoyunun ilgisine sunulmuştur.

Seçmen Davranışı Analizleri

AR-GE Bilim, Yönetim ve Kültür Platformu bünyesinde çalışmalarını yürüten Seçmen Davranışı Çalışma Grubu tarafından, 2004 Yerel Seçimleri, 2007 Genel Seçimleri, 2009 Yerel Seçimleri ve 2010 Anayasa Halk Oylaması sonuçları analiz edilmiştir. Geçmiş seçim sonuçlarına göre partimizin oy artırma potansiyelinin yüksek olduğu ilçeler belirlenerek Rahat İlçeler, Dinamik İlçeler ve Zor İlçeler başlıkları altında sınıflandırılmıştır. D'hondt sistemine göre milletvekili sayımızın artırılması ihtimali

yüksek olan illerin de hesaba katılmasıyla, maddi kaynakların ve insan gücünün dağılımında faydalanılabilecek bir referans noktası oluşturulmuştur. Söz konusu değerlendirmelerin sonucunda seçim sürecinde çalışmaların yoğun olarak yürütülmesinde fayda olacak alanların belirlendiği bir kampanya stratejisi geliştirilmiştir. Yapılan çalışma seçim sürecinde Anayasa Mahkemesi'nin Milletvekili Seçim Kanunu'nda yapılan değişikliğin bir bölümünü iptal etmesi sonucunda yeniden şekillenen milletvekili sayılarına göre güncellenmiştir. Söz konusu çalışma Parti Meclisi toplantısında sunulduğu gibi, partinin talepte bulunan ilgili birimleri ile de daha geniş bir çerçevede paylaşılmıştır.

Seçmen Davranışı Çalışma Grubu'nun son beş seçim sonuçlarının analizi ile ortaya koyduğu coğrafi hedef kitle belirleme çalışmasının başarı tespiti için 12 Haziran 2011 Genel Seçimlerinin sonuçları daha geniş bir çalışma grubu tarafından da değerlendirilmiştir. Tüm illerde ve ilçelerde seçim sonuçları daha önceden belirlenmiş kategoriler açısından istatistiksel olarak analiz edilmiş ve sonuçlar birbirleri ile karşılaştırılmıştır. Söz konusu değerlendirmeler Parti Meclisi'ne rapor olarak sunulmak üzere hazırlanmıştır.

İl Çalışmaları

AR-GE, Bilim, Yönetim ve Kültür Platformu tarafından daha önce 2007–2009 yılları arasında iki yılı aşkın bir sürede 63 il için gerçekleştirilmiş olan İl Raporları, güncel verilerle iki ayı biraz aşan bir sürede yeniden hazırlanmıştır. Seçim dönemine yaklaşılması ile ara verilen çalışma 60 il için tamamlanmıştır. Daha önceki raporların kapsamı parti politikalarının odaklandığı alanlarda genişletilmiş, özellikle il, ilçe yönetimlerimiz ve milletvekili adaylarımızın faydalanabileceği veriler kullanılarak raporun içeriği yeniden düzenlenmiştir. Parti politikalarının il düzeyinde nesnel veriler ve güncel analizlerle desteklenmesinin yanı sıra, CHP il başkanlıklarından gelen bilgilerin dahil edilmesiyle yerel düzeyde de katkı sağlanarak raporların yorum gücü artırılmıştır. 2012 yılı içerisinde ise 2011 Genel Seçim sonuçlarının da eklenmesi ile mevcut raporlar güncellenmiş ve çalışma 81 ili kapsayacak şekilde genişletilerek tamamlanmıştır.

Seçim Kampanyasına Dönük Çalışmalar

BYKP, Aralık 2010 tarihinden itibaren seçim kampanyasına tüm ekibiyle destek sağlamıştır. Bu kapsamda yukarıda belirtilen broşür ve raporların hazırlanma sürecine ek olarak, Basın, Tanıtım ve Propaganda birimiyle de etkin bir işbirliği sağlanmış, reklam kampanyaları ve seçim görselleri için iki birim arasında düzenli toplantılar gerçekleştirilmiştir.

Bu kapsamda BYKP, '41 Vaat' kitapçığının geliştirilmesine katkıda bulunmuş, '10 Soruda Aile Sigortası' ve 'Doğu ve Güneydoğu Gün Yüzü Görecek' kitapçıklarının hazırlanmasında içerik ve kapsam bakımından destek sağlamıştır.

BYKP'nin seçim sürecinde gerçekleştirdiği en önemli faaliyetlerden biri, partimizin "Özgürlüğün ve Umudun Ülkesi, Herkesin Türkiye'si" başlığıyla yayımladığı 2011 Seçim Bildirgesi'nin hazırlanmasıdır.

BYKP, seçim kampanyası sürecinde, Sayın Genel Başkan'ın miting konuşmaları için, mitingin yapılacağı ilin sosyo-ekonomik durumu, demografik yapısı, ilin ve bağlı ilçelerin güncel sorunları, mitinge katılacak kitlenin olası nitelikleri ve gündemde yer alan konulara dair bilgi notları hazırlamış ve bunları düzenli olarak gerekli birimlere ulaştırmıştır.

Son olarak, kampanya döneminde BYKP uzmanları, "Kemal Kılıçdaroğlu: Türkiye'ye Sözüm Var" başlıklı kitabın yayına hazırlanması, basım, tanıtım ve dağıtım aşamalarında etkin şekilde çalışmıştır.

Aile Sigortası: Güçlü Sosyal Devlete Doğru

BYKP tarafından hazırlanan ilk rapor olan "Aile Sigortası: Güçlü Sosyal Devlete Doğru," yurttaşların gerçek anlamda özgür olabilmesi ve özgürce oy kullanarak seçim yapabilmesi için olmazsa olmaz koşulun ekonomik özgürlük olduğu anlayışından yola çıkmaktadır. Rapor, dört ana başlık içermektedir. Temel Yaklaşım bölümünde, CHP'nin sosyal devlet anlayışı ve yoksulluk sorununa bakışı detaylandırılmıştır. Sosyal Güvenlik Sistemindeki Sorunlar ve Yoksulluk başlıklı ikinci bölümde, Türkiye'de Aile

Sigortası'nı gerekli kılan koşullar, yoksullara yönelik mevcut sosyal yardım sistemi ve bu sistemin sorunları ele alınmaktadır. Çözüm: Aile Sigortası başlığı altında Aile Sigortası Programı'nın temel ilkeleri, kurumsal yapısı ve yapılacak desteklerin farklı öğeleri (yetişkin desteği, çocuk desteği, çocuk eğitim desteği, sosyal uyum desteği, yaşlı desteği, engelli desteği ve sağlık destekleri), programın finansal kaynağı ve mevcut sisteme göre kazanımları detaylı olarak aktarılmaktadır. Sonuç bölümünde ise bu adımlarla gerçekleştirilecek Aile Sigortası ile daha özgür, daha güçlü ve daha bağımsız yurttaşlardan oluşacak Türkiye'de güçlü sosyal devlete doğru en önemli adımın atılmış olacağı ve demokrasinin sağlam temellere oturacağı vurgulanmaktadır.

Aile Sigortası Raporu, 16 Şubat 2011 tarihinde İstanbul'da köşe yazarları ve gazetecilere yönelik bir kahvaltı ile medya ve kamuoyu ile paylaşılmıştır. Rapor, Haziran seçimlerine giden süreçte her türlü medyada geniş bir yankı bulmuştur.

Aile Sigortası çalışması ile Cumhuriyet Halk Partisi sosyal demokrasinin vazgeçilmez iki ana unsurundan biri olan sosyal adalet alanında önemli bir proje ortaya koymuştur. Parti bir süredir geri planda bıraktığı adil paylaşım, ekonomik güçlük içindeki kesimlerin korunması, yoksullukla mücadele gibi alanlarda Aile Sigortası ile atılım yapmış, özellikle seçim kampanyalarında erişmekte güçlük çekilen toplum kesimleri ile CHP arasında güçlü bir iletişim kanalı ve bağ kurulmasını sağlamıştır.

Sivil Toplum: Özgür İnsan, Kardeşçe Yaşam

"Sivil Toplum: Özgür İnsan, Kardeşçe Yaşam" raporu beş ana bölümden oluşmaktadır. CHP ve Sivil Toplum başlıklı ilk bölümde, CHP'nin sivil toplum anlayışını oluşturan temel öğelerin, özgür insan merkezli, devletin uzantısı olmayan, özerk, sivil toplum olduğu vurgulanmakta; sivil toplum ise demokrasinin fidanlığı, sosyal dayanışmanın okulu, insani gelişim ve kalkınmanın itici gücü olarak tanımlanmaktadır. Türkiye'de Sivil Toplum başlıklı ikinci bölüm, kuruluş ve üye sayıları, faaliyet alanları ve tipleri, bölgesel dağılım ve hedef kitleler gibi alanlarda istatistiksel bilgiler içermekte, AKP

iktidarında izlenen politikaların sivil toplum üzerindeki etkilerini tartışmaktadır. Üçüncü ana başlık olan Daha Güçlü Sivil Toplum, Daha Güçlü Demokrasi, Türkiye’de sivil toplum alanının sorunlarını detaylı olarak ele almaktadır. Bu sorunlar, güçlü devlet-zayıf sivil toplum anlayışı, işbirliği ağlarının yetersizliği, maddi kaynak yetersizliği, bölgesel eşitsizlikler, cinsiyet eşitsizlikleri ve görünürlük sorunu olarak tartışılmaktadır. Daha Güçlü Sivil Toplum için CHP’nin Çözüm Önerileri başlıklı dördüncü bölüm, devletin ve siyasetin sivil toplum anlayışının değişmesi, mevzuatta dönüşüm, kurumsal destekler konularında somut hedef ve adımlar belirlemektedir. Sonuç bölümü, CHP’nin sivil toplumun özgülleşmesi ve güçlenmesi için somut adımlar atmaktaki kararlılığının altını çizmektedir.

Sivil Toplum Raporu, 14 Mart 2011 tarihinde Ankara’da bir kahvaltılı basın toplantısında önde gelen gazeteci ve köşe yazarlarına tanıtılmış, takip eden günlerde medyada çok geniş yer bulmuştur.

Sivil Toplum Raporu ile CHP demokrasinin olmazsa olmaz alanlarından birine dair görüşlerini ortaya koymuş, iktidar tarafından işgal edilen bu alanı özgürleştirmek adına önemli bir adım atmıştır. Çalışma aracılığı ile sivil toplum kuruluşları ile partinin ilişkileri güçlendirilmiş, sivil toplum alanına dair çağdaş ve demokratik bir yaklaşım ortaya konulmuştur.

Gençler Gençliğini Yaşayacak

BYKP tarafından hazırlanan ve kamuoyuna sunulan üçüncü rapor “Gençler Gençliğini Yaşayacak” başlığını taşımakta ve yedi ana başlıktan oluşmaktadır. Giriş bölümü, CHP’nin gençliğe bakışının sosyal demokrasinin temel ilkeleri olan özgürlük, eşitlik ve dayanışma ilkeleri üzerinde yükseldiğinin altını çizmektedir. Dünyada ve Türkiye’de Gençlik ve Gençlik Politikaları başlıklı ikinci bölüm, gençlerin ortak sorunlarını, Türkiye’de gençlerin karşılaştığı temel sorunları, ülkemizde gençliğe yönelik politikalarının tarihsel çerçevesini ve AKP döneminde gençliğe bir politikasızlık çerçevesinde bakışı ele almaktadır. CHP’nin Gençlik Yaklaşımı başlıklı üçüncü bölüm, CHP’nin gençlik politikasının temel ilke ve hedeflerini ve özellikle de gençleri korunması gereken bir grup olarak gören

Anayasa’nın 58. Maddesinin değiştirilmesini içeren Anayasal düzenlemeleri ortaya koymaktadır. Türkiye’de Gençlerin Temel Sorunları ve Çözüm Önerileri başlıklı dördüncü bölümde, eğitim, istihdam, kişiliğin serbestçe gelişimi ve katılım olmak üzere dört ana başlık altında sorunlar ve CHP’nin somut çözüm önerileri yer almaktadır. Beşinci bölüm olan Görülmeyen Gençleri Görmek: Fırsat Eşitliği İçin Özel Destek Programları, bu dört alandaki çözüm önerilerinin ötesinde bir ilgi bekleyen “görülme gençlik” için özel önlemleri içermektedir. Bu kapsamda ev kızları, çalışarak okuyan gençler ve engelli gençler olmak üzere üç gruba odaklanılmaktadır. Gençlik Politikası İçin Kurumsal Yapı ve Politika Araçları başlıklı altıncı bölüm, kapsamlı ve sektörler arası işbirliğine dayalı bir Genç Türkiye Politikası önermekte, bu politikanın yaşama geçmesi için esnek bir kurumsal yapı içeren ve sivil toplumla geniş bir işbirliğine dayanan GENÇ-KUR’un kurulmasını içeren kurumsal yapılanma adımları geliştirmektedir. Sonuç bölümü, CHP’nin gençleri sadece geleceğin sahipleri değil, bugünün eşit ortakları olarak gören yaklaşımının altını çizmektedir.

Gençlik raporu, 25 Mart 2011 tarihinde, İstanbul’da, genç gazeteci ve köşe yazarlarının katıldığı renkli bir basın toplantısında kamuoyuyla paylaşılmıştır. İzleyen günlerde rapor medyada ve özellikle internette büyük ilgi görmüştür.

CHP’nin gençlik politikası ilhamını, gençlere Cumhuriyet’i emanet edecek kadar güvenen Atatürk’ten ve merkezine özgür insan idealini koyan sosyal demokrasi geçmişinden almaktadır. Atatürk, fikri hür ve vicdanı hür bir gençlik ile ülkenin güçleneceğini öngörmüştür. Genç kuşakların tarihten öğreneceklerinin bulunduğunu, ama gençlerin dünyayı kendi istedikleri gibi kurma haklarının olduğunu savunmuştur. CHP Gençlik Raporu ile bu idealleri yeniden gündeme taşımış ve gençleri bugünün ortağı olarak gören bir anlayışla bütünlükçü bir gençlik politikası ortaya koymuştur.

Doğu Ve Güneydoğu Anadolu: Ekonomik Kalkınma Ve Stratejik Hedefler

BYKP'nin kamuoyu ile paylaştığı dördüncü rapor, "Doğu ve Güneydoğu Anadolu: Ekonomik Kalkınma ve Stratejik Hedefler" başlığını taşımaktadır. Rapor, Giriş, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nin Türkiye Ekonomisindeki Konumu, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nin Gelişimi İçin Fırsat Penceresi, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri İçin Büyüme Modeli, CHP'nin Stratejik Hedefleri ve Sonuç olmak üzere altı ana bölümden oluşmaktadır. Raporda bölgenin kalkınma sürecinde GAP projesinin tamamlanması, hayvancılık sektörünün geliştirilmesi, kamu yatırımlarının artırılması ve teşvik politikalarının önemini altı çizilmiştir. Bunların ötesinde, rapor bölge için yeni bir kamu yatırımları seferberliği içeren stratejik hedefler ve projeler belirlemiştir. Üzerinde yoğun çalışmalar yürütülmüş olan ve bölgenin potansiyelini kullanmayı ve geliştirmeyi hedefleyen bu projeler, demiryolu yatırımları, madencilik yatırımları, petrokimyaya dayalı sanayi geliştirme, güneş enerjisi sanayisi geliştirme ve şeker pancarı ve şeker sanayisi olmak üzere beş temel alanda belirlenen projeleridir.

"Doğu ve Güneydoğu Anadolu: Ekonomik Kalkınma ve Stratejik Hedefler" raporu, 1 Nisan 2011 tarihinde Ankara'da köşe yazarları ve basına tanıtılmış, medyada geniş yer bulmuştur.

Cumhuriyet Halk Partisi Güneydoğu ve Doğu Anadolu'da mevcut az gelişmişliğin Türkiye'de pek çok önemli açmaza da zemin oluşturan ve acil çözüm bekleyen bir sorun alanı olduğu görüşündedir. "Doğu ve Güneydoğu Anadolu: Ekonomik Kalkınma ve Stratejik Hedefler" Raporu ile CHP ilk kez bu sorun alanına dair somut çözüm önerilerini ortaya koymuştur. Bölgenin kendi potansiyeli ile kalkınmasını sağlayacak, kamu ve özel sektör işbirliği ile yürütülecek uzun vadeli bir program ayrıntıları ile kamuoyuna sunulmuştur. Sosyal adaletin sağlanması ve bölgede yaşanan sorunların çözüme kavuşturulması için büyük önem taşıyan bu çalışma ile CHP ekonomi stratejisinin bölgeye dair bölümünü de seçmenlerle paylaşmıştır.

Çocuklar Geleceğe Umutla Bakacak

"Çocuklar Geleceğe Umutla Bakacak" başlıklı beşinci rapor, toplumda eşitsizliğin ve yoksulluğun nesiller arasında aktarıldığının altını çizmekte, bu anlamda çocuklara eşit hak ve fırsatlar sağlanmasının eşitsizliklerle mücadelede büyük öneme sahip olduğunu vurgulamaktadır. Dört ana bölümden oluşan rapor, Türkiye'de Çocuk ve Çocuk Politikaları başlıklı ilk bölümünde ulusal bir çocuk politikası geliştirmenin önemini, bu politikanın temel ilke ve hedeflerini, Türkiye'de çocukların durumunu ve çocuklara yönelik mevcut politikaları, Anayasa'nın çocuklarla ilgili maddelerini ve Türkiye'nin uluslararası yükümlülüklerini ortaya koymaktadır. CHP'nin Ulusal Çocuk Politikası: Hayata Eşit Hak ve Fırsatlarla Başlamak adlı ikinci bölümde, kurulması hedeflenen çok amaçlı Çocuk Merkezleri ayrıntılarıyla tanıtılmakta, çocuklara yönelik eğitim ve sağlık hizmetlerinin önemi vurgulanmaktadır. Hedefler ve Çözüm Önerileri başlıklı üçüncü bölüm, bütüncül ve kapsayıcı çocuk politikalarının önemini ortaya koymaktadır. Bu kapsamda geliştirilecek Çocuk Bütçesi, kurumlar arası işbirliği gibi konuların yanı sıra, çocukların oyun hakkı, çocuklara ücretsiz ve nitelikli eğitim ve sağlık hizmetleri, çocuk-dostu şehirler, çocuk yoksulluğuyla mücadele, engelli çocuklara yönelik özel hizmetler, toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle erken yaşta itibaren mücadele, çocuk dostu yuvalar ve yetiştirme yurtları ve çocuk suçlarıyla mücadele gibi konularda alınacak somut önlemler ortaya konmaktadır.

Çocuk raporu 23 Nisan 2011 tarihinde Ankara'da bir kahvaltılı basın toplantısıyla köşe yazarları ve basın mensuplarına sunulmuştur. Rapor medyada oldukça geniş yer bulmuştur.

Türkiye'deki hiçbir partinin dünyada ise çok az siyasi partinin sahip olduğu bir yaklaşımla CHP, çocuklarımızı Türkiye'nin eşit yurttaşları olarak gören bir anlayışı "Çocuk Raporu" ile ortaya koymuştur. CHP'nin çocuklara dönük politikalarının ve projelerinin sunulmasının yanı sıra, "Çocuk Raporu" gerek parti içinde gerekse ülke genelinde bir zihniyet dönüşümünü

hedeflemiş ve bu bağlamda bir duyarlılık penceresi açmıştır.

Eğitim: Eşit Fırsat, Yaşam Boyu Öğrenme

BYKP tarafından hazırlanan altıncı rapor, "Eğitim: Eşit Fırsat, Yaşam Boyu Öğrenme" başlığını taşımakta ve altı ana bölümden oluşmaktadır. Eğitim: Özgür İnsan, Sosyal Adalet ve Bilgi Toplumu başlıklı ilk bölüm, CHP'nin eğitime temel bir insan hakkı olarak ve sosyal demokrasinin temel ilkeleri çerçevesinde bakışını yansıtmaktadır. Çağımızda bilgi toplumunun gerektirdiği temel beceri ve yetenekleri geliştirmekte eğitimin önemini vurgulayan bu bölümü takip eden ikinci bölüm Türk milli eğitim sisteminin günümüzdeki yapısına odaklanmakta ve eğitimin tüm kademelerine ilişkin detaylı istatistiksel bilgiler ve durum analizi içermektedir. Eğitim Sistemine İlişkin Uluslararası Karşılaştırmalar başlıklı üçüncü bölüm, zorunlu eğitim süresi, okullaşma oranları, eğitim-istihdam ilişkisi ve eğitimin finansmanı gibi konularda Türkiye ve OECD ülkelerini karşılaştırmakta ve Türkiye'nin ilerleme kaydetmesi gereken konuları ortaya koymaktadır. Eğitimin Niteliği başlıklı dördüncü bölüm, OECD ülkelerine yönelik olarak düzenlenen PISA (Uluslararası Öğrenci Başarılarını Değerlendirme Programı) sonuçlarını ve bu sıralamada Türkiye'nin son sıralarda yer almasının nedenlerini incelemektedir. Sayısal öngörüler başlıklı beşinci bölüm 2025 yılı için öngörülen sayısal verilerden yola çıkarak Türkiye'nin önünde bulunan fırsat penceresine vurgu yapmaktadır. Türkiye İçin Yeni Bir Eğitim Anlayışı başlıklı altıncı bölüm ise CHP'nin öngördüğü eğitim politikasının detaylarını ortaya koymaktadır.

Eğitim raporu 22 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da basın mensupları ve köşe yazarlarının katıldığı bir basın toplantısıyla kamuoyuyla paylaşılmış ve medyada detaylı olarak tartışılmıştır.

Eğitim ve eğitim yolu ile sağlanacak iyi yurttaşlık ideali ve toplumsal gelişme, CHP'nin hedeflerinin temel odaklarından biridir. Bu alanda ilgili rapor ile CHP'nin değişen dünya ve ülke koşullarına ve temel değerlerine binaen gelişen eğitim alanına dair bakışı ortaya konulmuştur.

Demokrasi: Eşit Yurttaş, Özgür Toplum

BYKP'nin açıkladığı yedinci rapor, "Demokrasi: Eşit Yurttaş, Özgür Toplum" başlığını taşımakta ve yedi bölümden oluşmaktadır. Özgürlüğün Partisi CHP başlıklı giriş bölümünün takiben, Milli İrade, Sivilleşme ve Demokrasi, Özgürlükçü Demokrasi, Parlamenter Demokrasi, Çoğulcu Demokrasi ve Sosyal Demokrasi olmak üzere beş ana başlığı detaylı olarak inceleyen rapor, sonuç bölümünde Cumhuriyet'in kuruluşu, çok partili yaşama geçiş ve sosyal demokrasiden sonra, CHP'nin Türkiye'de gerçekleştireceği dördüncü büyük dönüşümün özgürlükçü demokrasi olacağını vurgulamaktadır.

Demokrasi raporu 29 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da geniş katılımlı bir basın toplantısıyla Türkiye'nin önde gelen 50'den fazla köşe yazarına tanıtılmış ve medyada çok geniş yer bulmuştur. Rapor hakkında sayısız TV, gazete ve internet haberi, köşe yazıları ve değerlendirmeler yayınlanmıştır.

Cumhuriyet Halk Partisi Türkiye'de Cumhuriyet'i kuran, çok partili rejimi getiren ve Türkiye'yi sosyal demokrasi ile tanıştıran partidir. Milli iradenin egemen olmasını, çok partili parlamenter demokrasinin kurulmasını, sosyal adalet ve eşit yurttaşlık anlayışının ülkemizde var olmasını sağlayan çok önemli üç devrimi CHP gerçekleştirmiştir. Bu mirasa binaen CHP'nin bir sonraki adımı Özgürlükçü Demokrasi anlayışı ve kültürünün Türkiye'de yerleşmesidir. Bilim, Yönetim ve Kültür Platformu tarafından kaleme alınan 'Eşit Yurttaş, Özgür Toplum' başlıklı Demokrasi Raporu CHP'nin bu hedef doğrultusunda siyasal sisteme dair görüş ve önerilerini ortaya koymuştur.

Bilgi Toplumuna Doğru: Bilgi Ve İletişim Teknolojileri

Sekizinci rapor olan "Bilgi Toplumuna Doğru: Bilgi ve İletişim Teknolojileri", altı ana bölümden oluşmaktadır. Bilgi Toplumu başlıklı giriş bölümü, bilgi toplumu ve özgürlük, sosyal adalet ve ekonomi arasındaki ilişkileri ve CHP'nin bilgi toplumu yaklaşımını ortaya koymaktadır. Temel Yaklaşım başlıklı ikinci bölüm

bilişim devrimine odaklanmakta ve dünyadaki gelişmeleri özetlemektedir. Kısa Tarihçe: Türkiye’de Bilgi ve İletişim Teknolojileri başlıklı üçüncü bölüm, Türkiye’de iletişim sektörünün gelişimini ve bilişim devrimine uyum çabalarını ele almaktadır. Uluslararası Değerlendirmeler ve Sektörlerin Durumu başlıklı dördüncü bölümde çeşitli sıralamalar ve uluslararası raporlarda yer alan karşılaştırmalar bulunmaktadır. Çözüm: Bilgi Toplumu başlıklı beşinci bölümde, internet altyapısının geliştirilmesi, telefon hizmetlerinin ucuzlaması, sayısal bölünmenin aşılması, bilişim ve iletişim sektörlerinin desteklenmesi, yasal düzenlemelerin yapılması ve Bilgi ve İletişim Teknolojileri Bakanlığı kurulması gibi, CHP’nin konuyla ilgili somut önerileri yer almaktadır. Sonuç bölümü, Türkiye’nin bilişim reformu ile küresel düzlemde yerini alacağını ve katılımcı demokrasiyi gerçekleştireceğini vurgulamaktadır.

Bilişim Raporu 3 Haziran 2011 tarihinde Ankara’da geniş katılımlı bir basın toplantısıyla kamuoyuyla paylaşılmıştır.

Bilişim Raporu ile CHP, Türkiye’de bu alana dair bir çalışma ortaya koyan ve somut bir yaklaşım geliştiren ilk siyasi parti olmuştur. Sanayi toplumunun getirdiği dönüşümü kavrayan ve 1970’lerde bu dönüşümü temel alan önemli bir siyasi hareketi oluşturan CHP, benzer bir şekilde hızla bilgi toplumuna doğru evrilen Türkiye’de yeni toplumsal dinamikleri anlayan ve bu alandaki gelişmeleri dünya ile aynı düzeyde takip eden tek siyasi parti olduğunu Bilişim Raporu ile ortaya koymuştur.

Küresel İklim Değişikliği: Herkes İçin Sürdürülebilir Kalkınma

“Küresel İklim Değişikliği: Herkes İçin Sürdürülebilir Kalkınma” başlıklı dokuzuncu rapor, İklim Değişikliği Bilimi, Sera Gazı Salımlarının Azaltımı, Uluslararası Politikalar, İklim Değişikliğine Uyum ve Sonuç olmak üzere beş ana başlıktan oluşmaktadır. CHP’nin sürdürülebilir kalkınma anlayışı çerçevesinde şekillenen iklim değişikliği politikalarının insan-çevre ilişkisini bütünsel bir yaklaşımla ele aldığı vurgulanan raporda, Türkiye’nin iklim değişikliği ile mücadele konusundaki sorumluluklarını yerine getirecek, uyum

konusunda uluslararası kaynak kullanım haklarını etkin şekilde kullanacak ve uluslararası görüşmelerde sorumluluk sahibi, girişimci ve lider bir tutum sergilemesini sağlayacak bir yaklaşım ortaya konmaktadır.

İklim Değişikliği raporu, 8 Haziran 2011’de İzmir’de çok geniş bir yerel ve ulusal gazeteci-köşe yazarı grubuna sunulmuş ve olumlu tepkiler almıştır.

Günümüzde sosyal demokratik gelenek, 20. yüzyıl toplumlarının geçirdiği değişime paralel olarak, kadın hareketini, çevre sorunlarını ve gençlik siyasetini yeni kurucu alanlar olarak tanımlamış, çok-kültürlülüğe açık yeni yurttaşlık siyasetini kapsayıcı ideolojisinin parçası haline getirmiştir. Bu yolla CHP, geleneksel sosyal yurttaşlık anlayışını yeni demokratik yurttaşlık biçimlerini de içererek daha da zenginleştirmiştir. CHP’nin İklim Değişikliği Raporu, sosyal demokrat parti ideolojisinin ayrılmaz bir parçası olan çevre sorunlarına partinin duyarlılığını ortaya koyan ilk adım olması açısından önemlidir.

Kadınlar: Her Alanda Eşit Ve Güçlü

BYKP’nin seçim döneminde yayınladığı son rapor, “Kadınlar: Her Alanda Eşit ve Güçlü” başlığını taşımaktadır. Dört ana bölümden oluşan raporun Giriş: Güçlü Kadın, Özgür Toplum başlıklı bölümünde, sosyal demokrasinin temel ilkeleri çerçevesinde CHP’nin kadın-erkek eşitliğine bakışı yer almakta, kadın-erkek eşitliğinin temel bir hak olduğu vurgulanmaktadır. Türkiye’de Kadın-Erkek Eşitliğinde Durum ve Sorunlar başlıklı ikinci bölümde, uluslararası yükümlülükler ve AKP döneminde kadın-erkek eşitliğine bakış vurgulanmakta, kadınların karşılaştıkları temel sorunlar, ekonomik bağımsızlığa kavuşamama, eğitim olanaklarından yoksunluk, kadına yönelik şiddet ve karar mekanizmalarında yer alamama olarak tanımlanmaktadır. CHP’nin Kadına Bakışı: Özgür ve Güçlü Kadın bölümünde CHP’nin konuyla ilgili temel ilkeleri ortaya konmakta ve güçlü bir kadın-erkek eşitliği politikası geliştirmek için bir Kadın-Erkek Eşitliği Sözleşmesi önerilmektedir. Bu sözleşmenin ana hatlarını, kadınların insan onuruna yakışan işlerde çalışması, eğitimde eşit fırsat ve olanaklara sahip olması, şiddetin son

bulması ve kadınların siyaset ve toplumsal yaşamın tüm alanlarına katılması oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra rapor, toplumsal cinsiyetin tüm politika alanlarında gözetilmesini hedeflemekte, bu amaçla toplumsal cinsiyete dayalı bütçeleme ve özellikle de yeni bir Eşitlik Bakanlığı'nın kurulmasını da içeren kurumsal ve yasal düzenlemeler önermektedir.

9 Haziran 2011 tarihinde çok geniş katılımlı bir kadın gazeteci-köşe yazarı grubuna kahvaltılı bir basın toplantısında sunulan Kadın Raporu, medyada seçimden önceki günlerde son derece geniş yer bulmuş, haber kanalları ve tüm ulusal ve yerel gazetelerde detaylı olarak yer almıştır.

CHP'nin 'Kadınlar: Her alanda eşit ve güçlü' başlığıyla yayımladığı Kadın Raporu temelini partinin geçmişten beri süre gelen kadın hareketi ve kadın hakları savunuculuğunda gösterdiği öncü yaklaşımdan almıştır. Sadece kamusal hayatta değil, özel hayatta da kadın-erkek eşitliğinin temellerini atan CHP halen de savunduğu fikirler ve ürettiği politikalarla kadının her alanda güçlendirilmesi için mücadele vermektedir. Ayrıca CHP'nin kadın-erkek eşitliği vurgusu, partinin sadece kadın hakları savunuculuğuyla sınırlı kalmayıp partinin geliştirdiği her rapor ve politikanın da temelini oluşturmaktadır. CHP, toplumun temelini oluşturduğuna inandığı kadınların daha güçlü, daha bilinçli ve daha sorumlu hale getirilmesiyle toplumun da güçleneceğine inanmakta ve bu özelliğiyle de diğer partilerden açıkça ayrılmaktadır.

Politika Notları

1. Türkiye Bilimler Akademisi AKP Kısacasında: Türkiye'de Kurumsal ve Bilimsel Özerkliğin Tahribatı

Bu çalışmada, Türkiye'de ulusal bilim politikalarına ilişkin çok önemli değişiklikler getiren, hiçbir müzakere süreci yürütülmeden, dayatmacı bir anlayışla hayata geçirilen TÜBA düzenlemesi tartışılmaktadır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın teşkilat ve görevlerini belirleyen bir kararnamenin arkasına saklanılarak, TÜBA ile ilgili ek değişiklikler gerçekleştirilmiş ve bu yolla kurumun bilimsel ve kurumsal özerkliğini yok etmek amaçlanmıştır. Hükümetin bu yaklaşımı,

akademiye ele geçirme ve bu sayede bilimsel kuruluşlar üzerinde bir siyasi denetim uygulama amacını açıkça ortaya koymaktadır.

Politika notunda, dünyanın önde gelen tüm bilim akademilerinde ana ölçüt olarak belirlenen esasların, TÜBA'nın bilimsel özerkliğinin korunması için de gerekli olduğunun altını çizilmektedir: "Yeni üye seçimleri liyakat temelinde, asli üyeler (bilim insanları) tarafından yapılmalıdır. Kurum aşağıdan yukarı doğru demokratik bir şekilde yönetilmeli ve üye sayısı akademi tarafından belirlenmelidir. Kurum siyasal iktidardan bağımsız olmalıdır."

2. Hiçbir Çocuk Arkada Bırakılmamalı: Parasız İlköğretim Ve Bir Öğün Sıcak Yemek

Bu çalışmada, yoksulluğun kuşaktan kuşağa taşındığı bilimsel bulgularla anlatılmaktadır. Baba ve özellikle annenin eğitim düzeyinin düşük, aile gelirinin kısıtlı, okul çevresindeki koşulların elverişsiz olmasının çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerini anlatan politika notunda; CHP'nin ücretsiz okul yemeğini bir sosyal devlet sorumluluğu ve bir vatandaşlık hakkı olarak gördüğüne vurgu yapılmaktadır. Ücretsiz okul yemeğinin eşitlik ve sosyal adaletin geliştirilmesi yönünde atılması gereken çok önemli bir adım olduğunu belirten çalışmada, CHP'nin en büyük hedefinin yoksulluğun kuşaktan kuşağa aktarılmasına artık dur demek olduğu tüm kamuoyuyla paylaşılmıştır.

3. AKP'nin Dört Dörtlük Eğitim Tuzağı

Türkiye'deki mevcut eğitim sisteminin en temel iki sorunu olan eğitimde nitelik düşüklüğü ve artan eşitsizlik, bu politika notunda irdelenmektedir. On yıllık AKP iktidarı döneminde nitelik konusunda hiçbir önemli ilerleme sağlanamamış, eğitim sisteminde var olan büyük eşitsizlikler giderek derinleşmiştir. Hazırlanan bu politika notu, eğitim sistemimizdeki nitelik ve eşitsizlik sorunlarını raporla aynı ağırlıkta vurgulamış, sade ve yalın yazılan raporun daha geniş kesimlere hitap etmesi hedeflenmiştir.

4. CHP Ne Öngörüyor: 1 + 8 + 4

Hükümet, eğitim gibi önemli bir konuda yapılan düzenlemeyi, yöneticilerin,

velilerin, öğrencilerin, öğretmenlerin, eğitim bilimcilerin ve sivil toplum örgütlerinin görüşlerini hiç dikkate almadan yasalaştırmıştır. Eğitim ile ilgili hazırlanan kanun teklifinde, bu alanda yapılması planlanan ancak açıklanmayan ya da gizlenmek istenen birçok proje de bulunmaktadır. Bilim, Yönetim ve Kültür Platformu, tüm bunlardan yola çıkarak, eğitime başlama yaşı, meslek tercihi, örgün eğitim yerine açık öğretim olması, Kamu İhale Yasası'ndaki değişiklikler gibi toplumu yakından ilgilendiren düzenlemeleri ayrıntılı bir şekilde kamuoyuna anlatmak amacıyla 'CHP Ne Öngörüyor: 1+8+4' başlıklı bu politika notunu hazırlamıştır.

Bu politika notunda, CHP'nin 4+4+4 yasasına karşı ne önerdiği ayrıntılı bir şekilde bilimsel verilerle desteklenerek sunulmaktadır. Araştırmalar kesintisiz eğitim yapan ülkelerde eğitim ve refahın birbirine koşturarak ilerlediğini göstermektedir. Diğer bir deyişle kesintisiz eğitim süresi arttıkça refah düzeyi de yükselmektedir. Bir ülkenin eğitimde istenilen hedeflere ulaşmasının en vazgeçilmez aracının en az on yıl zorunlu temel eğitim olduğu görüşü ise tüm dünyada kabul gören bir gerçektir. Sekiz yıllık eğitim bütün okullarda aynı müfredatın uygulanması anlamına gelmektedir. Bu, tüm yaş gruplarındaki öğrencilere, bilişsel gelişmeleri için gerekli olan bilgilerin, sınıf farkı gözetilmeksizin verilmesi anlamına gelmektedir.

5. AKP Eğitimin 6'nı Üstüne Getirdi: AKP'nin Yeni Oyuncağı 5 Yaşındaki Çocuklar

BYKP tarafından hazırlanan bu politika notunda, AKP'nin çıkarttığı 4+4+4 yasası nedeniyle çocuklarımızın geleceği ile ilgili endişe veren sorunlara değinilmiştir. Eğitimde yapılması düşünülen düzenlemelerin, toplumsal eşitsizlikleri daha da derinleştireceğine bilimsel veriler doğrultusunda vurgu yapılmıştır. Bu yasa ile okul öncesi eğitimden mahrum kalma ve beş yaşında temel eğitime başlama riski ile karşı karşıya kalan çocuklar, özellikle yoksul aile çocukları olacaktır. Uzun ve kısa olmak üzere iki şekilde hazırlanan çalışma, yapılması planlanan değişikliklere ilişkin bilimsel değerlendirmeler ışığında şekillenen partimizin görüşlerini ayrıntılı bir şekilde sunmaktadır.

6. Ne Azarlanan Ne Tasarlanan: Özgür ve Yenilikçi Gençlik

19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı vesilesiyle gündeme taşınan gençlik ve gençliğin sorunlarına ilişkin hazırlanan bu politika notu, Başbakan'ın 'kindar ve dindar gençlik' söylemleri karşısında CHP'nin duruşunu yansıtmak üzere hazırlanmıştır.

Türkiye nüfusunun yarısının 30 yaş altında olmasına rağmen, AKP Hükümeti hala bütünlüklü ve kapsamlı bir gençlik politikası geliştirememiştir. Başta eğitim ve istihdam olmak üzere gençlerin temel sorunlarını çözme konusunda hiçbir ciddi ilerleme sağlanamamıştır. Bu sorunların, CHP'nin savunduğu bütünlüklü bir gençlik politikası ile çözüme kavuşturulabileceğine ilişkin değerlendirmeler bu çalışmada sunulmaktadır. CHP'nin 'Genç Türkiye Politikası' adı altında hayata geçirmek üzere hazırlamakta olduğu çalışmanın ilgili bölümü partililerimiz ve kamuoyuyla paylaşılmıştır.

7. İşçi Ölümünün "Kazası" Olmaz

Bilim, Yönetim ve Kültür Platformu tarafından hazırlanan, 'İşçi Ölümünün "Kazası" Olmaz' başlıklı politika notu AKP'nin meclise sunduğu "İş Sağlığı ve Güvenliği Yasa Tasarısı" vesilesiyle iş kazalarını ele almaktadır. Ülkemizde iş kazalarında ölen yurttaşlarımızın sayısı her geçen gün ürkütücü derecede artmaktadır. AKP Hükümeti meclise sunmayı planladığı yasa tasarısıyla bu tabloyu daha da vahimleştirmektedir. On yıllık AKP iktidarında yaklaşık 11 bin işçimiz hayatını kaybetmiştir. Örneğin 2003 yılında 860 işçimiz iş kazalarında hayatlarını kaybetmişken, bu sayı 2011 yılında ikiye katlanarak 1.563 olmuştur. Sadece yitip giden canlar olmamıştır. İşçi ölümleri görünen ve görünmeyen maliyetleriyle ve kayıplarıyla her gün gündeme düşmektedir. Geçirdikleri iş kazaları neticesinde iş göremez hale gelen işçilerimiz büyük sıkıntılarla karşı karşıya kalmaktadır. CHP'nin emek odaklı ve iş güvenliğini savunan görüşü bu çalışmada açıklıkla yansıtılmaktadır.

Politika Notları ile CHP, Türkiye'de daha önce benzeri çok da uygulanmamış bir yöntem ile farklı alanlarda ve gündemde yer tutan konularda görüşlerini ortaya

koymaktadır. Yaygınlaştırılması ve özümsemişi görece kolay olan bu çalışmalar sayesinde özellikle yerel düzeyde partinin söylem bütünlüğünün sağlanması yönünde gelişme sağlanmıştır. Öte yandan, Türkiye siyasetinde tartışma düzeyinin yükseltilmesi, daha nitelikli bir söylem düzeyine ulaşılması açısından da Politika Notları önem taşımaktadır.

İl Çalışmaları

İl Raporları

İl Raporlarının hazırlanma süreci istatistiksel verilerin güncellenmesi için bir veri havuzu oluşturularak başlamış, bu amaç için kurulan bir ekiple raporda yer alacak tüm konularda en güncel resmi bilgiler bir veri tabanında toplanmıştır. Raporların içeriği kategorize edilerek standart bir dil geliştirilmiş ve ilgili başlıklar altına güncel veriler yerleştirilmiştir. Aynı bir ekip tarafından, sunulan verilerin gösterdiği eğilimler ortaya konularak bölge illeri ya da Türkiye ortalamaları ile kıyaslamalar yapılmıştır. İle özel yorumların, ilin güçlü ve zayıf yanları ile tehlike ve fırsatlarının sunulduğu analizlerin (SWOT) ve görüş ve değerlendirmelerin eklenmesi ile raporlar tamamlanmıştır. Tamamlanan tüm il raporları, il yönetimine, milletvekillerine ve ilgili partilere ulaştırılmıştır.

Raporlar; Giriş, Tarihçe, Coğrafi Özellikler, Demografik Bilgiler (Temel Nüfus Bilgileri, Engelli Yurttaş Bilgileri, Göç Bilgileri), Geçmiş Seçim Sonuçları, Ekonomik Durum (Temel Ekonomik Veriler, İşsizlik, İstihdam, İşgücü, Vergi Bilgileri, Teşvik Bilgileri, Kamu Yatırımları, KÖYDES, Dış Ticaret, Tarım, Turizm, Karayolu, Trafik), Sosyal Gelişmişlik Göstergeleri (Yoksulluk, Gelişmişlik Endeksi, Eğitim Bilgileri, Sağlık Bilgileri, Altyapı ve Çevre Bilgileri, Sivil Toplum, Kültür, Sanat ve Spor), İlin Güçlü ve Zayıf Yönleri ve Görüş, Değerlendirmeler, Öneriler bölümlerinden oluşmaktadır.

Bilim, Yönetim ve Kültür Platformu tarafından 2011 Genel Seçimleri öncesinde iki aylık bir çalışma ile 60 il için tamamlanan il raporları, 2012 yılında bir aylık ek bir çalışma ile 2011 Seçim Sonuçlarının eklenmesi ile tüm illeri kapsayacak şekilde tamamlanmıştır.

İl raporlarının hazırlık çalışmalarına paralel olarak, gelecekte raporların internet ortamında erişilebilir ve sürekli güncellenebilir, canlı bir yapıya kavuşturulması için gerekli altyapı da geliştirilmiştir. Önümüzdeki dönemde gerçekleştirilecek çalışmalar ile farklı yetki gruplarının değişik düzeylerde erişimine açık bir şekilde tüm il raporları internete aktarılacak ve il ve ilçe örgütlerinden gelecek katkılar ışığında sürekli olarak güncellenecektir.

CHP, ekonomik ve sosyal kalkınma için yerel politikaların büyük öneme sahip olduğuna inanmaktadır. Parti kapsamlı bir gelişme stratejisi için ulusal bir bütünlük kadar yereldeki farklılıkların göz önünde bulundurulmasına da önem vermektedir. 81 ilimiz için ayrı ayrı hazırlanan raporlar ile CHP'nin yerel özelliklere ve farklılıklara verdiği önem açık bir şekilde ortaya konulmuştur. Öte yandan iller ve bölgeler arasında karşılaştırma yapmaya imkan sunan bilimsel veriler ile il raporları yerel düzeydeki partililerimizin ve milletvekili adaylarımızın parti politikaları çerçevesinde söylem güçlerini geliştirmelerine de olanak sağlamıştır.

CHP'nin Türkiye'de demokrasinin ve sosyal politikaların odağında yer alması ve demokratik solun farklı renklerini barındıran bir platform oluşturması, Bilim, Yönetim ve Kültür Platformu'nun en temel hedefidir. Bu hedef doğrultusunda yapılan rapor çalışmaları, özellikle seçim döneminde kamuoyundan yüksek düzeyde ilgi görmüştür. Böylece CHP, mevcut muhalefet kapasitesine ek olarak üreten, sorunlara çözüm geliştiren, projeleri olan bir parti olarak kabul görmüştür. Kapsamı oldukça geniş olan rapor çalışmaları yakın gelecekte de farklı konulara yoğunlaşarak devam edecektir. Mevcut çalışmaların parti tabanı tarafından daha iyi özümsemişi için görsel tekniklerle desteklenmiş parti içi eğitim materyallerine dönüştürülmesi çalışması devam etmektedir.

CHP'nin farklı alanlardaki görüşlerini günlük açıklamalarla, kapsamlı kitapçık formundaki raporların arasında hazırlanan, güncel siyasal gündeme ilişkin bilgilendirici ve eleştirel durum tespitlerini içeren politika notları düzenli bir şekilde hazırlanmaya devam edecektir. Partinin, fikir düzeyinde daha acil ihtiyaçlarını karşılayan bu çalışmalar, BYKP tarafından

hazırlanan raporlarla birlikte CHP'nin yeniden düşünsel hegemonya oluşturmasında ve önemli sorunlar karşısında çözüm önerilerini halka ulaştırmasında önemli bir işleve sahip olacaktır.

Parti Programı

Seçim döneminde en önemli çalışmasını Seçim Bildirgesi'nin hazırlanmasına yoğunlaştıran BYKP, önümüzdeki dönemde de çalışmalarının ana odağını Parti Programı'nın hazırlanmasına yoğunlaştıracaktır. En az programın tamamlanmış hali kadar hazırlanma sürecinin de önemli olduğu görüşünden hareketle bu sürecin olabildiğince demokratik bir katılım seyri izlemesi hedeflenmektedir. Bu anlayış ile yapılmak istenen parti programının içeriği ve hazırlanış süreci bakımından CHP'nin diğer partilerden farklılığını ortaya koymaktadır. Türkiye'de oturmuş bir parti programı yapma kültürü bulunmamaktadır. CHP, Parti Programı çalışması ile bu alanda da örnek teşkil edecektir.

Bu çalışmada; halkımızın farklı kesimlerinden fikir almak, katılımcı, entelektüel bakımdan zengin, sonuç odaklı ve CHP'yi önümüzdeki on yıllara hazırlayan bir program ortaya çıkarmak temel amaç olacaktır. Böyle bir demokratik işleyişin gerçekleştirilmesi halinde partimizin programı sadece bir araç olmaktan çıkacak, programın hazırlanma aşaması partimizin birikimini, önceliklerini ve entelektüel kapasitesini zenginleştiren bir sonuç doğuracaktır. Yani ortaya çıkacak nihai ürün kadar, programımızın hazırlanışı da önemli hale gelecektir. Bu anlayışla farklı alanlarda görev yapacak 10'a yakın çalışma grubu, çok sayıda entelektüel, sivil toplum önderi ve tabii ki partililerimizin katılımıyla birlikte bu süreç yürütülecektir. Sosyal demokrasinin yerel düzeyi ihmal ederek yaşama geçirilemeyeceği anlayışıyla çalışmalar kayda değer oranda yerel düzeyde de gerçekleştirilecektir.

Parti programının hazırlanma sürecinde kimseyi dışarıda bırakmayan bir anlayış sergilenecektir. Geleneksel sosyal demokratlar, sosyal liberalizme inananlar, sosyalist gelenekten beslenenler, Cumhuriyetçi ve Atatürkçü mirasımızı vurgulayanlar, özetle farklı sol ve

demokrat refleksler içeren CHP'nin tüm renkleri parti programı içinde yer alacaktır. Partinin barındırdığı ideolojik farklılıklar CHP'nin zenginliğidir. Programımız, CHP'nin zengin ideolojik birikimini sol, demokrat ve cumhuriyetçi bir fikri zeminde buluşturacak ve kaynaştıracaktır.

CHP için esas olan katılımcı süreç demokrasidir. Bu anlayış partinin birliği ve beraberliği için olmazsa olmaz bir koşuldur. Parti Programı'nın hazırlanma çalışmasının temel hedeflerinden biri de süreç demokrasisini Türkiye siyasetine bir model olarak sunabilmektir.

Sosyal Demokrasi Kitaplığı

Türkiye'de sosyal demokrat partilerin ve hareketlerin eksikliğini en çok hissettikleri konulardan biri Avrupa ve Dünya Sosyal Demokrasisinin zengin tarihine ve öznel deneyimine ilişkin bilgilendirici ve model oluşturucu akademik eser ve tartışmaların siyasal kültürümüze yeterince mal edilememiş olmasıdır. Dünyanın önde gelen ülkelerinin sosyal demokrasi deneyim ve birikimlerini anlatan temel eserlerin Türkiye'de Sol Demokrat kamuoyu ve parti unsurları tarafından yeterince bilinmiyor olması, kendisini solda ve özgürlükçü çizgide tanımlayan yurttaşları güncel sorunları yorumlarken önemli bir donanımdan yoksun bırakmaktadır.

Türkiye'de sosyal demokratik gelenek, bir yandan dünyadaki deneyimlerin ışığında Sol Demokrat siyasetin değerlendirilmesini, diğer yandan da uluslararası sosyal demokratik hareketlerle ortak paydaların oluşturulmasını gereksinmektedir. Bilim, Yönetim ve Kültür Platformu bu gereksinimi karşılamak için 'Sosyal Demokrasi Kitaplığı' adı altında geniş bir yazını Türkçeleştirerek partililerimiz ve yurttaşlarımızla paylaşmak için kapsamlı bir çalışma yürütmektedir. Türkiye'de Sol Demokrat ideolojinin daha iyi anlaşılabilmesi ve özümsemesine, diğer yandan da küresel, ulusal ve yerel deneyimlerin harmanlanmasına katkı sağlayacak bu çalışma uzun vadede yirminin üzerinde kitabı içerecektir. Çalışma tamamlandığında Türkçe, İngilizceden sonra en geniş sosyal demokrasi yazınına sahip dil olacaktır.

Parti İçi Eğitim

“Aydınlık rgt, aydınlık CHP”

Daha Donanımlı Bir rgt İçin Eğitim alışmalarının Kalitesi ve Yoğunluğu Arttırıldı

- ❖ CHP'nin eski genel merkez binası onarılarak Parti Okulu olarak düzenlendi
- ❖ Parti içi eğitim çalışmalarında görev alacak parti eğitmenlerinin yetiştirilmesi amacıyla “Birlikte ğrenme” adı altında eğitimler yapıldı ve yapılmaya devam ediyor
- ❖ Genel Merkez ve Ankara il-ilçe personeline yönelik olarak i eğitim çalışmaları gerçekleştirildi
- ❖ Yaz aylarında, gençlerin katılımı ile temel ye eğitimi yapılması planlandı
- ❖ “CHP ve Aydınlanmanın Kısa Tarihi” adlı kitap yayımlandı

Yapılan Çalışmaların Ayrıntıları

Haziran 2010- Kasım 2011 tarihleri arasında, parti içi eğitimle ilgili çalışmalar Genel Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Nevin Gaye Erbatur tarafından yürütülmüştür.

Bu dönemde, Parti İçi Eğitim Biriminin sorumluluğunda; "Liderlik Sanatı", "Anayasa Referandumu Kampanyası" ve "Sandık Sorumlularının Eğitilmesi" ve seçim hukuku konularında çalışmalar yapılmış; parti yetkilileri ve akademisyenler tarafından eğitim verilmiştir.

Parti içi eğitimle ilgili sonraki dönem çalışmalar, 24 Aralık 2010- 17 Ağustos 2012 tarihleri arasında Genel Başkan Yardımcısı Sena Kaleli başkanlığında sürdürülmüştür.

Parti İçi Eğitim Birimi tarafından, Genel Eğitim (Politik Eğitim) ve Sandık Eğitimi: "Bölge Eğitim Toplantıları" olarak iki aşamalı bir çalışma planlanarak, 24 merkezde yürütülmüştür.

Diğer yandan, Halk Enstitüsü adıyla uzaktan eğitim çalışmaları yapılmıştır. "Kişisel gelişim", "Parti Politikaları Eğitimi", "CHP ve Sosyal Demokrasi Tarihi Eğitimi" gibi çalışmalar, Partimizin internet sayfası ve intraneti üzerinden yayınlanmıştır. Ayrıca, "PIE İsim Anketi", "Parti İçi Eğitim Mevcut Durum İhtiyaç ve Beklenti Anketi" de yapılmıştır.

Seçim ve propaganda çalışmalarında örgütümüzün dil ve davranış bütünlüğünü sağlayacak "Yüz Yüze Propaganda", "Parti Çalışmalarında Standart Davranışlar", "Saha Çalışmalarında Standart Davranışlar", "Proje ve Söylemlerimiz" gibi dokümanlar hazırlanmıştır.

18 Ağustos 2011 tarihinden sonra Parti İçi Eğitim çalışmalarının yürütümü için Genel Başkan Yardımcısı Perihan Sarı görevlendirilmiştir. Parti İçi Eğitim Birimi, bu tarihten sonra;

Öncelikli olarak, önceki dönemde yapılmış ve planlanmış olan çalışmalar değerlendirilmiştir.

Partimizde, daha önce yapılmış olan eğitim çalışmaları ile ilgili kitap, rapor vb dokümanlar incelenmiş; Partimizin bu alandaki kurumsal çabaları ortaya çıkarılmıştır.

Yapılmış olan anket çalışmaları da değerlendirilerek, Parti İçi Eğitim çalışmalarının yürütülmesi ile ilgili bir strateji saptanmıştır.

Parti İçi Eğitim Kurulu oluşturularak, eğitim çalışmalarının planlanması ile ilgili kurumsal bir yapılanmanın adımları atılmıştır. Parti Okulu olarak kullanılacak eski genel merkez binasının düzenlenmesi ve eğitim çalışmaları için kullanılması konusunda çalışmalar yürütülmüştür. Eğitim çalışmalarını planlamasında ve yürütülmesinde görev alacak olan gönüllü kadrolar belirlenmiştir.

Örgüte yayınlanan Genelge ile yürütülecek eğitim çalışmaları konusunda bilgi verilmiş, 2011 yılı sonuna dek planladıkları çalışmaları Genel Merkez'e bildirmeleri istenmiştir.

İlk aşamada, parti içinde eğitim çalışmalarının yürütülmesinde, parti eğitimci olarak görev alacak kadroların yetiştirilmesinin gerekliliği saptanarak; 2011 yılı sonuna dek yapılması gereken çalışmalarla, 2012'de de öncelikli bir çalışma alanı olarak belirlenen bu alanda yürütülecek eğitim çalışmaları planlanmıştır. Bu aşamanın ardından planlanan çalışmalar yürütülmüştür.

Açılışlar

Parti Okulu

CHP'nin eski genel merkezi binası, tadilatın geçirilerek Parti Okulu olarak düzenlenmiştir. Binanın açılışı Sayın Genel Başkanımız Kemal Kılıçdaroğlu tarafından, Partimizin 88. Kuruluş Yıldönümünde 9 Eylül 2011 tarihinde yapılmıştır. Parti Okulu'nun açılışına, eski genel başkanlarımız ve genel

sekreterlerimiz katılmış; örgütümüz ve kamuoyunun yoğun ilgi gösterdiği açılış töreni, basında da geniş olarak yer almıştır.

Parti Okulu olarak düzenlenen mekan, partimizin il ve ilçe örgütlerinde yapılacak eğitimler için gerekli olan eğitimcilerin eğitimi için ve partililerimizin bilgilendirilmesi amacıyla düzenlenecek seminerler için kullanılmak üzere önemli bir kazanım olmuştur.

Açılışa, Muş İl Gençlik Kolları'ndan 40 gencimiz de katılmıştır. Açılış Töreninin özel konukları olan gençler, Ankara'da iki gün misafir edilmiş, Genel Merkez Gençlik Kolları'nın ev sahipliğinde, Anıtkabir, TBMM ve Genel Merkezi ziyaret etmişlerdir. Genel Merkez'de verilen 88. Kuruluş Yıldönümü kokteyline de katılan gençler, Genel Başkanımız tarafından kabul edilmişlerdir.

Muş İl Gençlik Merkezi

Parti İçi Eğitimden sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı'nın katkıda bulunduğu bir diğer çalışma ise Muş İl Başkanlığı, Muş İl Gençlik Kolları Başkanlığı ve parti denetmenlerinin işbirliği ile Muş'ta, partili olan ve partili olmayan tüm gençlerin yararlanacakları bir "Gençlik Merkezi" kurulması ve açılışı çalışmalarıdır. Genel Merkez'den ve zaman zaman Muş'ta yerinde yapılan çalışmalarla Merkez'in kuruluşu tamamlanmıştır.

Muş'ta kuruluşu tamamlanan Muş İl Gençlik Merkezi'nin, 24 Ekim 2011 günü yapılacak bir törenle açılması, Genel Başkanımız Kemal Kılıçdaroğlu'nun açılışı gerçekleştirmesi ve aynı gün halkın da katılacağı bir konser düzenlenmesi planlanmıştır.

Ancak, 23 Ekim 2011 Pazar günü Muş İl Gençlik Merkezi'nin açılış hazırlıklarıyla ilgili olarak, Muş'a giden Genel Başkan Yardımcısı Perihan Sarı, aynı gün meydana gelen deprem nedeniyle Erciş'e geçmek zorunda kalmış ve beraberindeki heyetle birlikte bölgede incelemelerde bulunmuştur.

Bu nedenle, açılış töreni planlandığı gibi yürütülememiş ve açılış sonrasında yapılması planlanan halk konseri de bir hafta önceki terör olayında şehit olan yurttaşlarımız nedeniyle ertelendiğinden, merkezin açılış ve kuruluş çalışmalarına

da katılan Parti İçi Eğitimden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Perihan Sarı tarafından yapılmıştır.

Eski Genel Merkez binasının, Parti Okulu olarak düzenlenmesiyle, Partimiz eğitim çalışmalarını yürüteceği bir mekan kazanmıştır. Parti Okulu'nun varlığı, üyelerimiz arasında eğitim çalışmalarına yönelik ilgi ve motivasyonu artırmıştır. Parti İçi Eğitim Biriminin planladığı çalışmalar ve düzenlenen toplantılar için Parti Okulu'nun kullanılması ile kamuoyunda çalışmaların kurumsallaşması doğrultusundaki algı da güçlenmiştir.

Eğitimler

Eğitici Eğitimleri

Parti içi eğitim çalışmalarında görev alacak parti eğitimcilerinin yetiştirilmesi amacıyla planlanan eğitici eğitimi "Birlikte Öğrenme" adı altında yürütülmüştür. Bu programlara, öncelikli olarak Ankara'da başlanmış; her dönemde yapılan çalışmaları gözden geçirilmiş; yürütülen programın içeriği yetkinleştirildikten sonra, önce İstanbul'da daha sonra da eğitim bölgesi olarak belirlenen illerin merkezlerinde eğitimler yapılmıştır.

Eğitim çalışmaları başlamadan önce, eğitime alınacak grubun saptanması için İl başkanlıklarına gönderilen bir yazı ile katılımcı adaylarının düzenledikleri ve yazı ekinde yer alan başvuru formlarının Genel Merkez'e göndermeleri istenmektedir. Başvuru formunda yer alan bilgilerin değerlendirilmesi sonucu belirlenen katılımcılar, programda görevlendirilmiş eğitimciler tarafından aranarak, programa katılımları sağlanmaktadır. Program, 25 kişiden oluşan sınıflarda, yetişkin eğitimin gerektirdiği kurallar uygulanarak, grup çalışması vb etkin yöntemler izlenerek yürütülmektedir. Çalışmalar 3 tam gün sürmekte ve program sonunda, süreç, eğitimciler ve katılımcılar değerlendirilmektedir. Sonlanan her eğitim programı, ayrıca Parti İçi Eğitim Kurulu tarafından da değerlendirilerek; uygulanan yöntem ve içeriğin de sürekli gelişmesi sağlanmaktadır.

Eğitici Eğitimi, "Yetişkin Eğitiminin Temel Özellikleri", "İletişim ve Halkla İlişkiler" ve "Sosyal Proje" konularında verilen üç kuramsal dersi kapsamaktadır. Program, asıl olarak katılımcıların grup çalışmaları ile sürmektedir.

Bir ilde ya da bölge merkezinde yapılan toplantıya, sonra eğitim programının yürütüleceği illerden de katılımcı çağrılmaktadır. Sonraki dönem eğitim yapılacak illerde, eğitim çalışmaları ile ilgili hazırlıklar, eğitim deneyimi yaşamış olan bu katılımcılar aracılığıyla yapılmaktadır. Eğitim çalışmalarında yer almış ve uygun nitelikleri taşıdığı değerlendirilen katılımcılar ise "okul sorumlusu", "sınıf sorumlusu" ya da grup çalışmalarında "danışman" olarak görevlendirilerek, eğitim becerilerinin ve deneyimlerinin artırılması sağlanmaktadır.

Genel Başkan Yardımcısı Perihan Sarı, her devre eğitim programının açılışına bir konuşma yaparak katılmış ve "parti eğitmenleriyle eğitim" konusundaki beklentileri ve parti eğitmenlerinin parti içinde yapacakları çalışmaların kapsamını eğitici eğitimine katılanlara aktarmıştır.

Planlanan ve gerçekleştirilen eğitimlerle, ülke genelinde 25 eğitim bölgesinin 10'unda çalışmalar tamamlanmıştır. 2012 yılı içinde, Eylül-Aralık aylarında da diğer 15 bölgede yapılacak çalışmalar sonrasında, her ilimizde en az 25'er üyemiz, parti eğitmeni olarak eğitilmiş olacaktır. Sistemin tümüyle işlemesi ile birlikte, her örgüt birimi için gerekli sayıda eğitmen yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Eğitici Eğitime katılan parti üyeleri, eğitimin tamamlayıcı bir parçası olan "Sosyal Projeleri"ni tamamladıktan sonra, il ve ilçe yönetimlerinin belirlediği program uyarınca mahallelerde üyelerle "Temel Üye Eğitimlerini" yürütecektir. İlk Temel Üye Eğitimi uygulaması, Ankara İl Başkanlığı ile planlanarak yürütülecektir.

Temel Üye Eğitimleri

Temel Üye Eğitimi; "CHP Tarihi", "CHP Tüzüğü", "Sosyal Demokrasi", "Kadın-Erkek Eşitliği", "CHP Politikaları ve Programı", "İnsan Hakları ve Özgürlükler", "İletişim ve Halkla İlişkiler" ve "Sosyal Proje Yönetimi" gibi konulardan oluşmaktadır. Konular, bilim insanlarından oluşan bir kurulun katılımıyla belirlenmiş

ve içerik Parti İçi Eğitim Kurulu'nun çalışmaları ile oluşturulmuştur.

Temel üye eğitimleri, sandık çevresinde yer alan üyelerimiz için, ilçe eğitim sekreterlikleri ve ilçe başkanlıkları tarafından planlanarak yapılacaktır.

Yetişkin eğitiminin gerektirdiği kurallara uygun olarak ve her ilçede görevlendirilmiş olan parti eğitmenleri tarafından yapılacak bu eğitimler de her üyemizin bir grup içinde yer alarak "sosyal proje" yapmaları ilkesine dayalıdır. Eğitim çalışmalarına katılarak tüm dersleri tamamlamış, yapılan sınavı vermiş ve sosyal proje çalışmasını tamamlamış olan üyelere, eğitime katıldıklarına ilişkin bir sertifika verilecek ve temel üye eğitimi aldığı, üyelik kayıtlarına işlenecektir.

İlçe başkanlıkları, il başkanlıklarına, il başkanlıkları da Genel Merkez'e planlanan eğitim çalışmaları ve gerçekleşen eğitimlerle ilgili olarak düzenli bilgi aktaracaktır.

Gençlere Yönelik Akran Eğitimi (Gençlik Kampları)

Yaz aylarında, gençlerin katılımı ile güney illerimizden birinde, (Akkuyu/- Nükleer Karşıtı Platform etkinlikleri sırasında Mersin) yerel yönetimlerin de desteği ile beş devre olarak, temel üye eğitimi yapılması planlanmıştır. Gençlik kampları olarak tasarlanan ve eğitmenleri de gençler arasından belirlenecek bu projenin ilk uygulaması 9-15 Temmuz 2012'de yapılmıştır. Dört devre olarak sürececek kamp, yaklaşık 300 gencimizin katılımcı ya da eğitmen olarak yer aldığı bir eğitim ortamı olacaktır. Kamp süresince, her devre için ayrı ayrı kurulların sorumluluk alması ve milletvekilleri ve PM üyelerinin de kampları ziyaret ederek, çalışmalara destek vermeleri ile etkin bir eğitim ortamı hedeflenmiştir.

Personel Eğitimi

Genel Merkez ve Ankara il-ilçe personeline yönelik, 11-12 Mayıs ve 25-26 Mayıs 2012 tarihlerinde iki devre olarak hizmet içi eğitim yapılmıştır. Çevre Sokak'ta Parti Okulu'nda düzenlenen program, "İletişim ve Toplumsal Davranış Kuralları" konularını kapsamıştır. Destek personeli ve büro elemanları için önümüzdeki günlerde,

eğitime katılmayan personelle birlikte yeni bir program hazırlanacaktır.

Planlanan Diğer Eğitim Programları

Parti İçi Eğitim alışmaları kapsamında, yerel yönetim seçimlerine hazırlık için “Yerel Yönetim Eğitimi”nin planlama ve hazırlık çalışmaları, ilgili Genel Başkan Yardımcısının da nerileri alınarak, sürdürülmektedir.

Seçim ve sandık görevlilerinin eğitimi, sadece seçim dönemlerinde değil, seçimlerden önceki dönemlerde de düzenli ve sürekli olarak yapılması gereken bir çalışma olarak planlanmaktadır

lkelerde ya da örgütlerde demokrasinin gerçekleşmesi, bilinçli, eğitim almış kişiler gerektirir. Parti yelerinin bilgi, beceri ve tutumlarının; teknolojik, siyasi, ekonomik ve toplumsal gelişmeler doğrultusunda değişmesi, verimliliklerinin artırılması, iletişim becerilerinin geliştirilmesi, karara katılmalarının sağlanması; sonuçta parti içinde toplam kalitenin gerçekleşmesi için parti içi eğitim gereklidir.

Parti içi eğitim almış parti yeleri, partili olmanın verdiği güven ve doyumun yanında, partinin amaçlarını gerçekleştirmeye ve partinin başarisına da katkı yapar.

Parti içi eğitimin, partinin sağlıklı yapılması, üyelerin niteliklerinin geliştirilmesi ve parti çalışmalarının kalite, yeterlilik ve etkinlik kazanması için yürütülmesinin gerekliliği kadar; bu çalışmaların eğitilmiş kadrolarla ve merkezi bir planlamaya dayalı olarak yürütülmesi de aynı derecede önemlidir.

Eğitim alışmaları, her partilinin bu eğitimden yararlanma hakkı olduğu gözetilerek yapılmalıdır.

Temel ye eğitimi, her üyenin katılması gereken siyasi eğitim programıdır. Bu eğitimler ilçelerde muhtarlık çevresi gözetilerek il ve ilçe parti eğitmenleri tarafından verileceğinden, parti eğitmenlerinin yetiştirilmesi, Genel Merkez tarafından belgelendirilme ve görevlendirilmeleri önem kazanmaktadır.

“Parti içi eğitime katılma ve eğitimden yararlanma, Partide yükselmenin temel koşulu” olması, Parti Tüzüğü’nün gereği olduğundan, bu çalışmaları sürdürecek

kadroların yetiştirilmesi, her üyenin fırsat eşitliği içinde bu olanaktan yararlanmasına olanak sağlayacak koşulların oluşturulmasında öncelikle gözetilmesi gereken konulardandır.

Yerel ve genel seçimlerden önce, partinin seçim bildirgesi, seçim stratejileri ve sandık görevlilerinin yetki ve sorumlulukları konusunda il ve ilçe örgütlerinin eğitimi de gelecekte etkin olarak yürütülecek çalışmalar olacaktır. Bu amaçla düzenlenecek eğitim çalışmalarında da parti eğitmenlerinden yararlanılacaktır.

O nedenle, parti eğitmenleri yetiştirmeye yönelik eğitici eğitimi öncelikli çalışma alanı olarak belirlenmiştir. Planlanan ve sürdürülen çalışmalar, ilk aşamada bu amaı karşılamaya yöneliktir.

Temel ye eğitimleri, eğitici eğitimi yapılmış olan iller öncelikli olmak üzere aşamalı olarak yaygınlaştırılacaktır.

Gençlik Kamplarında yapılacak eğitimler, Temel ye Eğitimlerinin uygulanmasıyla ilgili bir çalışma alanı olarak planlanmiştir.

Tüm bu çalışmalar sonunda, parti içinde yeni bir örgüt kültürü oluşturmak ve üyelerimizin ideolojik sylem birliğini gerçekleştirmek yanında, örgütümüzün eylem yapma ve organizasyon gerçekleştirme kapasitesinin artması ve gelişmesi de sağlanacaktır.

Panel / Konferans / Syleşiler

9 Eylül 2011 tarihinde, “Parti Okulu” binasının Sayın Genel Başkanımız tarafından açılışı sonrasında bir seminer düzenlenmiştir. Sayın Altan ymen “ilk ders” niteliğinde bir konferans vermiş; Sayın Ali Topuz, Sayın Prof. Dr. Betül Çotuksöken, Sayın Ercan Karakaş, Sayın Prof. Dr. Necdet Basa, Sayın Prof. Dr. Gaye Usluer, Sayın Prof. Dr. Serpil Sancar ve Sayın İlter Ertuğrul bu programda değişik konularda konuşmacı olarak yer almışlardır.

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı nedeniyle 28 Ekim 2012’de Genel Merkez’de, Prof. Dr. şerafettin Turan, Prof. Dr. Bilsay Kuru, Prof. Dr. Duygu Bazoğlu Sezer, Yrd. Doç. Dr. Oktay Gökdemir’in katılımlarıyla “Kuruluşundan Yarınlara Cumhuriyet” konulu bir panel yapılmıştır.

18 Kasım tarihinde CHP Parti Okulu binasında Prof. Dr. İlhan Tekeli, "**Tarih Yazınında Atatürk'ün Ele Alınışı Üzerine Düşünceler**" adlı bir konferans vermiştir. Ocak ayında, Prof. Dr. Ahmet İnam tarafından "**İletişim**" konulu söyleşi gerçekleştirilmiştir.

18 Ocak 2012'de Ali Topuz, "**Değişimi Yaşamak, Düzeni Değiştirmek**" adlı söyleşiyi gerçekleştirmiştir. Ali Topuz, siyasi deneyimlerini aktardığı ve söyleşiye adını veren iki ciltlik kitabını etkinlik sonrasında ve öncesinde imzalayarak katılımcılara sunmuştur.

Prof. Dr. Feride Acar'ın 25 Ocak 2012 yapılması planlanan "**Kadın-Erkek Eşitliği**" konulu söyleşisi, konuşmacının özel nedenlerinden dolayı iptal edilmiştir.

Burhan Şenatalar'ın ertelenen "**Sosyal Demokrasinin Siyaset ve Örgüt Anlayışı**" konulu söyleşisi Şubat ayı başında, ilk etkinlik olarak gerçekleştirilmiştir.

7 Şubat 2012'de İlter Ertuğrul ile "**CHP'nin Temel Değerleri-Altı Ok ve Sosyal Demokrasi**" konulu bir söyleşi yapılmıştır.

15 Şubat 2012'de, Prof. Dr. İlhan Tekeli "**Sosyal Demokrat Stratejiler**"i anlatmıştır.

14 Mart 2012 tarihinde Mart ayının ilk etkinliği olarak düzenlenen "**Günümüzde Kadının Toplumsal Durumunu Etkileyen Gelişmeler**" konulu panele, Dr. Demet Işık, Eğitim Reformu Girişimi Koordinatör Yardımcısı Işık Tüzün ve Cumhuriyet Gazetesi yazarı Şükran Soner katılmıştır.

27 Mart 2012 tarihinde Tevfik Kızıncıkaya, "**Türkiye'nin Gerçekleri Karşısında Sorumluluklarımız**" adlı söyleşiyi gerçekleştirmiştir.

28 Mart 2012 tarihinde Dr. Serdar Taşçı, Genel Başkanımız Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'nun da katıldığı, "**İslam Düşüncesi ve Demokrasi Kuramı Bağlamında Özgürlük ve Adalet**" konulu bir konferans vermiştir.

10 Nisan 2012'de Doç. Dr. Hüner Tuncer'in katılımı ile "**II. Dünya Savaşı'nda İsmet İnönü'nün Dış Politikası**" konulu söyleşi düzenlenmiştir.

21 Mayıs 2012 günü, Genel Merkez Konferans Salonu'nda, Sayın Gürer

Aykal'ın katıldığı, "**Türkiye'de Orkestra Şefi Olmak**" konulu bir konferans düzenlenmiştir. Konferanstan önce Hacettepe Üniversitesi Konservatuar öğrencilerinden oluşan "Yaylı Çalgılar Dörtlüsü" bir dinleti sunmuştur.

Parti içi eğitim çalışmaları kapsamında gerçekleştirilen ve üyelerimizle birlikte dileyen tüm herkese açık olarak gerçekleştirilen bu etkinlikler, bilgi birikimi sağlamaya ve farklı görüşleri öğrenmeye dönüktür. Özellikle, partimizin kuruluş değerleri ve sosyal demokrasi ile ilgili alanlarda sürdürülen etkinlikler, ideolojik eğitimin destekleyici bir parçası olarak görülmektedir.

Çalışmalar / Toplantılar

Parti İçi Eğitim Kurulu Çalışmaları
Parti İçi Eğitim çalışmalarında, birikim ve deneyimlerinden yararlanmak amacıyla, PM Üyesi Ercan Karakaş, Prof Dr. Burhan Şenatalar, Mersin Milletvekili Prof Dr. Ayтуğ Atıcı, Mustafa Gazalıcı, Etem Cankurtaran, İsmail Hakkı Kurt, Ümit Erkol ve Zerrin Topuz, Genel Başkan Yardımcısı Perihan Sarı'nın istemi üzerine Genel Başkanımızın 19 Kasım 2011 günlü olurlarıyla danışman olarak atanmıştır. İsmail Hakkı Kurt'un danışmanlığı, 7 Mayıs 2012 günlü olurla kaldırılmış; aynı tarihte Prof.Dr. Mustafa Gündüz de danışman olarak atanmıştır. Ayтуğ Atıcı ve Ümit Erkol usta eğitimci olarak; Zerrin Topuz, Parti Okulu yöneticisi olarak, çalışmaktadır.

Genel Başkan Yardımcısı Perihan Sarı ile birlikte, Ayтуğ Atıcı, Zerrin Topuz ve Ümit Erkol Parti İçi Eğitim Kurulu üyesi olarak görev yapmaktadır. Parti İçi Eğitim Kurulu (PIEK) toplantıları, Parti İçi Eğitimden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Perihan Sarı'nın başkanlığında her hafta Perşembe günleri saat 11.00 -15.00 arasında düzenli olarak yapılmıştır. Gerekliğinde haftada birden çok yapılan bu toplantılarda, eğitim programları yapılmış, eğitim çalışmaları değerlendirilmiş ve eğitim materyallerinin üretimi ile ilgili çalışmalar sürdürülmüştür.

İçerik Danışma Kurulu ile eğitim materyalleri konusunda sürdürülen çalışmalarla ilgili toplantılar da düzenli olarak sürdürülmüş ve eğitim metinleri hazırlanmıştır.

Eğitim Bilgilendirme, Planlama Toplantıları

3 Kasım 2011 günü, Ankara İl Başkanlığı ve ilçe başkanları, eğitimden sorumlu başkan yardımcılarının katılımı ile bir toplantı yapılmıştır. Ankara'da yürütülecek eğitim çalışmaları ve daha sonra parti eğitimcilerinin örgüt içinde yapacakları çalışmanın niteliğinin tanıtıldığı toplantıya, Örgütlenmeden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Nihat Matkap da katılmıştır.

7 Aralık 2011 tarihinde, İstanbul'da İstanbul İl Başkanlığı için uygulanacak Eğitimci Programı'nın planlanması ve yürütülecek işlemler konusunda bilgilendirme amacıyla bir toplantı yapılmıştır. İl Başkanı, eğitimden sorumlu İl Başkan Yardımcısı, il yönetim kurulu üyeleri ve ilçe başkanları ile eğitimden sorumlu ilçe başkan yardımcılarının katıldığı toplantıya yine Genel Başkan Yardımcısı Nihat Matkap da katılmıştır.

5 Mayıs 2012 tarihinde de, İzmir'de, Manisa'yı da kapsayacak eğitim çalışmaları konusunda da benzer bir toplantı yapılmıştır.

Eğitim Çalışma Toplantıları

"İçerik Danışma Kurulu" toplantısı, 22 Kasım 2011 tarihinde, Genel Başkan Yardımcısı Perihan Sarı'nın da katılımı ile Eğitim Danışma Kurulu üyelerinden Prof. Dr. Burhan Şenatalar, Prof. Dr. Ömer Zühtü Altan, Prof. Dr. Ayşe Ayata, Doç. Dr. Mustafa Durmuş, Ercan Karakaş, Mustafa Gazalıcı, Etem Cankurtaran, Zerrin Topuz, Ümit Erkol ve İsmail Hakkı Kurt'un katılımı ile yapılmıştır. Toplantı ile, temel eğitimde yer verilecek eğitim konularının belirlenerek, eğitim çalışmalarında kullanılacak materyallerin içerikleri ile ilgili çalışmalar başlatılmıştır.

Uzaktan eğitim konusunda internet üzerinden yapılacak çalışmaların kapsamı ve içeriğini belirlemek üzere, Anadolu Üniversitesi'nden bir grup akademisyenle bir dizi çalışma yapılmış, ancak çalışmalar karşılığında talep edilen fiyat nedeniyle, bir sistem oluşturulması mümkün olamamış ve çalışmalar bir süre için ötelenmiştir. Parti İçi Eğitim Birimi'nin, Partimizin Web sayfası üzerinden ulaşılabilecek portalı ile ilgili çalışmalar ise, Bilgi İşlemden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Emrehan Halıcı ile birlikte sürdürülmektedir.

Eğitim Çalışmalarının Tanıtımı İle Diğer Çalışma ve Toplantılar

Parti İçi Eğitimden sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Perihan Sarı, eğitici eğitimi yapılan her merkezde ve ziyaret ettiği illerde eğitim çalışmalarıyla ilgili olarak bilgilendirme toplantıları düzenlemiştir.

Kadıköy İlçe Başkanlığı'nın çağrısı üzerine, 29 Aralık 2011 Perşembe günü Parti İçi Eğitimden sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Perihan Sarı, sürdürülen eğitim çalışmalarını anlatmıştır.

"**Seçim Eğitim Komisyonu**" ve "**Yerel Yönetim Eğitim Komisyonu**" oluşturulmuş ve seçim dönemi çalışmalarının planlanması; yerel yöneticilerin eğitilmesi ve yerel seçimlere katılacak adaylar için yürütülecek eğitim çalışmalarının tasarlanması için, her iki komisyonun da ilk toplantıları yapılmıştır. Hukuk Komisyonu tarafından yapılan Parti İçi Eğitim Yönetmeliği çalışmalarına katkı verilmiş ve Yönetmelik Taslağı hazırlanmıştır.

Seçim hazırlık çalışmaları için, Yargıtay tarafından belirlenen seçim takvimi izlenmektedir. Hukuk İşlerinden ve Örgütten Sorumlu Genel Başkan Yardımcılıkları ile birlikte davranılarak ve önceki dönem yapılmış çalışmalar değerlendirilerek, seçim dönemi ve sandık eğitimi ile ilgili hazırlıklar sürdürülmektedir. Friedrich Ebert Vakfı'nın görüşme istemi üzerine, İstanbul'da 14 Ekim 2011'de, Türkiye Temsilcisi Michael Meier'le bir toplantı gerçekleştirilmiştir. Toplantıda, parti içi eğitim çalışmaları kapsamında bilgi paylaşılmış; işbirliği yapılabilecek konularla ilgili görüş alışverişinde bulunulmuştur.

Bu görüşme doğrultusunda 8 Mayıs 2012 günü, Sosyal Demokrasi Derneği ve Friedrich Ebert Vakfı işbirliğiyle, "**Siyasi Eğitim Çalışmalarında Avrupa ve Almanya Deneyimleri**" konulu geniş katılımlı bir toplantı düzenlenmiştir. Parti İçi eğitim çalışmalarının gerçekte yeni bir örgütlenme modeli oluşturduğu gerçeğinden yola çıkarak, eğitim aracılığıyla gerçekleştirilen bu örgütlenmenin partinin üye yapısını olumlu yönde etkilemesi beklenmektedir.

Bu nedenle, eğitim çalışmalarının örgütün her kademesinde benimsenmesine yönelik bilgilendirme çalışmalarına önem verilmiştir. Parti İçi Eğitim Kurulu, eğitimin planlanması, planlanan süreçlerin işleyişini ve elde edilen sonuçları her fırsatta bilim insanlarından oluşan çalışma grupları ile de değerlendirmektedir.

Parti içi eğitim konusunda uluslararası deneyimlerden yararlanmak ve sosyal demokrasi alanında çalışma yapan dernek ve vakıflarla işbirliği olanaklarını artırmak konusundaki yaklaşımlarımız, bu çalışmalarla uygulamaya dönüşmektedir.

Yayın / Dokümantasyon Hazırlama ve Dağıtım Çalışmaları

“CHP ve Aydınlanmanın Kısa Tarihi” adlı kitap, yayınlanarak Parti Okulu'nun açılışında tüm katılımcılara dağıtılmıştır. İlk baskısı tükenen bu yayın, gözden geçirilerek yeniden tasarlanmış ve ikinci baskısı yapılmıştır.

TESAV'ın “**Milletvekili Genel Seçimleri Sayısal ve Siyasal Değerlendirme**” adlı yayını, Parti İçi Eğitim Birimi tarafından sağlanarak, Genel Merkez yöneticilerine, Kadın ve Gençlik Kolları başkanlıklarına, İl başkanlıklarına dağıtılmıştır.

Parti İçi Eğitim Birimi tarafından hazırlanan, üzerinde “Gençliğe Hitabe” ile Mustafa Kemal Atatürk'ün görüntüsünün yer aldığı, CHP ve Parti Okulu logolu iki ayrı “kitap ayracı”, doküman talep eden örgütlere ve ilgililere dağıtılmaktadır.

Parti Okulu'nda düzenlenen tüm toplantı, söyleşi ve konferanslar kayda alınmıştır. Ses ve görüntü kayıtları, yazılı olarak yayına dönüştürülecek ve görsel olarak kullanmak üzere hazırlanmıştır. Gerçekleştirilen tüm söyleşi-konferans-panel gibi etkinliklerin görüntüleri kurgulanarak örgüte ve ilgililere dağıtılmak üzere CD ve DVD haline getirilmektedir. Örgüte yapılacak genel dağıtım için, yayına hazırlanan metinlerin basılması beklenmektedir.

“Eğitici Eğitimi” ve “Temel Üye Eğitimi” için kullanılan eğitim materyalleri, bilgisayarda kullanılmak üzere powerpoint sunumlar olarak hazırlanmıştır. Bu metinler, eğitim çalışmaları sırasında eğitime katılanlara elektronik ortamda ya da internet aracılığıyla iletilmekte ve kullanımları sağlanmaktadır.

KRASI

CHP
Çankaya
DOKUNAN
YANAR

Bilgi ve İletişim Teknolojileri

“Bilişim reformunu kendi içinde gerçekleştiren CHP”

İletişim ve Yönetim Süreçleri Bilişim Teknolojileri ile Güçlendirildi

- ❖ Teknolojik altyapısı sağlam, içeriği güçlü, sosyal medyaya uyumlu yeni internet sitesi devreye sokuldu
- ❖ İtranet sisteminin kurulmasıyla karar alma süreçleri hızlandırıldı
- ❖ Mobil Aidat Sistemi kurularak, üye aidatlarının takibi için teknoloji desteğinden yararlanılmasına başlandı
- ❖ Bilgi ve Teknoloji İletişim Merkezi (BİTEM) hizmete girdi
- ❖ Üye veri girişi işlemlerinin üye kayıt anında elektronik ortamda yapılması için çalışmalar başlatıldı

Yapılan Çalışmaların Ayrıntıları

Bilgi ve İletişim Teknolojilerinden Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı bu dönem içerisinde oluşturulmuş; yürüteceği faaliyetleri, yetki ve sorumluluklarını belirleyen Görev Tanımları Genel Başkanlık onayı ile düzenlenmiştir.

Ülkemizin 21. yüzyılda, çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkma hedefine ancak bilgi ve iletişim teknolojilerinde atılım yaparak, bunun gerektirdiği büyük toplumsal dönüşümü gerçekleştirip bilgi toplumu aşamasına geçerek ulaşabileceği inancıyla "Bilgi Toplumuna Dönüşme"nin, partinin temel hedefleri arasında yer alması sağlanmıştır.

Bilişimi, toplumsal kalkınmanın, demokrasinin ve özgürlüklerin temeli olarak görerek, CHP iktidarında konunun siyasi sorumluluğunu doğrudan üstlenecek Bilgi ve İletişim Teknolojileri Bakanlığı'nın kurulmasının; eğitim, kültür, altyapı, özel kesimde ve kamuda mal ve hizmet üretimi, yasal düzenlemeler gibi pek çok alanda bütüncül dönüşümü sağlamak üzere bir "Bilişim Reformu"nun gerçekleştirilmesinin yer aldığı "Bilgi Toplumuna Doğru" raporu hazırlanmış ve kamuoyuyla paylaşılmıştır.

Parti Genel Merkezinde dağınık bir şekilde yürütülmekte olan bilişim faaliyetlerinin belirlenmesine yönelik bir analiz çalışması yapılmış ve sonuçları bir rapor halinde sunulmuştur.

İnternet Sağlayıcısı ve e-posta hizmetlerinin temininde birleştirmeye gidilmiş; tasarlanan konfigürasyon ile güvenlik ve sürdürülebilirlik yüzde 99,5 seviyesinde kontrol altına alınmış; performans, esnek yük dağılımı, limit üstü kullanım olanakları yaratılmıştır. İl/ilçe başkanlıkları web sayfalarının bu omurgaya dâhil edilmesiyle yukarıda anlatılan faydaların yanı sıra çok önemli bir maliyet tasarrufu sağlanacaktır.

CHP Intraneti yayına alınmış; uygulamaya geçirilen yazılımlar ile aşamalar halinde zenginleştirilmektedir. Intranet kullanımı, parti içine yönelik geliştirilmekte olan işlevlerin can damarını oluşturmaktadır. Bu

işlevler elektronik ortamda elimizde bulunan veriler ve ilgili yönetim birimlerinin yönlendirmeleri doğrultusunda işlem öncelikleri dikkate alınarak; uygulamaya geçiş zaman planlarına göre projelendirilmektedir.

CHP bünyesindeki bilişim faaliyetlerinin daha sistematik bir şekilde tek elden yönetimini sağlamak için Bilgi ve İletişim Teknolojileri Merkezi'nin kurulması ile il ve ilçe başkanlıklarında yönetim kurulu içerisinden bir üyenin bilişim sorumlusu olarak seçilmesi yeniden düzenlenen tüzükte yer almıştır.

CHP Intranetinin Kurulması

CHP, teknolojiyi kullanarak kamuoyuna erişim için İnterneti birkaç yıl öncesinde kullanmaya başlamıştır. Bilgi yönetimini ülke geneline yayılmış, dağıtık ağ üzerinden gerçekleştirmeyi sağlayacak olan, kapalı İnternet olarak adlandırabileceğimiz Intranet sistemi bu dönem içerisinde hayata geçirilen en önemli uygulamadır.

CHP Intraneti başlığının altındaki uygulamaların sayısı her geçen gün artmaktadır. Sisteme erişen kullanıcıların yetki ve görev tanımlarına uygun başlıklar kullanımlarına açılmıştır. Şu anda seksenin üzerinde başlıktaki uygulamanın yer aldığı CHP Intraneti işlevleri bakımından üç başlıkta toplanabilir.

Bilgi Amaçlı Yayınlar: Kamuoyuna açılacak bilgilerin yer aldığı, örgüt yöneticilerinin işlerini kolaylaştırıcı işlevlerin yer aldığı yayınlardır.

Karar Destek Sistemleri: Geçmiş yıllardan bu güne karşılaştırmalı ve değişimsel verilerin yer aldığı, örgüt yöneticilerinin alacağı kararlar ve yapacakları uygulamalarda kritik destek sağlayacak veri ve sonuçların yer aldığı dinamik içeriklerdir.

Veri Tabanı Takibi: Örgütün yönetiminde - uygulamaya geçirilen bölümlerin- gerekli ve zorunlu olan bilgilerin girişi,

değişiklikleri ve raporlamalarının yapıldığı bölümlerdir.

İçinde bulunduğumuz ve Bilgi Çağı olarak da adlandırılan yüzyılda kurumsal bilginin yönetimi, denetimi ve izlenmesi kritik önem taşımaktadır. Bilginin kümülatif olarak takip edilebilmesi ile Parti Hafızasının oluşması gerçekleşmektedir.

Hizmete sunulan program ve raporlar aracılığı ile örgüt yöneticilerinin karar alma süreçlerine yardımcı olacak verilerin temini ile; teknoloji desteği ile sağlanan hizmetler ile örgütçe yürütülmekte olan faaliyetlerde zaman tasarrufu sağlanmaktadır.

Bilişim teknolojilerinin kullanımı ile veri yönetiminin örgütün en uç noktalarına kadar yaygınlaşması, partinin asli ve idari tüm faaliyetlerine katma değer sağlayacaktır. Sistem yaygınlaştıkça, yönetilmekte olan verilerden daha bütünsel sonuçlar, yorumlar çıkarılmasına imkan tanıyacaktır.

Mobil Aidat Takip Sistemi

Üye aidatlarının takibi için teknoloji desteğinden yararlanılmasına başlanmıştır. Bu kapsamdaki ilk adım Mobil Aidat Uygulaması ile başlatılmıştır. Ardından Kredi Kartı ile Üye aidatı ödeme sistemi geliştirilmiştir. Şubat 2011'de başlatılan uygulama ile öncelikle yurdumuz genelinde daha yaygın kullanıma sahip olan Turkcell kullanıcıları devreye alınmıştır. Diğer operatörlerin de benzer hizmetleri vermeye başlamasını takiben Aralık 2011'de Vodafone ve Avea kullanıcıları da sistemden yararlanmaya başlamışlardır. Yeniden düzenlenen şekliyle uygulama, 1-5 TL arasında esnek aidat seçimine ve aynı GSM numarasından birden fazla üyenin ödeme yapabilmesine imkan tanımaktadır.

Üyelerimizden toplanan aidatların yeniden örgüte dönüşünü sağlamak için yöntemler tanımlanmıştır. E-Ödeme adını verdiğimiz bu yöntemlerin üyeliklerini ve ödeme durumlarını günlük, haftalık, aylık bazda ve üyelik durumuna göre takip etmek mümkündür. Toplanan aidatlar, küçük bir kesintinin ardından, toplanma oranlarına göre il ve ilçe başkanlıklarına dağıtılacaktır.

Üyelik aidatının toplanması örgütlerde her zaman sorunlu bir konu olmuştur.

Uygulama öncesinde üyelerimiz aidatlarını il/ilçe başkanlıklarında bulduklarında, düzensiz bir şekilde ya da yazılı olarak verdikleri onay çerçevesinde kredi kartı talimatı ile ödemekteydiler. İl/ilçe yöneticisinden bağımsız olarak aidat takibinin yapılması düzen, disiplin, motivasyon ve gelir sağlayacaktır.

Hem kredi kartı hem de Mobil Aidat yönteminde her ay üyeye aidat kesintisi ile ilgili bilgilendirme yapılmaktadır.

Günümüzde birey, seçmen, üyeye ulaşmanın en kolay ve ucuz yolu cep telefonu üzerinden erişimdir. Kullanılan yöntemler aracılığı ile üyelerimizin güncel telefon numaralarına ulaşma imkanı olmakta; onaylanan SMS mesajları, ayrıca planlanmış olan üye güncel erişim bilgilerini doğrulama işlemlerine katkı sağlamaktadır.

Üye Kayıt ve Takip Sistemi

Üye veri girişi işlemlerinin üye kayıt anında elektronik ortamda yapılması için bir çalışma başlatılmıştır.

Genel Merkez Üye kayıt birimi, il/ilçe başkanlıklarından gelen formların doğru bir şekilde sisteme kaydedilmesi ve yasal yükümlülükler çerçevesinde YCBS'ye (Yargıtay Cumhuriyet Baş Savcılığı) gönderilmesi konusunda sıkıntılar yaşamaktaydı. YCBS, 2012 öncesinde üyelik verilerini 6 aylık dönemler halinde CD ortamında partilerden talep etmekteydi. Yakın zaman öncesinde uygulamaya geçirdikleri SiparWeb ile artık üye bilgilerinin online olarak tasarladıkları sisteme girilmesi istenmiştir. Parti ortamında tuttuğumuz veriler, YCBS tarafından istenenlerden daha detaylıdır. Aynı verinin iki ayrı ortamda tutulması zaman kaybı ile birlikte çelişkilerin oluşmasına yol açacaktır. SiparWeb yazılımına uygun verilerin yinelenmeksizin transferi sağlanmıştır.

Geliştirilen yazılımın uygulaması çeşitli nedenlerle ertelenmiş, pilot uygulama yakın zaman öncesinde Çankaya İlçe Başkanlığı'nda başlatılmıştır.

Üye kayıt işleminin yapıldığı yerler ilçe başkanlıklarıdır. Bilgi girişlerinin de yerinde yapılması ile zaman tasarrufu sağlanmış, veri güvenliği artırılmış olacaktır.

2011 Seçimlerindeki seçmen adres bilgilerinden yararlanılması üyelik için istenen belge sayısını azaltmış, veri izlemesini daha kolay hale getirmiştir.

MERNİS veri tabanı üzerinden TC Kimlik numarası doğrulamaları, yeni üye kayıt girişi anında yapılacak, hatalı üye kayıtlarının YCBS'den geri dönüşleri azalacaktır.

Bir başka il/ilçede kayıtlı üyelerimiz ön kayıt aşamasında saptandığından mevcut durumda sıklıkla yaşanan hatalı üye kaydının gereksiz yere Genel Merkeze gönderimi ile oluşan zaman kaybının önüne geçilmiş olacaktır.

Üye kayıt ve veri güncelleme yetkisinin ülke genelinde ilçe başkanlıklarımıza verilmesi ile birlikte üye kayıtlarının güvenilir ve denetlenebilir olması sağlanacaktır.

Seçim Sonuçlarının İzlenmesi

Faaliyet dönemi içerisinde gerçekleştirilen 2011 Milletvekili Genel Seçimlerinin etkin bir şekilde takibi için çalışmalar yapılmıştır.

Seçmen listeleri, askıya çıktıkları gün YSK'dan elektronik ortamda temin edilmiştir. Aynı gün çalıştırılan yazılımlar ile 2010 referandum seçmen listeleri ile karşılaştırmalı seçmen değişim analizleri yapılmış ve sonuçlar İnternette yayınlanmasının yanı sıra ilçe başkanlıklarımıza CD halinde ulaştırılmıştır. Bu raporlar mahalle, belde, sokak ve sandık bazında üye, gönüllü detay bilgileri eklenerek; nakil-gelen, nakil-giden, yeni seçmen, genç seçmen, konut bazında aşırı yük vb. 11 alt raporu içermektedir. Sandık seçmen listelerinde saptanan anomaliler seçim öncesinde basın yolu ile kamuoyunun; seçim sonrasında bir soru önergesi ile meclisin gündemine getirilmiştir.

Vatandaşlarımızın seçmen bilgilerindeki eksiklik ve hataları sorgulayabilmeleri için, hangi mahallede oy kullanacaklarını gösteren programlar hazırlanmıştır. İtiraz sürecinin ardından askı listelerinin kesinleşmesiyle birlikte seçmenlerin hangi sandıkta oy kullanacağını ve yaşadığı binadan bu sandıkta oy kullanacakların takibini yapabileceği programlar geliştirilmiştir. Basın tarafından yapılan duyurular ile hazırladığımız programlar

geniş halk kitlelerine hitap etmiş, itiraz ve denetim faaliyetlerine katkı sağlamıştır.

Seçimlerdeki sandık, ulaştırma, hukuk vb. görevlendirmeler CHP Intraneti üzerinden yapılmıştır.

Seçim günü akşamında sandık sonucu girişleri CHP Intranetinden yapılmış, ilk sonuçlar örgütlerin girdiği veriler çerçevesinde duyurulmuştur. YSK tarafından bu seçimde ilk defa partilerle paylaşılan seçim sonuçları ile; örgüt tarafından girilen verilerin karşılaştırmaları yapılmış, itiraz edilmesi için örgüte gerekli bildirimler yapılmıştır. Bu takip ile hatalı veri girişi saptanan önemli sayıdaki sandıktaki CHP oylarının düzeltilmesi sağlanmıştır.

Sandık sonuçlarının kamuoyu tarafından da takip edilebilmesi için YSK'den elde edilen sonuçlar İnternette yayınlanmış, itirazlar il/ilçelerin takip edebileceği şekilde toplanmıştır.

Sandık sonuçlarının erken analizlerinin yapılabilmesi ve özellikle kritik özellik taşıyan merkezlerin anlaşılabilmesi için programlar geliştirilmiştir.

Seçim sonunda üst yönetimin yararlanabileceği ve kamuoyu ile paylaşılan detaylı raporlar yayınlanmıştır. İl/ilçe başkanlıklarımız tarafından gönderilen ıslak imzalı sandık sonuç tutanaklarının veri girişleri ayrıca yapılmış ve elde edilen sonuçlar yönetim birimleri ile paylaşılmıştır.

Seçimlerde bilişim hilelerinin yapıldığı birkaç seçimdir söylenegelmiştir. 2011 seçimleri sonucunda ilk defa seçim öncesinde ve seçim esnasında saptanabilen eksikler ve yanlışlar sayısal olarak ifade edilebilir hale gelmiştir.

İlçe başkanlıklarına gönderilen seçmen analizleri, seçmene yönelik çalışmalar için bir başlangıç noktası olmuş, yeni dönemde sandık sorumlusu görevlendirmeleri seçimin çok öncesinde yapılmaya başlanmıştır.

Seçim öncesi, seçim günü ve seçim sonrasında örgütün davranış şekli ilk defa sayısal veriler ile ölçülebilir hale gelmiştir. Bu veriler ile örgütün yaptığı ihmaller, hatalar ve bilgi eksiklikleri bulguları birleştirildiğinde; sonraki seçimlerde hak edilen oyun sandığa yansıtılması

konusunda daha başarılı sonuçlar alınabilecektir.

Tüzük Değişiklikleri

Genel Başkanlığımız bünyesinde yürütülmekte olan bilişim faaliyetlerinin kişiden bağımsız, kurumsallaşmış, kurallar çerçevesinde yürütülmesi önem taşımaktadır. Yürütülmekte olan faaliyetlerin Bilgi ve İletişim Merkezi adı altında toplanması için 16. Olağanüstü Kurultayda tüzük değişikliği yapılmıştır. Ayrıca yine aynı kurultaydaki tüzük değişikliği ile il ve ilçe başkanlıklarımızda yönetim kurulu içerisinde bir üyenin bilişim sorumlusu olarak seçilmesi maddesi yer almıştır.

Tüzük değişikliğinin ardından seçimi tamamlanan il/ilçe başkanlıklarına gönderilen yazı ile görevlendirmelerin nasıl yapılacağı bildirilmiştir. Şu ana kadar 30 il

ve 360 ilçe başkanlığımızda bilişim sorumlularının görevlendirmeleri yapılmıştır.

Teknolojinin verimli bir şekilde kullanımı, onu kullanacakların eğitimi, motivasyonu, yetki ve sorumluluk tanımları ile mümkündür. Daha önce Intranet üzerinde gerçekleştirdiğimiz bazı uygulamalarda kullanıcı eğitiminin yetersiz olmasından dolayı arzu edilen sonuçlar alınamamıştır. Aynı zamanda Genelge ile kendilerinden talep edilen hizmetlerin yerine getirilmesinde yetki ve sorumluluk karmaşasının ortaya çıktığı görülmüştür. Tüzük gereği yapılacak seçim sonucunda il/ilçe başkanlıklarında bilişim sorumlusunun görev alması, Genel Merkez tarafından planlanacak faaliyetlerin örgüt tarafından sahiplenilmesinde, yerine getirilmesinde ve izlenmesinde verimlilik artışı ve güvence sağlayacaktır.

İnsan Hakları

“Özgür Türkiye'nin sesi, insan haklarının takipçisi olduk”

İnsan Hakları İhlallerinin Takipçisi Olduk, Ülkemizdeki Özgürlük Atmosferinin Gelişmesi İçin Önerilerde Bulunduk

- ❖ Özel Yetkili Mahkemelerin kaldırılması için yasa teklifi verildi
- ❖ İnsan hakları ihlalleri raporlarla kamuoyuna duyuruldu, kamuoyunun dikkati hak ihlallerine çevrildi
- ❖ Türkiye'nin kemikleşmiş sorun alanlarında projeler üretildi, demokrasinin kalitesinin arttırılması için vizyon geliştirildi
- ❖ STK'larla bir araya gelindi, onların görüşleri ve talepleri ile sivil toplumun gücü TBMM'ye taşındı

Yapılan Çalışmaların Ayrıntıları

İnsan Hakları kapsamında ülkemizde yaşanan süreçler çok yakından takip edilmektedir. Özellikle tutuklamanın başlı başına bir cezalandırmaya dönüştüğü AKP iktidarları döneminde kamuoyunun dikkati bu sorun üzerine çekilmeye çalışılmaktadır. Farklı toplum kesimlerinin sorunları irdelenmekte ve buna yönelik temel tespitler yapılmaktadır.

Bu kapsamda aşağıdaki çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Özel Yetkili Mahkemelerde (ÖYM) görülen davalar ülke gündeminde yer alan ve farklı tepkileri içeren önemli süreçlerdir. Partimiz bu davaları temel insan haklarına bağlı bir çerçevede izlemekte ve bu konuda oluşan duyarlılıkları paylaşmaktadır. ÖYM'lerde görülen davaların CHP tarafından izlenmesi partimize yönelik olumsuzlayıcı bakışta soru işaretlerine yol açmış olsa da son dönemde bu konuda attığımız adımlar, bize yönelik bakışı değiştirmektedir.

Cumartesi Anneleri ülkemizin en temel sorunlarından biri olan gözaltında kayıpların simgesi durumuna gelmiş bir eylemliliktir. Bizim Cumartesi Annelerini ziyaret etmemiz sonrasında AKP harekete geçmiş ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan Cumartesi Anneleri'ni kabul etmek durumunda kalmıştır.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu dahil, Türkiye'nin pek çok yerinde gerçekleştirilen toplantılara katılarak illerin sorunları ve çözüm önerileri hakkında bilgi alış-verişi gerçekleştirilmiştir. Yereldeki sorunlar Partimizin ve TBMM'nin gündemine taşınmıştır.

İzmir'de Roman toplantısı partimizin önemli bir soruna dikkat çekmesi bakımından büyük önem taşımaktadır. Toplantı sonrasında önemli yankılar oluşmuş ve CHP'nin ülkenin hiçbir

sorununa yabancı olmadığı tekrar kamuoyuna aktarılmıştır.

Yasa ile insan hakları alanında hizmet edecek, uluslararası standartlara uygun komisyonlar kurulması partimizin önde gelen projelerinden biridir. Bu proje, ülkemizin her tarafında meydana gelmiş insan hakları ihlallerinin ortaya çıkarılması için dünya örneklerinden yararlanarak ülkemize uyarlanacak kapsamlı bir çözüm formülüdür. Bu konuda partimizin ortaya koyduğu tavır özellikle AKP tarafından reddedilmiş; bunun sonucunda AKP'nin açıklamalarının aslında sağlam temellere dayanmadığı gerçeği ortaya çıkarılmıştır.

Atanmayan Öğretmenler konusunda çalışmalar yürütülmüş ve bunun için basın açıklaması yapılmış ayrıca öğretmenlerin yargılanmaları takip edilmiştir. Öğretmenleri partimizde ağırlandı ve sorunları dinlenmiştir.

İnsan Haklarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığının çalışmaları ve örgütlerden beklentileri içeren bir genelge hazırlanarak bütün örgüte gönderilmiştir.

Uzun yıllardır ülkemizde insan hakları konusunda çalışma yapan **örgütlerle kurumsal ilişki** büyük ölçüde sağlanmış durumdadır. Örgütlerin bu konuda partimizden beklentileri ve bizim yapacağımız çalışmalarla ilgili geniş bir tartışma ve tanışma ortamı oluşturulmuştur.

Partimizde insan hakları biriminin oluşturulması için çalışmalar başlatılarak kurumsal bir yapı oluşturulmuştur.

İnsan hakları konusunda çok sayıda görsel, yazılı, işitsel ve elektronik medyada partimizin politikası anlatılmıştır. Bu konuda çok yoğun bir ilginin olduğu gözlemlenmekte ve bu sürecin doğru bir biçimde yönetilmesi için çalışmalar yürütülmektedir.

Ayrıca gerek **basın açıklamaları gerekse basın toplantıları** ile insan hakları bağlamındaki ihlaller ve sorunlara dikkat çekilmiştir. Bu açıklamalarda çoğunlukla AKP'nin politikasızlığı ayrıntılı raporlarla deşifre edilmiştir.

Aylık “Temalı” Basın Toplantıları

Bu toplantılarda her ay farklı bir insan hakkı alanında AKP iktidarında gerçekleşen ihlaller, ayrıntılarıyla kamuoyu ile paylaşılmıştır.

“AKP Döneminde Toplu Ölüm Vakaları” başlıklı raporumuza göre 2002 yılından bu yana 129 faili meçhul cinayet gerçekleşti. Aynı tarihlerde yargısız infaz, dur ihtarına uymama veya rastgele ateş açılma sonucu 428 kişi hayatını kaybetti. “İşkenceye sıfır tolerans” vaadiyle halkı kandırmaya çalışan AKP iktidarı döneminde sayısız işkence ve kötü muamele vakaları kayıtlara geçerken, 2002'den bu yana gözaltında veya cezaevinde 322 kişi hayatını kaybetti.

Tablonun daha da vahimleştiği alanlardan biri ise “iş kazaları” olarak tanımlanan ama aslında ihmalkârlıktan kaynaklı iş cinayetleridir. AKP iktidarı döneminde 10 bin 297 işçi hayatını kaybetti! Sırf tersanelerde yaşanan ölümler bile AKP öncesi ve sonrası tablonun vahametini gözler önüne sermeye yetiyor. Zira 1985–2003 yılları arasında tersanelerde yaşanan ölüm vakası 39 iken, AKP iktidarları döneminde (2003–2012) bu sayı 110'a çıktı! Çeşitli araştırmalar, 2011 yılı itibarıyla yedi yıllık dönemde kadına yönelik şiddetin yüzde 1400 oranında arttığını gösterirken, AKP yetkilileri, şiddetin değil, görünürlüğünün arttığını iddia ediyor.

AKP iktidarının temel taktiklerinden biri, kendi döneminde yaşanmış olan toplu ölümleri, işkence ve kötü muameleyi ve dahi insan hakları ihlallerini örtmek için, iktidarı öncesinde yaşanmış olan haksızlıkları ve toplumun hassasiyetinin devam ettiği ortak acıları kullanmak, suiistimal etmektir. 12 Eylül darbesi, Sivas Davası, Erdal Eren'in idamı ve daha birçok trajik olay, AKP iktidarı tarafından kullanılmak istense de yürüttüğümüz faaliyetlerle bu suiistimal girişimine karşı mücadele edilmiş ve bu tür trajedilerle yüzleşilmesi, hesaplaşılması için çaba

sarf edilmiştir, edilmektedir. CHP olarak sadece geçmişin değil, bugünün de acılarını hafifletmek için aktif siyaset yürütürken, AKP döneminde gerçekleşen vahim olayları aylık raporlar halinde ifşa etmeye başladık. AKP Döneminde Yaşanan Toplu Ölüm Vakaları Raporu ve Gözaltında Ölüm Raporu'nu hazırlayarak Nisan ve Mayıs 2012 aylarında kamuoyunun bilgisine sunduk. Bundan böyle de her ay, farklı bir alanda AKP döneminde yaşanan ihlalleri raporlayarak, yakın geçmişteki vahim olayları kamuoyuna hatırlatacağız.

“AKP Döneminde Toplu Ölüm Vakaları Raporu” ve “Gözaltında Ölüm” Raporlarımız, AKP'nin unutturmaya çalıştığı yakın geçmişteki ölümleri ifşa ederken, CHP'nin bu ihlalleri adım adım takip ettiğini ve sorguladığını kamuoyuna aktarmaya vesile olmuştur. Aynı şekilde partimiz milletvekillerinin bu doğrultuda TBMM bünyesinde daha aktif muhalefet yürütmesi ve hükümeti bu uygulamalara son vermek için zorlaması sağlanmıştır. Muhalefetin temel araçlarından biri, iktidarın unutkanlık kuyusuna atmaya çalıştığı vahametleri bularak, benzerlerinin yaşanmaması için mücadele yürütmektir.

Aylık İnsan Hakları İhlal Raporları

Reform adı altında çıkarılan pek çok yasanın gündelik hayattaki uygulamasının vatandaşın yaşam alanını daraltan, kolluk güçlerinin vatandaşa karşı adeta sınırsız güç kullanmasına cevaz veren bir hal aldığını görmekteyiz. 2012 yılı Mart ayından itibaren insan hakları örgütlerinin verilerinden hareketle aylık İnsan Hakları İhlal Raporları hazırlanmış (Mart, Nisan, Mayıs) bu raporlar en aktif insan hakları örgütleriyle paylaşıldıktan sonra kamuoyunun bilgisine sunulmuştur.

Raporlara bakıldığında AKP döneminde başta yaşam hakkı olmak üzere temel insan hakları alanında giderek artan bir ihlal tablosuyla karşı karşıya olduğumuz görülecektir. Yayınladığımız ihlal raporlarının altına, Partimizin bu konudaki somut adımları, projeleri, kanun teklifleri, soru ve araştırma önergeleri eklenerek, CHP'nin bu alandaki aktiviteleri özetlenmiştir. Partimizin TBMM çatısı altında gerçekleştirdiği faaliyetlere bakıldığında, CHP'nin artık insan hakları

alanında en aktif siyasi parti konumunda olduğu rahatlıkla görülmektedir. Zira her ay insan hakları alanıyla ilgili olarak onlarca soru ve araştırma önergesi, kanun teklifi sunan, Genel Kurul konuşması yapan Partimiz, tabandan gelen taleplere de yanıt olmak için elinden geleni yapmaktadır.

AKP iktidarları döneminin temel sorunlarından biri, **kişilerin yaşam hakkının, iş güvenliğinin güvenceye alınmamasıdır**. Kolluk güçlerinin orantısız güç kullanımı, gözaltında yaşanan ölümler ve işkence ile kötü muamele, vatandaşlarımızda gündelik hayatta can güvenliklerinin sağlanmadığına dair ciddi kaygılar oluşturmaktadır.

Bu kaygıların temelini ise AKP iktidarının pratik uygulamaları oluşturmaktadır.

CHP olarak vatandaşlarımızın huzur ve refah içinde yaşadığı bir Türkiye'ye kavuşmak için gerekli mücadelemizi sürdürürken, her ay düzenli olarak, yaşanan ihlallerin çetelesini tutmaya ve bu kara tabloyu her defa iktidarın aynası olarak ilan etmeye devam ediyoruz, edeceğiz.

Partimizin tüm vatandaşların haklarını savunan, hak ihlallerini adım adım takip eden ve AKP hükümetinin bu alandaki uygulamalarını deşifre eden bu tür çalışmaları, değişim, dönüşüm ve gelişim sürecinin önemli bir ayağını oluşturmaktadır. İnsan hakları ihlal raporları ve partimizin bu alandaki etkinliğinin görünürlüğünü artırmayı amaçlayan somut adımlarının aktarılması, toplumun farklı kesimlerinde CHP'nin nasıl bir dönüşüme önyak olduğunu göstermeyi amaçlamaktadır. Mağdur edilmiş kesimlerin CHP tarafından yalnız bırakılmadığı, haklarının savunulduğu ve temel insan haklarının sağlanması için doğrudan mağdurlarla temas kurulduğuna dair algı güçlendirilmiştir. Bu çerçevede de seçmenimizle her an iç içe, beraber; onların talep ve eleştirilerini gözeterek siyaset yapmaktayız.

STK'larla Doğrudan İlişkiler

Türkiye'nin en temel sorunlarından biri olan insan hakları ihlalleri, bu alanda faaliyet yürüten çok sayıda STK'nın ortaya çıkmasına vesile olmuştur. İnsan Hakları Derneği, Türkiye İnsan Hakları Vakfı,

Mazlum-Der, Uluslararası Af Örgütü, Helsinki Yurttaşlar Derneği gibi genel anlamda tüm alanlardaki hak ihlallerini takip eden ve bu ihlalleri azaltmak için mücadele eden örgütler olduğu gibi, çocuk, kadın, LGBTT bireyler, farklı etnik ve dinî gruplar, çevre, gençlik, kot taşıma işçileri, kentsel dönüşüm mağdurlarının vs. haklarını savunan çok sayıda örgüt de bulunmaktadır. Göreve geldiğimiz günden beri bu ve benzer alanlarda mücadele yürüten sayısız STK'yla görüşmeler, toplantılar, görüş alış-verişleri gerçekleştirdiğimiz gibi, onların bize aktardığı ihlal vakalarını da hükümete soru önergeleri, araştırma önergeleri veya kanun teklifleri yoluyla iletmekteyiz.

Anamuhalefet görevimizin önemli ayaklarından biri STK'larla sürekli irtibat halinde olmak ve onlardan gelen bilgi, talep veya önerileri siyasete tahvil etmek bizim açımızdan bir zorunluluktur. Zira ancak sivil toplum kanalları üzerinden mağdurların dertlerini, uzmanların görüşlerini veya halkın taleplerini algılayıp siyaset alanına aktarabiliriz.

Türkiye'deki sayısız STK'yla bu çerçevede toplantılar gerçekleştirdik, çalıştaylara, konferans ve panellere katıldık. Pek çok STK temsilcisini Parti Genel Merkezi'mizde kabul ettik veya onları makamlarında ziyaret ettik. CHP'nin hak örgütleriyle bağının kalıcılaştırılması için bu çalışmaları sıklaştırdık. Sadece STK'lar değil, kurumsallaşamamış inisiyatiflerle de görüşmeler gerçekleştirdik. Paralı eğitime karşı çıktığı için yargılanan öğrencilerle, kot taşıma işçileriyle, tersane işçileriyle, mağdur esnafla, kısacası mağdur edilmiş tüm kesimlerle, mümkünse örgütlü yapıları, değilse bizzat kendileriyle görüşmeler yaparak taleplerini not ettik. Bu taleplerin çoğunu TBMM gündemine çeşitli yöntemlerle taşıdık.

'4+4+4' Eğitim sistemine karşı çıkan KESK'lilerle, ayrımcılığa karşı mücadele eden Roman'ların örgütleriyle, Alevi örgütleriyle, kadın, gençlik, çocuk, insan hakları örgütleriyle, işçi ve memur sendikalarıyla, akademisyenlerle ve daha sayısız örgütle kimi zaman yürüyüşlere, kimi zaman toplantılara ve çalıştaylara katılarak onların yanında olduğumuzu gösterdik. CHP'nin Türkiye'de değişimin öncüsü olma kararlılığını bu kesimlere ilettiğimiz olduk.

İnsan Haklarının Güvence Altına Alınması İçin Verilen Bazı Kanun Teklifleri

AKP iktidarının giderek otoriter bir rejim tesis etme çabasının önemli bir ayağını oluşturan demokratik alanı daraltıcı yasalarına karşı, kanun tekliflerini TBMM gündemine taşıyarak mücadelemizi sürdürüyoruz. Bu çerçevede gündeme getirdiğimiz bazı Kanun Teklifleri ve gerekçeleri şunlar:

5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'da Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi.

Gerekçe (Özet):

Mevcut cezaevlerinin doluluk oranı ve cezanın caydırıcılığı da dikkate alınarak mevcut düzenlemede yer alan “koşullu salıverilmelerine 1 yıldan az kalma” ölçütünü “koşullu salıverilmelerine 18 aydan az süre kalan” olarak değiştirmenin olumlu sonuçlar yaratacağı öngörülmektedir.

“5187 Sayılı Basın Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi

Gerekçe (Özet):

Özellikle son yıllarda artan suç ve suçluluk oranı 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ve ilgili mevzuatın ciddi zaafı bulunduğunu göstermektedir. Bu nedendir ki, özellikle temel insan hak ve özgürlükleri bağlamında önemli değişiklikler yaparak suç ve suçluluğun azaltılması ve olabildiğince önlenmesi sağlanabilecektir. Türk Ceza Kanununun 299 uncu Maddesinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun Teklifi

Gerekçe (Özet):

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Cumhurbaşkanı için özel olarak düzenlenmiş olan 299 uncu maddenin yürürlükten kaldırılması halinde, Cumhurbaşkanının da toplumumuzun herhangi bir ferdi gibi eleştiri sınırlarını aşar mahiyette bir eylemle karşı karşıya kaldığında tüm hukuki haklarını kullanabileceği sabittir

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi

Gerekçe (Özet):

“Düşünce ve ifade özgürlüğü” ile “din ve vicdan hürriyeti” özelinde insan hak ve hürriyetlerinin geliştirilmesi, amacıyla bu kanun teklifi hazırlanmıştır.

Ceza Muhakemesi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi

Gerekçe (Özet):

“Savunma Hakkı”, Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinde yer alan “Adil Yargılanma Hakkı”nın, Anayasa'nın 36. maddesinde yer alan “Hak Arama Hürriyeti”nin bir gereğidir.

Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi

Gerekçe (Özet):

Teklif ile; kasten öldürme, kasten öldürmenin nitelikli şekilde işlenmesi, işkence, neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış işkence ve çocukların cinsel istismarı suçları hakkında dava zaman aşımı ve ceza zaman aşımı hükümlerinin uygulanmaması öngörülmektedir.

Yasama faaliyetlerine ilişkin çalışmalarımızın pek çoğu iktidar partisi mensuplarının karşı oylarıyla etkisizleştirilmek istense de, bu karşı duruş, AKP iktidarının hak ve özgürlükler konusundaki negatif tutumunu da ifşa etmektedir. Sivas Katliamı sanıklarının zaman aşımından dolayı “kurtulması”, AKP'nin buna karşı sunduğumuz kanun teklifine itirazıyla ortaya çıkmıştır. Toplumsal hafızada yer alan bu ve benzeri pek çok trajik olayın faillerinin cezasız kalmasına neden olan TCK'daki zaman aşımı unsurunun, AKP yüzünden işlerliğini sürdürdüğünü kamuoyuna açık bir biçimde aktarmamız mümkün olmuştur. Keza, hak ve özgürlükler lehine TBMM'ye sunduğumuz kanun teklifleriyle CHP'nin bu alandaki yasama faaliyetlerinde de aktif olduğu gösterilmiştir. Kuşkusuz bu, partimizin milletvekillerinin bu alana yönelik farkındalıklarını da artırmıştır.

Cezaevlerindeki Uygulamalarla İlgili Faaliyetler

Cezaevlerinin, devletlerin demokrasi karnelerini ortaya koyduklarının bilinciyle, Türkiye'deki cezaevi uygulamalarını sürekli mercek altında tuttuk. Alevi inancı

dolayısıyla Çorum L Tipi Cezaevi'nde gardiyanların baskısına maruz kalan açlık grevi yapan Engin Erdem'in durumunu TBMM gündemine taşımamız üzerine Erdem, 30 Mart 2012 tarihinde Çankırı Cezaevi'ne sevk edildi. 16 Haziran 2012 tarihinde Şanlıurfa E Tipi Cezaevi'nde gerçekleşen yangın sonucunda 13 kişi yanarak hayatını kaybetti. Haberi alır almaz derhal Şanlıurfa'ya geçerek söz konusu cezaevinde incelemelerde bulunarak kamuoyunu gelişmelerden ve sorumlulardan haberdar ettik. Aynı zamanda konuyu TBMM gündemine taşıyarak Adalet Bakanı'nın hesap vermesi gerektiğini ilettik. Bakırköy Cezaevi'nde hasta mahkûmların tedavisinin geciktirildiğine ilişkin haberleri, yine bazı kitapların yasaklandığına ilişkin iddiaları, uzun tutukluluk sürelerini, yabancı uyruklu mahkûmların cezalarını ülkelerinde çekmeleri için taleplerimizi, Pozantı Cezaevi'ndeki taciz ve tecavüz olaylarını, tutuklu ve hükümlü yakınlarının cezaevlerine erişimle ilgili yaşadıkları problemleri ve buna benzer sayısız hadiseyi TBMM gündemine taşımakla yetinmeyip gerek STK'lar gerekse ilgili kurum ve kuruluşlarla görüşerek kamuoyunun dikkatlerine sunduk.

Tutuklu milletvekillerinin tahliye edilmeleri için hemen her fırsatta talebimizi gerek TBMM'de gerekse basın açıklamalarımızda veya TV- gazete röportajlarımızda dile getirdik. Cezaevlerinde yaşanan hak ihlallerini günü güne takip ederek, CHP'nin bu alanda da etkin muhalefet yaptığını gösterdik. Cezaevlerindeki hemen her hak ihlalini öncelikle CHP'nin gündeme getirmesi, partimizin insan hakları alanındaki etkin muhalefetine yeni bir boyut kattığı gibi mağdur ve mağdur yakınlarının da ilk başvuracağı mecranın CHP olduğunu gösterdik. Bu alandaki muhalefetimiz, AKP'nin insan haklarını dilediği gibi ihlal edebileceğine dair özgüveni kırmaya ve iktidarın gerçek yüzünün ortaya çıkarılmasına vesile olmuştur. CHP bu çerçevede her geçen gün daha fazla toplumsal zeminde yayılıyor ve kitlelerin gözünde demokratikleşmenin önemli bir aktörü olarak tebarüz ediyor. Önceki dönemlerde dağınık bir biçimde sürdürülen İnsan Hakları faaliyetleri, İnsan Haklarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı sayesinde tek bir merkezde toplanmıştır. İnsan Haklarından Sorumlu Genel Başkan

Yardımcılığı, Partimizin bu alanda yeni ortaya çıkardığı bir birim olup partinin, insan hakları ihlallerini daha aktif, hızlı ve etkin bir biçimde gündeme getirmesine olanak sağlamıştır. Öte yandan Partimizin diğer birimlerinden farklı olarak Yardımcılığımız faaliyetlerine sıfırdan başladığı halde gerek etkin çabalarımız, gerekse bu alandaki vahim ihlaller dolayısıyla vazgeçilmez bir noktaya taşınmıştır. Dünyanın her yerinde insan haklarının esas ihlalcisi olan devletler, her zaman karşılarında gerek siyaset gerekse sivil toplum alanında mücadele eden yapılarla karşılaşmışlardır. Ülkemizde de bu alanda ciddi bir sivil toplum gücü vardır. Ancak siyaset alanında bu konuyu belli bir birim çerçevesinde sürdüren esas parti CHP'dir. Kamuoyunu rahatsız eden neredeyse tüm davaları, duruşmaları bizzat katılarak takip etmekteyiz. Ülkemizdeki tüm cezaevlerinde yaşanan ihlallere karşı ciddi bir duyarlılıkla mücadele ederken, tutuklu veya hükümlülerden gelen şikâyetleri de derhal gündemimize alarak bu konuda gerekli girişimlerde bulunuyoruz. Sokaklarda hakkını arayan vatandaşla kol kola yürürken, akademik veya siyasi içerikli konferanslara da aktif olarak katılıp Partimizin insan hakları konusundaki duyarlılığını ve bu alanda yürüttüğü çabaları aktarıyoruz.

Ülkemizde hak ihlaline uğrayan vatandaşlarımız artık yalnız olmadıklarının, CHP'nin onların hakkını savunmak için her türlü çabayı sarfettiğinin bilincindedirler. Bununla beraber AKP hükümeti ve onun emri altındaki kolluk güçleri de yaptıkları her insan hakkı ihlalinde, karşılarında CHP'yi gördüklerinin ayırdına varmış durumdadır. Yürüttüğümüz etkin muhalefette hem Partimizin insan hakları alanındaki mücadele birikimini artırıyor hem de vatandaşımızın temel haklarının korunması için hükümeti zorluyoruz.

İnsan Haklarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı, Partimizin giderek kurumsallaşan, gündem yaratan ve tüm mağdurların sesine ses katan bir birim olmuştur. Bu alandaki çalışmalarımızla Türkiye'nin dört bir yanından gelen yüzlerce ihlal haberlerini TBMM'nin ve kamuoyunun gündemine taşırken, partimizin siyaset alanını da genişletmiş bulunmaktayız.

TBMM Grubu Faaliyetleri

23. DÖNEM 4. YASAMA YILI

10	Kanun Teklifi
3	Meclis Araştırma Önergesi
1	Meclis Soruşturma Önergesi
17	Sözlü Soru Önergesi
466	Yazılı Soru Önergesi
29	Gündem Dışı Konuşma
10	Anayasa Mahkemesi Başvurusu

23. DÖNEM 5. YASAMA YILI

57	Kanun Teklifi
95	Meclis Araştırma Önergesi
1	Gensoru Önergesi
90	Sözlü Soru Önergesi
1858	Yazılı Soru Önergesi
64	Gündem Dışı Konuşma
18	Anayasa Mahkemesi Başvurusu

24. DÖNEM 1. YASAMA YILI

5	Kanun Teklifi
1	Meclis Araştırma Önergesi
11	Anayasa Mahkemesi Başvurusu

24. DÖNEM 2. YASAMA YILI

424	Kanun Teklifi
453	Meclis Araştırma Önergesi
2	Genel Görüşme Önergesi
5	Gensoru Önergesi
742	Sözlü Soru Önergesi
3763	Yazılı Soru Önergesi
99	Gündem Dışı Konuşma
26	Anayasa Mahkemesi Başvurusu

TBMM Grup Yönetimi

23.Dönem (5.Yasama Yılı)

GRUP BAŞKANVEKİLLERİ

Kemal ANADOL	İzmir
M. Akif HAMZAÇEBİ	Trabzon
Muharrem İNCE	Yalova

GRUP YÖNETİM KURULU ÜYELERİ

Akif EKİCİ	Gaziantep	Yazman Üye
Şevket KÖSE	Adıyaman	Sayman Üye
Hulusi GÜVEL	Adana	Üye
Ali Rıza ERTEMUR	Denizli	Üye
Bilgin PAÇARIZ	Edirne	Üye
Mevlüt COŞKUNER	Isparta	Üye
Selçuk AYHAN	İzmir	Üye
Ali Rıza ÖZTÜRK	Mersin	Üye
Rahmi GÜNER	Ordu	Üye

GRUP DİSİPLİN KURULU ÜYELERİ

Halil ÜNLÜTEPE	Afyonkarahisar	Üye
Hüsnü ÇÖLLÜ	Antalya	Üye
Ergun AYDOĞAN	Balıkesir	Üye
Abdulaziz YAZAR	Hatay	Üye
Ahmet ERSİN	İzmir	Üye
Tansel BARIŞ	Kırklareli	Üye
Hikmet ERENKAYA	Kocaeli	Üye
GRUP DENETÇİLERİ		
Durdu ÖZBOLAT	Kahramanmaraş	
Gürol ERGİN	Muğla	

MECLİS BAŞKANLIK DİVANİ ÜYELERİ

Güldal MUMCU	İzmir	Meclis Başkanvekili
Ahmet KÜÇÜK	Çanakkale	İdare Amiri Yaşar
TÜZÜN	Bilecik	Katip Üye

24.Dönem (1.Yasama Yılı)

GRUP BAŞKANVEKİLLERİ

Emine Ülker TARHAN	Ankara
M. Akif HAMZAÇEBİ	İstanbul
Muharrem İNCE	Yalova

GRUP YÖNETİM KURULU ÜYELERİ

Uğur BAYRAKTUTAN	Artvin	Yazman Üye
Sakine ÖZ	Manisa	Yazman Üye
Tanju ÖZCAN	Bolu	Sayman Üye
Ali ÖZGÜNDÜZ	İstanbul	Basın Sözcüsü
Ali DEMİRÇALI	Adana	Üye
Salih FIRAT	Adıyaman	Üye
Mehmet ŞEKER	Gaziantep	Üye
Engin ÖZKOÇ	Sakarya	Üye
Emre KÖPRÜLÜ	Tekirdağ	Üye

GRUP DİSİPLİN KURULU ÜYELERİ

Gürkut ACAR	Antalya	Başkan
Ayşe Nedret AKOVA	Balıkesir	İkinci Başkan
Tufan KÖSE	Çorum	Yazman Üye
Kazım KURT	Eskişehir	Üye
Ali SERİNDAG	Gaziantep	Üye
Ömer Süha ALDAN	Muğla	Üye
Doğan ŞAFAK	Niğde	Üye

GRUP DENETÇİLERİ

Rahmi Aşkın TÜRELİ	İzmir
Durdu ÖZBOLAT	Kahramanmaraş

MECLİS BAŞKANLIK DİVANI ÜYELERİ

Güldal MUMCU	İzmir	Meclis Başkanvekili
Adnan KESKİN	Denizli	İdare Amiri
M. Rıza YALÇINKAYA	Bartın	Katip Üye
Tanju ÖZCAN	Bolu	Katip Üye

iktidara hazırız

ilkelerinden beslenen
özüm odaklı siyaset

Türkiye'nin Sorunları CHP'nin Çözümleri

Demokrasi ve Özgürlük

CHP değişimin partisidir. CHP büyük dönüşümlerin partisidir. Türkiye'nin özgürleşme ve demokratikleşme yolunda gerçekleştirdiği üç büyük dönüşümün de altında CHP'nin imzası vardır. CHP, büyük önder Mustafa Kemal Atatürk'ün liderliğinde Cumhuriyet'i kurmuş ve egemenliği halka vermiştir. CHP, çok partili yaşama geçişi ve iktidarın demokratik yollardan el değiştirmesini sağlamıştır. Partimiz, sosyal demokrasi tartışmalarını Türkiye'nin gündemine taşımış ve özgürlüklerin somut destekçisi olacak bir sosyal devletin oluşması için çalışmalarını başlatmıştır.

Bu devrimci tarihin mirasçısı olarak CHP şimdi de Türkiye'nin dördüncü büyük dönüşümünü gerçekleştirecektir. CHP iktidarında Türkiye'de özgürlükçü demokrasi kurulacaktır.

Türkiye'de özgürlükçü demokrasinin kurulması için yeni bir toplumsal sözleşmeye, bu ülkede yaşayan herkesin özgürlüklerini alabildiğine genişleten ve hükümetlerin baskıcı politikalarından koruyan yeni bir anayasaya ihtiyaç vardır. Yeni anayasa, özgürlük, eşitlik, sosyal adalet, demokrasi ve laiklik ilkeleri üzerinde yükselmelidir. Anayasada, insan haklarına saygının devletin meşruiyetinin, toplumsal düzenin ve toplumsal barışın temeli olduğu açıkça belirtilmelidir. Anayasa medeni, siyasi, sosyal, ekonomik, kültürel tüm insan haklarının bir bütün olduğunu belirtmeli ve hepsini eşit derecede koruma altına almalıdır.

Yeni anayasanın hazırlanma süreci büyük önem taşımaktadır. Demokratik anayasa, demokratik yollardan yapılan anayasadır. Demokratik anayasa, toplumun her rengini hem içeriğinde hem de yapılış sürecinde kucaklayan anayasadır. CHP, ancak ve ancak hem içeriği hem de yapılış süreci ile demokratik olan, insan haklarını tüm yurttaşlarımız için eksiksiz koruyan bir anayasaya evet diyecektir.

Türkiye'de kurulacak özgürlükçü demokrasinin en önemli yapı taşlarından biri parlamenter sistemin güçlendirilmesidir. 12 Eylül rejimi yürütmeyi yasama ve yargı karşısında aşırı güçlü bir konuma getirmiştir. Yasama ve yargı gerekli denetleme ve dengeleme görevlerini yerine getirememektedir. Gündeme getirilen 'başkanlık sistemi' gibi öneriler, 12 Eylül'ün bu tasarımını bir adım ileriye götürecek ve tek adam yönetiminin kapısını açacaktır.

Yürütmenin yetkilerini daha da artıran, yasamayı etkisizleştiren ve yasama ile yürütme arası çatışma olasılıklarını güçlendiren bu tarz uygulamalar istikrar getirmeyecek, tersine yeni krizlere ortam hazırlayacaktır. CHP, Meclis'in temsil kabiliyeti ve yetkilerini artıracak, yürütmenin aşırı yetkilerini sınırlayacaktır.

Özgürlükçü demokrasinin vazgeçilmez bir diğer koşulu da hukukun üstünlüğünün tesis edilmesidir. Hukukun üstünlüğünün garanti altına alınabilmesi için yargının bağımsızlığının ve tarafsızlığının sağlanması gerekmektedir. Başkanlığını Adalet Bakanı'nın yaptığı, Bakanlık Müsteşarı'nın üyesi olduğu, üyelerinin büyük çoğunluğu Bakanlık'ta hazırlanan listelerle belirlenen bir Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu (HSYK) ile yargının bağımsızlığından söz etmek imkansızlaşmıştır. 12 Eylül 2010 referandumu sonrası gelişmelerden de açıkça görüldüğü üzere yargı üyeleri doğrudan veya dolaylı olarak yürütmenin baskısı altındadır. Bu tablo, yargının verdiği tüm kararları tartışmalı hale getirmekte ve toplumsal barışa zarar vermektedir. CHP iktidarında, gerek HSYK'nın oluşumuna dair, gerek hakimlik güvencesinin maddi ve hukuki altyapısına dair gerekli reformlar yapılarak bu tablo değiştirilecek ve yargının bağımsızlığı güvence altına alınacaktır.

CHP, halkın oyları ile seçilen parlamentonun ve hükümetin yetkilerinin, hukukun öngördüğü demokratik kural ve kurumlar dışında hiçbir güç tarafından fiilen sınırlandırılmasını kabul etmemiştir, etmeyecektir. CHP, bu bağlamda, silahlı kuvvetlerin siyasete karışmasına karşı çıkmaktadır. Silahlı kuvvetler sivil otoritenin tam kontrolü altında bulunmalıdır. Bu amaçla CHP, Türkiye için kapsamlı bir sivilleşme programı ile yola çıkmaktadır. CHP, Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu'nun 35. maddesi değiştirilmesini teklif etmiştir ve bu teklifinin her zaman arkasındadır. Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'ni kaldıracak ve yargı birliğini sağlayacaktır. Askerlikte profesyonelliğe önem verilecek ve zorunlu askerlik hizmeti orta vadede herkes için altı aya indirilecektir.

Sivil-asker ilişkileri konusunda gösterilen hassasiyet güvenlik kuvvetlerinin diğer unsurları için de gösterilmelidir. Demokratik bir yönetimde sadece asker değil polis, istihbarat birimleri dahil tüm güvenlik kuvvetleri sivil yönetimin kontrolü altında olmalı ve hukuka uygun davranmalıdır. Bu kuvvetlerin hepsi, ellerinde bulundurdukları özel yetkiler ve güç kullanma tekelleri ile özel bir konumda bulunmaktadır. Bu kuvvetlerin hepsi ayrıcalıklarını kullanarak seçimlerin sonuçlarını etkileyebilecek veya demokratik seçimleri anlamsızlaştırabilecek olanaklara sahiptirler. İlkesel planda önemli olan halkın seçimini, seçilmişleri, demokrasiyi korumaktır. CHP, üniformasının rengi ne olursa olsun tüm güvenlik kuvvetleri mensuplarının sıkı bir şekilde sivil iradenin ve hukukun kontrolünde olmaları gerektiğine inanmaktadır.

Sivillerin güvenlik bürokrasisi ile ilişkilerinin özgürlükçü demokratik standartlara gelmesi için sadece kurumsal tedbirlerin alınması yeterli olmayacaktır. Bu değişikliklerin kalıcı olabilmesi için siyasal kültürde ve toplumsal değerlerde de bir değişimin gerçekleşmesi gerekmektedir. Sivilleşme güvenlik bürokrasisinin kavram ve ilkeleri ile düşünmenin de terk edilmesi anlamına gelecektir. Örneğin siyasetin 'tehdit', 'düşman' gibi

kavramlarla yapılması; muhalif hareketlerin kolaylıkla 'illegal' olarak adlandırılması; muhalefete karşı sıklıkla polisiye tedbirlere başvurulması da sivil demokrasi ile örtüşmeyecektir. CHP, bu tarz yapılan siyasete son verecektir. Sivilleşme hem siyasete hem topluma hakim kılınacaktır.

Özgürlükçü demokrasinin temelinde insan hakları yer almaktadır. Parlamento, özgür basın, sivil toplum örgütleri gibi demokratik kurumları istikrarlı çalıştırarak, hukukun üstünlüğünü temin ederek, topluma ve siyasete çoğulculuğu hakim kılarak amaçlanan insan haklarının hayata geçirildiği bir düzen kurmaktır. Böyle bir düzende, insanların eşitliği ilkesine aykırı olarak, seçkinler, silahlı kuvvetler gibi her hangi bir zümrenin iktidarı elinde tutması kabul edilemez. İktidar halkın tümü tarafından genel oyla seçilmiş seçilmişlerin elinde olmalıdır. Bununla beraber, özgürlükçü demokraside, iktidarı elinde bulunduranların bu gücü kullanarak yurttaşların haklarını ihlal etmeleri de kabul edilemez. Her bir bireyin, devletin dokunamayacağı, devletin yetkilerinin üzerinde yer alan özerk bir alanı, bir haklar manzumesi vardır.

Seçilmişler ile seçmenler arasındaki sözleşme benzeri bir ilişki bulunmaktadır. Seçmenler seçilmişlerin kendilerini yönetmesini, kendi özgürlüklerini sınırlayan kararlar alabilmelerini kabul etmektedirler. Ama bu kabulün esaslı şartı, seçilmişlerin, seçmenlerin temel hak ve özgürlükleri ile şekillenen özerk alanını ihlal etmemesidir. Bu ihlallerin sistematik olarak yaşandığı rejimler demokratik niteliklerini kaybeder ve devlet otoritesinin meşruiyeti azalmaya başlar. **Bu çerçeveden bakıldığında Türkiye, demokratikleşmemekte, tersine dünyada sayısı artmakta olan ve 'seçimli otoriterlik', 'otoriter demokrasi', 'plebisitçi otoriterlik' gibi sıfatlarla anılan bir sisteme doğru evrilmektedir. CHP, bu gidişe son verecek tek ve en büyük güçtür.**

CHP, şu anda Türkiye'de hakim olan ilan edilmemiş OHAL'e son verecektir. Bu amaçla öncelikle Türk Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu, Terörle Mücadele Kanunu (TMK) ve Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu (PVSK) gibi kanunlar tamamen gözden geçirilecek ve bütün hükümleri uluslararası insan hakları hukukuna uygun hale getirilecektir. Yaşam hakkı, ifade özgürlüğü ve özel hayatın gizliliği gibi temel hakların gerektiği biçimde korunmasına yönelik olarak en üst düzeyde özen gösterilecektir.

Yapılacak öncelikli değişikliklerden bir tanesi 'terör' suçunun ve 'terörist' tanımının kapsamını daraltmak ve yasal siyasetin, ifade özgürlüğünün alanını genişletmektir. Günümüzde, terörle yakın uzak ilişkisi olamayacak birçok kişi, terör suçunu çok geniş yorumlayan mahkemeler tarafından bu kapsamda yargılanmaktadır.

Baskıcı rejimin TMK kadar önemli bir diğer ayağı olan ve DGM'lerin mirasını devam ettiren Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemeleri kaldırılacaktır. Bu mahkemelerin yargılamasına hâkim olan adil yargılanma hakkının ihlalini teşkil eden uygulamalara son verilecektir.

Özgürlükçü demokraside kişi hak ve özgürlüklerine her koşulda saygı gösterilmelidir. Türkiye'de tutuklama kararları sistematik şekilde insan haklarını ihlal etmektedir. Tutuklama kararları hukuken geçerli nedenlere dayanmaktan çok uzaktır. Tutuklamalara ilişkin CMK hükmü insan hakları

kuruluşlarının katılımı ile yeniden kaleme alınmalıdır. Tutuklama kararlarının mahkeme heyetinin oy birliği ile alınması zorunluluğu, tutuklama kararlarının alınması için Fransa'da olduğu gibi ayrı bir hakimlik makamı tesis edilmesi, tutukluluk kararlarının tümünün itirazının Yargıtay'da kurulacak olan belli dairelere yapılması, katalog suçlardan vazgeçilmesi gibi tutukluluk kararının alınmasını zorlaştıracak ve denetimini güçlendirecek değişiklikler değerlendirilmelidir.

Özgürlükçü demokrasilerin bir diğer vazgeçilmezi düşünce, ifade ve düşüncelerini yayma özgürlüğüdür. 100'den fazla gazetecisi hapiste bulunan Türkiye'nin bu alanda daha atması gereken çok adım olduğu aşıkardır. CHP, TCK ve TMK'da yer alan, ifade özgürlüğünü engelleyen hükümleri, uluslararası sözleşmelerle belirlenmiş demokratik ve evrensel ölçütler temelinde değiştirecek ya da kaldıracaktır. İnternet medyası dahil, tüm basın mensuplarının, avukatlara benzer şekilde, bir kamu görevi ifa etmekte olmalarından ötürü belirli yasal korumalara sahip olmaları, belirli profesyonel ayrıcalıkları olması konusu gazeteci örgütleri ile birlikte değerlendirilecektir. Medya mensuplarının bir sendika üyesi olmaları gerekirse zorunlu hale getirilecek, medyada örgütlülük artırılarak, ticari gücün ifade özgürlüğünün önüne geçmesi engellenecektir. Tutuklu veya tutuksuz yargılanan medya mensuplarının, mesleki pratiklerinin gereği olarak buldukları belgeler ve kullandıkları araçlara el konulması uygulamasına son verilmesi için gerekli önlemler alınacaktır. İnternet yasaklarına son verilecektir.

Kısacası, CHP, düşünce, ifade, ifadeyi yayma, bilgi edinme ve basın özgürlüğünün önündeki tüm engelleri kaldıracaktır. Türkiye artık daha basılmamış kitapların dahi sansüre, kovuşturmalara tabi tutulduğu bir ülke olmayacaktır. Artık gazeteciler yazılarını yazarken 'başıma bir şey gelir mi' diye korkmak zorunda kalmayacaktır.

Yurttaşların barışçıl gösteri yapma hakkı özgürlükçü demokrasilerin bir diğer vazgeçilmezidir. Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası ile Kabahatler Kanunu'nda gerekli değişiklikler yapılarak barışçıl toplantı ve gösteriler yüzünden vatandaşların şüpheli durumuna düşürülüp, mağdur edilmelerine son verilecektir. Bu haklarını kullananlara hukuka aykırı biçimde mücadele edenler hakkında yasal işlem yapılacaktır.

Anayasası, kuralları, kurumları ne kadar güzel olursa olsun hiçbir özgürlükçü demokrasi örgütlü toplumun desteği olmadan ayakta duramaz. Yurttaşların siyasi partiler, sendikalar, meslek örgütleri ve diğer sivil toplum kuruluşları aracılığıyla örgütlenebilmesi, bu örgütlerin fikirlerini özgürce ifade edebilmesi ve siyasi kararların oluşumuna etkin katkıda bulunabilmesi özgürlükçü demokrasinin gerekleridir. Türkiye'de örgütlülüğün önünde hala birçok engel bulunmaktadır. CHP iktidarında hem siyasal alan hem de sivil toplum alanı demokratikleştirilecektir. Siyasi Partiler Kanunu'ndaki, Dernekler Kanunu'ndaki, Sendikalar Kanunu'ndaki örgütlülüğü zorlaştıran hükümler kaldırılacaktır. **Başta Siyasi Partiler Kanunu olmak üzere diğer kanunlarda da gerekli değişiklikler yapılarak, özgürlükçü demokrasinin bu kurumların içinde de hakim olması sağlanacaktır.** Tüm sivil toplum kuruluşlarının karar alma süreçlerine katılımları bir siyasi hak, bir anayasal ilke olarak tanınacaktır.

Özgürlükçü demokrasilerde kişilerin özel hayatlarına saygı esastır. Bu kapsamda, kolluk kuvvetlerinin özel hayatın gizliliğini ihlal eden tüm suçları etkin araştırmaları için gerekli siyasi irade gösterilecektir. **Türkiye Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu(TİB)'nun şeffaf çalışması sağlanacak ve düzenli aralıklarla, TBMM'de belirlenecek bir komisyona, dinlenen telefon, şüpheli sayısı, kararların nasıl alındığı gibi konularda hesap vermesi sağlanacaktır.** Tüm dinlemeler için mutlak azami süreler öngörülmektedir. Tıpkı Yargıtay kararlarındaki gibi dinlemeler tek başına mahkumiyete esas delil oluşturamayacak, hukuka aykırı her türlü delilin derhal dava dosyasından çıkarılması yasal zorunluluk haline getirilecektir.

CHP, bugün Türkiye'de özgürlükçü demokrasi atılımı yapabilecek toplumsal bir güç varsa, bu gücün birçok demokratın mücadelesi sonucunda oluştuğunun bilincindedir. Bu demokratların birçok önde geleni, Türkiye tarihinin karanlık günlerinde faili meçhul cinayetlere kurban gitmiştir. CHP, özgürlükçü demokrasinin Türkiye'de kalıcı olabilmesi ve adaletin gecikerek de olsa yerini bulması için faili meçhullerin aydınlatılması gerektiğini düşünmektedir. Bu, Türkiye Cumhuriyeti'nin bir borcudur. Bu amaçla CHP iktidarında, faili meçhulleri soruşturmakla görevli ve geniş yetkili bir Meclis araştırma komisyonu kurulacaktır. Bu araştırma komisyonlarının yetkileri artırılacaktır. Komisyonun tüm kapıları açabilmesi için gerekli siyasi destek eksiksiz sağlanacaktır. Ucu kime giderse gitsin, tüm cinayetlerin tüm bağlantılarıyla ortaya çıkarılması, Türkiye'de kurmak için çalıştığımız toplumsal barış için olmazsa olmazdır.

Özgürlükçü demokrasinin bir diğer temel ilkesi çoğulculuktur. Siyasi anlamda çoğulculuk oy oranı ne olursa olsun tüm siyasal grupların örgütlenme ve temsil haklarının tanınmasını, tüm siyasi gruplara adil yarışma şartları sağlanmasını ve çoğunluğu elinde tutanların siyasi alanı teklesileştirmesini engelleyecek kurum ve kuralların bulunmasını gerekli kılar. Türkiye'de yüzde onluk seçim barajı, geniş tanımlanmış parti yasakları, büyük partileri kayıran devlet yardımları ve bağımsız adaylığı zorlaştıran engeller gibi birçok düzenleme siyasal çoğulculuğa zarar vermektedir.

CHP iktidarında siyasal çoğulculuk tam anlamıyla sağlanacaktır. Seçim barajı azami yüzde 5 olarak belirlenecektir. AİHM ve Venedik Komisyonu kararlarında görüldüğü üzere parti kapatma çok istisnai bir yol olarak tanımlanacaktır. Siyasi Partiler Kanunu ve Seçimlerin Temel Hükümlerine Dair Kanun'daki propaganda yasakları kaldırılacaktır. Bağımsız adaylığı engelleyen yüksek başvuru ücretleri düşürülecektir. Tüm siyasal partilerin adil ve nesnel ölçütlere göre devlet yardımı alması sağlanacaktır.

Özgürlükçü demokrasilerde çoğulculuk toplumsal alana da hakim olmalıdır. Toplumsal farklılıklar hukuk düzeni tarafından tanınmalı ve korunmalıdır. Demokratik toplumun hiçbir üyesi cinsiyeti, etnik kökeni, dini, mezhebi gibi nedenlerle ayrımcılığa uğramamalı, hayata geriden başlamamalıdır. Bu anlamda Türkiye'de en çok desteklenmesi gereken grupların başında kadınlar gelmektedir. Kadınlar eğitim ve işgücü dışında bırakılma, siyasette yeterli temsil edilmeme ve şiddet gibi birçok sorunla karşı karşıyadır. CHP, kadın-erkek eşitliğinin toplumun her alanında fiilen gerçekleşmesi için çalışacaktır.

CHP, bu amaçla, toplumsal hayatın her alanında kadınlar için, kotalar dahil, pozitif ayrımcılık politikalarına başvurulmasını da desteklemektedir.

Toplumsal ve siyasal çoğulculuğun önündeki engellerden en çok şikayetçi gruplardan biri de Kürt yurttaşlarımızdır. CHP, Kürt sorununun barışçıl yollardan çözümü için risk alan ve toplumsal mutabakat oluşturmak için çalışan tek partidir. CHP, Kürt yurttaşlarımızın sorunlarını tam demokrasiyi kurarak çözecektir. Talep eden yurttaşlara anadillerini öğrenme olanakları sunulacaktır. CHP, sorunun çözümü için ciddi ve tüm taraflarca samimi bir toplumsal barış süreci başlatılması gerektiğinin farkındadır. Bu amaçla Diyarbakır Cezaevi'nin müzeye çevrilmesi gibi sembolik önemi olan siyasi adımlar atılacak ve geçmişte yaşanan acı olayların faillerini ortaya çıkaracak kurumlar oluşturulacaktır. Yaşananlara daha 1989 gibi bir tarihte ilk doğru teşhisi koyan CHP çizgisi, bu sorunu toplumsal barış ve çoğulculuk temelinde çözebilecek tek siyasi harekettir.

Türkiye'deki demokrasi eksikliğinden ve çoğulculuğun tanınmamasından zarar gören bir diğer önemli grup da Alevi yurttaşlarımızdır. Her inanca eşit uzaklıkta duran laik devlet ilkesi Alevi yurttaşlarımızın sorunlarının çözümünün de temeli olacaktır. AİHM kararları doğrultusunda din kültürü ve ahlak bilgisi dersi zorunlu ders olmaktan çıkarılacaktır. Alevi yurttaşlarımızın din ve inanç özgürlüklerinin önündeki engeller kaldırılacaktır. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın tüm inançlara eşit mesafede duran bir kurum haline gelmesi için gerekli adımlar atılacaktır.

Toplumsal çoğulculuk konusunda önem verilmesi gereken bir diğer grup da azınlık dinleri mensubu yurttaşlarımızdır. Eşit yurttaşlık bu grup için de çözümün ana ilkesidir. Bu yurttaşlarımızın hakları tartışılırken başka ülkelerin uygulamalarına gönderme yapılması, başka ülkelerin uygulamaları ile mütekebbiliyet sağlanması gibi ne yurttaşlık hukuku ne de insan hakları hukuku ile uyumlu davranışlardan kaçınılacaktır. Bu yurttaşlarımızın Lozan Antlaşması'ndan ve uluslararası azınlık hukukundan kaynaklanan haklarına tam saygı gösterilecektir. Bu hakların eksiksiz uygulanabilmesi için gerekli olan siyasi irade eksiksiz gösterilecektir.

Özgürlükçü demokrasinin sağladığı haklardan yurttaşların istifade edebilmeleri ve demokrasinin toplumsal hayat içinde somut anlam kazanabilmesi için özgürlüklerin sosyal haklarla desteklenmesi gereklidir. CHP'nin Türkiye vizyonunun temelini sosyal demokrasi anlayışı oluşturmaktadır. Sosyal demokrasi, bireysel, siyasal, sosyal ve ekonomik temel hakların tüm yurttaşlar için güvence altına alındığı, herkesin sömürü, baskı ve şiddetten uzak, sosyal ve kişisel güven içinde yaşayabildiği bir ekonomi, devlet ve toplum düzenini ifade etmektedir. Sosyal demokrasi, özgürlükçü demokrasinin temelidir. Sosyal demokrasi, özgürlük, eşitlik ve dayanışma değerleri üzerinde yükselir. Sosyal demokraside özgürlük, eşitlik ve dayanışma birbirlerini açıklayan, tamamlayan ve destekleyen temel değerlerdir.

Çağdaş sosyal demokrasinin evrensel ilkelerini savunan CHP, özgür insan idealinden yola çıkmaktadır. Özgürlük, bireyin kendi yaşamını belirleme,

bağımlılıklardan ve korkudan uzak yeteneklerini geliştirme, topluma ve siyasete sorumlu bir biçimde katılabilme olanağına sahip olması anlamına gelmektedir. Bireyin özgür olabilmesi üç önemli koşula bağlıdır: Hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınması, toplumsal çevre baskısına son verilmesi, ekonomik bağımsızlığın sağlanması.

Temel hak ve özgürlüklerin güvence altında olması, öncelikle baskıcı devlet uygulamalarına son verilmesiyle gerçekleşir. İkinci olarak, bireyleri itaate ve bağımlılığa zorlayan toplumsal çevre baskısına son verilmelidir. Üçüncü olarak, özgür birey, ekonomik bağımsızlığa ve sosyal güvenceye kavuşmuş bireydir. CHP, yurttaşları dizginlenmemiş piyasanın insafına terk etmeyen, güçlü bir sosyal devletin özgürleştirebileceğini öngörür. Çünkü yalnızca sosyal açıdan yeterince korunan insan özgür olabilir.

Sosyal adalet, bireylerin sosyal koşullarından bağımsız olarak aynı özgürlüğe ve aynı yaşam olanaklarına sahip olmaları anlamına gelmektedir. Eşitlik kökene, cinsiyete, zümreye, cinsel yönelime ya da dine dayanan her türlü ayrımcılığa ve haksızlığa karşı olmaktır. Sosyal adalet, eğitim, çalışma hayatı, sosyal güvenlik ve demokrasiye eşit katılım ve tüm kamu hizmetlerine eşit erişim demektir. Sosyal demokrasinin ana hedefi, tüm insanların ekonomik, kültürel, sosyal ve siyasal gelişime katılabilmeleridir. Bunun için iyi bir eğitim, geçimi sağlayan bir iş, sağlık ve refahın adil dağıtılması temel öneme sahiptir. Gelirlerin ve gücün dağılımında eşitsizlikler varsa, insanların yaşam olanaklarının eşitliği tehlikeye girmiş olur. CHP, toplumdaki ekonomik ve sosyal adaletsizliği ortadan kaldırmayı ve tüm yurttaşlar için fırsat eşitliğini hayata geçirmeyi hedefler. Bireyin hayattaki başarısı anne-babasının kim olduğuna ve nerede doğduğuna bağlı olmaksızın, kendisini geliştirme azmi ve çalışkanlığı tarafından belirlenmelidir. Fırsat eşitliğinin sağlanması için yurttaşlar sosyal devletin sağlayacağı tüm olanaklarla desteklenmelidir.

Sosyal demokrasi yurttaşların yalnızca bireysel, siyasal ve kültürel temel haklarını değil, sosyal ve ekonomik haklarını da güvence altına alır. CHP, medeni ve siyasi haklar ile sosyal hakların bir bütün olduğunu, birbirini desteklediğini ve güçlendirdiğini savunmaktadır. Medeni ve siyasi haklar ile sosyal haklar, bölünemez bir bütün teşkil etmektedir. Sosyal hakların da medeni ve siyasi haklarla eş zamanlı olarak hayata geçirilmeleri ve güvence altına alınmaları gerekmektedir. Medeni ve siyasi haklar gibi, sosyal haklar da evrensel olarak tamamlanmadan gerçek bir demokrasiden söz edilemez.

CHP'nin Türkiye'de Cumhuriyet'in kuruluşu ve çok partili yaşama geçişten sonra gerçekleştirdiği üçüncü büyük devrim, sosyal demokrasidir. Sosyal demokrasi, dördüncü büyük dönüşüm olan özgürlükçü demokrasinin olmazsa olmaz koşuludur. Sosyal demokrasi, özgürlük, eşitlik ve dayanışma ilkeleriyle, özgürlükçü demokrasiyi hayata geçirmenin ve sağlam temellere oturtmanın en önemli şartıdır. Çünkü yalnızca sosyal açıdan yeterince korunan insan özgür olabilir. Türkiye'de sosyal demokrasi mirasının sahibi olan CHP, özgürlükçü demokrasiyi gerçekleştirerek Türkiye'nin dördüncü büyük dönüşümüne imza atacaktır.

Özet olarak CHP Türkiye'ye, her Türkiye Cumhuriyeti yurttaşına daha çok özgürlük daha çok demokrasi sözü vermektedir. CHP, yurttaşlarımızla el ele Türkiye'nin dördüncü büyük değişimini gerçekleştirecektir.

Özgürlüğün, değişimin ve umudun partisi CHP, Türkiye'nin dördüncü büyük dönüşümünü gerçekleştirmek için hazırlanıyor. CHP, Türkiye'ye özgürlükçü demokrasi getirmek için çalışıyor.

CHP'nin özgürlükçü demokrasi önerileri sadece siyasal sistemde gerçekleştirilecek reformlardan oluşmuyor. CHP, siyasete hakim olan dili, değerler sistemini, zihniyet dünyasını değiştirmek istiyor.

CHP'nin kuracağı yeni dil milli iradeden yana ve sivil olacak. CHP, hayata geçireceği kapsamlı sivilleşme paketi ile tüm güvenlik bürokrasisinin sivil otoritenin tam denetiminde olmasını sağlayacak.

CHP'nin kuracağı yeni siyasetin temeli insan hakları olacak. Özgürlükçü demokrasi insan hakları üzerinde yükselecek. Türkiye'de özgürlükçü demokrasinin kurulmasının önünde engel teşkil eden, yoğun insan hakları ihlallerine neden olan yasalar değiştirilecek. AKP'nin 9 yıllık iktidarı döneminde, adım adım hayata geçirilen ilan edilmemiş Olağanüstü Hal'e son verilecek. Bu gelişmeler bir daha yaşanmasın diye, özgürlükçü demokrasi kalıcı olabilsin diye hukukun üstünlüğünü temin edecek, yargının bağımsızlığını sağlayacak adımlar atılacak. CHP'nin hayata geçireceği reformlarla yargı bağımsız ve insan haklarından yana taraf olacak.

CHP'nin kuracağı yeni siyasal düzenin merkezinde parlamento yer alacak. Parlamantonun temsil kabiliyeti ve yetkileri artırılabilecek. Türkiye'nin farklılıklarının ve sorunlarının üstü seçim sistemi ve siyasal sistem mühendislikleri ile örtülmeyecek, görmezden gelinmeyecek. Türkiye'nin bütün sorunları, Türkiye'nin bütün sesleri ile Türkiye'nin meclisinde demokratikçe tartışılacak, tüm çözümler parlamentoda geliştirilecek. Güçlenen parlamento özgürlükçü demokrasinin en önemli garantilerinden biri olacak.

CHP özgürlükleri herkes için, cinsiyeti, dili, dini, mezhebi ne olursa olsun tüm Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları için hayata geçirecek. CHP, özgürlüklerin ve insan haklarının dilini tüm Türkiye ile beraber tüm Türkiye için konuşacak. Türkiye'de farklı kimliklerin sorunları eşit ve çoğulcu yurttaşlık temelinde çözüme kavuşturulacak. Kadın-erkek eşitliğini yasalara sokan CHP, kadın ile erkeğin hayatın her alanında fiilen de eşit olmasını sağlayacak. Kürt sorununa, savunduğu üçüncü yol ile CHP çare olacak. Alevi yurttaşlarımızın din ve vicdan özgürlüklerini yaşamalarının önündeki engelleri CHP kaldıracak.

CHP, insan haklarının bölünmez bir bütün olduğunu savunacak, ekonomik, sosyal ve kültürel haklara da en az medeni ve siyasi haklara verilen kadar önem verecek, sosyal adalet için çalışacak, sosyal demokrasi ile özgürlükçü demokrasinin getirdiği hakların, tüm yurttaşlarımız tarafından fiiliyatta da uygulanabilmesi için gereken olanakları sağlayacak, sosyal devlet güçlendirilecek, insanlar arasındaki dayanışma arttırılacak ve insanlarımızı özgürleştirecektir.

Türkiye’de özgürlükçü demokrasiyi kurmak için atılacak bütün adımlar, yapılacak tüm yasal ve anayasal değişiklikler en geniş katılımı hazırlanacak, toplumsal uzlaşma ile hayata geçirilecektir.

Özgürlüğün, değişimin ve umudun partisi CHP, özgürlüğün ve umudun ülkesini, herkesin Türkiye’sini kuracak.

Ekonomi

Türkiye, 10 yıldır AKP tarafından yönetilmektedir. Demokrasi tarihimizde ender rastlanan böyle bir tablonun kuşkusuz birçok iç ve dış nedenleri vardır. Bu çerçevede mevcut iktidarın özellikle ekonomi alanında başarılı olduğu algısı gazete sayfalarından ve ekranlardan sürekli pompalanmakta; 10 yıldır tek başına iktidarda olan AKP, elinde tuttuğu büyük medya gücünün de etkisiyle ekonomi alanında pembe bir tablo çizmektedir. Oysa bu ülkede son 10 yılda 7 adet mali af çıkarılmış, 4 adet teşvik paketi uygulamaya konmuştur. Çarkların düzgün çalıştığı bir ekonomide bu kadar mali affa ihtiyaç duyulup duyulmadığı ise hiç sorgulanmamıştır. Sokaktaki insanın günlük hayatında bizzat yaşadığı, her gün karşı karşıya kaldığı memleket manzarası da, ne yazık ki, AKP tarafından çizilen bu pembe tablodan çok farklıdır.

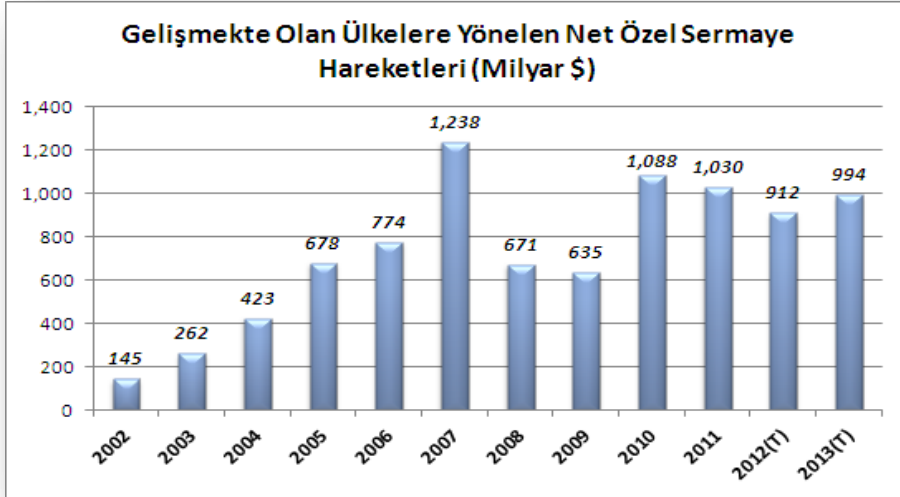
Küresel şartların görülmemiş düzeyde elverişli olduğu bir dönemde iktidara gelen AKP, Türkiye'nin insan ve üretim potansiyelini yeterince değerlendirememiş, vatandaşımızın yaygın iş ve aş beklentisine cevap verebilmek şöyle dursun, uyguladığı hatalı ekonomik reçetelerle bu alanlardaki sorunları daha da derinleştirmiştir.

İngiliz siyaset adamı Benjamin Disreali'ye atfedilen "Üç çeşit yalan vardır. Yalan, kuyruklu yalan ve istatistik" sözünü AKP ve onun propaganda makinesi her alanda sonuna kadar kullanmıştır. Ancak artık mızrak çuvala sığmamaktadır. Gerçekler, vicdanını kiraya vermemiş gözler için, istatistikle bile karartılamamaktadır. Bunun için devletin ve diğer uluslararası kuruluşların rakamlarına bakmak yeterlidir.

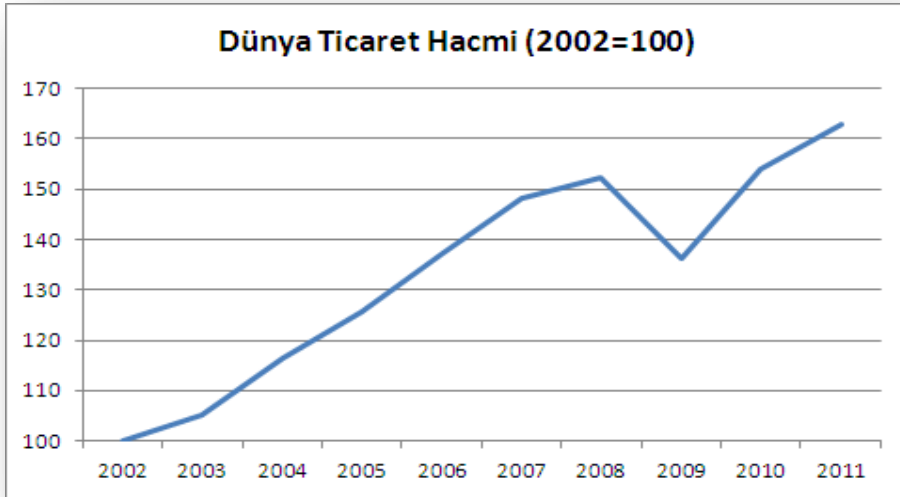
AKP Nasıl Bir Küresel İklimde İktidar Oldu?

AKP'nin iktidara geldiği dönem, küresel ekonomide daha önce hiç görülmemiş bir likidite bolluğunun ve risk iştahının yaşandığı bir döneme denk gelmiştir. 2001 krizinin hemen ardından uygulamaya konan ve kısa sürede güven kazanan bir ekonomi programını da kucağında bulan AKP, küresel rüzgârın doldurduğu yelkenle 2003–2007 arasını nispeten rahat geçirmiştir. Bu dönemde dünya ticareti hızla artarken, küresel ekonomi kesintisiz ve hızlı bir büyüme yaşamıştır.

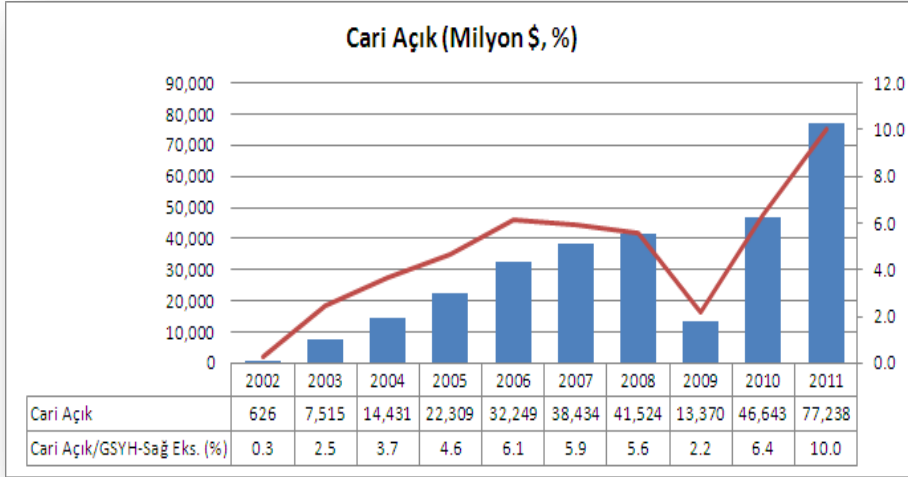

Kaynak: Uluslararası Finans Enstitüsü, IIF

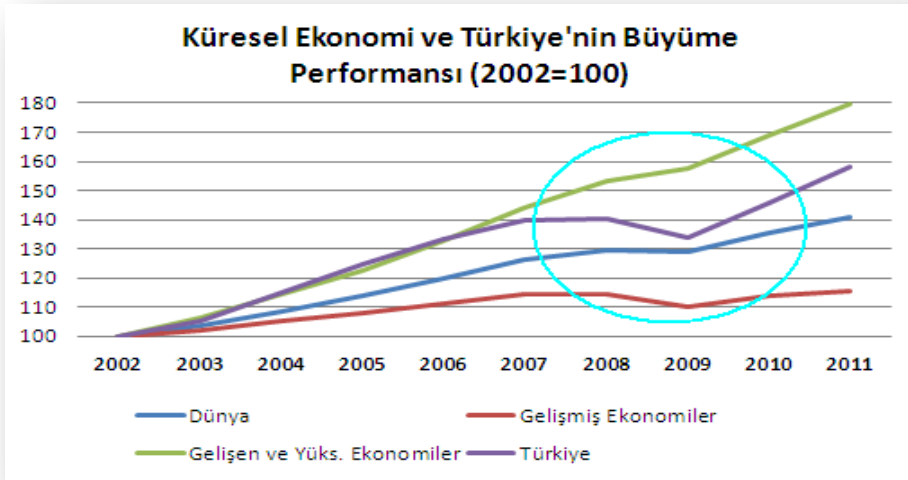
Kaynak: IMF, World Economic Outlook Veri Tabanı

Nispeten sorunsuz geçen bu yıllarda iktidarın içine düştüğü rehavet, ekonomide ciddi kırılmalıkların birikmesini de beraberinde getirmiştir. Bu dönemde ülkenin rekabet gücü hızla aşınmıştır. Büyüme iş ve istihdam yaratmamış, buna karşın dış açıklar hızla artmıştır. İktidar dış açıklar kapatıldığı sürece sorun değil yaklaşımıyla ağırlaşan ekonomik kırılmalıklara duyarsız kalmıştır. Kısacası AKP, küresel iklimin sunduğu fırsatları, rekabet gücünü kalıcı şekilde güçlendirecek tedbirleri almayarak ve reformları yapmayarak, cömert bir şekilde harcamıştır.

Kaynak: TCMB

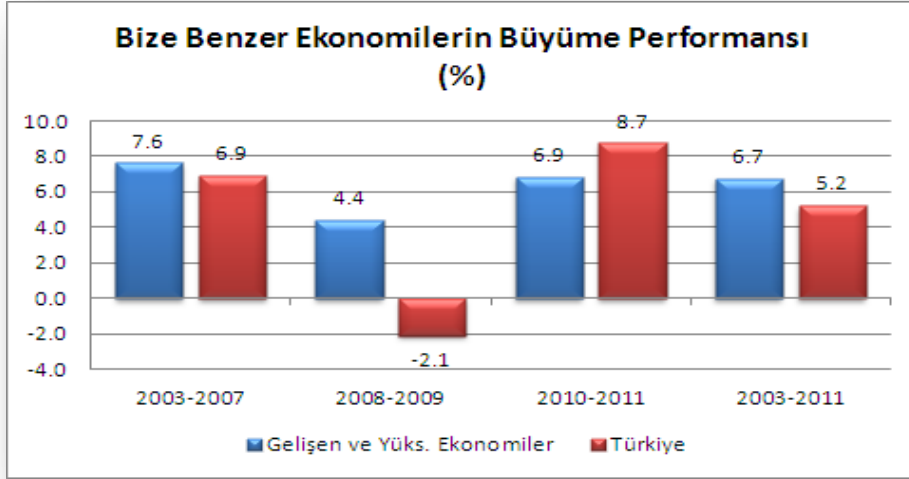
Olumlu küresel iklim 2007 yılının ortalarına kadar sürmüştür. 2007 yılının ortalarında başta ABD olmak üzere gelişmiş ekonomilerde başlayan sıkıntılar, 2008 yılında küresel boyut kazanmıştır. 2009 yılında derinleşen kriz 2. Dünya savaşından sonra dünya ekonomisinin ilk kez daralmasıyla sonuçlanmıştır.

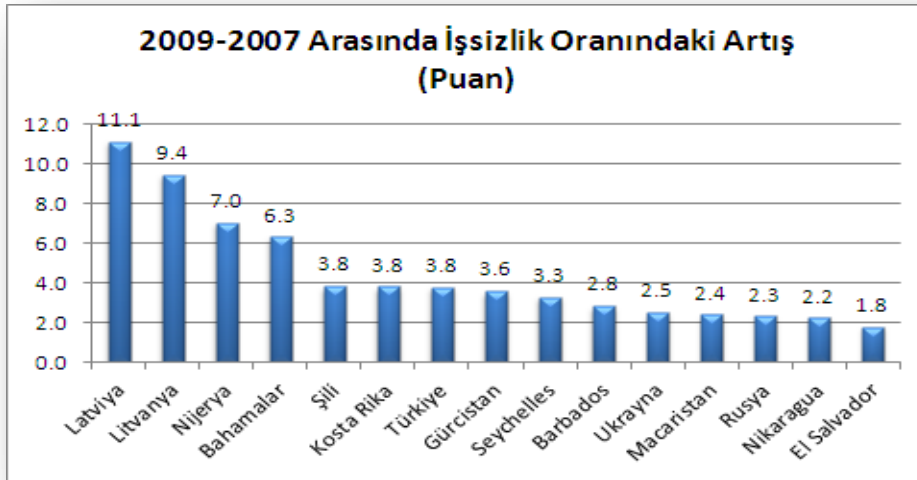
Kaynak: IMF, World Economic Outlook Veri Tabanı

AKP hükümeti yaşadığı rehavet ve ataletten kriz sürecinde de kurtulamamıştır. Ayak sesleri giderek artan kriz kapımıza dayandığında ise, teğet geçecek denerek, ciddiye alınmamıştır. AKP'nin bu ciddiyetsizliği, gelişmiş ekonomilerdeki krizi, Türkiye'nin kirizi haline getirmiştir. AKP'nin bu ataletin bedelini yüzbinler işsiz kalarak, iş adamları fabrikalarının kapısına kilit vurarak, esnaf kepenk kapatarak ödemek zorunda kalmıştır. Sonuçta Türkiye ekonomisi 1950 yılından sonra en sert 3. Daralmasını 2009 krizinde yaşamış (% 4,8), işsizlik % 14 gibi tarihi rekor seviyelere çıkmıştır. Oysa aynı dönemde bize benzer diğer ekonomiler yaklaşan küresel dalgaya karşı tedbirlerini zamanında alarak nispeten daha rahat koşullarla bu krizi aşmıştır.

Nitekim bize benzer ekonomiler 2008–2009 döneminde ortalama % 4,4'lük bir büyümeyi yakalarken, Türkiye ekonomisi aynı dönemde ortalama % 2,1 daralmıştır. Yine kriz döneminde Türkiye, benzer ekonomiler içinde işsizliği en hızlı artan 7. Ekonomi olmuştur.

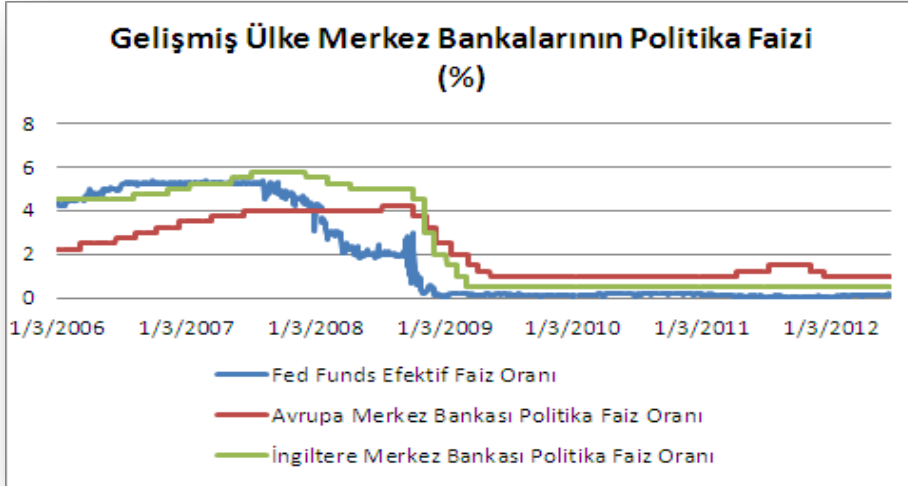

Kaynak: IMF, World Economic Outlook Veri Tabanı

Kaynak: IMF, World Economic Outlook Veri Tabanı

Küresel krizde gelişmiş ekonomiler bir yandan para musluklarını açarak ve faizleri sıfırlayarak, diğer yandan maliye politikasını gevşeterek büyüyen yangını söndürmeye çalışmıştır. Yaşanan kriz gelişmiş ekonomilerin krizi olunca, bu ülkelerin piyasaya sürdüğü sıfır maliyetli trilyonlarca dolar bize benzer gelişen ve yükselen ekonomilere hızla akmaya başlamıştır.

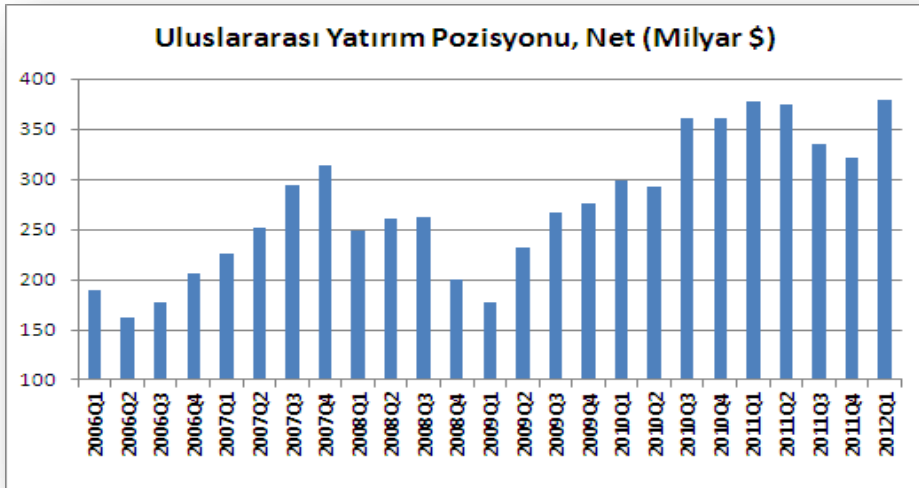
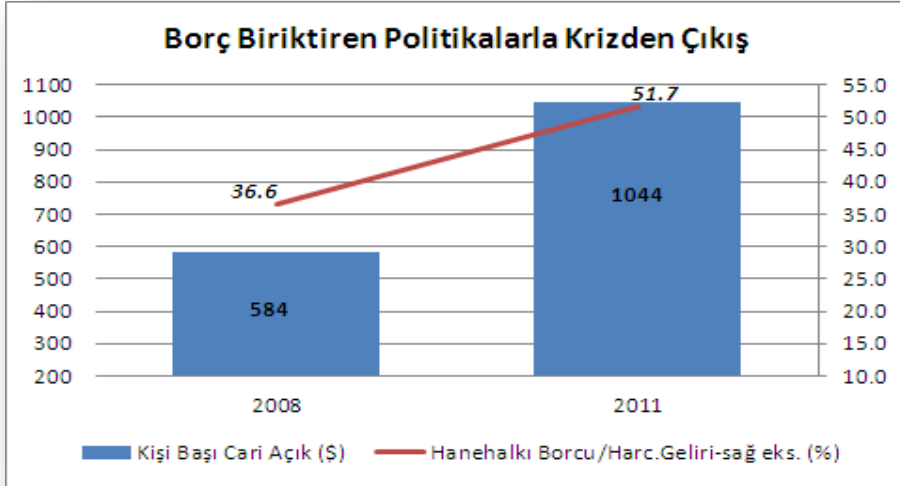
Kaynak: Turkey Data Monitor

Hükümet gelen krizi doğru okuyamamasının bedelini 2009 seçimlerinde oy kaybı yaşayarak ödemiştir. Bu oy kaybının verdiği panikle AKP, küresel ekonomideki bol likiditeye hiçbir tedbir almamış Türkiye ekonomisinde yeniden ciddi kırılmalıkların birikmesine bilerek göz yummuştur.

Nitekim 2009 krizinden sonra borçlanarak tüketmeye hız verilmiş 2011 yılında ekonominin ve ailelerin borçları rekorlar kırmıştır. Sonuçta 2011'de Türkiye, 77,2 milyar dolarlık (GSYH'ya oranla % 10) cari açıkla, dolar matbaasının başındaki ABD'den sonra dünyanın en fazla cari açık veren 2. Ekonomisi olmuştur. Yine bu çerçevede 2008–2011 döneminde 4 kişilik bir ailenin geliri sadece 22 dolar artarken, aynı dönemde aynı aileye düşen cari açık 1839 dolar birden artmıştır¹. Aynı dönemde her ailenin 100 liralık harcanabilir gelirin borcu 36 liradan 52 liraya çıkmıştır.

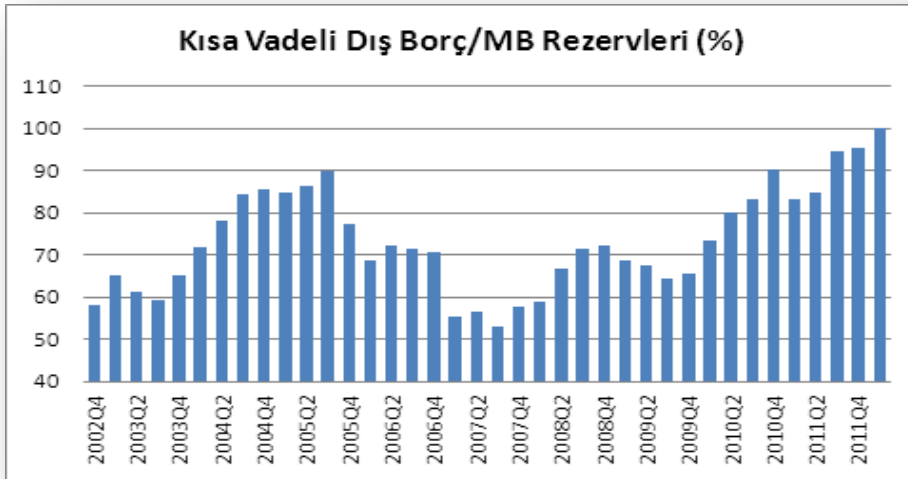
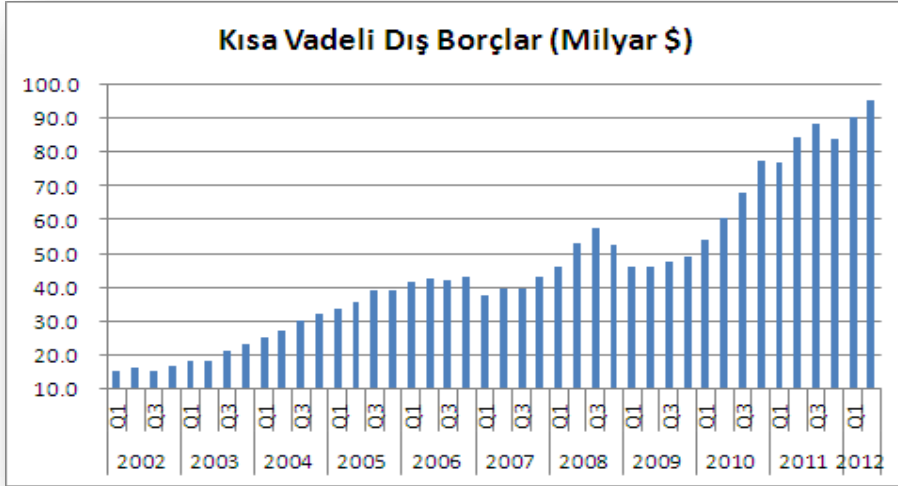
Diğer bir deyişle AKP, vatandaşın gelirini değil ama borcunu artırarak belirli bir satın alma gücünü ekonomiye enjekte etmiş bunun yarattığı refah algısıyla da 2011 seçimlerini karşılamıştır. Borçla döndürülen bu değirmen ekonomideki dengeleri alt üst etmiştir. Nitekim 2008'de 72 milyar dolar olan reel sektörün net döviz pozisyon açığı (döviz cinsinden varlıklar-yükümlülükler) 2011'de 118 milyar dolara çıkmıştır. Yine 2008'de 200 milyar dolar olan tüm ülkenin açık pozisyonu ise (net uluslararası yatırım pozisyonu) 2012'nin ilk üç ayına geldiğimizde 179 milyar dolar artarak 379 milyar dolara ulaşmıştır.

¹ 2008–2011 döneminde kişi başına gelir 5,5 dolar artarak 10 444 dolar olmuştur. Aynı dönemde kişi

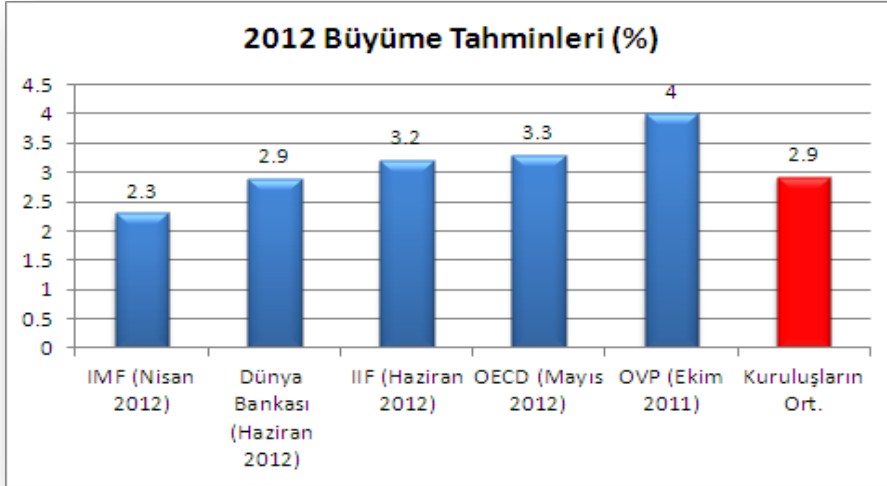
Kaynak: TCMB

2008'de 52,5 milyar dolar olan ülkenin kısa vadeli dış borç stoku ise 2012'nin Nisan ayında 95,2 milyar dolara yükselmiştir. **Buna karşın özellikle Merkez Bankası rezervlerinin ancak kısa vadeli dış borçları karşılayabildiği dikkati çekmektedir. Bu 2001 krizinden bu yana ilk kez karşılaşılan bir durumdur.**

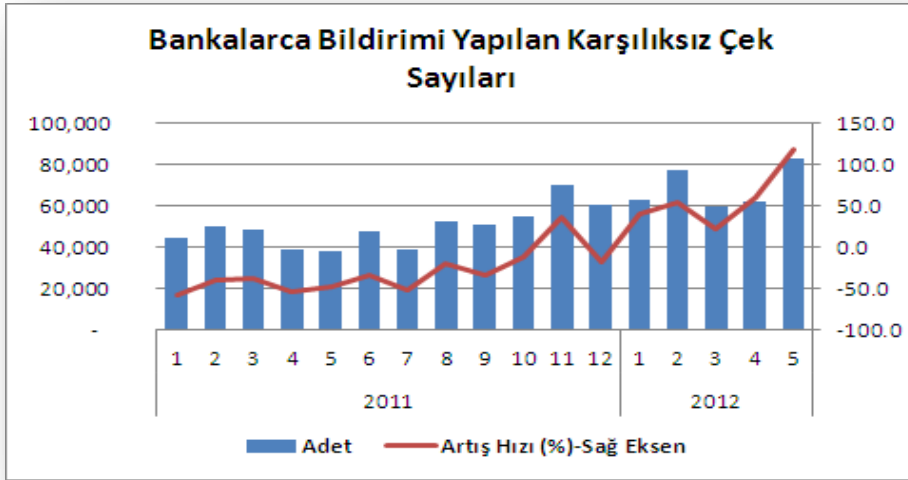
Kaynak: TCMB

2010-2011'de ekonomiyi borçla şişiren AKP'nin balonu 2012'de sönmeye başlamıştır. 2012'nin ilk üç ayında ekonomide ciddi bir yavaşlama başlamış, aynı yavaşlama yılın ikinci yarısında da devam etmiştir. Nitekim uluslararası kuruluşların güncel tahminleri de 2012 büyümesinin resmi hedef olan % 4'ün altında kalacağına işaret etmektedir. Yine IMF'nin rakamları 2010'da dünyanın en hızlı büyüyen 12. Ekonomisi olan Türkiye'nin 2011'de 15. Sıraya gerilediğini, 2012'de ise büyüme sıralamasında Türkiye'nin 123.lüğe gerileyeceğini ortaya koymaktadır.

Kaynak: Kuruluşların Güncel Tahminleri, OVP: Resmi Hedef, ( ): Tahmin Tarihi

2012'nin ilk aylarında ekonomideki yavaşlama gerek şirketlerin gerekse ailelerin borç ödeme kabiliyetinde sıkıntılarının başlamasına neden olmuştur. Nitekim 2011'in ilk beş ayında 220 bin civarında olan karşılıksız çek sayısı, 2012'nin aynı döneminde % 56,4 artarak 344 bini geçmiştir.

Kaynak: TCMB

Özetle AKP olağanüstü olumlu bir küresel iklimde ilk iktidar dönemini tamamlamış, bu dönemde ekonomide kalıcı istikrarı sağlayacak tedbirleri almayarak ciddi bir fırsatı heba etmiştir. İkinci iktidar dönemini kapsayan 2008–2011 döneminde ise küresel ekonomide gelişmiş ekonomilerin ciddi sıkıntılarla karşı karşıya olduğu bir dönem olmuştur. AKP, 2008–2009 yıllarında gelişmiş ekonomilerin krizini ciddiye almayarak krizi Türkiye'nin krizi haline getirmiştir. Nitekim bu dönemde bize benzer ekonomiler % 4,4'lük bir ortalama büyüme hızını yakalamasına karşın Türkiye, 2008–2009 döneminde % 2,1 daralmıştır. 2009'da işsizlik % 14 ile tarihi seviyelere çıkmıştır. 2009

yerel seçimlerinde oy kaybına uğrayan AKP'nin imdadına gelişmiş ülke merkez bankalarının kriz döneminde dünyaya pompaladığı sıfır maliyetli dolarlar yetişmiştir. Ekonomide ciddi kırılmalık biriktirme pahasına dış borçlanmaya hız verilmiş böylece ekonomide büyüme değil ama bir şişme yaratılmıştır. Nitekim 2011'de ülkenin döviz açığı (cari açığı) 77 milyar doları aşmış ve dolar matbaasının başındaki ABD'den sonra dünyanın en fazla açığını veren ülke Türkiye olmuştur.

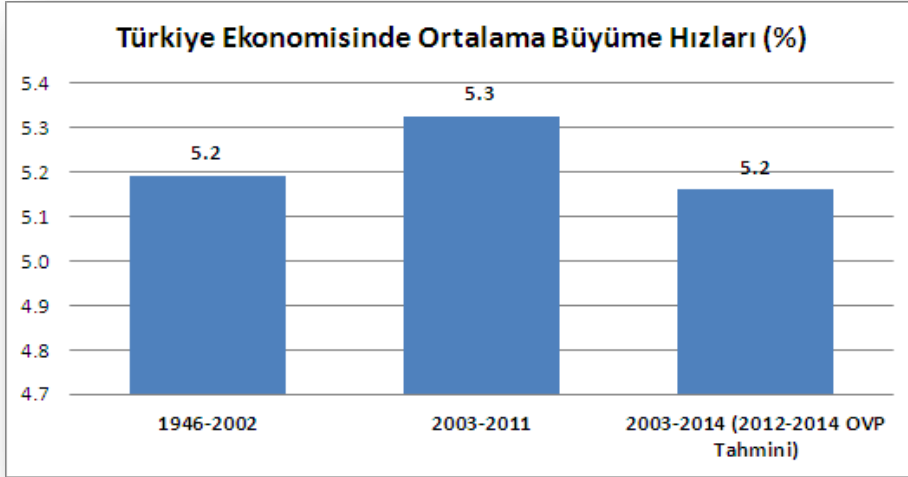
Böyle bir arka planda iktidar olan AKP ve onun propaganda makinası, hangi iddiada bulunursa bulunsun, ekonomide istikrarlı bir büyüme hızı AKP iktidarında yakalanamamış, vatandaşlarımızın nitelikli iş ve aş beklentisine cevap verilememiştir. Büyüme ve iş gücü rakamlarına bakmak bunu görmek için yeterli olacaktır.

AKP'nin Ekonomik Büyüme Karnesi: Aş ne kadar arttı?

Bir iktidarın ekonomide başarı göstergelerinden birisi kuşkusuz ekonomilerin büyüme hızıdır. Vatandaşın gelirin hızla artması ekonomide arzulanan bir durumdur. AKP ve onun propaganda makinesi ekonomideki başarı hikâyesini tamda bu alanda kurgulamaktadır. Oysa gerek Türkiye'nin tarihsel rakamları, gerekse diğer benzer ekonomilerin performansı ile mukayese edildiğinde büyüme konusunda şişirilen balon hemen sönmektedir.

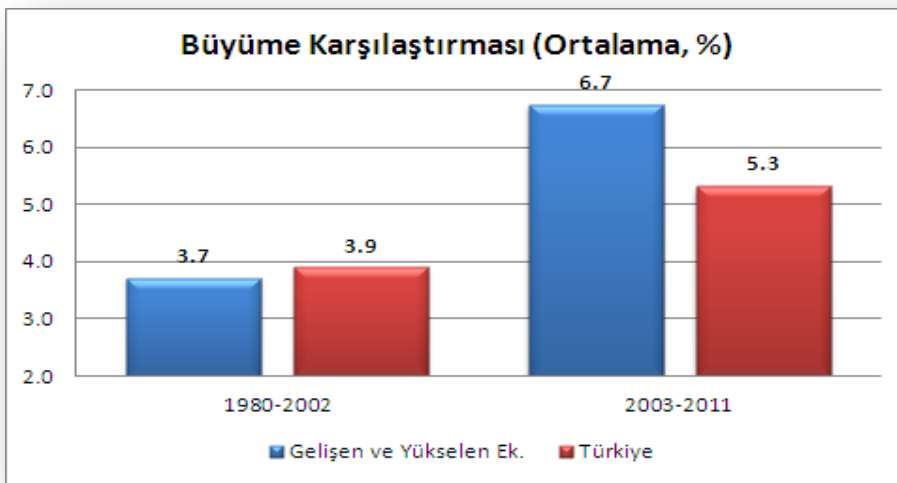
Türkiye 1946 yılında çok partili yaşama adımını atmış bu tarihten sonra, ara dönemler hariç, iktidarlar seçimle gelip seçimle gitmeye başlamıştır. Dolayısıyla 1946 yılı iktidarların büyümedeki performansını ölçmek için temel bir yıl olarak alınabilir. Bu çerçeveden bakıldığında 1946 ile AKP'nin iktidar olduğu 2002 sonuna kadar tüm iktidarların büyüme ortalaması % 5,2 olmuştur. AKP'nin 2003–2011 yılları arasındaki iktidar döneminde ise ortalama büyüme hızı % 5,3 olarak gerçekleşmiştir. 2012–2014 dönemi için AKP'nin ön gördüğü büyüme oranları dikkat alındığında ise AKP'nin tüm iktidar dönemini kapsayan 2003–2014 döneminde ortalama büyüme hızının % 5,2 olduğu hemen görülecektir. Rakamlar AKP'nin bu ülkedeki geliri, ancak kendinden önceki iktidarlar kadar artırabildiğini açıkça ortaya koymaktadır. Daha önceki iktidarlar döneminde vatandaş cebine her yıl ilave 5 TL koyduysa, AKP döneminde de ancak 5 TL cebe girmiştir.

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

Yaratılan bir başka yanlış algılama ise sanki dünyada başarı hikâyesi yazan tek ülkenin Türkiye olduğudur. Oysa bize benzer ekonomilerin büyüme rakamlarına bakıldığında 2003–2011 döneminde bu ülkelerin Türkiye’den çok daha başarılı bir performans gösterdiği görülmektedir. Nitekim 1980–2002 arasında Türkiye’deki iktidarlar geliri her yıl ortalama % 3,9 oranında artırırken, bize benzer ekonomileri yöneten diğer iktidarlar aynı dönemde yönettikleri ülkelerin gelirlerini her yıl ortalama % 3,7 oranında artırmıştır. Bu, 1980–2002 yılları arasında Türkiye’yi yöneten iktidarların bize benzer diğer ekonomilerin iktidarlarına göre daha başarılı olduğunu ortaya koymaktadır. **Oysa AKP’nin iktidar olduğu 2003–2011 arasında Türkiye’nin ortalama büyüme hızı % 5,3 iken, bize benzer diğer ekonomileri yöneten iktidarların yarattığı ortalama büyüme hızı % 6,7’dir. Rakamlar ortadadır. Gelir artırma yarışında AKP, bize benzer ekonomileri yöneten diğer iktidarların gerisinde kalmıştır.**

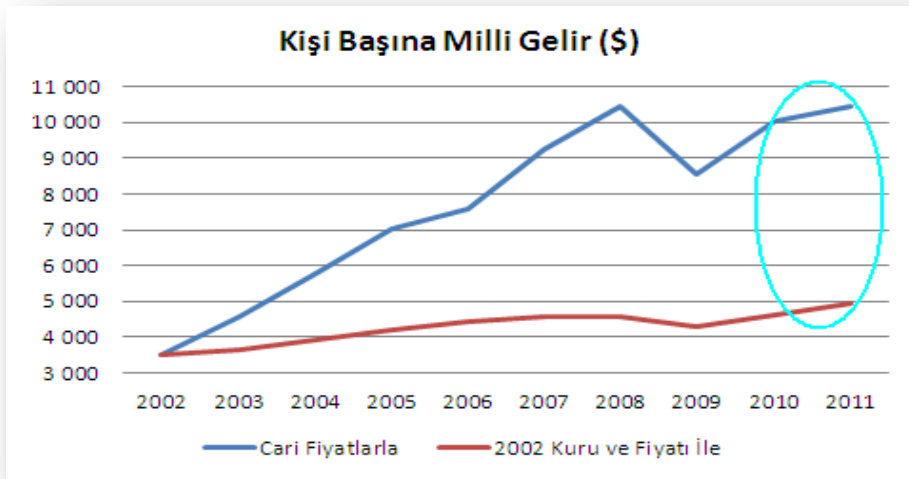
Kaynak: IMF, World Economic Outlook Veri Tabanı

Büyüme konusunda yaratılan bir başka yanılgı, kişi başına gelir konusundadır. AKP ve onun medyası kişi başına GSYH' nın 2002'den 2011'e üç kat artarak (% 200) 10 444 dolar olduğunu sürekli ifade etmektedir.

Ekonomideki büyüme hızı sabit fiyatlarla ifade edilirken, kişi başına gelir cari fiyatlarla ve dolar cinsinden ifade edilerek gerçek gelir artışı gizlenmekte, rakam şişirilerek kamuoyuna servis edilmektedir. Oysa fiyatlardaki artış ve dolar kurundaki değişimler arındırıldığında kişi başına gelirdeki gerçek artış çok daha sınırlıdır.

AKP, 2002 sonunda iktidara gelmiştir. 2002 fiyatları ve dolar kuru baz alınarak kişi başına gelirin seyrine bakıldığında 2002'den 2011'e kadar geçen sürede kişi başına gelirin 3 kat yerine 1,4 kat (% 41) arttığı anlaşılmaktadır. 2002 fiyatı ve kuruyla kişi başına gelir 4937 dolardır. 2011'de kişi başına düştüğü söylenen 10 444 dolarlık gelirin, 5506 doları AKP'nin yarattığı köpükten başka bir şey değildir.

Büyüme ve gelir konusunda yaratılan bilinçli bir diğer yanılgı ise Türkiye'nin küresel ekonomide işgal ettiği yer ile ilgilidir. Türkiye, 1999 yılından bu yana G-20 üyesi olmasına karşın AKP sanki kendi iktidarında Türkiye'nin bu kulübe üye olduğu gibi bir hava yaratmaktadır. **Oysa Türkiye, 1980'li yıllardan bu yana dünyanın en büyük 20 ekonomisinden birisidir². 1980'de 18. Büyük ekonomi olan Türkiye, 1987'de 14'üncü, 1990'da 15'inci büyük ekonomi iken; G-20 üyesi olduğu 1999'da ve AKP'nin iktidara geldiği 2002'de, öncesinde yaşanan yıkıcı doğal afetler ve krize rağmen, 17'inci büyük ekonomi olarak küresel ekonomideki yerini almıştır. AKP'nin anlattığı tüm başarı hikâyelerine rağmen Türkiye'nin dünya ekonomisindeki konumu bu dönemde çok değişmemiş ve Türkiye 2011'de dünyanın en büyük 16. Ekonomisi olmuştur.**

Kaynak: TÜİK rakamlarından kendi hesaplamamız

² Satın Alma Gücü Paritesine (SAGP veya PPP) göre

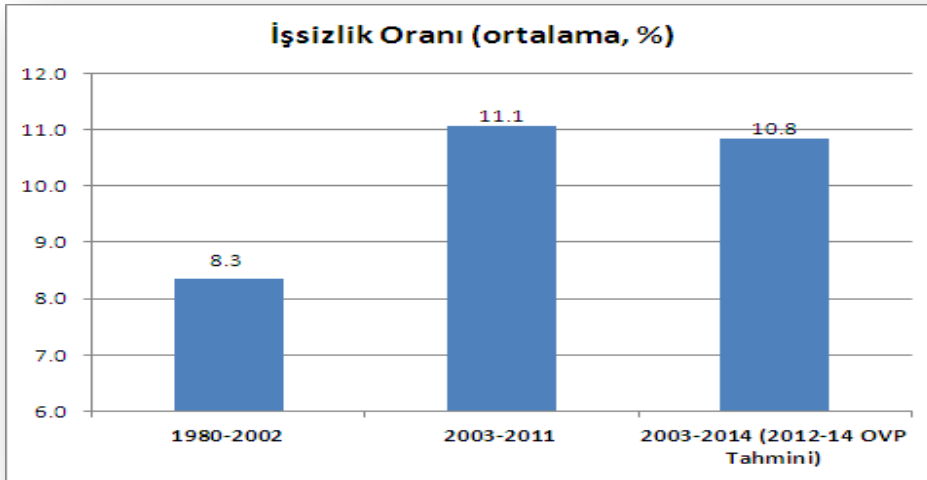
AKP'nin İstihdam Karnesi: İş ne kadar arttı?

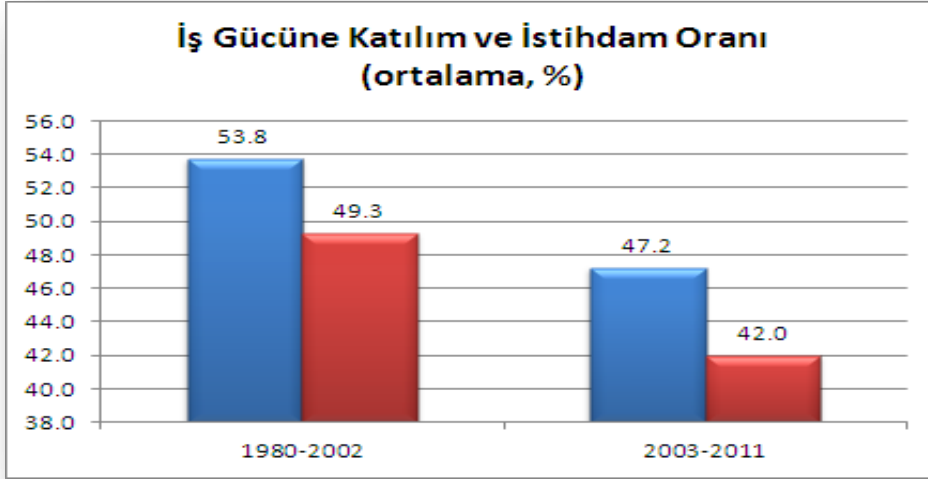
Bir ekonominin en temel başarı göstergesi vatandaşlarına ne kadar iş ve istihdam yarattığı ile ölçülür. AKP'nin ekonomi politikaları bu konuda tamamen çökmüştür. Nitekim 1980–2002 arasında ortalama işsizlik oranı % 8,3 iken; AKP'nin başarı hikâyeleri yazdığını iddia ettiği 2003–2011 arasında ortalama işsizlik oranı % 11,1 olmuştur. AKP'nin 2014'e kadar resmi işsizlik oranı hedefleri dikkate alındığında ise 2003–2014 döneminde ortalama işsizlik oranının % 10,8 olacağı ortaya çıkmaktadır. Tablo oldukça nettir. 1980–2002 arasındaki tüm iktidarlar işsizliğe çözüm konusunda AKP'ye göre çok daha başarılı bir performans göstermiştir.

AKP iktidarında işsizlik artmakla kalmamış, en önemli kaynağımız olan iş gücü çalışma yaşamından da çekilmeye başlamıştır. Nitekim 1980–2002 yılları arasında çalışma çağındaki her 100 kişiden 54'ü işgücüne katılırken; AKP iktidarında bu 47 kişiye düşmüştür. Yine 1980–2002 arasında çalışma çağındaki her 100 kişiden 49'una iş verilebilirken, AKP iktidarı döneminde bu sayı 42'ye düşmüştür.

İstihdamdaki bu kayıp oldukça önemlidir. Nitekim 2003–2011 döneminde Türkiye'nin **ortalama** nüfusu 70 milyon 318 bindir. Bu büyük ailenin **ortalama** 21 milyonu çalışarak yani yaklaşık üç kişiden biri çalışarak, aynı dönemde **ortalama** 833 milyar TL gelir yaratmıştır. Bu 2003–2011 döneminde kişi başına ortalama gelirin 8182 dolar olduğu anlamına gelmektedir.

Oysa aynı ailedeki çalışan sayısı tıpkı 1980–2002 dönemindeki gibi kalsaydı, çalışan sayısı 24,6 milyon kişiye çıkacak ve 2003–2011 döneminde büyük aileye gelen ortalama gelir 833 yerine 976 milyar TL olacaktı. Diğer bir ifadeyle kişi başına ortalama gelir 9600 dolara kadar çıkacaktı. Büyük ailedeki çalışan sayısının düşmesi, kişi başına 1417 dolardan mahrum kalınması anlamına gelmektedir. AKP'nin istihdam yaratmayan politikalarının bedeli işte budur.

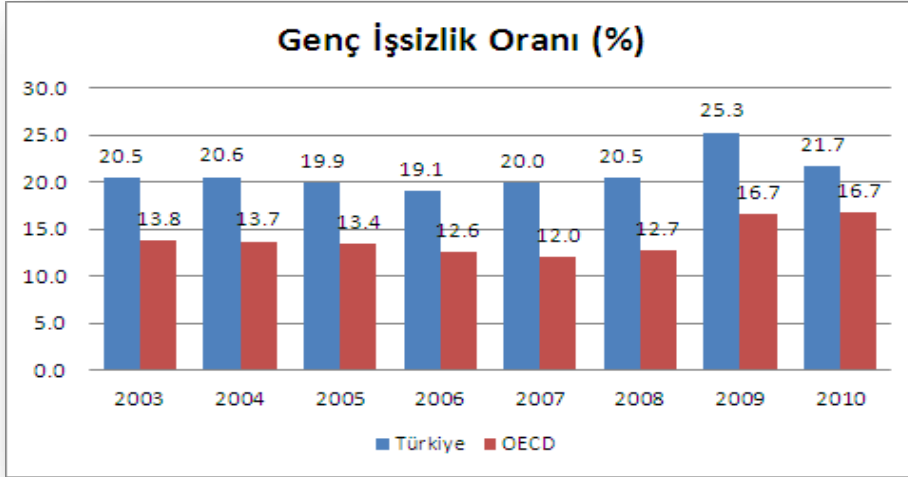

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

Özellikle gençlerine iş ve istihdam sağlayamayan bir ekonominin ileriye umutla bakması mümkün değildir. AKP iktidarında Türkiye, en önemli kaynağı olan beşeri kaynaklarını ve özellikle gençlerini üretim sürecine dâhil edememiştir. Nitekim bizim de üyesi olduğumuz Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı'na (OECD) üye ülkelerde genç işsizliği 2003–2010 arasında % 14–17 bandında seyrederken, aynı işsizlik oranı Türkiye'de % 19–22 bandında hareket etmiştir.

Benzer şekilde AKP iktidarında kadınlarımıza da iş ve istihdam sağlanamamış, daha da kötüsü kadınlarımız AKP iktidarında çalışma yaşamından giderek uzaklaşmış evlerine kapanmıştır. Nitekim 1994'de çalışma çağındaki her 100 kadından 33'ü (% 33,2) iş gücüne katılırken; 2010'da bu sayı 30'a (% 30,2) düşmüştür. Düşen katılım oranına rağmen kadınlar arasındaki işsizlik ise artmaya devam etmiştir. 1994'de % 8,3 olan kadın işsizliği, 2010'da % 13,3 olmuştur. Oysa OECD ülkelerinde kadınların hem iş gücüne katılımı hem de istihdam oranı sürekli artmış, işsizlik ise gerilemiştir. Nitekim 1994'de OECD'de her 100 kadından 58'i iş gücüne katılırken 2010'da bu sayı 62'ye çıkmıştır. Aynı dönemde kadınlar arasındaki işsizlik ise % 8,5'den % 8,2'ye gerilemiştir.

Kaynak: OECD

Vatandaşına iş ve istihdam sunamayan bir ekonomide vatandaşın yaşam koşullarının iyileşmesi mümkün değildir. Nitekim 2010 yılında Türkiye’de nüfusun:

- % 87,5’i, (62,4 milyon kişi) evinden uzakta bir hafta tatile çıkamamaktadır,
- % 81,7’si (58,3 milyon kişi) evinde eskiyen masa, sandalyesini değiştirememektedir,
- % 63,3’ü (45,2 milyon kişi) iki günde bir et, tavuk veya balık içeren bir kap yemek yiyememektedir,
- % 57,9’u (41,3 milyon kişi) borç ve taksit ödemeleri altında ezilmektedir,
- % 37,2’si (26,5 milyon kişi) eskiyen kıyafetlerini yenisi ile değiştirememektedir.

Sonuç olarak başarı hikâyeleri yazılan ve sürekli methiyeler düzülen AKP’nin ekonomide yarattığı tablonun cilası kaldırılınca karşılaşılan tablo düşündürücüdür. Bunu görebilmek için rakamlara ön yargısız bakmak yeterli olacaktır. Geliri istikrarlı, kalıcı ve hissedilir bir şekilde artıramayan, kendi iş gücüne nitelikli ve çok sayıda iş imkânı sunamayan AKP, çareyi 1970’lerin ikinci yarısında özellikle ABD’de neo-muhafazakârların sadakatle uyguladığı neo-liberal ekonomi politikalarına sarılmakta bulmuştur. Bu politika “vatandaşın gelirini artıramıyorsan, borcunu artır” prensibi üzerinden çalışmaktadır. Böylece vatandaşın sürekli artan borçları seçimlerde bizzat AKP tarafından şantaj konusu yapılır olmaktadır. Sonuçta AKP’nin istikrar sürsün, borçlar büyüsün yaklaşımı vatandaşa yapılmış bir şantajdan başka bir şey değildir.

Cumhuriyet Halk Partisi vatandaşına kalıcı, istikrarlı ve yüksek bir gelir artışı sağlamayı taahhüt etmektedir. AKP tarafından ekonomide biriktirilen tüm kırılğanlıklar ancak bu şekilde aşılabilir. Vatandaşlarımızın gelirini istikrarlı bir şekilde artırarak hem borçlarını ödemesi böylece aldığı evin tapusundan, arabasının ruhsatından banka mührünü kaldırması mümkün olacak, hem de hak ettiği yaşam standardına ulaşması ve geleceğe güvenle bakması sağlanmış olacaktır.

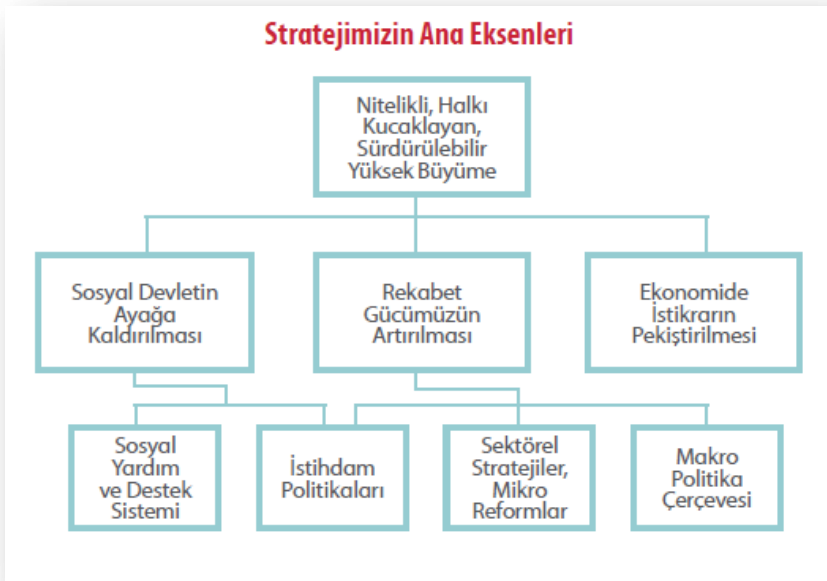
Cumhuriyet Halk Partisi ekonomide bunu nasıl gerçekleştirecektir? Üreten, ürettiğini hakça paylaşan bir Türkiye'yi vatandaşına nasıl sunacaktır? Bunun cevabı Cumhuriyet Halk Partisinin benimsediği Ekonomi Stratejisinin ana hatlarıyla verilmektedir.

CHP Ekonomi'de Güçlü Türkiye, Daha Çok Üretim, Daha Çok Refah Diyor: Yol Haritamız Hazır!

Cumhuriyet Halk Partisi, ekonomik gelişmenin temel amacının, üretimin artırılması bu sayede artan refahın adaletli bir şekilde paylaşılması olduğuna inanmaktadır. Cumhuriyet Halk Partisi, yüksek büyüme hızlarını sağlamanın yanında nitelikli, halkı kucaklayan, bütün sektörler yayılan ve tüm çalışanlarca hissedilir sürdürülebilir bir büyümeyi hedeflemektedir.

Hedef halkıyla üreten ve yarattığı refahı halkına yayan bir Türkiye'dir. Bu çerçevede Cumhuriyet Halk Partisi:

Nitelikli, kalıcı ve yüksek büyüme ile Türkiye'yi dünya ekonomi liginin üst sıralarına taşımayı,
İşsizliği hızla azaltmayı, düzgün ve nitelikli istihdam yaratılmasını kolaylaştırmayı, başta kadınlar ve gençler olmak üzere toplumun geniş kesimlerinin üretim süreçlerine katılımını sağlamayı,
Yoksulluğu yönetmeyi değil, yoksulluğu bitirmeyi,
Toplumsal gelişme ve dayanışmayı güçlendirmeyi,
Bölgesel gelir ve gelişmişlik farklarını azaltmayı amaçlamaktadır.
Cumhuriyet Halk Partisi tüm bu amaçlara ulaşmak için uçayaklı bir stratejiyi iktidarında uygulamaya koyacaktır.

Cumhuriyet Halk Partisinin ilk ve en önemli stratejik tercihi sosyal devletin yeniden ayağa kaldırılmasıdır. Yoksulluğun arkasında; yüksek işsizlik, kayıt dışı çalışma, düşük ücretler, aşındırılan örgütlü toplum, etkin olmayan sosyal güvenlik, yetersiz sağlık ve sosyal destek, niteliksiz eğitim ve beceri kazandırma sistemleri yatmaktadır.

Vatandaşlarımızın ihtiyaç duyduklarında ulaşabileceklerinden emin oldukları evrensel, hak temelli ve yeterli bir sosyal destek sistemi güçlü bir iç talep ve ekonomik dalgalanmalara karşı daha kuvvetli bir ekonomi için gerekliliktir. Bugün dünya nüfusunun yaklaşık % 20'si sosyal güvenlik ve destek şemsiyesi altındadır ve yaşanan küresel kriz özellikle istikrarlı bir iç talep için güçlü bir sosyal destek sisteminin önemini göstermiştir. Güçlü bir sosyal güvenlik ve destek sistemi vatandaşı kapsayıcı, kucaklayıcı büyüme için de gerekliliktir.

Sosyal dayanışmayı güçlendirerek ve vatandaşlara asgari bir yaşam düzeyini garanti ederek, iç talepteki aşırı dalgalanmaları önleyecek yüksek ve istikrarlı bir büyümenin alt yapısını Cumhuriyet Halk Partisi olarak mutlaka sağlayacağız.

Cumhuriyet Halk Partisi nitelikli, sosyal güvenceli işleri vatandaşına sunacak bir iş gücü piyasasını ve ekonomik yapıyı da mutlaka sağlayacaktır. AKP'nin ülkemizi tanıştırdığı kavramlardan birisi de "istihdam yaratmayan" büyümedir. Biz bu kavramı gündemden düşürecek, istihdamı istikrarlı ve yüksek miktarda artırarak büyümenin vatandaş tarafından hissedilmesini mutlaka sağlayacağız.

Kayıt dışılığın önlenmesinde, eğitimin kalitesinin yükseltilmesinde ve iş gücüne beceri kazandırılmasında devletin olanaklarını seferber edeceğiz. Bu çerçevede AKP'nin rövanş alma duygusuyla getirdiği "eğitimde 4+4+4" uygulamasının rekabet gücümüz üzerinde yaratacağı olumsuz etkiye mutlaka son verilecektir. Bu çerçevede yavrularımıza ve gençlerimize mümkün olduğunca geç yetenek belirleme, mesleğe geç yönlendirme ilkeleri uygulanarak eğitimde ve hayatta fırsat eşitliği korunacaktır.

1980 sonrasında başlayan ve özellikle AKP iktidarında ağırlaşan çalışma hayatında örgütlülüğün aşındırılmasına yönelik girişimler kapsayıcı büyüme ve sağlıklı bir talep artışı önünde ciddi bir engel oluşturmaktadır. Vatandaşlarımızın hissedeceği kapsayıcı büyümeyi sağlamak ve istikrarlı bir talep için örgütlü toplumu yeniden ayağa kaldıracağız.

İkinci stratejik tercihimiz ekonominin uluslararası rekabet gücünü artırmaktır. Başta sanayi olmak üzere dış rekabete açık sektörler öncülüğünde yüksek ve istikrarlı bir büyüme, refahı artırma, AB'ye yakınsama ve dünya ekonomi liginde üst sıralara tırmanma için gereklidir.

Bu çerçevede kendi iş gücümüzü, rekabetçi üstünlüklerimizi, küresel ve bölgesel düzeydeki gelişmeleri ve teknolojik yenilikleri dikkate alan yeni bir büyüme stratejisine Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında mutlaka geçeceğiz. Üretim deseninin hızla yenilenmesini, yüksek büyüme potansiyeli olan

sektörlerde atılım sağlanmasını, geleneksel sektörlerin yüksek katma değer yaratan bir yapıya kavuşmasını destekleyeceğiz.

Ekonomik ve sosyal politikalarda; çevre, su ve küresel ısınma alanlarındaki öncelikleri dikkate alacak ve sürdürülebilir kalkınmayı gözeteceğiz.

Gelişen ve zenginleşen her ekonominin temelinde yaratıcı ve akıllı kentler bulunmaktadır. Günümüzde uluslararası rekabet sadece ülke ve şirketler arasında değil, kentler arasında da gerçekleşmektedir. Bu nedenle "akıllı büyüme" ilkelerine sadık kalarak kentlerimizi yaşanabilir, uluslararası arenada rekabet edebilir konuma getireceğiz.

Üçüncü stratejik tercihimiz ekonomide kalıcı istikrarın sağlanmasıdır. Ekonomide dalgalı büyüme, enflasyon ve sürdürülemez borç yükü gibi dengesizliklere yol açılmaması, kaynakların etkin ve verimli şekilde kullanılması temel tercihimiz olacaktır. Cumhuriyet Halk Partisi ekonomide istikrarı pekiştirecektir. AKP'nin, ekonominin günlük işleyişine son yıllarda daha da artan müdahalelerini, keyfi uygulamalarını ortadan kaldıracak, öngörülebilirliği ve şeffaflığı artıracak düzenlemeleri Cumhuriyet Halk Partisi mutlaka gerçekleştirecek ve gün ışığında yönetim anlayışını hayata geçirecektir.

Tüm bu stratejik tercihleri gerçekleştirmek için maliye, para, düzenleyici denetleyici çerçeve, istihdam ve sosyal destek politikalarını koordinasyon içinde uygulayacağız. Verimliliği ve rekabet gücünü destekleyen yapısal (mikro) reformları hayata geçireceğiz. Ekonomide politika oluşturma sürecine sosyal tarafların azami katılımını sağlayacağız.

Türkiye artık bir yol ayrımına gelmiştir. AKP hükümetinin geçtiğimiz 10 yıl boyunca uyguladığı politikalar rekabet gücümüzü aşındırmış, gelir dağılımını bozmuş, yoksulluğu derinleştirmiş, istihdam yaratamamış, kalıcı ve yüksek bir büyümeyi sağlayamamıştır.

Ülkenin artan sorunları ve beliren riskler Cumhuriyet Halk Partisi'nin önüne tarihi bir sorumluluk koymaktadır.

Bu sorumluluğun bilinciyle Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında;

*Rekabete açık sektörlerde üretimi hızla artıran,
Fiziki ve beşeri kaynaklarının bütününe harekete geçiren,
Verimliliğe dayanan, katma değer ve istihdam yaratan bir ekonomik yapıya sahip,
Devletin şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri çerçevesinde hareket ettiği,
Vatandaş haklarının ve güvencelerinin ön planda olduğu,
İşverenlerin, hükümetin keyfi uygulamalarına ve tehditlerine tabi olmadığı,
Yoksullukla ve adaletsiz gelir dağılımıyla savaşın öncelikli olduğu,
Tüm vatandaşların eğitim ve sağlık endişelerinin giderildiği,
Gelecek korkusunun yerini umuda bıraktığı, vatandaşların onurlu ve mutlu hayat sürdüğü bir Türkiye'ye ulaşacağız.*

Cumhuriyetin 100. Yılına Doğru Yeni Sanayi Politikası Çerçevesi

Cumhuriyet Halk Partisinin politika oluşturma süreçlerinde katılımı önemseyen, çözüme katkı sunacak kesimlerle dayanışmayı güçlendiren ve şeffaflığı öne çıkartan yönetim anlayışı doğrultusunda Ekonomi Politikaları Genel Başkan Yardımcılığı bünyesindeki çalışmalarda politikalarımıza katkı sunacak paydaşlarla yakın çalışma öne çıkarılmaya çalışılmıştır.

Bu çerçevede Cumhuriyetimizin 100. Kuruluş Yıldönümü olan 2023 Yılı vizyonu ile hazırlanan ve Partimizin iktidarında uygulayacağı ekonomi politikalarının çatısını oluşturan ekonomi stratejimizin çalışmalarına üniversitelerimizdeki akademisyenlerin, iş dünyasındaki teknokratların vb. farklı kesimlerin katılımı sağlanmış, görüş ve önerilerinden yararlanılmıştır.

Yine bu doğrultuda Genel Başkan Yardımcılığımız bünyesinde KOBİ ve Enerji Komisyonları kurulmuştur. KOBİ Komisyonu sanayi kesiminden ve iş hayatından gelen milletvekillerimizden müteşekkildir. Böylece özellikle KOBİ'lerin sorunlarını yakinen bilen, bu sorunlara muhatap olmuş milletvekillerimiz aracılığıyla KOBİ'lerimize ilişkin politikaların oluşturulmasının yerinde olacağı düşünülmüştür.

Benzer şekilde Enerji Komisyonumuz aracılığıyla partimizin Enerji, Madencilik ve Diğer Altyapı Yatırım Stratejilerinin tespiti katılımcı bir anlayışla gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. Komisyon politika oluşturma sürecini; ilgili meslek odaları, sektör örgütleri, sendikalar ve üniversitelerle diyalog içinde yürütmektedir. Bu çerçevede Meclis gündemindeki Yasa tasarıları hakkında söz konusu paydaşların görüşlerine başvurulmaktadır.

Cumhuriyet Halk Partisi görüşlerinin kamuoyu ile daha şeffaf paylaşılması politikası çerçevesinde Genel Başkan Yardımcılığımız bünyesinde periyodik yayınlar çıkarılmaya başlanmıştır. Bu raporlardan ilki –Ekonomik Görünüm– özellikle güncel ekonomik verileri dikkate alarak ve analitik bir bakış açısıyla ekonomik gelişmeler hakkında Partimizin görüş ve eleştirilerini kamuoyuna duyurmaktadır. Söz konusu raporun elektronik ortamdaki dağıtımı ekonomi ile ilgili köşe yazarlarına, muhabirlere ve diğer ilgili kesimlere yapılmaktadır.

Yine bu çerçevede özellikle örgütlerimizin çalışmalarına yararlı olmak ve sahada kullanılacak veri ve ekonomik tespitleri yansıtmak üzere Eko Bülten Raporu aylık frekansta yayımlanmakta ve internet ortamında yayımlanmaktadır.

Partimizin sosyal demokrat kimliğine paralel olarak ekonomik söylemlerimizde de değişikliğe gidilmiş özellikle sosyal devletin yeniden ayağa kaldırılması, ülkemizin kendi kaynak ve üstünlüklerini dikkate alan rekabet gücümüzü gözeterek ekonomi politikaları ve istikrarın pekiştirilmesi temel tercihlerimiz olarak söylemlerimizde ön plana çıkarılmıştır. Bu söylem özellikle iş

adamlarımız ve sivil toplum örgütleri ile gerçekleştirilen çalışmalarda yoğun olarak kullanılmıştır.

Tüm bu faaliyetler partimizin kitlelere kendini daha iyi anlatabilmesi ve kapsayıcı politika oluşturma çabası çerçevesinde gerçekleştirilmiştir.

Sanayi sektörü, ekonomik büyüme ve kalkınma sürecinde kritik bir rol oynar. Sanayi sektörü, teknolojik gelişmeye ve verimlilik artışına daha açıktır. Sanayi sektörü üretmiş olduğu yatırım, tüketim ve ara mallarıyla tarım ve hizmetler sektörlerinin gelişmesinde kritik bir işleve sahiptir. İhracat yapma ve istihdam yaratma kapasitesi yüksektir. Sanayi sektörünün bu nitelikleri dikkate alınarak Partimizin iktidarında uygulayacağı sanayi politikaları bu raporla tasarlanmış ve kamuoyuna duyurulmuştur.

1980'li yıllarda başlayan ve AKP iktidarıyla en ağır şekliyle uygulanan neo-liberal ekonomi politikaları sanayi tabanımızın hızla aşınmasına neden olmuştur. Bu dönemde "sanayi ile hizmetler, yatırım ile tüketim gibi sektörel ve niteliksel ayrımların önem taşımadığı; ulusal sanayi tarafından üretilse bile ihtiyaç duyulan sanayi ürünlerinin ithalat yoluyla karşılanmasında hiçbir sakınca görülmediği" bir ekonomi anlayışıyla ülke yönetilmiştir. Yine bu dönemde küresel sermaye hareketlerinin ülkemizin rekabet gücü üzerinde suni biçimde yarattığı baskılar göz ardı edilmiştir. Sonuçta üretimin ve dolayısıyla ihracatın ithalat bağımlılığı giderek artmış, ülkemizde kalacak iş ve istihdam olanakları dışarıya transfer edilmiştir.

Tüm bu sorunlar, merkezine sanayi sektörünü almak üzere, üretimi ve üretene gözetken ekonomi politikalarının uygulamaya konulmasını zorunlu kılmaktadır. CHP bunun farkına vararak ekonomi politikalarını bu ihtiyaç üzerine inşa etmiştir. Bu çerçevede partimizin yeni sanayi politikaları çerçevesini çizen bu rapor ilgili tüm paydaşların da görüşleri doğrultusunda 2011 seçimlerinden önce kaleme alınmıştır. Partimiz Genel Başkan Yardımcısı Sayın Umut Oran'ın katkısı ve koordinasyonunda konuyla ilgili sanayi odaları, dernekler ve akademisyenlerin görüşleri alınmış ve uzman kadroların da desteğiyle CHP'nin iktidarında uygulayacağı Yeni Sanayi Politikaları şekillendirilmiştir. Böylece yalnızca sorun tespiti ve analiziyle yetinilmemiş, çözüm üreten CHP şiarıyla partimizin sanayi sektörüne yönelik politikalarının çerçevesi de çizilmiştir.

Eğitim

Eğitim, beslenme kadar vazgeçilmez bir ihtiyaç ve temel bir insan hakkıdır. Çağımızda sosyal açıdan adil ve ekonomik açıdan başarılı bir toplum yaratmanın başlıca yolu eğitimin en üst düzeye taşınmasıdır. Eğitimin ekonomik ve toplumsal dönüşümdeki önemi, başarılı ülke deneyimlerinde de açık bir şekilde görülmektedir. Bu çerçevede, ekonomik ve toplumsal dönüşümlerin gerçekleştirilmesi için, eğitim politikaları bilimsel, sevgi, hoşgörü ve barışa dayalı, gündelik siyasetin çekişmelerinden uzak ve kurumsal bir şekilde oluşturulmalıdır.

İnsan odaklı politikayı düşünce ve faaliyetlerinin merkezine koyan CHP için eğitim, sağlayacağı ekonomik, kültürel ve siyasi yararların ötesinde, kendi başına bir amaçtır. Eğitim hakkının evrensel olarak ülkemizin her yurttaşı için karşılanması CHP'nin öncelikli siyasi hedefidir. CHP, kapsamlı ve çağdaş bir eğitim reformu gerçekleştirecek, bilgi çağının gereklerine uygun, çağdaş, laik, demokratik, yeni bir eğitim sistemi kuracaktır.

CHP, eğitim sisteminin eşitlikçi bir yapıda oluşturulması, çocuk, genç ve yetişkin tüm yurttaşlara fırsat eşitliği sunacak ve önlerini açacak şekilde temellendirilmesi gerektiğini savunmaktadır. Eğitim kurumlarının Cumhuriyet ilkelerine bağlı, demokratik ve laik değerleri benimsemiş, insan hak ve özgürlüklerine saygılı yurttaş yetiştirme işlevini yerine getirmesi konusunda kararlıdır.

Eğitim, insanın geleceğini belirleyen en önemli güçtür. Eğitim, insanın kendi yaşamını kendisinin belirlemesi için kişisel olanak yaratır. Eğitilmiş birey yaşamını kendi koşullarına göre daha verimli bir biçimde planlayabilir. Eğitim, insanlara karar verme özgürlüğü ve bilinçli ve bağımsız bir yaşam sağlar. Eğitime yatırım, bireysel özgürlüğe ve toplumsal gelişmeye yatırımdır. Bir başka deyişle, eğitim, yalnızca ekonomik yaşam standardını yükseltmekle kalmayıp, bir bütün olarak bireyin yaşam kalitesini artırmakta ve demokrasi için gerekli olan sosyal, ekonomik ve kültürel altyapının oluşmasına katkıda bulunur. Siyasi hedefinin merkezine özgür insanı yerleştiren CHP için eğitim, özgür insan ülküsünün gerçekleştirilmesini sağlayacak en önemli kaynaktır.

Sosyal demokrasinin temel hedefi, kendilerini sürekli olarak geliştiren özgür insanların oluşturduğu eşitlikçi bir toplum düzeni yaratmaktır. Yoksul bireylerin toplumun sunduğu olanaklardan hak ettikleri payı almalarını sağlayacak en önemli araç eğitimidir. Eğitim zayıf konumda olanları güçlendirir.

Eğitilmiş bireyler, temel ihtiyaçlarının karşılanmasında daha başarılı olmaktadır. CHP, sosyal devletin gereği olan eşitlik ilkesini hayata geçirmek için herkesin eşit fırsatlara sahip olduğu bir eğitim sistemini var etmek için çalışmaktadır.

Bireylere temel beceriler sağlayan yüksek nitelikli eğitim, insani ve sosyal gelişmenin de ana unsurudur. Eğitim düzeyinin düşük olması, yoksulluğun en önemli nedenlerindedir. Bir toplumun eğitim düzeyi ne kadar yükselirse, o

toplumda yoksul sayısı o ölçüde gerilemektedir. Türkiye’de okuryazar olmayanların arasında yarıya ulaşan yoksulluk oranı, yükseköğretim mezunları arasında neredeyse kaybolmaktadır. Eğitim, bireylere daha yüksek gelir ve ücret getiren bilgi ve beceriler kazandırmaktadır. Yoksullukla mücadelede eğitim, dışlanan grupların istihdamını ve sosyal bütünleşmesini sağlayan başlıca araçlardan biridir. Eğitimin en önemli işlevi, toplumsal eşitlik, sosyal uyum ve aktif yurttaşlığın geliştirilmesidir. CHP tüm bireylere temel eğitim sağlayacak ve nüfusun eğitim seviyesini yükseltecek yeni bir eğitim seferberliğini öngörmektedir.

Eğitim, yurttaşları bilgi toplumunun gerektirdiği beceri ve yeteneklerle donatmaktadır. Bu bağlamda, sürdürülebilir ve katılımcı bir büyümenin sağlanmasında en önemli rolü oynamaktadır. Bilgi ekonomisinin itici gücü, nitelikli eğitimle edinilen bilgidir. Bilgi ekonomisi yüksek vasıflı bir işgücüne ve bunun temelini oluşturan yüksek eğitime gerek duymaktadır. Günümüzde, bilgi ve bilginin yol açtığı yenileşme, ülke ekonomilerinin rekabet üstünlüğü sağlamasında başlıca etken durumuna gelmiştir. Bilgi ekonomisinde işgücünün sürekli yeni beceriler kazanarak daha nitelikli hale gelmesi gerekmektedir.

Hızla değişen bir dünyada yaşam boyu öğrenme, eğitim felsefesinin temelini oluşturmaktadır. Yaşam boyu öğrenme, tüm yurttaşların gerekli yaşam becerilerine sahip olmasını ve eğitim potansiyellerini gerçekleştirmek için gerekli önemlerin alınmasını öngörür. Yaşam boyu öğrenme ilkesi, yeni işler için yeni becerilerin geliştirilmesini ve genel beceri düzeylerinin yükseltilmesini amaçlar. Ayrıca, yeterli beceriye sahip olamayan ve ekonomik ve sosyal dışlanma tehlikesiyle karşı karşıya olan kesimlerin eğitime öncelik verilmesini gerektirir. Yaşam boyu öğrenme istihdam, ekonomik başarı ve yurttaşların toplumsal yaşama tam katılımının sağlanması için büyük öneme sahiptir.

Cumhuriyet Halk Partisi, Türkiye ekonomisinin uluslararası rekabet gücünün artırılması, ülke ekonomisinde verimliliğin ve büyüme hızının yükseltilmesi, yeni istihdam alanları yaratılması, yoksullukla mücadelenin sona erdirilmesi, toplumsal eşitsizliklerin azaltılması ve insani gelişmede ilerleme sağlanması için kamu harcamalarında önceliğin eğitime verilmesi konusunda kesin olarak kararlıdır.

Cumhuriyet’in ilk yıllarında CHP tarafından gerçekleştirilen çağdaşlaşma atılımlarının, toplumsal yaşam, hukuk ve eğitim alanında yapılan reformlarla laik ve demokratik bir toplum oluşturmaya dönük girişimlerin odak noktasında her zaman eğitim ve öğretmenler yer almıştır. CHP, çağdaş bir toplumun oluşumunda eğitimin rolünü bugüne kadar tarihsel bir misyon olarak görmüştür. CHP demokratik, laik, insan haklarına ve özgürlüklere saygılı bir sosyal hukuk devletinin oluşumunda eğitime öncelik vermeyi büyük bir kararlılıkla sürdürecektir.

Günümüzde eğitimde başarı göstergeleri, artık bir ülkenin kendi içinde nereden nereye geldiğine bakarak değil, uluslararası karşılaştırmalardaki performansına göre değerlendirilmektedir. Ülke içinde öğrenci, okul, derslik,

öğretmen ve eğitim araç gereçlerinde görülen sayısal artışların, eğitimde başarı öyküsü olarak sunulması kabul edilebilir bir durum değildir. Türkiye, eğitim performansı konusunda benzer ülkelerle karşılaştırıldığında, uluslararası sıralamalarda ilerlememiş, daha da gerilemiştir.

Eğitim sistemimiz nitelik bakımından gerekli iyileşmeyi göstermemiş ve ülke düzeyinde bakıldığında eğitim sistemindeki eşitsizlikler azalmamış, artmıştır. CHP'nin hedefi, eğitimi daha eşitlikçi, daha nitelikli ve uluslararası düzeyde daha üst konumlara getirici önlemleri almaktır.

CHP eğitim konusuna ülkemizde insan hakları, sosyal adalet ve demokrasi ilkelerinin tam olarak yerleştirilmesi temelinde yaklaşmaktadır. Bu anlayış çerçevesinde CHP'nin eğitimde temel ilkeleri şunlardır:

- Eğitim temel bir insan hakkıdır.
- Eğitimin temel amacı iyi insan ve iyi yurttaş yetiştirmektir.
- Eğitim, demokratik değerleri benimsemiş, insan hakları ve özgürlüklerine saygılı bireyler yetiştirmeyi hedefler.
- Eğitim, bireysel ve toplumsal gelişimin itici gücüdür.
- Her düzeyde nitelikli eğitime erişim ve öğrenme fırsatlarını genişletme, eğitimde fırsat eşitliğinin temelidir.
- Eğitim demokrasinin ve toplumsal bütünleşmenin ana unsurudur.
- Çağdaş eğitimin vazgeçilmez ögesi olan yaşam boyu öğrenme, barışçıl, bilimsel düşünceyi benimsemiş, teknoloji ve ekonomik yaşamdaki gelişmelere uyum sağlayabilen yurttaşların yetiştirilmesinin anahtarıdır.
- Özgürlük, ancak laik eğitim ortamında anlam ve değer kazanabilir ve sürekliliğini koruyabilir. Eğitim düzeni laik bir zemine oturtularak, öğretim birliği çerçevesinde yürütülerek, bilime, yeniliğe ve değişime açık, gelecek vizyonu olan, çağdaş bir toplum ve demokratik devlet yapısı oluşturulur.

Bu ilkeler doğrultusunda Türkiye'nin eğitim alanında hızla atması gereken adımlar şunlardır:

- Okuryazar olmayan tek bir yurttaşın kalmaması,
- Okulöncesi eğitimin iki yılı zorunlu hale getirilerek yaygınlaştırılması,
- Erken okul terklerinin önlenmesi,
- Kapsamlı ve nitelikli bir temel eğitim ve ortaöğretimin tüm yurttaşlara sağlanması,
- Hiçbir yurttaşın kökeni veya ekonomik durumu nedeniyle dezavantajlı duruma getirilmemesi,
- Farklı alternatifleri içeren öğrenme ortamlarının oluşturulması,
- Öğrenme başarısının artırılması.

Bu adımlar, özellikle tüm eğitim alanlarında daha düşük performans gösteren dezavantajlı kesimler dikkate alınarak atılmalıdır.

CHP, çağdaş bir eğitim sisteminin öğretmen ve yöneticilerin yüksek standartlara sahip olması ile mümkün olacağına inanmaktadır. Eğitimin temel

taşı öğretmendir. CHP eğitim politikasında öğretmenleri merkeze koyacaktır. Öğretmenlerin iş güvencelerini sağlayacak, onları müreffeh yaşayacakları bir gelir seviyesine taşıyacak ve toplum içinde saygınlıklarını yükseltecektir.

CHP, eğitim kademelerinin yeniden düzenlenmesi ve temel eğitimin ortak müfredatla ve kesintisiz olarak sunulmasını olmazsa olmaz bir koşul olarak görmektedir. Bu yaklaşım çerçevesinde eğitim kademeleri yeniden düzenlenecektir. Eğitimde başarının anahtarı ve eşitsizliklerle mücadelenin en güçlü araçlarından biri olan okul öncesi eğitim iki yılı ücretsiz ve zorunlu olmak üzere yaygınlaştırılacaktır. İlköğretim programları gözden geçirilerek iyi yurttaş yetiştirme işlevi ön plana çıkarılacaktır. Ortaöğretimde okul türlerine dayalı yapılanma ortadan kaldırılacaktır. İlköğretimden ortaöğretime geçişte uygulanan SBS kaldırılacak ve geçişler sınavsız gerçekleştirilecektir. Üniversiteye giriş sınavı aşamalı olarak kaldırılacaktır. Türkiye'nin insani, toplumsal ve ekonomik gereksinimleri ile uyumlu olmaktan çıkan mevcut değerlendirme sistemi köklü bir reforma tabi tutulacaktır. İsteyen herkese üniversiteye gitme hakkı sağlanacaktır. Üniversiteye girişte öğrencinin ortaöğretimdeki performansına önem verilecektir. Öğrencinin yetenek ve kavrama kapasitesini ölçen, açık uçlu sorular içeren, öğrencinin yıl içinde birden fazla girebileceği bir değerlendirme sistemi uygulanacaktır. Üniversitelerin öğrenci seçiminde söz sahibi olması sağlanacaktır.

CHP, örgün eğitimin yeniden düzenlenmesine ek olarak yaşam boyu öğrenmeye dayalı bir eğitim anlayışı benimsenmesi gerektiğini savunmaktadır. Eğitimin devamlı olması, her bireyin kendini eğitmeye devam etmesi ve kendini sürekli geliştirebilmesi, bilgi toplumunun getirdiği bir zorunluluktur. Türkiye'nin öncelikli konularından biri, yaşam boyu eğitime katılımın artırılmasıdır. Yaşam boyu öğrenme temelinde, temel yeterliliklerin tüm yurttaşlar tarafından edinilmesi, yurttaşların istihdam edilebilirliği, sosyal bütünleşmesi ve kişisel gelişimi için hayati öneme sahiptir.

Sağlık

İnsanca yaşam, her yurttaşın en temel hakkıdır. İnsanca yaşam, ancak toplumsal refahın, mutluluğun ve gelirin eşit olarak bölüşüldüğü, tüm yurttaşların eğitim ve sağlık gibi hizmetlerden eşit pay aldığı bir düzen içinde mümkün olabilir. Cumhuriyet Halk Partisi, Türkiye’de güçlü bir sosyal devlet oluşturmayı bütün hedeflerinin üstünde tutar.

Sağlık, insanın en yaşamsal ihtiyacı, sosyal ve ekonomik politikaların en temel unsurudur. Çağdaş sosyal demokrasi sağlığı temel bir hak olarak görür ve bilgi ekonomisinin gelişmesiyle birlikte yeni boyutlar kazanıp pahalılaştan sağlık hizmetlerini kaliteli, sürdürülebilir ve hakça bir biçimde sağlamayı amaçlar. Sağlık hizmetleriyle bağlantılı sosyal hedefler açısından, yoksulluğun azaltılması, bölgesel hizmet dağılımının hakkaniyete uygun hale getirilmesi, ilgili altyapı ve bilişim ve iletişim teknolojileri alanında atılımlar yapılması ile kadınların, çocukların, yaşlıların ve emeklilerin sağlık hizmetlerinden eşit bir biçimde yararlanmasının sağlanması CHP’nin öncelikli hedefleri arasındadır.

Tüm vatandaşlarımızın doğumdan ölüme kadar sosyal devlet güvencesi altında olması, herkese zamanında, yeterince, eşit ve kaliteli sağlık hizmetinin yaşadıkları yerlere en yakın noktada sağlanması CHP’nin sağlık politikasının temel prensiplerini oluşturmaktadır.

Koruyucu ve birinci basamak sağlık hizmetlerinin yeterli ve nitelikli sağlık personeli aracılığı ile vatandaşlara sunulması ve sağlık hizmetlerine ulaşımında hem nitelik hem de nicelik itibarıyla önemli boyutlara gelmiş olan bölgesel dengesizlikleri gidermek CHP’nin öncelikleri arasında yer almaktadır.

CHP, sağlık politikasını, yoksullukla mücadelenin çok önemli bir aracı olarak görmektedir. Bu bağlamda Aile Sigortası kapsamındaki tüm yurttaşlarımızın *Genel Sağlık Sigortalı* sayılmaları ve ücretsiz kamu ve üniversite hastanelerinde tedavi olmaları temel hedeflerdendir. Yoksul yurttaşlarımızdan sağlık hizmetlerinden yararlanmak için hiçbir surette katkı payı alınmaması ve sağlık kurumlarında rehin kalma ya da senet imzalama gibi insan onurunu kırıcı uygulamaların sona erdirilmesi de bu kapsamda derhal yürürlüğe konacaktır. Yoksulluk ile sağlık hizmetleri arasındaki en temel bağı oluşturan beslenme, barınma ve hijyen koşulları gibi koruyucu sağlık hizmetlerine öncelik verilmesi ve bulaşıcı ve salgın hastalıkların Avrupa ülkeleri düzeyinde kontrol altına alınması da sağlık politikamızın önemli unsurlarıdır.

Eşitlikçi ve verimli bir sağlık sistemi kurmanın temel şartlarından biri sağlık altyapısını vatandaşların ihtiyaçlarını göz önüne alınarak yeniden düzenlemektir. CHP, sağlık sisteminin altyapısı güçlü, yeterli ve nitelikli insan gücüne sahip, halkın tercih ettiği, koruyucu, evde ve ayakta tedavi hizmetlerinin bir arada sunulduğu, hasta sevki ve hastaların izlenmesi konusunda eşgüdüm içinde hizmet veren bir yapıya kavuşturulması konusunda gerekli adımları ivedilikle atacaktır. Koruyucu sağlık hizmetlerinin sürekliliğinin sağlanabilmesi için ekip hizmeti anlayışı ile hekim, ebe, hemşire

ve sağlık memuru eksikliğini gidermek, hasta bilgi sistemleri ve tıbbi cihazlarla ilgili yazılım ve bilişim sistemlerinin üretilmesini ve geliştirilmesini sağlanmalıdır. Geliştirilen yeni teknoloji, fikir ve ürünlerin ulusal ve uluslararası patent ve lisans haklarının elde edilmesini ve korunmasını kolaylaştırıp yaygınlaştırmak, ikinci ve üçüncü basamaktaki hizmet ve eğitim hastanelerinin bölgesindeki tıp fakültesi ile eşgüdüm ve işbirliği içinde olması desteklenmelidir. Tıp hukukunu çağdaş norm ve standartlara ulaştırıp hasta haklarını etkinleştirmek, tedavileri esnasında zarar görenlere yönelik bir fon oluşturmak da sağlıkla ilgili atacağımız önemli adımlardır. Tüm bu sayılanları gerçekleştirebilmek için de bütçeden ve ulusal gelirden sağlığa ayrılan payı artırıp, Dünya Sağlık Örgütü'nün önerdiği gibi genel bütçenin yüzde 10'unu sağlık hizmetlerine ayırmak CHP'nin öncelikle hayata geçireceği düzenlemelerdir.

Sağlık sektörü bir süredir yüksek rantlar, kural dışılıklar ve yolsuzluklarla anılır olmaya başlamıştır. Sağlık sektörünü bunlardan arındırıp, bütünüyle kurala dayalı, şeffaf bir sektör haline getirmek ve bunun için gerekli kurumsal düzenlemeleri yapmak CHP'nin sağlık politikalarının temel hedefleri arasındadır.

Sağlık Bakanlığı'nın yeniden yapılandırılması, Bakanlık içinde sağlık programları hazırlayacak, bunların uygulanmasını izleyecek ve bunlara finansman sağlayacak "Sağlık Programları Genel Müdürlüğü" biriminin oluşturulması, Sağlık Bakanlığı merkezindeki yoğun yetkilerin taşraya daha fazla devrinin sağlanması ve Sağlık Bakanlığı'nın taşra teşkilatının korunup güçlendirilmesi, Birinci basamak sağlık hizmetlerinin geliştirilmiş olanaklara sahip ve belirli bir bölgede yaşayan halkın sağlığından sorumlu merkezler tarafından sunulması ve buralarda kişiye yönelik koruyucu sağlık hizmetleri ile etkili tanı ve tedavi olanaklarının sağlanması, Kent tipi Aile Sağlığı Merkezleri modeli oluşturularak bu merkezlerde uzman hekimlerin çalışmasının sağlanması, hastanelerin daha az sayıda hastaya bakan ancak daha nitelikli hizmet veren kuruluşlar haline getirilmesi de yapılacak diğer kurumsal düzenlemelerdendir.

Tüm dünyada sağlık politikalarının en önemli tamamlayıcı unsurlarından biri haline gelen sağlık teknolojileri ve ilaç ve tıbbi cihaz sanayisine yönelik politikalar ülkemizde de önemle üzerinde durulması gereken konular olmalıdır. CHP konunun ciddiyetinin farkında olarak ulusal ilaç ve tıbbi cihaz sanayisine yönelik politikaların sağlık politikaları ile birlikte ele alınması gerektiğinin altını çizmektedir. Bu bağlamda bilinçli ilaç tüketimi için ilgili meslek odalarıyla işbirliği yaparak gerekli denetimin sağlanması, ilaçta reklam ve promosyonların sınırlandırılması, ulusal ilaç, aşı ve tıbbi araç-gereç üretimine destek verecek, bu alanlarda ürün geliştirme ve hammadde üretiminin desteklenmesi, tıbbi malzeme üretiminde rekabet şartlarının oluşturularak yerli üreticilerin yabancı üreticilerle rekabet edebilir hale gelmesinin sağlanması, yerli üretim artışı sayesinde sağlık hizmeti maliyetlerinin azaltılmasının, tıbbi cihaz gereksiniminin en küçük sağlık birimden en büyük hastaneye kadar tüm sağlık kuruluşlarınca uzun vadeli planlanmasının desteklenerek, bu alanda neye, ne zaman, nerede gereksinim olduğunun bilinmesini sağlanması ivedilikle hayata geçirilecek projelerdir.

Sosyal politikalarını özellikle kadınlara, çocuklara, emeklilere ve yaşlılara yönlendiren CHP, sağlık konusunda da benzer bir tutum sergilemekte ve sözü edilen gruplara özel projeler üreterek onların sağlık hizmetlerinden ihtiyaçları oranında ve eşit olarak yararlanabilmeleri için sosyal devleti tüm gücüyle seferber etmektedir.

Tüm çocukların sağlık hizmetlerinden bölgesel hizmet sunumu ya da gelir farklılıklarından etkilenmeden yararlanmasını ilke edinen CHP, geliştirdiği Aile Sigortası Sistemi ile tüm çocukların sağlık hizmetlerinden eşit bir şekilde yararlanmalarını sağlayacaktır. Hamile, bebek ve çocuklara nitelikli sağlık hizmetlerini karşılıksız sunmak ve ekonomik olarak az gelişmiş bölgelerimizde ve kırsal kesimde bebekler ve çocuklar için sunulan ücretsiz hizmeti daha nitelikli hale getirmek çocuklara yönelik sağlık hizmetlerinin temel hedefleridir.

Doğumdan itibaren tüm yurttaşların sosyal güvence kapsamına alınmasını ve sağlık hizmetlerine paraları değil ihtiyaçları ölçüsünde ulaşabilmelerini ilke edinen CHP, ülkenin geleceği olan çocuklarımızın sağlığı konusuna son derece önem vermektedir. Bu kapsamda kadın doğum ve çocuk hastalıkları hastanelerinin sayısının ve bu kurumlarda verilen hizmetin kalitesinin artırılması, Türkiye genelinde sadece büyük kentlerde bulunan çocuk hastanelerinin her ilimizde açılması, anne ve bebek sağlığı ile ilgili yoğun bilgilendirme kampanyalarının hayata geçirilmesi, sağlıklı bir nesil için okullarda çocuklarımıza yönelik beslenme yardımı programının uygulamaya konulması ve çocuklara okulda her öğlen bir öğünün yanı sıra süt ve meyve gibi temel gıdalar sunulması sağlanacaktır.

CHP, sağlık politikalarını belirlerken kadın sağlığı ve kadınların sağlık hizmetlerine erişimi konusuna özel önem vermektedir. Bu bağlamda sigortası olmayan her kadına sağlık güvencesi sağlanması, aile planlaması konusunda kadınlara tam destek verilmesi, hamilelikte, doğumda ve lohusalıkta kadınlara tüm sağlık hizmetlerinin, beslenme ve ilaç desteğinin bedelsiz sunulması, aile planlaması eğitim ve hizmetlerinin ücretsiz olarak ihtiyacı bulunan her yurttaşın sunulması ve ailelerin istedikleri sayıda çocuk sahibi olmasının desteklenmesi özellikle üzerinde durulacak konulardır. Tüm doğumların sağlık personeli yardımıyla ve güven içinde yapılmasının sağlanması, çok yüksek düzeyde olan anne, bebek ve çocuk ölüm oranlarının Avrupa ülkeleri düzeyine çekilmesi için başta sağlık personeli ile doğum ve yenidoğan bakımı olmak üzere, gerekli her türlü altyapının oluşturulması, yoksul aileler için gebe, lohusa, bebek ve çocuklara gıda yardımı ve ücretsiz ilaç temini yapılması ve kamu veya özel tüm büyük boy tesis ve işletmelerde birinci basamak sağlık hizmeti sağlayabilecek ünite, kreş ve emzirme odası olanaklarının sağlanması kadınlara yönelik sağlık politikalarının öncelikli maddelerindedir.

Emekliler ve yaşlılar sağlık politikalarımızı oluştururken önemle üzerinde durduğumuz bir diğer kesimdir. Tüm kamu sağlık hizmetlerinin emeklilerimize katkı payı alınmaksızın sunulması ve muayene ve ilaç alımını da içeren bu hizmetler için emeklilerimizin maaşlarından hiçbir kesinti yapılmaması CHP'nin öncelikli olarak hayata geçireceği uygulamalardır. Emeklilerimizin bakmakla yükümlü olduğu evlenmemiş kız çocuklarının, eskiden olduğu gibi,

ölünceye kadar anne ve babasının sosyal güvencesi altında olması ve çalışan emeklilerimizin aylıklarından kesilen Sosyal Güvenlik Destek Primi'nin kaldırılması da bu kapsamda yürürlüğe konacaktır.

Yaşlılarımızın aileleri de dâhil kimseye muhtaç olmadan, itibarlı, bağımsız yurttaşlar olarak kaliteli bir yaşam sürdürmeleri esastır. Bu bağlamda yaşlılarımız Aile Sigortası kapsamında destek alacak ve Aile Sigortası kapsamındaki yaşlıların özel sağlık harcamalarını da devlet karşılayacaktır. Önleyici hekimlik, erken tanı ve tedavi hizmetlerinin sağlanacağı yaşlılık hekimliği (geriatri) hastanelerinin kurulmasının yanı sıra evde bakıma ihtiyaç duyan bütün yaşlı yurttaşlarımız için yardımcı sağlık personeli görevlendirilecek ve hasta ve yaşlı bakım uygulamaları ücretsiz ve insan haklarına duyarlı bakım hizmetleri olarak geliştirilecektir.

Hızla yaşlanmakta olan ülkemiz nüfusu açısından yakın gelecekte ortaya çıkacak yaşlı bakım ihtiyacının karşılanması için yeni bir bakım anlayışı çerçevesinde kapasite ve altyapı çalışmaları yapılacak ve evde yaşlılara bakan aile üyeleri için sosyal, psikolojik ve finansal destek sistemleri oluşturularak, mevcut olanların iyileştirilmesi ve günlük bakım hizmeti veren kurumların sayıca artırılıp geliştirilmesi sayesinde evindeki yaşlıya bakan kadınlarımızın bağımlılık ve sorumluluklarını azaltılması sağlanacaktır.

CHP sağlık politikalarını belirlerken sağlık çalışanlarının durumunu da dikkatle incelemekte ve onlara yönelik plan ve projeler ortaya koymaktadır. Bu bağlamda sağlık hizmetlerinin sunumunda taşeronlaşmaya son verilmesi, halen uygulanmakta olan performans uygulamasından vazgeçilip, “ekip hizmeti” ve “hizmet çıktılarının ölçülmesi” esaslarına dayanan, yerleşim yerindeki bütün sağlık çalışanlarını kapsayan, makul, tatmin edici ve adil bir ücret politikasının oluşturulması ve yeterli sayı ve nitelikte hekim ve sağlık personelinin yetişmesinin sağlanması ivedilikle gerçekleştirilecektir. Bunlara ek olarak sağlık personelinin eğitiminde kaliteden taviz verilmeden sağlıkta insan gücü ve hizmet dağılımındaki bölgelerarası eşitsizliklerinin giderilmesi, mahrumiyet bölgesinde çalışan hekim ve sağlık personeline ek gelir ve diğer sosyal olanakların sağlanması ve sağlıkta mecburi hizmet uygulamasının kaldırılıp yerine özendirici yöntemlerin konulması ile hizmetin daha etkin ve verimli kılınması sağlanacaktır. Sağlık sisteminde eksikliği bir hayli hissedilen biyomedikal mühendislerinin, medikal fizikçilerin ve benzeri personelin eğitim ve istihdamı da bir an önce hayata geçirilecektir.

Dış Politika

Geride bıraktığımız iki yıl, CHP'nin uluslararası platformlardaki artan etkinliğine ve dünya siyasetine sosyal demokrat bir bakış açısıyla yaptığı katkılara sahne olmuştur. Üyesi olduğumuz Sosyalist Enternasyonal'in ve Avrupa Sosyalist Partisi'nin toplantılarına katılan temsilcilerimiz yapıcı önerileriyle karar alma süreçlerine katkı vererek partimizi başarıyla temsil etmekte ve dünyanın farklı bölgelerindeki sol partilerle dayanışmamızı güçlendirmektedirler. CHP, Sosyalist Enternasyonal'in Arap Dünyası Özel Komitesi'nin 23-24 Mart 2012 tarihlerinde İstanbul'da yaptığı toplantıya ev sahipliği yapmış, ayrıca kurultaylarımıza katılan yabancı delegasyonları en iyi şekilde ağırlamıştır. Katıldığımız ve katkı verdiğimiz uluslararası toplantılarda küresel ekonomik krizler ve Arap Baharı son iki yılın ana gündemlerini oluşturmaktadır.

AKP hükümeti AB'yle ilişkilerimizi durma noktasına getirmiştir. Son olarak Kıbrıs Rum Yönetimi'nin dönem başkanlığı ve Avrupa'daki ekonomik kriz bahane edilerek ilişkiler dondurulmuştur. Avrupa Birliği'ne tam üyeliği hedefleyen ve bunu bir çağdaşlaşma projesi olarak gören CHP, AB'deki kurum ve kişilerle diyalogunu her düzeyde devam ettirmektedir. Brüksel'deki AB temsilciliğimiz politikalarımızı Avrupalı muhataplarımıza anlatmakta, Türkiye'de demokrasi, özgürlükler ve insan hakları alanlarındaki kaygı verici gelişmeleri AB kurumlarıyla paylaşmaktadır.

AKP, Rum Yönetimi'nin İsrail'le işbirliği halinde Doğu Akdeniz'deki enerji kaynaklarına el koyma ve Kıbrıs sorununu çıkmaza sürükleme çabalarını seyretmektedir. CHP, Kıbrıs'taki çözümsüzlüğü ve Kıbrıs halkının dünyadan tecrit edilmesini kabul etmez. Türkiye'nin Adadaki iki halkın eşitliğine dayalı adil ve kalıcı bir barışa ulaşması yönünde çalışır.

Geride bıraktığımız iki yıla Arap ülkelerindeki demokrasi ve özgürlük mücadeleleri damga vurmuş, birçok ülkede yönetim el değiştirmiştir. Şiddet içermeyen bütün demokrasi ve özgürlük hareketlerine destek veren CHP, Arap halklarının yanındadır. Arap ülkelerinde son yıllarda ortaya çıkan gelişmeleri anlayarak doğru politikalar geliştirebilmek için 28-29 Nisan 2012 tarihlerinde uluslararası bir konferans düzenledik ve Arap dünyasındaki değişim aktörlerini bir araya getirdik.

AKP hükümetinin sıfır sorun, stratejik derinlik ve yumuşak güç kavramlarıyla açıklamaya çalıştığı dış politikası iflas etmiş; ülkemiz bütün komşularıyla ve bölgesindeki ülkelerle sorun yaşar hale gelmiştir. Kötü yönetilen dış politikayla ilgili olarak Dışişleri Bakanı hakkında gensoru önergesi verdik. Suriye ve Irak'a yönelik tarafgir ve saldırgan bir politika izleyen AKP hükümetine uluslararası hukuk ve iyi komşuluk ilişkileri ilkeleri doğrultusunda somut öneriler yaptık. Suriye konusunda uluslararası bir konferans toplamayı, meclisin Suriye'deki olaylara yönelik ortak bir tutum benimsemesini ve Irak'taki bütün gruplara eşit mesafede durmayı önerdik.

AKP'nin dış politikası İran'la ilişkilerimizi olumsuz etkilemektedir. Türkiye'yi tehdit olarak gören ülkeler listesine İran'ın da eklenmesini kaygı verici bulan CHP, Suriye sorununa çözüm ararken İran'ın da sürece dâhil edilmesi gerektiğini; bölgede önemli bir aktör olan komşumuzla iyi ilişkiler kurmayı benimsemektedir.

Türkiye'nin bölgesinde gerginlik değil istikrar yaratan bir ülke olması gerektiğine inanan CHP, AKP hükümetinin beceriksizliği nedeniyle duran Ermenistan ve İsrail'le ilişkilerimizin normalleşmesi gerektiğine inanır.

AKP'nin Orta Doğu ülkelerine yönelik son iki yılda yoğunlaşan tarafgir ve saldırgan tutumu, Türkiye'yi Orta Doğu barış sürecine katkı yapmaktan uzaklaştırmıştır. CHP, Türkiye'nin Orta Doğu barış sürecinin dışında kalmaması için bölgedeki bütün aktörlere eşit mesafede olması gerektiğine inanır ve bu yönde bir politika izler.

AKP, Suriye ve Kürecik kalkanı konusunda aynı çizgide yer aldığı ABD'yle geçici bir balayı yaşamaktadır. CHP, ABD'yle karşılıklı saygı temeline oturtulmuş, işbirliği ve dayanışma bağlarını esas alan kalıcı ve istikrarlı bir ilişki kurmayı istemektedir. CHP, ABD yetkilileriyle yaptığı temaslarda kalıcı ilişkilerin her iki ülkenin de menfaatine olduğunu vurgulamaktadır.

CHP'nin dış politika vizyonu Türkiye'nin çıkarlarını ve güvenliğini koruyarak uluslararası saygınlığını ve etkinliğini artırmayı amaçlayan; kişilikli, tutarlı ve sonuç alıcı bir anlayışa dayanır. Geçmişte olduğu gibi gelecekte de Atatürk'ün "Yurtta Barış, Dünyada Barış" ilkesi çerçevesinde; demokrasi, temel hak ve özgürlükler ve insan hakları gibi evrensel uygarlık değerlerini esas alan bir dış politika çizgisi izlemeye devam edeceğiz. Diğer ülkelerle ilişkilerimizde eşitlik, içişlerine karışmama, karşılıklı hak ve çıkarlara saygı esaslarına dayanan partimiz, dünyada ve bölgemizdeki anlaşmazlıkların çözümünde Türkiye'nin uzun vadeli karşılıklı çıkarları gözetken, sözü dinlenen ve diyalogu bir yöntem olarak benimseyerek istikrar üreten bir ülke olması için çalışmaya devam edecektir.

CHP, 21. Yüzyılın dış politikasını her yönden etkileyen küreselleşme, ekonomik krizler, uluslararası göç dalgaları, yükselen eşitlik ve özgürlük talepleri ve çevre sorunlarının bilincinde olan; uluslararası ilişkilerin yeni sorun ve gündemlerine uyum sağlayarak halkının refahı için çözümler üreten bir partidir. Dış politika vizyonunu sosyal demokrasinin evrensel ilkeleri çerçevesinde şekillendiren ve Türkiye halkının refahını gözetken partimiz, başta Sosyalist Enternasyonal ve Avrupa Sosyalist Partisi olmak üzere uluslararası örgütlerdeki etkinliğini artırmayı amaçlamaktadır.

CHP, ülkemizin AB'ye tam üyeliğini hedeflemekte ve bunu bir çağdaşlaşma projesi olarak görmektedir. Tam üyelik hedefi doğrultusunda halkımızın refahı ve ülkemizin gelişmesi için AB kurumlarıyla olan diyalogumuzu bahanelerin arkasına saklanmadan sürdürmeye devam edeceğiz.

Kıbrıs sorununun çözüme kavuşturulmasının Kıbrıs halklarına ve Akdeniz coğrafyasına barış ve istikrar getireceğine inanan CHP, bu sorunun statükocu

bir anlayışla değil, Kıbrıs Türk halkının hakları gözetilerek Ada'daki her iki tarafın egemen eşitliğine dayanan bir yaklaşımla çözülmesi için çalışacaktır.

Ege'yi Türkiye ve Yunanistan'ı birleştirecek bir köprü olarak gören CHP, Türkiye-Yunanistan ilişkilerinin geleceğini iki ülke halklarını kaynaştıracak ekonomik, sosyal ve kültürel bağlarla güvence altına almayı ve Ege'deki barışı korumayı amaçlar.

CHP, ABD'yle ilişkilerimizin karşılıklı saygı çerçevesinde, kalıcı ve çağdaş bir ortaklığa dayalı olarak yürütülmesi için çalışacaktır.

Orta Doğu barış sürecine, tarafların istekleri olması durumunda, yapıcı katkılar vererek ülkemizin uluslararası saygınlığını artırmayı hedefleyen CHP, Türkiye'nin gelecekte Orta Doğu'da ölçülü ve etkin bir rol üstlenerek istikrar üreten ve tarafsızlığıyla bölgedeki bütün ülkelerin takdirini kazanan bir ülke olması gerektiğine inanır. Bu nedenle, Filistin'li siyasi grupların hepsine eşit mesafede durmayı ve İsrail'le ilişkilerin normalleşmesini benimser.

CHP, AKP hükümetinin tarafgir Irak ve Suriye politikasını karşı çıkar; bu ülkelerle geleceğimizin iyi komşuluk ilişkileri ilkesine bağlı olarak şekillenmesi ve iki ülke halkının kendi geleceklerine kendilerinin karar vermesi gerektiğine inanır.

Ermenistan'la kurulacak iyi komşuluk ilişkilerini destekleyen CHP'nin Ermenistan'a ilişkin vizyonu iki ülke arasındaki sorunların diyalog yoluyla çözülmesine dayanır.

CHP, yakın gelecekte ülkemizin bir enerji merkezi olması gerektiğine inanır. Partimiz bu anlayışla bölge ülkeleriyle enerji alanındaki ilişkilerimizi geliştirmeyi ülkemizin geleceğini güvence altına alacak adımlardan birisi olarak algılar.

Türkiye'nin ulusal çıkarlarını her alanda korumaya dayanan CHP'nin dış politika vizyonunun temel unsurları diğer ülkelerle dayanışma, BM başta olmak üzere uluslararası kuruluşlarda faal olma, uluslararası meşruiyet temelinde çok taraflılık, diyalog ve sosyal demokrasinin evrensel ilkeleriyle uyumlu, barışçı bir söylemdir. CHP'nin dış politikadaki gelecek vizyonu, Atatürk'ün "Millet hayatı tehlikeye maruz kalmadıkça savaş cinayettir" sözünün ışığında, kavgacı ve çatışmacı olmayan, tehditten ve popülist yaklaşımlardan uzak, olgun ve ölçülü bir söyleme dayanır.

Partimiz, bölgesinde ve dünyada meydana gelen gelişmelerde halkımızın refah, mutluluk ve onurlu geleceğini gözetmeye devam edecektir.

Yerel Yönetimler

Yerel Yönetimler İktidar Odakları Değil, Demokrasinin Beşiğidir.

Anayasa'mızın 116 ıncı maddesine göre "Mahalli idareler, il, belediye veya köy halkının müşterek mahalli ihtiyaçlarını karşılayan ve genel karar organları halk tarafından seçilen kamu tüzel kişileridir".

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu (RG 23.07.2004 gün, 25531 sayı), 5393 sayılı Belediye Kanunu (RG 13.07.2005 gün, 25784 sayı) ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu (RG 23.07.2004 gün, 25531 sayı), yerel yönetimlere ilişkin temel mevzuat niteliğindedir.

Son dönemde, AKP iktidarı, yerel yönetim alanındaki görev ve yetki düzenlemelerini, Kanun Hükmünde Kararnameler ile belirleme yoluna başvurmuştur. Bu çerçevede;

Çevre, Orman ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında 636 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 8 Haziran 2011 gün, 27958 Mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. KHK'nın üzerinden bir ay geçmeden, Orman ve Su Bakanlığı'nı ayırma yolunda karar alan AKP, bu KHK'yı değiştirdi. Bu doğrultuda, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 4 Temmuz 2011 gün, 27984 Mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. Bunun da üzerinden yine 1,5 ay geçmeden, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair 648 sayılı KHK 17 Ağustos 2011 gün, 28028 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Bu düzenlemeler, yalnızca TBMM'nin yasama yetkisinin by pass edilmesi anlamını taşımamakta, bunun yanında yerel yönetimlerin yetkileri merkezi hükümete transfer edilmektedir.

Yerel Yönetimler Krizi

Yerel yönetimler, yerel iktidar odakları değil, demokrasinin beşikleridirler. Bu çerçevede, belediye başkanlarının ve her kademedeki seçilmişlerin, görevde buldukları dönem içerisinde yaptıkları veya yapamadıkları konusunda tam bir saydamlık içerisinde, yurttaşlara hesap verme sorumluluğu içerisinde oldukları açıktır.

Diğer taraftan, 1982 Anayasası'nın getirdiği düzenlemeye göre merkezi yönetim, yerel yönetimler üzerinde, yerel hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve yerel ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde, idari vesayet yetkisi kullanır.

Hemen ve başlangıçta belirtelim ki, Türkiye'nin içinde bulunduğu siyasal koşullarda, derin bir yerel yönetimler krizi yaşanmaktadır. Tek parti devleti niteliğine dönüşmüş bulunan AKP Hükümeti, yerel yönetimleri kendi iktidar odağının bir parçası haline dönüştürmekte, dönüştüremediklerine yönelik her türlü baskı ve zoru, hukuku kullanıyor görünerek, ancak kamu yararına tümüyle yabancı amaçlarla yaşama geçirmektedir.

İl Özel idareleri, devletin tarafsız yöneticisi niteliğini çoktan kaybetmiş ve adeta Hükümet'in gayretkeş bir partizanı niteliğinde çalışmakta sakınca görmeyen yeni dönem valiler eliyle, siyasete doğrudan müdahale eden kurumlar niteliğine dönüştürülmüştür.

Köy yönetimlerinin durumu da farklı değildir. Yerel ve genel seçimlerde muhtarlar üzerinde baskı kurulmakta, AKP'ye oy vermeyen köylere hiçbir hizmet götürülmemektedir. Köyün ihtiyacı olan kilit taşının yarısının seçimden önce köy meydanına boşaltılması, sandıktan AKP çıkarsa geriye kalan kilit taşlarının getirilip döşenmesi, AKP çıkmazsa boşaltılan taşların toplanıp götürülmesi Anadolu kırsalının sıradan görüntüleri haline dönüşmüştür. Bunların demokratik hukuk devleti ile bağdaşır hiçbir yanının olmadığı açıktır.

Köy yönetimleri, Yasa ile kendilerine yüklenen geniş görev alanları karşısında yetki alanının darlığı ve mali yetersizlikler altında ezilmekte ve iş yapamaz hale gelmektedirler. Köy muhtarının köyünde iş yaptırabilmesinin ölçüsü, biraz evvel ifade ettiğimiz üzere, köy halkının ortak ihtiyaçlarının karşılanması olmaktan çıkmıştır.

Belediyeler ise, giderek çeşitlenen ve büyüyen sorunlarla karşı karşıyadır. 2004 ve 2005 yıllarında çıkarılan Büyükşehir ve Belediye Kanunları, belediyelerin görev ve yetki karmaşası içine sürüklenmelerine ve sürekli bir yetki çatışmasının doğmasına neden olmuştur. Müellifleri Melih Gökçek ve Aytaç Durak olan 5216 sayılı Yasa, Büyükşehir Belediyeleri ile farklı siyasal anlayışı taşıyan metropol ilçe belediyelerinin çalışmalarını tıkayıcı hükümler içermektedir. Uygulamanın da bu yolda olduğu sıklıkla görülmektedir.

İçişleri Bakanlığı bünyesinde hazırlandığı duyurulan yeni Büyükşehir Belediye Yasası ise, nüfusun % 75'inin yaşadığı 29 ilde mülki idare sınırları ile belediye sınırlarını çakıştırmakta, böylece halk arasında "pergel" olarak tanımlanan 20 – 30 ve 50 km lik yarıçaplar içinde varlığını sürdüren büyükşehirler yerine, ilin tümünde görev ve yetki sahibi bütün şehirler ortaya çıkarmaktadır.

Henüz TBMM'ye sevk edilmemiş ancak içeriği çeşitli şekillerde kamuoyuna sızdırılmış bu düzenleme, ülkemizin yerel yönetimler deneyimini yok sayan ve ülke koşullarını dikkate almayan bir anlayışla hazırlanmıştır.

Bu düzenleme, Türkiye'nin idari yapısını üniter devlet modeli ile uyumlu olmayan bir zemine çekmeye adaydır. Bu yapıda vali ile büyükşehir belediye başkanı; büyükşehir belediye meclisi ile il genel meclislerinin görev ve yetki alanları birbirinin içine geçecek, uyumlu bir işleyiş yerine çatışmalı bir süreç egemen olacaktır.

Yeni model kapsamında köy ve beldelerin mahalle statüsüne dönüştürülmesi, gerçek yaşamda karşılığı olmayan, kâğıt üzerinde bir kentleşme anlamına gelmektedir. Türkiye, diğer tüm ülkelerde olduğu gibi, iktisadi, sosyolojik ve politik gelişmelerin doğal bir sonucu olarak, bu tempoya uyumlu bir hızla kentleşmektedir. Bu değişimin dinamiklerinden bağımsız olarak memleketi adeta talimatla kentleştirmek, ülkenin iktisadi faaliyetlerinin, doğal kaynaklarının ve üretim alanlarının yönetimini de kaosa itmek anlamını taşımaktadır.

Düzenleme, bunların yanında, bin'e yakın belde belediyesini kapatarak yerel demokrasiyi zaafa uğratacak bir içerik taşımaktadır. Onlarca yıldır belediye ile yönetilen bir yerleşim yerini mahalleye dönüştürmek, yerel halka danışmadan, masa başında alınan kararlarla hayata geçirilemez. Bu konudaki en adil ve demokratik yaklaşım, AKP'nin hükümlerini onayladığı Avrupa Birliği Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın da öngördüğü biçimde, yerel referandumların yapılması suretiyle, belde belediyelerinin kapatılmasını isteyip istemediklerini, meselenin asıl sahibi olanlara, yani belde sakinlerine, halka sormaktır.

İçişleri Bakanlığı, teklif ya da tasarı henüz TBMM'ne sevk edilmeden, 29 il belde belediyelerine Valilikler aracılığıyla gönderdiği genelgede, belde belediyelerinin yetkilerini kullanmalarını mahallin en büyük mülki idare amirinin onayına bağlamıştır. Yani, seçilmiş belediye başkanı, kanundan aldığı yetkisini, ancak atanmış vali – kaymakam onayı ile kullanabilecektir. Gereğesi ne olursa olsun, bu çağ dışı düşünce ve uygulamayı hangi partiden seçilmiş olursa olsun tüm belde belediye başkanları adına şiddetle reddediyoruz ve yargı yoluna başvurduğumuzu kamuoyuyla paylaşıyoruz.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ilkesini güçlü bir şekilde savunmaya devam ediyoruz. AKP'nin evrensel olan bu ilkeyi yaşama geçirerek Türkiye'nin demokrasisini güçlendirmek yerine, kısa vadeli seçim çıkarları için seçim çevresi değişiklikleri hazırlıkları içinde olduğunu da biliyoruz.

Geçmişte seçim sonuçlarını beğenmediği için Kırşehir'i ilçe yapan zihniyet ne ise, bugün de seçimlerde kendi tabirleriyle ele geçiremediği illeri parçalamaya çalışan zihniyet arasında hiç fark yoktur. Ancak oyun sürerken kuralları değiştirerek faul yapanlara, vatandaşın tepkisi dün ne ise bugün de öyle olacaktır.

Yeni Bütünşehir Modeli

Türkiye’de halen 2 bütünşehir (İstanbul ve Kocaeli), 14 büyükşehir, 65 il, 892 ilçe ve 1977 belde belediyesi olmak üzere toplam 2950 belediye bulunmaktadır.

Son dönemde, gerek Başbakan’ın gerekse İçişleri Bakanı’nın kamuoyuna yaptığı açıklamalarda, 13 yeni Büyükşehir Belediyesi’nin kurulacağından söz edilmektedir.

Bunun yanında, İçişleri Bakanlığı tarafından yürütülen Yerel Yönetim Reformu (LAR II: Local Administration Reform) çalışmaları kapsamında düzenlenen toplantılarda üretilen sonuç raporlarında, yeni bütünşehir modeline ilişkin çok sayıda ipucu bulmak mümkündür. Nitekim, Türkiye Belediyeler Birliği tarafından hazırlanan Kasım 2011 tarihli “YENİ KURULACAK BÜYÜKŞEHİRLER” raporu, bu konudaki çalışmalara ilişkin ayrıntılı sayılabilecek bilgiler içermektedir.

Nihayet, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü tarafından 29 il Valiliği’ne gönderilen 24.04.2012 tarihli Genelge’de, “Büyükşehir belediyelerinin sınırlarının değiştirilmesi ile nüfusu 750 bin’den fazla olan 13 ilde büyükşehir belediyesi kurulması ile ilgili Bakanlığımız bünyesinde yürütülen teknik çalışmalar son aşamaya gelmiş durumdadır” denildikten sonra, bazı belediyelerin sahibi olduğu taşınmaz malları elden çıkarma ve belediyeleri borçlandırma yoluna gittikleri ileri sürülerek, 27 ildeki belde belediyeleri ile 29 ildeki köy tüzel kişiliklerinin kullandıkları yetkilerin çok büyük bir bölümü, mahallin en büyük mülki amirinin onayı ile mümkün hale getirilmiştir.

Bütün bu veriler göstermektedir ki, kısa bir zaman dilimi içinde yeni bütünşehir belediye modelini içerir kanun teklifi TBMM gündemine getirilecektir.

Mevcut Büyükşehir Modeli

1982 Anayasası’nın 127. maddesindeki “büyük yerleşim yerlerinde özel yönetim biçimleri oluşturulabilir” hükmü uyarınca 1984 yılı Ocak Ayı’nda çıkarılan 2972 sayılı Yasa ve aynı yılın Mart Ayı’nda çıkarılan 195 sayılı KHK uyarınca Türkiye’deki ilk büyükşehir belediyeleri **Ankara, İstanbul ve İzmir**’de kurulmuştur. 1984 tarihli 3030 sayılı Yasa ile büyükşehir ve ilçe belediyelerinin statüleri de netleştirilmiştir.

1986 – ’88 döneminde beş büyükşehir belediyesi daha kurulmuştur. 1986 yılında 3306 sayılı Yasa ile **Adana**, 1987 yılında 3391 sayılı Yasa ile **Bursa** – 3398 sayılı Yasa ile **Gaziantep** ve 3399 sayılı Yasa ile **Konya**, 1988 yılında ise 3508 sayılı Yasa ile Kayseri Büyükşehir Belediyesi olmuşlardır.

1993 yılında 505 sayılı KHK ile **Antalya, Diyarbakır, Eskişehir, Erzurum, Mersin, İzmit ve Samsun** olmak üzere 8 Büyükşehir Belediyesi daha kurulmuştur. 1999 depremi sonrasında da **Sakarya** ili Büyükşehir yapılmıştır.

Böylece, Türkiye'deki Büyükşehir Belediyesi sayısı 16'ya yükselmiştir.

2004 yılında çıkarılan 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, büyükşehir olabilmek için en az 750 bin nüfusa sahip olmak koşulunu getirmiştir. Aynı Yasa ile İstanbul ve Kocaeli'de mülki idare sınırları ile belediye sınırları çakıştırılmış, geriye kalan 14 büyükşehir belediyesi için ise yarıçap esası getirilmiştir.

Buna göre, Valilik binası merkez alınmak suretiyle; nüfusu 1 milyondan az olan büyükşehirlerde 20 km., nüfusu 1 ila 2 milyon arasında bulunan büyükşehirlerde 30 km., nüfusu 2 milyondan fazla olan büyükşehirlerde ise 50 km. yarı çap içindeki yerleşim yerleri büyükşehir sınırları içine dahil edilmiştir.

Bu 16 büyükşehir belediyesi arasında İstanbul ve Kocaeli, mülki idare sınırları ile belediye sınırları çakıştırılmış bütünşehir niteliğindedirler. Bu illerde belde belediyeleri kapatılarak bağlı olduğu ilçe belediyesine mahalle olarak bağlanmış, orman köyleri dışındaki tüm köyler de mahalle statüsüne dönüştürülmüştür. İstanbul ve Kocaeli dışındaki diğer 14 Büyükşehirde ise, yarıçap içinde kalan belde belediyeleri ve köyler, bağlı olduğu ilçenin belediyesine mahalle olarak bağlanmıştır.

İstanbul ve Kocaeli'nde, il özel idarelerinin imar, yol, su, kanalizasyon, katı atık, çevre, acil yardım ve kurtarma, ağaçlandırma, park ve bahçe tesisine ilişkin görev ve yetkileri kalmamasına rağmen, varlıkları devam etmektedir. İstanbul ve Kocaeli dışındaki diğer 14 Büyükşehirde ise, il özel idarelerinin mevcut yapıları aynen sürmektedir.

Halen mevcut büyükşehir belediyeleri sınırları içinde 34 milyon, diğer belediye sınırlarında 27,6 milyon ve köylerde 12,2 milyon yurttaşımız yaşamaktadır.

Belediye Gelirlerinin Yapısı

5779 sayılı Büyükşehir – Büyükşehir İlçe Belediye Gelirleri Kanunu hükümlerine göre, genel bütçe vergi gelirleri (GBVG) tahsilat toplamının %2,85'i büyükşehir dışındaki belediyelere, %2,5'u Büyükşehirlere ve %1,15'i İl Özel İdarelerine dağıtılmaktadır.

GBVG'nin 2,5'u; Büyükşehir Belediyelerine % 30, büyükşehir ilçelerine %60, su ve kanalizasyon idarelerine % 10 oranında dağıtılmaktadır.

Bunun yanında, belediye sınırları içinde tahsil edilen vergi gelirlerinin %5'i, BŞB'ne ayrıca verilmektedir. Yüzde 5'lik bu payın %70'i doğrudan ilgili BŞB'ne, %30'u ise bütün büyükşehirlere nüfusa göre dağıtılmaktadır.

Muhasebat Genel Müdürlüğü verilerine göre, 2009 yılında belediyelere 10,8 milyar lirası İller Bankası kanalıyla olmak üzere toplam 16,8 milyar lira kaynak aktarılmıştır.

Yine Muhasebat Genel Müdürlüğü verilerine göre, 2010 yılında belediyelere merkezi yönetim bütçesinden 20,9 milyar lira kaynak aktarılmıştır. Bunun 13,7

milyar lirası İller Bankası kanalıyla nüfusa göre belediyelere dağıtılan paydan oluşmuştur.

Geriye kalan 7,2 milyar lira ise, BŞB'lerinin kendi illerinden toplanan vergilerden alınan paylardan ortaya çıkmaktadır. Bunun sıralaması şöyledir: İstanbul 3,4 ve Ankara 1,1 milyar lira; İzmir 921, Kocaeli 465, Bursa 256, Mersin 168, Adana 152, Antalya 124, Gaziantep 109, Konya 101, Kayseri 97, Diyarbakır 70, Eskişehir 69, Samsun 63, Sakarya 47, Erzurum 34 milyon lira.

Görüldüğü gibi BŞB'i, gelir açısından diğer belediyelere göre daha avantajlı durumda bulunmakta, ancak ilin vergi üretme kapasitesi BŞB gelirini de belirlemektedir.

Getirilecek Bütünşehir Modeli

Halen 16 büyükşehir belediyesinde, ülke nüfusunun yarıya yakını yaşamaktadır. TBMM'ne sevk edilecek ilgili Kanun teklifinde, nüfusu 750 bin'i geçen 13 yeni ilde büyükşehir belediyesi kurulması, mevcut ve yeni kurulacak büyükşehirlerin sınırlarının İstanbul ve Kocaeli örneklerinde olduğu gibi mülki idare sınırları ile çakıştırılması beklenmektedir. Bu çerçevede, muhtemel 13 yeni büyükşehir ve nüfusları aşağıdaki gibidir;

Tablo 1: Yeni Büyükşehir adayları iller ve nüfusları

Yeni Büyükşehirler	İl Nüfusları
Şanlıurfa	1.663.371
Hatay	1.480.571
Manisa	1.379.484
Balıkesir	1.152.323
Kahramanmaraş	1.044.816
Van	1.035.418
Aydın	989.862
Denizli	931.823
Muğla	817.503
Tekirdağ	798.109
Mardin	764.033
Trabzon	763.714
Malatya	757.93
TOPLAM	13.581.957

Yeni modelde, belediye ve mülki idare sınırları çakıştırılacak, böylelikle oluşturulacak bütünşehir belediyelerinin sayısı 29 olacaktır. Bunun yanında, sözü edilen 29 ilde belde belediyeleri ve köyler (orman köyleri) kaldırılarak mahalle statüsüne dönüştürülecek, en yakın ilçe belediyesine bağlanacaktır.

Bu çerçevede oluşacak yeni durum aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 2: 29 Bütünşehir'in idari ve nüfus verileri

Bütünşehirler	Bütünşehir Nüfusu	Kaldırılacak Belediyeleri Sayısı	Belde Nüfusu	Mahalle Köyler Sayısı	Olacak Nüfusu
Mevcut büyükşehirler (16)	41.990.790	487	1.247.643	8,352	3.154.214
Kurulacak bütünşehirler (13)	13.581.957	535	1.873.337*	6,200*	3.216.721*
TOPLAM	55.572.747	1022	3.120.980	14.552	6.370.935

Not: Bütünşehirlerde kapatılacak belde ve mahalle olacak köy sayı ve nüfusları Malatya ve Mardin hariç diğer 11 ili kapsamaktadır.

Görüldüğü gibi, 13 ilin de ilavesiyle toplam 29 il bütünşehir yapıldığında, nüfusun % 75'i bu kentlerde yaşıyor olacaktır. Bu nüfusun seçmen profilinin TBMM'ne etkisi, 550 sandalyeden 383'üne karşılık gelmektedir.

Büyükşehir belediyeleri denetimsiz koşullarda çok önemli mali kaynakları kontrol etmeleri ve şirketleri vasıtasıyla gerçekleştirdikleri uygulamalar çerçevesinde, siyasete müdahale kapasitesi çok yüksek yönetim yapılarıdır.

Yeni Bütünşehir Modelinin Yaratacağı Sonuçlar

Anayasa'nın 67 inci maddesi, "seçim kanunlarında yapılan değişiklikler, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmaz" hükmünü taşımaktadır.

Bu çerçevede, en geç 2014 yılı Mart Ayı içerisinde gerçekleştirilme zorunluluğu bulunan yerel seçimlerden, en az bir yıl önce ilgili Yasa teklifinin TBMM'den geçirilip gerekli posedürleri tamamlayarak kanunlaşması gerekmektedir.

Sözü edilen yeni model, birçok açıdan ciddi etkiler yaratabilecek kapasiteye sahiptir.

1 – Siyasi Etkiler

Yeni bütünşehir modeli, ilde ikamet eden tüm yurttaşların bütünşehir için oy kullanması esasına dayanmaktadır.

Bu durum, halen belirlenmiş yarıçap içinde yapılan büyükşehir seçimleri yerine, mülki idare sınırları içindeki tüm yurttaşların oy kullanacağı yeni bir bütünşehir modelini gündeme getirmektedir.

Yeni modelin 29 ilde yaratacağı sonuçlar, 2011 yılı İl Genel Meclisi seçimi sonuçları üzerinden analiz edilmiş olup, il bazında yerel seçim stratejisi bu doğrultuda seçilmektedir.

Modelin yaratacağı bir diğer sonuç ise, belde belediyelerinin kapatılmasıdır. Aşağıdaki tablo, kapatılacak belde belediyelerinin illere dağılımını ve bunların arasındaki CHP'li belde belediyelerini göstermektedir.

Tablo 4: 29 Bütünşehirlerde Kapatılacak belde belediyeleri sayıları

Bütünşehir	Kapatılacak Belde Sayısı	Toplam Belediye	Kapatılacak Belde Sayısı	CHP'li Belediye
Ankara		20		7
İstanbul		-		-
İzmir		23		9
Adana		21		4
Bursa		20		4
Gaziantep		13		2
Konya		168		11
Kayseri		32		4
Antalya		74		20
Diyarbakır		12		-
Eskişehir		14		1
Erzurum		14		1
Mersin		41		4
Kocaeli		-		-
Samsun		23		3
Sakarya		12		-
TOPLAM		487		70
Şanlıurfa		15		1
Hatay		64		28
Manisa		68		14
Balıkesir		34		11
Kahramanmaraş		49		6
Van		8		-
Aydın		36		10
Denizli		68		15
Muğla		51		23
Tekirdağ		24		4
Trabzon		57		3
Malatya		39		5
Mardin		21		-
TOPLAM		535		120
GENEL TOPLAM		1022		190

Görüldüğü üzere, 27 bütünşehirde toplam 1022 belde belediyesi kapatılacak olup bunlardan 190'ı halen CHP'li belde belediye başkanları tarafından yönetilmektedir.

CHP, belde belediyelerinin kapatılma kararının, ancak beldelerde düzenlenecek yerel referandumlar ile mümkün olabileceğini değerlendirmektedir. Başka bir deyişle, belde belediyeleri belde halkının yönetim organları olup, bu belediyelere yönelik tasarrufların da belde halkının iradeleri doğrultusunda gerçekleştirilmesi esas olmalıdır.

Sosyo Kültürel Etkiler

Yeni model, 29 ilin tamamını kent alanı ilan etme iddiası taşımaktadır. Böylece kağıt üzerinde köy ve köy altı yerleşmeler kentleştirilmekte, köylerde uygulanan imar düzeninden kent imar düzenine geçiş yapılmaktadır.

Buna karşılık Türkiye'nin sektörel ve mekânsal değişim ve gelişimi, bu duruma uygun değildir. Başka bir deyişle, il sınırlarının tamamının belediye sınırı ilan edilmesi, kırsal alanda yaşayan insanın yaşamına kırsal iktisadi faaliyetlerine kısıtlama, vergi gelirlerinin ve hizmet bedellerinin artması şeklinde yansımaktadır.

Bu durum, mevcut 16 büyükşehir belediyesinde yarıçap sınırları içinde kalan ve fakat kırsal özellikler taşıyan yerleşmelerde yurttaşın en büyük yakınması şeklinde kendisini göstermektedir.

Yönetmel Etkiler

Yeni modelde, bütünşehir belediyelerinin hizmet götürme sorumluluğunda olduğu alan ve yurttaş sayısı büyük ölçüde artacaktır. Buna karşılık, söz konusu 27 belediyenin önemli bir bölümünün, bu sorumluluğu yerine getirebilecek kapasitede olmadığı bilinmektedir.

İstanbul ve Kocaeli'nde bile aksamalarla yürüyen bir sistemin, yaygınlaştırılmasının doğuracağı sorunları tahmin etmek zor değildir.

Büyükşehir belediyelerinin şube açması ya da şirketleşmenin tahrik edilmesi suretiyle yaratılacak olası çözümlerin de ek sorunları beraberinde getireceği öngörülebilir.

Demokrasi Sorunu

Yerel yönetimler dünyada demokrasinin beşiği olarak tanımlanmaktadır. Buna karşılık ölçeğin büyümesi, halka yakınlık, halk katılımı ve demokratik denetim alanlarında olumsuz sonuçlar doğuracaktır.

Mevcut yapıda büyükşehir belediyelerinin metropol ilçe belediyeleri üzerindeki yetki alanı, bir eşgüdüm düzeyinin çok üzerinde, ağır bir idari vesayet olarak şekillenmektedir. Büyükşehir – ilçe belediyelerinin siyasi yapıları farklılaşıp keskinleştikçe, vesayetin tahakküm çabalarına dönüştüğü de gözlenmektedir.

BŞB'ne göre halka daha yakın olan ilçe belediyelerini ikincil düzeyde gören ve yetkilerini sınırlandıran yaklaşımlar, Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın 4 üncü maddesinin 3 üncü paragrafının "kamu sorumluluklarının genellikle ve

tercihen vatandaşa en yakın olan makamlar tarafından kullanılması” hükmüne de aykırılık oluşturmaktadır.

Aynı şekilde, BŞB'nin kendisine verilmiş görevlerden uygun gördüklerini ilçe belediyelerine devretmesine imkan veren düzenleme de, yine Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın 4 üncü maddesinin 1 inci paragrafının “yerel yönetimlerin temel yetki ve sorumluluklarının Anayasa ya da Kanunla belirlenmesi” hükmüne aykırı olduğu açıktır.

Yeni model, yerel yönetim sınırlarında önemli değişiklikler yaratacaktır. Yurttaş görüşünün alınmadan Kanunla yapılacak düzenleme de demokrasiyle bağdaşır değildir. Nitekim Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın 5 inci maddesi, “yerel yönetim sınırlarında, mevzuatın elverdiği durumlarda ve mümkünse bir referandum yoluyla ilgili yerel topluluklara önceden danışılmadan değişiklik yapılamaz” hükmünü taşımaktadır.

İdari Yapıda Yaratacağı Etkiler

Anayasa'nın 123 üncü maddesi, “idare kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir. İdarenin kuruluş ve görevleri merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır” hükmünü taşımaktadır. 126 ve 127 inci maddeler ise, sırasıyla, merkezi idare ve mahalli idarelere ilişkin temel esaslar getirmektedir.

Yeni model, seçilmiş bütünşehir belediye başkanına, geniş yetkiler ve mali olanaklar sağlamaktadır. Bu çerçevede, il sınırlarının tamamında faaliyet göstermek üzere seçilmiş ve bütçe sağlanmış bir belediye meclisi görev yapacaktır.

Buna karşılık, bu illerdeki İl Özel İdarelerinin durumu tartışmalıdır. Aynı ölçekte seçilmiş iki farklı meclis (büyükşehir ve il genel meclisi) ve bu meclislere verilmiş iki farklı bütçenin gereksizliği öne sürülerek, İl Özel İdarelerinin kapatılması gerektiği de savunulmaktadır.

Bu konuda henüz bir netleşme olmamakla birlikte, Vali'nin il genel meclisi ve il özel idareleri genel sekreterliği aracılığıyla iktisadi yetkilerini kullandığı İl Özel idarelerinin kaldırılması, Valinin iktisadi alandan çekilerek emniyet / güvenlik alanına sıkışması anlamı taşıyacaktır.

Bu durumun, devlet yönetiminin federatif bir yapıya dönüştürülmesinin yol taşları olduğu da, bu çerçevede ileri sürülmektedir.

Genel Değerlendirme / Politika Üretme Tartışmaları

Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü'nün Denizli, Kütahya, Kırıkkale ve Bolu illerinde gerçekleştirdiği “Orta Ölçekli İl Araştırması – 2012”, vatandaşın kent bütünleşmelerine bakışı konusunda şu sonucu ortaya koymaktadır; Yöre halkı illerde yapılan bütünleşme ve birleşmeler konusunda fayda – maliyet analizi yapmaksızın yapılan işlemleri yasal bir zorunluluk olarak algılamaktadır.

Diğer taraftan, büyükşehir olması planlanan illerde ilave kamu kaynağı ve ilave istihdam beklentisi nedeniyle süreç toplumsal desteğe sahiptir. AKP'nin de bu desteği oya tahvil etme çabası içinde olduğu açıktır.

Bu çerçevede;

Hizmet etkinliğinin sağlanabilmesi açısından, bütünşehir modeli yerine yarıçap esasıyla çalışan mevcut büyükşehir modelinin daha etkili olacağı değerlendirilebilir.

Kapatılacak belde belediyelerinde ve/veya metropol niteliğine dönüştürülecek ilçe belediyelerinde referandum yoluyla yerel halkın görüşünün alınmasının gerekli olduğu açıktır.

Büyükşehire katılacak yerlerde hizmette aksama olacağıın, 16 ilden örnekler verilerek anlatılabilecektir.

Kırsal alanlarda tarıma dayalı iktisadi yapının hüküm sürdüğü bölgelerdeki BŞB ilanının yurttaşın geçimlik faaliyetlerini kısıtladığı ve ödediği vergileri ve yararlandığı hizmet bedellerini artırdığı yine örnekleriyle açıklanabilecektir.

Yerelde ölçeğin il sınırlarına taşınmasının yaratacağı demokratik katılım sorunları tartışılabilecektir.

Belde belediyeleri ve köy tüzel kişilikleri kapatılacak yurttaşların siyasi desteğinin alınabilmesine yönelik, etkili çalışmalar yapılacaktır.

Yeni model altında girilecek yerel seçimlerde başarılı olunabilmesi için, olağan çalışmaların yanında yapılması gereken yeni çalışmalar bulunmaktadır.

Belediyelerimizin, mevzuat doğrultusunda, kırsal alana yönelik çalışmalarını planlayıp uygulaması gerekmektedir. Belediye başkanlarının ve belediye meclis üyelerinin kırsalla bağlarının güçlendirilmesi, büyük önem taşımaktadır. İl genel meclis üyelerinin kırsal alanda yapacakları çalışmaların partinin İl – ilçe teşkilatları ile eşgüdümlenerek etkinleştirilmesi gerekmektedir. İl Genel Meclisi üyelerinin yeni modelle ilgili farkındalıklarının artırılması gerekmektedir.

Genel Merkezin tarım ve kırsal alana yönelik politikalarının yurttaşa anlatılabilmemesinin yolları geliştirilmelidir. Bu politikaların yerel yönetimler aracılığıyla yaşama geçirilmesi konusundaki çabaların mutlaka artırılması gerekmektedir.

İl – ilçe örgütleri ile belediyeler arasındaki ilişkilerin dayanışma çerçevesinde geliştirilmesi temel bir zorunluluktur.

Kentsel alandaki çalışmalara da hız ve etkinlik kazandırılmalıdır.

Halihazırda Bütünşehir Belediye Tasarısı İçişleri Bakanlığı tarafından kurumların görüşüne sunulmuş ya da TBMM'ne sevk edilmiş değildir. Bu bağlamda, üzerinde tartışılacak bir teklif ya da tasarı metni bulunmamaktadır.

Bununla birlikte, Yeni Bütünşehir modelinin ipuçlarının ortaya çıkmasıyla birlikte, önce 13 il için, ardından da mevcut 16 il için hazırlanan raporlar Parti web sayfasında Yerel Yönetimler Ara yüzünde yayımlanmaya başlanılmıştır.

Bunun yanında, il toplantıları düzenlenerek, il ve ilçe başkanları, belediye başkanları ve seçilmiş meclis üyeleri ile konu il bazında ele alınarak değerlendirilmiştir. 28.12.2011 tarihinde Aydın ve 29.12.2011 tarihinde Denizli’de yapılan toplantılardan sonra, 13 ve 14 Ocak 2012 tarihlerinde sırasıyla Tekirdağ ve Balıkesir’de toplantı gerçekleştirilmiştir. 6.4.2012 tarihinde Muğla’da, 31.5.2012 tarihinde Trabzon’da, 5.6.2012 tarihinde Manisa’da, 23.6.2012 tarihinde Ankara’da düzenlenen toplantılarla konu ele alınmıştır. Önümüzdeki dönemde bu toplantılara devam edilecektir.

Ayrıca, 16 Aralık 2011 tarihinde, tüm İl Genel Meclisi üyelerini bir araya getirmek suretiyle Ankara’da düzenlenen toplantıda, yeni model karşısında yapılması gerekenler katılımcılarla paylaşılmıştır.

Türkiye’nin Deprem Gerçeği

Türkiye’nin 1999 yılında yaşadığı Marmara ve Düzce depremlerinin acı deneyimleri sonrasında, Yapı Denetim Kanunu 29 Haziran 2001 tarih ve 4708 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Kanun’un amacı, birinci maddesinde “Can ve mal güvenliğini teminen, imar planına, fen, sanat ve sağlık kurallarına, standartlara uygun kaliteli yapı yapılması için proje ve yapı denetimini sağlamak ve yapı denetimine ilişkin usul ve esasları düzenlemek” olarak ifade edilmektedir.

Kanun 3194 sayılı İmar Kanunu’nun 26 inci maddesinde belirtilen kamuya ait yapı ve tesisler ile 27 inci maddesinde belirtilen ruhsata tabi olmayan yapılar hariç, belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kalan yerlerde yapılacak yapıların denetimini kapsamaktadır.

Yapı Denetim Kanunu AKP tarafından 30 Haziran 2004 tarihinde değiştirilerek, “tek parselde, bodrum katı dışında en çok iki katlı ve toplam 200 metrekareyi geçmeyen müstakil yapılar” yapı denetimi dışına çıkarılmıştır.

Sözü edilen Kanun değişikliği, Danıştay 6 inci Dairesi tarafından Anayasa Mahkemesi’ne taşınmış ve Anayasa Mahkemesi’nce geçtiğimiz hafta iptal edilmiştir. Ancak Anayasa Mahkemesi’nin karar gerekçesi henüz yazılmamış ve kısa karar Resmi Gazete’de yayımlanmamıştır.

Başvurudan bu kadar uzun bir süre geçtikten sonra karar verdiği değerlendirildiğinde, Anayasa Mahkemesi’nin de depremden dersler çıkardığı görülüyor (!)

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair 648 sayılı KHK 17 Ağustos 2011 gün, 28028 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

17 Ağustos depreminin 12 inci yıldönümünde, yapı ruhsatı aranmayacak durumlara ilişkin 3194 sayılı Kanun’da getirilen muafiyetlerin genişletilmesinde

bir sakınca görülmemiştir. 648 sayılı KHK ile aşağıda sayılan binalarda yapı ruhsatı aranmayacağı hükme bağlanmıştır;

Belediye ve köy mücavir alanlar dışında köylerin köy yerleşik alanlarında, civarında ve mezralarda yapılacak konut, entegre tesis niteliğinde olmayan ve imar planı gerektirmeyen tarım ve hayvancılık amaçlı yapılar ile köyde oturanların ihtiyaçlarını karşılayacak bakkal, manav, berber, köy fırını, köy kahvesi, köy lokantası, tanıtım ve teşhir büfeleri ve köy halkı tarafından kurulan ve işletilen kooperatiflerin işletme binası gibi yapılar.

Aynı KHK ile 4708 sayılı Yapı Denetim Kanunu'nun getirdiği muafiyetler de genişletilmiştir. Buna göre aşağıdaki yapılar yapı denetimi dışına çıkarılmıştır;

Kamuya ait yapı ve tesisler, İmar Kanunu 27'de sayılan binalar (Belediye ve mücavir alanlar dışında köy nüfusuna kayıtlı ve köyde sürekli oturanların köy yerleşik alanları ve civarında ve mezralarda yaptıracığı konut, hayvancılık veya tarımsal amaçlı yapılar için inşaat ve iskan ruhsatı aranmaz)

Bodrum katı dışında en çok iki katlı ve yapı inşaat alanı toplam 200 metrekareyi geçmeyen müstakil yapılar,

Entegre tesis niteliğinde olmayan tarım ve hayvancılık amaçlı yapı ve tesisler,

Köy yerleşik alanlarında, belediye ve mücavir alan sınırları içinde olmayan iskan dışı alanlarda ve nüfusu 5000'in altında olan belediyelerin belediye ve mücavir alan sınırları içinde bodrum katı ve çatı arası dışında en çok iki katlı ve yalnızca bir bodrum katın inşaat alanı hesaba katılmaksızın toplam inşaat alanı 500 metrekareyi geçmeyen konut yapıları ile bunların kömürlük, otopark ve depo gibi müştemilatı

En son Van ve Erciş depreminde yıkılan binaların içinde, yukarıda sayılan muafiyetler kapsamında olan çok sayıda bina bulunmaktadır.

Bu durum, bir taraftan Türkiye'deki 19 milyon yapı stoğundan 9 milyonunu yıkacağını söyleyen, diğer taraftan Van'da 20 gün evvel ağır hasar görmüş binalarda hasar tespiti dahi yapamayarak insanların göz göre göre ölümüne yol açan, depremden 2 ay evvel yapı denetiminden muaf olacak binaların kapsamını genişleten AKP'nin, deprem konusunda da içinde bulunduğu yönetim zafiyetini açıkça göstermektedir.

Afet Alanlarında Kentsel Dönüşüm

Ülkemizde 74 milyon yurttaşımız 19 milyonu aşkın bina stoku içinde yaşamlarını sürdürmektedirler. Yıllardır sürdürülen yanlış politikalar bağlamında, ülke nüfusunun önemli bir bölümünün, Anayasa'nın 56 ncı maddesinde "hak" olarak sayılmış bulunan sağlıklı, dengeli ve güvenli bir çevrede yaşama olanağına sahip olmadığı, aynı şekilde kentlerimizin, yine Anayasa'nın 23 üncü maddesinde Devlet'in görevleri arasında sayılan sağlıklı ve düzenli kentleşme olgusundan hayli uzak olduğu bilinmektedir.

AKP iktidarı Van depremi sonrasında sıklaşan söylemleriyle, Türkiye’de 25 bin km’lik fay hattının bulunduğu, yurttaşın mal ve can güvenliği için 19 milyonluk yapı stokunun 9 ila 11 milyonluk kısmının yenilenmesi gerektiğini ifade etmektedirler.

Kentsel toplu yenileme ya da ‘dönüşüm’ çalışmaları, kent planlaması yanında ekonomi, sosyoloji, toplum psikolojisi, hukuk, finans, siyaset, mühendislik, mimarlık, kentsel tasarım alanlarını buluşturan bir bilim ve uygulama alanıdır. Bu alandaki 150 yıllık dünya deneyimi bulunmaktadır.

Ülkemizde ilk kentsel dönüşüm uygulamaları sosyal demokrat yerel yönetim anlayışı içinde gerçekleştirilmiştir. Dikmen Vadisi ve Portakal Çiçeği Vadisi örnekleri, Türkiye’deki ilk kentsel dönüşüm çalışmalarıdır. Bu çalışmalarda, bölge insanının barınma hakkını temel sayan, karar alma süreçlerine proje alanındaki herkesi katan bir anlayış egemen olmuştur. Bu anlayışın bir sonucu olarak, buldozer – kepçe – jandarma ve polis olmadan, insanlar kendi evlerini kendileri yıkmışlar ve projeler tamamlandığında hep beraber kararlaştırdıkları yeni yaşam alanlarına kavuşmuşlardır.

Cumhuriyet Halk Partisi, dün olduğu gibi bugün de, kentsel toplu yenilemenin yararlı, gerekli ve acil bir çalışma alanı olduğunu her fırsatta dile getirmektedir. Çünkü (1) Türkiye kentleri aşırı büyümeler gösteren yerleşmelerdir, (2) Türkiye kentleri aşırı çirkinlikte, niteliksiz yerleşmelerdir, (3) Türkiye kentleri aşırı riskli yerleşmelerdir, (4) Türkiye kentleri adaletsiz yerleşmelerdir, (5) Türkiye kentleri yönetim açıkları olan yerleşmelerdir.

Kuşkusuz, yukarıda sayılan olguları ortaya çıkaran iktisadi, politik, kültürel ve sosyolojik temeller bulunmaktadır. Bu bağlamda, Türkiye’de uygulanacak kentsel toplu yenilemenin, bu sorunların tümüne yönelik çözümler içermesi gereklidir.

31.05.2012 gün, 28309 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6306 sayılı “Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun”, risk altındaki alanların kentsel dönüşüm süreçlerine tabi tutulması esasına dayanmaktadır.

Kanun, özünde, afet riskini bahane ederek, yurttaşın mülkiyet hakkını ve barınma hakkını yok saymaktadır.

Kanun’un Genel Gereğesi’nde de, 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun’a göre afete maruz kalan alanlarda alınacak olağanüstü tedbirlerin sosyal problemlere yol açtığı, buna karşılık kentsel yenilemenin “gönüllülük” esasına göre yapılabilmesi için yeni bir düzenlemeye ihtiyaç olduğu belirtilmektedir.

Kanun gereğesinde gönderme yapılan “gönüllülük” ilkesi, Kanun metninde yalnızca bir aşama olarak sayılmakta, hemen arkasından her türlü zor kullanma yöntemi ayrıntılarıyla hükümleştirilmektedir. Bu çerçevede Kanun’a baktığımızda, sözü edilen meşruyet çerçevesinin dışında, demokratik

yaklaşımlarla bağdaşmayan bir rant döneminin başlatılmak istenildiği görülecektir.

Tasarının işleyiş mekanizmasını görmek, herşeyi özetlemektedir. Buna göre; Yurttaş verilen süre içinde riskli yapıları masrafı kendinden olmak üzere tespit ettirecektir. Aksi takdirde Bakanlık, TOKİ veya belediyeler, bu tespitleri yapacaktır. Tespite itiraz beş kişilik bir heyet tarafından karara bağlanacaktır. Riskli olmadığı halde, uygulama bütünlüğü bakımından Bakanlıkça gerekli görülen yapılar da Kanun hükümlerine tabi olacaklardır.

Riskli tespiti yapılan yapıların elektrik, su, doğalgazı kesilecek, satışı ve kiralanması yasaklanacaktır.

Riskli yapılar yapılan tebligattan sonra 30 gün içinde yıkılacaktır. Yapı sahibi binasını yıkmazsa, Bakanlık tarafından yıktırılacaktır. Yıkım masrafları yapı sahibine aittir.

Üzerindeki bina yıkılarak arsa haline gelen taşınmazlarda yapılacak uygulamalarda, paydaşların 2/3'ünün anlaşması yeterli olacaktır. Karara katılmayanların arsa payları açık artırmayla satışa çıkarılacaktır. Diğer paydaşlar almazsa rayiç bedel Bakanlıkça ödenecektir.

Paydaşlar 2/3 çoğunlukla anlaşma sağlayamazlarsa, acele kamulaştırma yoluna gidilecektir.

Anlaşma yoluna gidenlere geçici konut - işyeri tahsisi ve kira yardımı yapılabilir. Anlaşmayanlar bu yardımları alamazlar.

Taşınmaz değerlemeleri Bakanlık, TOKİ veya belediyeler tarafından yapılır. Bu uygulamalara karşı idari yargı davaları açılabilir, ancak mahkemeler yürütmenin durdurulması kararları veremezler.

Bu Kanun kapsamında yapılacak iş ve işlemleri engellemeye çalışanlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun ilgili hükümleri uyarınca Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunulacaktır.

Özetle bu tasarı;

Yoksulun barınma hakkını yok sayan yeni bir sürgün fetvasıdır.

Yurttaşın mülkiyet hakkına tecavüzün yasal temeli oluşturulmaktadır.

Bütün yetki çevre ve şehircilik bakanlığı ile toki'de toplanmaktadır.

Yerel yönetimlerin yasalarından kaynaklanan yetkileri ortadan kaldırılmaktadır.

Yurttaş arasında ayrımcı uygulamaların temeli atılmaktadır.

“Ya bu deveyi güdersin, ya bu diyardan gidersen” anlayışı dayatılmaktadır.

Uygulama sırasında yapılacak yardımlar hak olarak tanımlanmamakta, lütuf düzeyine indirgenmektedir.

Zeytincilik, orman, askeri yasak bölgeler, turizmi teşvik, kültür ve tabiat varlıklarını koruma, kıyı, mera kanunları gibi doğa-çevre-kültür varlıklarını koruyup geliştirmeyi amaçlayan kanunların, bu kanunun uygulanmasını engelleyici ve bu kanuna aykırı hükümlerini uygulamadan kaldırılmaktadır.

Belirtmek gerekir ki, Türkiye’de kentsel dönüşüm acil bir gereksinimdir. Ancak kentsel dönüşümün yeni rant alanları yaratıp bunları iktidar sahiplerinin paylaşacağı ya da dağıtacağı bir düzlemde değil, halkın ihtiyaç, hak ve yararları öncelik sayılarak gerçekleştirilmesi gerekir.

Yetkiyi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nda toplayan, seçilmiş yerel yönetimleri “idare” tanımlaması altında tali plana iten Yasa, demokrasi zaafiyeti ile maluldür. Yerel yönetimlerin kentsel dönüşüm uygulamalarına ancak Bakanlar Kurulu Kararı ile girişebileceklerine dair düzenleme, şüphesiz çağdaş yerel yönetim anlayışına taban tabana zıttır. Böylelikle, Belediye Kanunu’nun 73 üncü maddesi ile belediyelere tanınan “Hazine arazisi kullanmayan kentsel dönüşüm projelerini re’sen yapma” yetkisi bu Yasa ile belediyelerden alınmaktadır.

Ancak bu saptama, salt teorik bir ters gelişmeyi anlatmakla sınırlı kalmamakta, bugün yaşananlardan yola çıkarak yarın olacakların öngörülmesini sağlamaktadır.

Bu çerçevede İzmir BŞB’nin 18 hektarlık Örnekköy, 7 hektarlık Ege Mahallesi, 48 hektarlık Ballıkuyu, 122 hektarlık Aktepe ve Emrez mahalleleri, 32 hektarlık Uzundere, 47 hektarlık Cennetçeşme ile Menemen – Bayındır – Torbalı’da 27 hektarlık projeler, bir yılı aşkın zamandır Bakanlar Kurulu’ndan onay beklemektedir. Bu bekleminin hiçbir makul gerekçesi yoktur.

Eskişehir BŞB’nin projeleri Valilik ve Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü engellerini aşma çabalarını sürdürmektedirler. Projeleri geri çevirmek için öne sürülen bahaneler, akıl sınırlarını zorlayacak niteliktedir.

Bu durumda, Yasa’nın aciliyetini gerekçe göstererek TBMM’de 15 günlük tali komisyon çalışmasına tahammül etmeyen anlayışın, İzmir ve Eskişehir’deki yurttaşlarımızın kentsel dönüşümle risk altından kurtarılmasına yönelik çabaları bir yılı aşkın süredir engellemesi nasıl izah edilebilir?

Diğer taraftan, Ankara BŞB’nin benzer kentsel dönüşüm projelerinin çok kısa süreler içinde gerekli onayları aldığı bilinmektedir.

Diğer taraftan, kentsel dönüşümüne ilişkin veriler konusunda Başbakan ile Çevre ve Şehircilik Bakan’ının söylem farklılıkları, doğal sayılabilecek hata paylarının çok üzerindedir. 20 milyonluk yapı stoğu içinde yıkılacak yapı sayısı konusunda Bakan ile Başbakan arasında 2 milyon fark var. Biri 7, diğer 9 milyonluk yıkımdan söz ediyor. Bunun finansmanı konusundaki tahminlerde uçurum iyice açılıyor ve 400 milyar dolar ile 700 milyar dolar rakamları telaffuz ediliyor.

Bütün bunlardan daha garibi ise, kamuoyunda sanki 2B alanlarından elde edilecek gelire kentsel dönüşümün finanse edileceği algısının yaratılmış olmasıdır. Bunu TV’de söyleyen akademisyen, gazetede yazan köşe yazarı bulunmaktadır. Başbakan ve Bakan’ın körüklediği bu algının gerçeğe örtüşür tarafı yoktur. Çünkü 2B alanlarından tüm gelir yaratma kapasitesi 25 milyar lira olup, iyimser gelir tahmini 15 milyar lira düzeyindedir. 15 ile 400’ün finanse edilebileceğini savunmak, ancak AKP hesabı ile mümkündür...

Yukarıda, çıkartılan Yasa ile uygulanacak kentsel dönüşüm uygulamalarının sakıncalarını ifade ettik. Ancak buradan, CHP’nin kentsel dönüşümüne ve afet riski altındaki alanların iyileştirilmesine destek vermediği sonucu çıkarılamaz. Tersine, Türkiye’de ilk kentsel dönüşüm uygulamasını başlatan anlayış, sosyal demokrat belediyecilik anlayışıdır. Ankara’daki Dikmen Vadisi ve Portakal Çiçeği Vadisi uygulamaları, ülkedeki ilk kentsel dönüşüm örnekleridir.

Ancak bu örneklerde, yurttaş kendi evini kendi yıkmış, dönüşüm bir şenlik havası içinde gerçekleştirilmiştir. Bunun nedeni ise, Proje’nin muhatabı olan yöre halkının, karar alma süreçlerine dahil edilmesi ve uygulamanın da bu yolda gerçekleştirilmesidir.

Kısacası rant için değil, halk için bir uygulama gerçekleştirilmiştir.

Günümüzde ise, kent yoksullarını ve dezavantajlı grupları geçmişte kent çeperlerinde tuttukları, bugün ise kent merkezinde kalan alanlardan söküp atarak alanı yeni sahiplerine devreden, böylece yoksul aleyhine kaynak tahsisini yeniden düzenleyen anlayış, sosyal adaleti sağlayamaz. Bundan da öte, Yasa’nın uygulanmasına karşı çıkanlara Ceza Kanunu hükümlerini gereksiz biçimde anımsatan dayatmacı anlayış, yurttaş önceden tehdit ederek bir yere varılamayacağını görecektir.

Özetle, havuç – sopa ilişkisiyle kentsel dönüşüm yapıp arazi rantından yararlanmayı amaç edinen, yoksulu yeni kent çeperlerine süren, bütün bunları da afet riski meşruiyet temelinde yapan anlayış sosyal demokrat belediyelerin gerçekleştirdiği eşitlikçi – dengeleyici – zora değil uzlaşmaya dayalı halkçı kentsel dönüşüm uygulamalarıyla taban tabana zıttır.

CHP’li Belediyeler Çalışıyor: Bazı Karşılaştırmalar

Yerel yönetimler şikâyet etme yeri değil, hizmet üretme yerleridir. Hele devasa bütçelere sahip olanlar için bu durum asla söz konusu olamaz.

Örneğin, **İstanbul Büyükşehir Belediyesi**’nin 2012 yılı konsolide bütçesi 19,5 milyar lira’dır. Son dört yıllık konsolide bütçe toplamı ise 73,5 milyar lirayı bulmaktadır. İstanbul BŞB’de toplam bütçenin % 35’ini belediye, % 29’unu bağlı kuruluşlar olan İETT ile İSKİ ve % 36’sını iştirakler oluşturmaktadır. Aralarında İDO, İGDAŞ, İSFALT, BİMTAŞ’ın da bulunduğu 23 Anonim Şirket Belediye Meclisi’nce ve Sayıştay’ca denetlenmemekte, yalnızca Sanayi ve Ticaret Bakanlığı’nca özel hukuk hükümlerine göre denetlenmektedir.

Ankara Büyükşehir Belediyesi bütçesi de, birçok bakanlık bütçesinden fazladır. 2011 ve 2012 konsolide bütçesi 10,1 milyar lira olan Ankara BŞB'nin, son on yıllık yalnızca BŞB bütçesi ise (ASKİ ve EGO ve şirketlerin bütçeleri hariç) 17,5 milyar lira'dır.

Bu devasa bütçeye sahip ve Ankara'da 1994 yılından bu yana Melih Gökçek, İstanbul'da ise yine aynı tarihten itibaren Recep Tayyip Erdoğan – Müfit Gürtuna ve Kadir Topbaş tarafından yönetilen Büyükşehir Belediyeleri, kendi metro hatlarını yapamadıkları için, bu işi törenle Ulaştırma Bakanlığı'na devretmişlerdir.

Bu çerçevede, önce 10 Aralık 2010 tarihinde, “Şehir İçi Raylı Ulaşım Sistemleri, Metrolar ve Bunlarla İlgili Tesislerin Ulaştırma Bakanlığı'nca Devralınması ve Tamamlanmasını Müteakkip Devri ile İlgili Şartların Belirlenmesine İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı” Resmi Gazete'de yayımlandı.

Arkasından Ulaştırma Bakanlığı ile imzalanan protokoller kapsamında, İstanbul'da 4, Ankara'da 3 olmak üzere kaynak yetersizliği gerekçesiyle yarım kalmış toplam 7 metro hattını Ulaştırma Bakanlığı devraldı.

Yani; yılda 19,5 milyar lira konsolide bütçesi olan İstanbul BŞB kaynakları yetersiz(!) olduğu için metro yapamıyor; 19 km lik Üsküdar–Ümraniye/Çekmeköy, 9 km lik Bakırköy (İDO) – İncirli – Kirazlı, 25 km lik Kabataş–Beşiktaş–Alibeyköy–Mahmutbey hattı ile 25 km lik Bakırköy–Beylikdüzü metro hattını Ulaştırma Bakanlığı yapacak... Buna beceriksizlik ve finans yönetimi zaafı denilmezse ne denir?

İkinci örnek Ankara. Daha evvel söylediğimiz gibi, **Ankara BŞB**'nin son iki yıllık konsolide bütçesi 10,1 milyar lira. Halen Ankara'da sayın Murat Karayalçın döneminde ihaleleri yapılan, finansman anlaşmaları sağlanan, yapımına başlanan ve 1997 yılından bu yana hizmet veren, toplam 23 km uzunluğunda bir raylı sistem bulunmaktadır. Mevcut yönetim ise, 2002 yılında Kızılay – Çayyolu; Batıkent – Sincan ve Tandoğan Keçiören metro hatlarının yapımına başladı. Aradan on yıl geçti; güncellenmiş rakamlarla maliyeti 3 milyar 40 milyon lira olan hatlar kaynak yetersizliği ileri sürülerek bitirilemedi. Dikkatinizi çekiyorum, yalnızca son iki yıllık konsolide bütçesi 10 milyar lira olan Ankara BŞB, on yılda metrolara yalnızca 828 milyon lira harçayabildi.

T.C. Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü web sayfasında yayımlanmakta olan Ankara BŞB 2007 – 2011 Stratejik Planı'nda, “devam eden 43 km lik metro hatlarını 2008 yılı sonuna kadar bitirmek” hedefi bulunmaktadır.

Ne 2008'i, ne 2010'u... Baktılar ki bu iş bitmeyecek, 2011 yılı Nisan Ayı'nda metro yapım işi, törenle, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı'na devredildi. 2012 Yatırım Programı'na 1 milyar 597 milyon lira konuldu. Merkezi Hükümet'in 3 metro hattı için kullanacağı toplam finansman 3 milyar lira olacak.

Anlaşıyor ki, 10 yıllık kötü yönetim seçimlerden evvel kapatılmaya çalışılıyor. Bari tören düzenlemeyin. Törenlerde boy boy verdiğiniz fotoğrafın anlamı nedir, “ben beceremedim – yetişin” demektir bu. “Ankara bu yönetimle zaman kaybediyor” demektir bu... Biz “tören düzenlemek uygun kaçmadı” diyoruz, bazıları yetmez billboardlara ilan vererek minnetimi ifade edeyim diyor.

Projelerin tamamlanmasından sonra, maliyet bedeli üzerinden devir gerçekleştirilecek. İşletilmeye başlanıldığında, hasılatın % 15'i Hazine'ye aktarılacak, geriye kalan belediyede kalacak. Bu şekilde borçlar ödenecek..

Borcunu ödeyeceği düşünülen belediye hangisi? Bu belediye, yerel yönetimlerin toplam borcu içinde % 32 pay alan, vadesi geçmiş yerel yönetim borçlarının ise % 60'ından tek başına sorumlu olan Ankara BŞB'si. Yıllardır borçlarının üzerine gidilmeyen, ASKİ'nin ve EGO'nun borçları Mayıs 2012 ayı içindeki Bakanlar Kurulu ve Uzlaşma Komisyonu kararları ile ödeme planına bağlanabilen Ankara BŞB'si...

Bu Ankara BŞB'si, 18 yıldır mevcut yönetim altında metroda hiçbir ilerleme sağlayamazken, kent merkezini otobana dönüştüren ve alt – üst geçitlerle trafik sorununu çözmeye çalışan, toplu taşıma yerine bireysel ulaşımı özendiren bir politika izledi. Ortaya çıkan sonuç, bir taraftan pahalı ulaşım sonucunu doğururken, diğer taraftan mühendislik bilimine aykırı uygulamalar nedeniyle başkent'in merkezinde yurttaşlar alt geçitlerde boğulma tehlikesi geçirmektedir.

İzmir BŞB İstanbul ve Ankara'ya göre daha mütevazı bir bütçeye sahip. Son on yıllık bütçe tutarı 13 milyar lira. Bu İzmir BŞB, 10 istasyonlu İzmir metrosunda 2250 metre tünelli Ege Üniversitesi Evka 3 istasyonlarının açılışını 31 Mart 2012 tarihinde gerçekleştirdi. Hattın yapımı ve yeni çekerler için 200 milyon lira harcama yaptı. Üçyol – Üçkuyular hattında son aşamaya gelindi. Üçyol – Fahrettin Altay metro hattı için bugüne kadar 285 milyon liranın üzerinde yatırım yaptı. Halkapınar – Otogar ve Üçkuyular – Narlıdere hattının projelerini tamamladı, ihale aşamasına geldi.

İzmir'in 80 km lik Aliağa – Menderes banliyösü için harcadığı para, araç alımları hariç 600 milyon lira. 80 km lik bu hattı 30 km daha uzatarak Torbalı'ya ulaştırma çalışmalarına başlandı.

Konak – Karşıyaka tramway hatlarının uygulama projeleri tamamlandı. Bu iki hatta 300 milyon lira harcama yapılması öngörülüyor.

Körfez ulaşımını güçlendirmek için, 400'er yolcu kapasiteli 15 adet katamaran tipi yolcu gemisi alındı. Otobüs filosuna dahil ettiği yeni çevreci otobüslerle birlikte, İzmir BŞB'nin ulaşım için ayırdığı yatırım bütçesi 1 milyar 700 milyon liraya ulaşıyor. Lütfen dikkat ediniz, bu 1 milyar 700 milyon liranın tamamı özkaynak. Yani bu yatırımlar, Merkezi Hükümet'in katkısı sağlanmadan gerçekleştiriliyor. Bununla da kalmıyor, İzmir BŞB Hazine'ye olan borcunu birkaç ay içinde sıfırlıyor.

Bu saptamalar, İstanbul – Ankara – İzmir arasındaki farkları anlatmaya yetiyor. Bağımsız bir araştırma ve politika kuruluşu olan Brookings Enstitüsü'nün araştırması da, bu farkı teyit edici niteliktedir. Brookings Enstitüsü, 200 metropol ekonomisi arasında yaptığı araştırmada İzmir'i dünyanın en hızlı büyüyen dördüncü şehri olarak saptamıştır. Aynı listede Ankara altıncı, İstanbul ise yedinci sırada yer bulabilmiştir. Bu durum, bütçe imkânları az olsa da, çeşitli engellemelerle karşılaşılsa da doğru yönetim anlayışının bir kente neler kazandırabildiğinin en açık kanıtı niteliğindedir.

Çağdaş belediyecilik uygulamalarının temel amaçları arasında, kent sakinlerinin huzur içinde rahat ve özgür yaşamlarının sağlanması da bulunmaktadır.

Türkiye'de insanların rahat nefes aldığı ne kadar mekân varsa, mutlaka bir sosyal demokrat belediye imzası vardır. Örneğin Eskişehir Kentpark, Anadolu'nun ortasında insan su ve yeşili buluşturan bir tasarım – uygulama başarısını yansıtır. Bu başarı, Eskişehir'de yapay plajda denize girme duygusunu tadan insanın mutluluğunu yaratır. Oldukça mütevazı bütçesine rağmen yedi yılı aşkın süredir ESTRAM aracılığıyla kentliyi tramwayla buluşturan, Porsuk üzerinde botla gezi yaptıran, çocuklara ata binip oyun parklarında eğlenme olanakları sunan, akşam toplu konserler düzenleyen, Eskişehir BŞB, Eskişehir'liyi Avrupa standardında bir kentte kesesine uygun harcamalarla yaşatmanın onurunu taşımaktadır.

Türkiye'nin en büyük uzay evi, 4 Nisan 2012 tarihinde Eskişehir'de açılmıştır. Sanatın içine tüküenlere inat, yaptığı heykellerle kenti donatan başkan anlayışı, Eskişehir'dedir. Onun içindir ki insanlar akın akın yeniden tasarlanan bu kente gelmekte, nefes almaktadırlar.

Mersin Kongre ve kültür Merkezi, 75 bin m2 lik alan düzenlemesiyle, Mersin'in adeta çehresini değiştirmiştir. Mersin sahil bandı, yalnızca Mersin'inin değil tüm bölge insanının buluşma merkezi niteliğindedir.

İstanbul'un "Yaşam Kalitesi Araştırması"nda, 39 ilçe arasında yaşam kalitesi en yüksek ilçeler Kadıköy, Beşiktaş ve Beyoğlu olurken; Esenler, Gaziosmanpaşa ve Sultanbeyli'nin son sıraları paylaşımları da tesadüf değildir.

İnsanlar nefes almaya Sarıyer'e, Bakırköy'e gidiyorlarsa, bu yönelişte baskı yerine özgür yaşamı tercih eden insan doğasının yaptığı tercih etkili olmaktadır.

CHP'li belediyelerle AKP'li belediyeleri karşılaştırırken kullanılacak bir başka ölçüt, kente rekreasyon alanları ve hayvanat bahçeleri kazandırma konusunda olabilir.

Bu çerçevede, Ankara BŞB 2007 – 2011 Stratejik Planı'nda, "Avrupa'nın en büyük Hayvanat Bahçesi'ni Ankara'ya kazandırmak" bir hedef olarak gösterilmektedir. Ankara BŞB 2011 – 2014 Stratejik Planı'nda ise, aynı hedef, "turizmin teşviki amacıyla Disneyland ve Hayvanat Bahçesi projeleri mutlaka

gerçekleştirilmelidir” şeklinde ifade edilmektedir. Aradan yıllar geçmiş, bu yıllarda Ankara’lı zaman kaybetmiştir. Milyarlarca liralık bütçe kontrol eden Ankara BŞB, hayvanat bahçesi yapımı alanında herhangi bir adım atamamıştır.

Buna karşılık Antalya BŞB’si, 5 milyon litre su kapasitesiyle Avrupa’nın en büyük ikinci Akvaryum’unun temelini atmıştır. 20 bin’den fazla balık ve su altı canlısını barındıracak akvaryum tankı içindeki 131 metrelik tünel, Avrupa’nın en uzun akvaryum tüneli olacaktır. Akdeniz Kent Parkı’nda Dev Akvaryum’a komşu olacak ve projesi hazır olan Dinozor Parkı, hem çocuklar hem de yerli yabancı turistler için yepyeni bir cazibe merkezi olacaktır.

İzmir Sasalı’da 2008 yılı sonunda açılan ve Avrupa’nın en büyük doğal yaşam alanlarından biri olarak gösterilen, 425 bin metrekarelik alanda kurulan Doğal Yaşam Parkı’nda, 120 türden 1500 hayvan, 3 bin ağaç ve 250 bitki türünün yer aldığı doğal ortamlarda özgürce yaşamaktadır. Park, bugüne kadar yurtiçi ve yurtdışından 2,5 milyon ziyaretçiyi ağırlamıştır. Begümcan ve Winner’ın yavruları, Türkiye’de doğan ilk fil Sasalı’da dünyaya gelmiş ve İzmir adını almıştır.

Bu yatırımlar, bu gelişmeler, Antalya ve İzmir kazanırken Ankara’nın nasıl kaybettiğinin somut örnekleri olarak ortada durmaktadır.

Dünyanın en önemli biyoçeşitlilik merkezi olan Türkiye’de, CHP’li belediyeler, kentlerinde kullanacakları çiçek ve ağaçların çoğunu çevredeki üreticilere ürettirerek onlardan satın alma yapmakta, böylece kent çevresindeki kırsal alanı da desteklemektedirler.

Buna karşılık başta Ankara Büyükşehir Belediyesi olmak üzere birçok AKP’li belediye, yurtdışından ağaç ithal etmektedirler. Bu ithalatın finansmanı konusundaki saydam olmayan politikalar tartışmaları alevlendirirken, diğer taraftan köylü üretici yoksulluğu hız kazanmaktadır.

Bu örnek sosyal demokrat belediyecilik anlayışının kente ve kent çeperine duyduğu saygıyı ve verdiği desteği gösterirken, Ankara’da kent çeperinin neden ve hızla boşaldığını da açıklamaya katkı yapmaktadır.

Kongre ve Fuar alanında yapılan yatırımlar ve kazanılan başarılar, il ve yurттаş ekonomisine büyük katkılar sağlamaktadır.

Bu bağlamda, dünyanın en büyük fuarı olan EXPO 2016 verilen büyük çabalar sonucunda Antalya’ya kazandırılmıştır. 6 ay süresince Antalya’ya 10 milyonun üzerinde ziyaretçinin gelmesini sağlayacak “çocuk ve çiçek” temalı fuar, Antalya ekonomisine çok büyük bir destek sağlayacaktır.

Bu alanda bir başka örnek, Ankara’dan verilebilir. Ankara BŞB 2007 – 2011 Stratejik Planı’nda, “Halen Eskişehir Yolu’nda BŞB’ne ait 4000, 700 ve 500 kişilik üç adet, ATO’ya ait bir adet Kongre Salonu inşaatı devam etmektedir. Esenboğa yoluna ve Ulus tarihi kent merkezine iki adet Kongre Merkezi dahil edilecektir” denilmekte, 2011 – 2014 Stratejik Planı’nda ise, aynı hedef,

“Ankara’nın kongre merkezi olabilmesi için belediye ve belediye dışındaki özel ve tüzel kişiler tarafından kongre merkezleri yapımları teşvik edilmelidir” şeklinde ifade edilmektedir.

Bu alanda Ankara BŞB’nin attığı tek somut adım, Eskişehir yolunda inşa ettiği demir kafestir. Ankara BŞB’nin Söğütözü Kongre ve Ticaret Merkezi adını vererek yapımına 2006 yılında başladığı ve kaynak yetersizliği bahanesi ile yarım bıraktığı tesis, yarattığı görüntü kirliliği nedeniyle kısa sürede halk arasında “demir kafes” olarak anılmaya başlanılmıştır.

Bugün yalnızca ilan asmak için kullanılan demir kafes, insan eliyle yaratılan bir çirkinlik abidesi ödülünü almaya aday niteliktedir. Hoşuna gitmeyen heykelleri “ucube” nitelmesiyle yıkan Erdoğan’ın, her gün partisinin genel merkezine giderken önünden geçtiği gerçek ucubeye ilgi duymaması ve oraya gömülen ve hesabı bilinmeyen vatandaş vergisini merak etmemesi, bizim için sürpriz değildir.

Son olarak, Demir Kafes’in, düzenlenen kapalı ihale ile satışı yapılmıştır. Şimdi sormak gerekmez mi, 2006 – 2012 arasında, yedi yılda bir Kongre Merkezi inşaatı tamamlayamayan bir anlayışın Ankara’yı yönetmesi mümkün müdür?

Bu örnek, Antalya’nın nasıl kazandığını, Ankara’nın nasıl kaybettiğini göstermektedir.

Sosyal demokrat belediyecilik anlayışı, çevresel değerlere saygı göstermeyi temel esas sayar. Bunun için Türkiye arıtmasının dörtte biri İzmir’dedir. TÜİK’in verilerine göre İzmir, Avrupa Birliği standartlarındaki arıtma sayısı ve kapasitesi bakımından Türkiye’nin lider kentidir. “Yüzülebilir körfez” hedefiyle başlatılan proje kapsamında, körfezden saatte 800 ton çamur çıkarılacaktır.

Antalya BŞB, Entegre Atık Değerlendirme, Geri Dönüşüm ve Bertaraf tesislerinin ihalesini sonuçlandırmıştır. Katı atıkta en son teknoloji uygulanacak 45 milyon TL değerindeki projede belediye tek kuruluş harcama yapmayacak üstelik gelir elde edecektir.

Kent yönetmek, vizyon sahibi olmakla mümkündür. Tarihi ve doğal güzellikler açısından büyük üstünlüklere sahip İstanbul’un yaşadığı yönetim zaafiyeti, geri döndürülemez zararların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Zeytinburnu’nda tarihi İstanbul surlarının yakınında yapılan üç gökdelen, kentin Sultanahmet Camii ile özdeşleşmiş tarihi silüetinin içine bir kama gibi girdi. Sorumluları kim? İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Zeytinburnu Belediyesi.

İstanbul 4 numaralı Koruma Bölge Kurulu, inşaatın İstanbul’un Marmara silüet kapsamında olduğunu ve yarımadanın silüetini olumsuz yönde etkilediğini saptadı. Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın belediyelere gönderdiği 11 Ağustos 2011 tarihli yazıda; “Tarihi Yarımada yönetim alanı sınırı içinde kalan ve Tarihi Yarımada’ya çok yakın bir noktada bulunan söz konusu parseldeki çalışmaların incelenerek değerlendirilmesi ve varlığın olağanüstü evrensel

değerini geri döndürülemez şekilde olumsuz yönde etkileyecek uygulamaların durdurulması” istenildi.

UNESCO, 2003 yılından bu yana İstanbul silüeti üzerindeki endişelerini dile getirmekte ve çalışmaların Dünya Mirası Kültür Varlıkları için Etki Değerlendirmesi Rehberi doğrultusunda yapılmasını tavsiye etmekte.

Sonuç ne? Gökdelenler tamamlandı, satışlar devam ediyor.

Eski İstanbul belediye başkanı Sayın Başbakan’ın, İstanbul’dan geçecek üçüncü köprü’nün yerini helikopterle gezerken bizzat belirleme konusunda mesai harcadığını biliyoruz. Peki, her cümle başına “ecdat” sözcüğü koyan Başbakan’ın, tarihi silüeti bozan bu gökdelenler üzerine bir tek laf ettiğini duyan oldu mu?

Paris’i yılda 50 milyona yakın turist ziyaret ederken, tarihi MÖ 7 inci yüzyıla dayanan İstanbul’u ziyaret eden turist sayısının 8 milyonda kalması, kuşkusuz vizyon ve tarihi – kültürel – doğal değerleri koruma bilinci eksikliği ile ilintilidir.

Silüet içine kama gibi giren gökdelenler, muhtemeldir ki sahiplerine önemli kazançlar sağlayacaklardır. Boğaz’ın çirkin yapılaşmasından nemalananlar vardır. Belediyelerin de buralardan çeşitli gelirleri olacaktır. Ancak hiç şüphe yok tur ki, kaybeden İstanbul’ludur...

Burada yeri gelmişken soralım. 2011 seçimlerinde ortaya atılan “Çılgın Proje” Kanal İstanbul ne oldu? Seçimler biteli neredeyse bir yıl geçti, Projeyi gören var mı? Şimdi anlaşılıyor ki, hayal üzerinden siyaset yapılmış, hayal satılmış...

Oysa İstanbul’un çok ciddi sorunları var. Bu sorunların planlı biçimde çözüme kavuşturulabilmesi ise, ülkenin sağlıklı biçimde planlanabilmesi ile mümkün.

İstanbul’un 1955’te 1,5, 1970’te 3 milyon olan nüfusu, 1980’de 5 milyona yaklaştı. 2000 yılında 10 milyon olan İstanbul, bugün 14 milyon düzeyinde nüfusa ev sahipliği yapıyor.

Her beş kişiden birinin İstanbul’da yaşadığı ve son iki yıldaki nüfus artışı miktarının 32 ilin nüfusunu geçtiği bir İstanbul gerçeği var karşımızda.

Bu tablo, Türkiye’de uygulanan politikalarla Anadolu’nun boşalmasının bir fotoğrafıdır. Bu sürecin sağlıklı ve dengeli bir kentleşme olgusu ile tanımlanabilmesi mümkün değildir.

Kalkınmayı hedefleyemeyen, üretimi cezalandıran, bir yılda 100 milyardan fazla dış ticaret açığı veren ve dış finansman ile ayakta durabilen bir ekonomik yapının, sosyolojik karşılığının da kaos olması doğaldır.

Taşeronlaşan sanayi yapısı ve çözülen tarımsal doku Anadolu’yu boşaltmakta, kayıtdışı sektörlerde hayata tutunma umuduyla İstanbul’a göç hız kazanmaktadır.

Bu göçün tetiklediği hızlı nüfus artışının yarattığı baskı, sürdürülebilir biçimde yönetilemez. 14 milyonluk kentin su ihtiyacının Kırklareli ve Düzce'den yapılan takviyelerle karşılanması, söylediklerimizi gerekçelendirmektedir.

Bu yaklaşım, kentleşme politikasının ülke genelinde uygulanan doğru politikalarla bir anlam kazanabileceğini ifade etmektedir.

Sosyal demokrat belediyecilik anlayışı, toplumcu belediyecilik ilkesini esas alır. Sosyal devlet ilkesinin yaşama geçirilmesi için anlamlı çabalar üretir. Kamu yararı ilkesini esas alır, toplumun sosyal faydasını maksimize etmek için uğraşır.

Bunun için, geçmişte yapılan çok olumlu örnekleri tamamlamak üzere, yedi yıldır İzmir'de çocuklara süt dağıtır. Antalya'da, Ankara'da bu örnekleri çoğaltmak mümkündür.

Kamuoyundaki bilgi kirliliğini örtmek üzere, kısa ve net cümlelerle, sözü hiç dolaştırmadan birkaç saptamayı yapmak istiyorum. İzmir, 2005 yılından bu yana, 200 ml pastörize ve 1 lt UHT olmak üzere çocuklara süt dağıtmaktadır. AKP Hükümeti yalnızca UHT süt dağıtmakta ve sütü 54 kuruştan satın almaktadır. Buna karşılık, İzmir UHT sütü 37, pastörize sütü 34 kuruştan, nakliye ve dağıtım dahil olmak üzere mal etmekte ve çocuklara içirmektedir.

CHP'li belediye uygulamaları çerçevesinde, İzmir'de, Antalya'da, Ankara'da bir tek rahatsızlanma vak'ası görülmemiştir. AKP'nin çocukların rahatsızlanmasını laktoz intoleransına bağlaması, en hafif deyişle, yılda 14 milyon ton'a yakın süt üreten ülkemizde çocukların süt içemediğinin, başka bir deyişle giderek yükselen gelir dağılımı adaletsizliğinin bir itirafı niteliğindedir. Kaldı ki, bağımsız denetim kuruluşlarının ve meslek odalarının – tüketici derneklerinin incelemeleri halinde, başka sorunların varlığı da ortaya çıkacaktır.

İşte iki uygulama, işte farklar. Takdir kamuoyunun...

AKP 2004 ve 2005 yıllarında çıkardığı belediye mevzuatında, belediyelerin öğrenci yurdu yapmalarını yetki alanları içinde saymamakta, başka bir deyişle yasaklamaktadır.

Buna karşılık CHP'li belediyeler, çocuklarımız kapanın elinde kalmasın diye öğrencilerimizin barınacağı mekânlar yapmakta, bunun için soruşturma geçirmektedirler.

İşte iki farklı zihniyet, işte iki farklı uygulama. Takdir ve seçim kamuoyunun..

CHP'li belediyeler kısıtlı bütçeleriyle sanatı ve sanatçıyı toplumsal yarar adına desteklerken, İstanbul BŞB, 19 milyar liralık bütçesinin yüzde birini tiyatroya ayırmaktan vazgeçmekte, "devlet sanatçısı olmaz" kisvesi altında kendisine bağımlı sanat yaratmaya ve onu desteklemeye çalışmaktadır. Sanat ve sanatçı özgür mü olmalı, yoksa bağımlı mı? Muhalif sanatı yok etmek doğru bir yöneliş midir, yoksa çağdışı bir anlayışın mı eseridir?

Sorular açık, takdir yine kamuoyunun...

CHP'NİN YEREL YÖNETİMLERDE İKTİDAR YÜRÜYÜŞÜ İÇİN YOL HARİTASI HAZIR!

YEREL SEÇİMLER STRATEJİSİ: HEDEF 2014

Cumhuriyet Halk Partisi Türkiye'yi gerek merkezi gerekse yerel düzeyde, hak ettiği bir yönetim anlayışı ile buluşturmaya kararlıdır.

Bu çerçevede içinde, Partimiz, yerel seçim startını, 23 Mayıs 2012 tarihinde İstanbul'da tüm il başkanları ve nüfusu 100 bin'in üzerindeki belediye başkanlarının katılımıyla düzenlenen "Yerel Seçimler Stratejisi: Hedef 2014" toplantısıyla vermiştir.

Stratejinin temel hedefleri aşağıdaki gibidir;

Yasal Düzenlemelerde Yerel Yönetimler

Anayasa'mızın 116 ncı maddesine göre "Mahalli idareler, il, belediye veya köy halkının müşterek mahalli ihtiyaçlarını karşılayan ve genel karar organları halk tarafından seçilen kamu tüzel kişileridir".

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu (RG 23.07.2004 gün, 25531 sayı), 5393 sayılı Belediye Kanunu (RG 13.07.2005 gün, 25784 sayı) ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Büyükşehir Belediyesi Kanunu (RG 23.07.2004 gün, 25531 sayı), yerel yönetimlere ilişkin temel mevzuat niteliğindedir.

Tümü AKP dönemimde çıkartılan mevzuat, demokrasinin beşiği olması gereken yerel yönetimlerde görev ve yetki paylaşımını demokratik işleyiş gereklerinden önemli ölçüde uzaklaştırmıştır. Metropol ilçe belediye meclisleri, imar başta olmak üzere birçok yetki alanında Büyükşehir Belediye meclisleri karşısında tali konuma düşürülmüştür. Son dönemde başta kentsel dönüşüm olmak üzere çıkartılan birçok yasal düzenleme, yerel yönetimlerin görev ve yetki alanını Merkezi Hükümet'e devretmektedir.

Bunun yanında, kendilerine yüklenen görev alanı karşısında sağlanan mali kaynaklar yetersiz kalan belde ve ilçe belediyelerinin hizmet sunumunda ciddi aksamlar ortaya çıkmaktadır. İçişleri Bakanlığı'nın idari vesayet yetkisi, kamu yararına tümüyle yabancı bir anlayış içinde, CHP'li belediyelere yönelik sistemli bir baskı ve yıldırma aracına dönüştürülmüştür.

Diğer taraftan, İl Özel İdarelerinin organı niteliğindeki valiler, devletin değil AKP iktidarının valisi niteliğine bürünmüş, çoğu ilde ayrımcı uygulamalarını gizleme gereği bile duymamışlardır.

Demokrasinin gerçek anlamda somutlandığı muhtarlıklar ise, mahalleleriyle ilgili olarak alınan kararlarda söz ve yetki sahibi olamamakta, giderek daralan çalışma alanları içine sıkışmaktadırlar.

Tüm bu çerçevede, halka en yakın hizmet üretme birimi ve demokrasinin beşiği olması gereken yerel yönetimleri bir sorunlar yumağı niteliğine dönüştürmekte, halkın talepleri önemli ölçüde karşılık bulmamaktadır.

29 Mart 2009 tarihinde yapılan genel seçimlerden günümüze değin 3 yıl geçmiş durumdadır. En geç 2014 yılının Mart ayında serbest, eşit, gizli, tek dereceli genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre yerel seçimler gerçekleştirilecektir.

Cumhuriyet Halk Partisi, demokrasinin beşiği olan yerel yönetim seçimlerine yönelik Strateji Planı'nı bugünden açıklayarak, seçimlere yönelik çalışmalarına bir başlangıç yapmaktadır.

Parti Programı'nda Yerel Yönetimler

Cumhuriyet Halk Partisi Programı'nda Yerel Yönetimlere geniş bir yer ayrılmış durumdadır. Programdan bazı satır başları aşağıya alınmıştır;

Cumhuriyet Halk Partisi "katılımcı, çoğulcu, etkin, demokratik, hesap veren, şeffaf, bilgi edinme hakkına saygılı, çağdaş" yerel yönetimleri yerel iktidar odakları olarak değil, yerel demokrasi odakları olarak görür.

Cumhuriyet Halk Partisi'nin yerel yönetim vizyonunun odağında insan merkezli bir kentsel ve toplumsal kalkınma anlayışı vardır.

Demokratikleşmeyi, modernleşmeyi, çağı paylaşmayı, insan onuruna saygıyı, eşitliği temel alan çağdaş bir yerel yönetim reformu yapılacaktır.

Hizmetleri en hızlı, ekonomik, etkin, verimli, zamanında ve yeterli biçimde üreterek sunabilecek kurumsal yapılaşma sağlanacaktır.

Merkezi ve yerel idareler arasındaki görev ve kaynak paylaşımı yeniden düzenlenecektir.

Plana, çevreye, yeşile ve insana saygılı bir yerel yönetim yapısı oluşturulacaktır.

Belediye meclisleri gerçek işlev ve etkinliğine kavuşturulacak, mahalle muhtarlıkları belediyelerin uç hizmet birimlerine dönüştürülecek, il genel meclisleri ve köy muhtarlıkları yeniden yapılandırılacaktır.

Büyükşehir ve ilçe belediyeleri arasındaki görev ve yetki karmaşası giderilecektir.

Planlı ve sağlıklı kentleşme, konut hakkı ve kentsel dönüşüm ile depreme hazırlıklı kentler Parti Programının yerel yönetimler bölümünün diğer alt başlıkları niteliğindedir.

Parti Tüzüğü'nde Yerel Seçimlerde Aday Belirleme

Cumhuriyet Halk Partisi Tüzüğü'nün "Yerel Seçimlerde Adayların Belirlenmesi" başlıklı 61 inci madde hükmü aynen şöyledir;

Belediye başkanlığı, belediye meclisi üyeliği ve il genel meclisi üyeliği seçimlerinde, parti adaylarının belirlenmesine ilişkin hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Yerel seçimlerde merkezden aday gösterme yetkisi Parti Meclisi'nindir. Parti Meclisi bu yetkisini ilçe seçimleri için il yönetim kurullarına, belde seçimleri için ilçe yönetim kurullarına devredebilir. Bu halde yetkili kurullar seçimin yapıldığı çevredeki örgüt birimine danışır.

Yerel seçimlerde görev yaptıkları yerde, aday adayı olmak isteyen İl ve İlçe Başkanları ile Yönetim Kurulları Üyeleri'nin, belirlenen seçim takvimine göre, milletvekili seçimi veya yerel yönetimler seçimi için, parti yöneticileri ile kamu görevlilerinin istifa etmeleri gereken süre kadar önce, görevlerinden istifa etmeleri zorunludur.

Parti Tüzüğü'nün "Aday Belirleme Yönetmeliği" başlıklı 62 inci madde hükmü ise şöyledir;

TBMM üyeliği ve yerel yönetimler için aday belirlemeye ilişkin hususlar ayrı ayrı yönetmeliklerle düzenlenir.

Yerel Seçimler İçin Stratejik Planlama

Cumhuriyet Halk Partisi, 2014 / Mart Yerel Seçimleri öncesi YEREL SEÇİMLER İÇİN HEDEF 2014 başlıklı bir Strateji Planı oluşturacak ve seçimlere kadar bu plan doğrultusunda temel çalışmalarını yönlendirecektir. Bu Strateji Planı'nın Ana Başlıkları aşağıdaki gibi olacaktır;

Kamuoyu Yoklamaları

2012 Yılı Temmuz ayından başlayarak, her üç ayda bir kamuoyu yoklamaları yapılacaktır. Bu çerçevede 2012 yılı Temmuz – Eylül ve Aralık; 2013 yılı Mart - Haziran – Eylül ve Aralık olmak üzere, yerel seçimler öncesi toplam yedi kamuoyu yoklaması geride bırakılmış olacaktır.

Bu çerçevede, **Nüfusu 100 bin'in üzerinde olan ve/ veya seçilmiş 58 CHP'li belediyede;** (*Antalya, Aydın, Çanakkale, Edirne, Eskişehir, Giresun, İzmir, Kırklareli, Mersin, Muğla, Ordu, Sinop, Tekirdağ, Zonguldak, Artvin, Çukurova, Çankaya, Yenimahalle, Muratpaşa, Nilüfer, Tepebaşı, İskenderun, Ataşehir, Avcılar, Bakırköy, Kadıköy, Kartal, Maltepe, Sarıyer, Çatalca, Adalar, Beşiktaş, Büyükçekmece, Silivri, Bayraklı, Bornova, Buca, Karabağlar, Karşıyaka, Konak, Bergama, Çiğli, Gazimur, Menemen, Ödemiş, Torbalı, Yenişehir, Mezitli, Çorlu, Konyaaltı, Manavgat, Söke, Bandırma, Lüleburgaz, Salihli, Milas, Atakum, Kdz.Ereğli*) **ve 2009 seçimlerinde % 5 ve daha az farkla kaybedilen; nüfusu 50 bin'in üzerinde olan ve/ veya seçilmiş 30 belediyede de** (*Ankara, İstanbul, Adana, Bilecik, Bolu, Burdur, Kırşehir, Denizli, Bursa, Balıkesir, Manisa, Hatay, Seyhan, Mamak, Etimesgut, Kepez, Beykoz, Beylikdüzü, Çekmeköy, Eyüp, Darıca, İzmit, Akdeniz, Bozüyük, Samandağ, Safranbolu, Anamur, Bodrum, Çerkezköy, Turhal*) soruları amaca uygun ve yalın olarak belirlenmiş, objektif sonuçlar veren kamuoyu yoklamaları yapılacaktır.

Bu yoklamalarda standart belediye hizmetlerinden vatandaşın memnuniyeti 10 soru üzerinden ölçülecektir. Bu ölçümlerde ortalamanın altında memnuniyet nedeni olan hizmetler saptanacak ve belediyemiz bir sonraki kamuoyu yoklamasında bu alandaki eksikliğini gidermek üzere teşvik edilecektir.

Bu yöntem, aynı zamanda kentlerdeki yerel yönetim seçimlerinin hangi eğilimde geliştiğinin bilimsel yöntemlerle saptanmasına hizmet edecek; böylece başarılı – daha az başarılı – başarısız belediye değerlendirmesi, yurttaş memnuniyeti üzerinden objektif biçimde ortaya konulmuş olacaktır. Bu yöntem, aday belirlemede bir parametre olarak ta kullanılacaktır.

Performans Denetimi

Belediyelerin başarılarının belirlenmesinde, faaliyetlerinin takip edilmesi ve belirlenen bazı kriterler aracılığıyla performanslarının ölçülmesi önem arz etmektedir. Belediyelerin performanslarının belirlenmesine yönelik olarak da çeşitli projeler geliştirilmekte (örneğin İçişleri Bakanlığınca yürütülmüş olan BEPER) ve yöntemler kullanılmaktadır.

Belediye Kanununda yapılan düzenlemelerle performans ölçümünün yasal altyapısı da oluşturulmuştur. Örneğin 5393 sayılı Belediye Kanununun 18/b maddesinde “belediye faaliyetlerinin ve personelinin performans ölçütlerini görüşmek ve kabul etmek” belediye meclislerinin görevleri arasında sayılmaktadır. Yine Kanunun “Stratejik Plan ve Performans Programı” başlıklı 41. maddesi gereği olarak nüfusu 50.000’i geçen belediyelerin stratejik plan ve ilgili olduğu yıl başından önce de performans programı hazırlamaları zorunluluğu bulunmaktadır. Belediyelerin hazırlayacakları stratejik plan çerçevesinde bazı başarı kriterleri geliştirerek kendi performanslarını ölçmeleri gerekmektedir.

Belediyelerin performanslarının ölçülmesinde kullanılan yöntemler arasında ise belediyelerin bütçe performanslarının ortaya konulması güvenilir bir yöntem olarak öne çıkmaktadır. Bütçe performansının belirlenmesinde de özellikle iki kriterin kullanıldığı görülmektedir. Bunlardan birincisi belediyelerin gelirlerine yönelik olarak hesaplanan “ÖZ GELİRLERİN TOPLAM GELİRLERE ORANI KRİTERİ”; ikincisi ise belediyelerin harcamalarına yönelik olarak hesaplanan “YATIRIM HARCAMALARININ TOPLAM HARCAMALARA ORANI KRİTERİ”dir. Bu kriterlerin kullanılabilirliği yerel yönetimler konusuna uzman akademisyenlerce de kabul edilmektedir (*örneğin Prof. Dr. Ruşen Keleş, Prof Dr. Burhan Aykaç*). Öz gelir hesabında başta emlak ve çevre temizlik vergisi olmak üzere ilan ve reklam, eğlence, haberleşme, elektrik ve havagazı tüketim, yangın sigorta vergisi gibi yerel vergiler, yerel harçlar, harcamalara katılma paylarıyla her türlü hizmet için alınan ücretler yer almaktadır.

Bu durumda öz gelirlerin toplam gelirlere oranı kriteri, bir belediyenin bir bütçe yılı içerisinde mevzuatla kendisine verilen öz gelirlerini ne ölçüde toplayabildiğini, alacaklarını ne ölçüde tahsil edebildiğini göstermesi açısından bütçenin gelir bölümüne yönelik bir performans kriteridir. Yatırım harcamalarının toplam harcamalara oranı kriteri ise yine bir belediyenin bir bütçe yılı içerisinde toplam harcamalarının ne kadarını doğrudan yatırımlara, yerel kamu hizmetlerine ayırdığını göstermesi açısından bütçenin gider bölümüne yönelik bir performans kriteridir.

Her iki kritere ilişkin oranın yüksek olması, belediyenin gelirlerini toplamada başarılı olduğu ve topladığı gelirlerinin önemli bir bölümünü yatırım harcamalarına ayırması anlamına gelecektir. Özellikle merkezden yeterli maddi yardım alamayan belediyeler için öz gelirlere dayanılması bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim öz gelirlerini yeterince toplayamayan belediyeler hızla bütçe disiplininden uzaklaşmakta, bütçe açıklarını kapatılmak açısından da çeşitli borçlanma yöntemlerine

başvurmak zorunda kalmaktadırlar. Yine merkezden yatırımlar konusunda yeterince desteklenemeyen belediyeler başta altyapı olmak üzere halkın sorunlarına çözüm üretme noktasında başarısız olmaktadır. Dolayısıyla bir belediyenin başarısı için öz gelirlerini toplama ve cari giderlerde kısıntıya giderek yatırım harcamalarına öncelik verilmesi yaşamsal önem taşımaktadır. Bu iki bütçe performans kriteri kullanılarak bütün belediyelerin bütçe yılı içerisindeki gelir ve harcama performanslarının karşılaştırılması mümkündür. Böyle bir karşılaştırma yapılabilmesi için ise belediyelerin yıllar itibariyle bütçe ve kesin hesaplarının incelenerek sözü edilen oranların tek tek hesaplanması gerekmektedir.

Belediye bütçe ve kesin hesaplarına ilişkin bilgiler İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü ile Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından derlenmekle birlikte, bu birimler elde ettikleri bilgileri araştırmacılara sunmakta oldukça isteksiz davranmaktadırlar. Ancak belediyelerin bütçe ve kesin hesapları bir meclis kararına dayandığından dolayı, bilgi edinme hakkı çerçevesinde bahse konu edilen bilgilerin elde edilmesi mümkündür.

Tarafımızdan yapılan çalışmada nüfusu on binin üzerinde olan bütün belediyelerin Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğüne aktardıkları mizan bilgilerine ulaşılarak iki bütçe performans kriterine yönelik bazı saptamalar yapılmıştır. Buna göre kesin hesaplardan yararlanılarak belediyelerimizin “Öz Gelirlerin Toplam Gelirlere Oranı” ile “Yatırım Harcamalarının Toplam Harcamalara Oranı” denetlenmekte ve bunların yıllar içerisindeki değişimi ve nedenleri analiz edilmektedir.

Önümüzdeki dönemde belediyelerimizin başarısının ölçülmesinde Performans Denetimi önemli bir parametre olarak kullanılacaktır.

İl Başkanlıkları / Milletvekili / PM Üyesi Raporları

Cumhuriyet Halk Partisi, Türkiye'nin 81 ilinde, tüm belediyelere ilişkin raporlar üretecek ve kamuoyu yoklamaları yanında bu raporlar bir başka parametre olarak kullanılacaktır.

Bu çerçeve içinde, Ekim 2012 tarihine kadar, il Başkanlıkları, illerindeki tüm belediyeler için siyasi raporlar düzenleyeceklerdir. Formatı belirlenerek örgüte duyurulacak bu raporlarla, kazanma olasılığımızın düşük – orta – yüksek olduğu belediyeler rapor edilecektir.

Aynı şekilde il milletvekilleri de, Ekim 2012 tarihine kadar, her biri ayrı ayrı olmak üzere, illerindeki tüm belediyeler için rapor düzenleyecek; bu raporlar da incelenerek değerlendirmede doğru sonuçlara ulaşma olasılığı kuvvetlendirilecektir.

Nihayet üçüncü olarak, çarpraz biçimde kendi ilinin dışındaki illerde görevlendirilecek milletvekilleri / Parti Meclisi üyeleri, Kasım 2012 tarihine kadar, görevlendirildikleri ildeki tüm belediyeler için rapor hazırlayarak Genel Merkez'e teslim edeceklerdir. Bu üç raporda belediyeler için ortaya çıkan sonuçlar, gerekli durumlarda kamuoyu yoklamaları ile desteklenerek doğru

durum saptaması – doğru strateji belirlenmesi çalışmalarına ışık tutacaktır. Bu çalışmalar, belediyesi CHP’de olmamakla birlikte, dinamik unsurlar taşıyan ve kazanılma olasılığı yüksek belediyelerin saptanması ve buralar için özel çalışmaların geliştirilmesi olanağını da sağlayacaktır.

Bölge Toplantıları

Yerel yönetim birimlerimizi oluşturan belediye başkanları, belediye meclisi üyeleri, il genel meclisi üyeleri ve muhtarlar; örgüt birimlerimizi oluşturan İl Başkanları, İlçe Başkanları ve Yönetim Kurulu üyeleri; yan kollarımızı oluşturan Kadın ve Gençlik Kollarımızla, 2014 yılı Mart Ayı’nda gerçekleştirilecek yerel seçimlere yönelik eşgüdüm içinde ve planlı olarak çalışmak büyük önem taşımaktadır.

Bu çerçevede, BŞB Yasası’nda yapılacak yeni düzenlemede kırsal alan oylarının öneminin daha da artmasına paralel olarak, Türkiye çapındaki 634 İl Genel Meclisi üyemizin davetli olduğu toplantı 16 Aralık 2011 tarihinde, Genel Başkanımızın da katılımıyla Ankara’da gerçekleştirilmiştir.

Bunun yanında Muğla’da 22 Eylül 2011, Aydın’da 28 Aralık 2011, Denizli’de 29 Aralık 2011, Tekirdağ’da 13 Ocak 2012, Balıkesir’de 14 Ocak 2012 ve Muğla’da 14 Nisan 2012 tarihinde BŞB düzleminde gerçekleştirilecek yasal düzenlemenin iller, ilçeler, beldeler ve köylerde yaratacağı politik–iktisadi–sosyolojik sonuçların ele alındığı ve ilin tüm yerel ve örgüt yöneticileri ile milletvekillerimizin katıldığı toplantılar gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca, Tekirdağ’da 13 Ocak 2012 tarihinde yapılan toplantıya Kırklareli ve Edirne yerel yöneticilerimiz ve örgüt yöneticilerimiz ile milletvekillerimiz de katılmış ve böylelikle bir Bölge toplantısı gerçekleştirilmiştir.

Önümüzdeki 24 aylık dönemde, mevcut 16 büyükşehir belediyesi yanında, yeni ilan edilecek 13 bütүнsehirde toplantılar gerçekleştirilecek ve bu toplantılardan uygun olanlar, komşu illerin de katılımıyla bölge toplantısı niteliğine dönüştürülecektir.

Tarihleri Eylem Planı’nda belirtilen bu toplantılara bölge milletvekilleri, İl/İlçe Başkanları, Belediye Başkanları, Belediye Ve İl Genel Meclisi Üyeleri katılacaklar ve hem Eylem Planı doğrultusunda yapılan çalışmalar gözden geçirilecek ve eşgüdümlenecek, hem de ilave çalışmalar planlanıp yaşama geçirilecektir.

Yerel Yönetici Eğitimleri

Her kademedeki çalışan yerel yöneticilerimizin, Parti Okulu’muz tarafından düzenlenecek eğitimlere katılmaları ve bu eğitimleri başarıyla tamamlayanların sertifika almaları amaçlanmaktadır.

Bu çerçevede, öncelikle Ankara’da başlatılacak ve daha sonra bazı merkezlere yaygınlaştırılacak yerel yönetici eğitimlerinde, 3 günlük teorik yerel yönetimler eğitimi temel olacaktır. Bu eğitimi alanlar, 2 günlük il genel meclisi

üyeliği eğitimi ve/veya 2 günlük belediye meclisi yeliği eğitimi alabileceklerdir. Böylece 3+2 sistemi ile iki kademeli bir eğitim gerçekleştirilmiş olacaktır.

Bunların dışında, yerel seçimlere yaklaşıldıkça, illerimiz tarafından 1'er günlük sandık görevlisi eğitimi de gerçekleştirilecektir.

Sözü edilen alışmalar, Yerel Yönetimler ve Parti İçi Eğitim'den sorumlu olmak üzere iki Genel Başkan Yardımcılığının eşgüdümünde organize edilecektir.

Projecilik

Yerel yönetimlerde yurttaş memnuniyetini artırmak için, hizmetin nitelik ve niceliği büyük önem taşımaktadır. Hizmetin geliştirilmesinde öncelikli konularda iyi dşnlmş projeler hayata geçirilmelidir.

Cumhuriyet Halk Partisi'nin 4 Büyükşehir, 11 il, 176 ilçe ve 343 belde belediyesi olmak üzere toplam 534 belediyesi bulunmaktadır. Belediyelerimizin leklerinin farklılaşması, sorun ve olanaklarının da farklılaşması anlamına gelmektedir.

Bu erevede, Büyükşehir, il ve ilçe belediyelerimiz, 2014 Mart'ından evvel açılışını gerçekleştirecekleri önemli projelerin temel atma törenlerini 2012 ve/veya 2013 yılında gerçekleştireceklerdir.

Bu çerçevede, 2012 yılı sonbaharında ve 2013 yılı ilkbaharında, bu projelerin hep birlikte gözden geçirileceği bir proje toplantısı gerçekleştirilecektir. Belde belediyelerimiz ise kapasite ve kaynak yetersizliği sorunları ile karşı karşıyadırlar. Bu bağlamda, fonlara ulaşım ve projeci belediyecilik konusunda oldukça geri bir pozisyon ortaya çıkmaktadır.

Bu sorunun giderilebilmesi için Genel Merkez'de Proje Döngüsü Eğitimi gerçekleştirilecektir. Katılımlar eğitim sonrasında hem proje yazma konusunda yetkinliğe kavuşacak, hem de Avrupa Birliği/Bölge Kalkınma Ajansları gibi organizasyon veya kurumların sağladıkları fonların zamanlarını ve talep edilen proje demetlerini izleyip değerlendirebilme kapasitesine sahip olacaklardır.

Sosyal Demokrat Belediyeler Proje Fuarı

Kasım 2012 Ayı içerisinde, İstanbul'da CNR Fuar Merkezi'nde, «Sosyal Demokrat Belediyeler Proje Fuarı» düzenlenecektir.

SODEM'in organizasyonu ile gerçekleştirilecek fuar için belediyelerimizin gerekli hazırlıkları yapmaları gerekmektedir.

Kardeş Belediyecilik

Belediyelerimizin bilgi – deneyim ve araç/gereç konusunda dayanışmalarını güçlendirmek üzere, kardeş belediyecilik uygulaması başlatılmıştır.

Belediyelerimizin gerçekleştirdikleri çalışmalar, parti yerel yönetimler web sayfasında yayımlanmaktadır. Belediyelerimizin diğer belediyelerin örnek uygulamalarını izlemek suretiyle deneyim paylaşımı içinde olmaları büyük yarar sağlayacaktır.

Belde belediyelerinin araç-gereç talepleri de, yine web sayfasında yayımlanmaktadır.

Belediyelerimizin, kendilerine yönelen araç-gereç taleplerini, Genel Merkez ile eşgüdüm içerisinde ve yalnızca listede yer alan belediye ve ekipman doğrultusunda karşılamaları önem taşımaktadır.

Kıyı Belediyeciliği

Kış nüfusu ile yaz nüfusu arasında çok önemli farklar bulunan turizm yörelerindeki belde belediyelerimiz, yaz aylarındaki nüfus baskısı nedeniyle hizmet sunumunda yetersiz kalabilmektedirler. Ülkenin kamu, finans ve medya yöneticilerinin de dahil olduğu kişiler yazlıklarının bulunduğu yada tatil yaptıkları bu yörelerdeki eksiklikleri dile getirmekte ve bu yakınmalar kamuoyu gündeminde önemli yer tutmaktadır.

Bu tip belde belediyelerimizin yaz aylarındaki hizmet sunumu kapasitesini arttırmak için, mevzuat doğrultusunda diğer belediyelerimizden geçici ve mevsimsel araç/gereç ve personel katkısı konusunun değerlendirilmesinde yarar görülmektedir.

İş Dünyası İle İlişkilerin Geliştirilmesi

Organize Sanayi Bölgeleri, ülkemizin sanayisinin üretim ve istihdam yükünü çeken küçük ve orta ölçekli işletmelerin toplandığı üretim alanlarıdır. Mevzuatları uyarınca, OSB Başkanları, kendi bölgeleri içinde adeta belediye başkanı görev ve yetkisine sahiptirler. Cumhuriyet Halk Partisi'nin iktidar olduğu belediyelerin, OSB'lerin sorunlarının çözümüne hızlı ve etkin bir biçimde katkı yapmaları doğru olacaktır.

Belediyelerimizin interlandlarında yer alan OSB'ler şöyledir; Antalya BŞB (Antalya OSB, Kumluca Gıda İhtisas OSB), Eskişehir BŞB (Eskişehir Sanayi Odası OSB, Sivrihisar OSB, Beylikova Besi OSB), İzmir BŞB (Atatürk, Kemalpaşa, Tire, Buca Ege Giyim Sanayicileri, Aliağa, Ödemiş, Bergama, Pancar, Kınık, Menemen Plastik, Torbalı, İTOB, Bağyurdu), Mersin (Tarsus, Silifke), Aydın (Aydın OSB, Astim OSB, Ortaklar, Söke, Nazilli, Buharkent, Çine), Çanakkale (Çanakkale, Biga), Edirne (Edirne, Keşan), Giresun (Giresun), Kırklareli (Kırklareli), Muğla (Muğla Milas), Ordu (Ordu, Fatsa, Ünye), Sinop (Sinop, Boyabat), Tekirdağ (Çerkezköy, Çorlu Deri, Hayrabolu, Malkara), Zonguldak (Çaycuma, Alaplı, Ereğli).

Sözü edilen OSB'lerin Başkanları ve Belediye Başkanlarımızla birlikte bir toplantı düzenlenecek ve bu toplantıda karşılıklı görüş alışverişinde bulunulacak, sorunlar ve çözüm noktaları ele alınacaktır.

2012 yılı yazında gerçekleştirilen bu toplantının ardından, kararlaştırılan konularda ortaya çıkan gelişmeleri değerlendirmek üzere 2013 yılında da benzer bir toplantı düzenlenecektir.

Söz konusu çalışmalar, Yerel Yönetimler yanında Meslek Kuruluşları ve Ekonomiden sorumlu olmak üzere üç Genel Başkan Yardımcılığının eşgüdümünde organize edilecektir.

Emek Dünyası İle İlişkilerin Geliştirilmesi

Türkiye'de emek dünyasının giderek ağırlaşan sorunları bulunmaktadır. Belediyelerimiz, memur ve işçi statüsünde bulunan çalışanları karşısında işveren konumundadırlar. CHP'li belediyelerin, memur ve işçi çalışanlarını örgütlenmeye teşvik etmeleri, sendikalarla toplu iş sözleşmesi görüşmelerini emekten yana bir tutum içinde sürdürmeleri ve imzalamaları ile Parti Programı'nda, Tüzüğümüzde ve Seçim Bildirgelerimizde ortaya konulan ilkelere uygun davranmaları büyük önem taşımaktadır.

Söz konusu çalışmalar, Yerel Yönetimler yanında Meslek Kuruluşlarından sorumlu olmak üzere iki Genel Başkan Yardımcılığının eşgüdümünde organize edilecektir.

Muhtarlar İstanbul'da Projesi

Partimizin 2011 Haziran seçimlerinde milletvekili çıkaramadığı 33 ille bağlarının güçlendirilmesi için, "Muhtarlar İstanbul'da" Projesi başlatılmıştır.

Proje kapsamında 33 ilden 50'şer muhtar hafta sonu İstanbul'da konuk edilecek ve bir etkileşim sağlanacaktır.

İstanbul projesinin bitirilmesinin ardından, aynı proje İzmir, Antalya, Mersin, Ankara, Aydın, Muğla vb illerde tekrarlanacaktır.

Belediye - Örgüt ilişkileri

Cumhuriyet Halk Partisi'nin seçilmiş İl, İlçe Başkanları ve Yönetim Kurulları ile yine seçilmiş Belediye Başkanları, Belediye Meclis Üyeleri Ve İl Genel Meclis Üyelerinin görev ve yetkileri ve karşılıklı ilişkilerinde uyacakları esaslar, parti tüzüğü ve yönetmeliklerinde belirlenmiştir.

Her kadamedeki parti ve belediye seçilmişlerinin karşılıklı dayanışma ve işbirliği içerisinde parti ve ülke yararı için birlikte çalışmalarını gerekmektedir.

Bu esası zayıflatıcı ve partinin gücünü ve imajını zarara uğratan girişimlerin parti hukukunda belirlenmiş disiplin işlemlerine tabi tutulacağı bilinmelidir.

Ülkede demokrasi isteyen, parti içi demokrasiyi geliştirme kararlılığında olan bir anlayışla, Türkiye'nin içinde bulunduğu siyasi ortamın geriliminin de farkında olarak zorunlu durumlarda parti ve ülke yararı için disiplin süreçleri çalıştırılacaktır.

CHP'li Belediyelere Yönelik Operasyonlar

1982 Anayasası'nın getirdiği düzenlemeye göre, merkezi yönetim, yerel yönetimler üzerinde, yerel hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve yerel ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde, idari vesayet yetkisi kullanılır.

Belirtelim ki, Türkiye'nin içinde bulunduğu siyasal koşullarda, derin bir yerel yönetimler krizi yaşanmaktadır. Tek parti devleti niteliğine dönüşmüş bulunan AKP Hükümeti, yerel yönetimleri kendi iktidar odağının bir parçası haline dönüştürmekte, dönüştüremediklerine yönelik her türlü baskı ve zoru, hukuku kullanıyor görünerek, ancak kamu yararına tümüyle yabancı amaçlarla yaşama geçirmektedir.

İl Özel idareleri, devletin tarafsız yöneticisi niteliğini çoktan kaybetmiş ve adeta Hükümet'in gayretkeş bir partizanı niteliğinde çalışmakta sakınca görmeyen yeni dönem valiler eliyle, siyasete doğrudan müdahale eden kurumlar niteliğine dönüştürülmüştür.

Köy yönetimleri, Yasa ile kendilerine yüklenen geniş görev alanları karşısında yetki alanının darlığı ve mali yetersizlikler altında ezilmekte ve iş yapamaz hale gelmektedirler. Köy muhtarının köyünde iş yaptırabilmesinin ölçüsü, biraz evvel ifade ettiğimiz üzere, köy halkının ortak ihtiyaçlarının karşılanması olmaktan çıkmıştır.

Belediyeler ise, giderek çeşitlenen sorunlarla karşı karşıyadır.

Bu çerçevede, CHP'li belediyelere yönelik bir itibarsızlaştırma süreci yürütülmeye çalışılmakta, polis ve yargının çoğu kez kamu yararı amacının dışına taşan operasyonları CHP'li belediyelere yöneltilmektedir. Bu durum, belediyelerimizi yoğun iş temposu içerisinde mevzuatın ayrıntılarına tümüyle bağlı kalma sorumluluğu ile karşı karşıya bırakmaktadır. CHP'li belediye başkanları ve diğer seçilmişlerin günün 24 saati iş ve özel yaşamlarının izlendiğinin ve incelendiğinin farkında olan bir anlayışta olmalarını zorunlu kılmaktadır.

Olası operasyonların öncesinde - sırasında- sonrasında yapılması gerekenler konusunda Genel Merkez, il, ilçe örgütler ve belediyeler karşılıklı dayanışma esasları içerisinde birlikte çalışacaklardır.

Yerel Seçimlerde Avrupa Dayanışması

SODEM aracılığıyla Avrupa Birliği Bölgeler Komitesi Sosyalist Grup Toplantısı'nın 2 Mayıs 2012 tarihinde Brüksel'de yaptığı toplantıya katılmış ve karşılıklı işbirliği esasları görüşülmüştür.

Sosyal demokrat / sol düşünce kuruluşları (Frederich Eberth, Foundation of European Progressive Studies vb) ile Türkiye'nin yerel seçimlerinde birlikte çalışmak konusunda ilke kararına varılmıştır.

Avrupa Birliği Bölgeler Komitesi Toplantısı, tüm grupların katılımıyla 4 Haziran 2012 tarihinde Muğla'da gerçekleştirilmiştir. 31 Ağustos 2012 tarihinde Avrupa Birliği Bölgeler Komitesi Sosyalist Grup Toplantısı Hırvatistan'da düzenlenecektir. Sözü edilen toplantıya da katılım sağlanacaktır.

Bu toplantılarda, yerel seçimler için Avrupa dayanışmasının ve işbirliğinin esasları ve koşulları somutlaştırılmaktadır.

Eşitlik, Sosyal Adalet ve Aile Sigortası

İnsanca yaşam, her yurttaşın en temel hakkıdır. İnsanca yaşam, ancak toplumsal refahın, mutluluğun ve gelirin eşit olarak bölüştüğü, tüm yurttaşların eğitim ve sağlık hizmetlerinden eşit pay aldığı bir düzen içinde mümkün olabilir. Yoksulluğu ortadan kaldırmak, devletin temel görev ve sorumlulukları arasındadır. Yurttaşların maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli koşulları hazırlamak sosyal hukuk devletinin öncelikli amacı olmalıdır. Çünkü “sosyal” demek “toplumla ilgili” demektir; “halk için” demektir.

Sosyal demokrat Cumhuriyet Halk Partisi, Türkiye’de güçlü bir sosyal devlet oluşturmayı bütün hedeflerinin üstünde tutmaktadır. Sosyal devlet bütün yurttaşların bağımsız ve özgür insanlar olarak yaşamlarını sürdürmelerini amaçlar. Sosyal devlet, halkın emeğini ve ekmeğini güvence altına alır. Sosyal devlet, yurttaşlar arasında eşitliği ve bütün toplum için adaleti savunur. Sosyal devlet, fırsat eşitliğini sağlayarak toplumsal dayanışmayı güçlendirir. Siyasal ve ekonomik bağımsızlığı korumak için gerekli olan toplumsal denge, ancak güçlü bir sosyal devlet sayesinde gerçekleştirilebilir.

CHP’nin temel önceliği, yurttaşlarımızın gelecek kaygısı duymadan, hakça, onurlu ve insanca yaşayacağı bir düzeni kurmaktır. CHP, yurttaşlarının özgürlüğünü güvence altına alan, toplumsal yaşamın her alanında eşitlik ve adaleti sağlayan, fırsat eşitliğine dayalı güçlü sosyal devleti kurmakta kararlıdır.

Türkiye, ekonomik gücüne paralel bir toplumsal ve insani gelişmişlik düzeyi sağlayamamıştır. Dünyanın en büyük 20 ekonomisi içinde yer aldığı vurgulanan ülkemiz, başta insani gelişme sıralaması olmak üzere, pek çok gelişmişlik değerlendirmesinde en son sıralarda yer almaktadır.

Türkiye’de gelir dağılımı hızla bozulmakta, yoksulluk giderek derinleşmektedir. Yurttaşlarımızın temel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yaptığı harcamaları esas alan göreceli yoksulluk oranı, olumlu küresel ekonomik gelişmelere rağmen, azalmak bir yana AKP iktidarında artış göstermiştir.

Türkiye’de ailelere ulaştırılan sosyal yardımların yapılış biçimi, yurttaş onurunu zedeleyici niteliktedir. Sosyal yardımlar, ihtiyaç sahiplerinin kendine yeter hale gelmesini hedeflememektedir. Mevcut sistem, sosyal dışlanışlıkla mücadelede ve istihdam piyasasına katılımı artırmada başarılı olamamıştır.

Sosyal yardımlar çok sayıda kurum tarafından, kurala bağlanmadan ve düzensiz dağıtılmaktadır. Kurumlar arasında eşgüdüm olmadığı gibi, yardımların tek elden izlenebileceği ortak bir veri tabanı da yoktur. Kime, nasıl yardım edileceği konusunda nesnel ölçütler kullanılmamakta; yiyecek, giyecek ve kömür dağıtımı gibi birçok yardım gelişigüzel yapılmaktadır. Yardım malzemelerinin alınması ve dağıtılmasında sıklıkla gereğinden yüksek, usulsüz harcama ve yolsuzluk olaylarıyla karşılaşmaktadır.

Tüm bunların sonucu olarak, yardımı hak etmeyen aileler yardıma hak kazanabilmekte, yoksul olup ilgili sosyal yardım kurumlarına doğrudan başvurmayanlar ise yardımlara ulaşamamaktadır. Yardıma gerçekten ihtiyacı olan aileler toplumsal çevrelerinde “düşkün” ve “muhtaç” kimseler olarak görülmekte ve bu yaklaşım onları incitmektedir.

CHP'nin büyük bir kararlılıkla yaşama geçirmek istediği Aile Sigortası, toplumu oluşturan en küçük birlik olan aileyi korumayı amaçlar. Çünkü aileler aşsız, işsiz kalmadığında toplumun bütünü korunuyor demektir. Aile Sigortası Programı, Türkiye'de güçlü bir sosyal devletin inşası sürecinde atılacak çok önemli bir adımdır.

CHP'nin uygulamakta kararlı olduğu Aile Sigortası ile sosyal yardımlar bir lütuf gibi değil, bir yurttaşlık hakkı olarak sunulacaktır. CHP, kadını güçlendirme hedefinin temel bir unsuru olarak, sosyal destekleri doğrudan aile ile ilgili ihtiyaçları en iyi bilen, kararları en iyi verebilecek olan kadına vermeyi, her ay kadının banka hesabına yatırmayı hedeflemektedir. Bu kapsamda, çocuk bakımı nedeniyle işgücüne katılamayan kadınların istihdam oranını artıracak, çocukları okul öncesi eğitime özendirerek desteklere önem verilecektir. Aile Sigortası ile desteğe gereksinimi olan her ailenin, bilimsel yöntemlerle geliştirilmiş nesnel ölçütlerle belirlenmesi ve desteğe hızlı ve uygun bir şekilde ulaşması sağlanacaktır. Desteğe gereksinimi olan ailedeki bireylerin en kısa sürede kendi olanaklarıyla geçinebileceği ve destek almadan yaşayabileceği duruma gelmesini sağlayacak çalışmalar yapılacaktır.

CHP, Aile Sigortası ile çağdaş bir sosyal güvenlik sistemi ve sosyal koruma ağı geliştirmeyi hedeflemektedir. Aile Sigortası, inanç ve köken ayrımı gözetmeksizin, her yurttaşı her türlü dışlanmışlıktan kurtarmayı ve yoksulluğu ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır. Aile Sigortası, yurttaşlarımızın kimseye muhtaç olmadan, bağımsız, özgür ve eşit bireyler olarak yaşamalarını sağlayacaktır. Nesnel ölçütlerle, bireyin ve ailenin onurunu güvence altına alan bir sosyal destek yaklaşımı, Aile Sigortası uygulamasının temel çıkış noktasıdır.

CHP, tüm toplum kesimlerini kapsayan bir sosyal adaleti gerçekleştirmeyi temel önceliği olarak görmektedir. Bu amaçla daha az fırsata sahip olan toplumsal kesimlere yönelik özel sosyal destek programları geliştirmenin önemini bilincindedir. CHP, bu kapsamda sosyal politikalarını özellikle kadınlara, çocuklara, gençlere, emeklilere, engellilere ve yaşlılara yönlendirmektedir. Bu grupların fırsat ve hizmetlerden eşit olarak yararlanabilmeleri için sosyal devletin tüm gücüyle seferber edilmesi gerektiğine inanmaktadır.

CHP, kadın-erkek eşitliğini temel bir hak ve vazgeçilmez bir değer olarak görmektedir. Kadın-erkek eşitliği, demokrasi ve sosyoekonomik kalkınmanın tartışmasız ön koşuludur. Türkiye’de kadın hareketinin ve kadın haklarının en büyük savunucusu olan CHP, kadınların yalnızca kâğıt üzerinde değil, toplumsal yaşamın tüm alanlarında erkeklerle eşit hak ve fırsatlara sahip olmalarını, eşit muamele görmelerini, özgür ve eşit bireyler olarak yaşamalarını savunmaktadır. CHP’nin hedefi, Türkiye’yi kendi hayatını belirleyebilen özgür ve güçlü kadınların ülkesi haline getirmektir. Kadınların güçlenmesinin en önemli yolu da eğitim ve ekonomik bağımsızlıktan geçmektedir.

CHP, yurttaşlarının özgürlüğünü güvence altına alan, toplumsal yaşamın her alanında eşitlik ve adaleti sağlayan, fırsat eşitliğine dayalı güçlü sosyal devleti kurmakta kararlıdır.

CHP, toplumsal cinsiyet eşitliği sağlanmadan çağdaş ve demokratik bir ülke olunamayacağını bilinciyle, kadını güçlendirmeye yönelik programlara özel önem vermektedir. Günümüzde ekonomik, demokratik ve insani gelişimde en üst sıralarda yer alan ülkeler, toplumsal yaşamın her alanında kadın-erkek eşitliğini güvence altına almıştır. Toplumsal refahın adil paylaşıldığı, demokratik bir toplumda eğitim, sağlık, istihdam, siyaset ve sosyal hayata katılım açısından kadın ve erkeklerin eşit olması esastır. CHP, Aile Sigortası Programı’nı kadının güçlendirilmesi ve toplumsal yaşama tam katılımının sağlanması için temel bir basamak olarak görmektedir. Aynı şekilde, kadınların eğitim, işgücü piyasaları ve siyasete katılımına odaklanan politikaları hayata geçirmeye, kadına yönelik şiddetle etkin bir mücadele yürüterek Türkiye’yi bu utançtan kurtarmaya kararlıdır. Öte yandan CHP’nin amacı yalnızca kadınların güçlendirilmesi değil, aynı zamanda kadınların

mevcut gücünden de destek alarak toplumu güçlendirmek ve ileriye taşımaktır. Kadınlar daha güçlü, daha bilinçli, daha sorumlu olduğu zaman toplum da daha güçlü olacaktır.

Çocukların kendilerini gerçekleştirebilecekleri fırsatlara erişmelerini ve ileriki yaşlarda yoksulluk ve eşitsizlik döngüsünden kurtulabilmelerini engelleyen unsurların başında çocuk yoksulluğu ve fırsat eşitsizliğinin nesiller arasında aktarımı gelmektedir. CHP, toplumsal eşitsizlikleri ortadan kaldırmak için çocukların yaşam haklarının, sağlıklı gelişimlerinin ve iyi beslenmelerinin garanti altına alınması gerektiğinin bilincindedir. Tüm yurttaşlara yaşamlarının başlangıç aşamasında eşit fırsatlar sunmak, çocuğun yaşam fırsatlarına ulaşmasında ailesinin sosyoekonomik konumu veya doğum yeri gibi koşulların etkisini mümkün olduğunca azaltmak, CHP'nin "daha iyi bir toplum" hedefinin olmazsa olmaz koşuludur.

Çocukların fiziksel, duygusal ve düşünsel gelişimlerini tamamlayabilmeleri için yapılacak ekonomik, fiziksel ve sosyal yatırımlar, toplumsal eşitsizliklerle mücadelede atılacak en önemli adımlardandır. Bu doğrultuda, en az fırsata sahip olan çocuklar başta olmak üzere gelecek nesillere daha fazla fırsat sağlanması durumunda, Türkiye sosyal ve ekonomik gelişme yönünde ciddi bir adım atabilecektir. CHP'nin temel amacı, Türkiye'de doğan çocukların, ellerinde olmayan koşullar sebebiyle eşitsizliğe maruz kalmalarını engellemek ve uzun vadede Türkiye'deki eşitsizlikleri gidermektir. CHP, çocuğa yönelik politikalar yoluyla gelecek nesillerde eşitsizliğe son verebileceğine güçlü bir şekilde inanmaktadır. CHP, bu amaçla kapsamlı ve güçlü bir çocuk politikası geliştirmekte kararlıdır.

CHP'nin gençliğe bakışına yön veren üç temel ilke özgürlük, eşitlik ve dayanışmadır. Çağdaş sosyal demokrasinin evrensel ilkelerini savunan CHP'nin gençlik anlayışı özgür insan idealine dayanır. Gençlerin özgür olabilmesi üç önemli koşula bağlıdır: Hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınması, toplumsal çevre baskısına son verilmesi ve ekonomik bağımsızlıklarının sağlanması. Bir toplumda gençlerin kendilerini geliştirebilmeleri için temel hak ve özgürlüklerinin güvence altında olması gerekir. Bu ancak baskıcı devlet uygulamalarına son verilmesiyle gerçekleşir. İkinci olarak, gençleri itaate ve bağımlılığa zorlayan toplumsal çevre baskısına son verilmelidir. Üçüncü olarak, özgür genç, ekonomik bağımsızlığa ve sosyal güvenceye kavuşmuş gençtir. CHP, gençleri ancak güçlü bir sosyal devletin özgürleştirebileceğini öngörür. Çünkü sosyal adalet herkes için daha fazla özgürlük demektir.

Gençlerin gençliklerini yaşamaları için toplumsal ve özel hayatta her türlü fırsat ve olanağı sağlamak, CHP'nin öncelikli hedeflerindedir. CHP, gençlerin baskılardan uzak, kişiliklerini özgürce geliştirebilecekleri, yaratıcılıklarını kullanabilecekleri her türlü ortamı hazırlamakta ve önlerine çıkan ekonomik engelleri aşabilmeleri için gençleri sosyal devletin tam koruması altına almakta kararlıdır. CHP'nin gençlik yaklaşımı, Türkiye'de yaşayan farklı konumdaki gençlerin tümünü dikkate almayı, ev kızları ve çalışarak okuyan gençler başta olmak üzere "görülmeyen gençleri" görmeyi hedeflemektedir. CHP, tüm gençlere eğitimde, istihdamda, siyasette, kültür, sanat ve sporda,

kısacası toplumsal yaşamın her alanında eşit fırsatlar sunmak için somut adımlar atılması gerektiğine inanmaktadır. CHP, Türkiye'nin tek bir gencini bile arkada bırakmamaya kararlıdır. CHP için gençler sadece geleceğin emanet edileceği bireyler değil, bugünün eşit ortaklarıdır. Türkiye, gençlerini dinleyen, onların toplumsal yaşamın her alanına katılımını yüreklendiren bir ülke haline gelmelidir. Gençlerin gençliklerini yaşayabilmeleri için gereken fırsat ve olanaklar sağlanmalıdır. Tüm bu amaçlara ulaşmak için kapsamlı gençlik politikalarına ihtiyaç vardır.

Emeklilerimiz gençliğinde çalışan, üreten, alın teri döken, bu ülkeye vergi veren, emekliliği için prim veren ve bunun karşılığını emekli olduğunda layıkıyla alması gereken yurttaşlarımızdır. CHP, sosyal devlet çatısı altında, akılcı, verimli ve etkin bir sosyal güvenlik sistemiyle, emeklilerimizin maddi koşullarının iyileştirilmesini ve yaşamlarını kolaylaştırıcı düzenlemelerin uygulamaya konulmasını amaçlamaktadır. Bu amaçla tüm emeklilerin gelirlerinin yoksulluk sınırının üzerine çıkarılmasını, emeklilerin milli gelir artışından pay almasını ve adil bir intibak yasasının hızla çıkarılmasını hedeflemektedir.

Bir ülkenin gelişmişlik ölçütlerinden biri de o ülkenin özel ihtiyaçları olan bireylerine sunduğu sosyal devlet hizmetleridir. Engellilere yönelik, eğitim ve rehabilitasyon, meslek edindirme ve istihdam, bakım ve koruma hizmetlerinin sunulması ve yaygınlaştırılması sosyal devletin temel görevlerindedir. Bu bilinçle CHP, engelli yurttaşlarımızın fırsatlarını geliştirmekte ve toplumsal yaşamın her alanına erişimini artırmakta kararlıdır. Engelli vatandaşlarımızın hayattaki engelleri kalkmalı, onlar için tüm yaşam alanları engelli dostu haline getirilmelidir. Engelli yurttaşlarımız sosyal hayatın her alanına tam olarak katılmalı, spor, sanat, siyaset, istihdam olanaklarından tam olarak yararlanabilmelidir.

Yaşlı nüfusun hızla arttığı ülkemizde, yurttaşlarımızın yaşlılıklarında da kaliteli bir hayat sürdürebilmesi için kapsamlı ve uygulanabilir politikalar geliştirilmesi kaçınılmazdır. Yaşlılarımızın aileleri de dâhil kimseye muhtaç olmadan, itibarlı, bağımsız yurttaşlar olarak kaliteli bir yaşam sürdürmelerini sağlamak, CHP'nin öncelikli hedefleri arasındadır. Sosyal devletin gereği olarak, CHP yaşlıları sahiplenen koruyucu sosyal hizmet ve sosyal desteklerin tümünü sağlayacak, toplumsal yaşamın her alanında yaşlıları dışlayıcı uygulamaların önüne geçecektir.

Yoksulluğun ve eşitsizliklerin önlenmesi, toplumda önemli insani, ekonomik ve siyasal sonuçları olan bir süreçtir. Demokrasinin gelişmesi, ekonomik ve toplumsal kalkınma ancak daha fazla seçenek ve fırsat sahibi olan özgür bireyler yoluyla gerçekleştirilebilir. Aynı zamanda kalkınmanın en önemli hedefi, bireylerin özgürleşmesi ve daha fazla fırsat sahibi olmasıdır. Bireylerin özgürlüğü sadece siyasal ve sivil haklar yoluyla değil, aynı ölçüde toplumdaki sosyal ve ekonomik düzenlemeler yoluyla belirlenir. CHP'nin hedefi, toplumsal dayanışma, vatandaşlık, kardeşlik ve ulusal birlik duygularının güçlendirildiği, tüm yurttaşların eşit fırsatlara sahip olduğu, güçlü bir Türkiye'dir.

Kamu Hizmetleri

Kamu hizmetleri, sosyal refah, kalkınma ve adaletin sağlanması ve yurttaşların yaşam kalitesinin artması için yaşamsal öneme sahiptir. Bir ülkenin çağdaşlaşması, sosyal gelişimi, yurttaşlarının özgür, donanımlı ve mutlu bireyler olarak yaşaması, kamu hizmetlerinin yurttaşlara en etkin şekilde ulaştırılmasına bağlıdır. Kamu hizmetleri, yurttaşların tek başına mücadele etmekte zorlanacakları riskler ve tehlikelerden korumayı da amaçlamalıdır.

Sosyal demokrat bir siyasi parti olan CHP için en temel amaçlardan biri, halka nitelikli ve kapsamlı hizmetler sunmaktır. Halka sunulacak hizmetlerin önemli bir kısmını sağlamada kamu kesimi öncelikli rol oynamaktadır. Sosyal hizmetlerin etkin şekilde yurttaşlara ulaşması, özellikle muhtaç ve kırılgan kesimleri güçlendiren, insani kalkınmayı gerçekleştiren en önemli etmendir. Bu hizmetlerin en etkin şekilde yurttaşlara ulaştırılması, CHP'nin temel önceliklerindedir. CHP, çağdaş bir sosyal hizmet anlayışıyla, geleceğe yönelik yatırımlar ve yeni düzenlemelerle, tüm Türkiye genelinde sosyal hizmetleri etkin ve yaygın bir şekilde yurttaşlara ulaştırmayı hedeflemektedir.

CHP'nin yurttaşlık hakkı olarak gördüğü eğitim, sağlık ve asgari sosyal güvenlik gibi temel hizmetleri ayrımsız olarak tüm yurttaşlara sunmak ve kamu hizmetlerine erişimde bölgeler arası farklılıkları gidermek en önemli önceliğidir.

CHP'nin kamusal hizmet anlayışı, farklı toplum kesimlerinin farklı ihtiyaçları göz önüne alınarak tasarlanmış, en yüksek standartlara sahip hizmetlerin, yeni bir örgütlenme modeli çerçevesinde yurttaşlara sunulmasını esas almaktadır.

CHP, gelecek nesillere bırakabileceğimiz yaşanabilir bir dünya için, kamu, özel sektör ve sivil toplumu ortak çözümler üretilmesine, sürdürülebilir kalkınma ve sosyal adaletin sağlanmasına yönlendiren sosyal sorumluluk anlayışını her alanda yaygınlaştırmayı hedeflemektedir. Özellikle eğitim ve sağlık konularında gönüllülük esasını temel alan kurumsal sosyal sorumluluk projeleri, CHP iktidarında desteklenecektir.

Tarım

Kırsal Yaşam ve Tarım

Bir ülkede uygulanan tarım politikaları, bu alanda hedeflenen iktisadi, sosyolojik ve politik sonuçlara ulaşılabilmesinin aracıdır.

Her şeyden önce ülke nüfusunun sağlıklı, yeterli ve dengeli beslenebilmesi, bunun için gerekli olan tarım ve gıda ürünlerinin uygun fiyatla ve zamanında tüketici sofrasına ulaşması ile mümkündür. Bu çerçevede, zincirin iki ucundaki üretici ve tüketicinin ortak yarar ve çıkarları ile refah düzeylerinin yükseltilmesi, tarım politikasının temel amaçları arasındadır. Tarım sektörünün üretim kapasitesinin kırsal, bölgesel ve ülkesel kalkınmaya katkı sağlaması, gıda güvencesinin temini ve sürdürülebilirliği, gıda sanayinin gereksinim duyduğu hammaddenin rasyonel koşullarda yurtiçinde üretilmesi ve işlenmesi; bu çerçevede doğayla dost bir ekseninde, verimli ve rekabetçi bir tarım yapısının kurulması öncelikli hedeflerdir. Gelir dağılımı adaletinin sağlanması, bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılması, sağlıklı kentleşme, işsizliğin azaltılması gibi arzu edilen sonuçlar, doğru bir tarım politikasının katkı sağlayacağı diğer politik hedefler arasındadır.

Cumhuriyet Halk Partisi Tarım Programı, bu temel hedefleri, bölüşüm ilişkilerine duyarlılığı yüksek, kadının kırsal ve kentsel alanda iş yaşamına aktif katılımı amacını sağlayıcı, istihdamı yükseltici, kırsal yaşam ve küçük üreticiliği koruyup geliştirici, örgütleyici ve dayanışmacı, yoksulluğu ve açlığı ortadan kaldıracı, bilgi ve teknoloji kullanan, verimlilik tabanı yüksek, geliştirici – dönüştürücü – rekabetçi bir tarım yapısı içinde üretim odaklı bir anlayışla ele alır.

Bu çerçevede Cumhuriyet Halk Partisi Tarım Programı, dünyada tarım ve gıda piyasalarında ortaya çıkan değişme ve gelişmeleri saptayıp öngören, Türkiye’de tarım alanında ortaya çıkarılan yıkımı sorgulayan, geriye gidişi önce durdurup sonra gerçekçi ve uygulanabilir bir politika seti aracılığıyla 2023 yılı Türkiye’sinin yapı ve gereklerine uygun yeni bir tarım düzenini inşa edecek bir anlayışa sahiptir.

Dünyada Tarım ve Gıda Sektörü

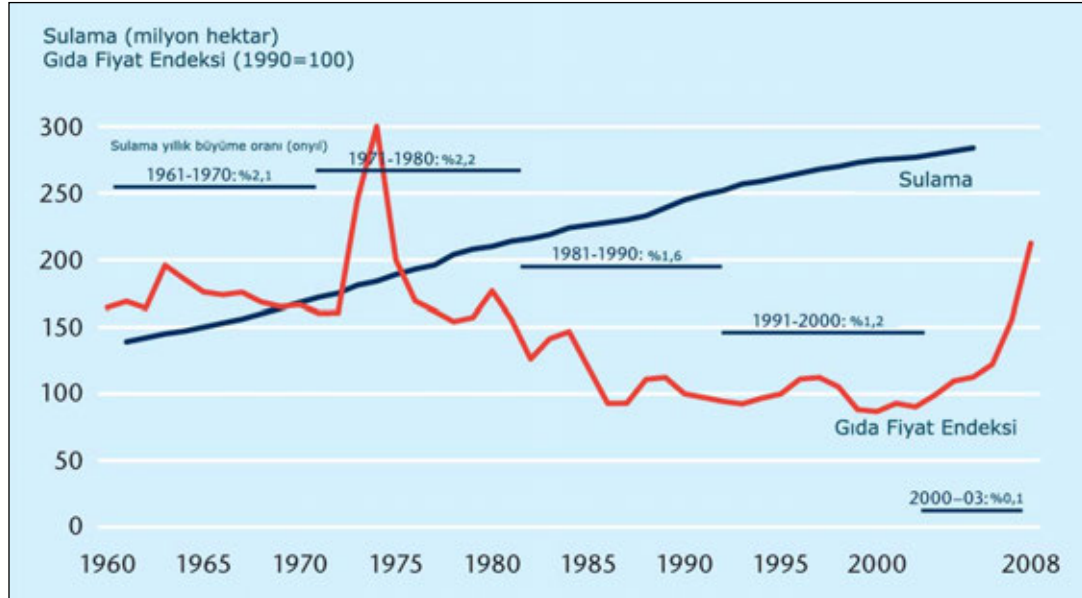
Tarım sektörü dünyada giderek artan ölçüde stratejik bir sektör olarak değerlendirilmektedir. Bu değerlendirmenin en görünen nedeni, dünya tarım ve gıda fiyatları endeksinin son elli yıl boyunca tarihin en düşük düzeyinde seyrettikten sonra (1974 petrol krizi dönemi hariç), son dönemde sürekli bir artış eğilimi içerisinde girmesinden kaynaklanmaktadır.

Son on yıllık dönemde tereyağı ve süt fiyatları üç, kanatlı fiyatları ise iki kat artmıştır. Yalnızca 2007 sonbaharı ve 2008 ilkbaharı arasında buğday, mısır, pirinç ve diğer tahılların fiyatlarındaki artış % 41 düzeyinde olmuştur. 2010 – 2012 döneminde dünya tarım fiyatlarındaki artış eğilimi sürmektedir. Bu

durum, dünyada aç insan sayısını 1 milyarın üzerine taşımış; birçok ülkede yoksul halkın giderlerinin önemli bir bölümünü oluşturan mutfak masraflarının tahammül edilemez boyutta artışı isyanları ve iç karışıklıkları da beraberinde getirmiştir.

Çizelge 1: Sulama Yatırımları ve Dünya Gıda Fiyatları Değişimi

Kaynak: UNESCO, *Water In a Changing World*, Londra, 2009, s.109

Gıda fiyatlarının orta dönemde izleyeceği seyrin öngörülmesi, mevcut fiyat artışlarının nedenlerinin analizi ile mümkündür. Tarım ürünü borsalarındaki spekülasyon girişimlerinin fiyatlardaki ani sıçrama ve geri dönüş süreci için etken olduğunun altı çizilmelidir. Bununla birlikte dünya nüfusunun artmaya devam etmesi, Çin ve Hindistan gibi ülkelerin artan gelirlerine koşut biçimde yüksek değerli gıdalara (özellikle et ve süt ürünleri) olan taleplerinin yükselmesi, küresel ısınma ve iklim değişiminin üretim süreçlerine olumsuz etkileri, biyoyakıt için alan tahsislerinin gıda üretimini baskılaması ve dünya stoklarının azalması gibi gelişmeler, tarım ve gıda fiyatlarındaki artışın kalıcı ve yapısal nedenlerini oluşturmaktadır.

Birleşmiş Milletler Tarım ve Gıda Kuruluşu (FAO), tarım fiyatlarındaki artış eğiliminin 2012'de de süreceğini öngörmekte ve tüm dünyayı artan açlığı önlemek için birlikte çalışmaya davete etmektedir. Dünya Bankası'nın Dünya Kalkınma Raporlarından 30 uncusunu, 2008 yılında, KALKINMA İÇİN TARIM başlığıyla yayımlaması, dünyada bu konuda artan duyarlılık ve kaygıyı yansıtmaktadır. Gerek kurumsal gerekse uzman bilgisi düzeyinde uluslararası eksende ortaklaşılan sonuç, 2012 ve devamında artmaya devam ederek tarihi rekor kıracak dünya gıda fiyatları endeksinin, daha sonra bir miktar gevşeyebileceği, ancak bir daha asla 2007 – 2008 düzeyinin altına gerilemeyeceği şeklindedir.

Dünya tarım ve gıda piyasaları için yapılan bu analiz, iki temel sonuç ortaya koymaktadır: (i) Tarım ve gıda talebinin faturası ithalatçı ülkeler için giderek artacak, ihracatçı ülkeler ise tarım ticaretinden geçmişe oranla daha çok para kazanacaklardır. (ii) Son birkaç yılda bu piyasalarda görülen misillemeci dış

ticaret kısıtlamaları, ithalatçı ülkeleri, bedelini ödemeye hazır oldukları ürünleri ithal edememe durumu ile karşı karşıya bırakabilecektir.

Sözü edilen piyasa etkileri yanında; bugün 7 milyar olan dünya nüfusunun 10 milyarlık bir projeksiyona sahip olması, küresel ısınma ve iklim değişiminin etkileri ve su kaynakları üzerindeki baskının giderek artmakta oluşu, tarım ve gıda sektörünün geçmişle kıyaslanmayacak ölçüde stratejik bir önem kazanmasının temel nedenleri arasındadır.

Türkiye’de Tarım Ve Gıda Sektörü

Türkiye 78 milyon hektar yüzölçümü üzerinde büyük bir tarım potansiyeline sahiptir. Öyle ki, tarım devrimi olarak adlandırılan ve insanoğlunun uygarlık yürüyüşünün temelini oluşturan neolitik çağ Anadolu topraklarında başlamıştır. Kuşkusuz bu bir tesadüf değildir. Dünyada bulunan 8 gen merkezinden 3’ü Türkiye’dedir. Bütün bir Avrupa kıtasında 12 bin dolayında bitki türü yaşarken, ülkemizde 4 bin’i endemik olmak üzere 13 bine yakın bitki türü varlığını sürdürmektedir. Ülke su zengini olmasa da, bölgesel olarak önemli bir su potansiyeline de sahiptir.

Tarihsel olarak tarım devriminin başladığı Anadolu toprakları, 20 inci yüzyılın başına kadar 10 milyonun altında bir nüfusa sahip olmuştur. Cumhuriyet’le birlikte ülkede doğan güven ortamı hızlı nüfus artışlarını da beraberinde getirmiştir. 1927 yılında 13,6 milyon olan nüfusumuz 1950 yılında 20,9; 1980 yılında 44,5 ve 2012 yılında 75 milyona ulaşmıştır. Projeksiyonlar, Türkiye nüfusunun 2023 yılında 82,3 milyon olacağını göstermektedir. Daha uzun erimde ise, 95 – 100 milyon arasında uzun süre sabitlendikten sonra, yavaş ta olsa düşme eğilimine girecek bir nüfus yapısı söz konusudur.

Diğer taraftan, BM’in 3 bine yakın bilim insanının çalışmasıyla ortaya konulan küresel ısınma ve iklim değişimi verileri, 150 ila 500 km düzeyinde kuzeye doğru kayacak iklim kuşaklarının insanoğlunun tüm yaşamını ve faaliyetlerini derinden etkileyeceğini ortaya koymakta, bu durumdan en çok etkilenecek bölgenin ise Akdeniz Havzası olacağını göstermektedir.

Bu bağlamda Türkiye’nin tarım ve gıda politikalarının en basit hedefi, hızla artan nüfusuna yetecek gıda temini konusunda ilerleme sağlamak ve bunu yaparken de bilime ve doğayla dost üretim tekniklerine dayanmaktır.

Bu değerlendirmeler ışığında, Türkiye’de tarım ve gıda sektörünün son on yıllık değişimi incelenirken büyüme, üretim, dış ticaret ve tarımsal destekleme verilerinin analizi yararlı olacaktır.

Tarımsal Büyüme

Cumhuriyet'in kuruluşundan günümüze kadar tarım sektörünün istihdama olan katkısı % 75'lerden % 25'lere, GSMH'ya olan katkısı % 50'lerden % 8'lere doğru gerileyen bir eğilim izlemiştir. Kalkınan bir ekonomi içinde, katma değeri sanayi sektörünün gerisinde kalmakla birlikte gelişen bir tarım sektörü açısından, ulusal ekonomiye katkı paylarının gerilemesi olağan karşılanmalıdır. Buna karşılık Türkiye açısından bu durum, sözü edilen genel kabulün dışına taşıcı niteliktedir.

Çizelge 2: Cumhuriyet Dönemi Boyunca Tarım Sektörü Büyüme Oranları

Dönemler	Tarım Sektörü Yıllık Büyüme Temposu (%)
1923 – 1929: CHF Tek parti, Açık Ekonomi	8,9
1930 – 1939: CHF Tek parti, Devletçi Ekonomi	5,8
1946 – 1953: CHF – DP, Savaş sonrası açık ekonomi	13,2
1954 – 1961: DP, Ekonomik Tıkanma	1,8
1962 – 1980: Planlı Dönem	3,9
1980 – 2002: Neoliberal Dönem	2
2003 – 2012: AKP Dönemi	1,5

Not: İktisadi dönemlendirme, izlenen iktisat politikalarının benzer olduğu yıllara göre yapılmıştır

Türkiye'de uygulanan iktisat politikalarının değişimi temelinde yapılan bir dönemlendirme sonuçlarını gösteren yukarıdaki çizelgeden de izleneceği üzere, Cumhuriyet tarihinin tarımdaki en düşük büyüme değerleri, AKP döneminde ortaya çıkmıştır. İthalata dayalı ve istihdam çağırmayan bir ekonomik yapı altında 2003 – 2012 dönemi GSMH artış ortalaması % 4,8 düzeyinde olurken, aynı zaman diliminde tarım sektörü yıllık büyüme oranı % 1,5 düzeyinde kalmıştır. 1998 sabit fiyatlarıyla, tarımsal katma değer 2002 yılında 8,861 milyar TL, 2010 yılında ise 9,999 milyar TL'dir. 2011 yılının dokuz aylık rakamlarına göre ise, 7,956 Milyar TL. olmuştur.

Başka bir deyişle, tarım AKP döneminde Cumhuriyet tarihinin en düşük büyüme değerlerine sahip olmakla kalmamış, dönemin üretim ve istihdam odaklı olmaktan uzak genel büyüme trendinin ¼'üne dahi ulaşamamıştır.

Tarımsal Üretim

Türkiye'nin 2002 yılı nüfusu 69,3 milyon iken, 2012 itibariyle nüfusumuz 75 milyona çıkmıştır. Başka bir deyişle, AKP iktidarı döneminde nüfus 5,7 milyon dolayında bir artış göstermiştir. Buna karşılık, tarım sektöründe % 1,5 düzeyinde kalan yetersiz büyüme süreci, bitkisel ve hayvansal üretimdeki artış ortalamasını nüfus artış oranının gerisinde tutmaktadır.

Çizelge 3: AKP Döneminde Tarımsal Üretimde Değişim (%)

Ürün	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Buğday	100	97	108	110	103	88	91	106	100	112
Arpa	100	98	108	114	103	88	71	88	87	92
Pamuk (lifli)	100	93	95	87	99	88	68	65	83	n.a
Şeker Pancarı	100	76	82	92	87	75	94	105	103	97
Tütün	100	73	88	88	64	49	61	53	36	36
Çeltik	100	103	136	167	193	180	209	208	239	250
Soya	100	113	67	39	63	41	45	51	73	n.a.
Mısır	100	133	143	200	181	168	203	202	200	200
Ayçiçeği	100	94	106	115	132	100	117	124	144	161
Mercimek (kırmızı)	100	97	96	104	116	102	21	55	84	76
Fasulye (kuru)	250	100	100	84	78	62	62	72	82	80
Nohut	100	92	95	92	85	78	80	87	82	76
Patates	100	102	92	79	85	81	81	85	87	88
Soğan (kuru)	100	85	99	101	86	91	98	90	98	102
Kavun - karpuz	100	93	87	91	87	85	90	86	83	86
Domates	100	104	100	106	104	105	116	114	106	117

*2011 yılı Bitkisel üretim 2. Tahmini

2002 yılı üretim miktarını 100 birim ile gösteren Çizelge 3 değerlerinden izleneceği üzere, AKP iktidarında bitkisel üretim alanında yalnızca mısır, çeltik ve ayçiçeğinde anlamlı üretim artışı vardır. Diğer ürünlerde üretim istikrarsızdır, kendini tekrarlama ya da üretim düşüşü söz konusudur. Çeltikte tohum ıslahı ile verim artışının sağlanmasına ilaveten ekim alanlarındaki artış, üretimi yükseltmiştir. Mısır ve ayçiçeğinde ise üretim artışı, ekim alanlarındaki artış ile açıklanabilir. Başka bir deyişle bu ürünlerin üretim artışı, buğday, soya ve şeker pancarı gibi ürünlerdeki ekim alanı daralması ve üretim düşüşleri pahasına gerçekleşmektedir. Üretim temposundaki yetersizlik, doğal olarak ithalat sürecindeki artışı getirmektedir.

Çizelge 4: AKP Döneminde Bazı Tahıl Ürünleri İthalatı

	Buğday		Mısır		Çeltik	
	Miktar (Bin ton)	Değer (Milyon \$)	Miktar (Bin ton)	Değer (Milyon \$)	Miktar (Bin ton)	Değer (Milyon \$)
2003	1.846	278	1.818	276	248	56
2004	1.065	222	1.050	190	166	62
2005	136	25	218	47	303	97
2006	240	53	31	13	273	89
2007	2.147	570	1.128	269	196	113
2008	3.708	1.483	1.151	382	240	173
2009	3.393	902	485	135	227	135
2010	2.554	655	452	124	535	262
2011	4.755	1.623	381	136	350	152
TOPLAM	19.844	5.811	6.714	1.572	2.538	1.139

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri Veri Tabanı

2003 – 2011 döneminde bazı tahıl ürünlerindeki ithalat verilerini gösterir Tablo 4 verilerinden izleneceği üzere; Türkiye AKP döneminde 19,9 milyon ton buğday ithal edip karşılığında 5,8 milyar dolar döviz ödemiştir. Bu ithalat miktarı, un ihracatı ile açıklanabilir rakamların çok üstündedir. Aynı dönemde mısır ithalatı 6,7 milyon ton, ödenen ithalat parası 1,6 milyar dolardır. Çeltikte ise 2,5 milyon ton ithalat gerçekleştirilmiş ve karşılığında 1.1 milyar dolar ödenmiştir.

Çizelge 5: AKP Döneminde Bazı Yağlı Tohum ve Pamuk İthalatı

	Ayçiçeği		Soya		Pamuk	
	Miktar (Bin ton)	Değer (Milyon \$)	Miktar (Bin ton)	Değer (Milyon \$)	Miktar (Bin ton)	Değer (Milyon \$)
2003	541	153	831	227	557	667
2004	482	157	682	227	585	836
2005	491	162	1.155	329	776	908
2006	372	117	1.017	265	754	970
2007	596	260	1.231	410	946	1.278
2008	456	365	1.239	648	613	1.000
2009	468	241	974	429	753	1.003
2010	649	350	1.756	742	889	1.720
2011	906	590	1.298	687	604	1.850
TOPLAM	4.961	2.395	10.183	3.964	6.477	10.232

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri Veri Tabanı

Yağlı tohum ürünleri ve pamukta da yüksek oranlı ithalat devam etmektedir. Tablo 5 verilerinden izleneceği üzere; Türkiye AKP döneminde 5 milyon ton ayçiçeği ithal edip karşılığında 2,4 milyar dolar döviz ödemiştir. Aynı dönemde soya ithalatı 10,2 milyon ton, ödenen ithalat parası 4 milyar dolardır. Pamukta ise 6,5 milyon ton ithalat gerçekleştirilmiş ve karşılığında 10.2 milyar dolar ödenmiştir.

Dünyada gen merkezi konumunda bulunduğumuz baklagil üretiminde sürekli bir geriye gidiş vardır. Türkiye baklagil ithalatçısı bir ülke haline düşmüştür. 2009 yılında toplam 213 bin ton bakliyat ürünleri ithal edilmiş ve 207 milyon dolar para harcanmıştır.

Tütün üretimi 150 bin tondan 55 bin ton'a; patates üretimi 5,2 milyon ton'dan 4,5 milyon ton'a düşmüştür.

Hayvansal üretim ise, son yıllardaki geriye gidişin saklanamaz bir şekilde ortaya çıktığı bir alt sektördür.

Türkiye'nin büyükbaş ve küçükbaş hayvan varlığı toplamı 2002 yılında 41 milyon 879 bin iken, bu sayı 2010 sonu itibarıyla 40 milyon 838 bine düşmüştür. Başka bir deyişle AKP döneminde nüfusumuz 5.7 milyon düzeyinde artarken, hayvan varlığımız 1 milyon dolayında gerilemiştir.

Hayvan sayısı azalırken popülasyonun genetik kapasitesinde anlamlı iyileştirmelerin sağlanamamış olması, kırmızı et üretiminde düşüşler ile kendisini göstermiştir. Türkiye 1990 yılında 507 bin ton, 2000 yılında 491 bin ton kırmızı et üretirken; 2009 yılı üretimi 412 bin ton'da kalmıştır. Üretimin gizlenemez çöküşünün yarattığı siyasal faturadan ürken iktidar, yapısal önlemler almak yerine bir kez daha istatistikler ile oynamakta tereddüt etmemiştir. Bu çerçevede, yapılan metodoloji değişikliği ile 2010 yılı kırmızı et üretimi 781 bin ton, 2011 yılı üretimi ise 777 bin ton olarak açıklanmıştır. Bu değişikliğin kırmızı et piyasasındaki tartışmaların en üst düzeye çıktığı bir dönemde yapılması anlamlıdır. Bundan da öte, kuşkusuz, üretimi daha yüksek gösteren bu yöntemin geçmişe de yansıtılması gereği ortadadır.

Üretimin çöktüğü bu ortamda Türkiye, Cumhuriyet tarihinde ilk kez, kesecek hayvan bulamadığı için kurbanlık koyun ve sığır ithal etmek zorunda kalmıştır. Balkan ülkeleri, Avrupa ülkeleri, Güney ve Kuzey Amerika ülkeleri, Avustralya ve Yeni Zelanda'dan kurbanlık hayvan yanında damızlık, besilik hayvan ve karkas ithali de yapılmaktadır. Türkiye'nin 2010 ve 2011 yıllarında canlı hayvan ve sığır eti ithalatına ödediği toplam finansman 2,059 milyar dolar olmuştur.

İthalat içeride hayvansal üretimi baltalarken, tüketici fiyatlarında düşüş yönlü anlamlı bir gelişme söz konusu olmamıştır. Sonuç olarak hem üretici hem tüketici kaybetmektedir. Avrupa kişi başına 75 kg kırmızı et tüketirken, Türkiye'de bu rakam her koşulda 10 kg'ın altına gerilemiştir. İthalat rantı ise, krizleri fırsat bilenlere kalmaktadır.

Benzer şekilde, Türkiye'de hayvan başına süt verimi istatistiklerinde yapılan değişimler sonrasında, süt üretiminde % 49'a varan bir artış ortaya çıkmıştır. İstatistiklerin gerçekle ilişkisinin zayıflığı yanında, çiğ süt piyasasındaki fiyat çöküntüleri sonrasında dişi hayvanların kesime gönderilmesinin et krizini tetiklediği unutulmamalıdır.

2010 Ağustos döneminden bu yana, Ziraat Bankası tarafından ilk iki yılı geri ödemesiz, toplam 7 yıl vadeli, sıfır faizle 35 bin kişiye toplam 6,2 milyar lira hayvancılık kredisi kullanılmıştır. Türkiye'de hayvan varlığı yetersizliği veri iken sağlanan bu kontrollü kredi, piyasada canlı hayvan fiyatlarını % 40'a varan düzeylerde yükseltmiş durumdadır. Süren ithalatın piyasayı istikrarsızlaştırdığı değerlendirildiğinde, yüksek fiyatlarla hayvan temin eden işletmelerin rekabetçi kalabilmesi olanaksız görülmektedir. Piyasanın en büyük oyuncularının yerli üretimden çekildiklerini ilan etmeleri, durumu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla "önlem" olarak geliştirilen kredi aracı, yeni krizlerin tetikleyicisi olarak işlev yapmaktadır. Nitekim geri ödemesiz dönemin sona erdiği bu dönemde, hayvancılık alanında yeni iflasların gündeme gelmesi sürpriz olmayacaktır.

AKP politikaları, kırmızı ette yetersiz iç üretimi tümüyle ortadan kaldırmaya yönelik tehlikeli bir seyir içindedir.

Türkiye'de beyaz et üretimi önemli ölçüde artmaktadır. 2002 yılında 726 bin ton olan beyaz et üretimi, 2010 yılında 1 milyon 444 bin ton'a ulaşmıştır.

Üretim artışı, az sayıda beyaz et sanayicisinin, teknoloji – finansman ve bilgi yoğun üretim tekniklerini geliştirmesi ile ilintili olarak ortaya çıkmaktadır.

Kısacası, rakamlar net biçimde ortaya koyup doğru bir analize tabi tutulduklarında görülmektedir ki, Türkiye'nin tarımsal üretim tablosu, artan nüfusun gıda ve yem sanayinde doğurduğu talebi karşılamaktan uzak olup, Türkiye'yi tarımda net ithalatçı bir yapıya doğru itmektedir.

Tarımsal Dış Ticaret

Türkiye'de tarımsal dış ticaret alanında, çoğu zaman verilere dayanmayan, bilgi ve yorum kirliliği yaratacak bir tartışma sürmektedir. Bunun nedenlerinden birincisi ölçme yöntemine, ikincisi ise Türkiye'nin iç piyasasını koruma düzeyine ilişkindir.

Tarım ürünleri dış ticareti, Ekonomik Faaliyetlere Göre (USSS, 3. Rev) ve Standart Ticaret Sınıflamasına Göre (SITC, Rev.3) olmak üzere, iki uluslararası düzeyde kabul gören yöntemle ölçülmektedir. Bunlardan birinci ölçüm yönteminin sonuçları, aşağıdaki çizelgede verilmektedir.

Çizelge 6: AKP Döneminde Tarımsal Dış Ticarete Değişim

Ekonomik Faaliyetlere (USSS, 3. Rev) Göre, Milyon dolar

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Toplam	Ortalama
İhracat	3,611	3,883	4,177	4,537	5,091	6,490	36,103	4,011
İthalat	2,935	4,672	6,433	4,625	6,490	8,944	42,228	4,692
Denge	676	- 789	-2,256	- 88	- 1,399	- 3,589	-3,575	- 681

Görüldüğü gibi, 2003 – 2011 dönemin tarım dış ticaretinde, 9 yılın 7'sinde açık verilmiş ve toplam ithalat 42,2 milyar dolara, yıllık ortalama ithalat ise 4,7 milyar dolara ulaşmıştır.

Tarım ürünleri dış ticareti, gıda maddeleri ve tarımsal hammadde dış ticareti olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır. Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Tanımına Göre Uluslararası Standart Ticaret Sınıflaması (SITC) Rev.3 yöntemi ise, bu iki kalemi ayrı ayrı göstererek kullanıcıya analiz gücü vermektedir.

Çizelge 7: AKP Döneminde Tarımsal Dış Ticarete Değişim

Uluslararası Standart Ticaret Sınıflamasına (SITC, 3. Rev) Göre, Milyon dolar

Yıllar	Gıda Maddeleri			Tarımsal Hammadde			Tarımsal Ürünler		
	İhracat	İthalat	Denge	İhracat	İthalat	Denge	İhracat	İthalat	Denge
2002	3,668	1,912	1,756	384	2,083	- 1,699	4,052	3,995	57
2003	4,735	2,791	1,944	522	2,474	- 1,952	5,257	5,265	- 8
2004	5,891	3,089	2,802	610	2,969	- 2,359	6,501	6,059	442
2005	7,714	3,284	4,430	595	3,196	- 2,601	8,309	6,480	1,829
2006	7,932	3,486	4,446	702	3,800	- 3,098	8,633	7,286	1,347
2007	9,007	5,167	3,840	762	4,645	- 3,883	9,769	9,813	- 44
2008	10,705	8,503	2,202	768	4,535	- 3,767	11,474	13,037	- 1,563
2009	10,581	6,107	4,474	608	3,523	- 2,915	11,190	9,630	1,559
2010	11,869	7,413	4,456	795	5,467	- 4,672	12,664	12,880	- 216
2011	14,214	10,653	3,561	1.072	6,922	- 5,850	15,286	17,575	- 2,289
TOPLAM	86,316	52,405	33,911	6.818	39,614	32,796	93,134	92,019	- 1,115

Buna göre, tarımsal hammadde dış ticaret açığı 2002 yılında 1,7 milyar dolar iken, açık 2011 yılında 5,9 milyar dolara çıkmaktadır. 2003 – 2011 dönemindeki 9 yılda, Türkiye toplam 39 milyar 614 milyon dolar ithalat parası ödemiş, sözü edilen finansmanın yıllık ortalaması 4,4 milyar dolar olmuştur.

Tarımsal hammadde dış ticaretinde net ithalatçı olan Türkiye, gıda maddeleri dış ticaretinde ise net ihracatçı konumdadır. Gıda maddeleri alanındaki dış ticaret özel sektör talepleri doğrultusunda şekillenmektedir. Sınai kaydırmacılık temelinde, emek yoğun ya da düşük – orta düzey teknolojiye sahip, katma değeri görece düşük ve çevre kirletici özellikleri yüksek olan çimento ve tekstil sektöründe olduğu gibi gıda sektöründe de merkez ülkeler üretim süreçlerini çevre ülkelere aktarmaktadır. Bu çerçevede Türkiye gıda sektörü, yurtdışından ithal ettiği tarımsal hammaddeyi işleyerek yine yurtdışına satmaktadır. Yarıya yakını kayıt dışı çalışan gıda sektördeki “gelişme” ile tarımsal kamu yönetiminin doğrudan bir ilgisinin olmadığı açıktır. Bütün bunlardan öte, 2003 – 2011 döneminde Türkiye’nin gıda maddeleri ithalatı için kullandığı toplam finansman 52,4 milyar dolar olup, bunun yıllık ortalaması 5,8 milyar dolar düzeyindedir.

Sonuç olarak, tarımsal hammadde + gıda maddeleri dış ticaretinde 2003 – 2011 döneminde toplam ihracat 93 milyar 134 milyon dolar ve bunun yıllık ortalaması 10 milyar 348 milyon dolardır. Tarımsal hammadde + gıda maddeleri 2003 – 2011 toplam ithalatı ise 92 milyar 19 milyon dolar ve bunun yıllık ortalaması 10 milyar 224 milyon dolardır.

Bu rakamların, korunan iç pazarda ve 75 milyonluk bir nüfus yapısı için geçerli olduğu unutulmamalıdır. Bu anımsatma, bu alanda yapılan ve yukarıda sözü edilen bir çarpıtmayı deşifre etme olanağı tanımaktadır. AKP yöneticileri, Türkiye’nin giderek artan ithalat faturasına yönelik eleştirileri değerlendirirken; “Türkiye’nin bir zamanlar dünyada tarım ve gıda ürünlerinde kendine yeterli yedi ülkeden biri olduğu söylemi bir şehir efsanesinden ibarettir; eskiden iç pazar yüksek gümrük vergileriyle korunmaktaydı, şimdi GV’leri düştüğü için ithalat ve ihracat serbestçe yapılıyor, böylece bu sonuçlar ortaya çıkıyor” ifadeleri kullanmaktadırlar. Oysa bilinmektedir ki, 1994 yılında imzalanan

Dünya Ticaret Örgütü Uruguay Turu Tarım Anlaşması'nın Türkiye'nin tarım ürünleri gümrük vergisi oranlarını düşürme oranı oldukça sınırlı kalmıştır. AB sürecinin de, ticaret hacmi oldukça düşük olan ve içeriğinde süt-tahıl-şeker bulunan işlenmiş tarım ürünleri dışında gümrük vergilerini düşürücü etkisi olmamıştır. Bu bağlamda, gerçek bir gümrük vergisi indirim sürecinin, rekabet gücü düşük ve hızla artan bir nüfus yapısına sahip Türkiye'nin tarım ve gıda ürünleri ithalatını çok daha yüksek boyutlara taşıyacağı unutulmamalıdır.

Özetle; Türkiye'de yatırım eksiklikleri giderilmiş, bilgi ve teknoloji kullanımıyla verimliliği ve rekabet gücü yükseltilmiş bir tarım sektörünün son dönemde yıllık 15 milyar doları aşan tarım ve gıda ürünleri ithalatının yaklaşık 2/3'lük bölümünü yerli üretimle karşılayabilecek ve ihracata çok daha fazla katkı sağlayabilecek bir kapasiteye ulaşabileceği, politikalar oluşturulurken dikkatle değerlendirilmelidir.

Tarımsal “Destekleme”

Tarım hemen tüm dünya ülkelerinde, önemli kaynak tahsisleriyle desteklenmektedir. Tarımsal desteklemeler için ekonomileri güçlü olan başta ABD ve AB olmak üzere OECD ülkeleri tarafından büyük harcamalar yapılırken, az gelişmiş / gelişmekte olan dünyanın tarımsal desteklemelere ayırabildiği finansman miktarı oldukça mütevazî düzeylerde kalmaktadır.

Aşağıdaki çizelge, 2002 – 2009 döneminde Türkiye'de GSMH ve tarım bütçesindeki değişimi göstermektedir.

Çizelge 8: AKP Döneminde Tarımsal Destekleme (Milyon TL)

Yıllar	GSMH (1998 bazlı) (Milyon TL)	Tarım Bütçesi (Milyon TL)	GSMH/Tarım bütçesi (%)	GSMH'nın % 1'i	Çiftçiye Eksik Ödenen Miktar (Milyon TL)
2002	350,476	1,868	0,53	-	-
2003	454,780	2,805	0,62	-	-
2004	559,033	3,084	0,55	-	-
2005	648,932	3,707	0,57	-	-
2006	758,391	4,784	0,63	-	-
2007	843,178	5,555	0,66	8,431	2,876
2008	950,098	5,811	0,61	9,500	3,689
2009	952,559	4,495	0,47	9,525	5,030
2010	1.103,750	5,817	0,53	11,037	5,220
2011	1.281,454	6,972	0,54	12,814	5,842
				51,307	22,657

Tablo incelendiğinde, cari rakamlarla tarım bütçesinde % 373 oranında bir artış görülmektedir. Ancak bu bulgu da, birçok yönüyle yanıltıcıdır. İlk olarak, tarım bütçesinin GSMH'ya oranı itibariyle, dönem başı ve dönem sonu yüzdeleri aynıdır. Başka bir deyişle, GSMH'nın yaklaşık yüzde yarımı tarıma ayrılmaktadır.

Diğer taraftan AKP'nin 2006 yılında çıkarttığı 5488 sayılı Tarım Kanunu'nun 21 inci maddesi, her yıl GSMH'nin en az % 1'inin tarımsal desteklemelere ayrılacağını hükme bağlamaktadır. Yasa'nın 2007 yılından itibaren uygulanması halinde tarıma aktarılması gereken kaynağın 2007 – 2011 döneminde 51,307 milyar lira olduğu, buna karşılık aynı yılların tarım bütçesinin 28,650 milyar lira olarak gerçekleştiği; dolayısıyla yasa hükmüne rağmen 22,657 milyar liranın tarıma aktarılmadığı ortadadır.

Sorun yetersiz tarımsal destek değildir; Türkiye'de tarım sektörü desteklenmemekte, tersine vergilendirilmektedir. Yalnızca mazot üzerindeki dolaylı vergi yükü nedeniyle çiftçinin ödediği vergi miktarı, tarımsal destek bütçesinden fazladır. Şöyle ki;

Çizelge 9: Mazotta Fiyat Oluşumu (kr/Lt)

Bayi fiyatı	1,641
Özel Tüketim Vergisi (ÖTV)	1,577
Katma Değer Vergisi (KDV)	0,582
POMPA FİYATI	3,800

Görüldüğü gibi Türkiye'de 1lt mazot için ödenen 3,8 TL'nin 2,1 TL'si ÖTV + KDV'den oluşmaktadır. Türkiye'de tüketilen 13 milyar litre mazotun 3,5 milyar litresi çiftçi tarafından kullanılmaktadır. Dolayısıyla, mazot alırken köylünün – çiftçinin ödediği vergi miktarı (3,5 milyar litre * 2,1 TL) 7,3 milyar TL olmaktadır. Dolayısıyla üretici, tarım desteğinden daha fazlasını yalnızca mazot üzerindeki vergilerle geri ödemektedir. Diğer vergiler de düşünüldüğünde, AKP'nin tarımı desteklemediği, tersine vergilendirdiği ortaya çıkmaktadır.

Girdi fiyatlarındaki artış temposu, tarımsal ürün fiyatlarının çok üzerindedir. 2003 yılında 1,398 TL/litre olan mazot, günümüzde 3,8 TL/Litre fiyattan satılmaktadır. Gübre fiyatlarındaki artış ta, tahammül edilebilir düzeyin üzerine çıkmıştır.

Çizelge 10: Bazı Gübre Çeşitlerinde Fiyat Değişimi (TL/ton)

Gübre Cinsi	2002	2011	2012
Amonyum Sülfat	164	540	700
Üre	238	850	1310
DAP	373	1430	1520
20 – 20	164	1035	1080

Çizelge 10 değerlerinden izleneceği üzere, 2002 – 2012 döneminde gübre cinslerindeki fiyat artışı 5 katı değerlerine ulaşmaktadır.

Tarımdan Kopuş

AKP döneminde tarımda uygulanan politikalar, iç ticaret hadlerini radikal biçimde tarım aleyhine döndürmüştür. Bir başka deyişle, sanayi malı almak için gerekli olan tarım malı miktarı sürekli artmıştır. Bu durum hem kırsal alanda yoksulluğu yükseltmiş hem de üreticinin tarımdan kopmasına neden olmuştur. Bu eğilimin iki ana göstergesi, Türkiye’de işlenen alan ve tarım istihdamındaki değişimdir.

Çizelge 11: AKP Döneminde Tarım Alanlarında Azalma (Milyon hektar)

YIL	TARLA ALANI		SEBZE BAHÇESİ	TOPLAM İŞLENEN ALAN	MEYVE BAĞ ZEYTİN	TOPLAM TARIM ALANI
	EKİLEN	NADAS				
2002	18.123	5.040	831	23.994	2.585	26.579
2003	17.563	4.991	818	23.372	2.656	26.028
2004	18.110	4.956	805	23.871	2.722	26.593
2005	18.148	4.876	806	23.830	2.776	26.606
2006	17.440	4.691	853	22.984	2.895	25.879
2007	16.945	4.219	815	21.979	2.909	24.888
2008	16.460	4.259	836	21.555	2.950	24.505
2009	16.217	4.323	811	21.351	2.943	24.294
2010	16.311	4.249	802	21.362	3.053	24.415

Görüldüğü gibi 2002 – 2010 döneminde toplam işlenen tarım alanı 2,6 milyon hektar, toplam tarım alanı ise 2,2 milyon hektar azalmıştır. Başka bir deyişle, üreticinin 2002 yılında kullanırken 2010 yılında tarım yapmaktan vazgeçtiği alan büyüklüğü Yalova, Kilis, Bartın, Düzce, Osmaniye, Zonguldak, Iğdır ve Kocaeli illerinin toplam alanını geçmiştir.

Çizelge 12: AKP Döneminde Tarım İstihdamında Değişim

YILLAR	Toplam (bin kişi)	Toplam (bin kişi)	Toplam İstihdamdaki Payları		
			Tarım	Sanayi	Hizmetler
2002	21.354	7.458	34,9	18,5	46,6
2003	21.147	7.165	33,9	18,2	47,9
2004	19.632	5.713	29,1	20,0	50,9
2005	20.067	5.154	25,7	20,8	53,5
2006	20.423	4.907	24,0	20,9	55,1
2007	20.738	4.867	23,5	20,8	55,7
2008	21.194	5.016	23,7	20,9	55,4
2009	21.277	5.254	24,7	19,4	55,9
2010	22.594	5.683	25,2	19,9	55,0

AKP döneminin başı ve sonu incelendiğinde, tarım istihdamındaki daralmanın 2 milyon civarında olduğu görülmektedir. Ancak alt dönemler itibariyle yapılacak bir irdeleme, 2002 yılında 7 milyon 458 bin olan istihdamın 2007 yılında 4 milyon 867 bin'e gerilediğini, daha sonra ise her yıl artarak 2010 yılında 5 milyon 683 bin olduğunu ortaya koymaktadır.

İşlenen tarım alanının azaldığı, tarımda anlamlı bir katma değer artışının olmadığı dönemde tarım istihdamının arttığına yönelik istatistiki veriler, ülkenin gerçek işsizliğini örtmeye yönelik bir manipülasyona hizmet etmektedir.

CHP Tarım'da Üreticinin, Emekçinin Yanında. Kendi Kendine Yeten Türkiye İçin Yol Haritamız Hazır!

Cumhuriyet Halk Partisi Tarım Programı Türkiye'yi yeniden üreten, önce kendine yeterli sonra ihracatçı yapacak 2023 yılı hedefimizin programıdır. Bu programla başlangıçta belirtilen tarımsal hedefler yanında işsizlik - yoksulluk azaltılacak, açlık yok edilecek, bölgeler arası gelişmişlik farkları en aza indirgenecek, kentleşme planlanabilecek, kırsal alana refah taşınacak, belirlenmiş sosyal ve siyasal hedeflere erişilecektir.

CHP Tarım Programı'nın Temel Hedefleri

Yukarıda belirtilen anlayışta, CHP Tarım Programı'nın temel hedefleri aşağıda belirtilmektedir;

Türkiye'nin gıda güvencesini hızla yitirmesi ve kırsal yoksulluğun hızla artması ile kendisini gösteren tarım sektöründeki tahribatı onaracak kapsamlı bir tarım reformu gerçekleştirilecektir.

Dünyada tarım sektörünün artan önemi ve ülkemizin bu sektördeki olağanüstü potansiyelinden üreticimizin ve tüketicimizin dayanışma içinde yararlanacağı yeni bir tarım düzeni kurulacaktır.

Tarım politikamız yapısal sorunları çözücü, yatırım eksikliğini giderici, maliyetleri düşürüp verimliliği artırarak sektörün rekabet gücünü geliştirici, doğayla dost, insan odaklı bir üretim temelinde gelişecektir.

Tarıma verilen desteklerin Milli Gelir'e oranı en az % 1 düzeyinde olacak, 5'er yıllık dilimler halinde hazırlanacak tarım programları ülke ve dünya ölçeğindeki gelişmeleri kavrayıp en uygun çözümleri yaratıcı bir nitelikte oluşturulacaktır.

Arazi Edindirme Ofisi çalışmalarıyla topraksız ya da yeter toprağı bulunmayan köylüye toprak dağıtan yeni bir Toprak Reformu anlayışı hayata geçirilecektir.

Kırsal kesimde orman vasfını yitirmiş 2B alanları tarım yapan orman köylüsüne verilecektir.

Tarım sektöründe üretken kamusal yatırımlar arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri ile başlatılacak, 2023 sonunda tamamlanacak yatırımlarla, tarım arazilerinde ülkemiz koşulları ile uyumlu ve gerçekçi bir ölçek ekonomisi yaratılacaktır.

Küçük işletmeler arasında işbirliği ve dayanışma sağlayan yeni bir örgütlenme anlayışı, bu yapının verimlilik – istihdam – üretim yaratmasını sağlayacaktır.

Ülkemizin teknik ve ekonomik ölçütlere sulanabilir arazilerinin tümüne, 2023 sonu itibariyle su götürecek bir sulama yatırımı seferberliği devreye sokulacaktır.

GAP yatırımları özel bir önemle desteklenecek ve hızla tamamlanacaktır. Mayınlı araziler mayınlardan temizlenerek yöre çiftçilerinin tasarruf ve tarım amaçlı kullanımına açılacaktır. Tarım politikaları bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılacağı bir kırsal kalkınma anlayışının taşıyıcısı olacaktır.

Toprak ve su kaynaklarımızın korunarak geliştirilmesine özel bir önem verilecek, biyolojik çeşitliliğin, doğanın ve çevresel değerlerin gözetilmesi tüm tarım uygulamalarının ortak bileşeni olacaktır.

Bilgi ve teknolojinin tarımda kullanılmasına hizmet edici bir politika izlenecek, tohum ve damızlık hayvan materyali geliştirme ve çoğaltma hizmetleri için yeterli ve sürekli kaynak tahsisi sağlanacak ve iş organizasyonu kurulacaktır.

Mazot üzerindeki ÖTV kaldırılarak mazot 1.5 TL'den üreticiye verilecek; gübre – tarım ilacı gibi girdilerin piyasası düzenlenecek, tekelleşme önlenerek, üzerlerindeki vergi yükü hafifletilecek ve üretici yararına bir yapı kurulacaktır.

Sağlıklı ve bol gıdanın tüketici sofrasına uygun fiyatla ve zamanında erişmesini sağlayıcı, örgütlü üretici ve tüketici kooperatifleri aracılığıyla işleyen, aracı mekanizmaları dışlayıcı yeni ve çağdaş bir pazarlama yapısı organize edilecektir.

Tarımda özelleştirme uygulamalarının yarattığı tahribat giderilecek, aksak piyasalara yönelik kamu müdahaleciliği, üretici ve tüketici yararına olmak üzere, ekonomik rasyonalite temelinde geliştirilecektir.

2023 yılı sonunda yıllık ortalama % 3'lük bir gelişme temposu yakalayan, istihdam tutan, kırsal yerleşmelerin niteliğini geliştirmiş, kırsal refahı artırmış, bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılmasına katkıda bulunmuş, ülkemizi tarım ve gıda sektöründe net ihracatçı yaparak toplumun gıda güvencesini sağlamış, kırsal ve toplumsal kalkınmaya katkı sunan bir tarım sektörü hedefi gerçekleştirilecektir.

Böyle bir programın, makroekonomik hedefler ile uyumlu olması, uygulanabilirliğinin temel koşulunu oluşturmaktadır.

CHP Tarım Programı'nın Makroekonomik Hedefleri

Cumhuriyet Halk Partisi Tarım Programı, 2012 – 2023 Dönemi için hazırlanmış olan makroekonomi programımız ile uyumlu bir bütünleşik programdır.

Başka bir deyişle, bugüne değin siyasi partiler tarafından açıklanan, bütünden kopuk, makroekonomik verilere dayanmayan bir *temenniler manzumesi* değildir.

Bu çerçevede, CHP Tarım Programının makro ekonomik hedefleri aşağıdaki çizelgede gösterilmektedir;

Çizelge 13: Makroekonomik Hedefleriyle CHP Tarım Programı

YIL	GSYİH (milyar lira)	GSYİH Gelişme Hızı (%)	Tarımsal GSYİH (milyar lira)	Tarımsal GSYİH Gelişme Hızı (%)	Tarımsal GSYİH'nin Toplam GSYİH İçindeki Payı (%)
2012	1.341	5,4	107	2,0	8,0
2013	1.481	5,4	114	2,0	8,0
2014	1.635	5,4	131	2,5	8,0
2015	1.805	5,4	145	2,5	7,5
2016	2.021	7,0	152	3,0	7,5
2017	2.264	7,0	170	3,0	7,0
2018	2.536	7,0	178	3,0	7,0
2019	2.840	7,0	185	3,0	6,5
2020	3.181	7,0	207	3,0	6,5
2021	3.563	7,0	214	3,0	6,0
2022	3.990	7,0	239	3,0	6,0
2023	4.469	7,0	268	3,0	6,0

Görüldüğü gibi genel ekonomide 2012 – 2023 döneminde % 5,4 ile başlayıp % 7 ile devam eden bir kalkınma süreci planlanmaktadır. Aynı dönem için tarımsal GSYİH gelişme hızı ise 2012 ve 2013 için % 2; 2014 ve 2015 için % 2,5 ve 2016 – 2023 dönemi için % 3 olarak öngörülmüştür. Bu çerçevede, 2012 yılında 107 milyar lira olan tarımsal GSYİH, 2023 yılında 268 milyar liraya ulaşacaktır.

2012 – 2023 döneminde Türkiye'nin nüfus projeksiyonu ve GSYİH hedefimiz aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge 14: Nüfus, GSYİH ve Tarım Bütçesi İlişkisi

YIL	Nüfus (Milyon kişi)	GSYİH (milyar lira)	Tarım Bütçesi Olanağı (GSYİH'nin %1'i, milyar lira)	Kullanılacak Tarım Bütçesi (milyar lira)
2012	74,277	1.341	13,410	13,410
2013	75,065	1.481	14,810	14,810
2014	75,837	1.635	16,350	16,350
2015	76,598	1.805	18,050	18,050
2016	77,358	2.021	20,210	20,210
2017	78,101	2.264	22,640	22,640
2018	78,825	2.536	25,360	25,360
2019	79,546	2.840	28,400	28,400
2020	80,257	3.181	31,810	31,810
2021	80,954	3.563	35,630	35,630
2022	81,635	3.990	39,990	26,200
2023	82,293	4.469	44,690	16,700

Yukarıdaki çizelge, aynı zamanda, Tarım kanunu gereğince GSYİH'nin en az % 1'i düzeyinde olma durumunda bulunan tarım bütçesi olanağını ve CHP iktidarında kullanılacak tarım bütçesi büyüklüklerini de göstermektedir.

CHP Tarımsal Yatırım Programı

Yüzde 3 yıllık ortalamaya dayalı bir büyüme ve tarımsal kalkınma sürecinin gerçekleştirilebilmesinin, tarımsal verimliliğin ve onun en temel ön koşulu olan tarımsal üretken yatırımların tahrik edilmesiyle mümkün olduğu açıktır.

Türkiye'de uygulanan tarım politikaları doğru hedef / uygun araç / yeterli finansman / etkin tarımsal kamu yönetimi gereklerini yerine getiremedikleri için başarısız olmuşlardır.

Başarılı ve etkin bir tarım programının, yukarıda belirtilen gerekleri yerine getirmesinin yanında, önemli yapısal sorunları da çözmesi gereklidir.

Yapısal sorunların başında, tarım toprağı mülkiyet yapısındaki adaletsizlikler ve parsel sorunları gelmektedir.

Türkiye'de tarımsal işletme başına düşen arazi varlığı 6 hektar civarındadır. Her bir tarım işletmesinin ortalama 6 hektarlık arazisi, yine ortalama 7 parselden oluşmaktadır. Yörenin değişik bölgelerine dağılmış bu parsellere üreticinin ve tarım alet – makinesinin erişimi zaman almakta ve maliyetleri yükseltmektedir. Ayrıca, mevcut parsellerin yaklaşık yarısının yasal yolu ve doğrudan suya erişim imkânı bulunmamaktadır. Parsel şekillerinin mekanizasyon ve sulama için elverişli olmaması, işleri daha da zorlaştırmaktadır.

Bu sorunların çözülebilmesi toprak reformu, arazi toplulaştırması ve tarla içi geliştirme hizmetlerinin tamamlanması ile mümkündür.

Türkiye’de 8,5 milyon hektarı sulanabilen, 5,5 milyon hektar alanı da yağışa bağlı olmak üzere toplam 14 milyon hektar arazi toplulaştırmasına uygun alan bulunmasına karşın, bugüne dek yalnızca 1.1 milyon hektar alanda toplulaştırma yapılabilmektedir. Ekonomik olarak sulanabilir alan içindeki arazi toplulaştırması oranı ise % 13’tür.

Diğer taraftan, Türkiye’de, teknik ve ekonomik ölçütlere göre sulanabilir 8,5 milyon hektar alanın bulunduğu ifade edilmekteyse de, çeyrek yüzyıl evvel yapıldığı bilinen bu saptamanın, teknoloji ve ekonomik olanaklardaki gelişmeye paralel olarak genişletilebilmesi mümkündür. Buna karşılık, Türkiye’nin su kaynakları potansiyelinin, ancak 9 milyon hektar alana su götürmek için yeterli olduğu da bilinmektedir. Bugüne kadar, 3,2 milyon hektarı DSİ, 1,1 milyon hektarı kapatılan Köy Hizmetleri ve 1 milyon hektarı halk sulaması olmak üzere ancak 5,3 milyon hektar alanına su götürülebilmektedir. 1950’den bu yana değişik ölçeklerde 9 binden fazla sulama projesi tamamlanmış olmakla birlikte, bu projelerin % 94’ü açık kanal, % 6’sı kapalı sistem olarak inşa edilmiştir. Çoğu eski olan sulama kanallarında, bakım onarım faaliyetlerinin yeterli ölçüde yerine getirilmediği açıktır.

AKP iktidarı, tarımsal sulama yatırımlarına uzun süre kayıtsız kaldıktan sonra, gerek Bakanlık gerekse Ziraat Bankası aracılığıyla bu alanda bir destekleme programı başlatmış, ancak destekleme nicel ve nitel olarak son derecede yetersiz bir düzeyde kalmıştır.

2006 – 2010 döneminde Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Kırsal Kalkınma Yatırımlarını Destekleme Programı kapsamında toplu basınçlı sulama ve makine – ekipman sulama yatırımları toplamı için 53 bin çiftçi ya da örgüte toplam 119 milyon TL kredi desteği sağlanmış ve ancak 48 bin hektar alanda projeler uygulanabilmiştir.

Aynı dönemde Ziraat Bankası’nın sulama amaçlı kullandığı kredi miktarı 1,1 milyar lira olup, krediye muhatap çiftçi sayısı 77 bin, alan büyüklüğü ise 244 bin hektardan ibarettir.

Gerek tarımsal işletme ve parsel yapısında, gerekse sulama projelerinde belirtilen sorunlar yanında, tarım alanlarının amaç dışı kullanımının giderek yaygınlaşması, sulama oran ve randımanlarını önemli ölçüde düşürmektedir. İyi işletilen tesislerde % 66 düzeyinde olan sulama oranları, iyi işletilemeyen tesislerde % 33'lere kadar düşmektedir. Sulama randımanı oranları ise % 45'ler düzeyindedir.

Bu çerçevede, maliyetleri düşük, verimli bir tarım modeli için Cumhuriyet Halk Partisi, 2023 yılına kadar ilave 13 milyon hektar alanda arazi toplulaştırması ve tarla içi geliştirme yatırımları, ilave 4 milyon hektar alanda sulama yatırımları yapacaktır.

Bunların yanında, bitkisel ve hayvansal üretim için en temel hareket noktası olan tohum ve damızlık hayvan ar-ge yatırımları için de sürekli ve istikrarlı bir kaynak tahsisi gerçekleştirilecektir.

Aşağıdaki çizelgede, tarımsal yatırımlar ve finansman gereksinimleri gösterilmektedir;

Çizelge 15: Tarımsal Yatırımlar ve Finansman Gereksinimleri

Yıllar	Arazi Topplulaştırma Yatırımı		Sulama Yatırımı		Ar – Ge ve diğer yatırımlar	Tarımsal Kamusal Üretken Yatırım Toplamı (Milyon lira)	Tarımsal Destekleme ve Özel Mazot Bütçesi Toplamı
	Miktar (bin ha)	Tutar (Milyon lira)	Miktar (bin ha)	Tutar (Milyon lira)	Tutar (Milyon lira)		
2012	400	400	100	2,400	100	2.900	10.500
2013	500	500	150	3,600	200	4.300	10.500
2014	750	750	150	3,600	950	5.300	11.000
2015	750	750	200	4,800	1,450	6.950	11.000
2016	750	750	300	7,200	750	8.700	11.500
2017	1.000	1.000	400	9,600	400	11.000	11.500
2018	1.000	1.000	500	12,000	300	13.300	12.000
2019	1.000	1.000	600	14,400	1.000	16.400	12.000
2020	1.250	1.250	700	16,800	1.250	19.300	12.500
2021	2.500	2.500	800	19,200	1.400	23.100	12.500
2022	1.600	1.600	400	9,600	2.000	13.200	13.000
2023	1.500	1.500	-	-	2.200	3.700	13.000
TOPLAM	13.000	13.000	4.300	103.200	12.000	128.000	141.000

Çizelgeden görüleceği üzere, 2012 – 2023 arasındaki 12 yıllık dönemde arazi toplulaştırması ve tarla içi geliştirme hizmetleri için 13; sulama yatırımları için 103; tarımsal ar –ge ve Arazi Edindirme Ofisi çalışmaları için 12 olmak üzere toplam 128 milyar liralık kamusal üretken yatırım finansmanı kullanılacaktır. Aynı dönemde, her yıl 3,5 milyar lirası özel mazot desteklemesi ve geriye kalanı diğer tarımsal desteklemeler için olmak üzere toplam 141 milyar lira destekleme bütçesi kullanılacaktır.

Tarımsal destekleme bütçesi, tarım için bugüne kadar kullanılan olağan destekler olarak algılanabilir. Burada yeni olan, mazot desteğidir. Türkiye’de üreticimizin, litre başına 1,7 lira dolaylı vergi ödeyerek, dünya ile yarışır maliyetlerde üretim yapabilmesi mümkün değildir. Bu bağlamda mazot desteğimiz, ülkemiz tarım sektörü üretim maliyetlerini dünya ölçeğine çekme çabamızın adil ve rasyonel bir görünümü niteliğindedir.

Tümüyle yeni olan anlayış ise, tarımsal kamusal üretken yatırımlar konusunda ortaya koyduğumuz seferberlik anlayışıdır. Tarım destekleme bütçesine yakın bir düzeyde, 12 yılda 128 milyar lira yatırım için kaynak ayrılması, hem kendisini dönem içinde amorti edecek hem de olumlu etkileri uzun erimli olarak devam edecek bir kırsal ve tarımsal kalkınma sürecini başlatacaktır.

Çizelgede de belirtildiği gibi yatırımlar arazi toplulaştırması, sulama ve ar-ge odaklı olmak üzere planlanmıştır.

Türkiye’de bugüne kadar yapılabilmiş 1,1 milyon hektarlık arazi toplulaştırması yatırımını, 12 yılda 13 milyon hektara çıkarmayı planlıyoruz. Arazi toplulaştırması ve buna eşlik edecek tarla içi geliştirme hizmetleri ile Arazi Edindirme Ofisi çalışmaları, Türkiye’de sürekli sözü edilen ancak çözümü için hiçbir anlamlı çaba ortaya konulmayan üretim ve işletme ölçeği sorununu, Türkiye koşullarını gözetererek çözmeye yöneliktir. Böylece bölünmüş parseller toplulaştırılacak, arazi kullanım planları yapılabilecektir. Eşzamanlı olarak, AKP döneminde terk edilmiş 2,5 milyon hektar tarım arazisinden başlayarak, Arazi Edindirme Ofisi çalışmalarıyla bu toprakların toprağı olmayan ya da yeter toprağı bulunmayan çiftçilerimize kazandırılması sağlanacaktır. Bütün bunlar, tarımsal üretimde maliyetlerin düşürülüp verimliliğin artırılması yolunda atılmış önemli bir adımı temsil etmekle kalmayacak, aynı zamanda toplulaştırılmış alanlarda yapılacak sulama yatırımlarının da maliyetini aşağı çekici bir rol oynayacaktır.

Türkiye’de bugüne kadar 4,3 milyon hektar alana su götürebilmiş olan kamu sulama yatırım miktarını, 12 yılda ikiye katlamayı ve dönem sonunda 9,5 milyon hektara yakın alanı sulayarak teknik ve ekonomik ölçütlere göre sulanabilir tarım alanlarımızın sınırına ulaşmayı hedefliyoruz. Sulama yatırımları, tarımdaki verimliliği tahrik edecek en başat iş olacaktır. Yeni sulama yatırımlarını kapalı ve basınçlı sistemde inşa ederken, diğer taraftan daha önce yapılmış ve bu ölçütlere uygun olmayan sulama yatırımlarının dönüştürülmesi işini birlikte yürüteceğiz. Böylece, birim su miktarından en yüksek düzeyde yararlanma ve su kaynaklarımızı etkin, verimli ve koruyucu bir anlayışla kullanma söz konusu olacak.

Nihayet, tarımdaki verimliliğin bir diğer başat unsuru olan tarımsal ar – ge yatırımlarına özel önem vereceğiz. Uzman kuruluşlar sürekli bir kaynak tahsisi ile bitkisel ve hayvansal çoğaltım materyallerini geliştirecek ve üretip çiftçimizin kullanımına tahsis edecekler. Bilim ve teknoloji, CHP tarım programının tüm uygulamalarının ortak bileşeni olarak kullanılacak.

Maliyet düşürücü ve verimlilik artırıcı tüm bu yatırım seferberliği, tarımsal kalkınmayı sağlayacak bir üretim artışını, dünyayla rekabet edebilir bir düzeyde tahrik edecek. Bu vurgu, Avrupa Birliği Ortak Tarım Politikası’nın geçmişte düştüğü aşırı üretim yanlısına ülkemizin düşmemesinin garantisi olacaktır.

Tarım Alanında Yaratılacak Yeni Üretim Kapasitesi

Sulama yatırımı ve arazi toplulaştırması yapılmış alanlarda, ekolojik koşullar elverdiğince ikinci ve hatta üçüncü ürün elde edilmesi de mümkün olacaktır. Bu çerçevede, 2023 yılında üretim deseninde yer alan ürünlerde sağlanan üretim artışları şöyle olacaktır;

21 milyon tonluk **buğday** üretimi 4,2 milyon tonluk artışla **25 milyon tona**,
7 milyon tonluk **arpa** üretimi 4,9 milyon tonluk artışla **12 milyon tona**,
1,7 milyon tonluk **pamuk** üretimi 3,5 milyon tonluk artışla **5 milyon tona**,
50 bin tonluk **soya** üretimi 3,5 milyon tonluk artışla **3,5 milyon tona**,
4,2 milyon tonluk **mısır** üretimi 7,2 milyon tonluk artışla **11,5 milyon tona**,
1 milyon tonluk **ayçiçeği** üretimi 1,8 milyon tonluk artışla **2,8 milyon tona**,
1 milyon tonluk **çeltik** üretimi 2,2 milyon tonluk artışla **3,2 milyon tona**
çıkacaktır

Görüldüğü gibi sulama alanlarında seçilen üretim deseni, hızla artan nüfusun buğday, pirinç ve yağ bitkileri gereksinimini karşılamanın yanında, tekstil endüstrisinin hammaddesi olan pamuk ve yem sanayinin hammaddeleri olan buğday, arpa, soya ve mısıra yöneliktir.

Türkiye'nin 9 milyon ton'luk yem hammaddesinin 4 milyon ton'a yakın bölümünün ithal edildiği ve bunun maliyetleri ne ölçüde artırdığı değerlendirildiğinde, yem hammaddelerine yapılan yatırımın aynı zamanda Türkiye'de süren hayvancılık krizi için de uygun bir yatırım olduğu görülecektir.

Bu ürünler yanında, Türkiye'de üretilen diğer tüm ürünler de, yaratılacak düşük maliyet – yüksek verimlilik – doğayla dost üretim tarzı tabanından olumlu etkilenecek ve üretimleri artacaktır.

Yatırımların Geri Dönüş Hızı

Bir ekonomik modelin başarılı olması, yaratabileceği dışsallıklar yanında, ölçülebilir ekonomik rasyonalliteye uygun olması ile yakından ilgilidir.

Bu çerçevede, 12 yılda 128 milyar lira gibi büyük bir yatırım seferberliğinin geri dönüş hızının tüm çevrelerin ilgisini çekeceği açıktır. Aşağıdaki çizelge, bu alanda yapılan planlamayı göstermektedir

Çizelge 17: Tarımda İthal İkamesi

Yıllar	Toplam üretken Tarım Yatırımı (milyon lira)	Yatırımın geri dönüşü (milyon lira)
2012	2.900	360
2013	4.300	1,300
2014	5.300	2,090
2015	6.950	2,710
2016	8.700	4,065
2017	11.000	6,020
2018	13.300	8,460
2019	16.400	11,500
2020	19.300	14,810
2021	23.100	18,060
2022	13.200	19,900
2023	3.700	19,900
2024		19,900
TOPLAM	128.000	129,075

Çizelgede yer verilen hesaplamalar yapılırken, üretim deseninde yer alan ürünlerin verim değerleri, yurt içi ve yurt dışı fiyatları dikkate alınmıştır.

Görüldüğü gibi, toplam üretken tarım yatırımı için finansman gereksinimi 2012 yılından itibaren sürekli bir artış eğilimi göstererek en yüksek düzeyine 2021 yılında çıkmakta, daha sonra her yıl 10'ar milyar liralık bir azalma ile 2024 yılında sıfırlanmaktadır.

Buna karşılık yatırımın geri dönüşü düşük tempolu bir başlangıca sahiptir. Bununla birlikte, 2022 yılında yıllık geri dönüş yıllık yatırım miktarından ilk kez fazla olmakta ve 20 milyar liralık bir ek üretim kapasitesi bu yıldan itibaren süreklilik kazanmaktadır.

Bu çerçevede, 2024 yılında, yani tarımsal yatırım seferberliği başladıktan 13 yıl sonra, yatırımlar tümüyle kendisini amorti etmektedir.

CHP Türk tarımında ortaya çıkarılan yıkımı sorgulayan, geriye gidişi durdurup, gerçekçi ve uygulanabilir politikalarla 2023 yılı Türkiye'sine yakışan yeni bir tarım düzeni inşa edecektir!

Yaratılacak Dışsallıklar

Tarım politikalarının ülke kalkınmasına katkısı, yaratılacak katma değer yanında kırsal gelir ve istihdam olanaklarının artması, kırsal refahın yükselmesi, bölgeler arası gelişmişlik farklarının azalması gibi etkiler de yaratacaktır. Örneğin kuru koşullarda buğday tarımında hektara işgücü ihtiyacı 15 saat olarak hesaplanırken, sululu buğday tarımında bu rakam 46,9 saat insan gücüne çıkmaktadır.

Bu durum, yukarıda özeti verilen yatırım seferberliğinin tarım sektöründeki atıl istihdam kapasitesini önemli ölçüde azaltıcı ve ülkenin işsizlik sorununun çözümüne katkıda bulunucu niteliğini ortaya koymaktadır.

İş Yaşamı

Emekçiler Yoksullaşıyor, Güvencesizlik Yaygınlaşıyor

Türkiye’de emekçilerin, işçilerin, çalışma yaşamının, halkın en önemli sorunlarından birisi işsizliktir. İşsizlik, uzun yıllardır uygulanan ve son on yıllık süre içinde kurumsallaşan ekonomi politikalarının sonucudur ve yapısal bir nitelik taşımaktadır. AKP, iktidarında işsizliğe çözüm bulunmadığı gibi işe almalar zorlaştırılmış, işten çıkarmalar kolaylaştırılmıştır. Tarımda uygulanan politikalar işsizlik sorununu derinleştirmiştir. İşsizlik, çalışma yaşamına ilişkin sorunları besleyen ana sorun haline gelmiştir.

İşsizlik yalnızca işsizleri değil çalışanların, emekçilerin haklarını tehdit eden ve geriye çeken bir olgudur. AKP, işsizlikle mücadele etmek yerine emekçileri koruyucu hakları ortadan kaldırarak, emekçileri yoksullaştırarak, çalışma yaşamını esnekleştirerek, sermayeye dikensiz bir gül bahçesi vaat etmektedir. Kamuda iş olanakları yaratılmadığı gibi varolan işlerde taşeron devredilmektedir. İşsizlik sigortası yağmalanmış, Türkiye İş Kurumu işsizlere iş, meslek edindirme yeri olmaktan çıkarılmış, patronlara teşvik veren bir kurum haline getirilmiştir. Emekçinin, halkın, çalışanın, işsizin, köylünün sorunlarının çözümü yerine taşeronlara kaynak aktarılan bir düzen ortaya çıkmıştır. Politikasızlık politika haline getirilmiştir. İş kazaları çığ gibi büyümüş, meslek hastalıkları artmıştır. AKP iktidarında iş kazaları kader haline getirilmiş, gerekli önlemlerin alınması yerine devlet denetimi ortadan kaldırılmıştır. Suçlular cezasız, ölenler ve geride kalanlar kimsesiz bırakılmıştır. Ülkemizde çalışanlar güvencesizleştirilmiştir. AKP’nin on yıllık iktidarında taşeron çalışma çığ gibi büyümüş, ev-eksenli çalışma, çağrı üzerine çalışma, sözleşmeli çalışma, kısmi zamanlı çalışma, kamuda yaygınlaştırılan güvencesiz istihdam, çalışma yaşamında en yaygın istihdam biçimleri haline gelmiştir. AKP, emekçileri, işçileri koruyucu düzenlemeleri bir bir ortadan kaldırmakta, onları yalnızlaştırmaktadır.

Kayıtdışı, kaçak işçi çalıştırma yaygınlaşmış, bunu önlemeye yönelik etkili politikalar üretilmemiş ve çalışanların sosyal güvenceleri ve hakları korunamamıştır. Taşeronlaşma teşvik edilmiş, hatta yasalara kamuda taşeron çalıştırmayı teşvik edici, zorunlu hale getirici hükümler eklenmiştir. AKP iktidarında Türkiye bir taşeron cumhuriyetine dönüştürülmüştür. Çalışma süreli arttırılmış, denkleştirme, esnek çalıştırma yaygınlaşmış, ücretlerin satın alma gücü düşürülmüş, işçiyi işveren karşısında koruma yerine cezalandırmaya yönelik bir hukuk sistemi işlemeye başlamış, artık kuralsızlık kural haline getirilmiş bulunmaktadır. AKP döneminde çıkarılan yasalarla hak arama kapıları emekçilere, işçilere kapatılmış, işçiler modern köleler haline getirilmiştir.

Çocuk işçilik giderek artmış, toplumumuzun geleceği ipotek altına alınmış, angarya tekrar hortlatılmıştır. Kadınlar ve gençler çalışma yaşamının dışına itilmişlerdir. AKP iktidarında kamuda sözleşmeli personel ve geçici personel (4-C) gibi korumasız, güvencesiz çalışma yaygınlaştırılmış, devletin kendisi kuralları ve çalışanları korumaktan uzak bir şekilde dönüştürülmüş ve güvenceli çalışma biçimleri yok edilmeye başlanmıştır.

İşçi, memur ayrımının kriterleri ortadan kaldırılmış, kamu kurum ve kuruluşlarında siyaseten kadrolaşma hat safhaya ulaşmış, bu nedenle bir yandan kamu hizmetlerinin kalitesi düşerken diğer yandan sürgün ve görevden alma gibi uygulamalar yoluyla çalışanlar, yurttaşlar cezalandırılmaya başlanmış ve deyim yerindeyse çözüm yeri olan devlet sorunun kendisi haline getirilmiştir. Emekçilerin devlete olan güvenleri derinden sarsılmış, bir güven bunalımı yaşanmaya başlanmıştır.

AKP hükümetinde çalışanlar yoksullaştırılmış, işçinin ve emeklinin satın alma gücü düşürülmüştür. AKP, çalışanlar ve emekliler yerine Bakanların, milletvekillerinin ve üst düzey bürokratların ücretlerini yükseltmeyi seçmiştir. 10 yıldır ülkeyi aralıksız yöneten ve her fırsatta ekonomik büyümeden, istikrardan, ekonomik model olmaktan bahseden bir hükümetin, asgari ücretliye reva gördüğü ücret sefalet ücreti haline gelmiştir. AKP'nin asgari ücret politikası, ücretliyi açlık sınırı altında bir ücrete mahkûm etmiştir. Milyonlarca emekçiyi sefalet içerisinde yaşamaya sürüklemiştir. AKP, sefaletin sürdürülebilirliği üzerine politikalar üretmeye başlamış, yoksullaştırdığı emekçilerin ve halkın yoksulluğunu sosyal yardımlar yoluyla AKP'ye biat etme zorunluluğuna dönüştürmüştür.

Ülkemizde sendikal örgütlülük kapsamı her geçen gün daralmaktadır. Sendikasızlaştırma politikaları kararlı bir biçimde sürdürülmektedir. Sendikal örgütlenme önünde yasal ve yönetsel engeller vardır. Sendikal alan, hükümetlerin müdahale ve yönlendirmesine açıktır. Sendikal örgütlenme ve toplu iş sözleşmesi düzeni ILO ve Avrupa Konseyi standartlarına uygunluktan çok uzaktır. Sendikalaşan işçiler işten atılmakta, AKP buna seyirci kalmayı, hatta kimi zaman işçileri copla, biber gazıyla dövmeyi tercih etmektedir.

2010 yılında referandumda halktan emekçiden grev yasaklarını kaldırıyoruz, çalışma yaşamını demokratikleştiriyoruz diye "Evet" oyu isteyen AKP, grev yasaklarını kaldırmak bir yana grev yasaklamalarının, grev ertelemelerinin yanına Havacılık işkolunda olduğu gibi yeni grev yasakları getirmiştir. Kamu emekçilerinin özlük hakları yok edilmiş, sürgünler, tehditler, baskılar yoluyla sindirilmişlerdir. Kamu çalışanlarının sendika hakkı, toplu sözleşme hakkı gerçek anlamda tanınmamıştır. Kamu çalışanlarına yönelik sözde toplu sözleşme hakkı verilmiş, ama grev hakları ellerinden alınmış, toplu pazarlık yapamayacak duruma getirilmiş, bir de üstüne üstlük yandaş konfederasyon ve oluşturuldukları hakem kurulu aracılığıyla oynadıkları ortaoyununu da topluma, kamu emekçilerine "ileri demokrasi" diye övmüşlerdir.

AKP iktidarında sendikalara yönelik baskılar kalkmamış, örgütlenmenin önündeki engeller kaldırılmamıştır. AKP yandaş sendika yaratma çabalarına hız vermiş, çalışanlar baskı ve tehditlerle sendika değiştirmeye zorlanmış ve sendikalara yönelik çeşitli tehdit ve baskı yollarıyla sendikaların pasifleştirilmesi hedeflenmiştir. AKP, çalışanların örgütlenmesinden haklarını talep etmesinden, demokrasiden korkmaktadır.

Sosyal güvenlik hakkı sosyal devlet anlayışının olmazsa olmaz bir parçasıdır.

AKP'nin 10 yıllık iktidarında insan bir maliyet unsuru olarak tanımlanmış, sosyal güvencesizliğe mahkûm edilmiştir. Emeklilik yaşı arttırılmış, sigortalılara prim ödeyin ama emekli olamazsınız denmiştir. Emekli aylıkları düşürülmüş, malullük ve dul ve yetim aylığına hak kazanma koşulları ağırlaştırılmıştır. "Sosyal Güvenlik Reformu", yeni eşitsizlikler ve adaletsizlikler yaratmıştır.

Sağlık harcamaları AKP döneminde 4 kat artmıştır. Vatandaştan işçiden tedavi katılım payı, ilaç katılım payı, yatak parası, reçete parası gibi paralar tahsil edilmeye başlanmıştır. Sağlık ocakları kapatılmış, aile hekimliği paralı hale getirilmiştir. Asgari emekli aylığı yok edilmiş, kız çocukları babalarının annelerinin koruma şemsiyesinden uzaklaştırılmış, gelir testi uygulaması yoluyla yoksullara da paran kadar sağlık denmiş, özel hastanelere hesapsız kitapsız kamu kaynakları aktarılmıştır. AKP eliyle Türkiye'de sağlık ve sosyal güvenlik sistemlerini çöküşe götüren yol açılmıştır.

Ne yazık ki, AKP döneminde sosyal güvenlik sosyal güvencesizliğe dönüşmüştür.

Cumhuriyet Halk Partisinin İktidarında Çözüm Vardır, Umut, Ümit Vardır, Güvence Vardır

"Yeniden sosyal devlet": Çalışmak her insanın vazgeçilmez hakkı... İşin sınırlı, çalışacak insanın çok olması kader değil... Bu durum var olan toplumsal ve ekonomik koşulların bir sonucu... Vatandaşlarının çalışma hakkını gözeten sosyal devleti yeniden inşa edeceğiz.

"Yeniden sosyal ekonomi": İşsizlik sorununun çözümü için ulusal kaynakları harekete geçiren ekonomi politikalarına yöneleceğiz.

"Çalışma yaşamında ayırimcılığa ve ayrışmaya son": CHP iktidarında yurttaşlar modern köle olmayacak, insanca yaşama hakkına sahip olacak. Kadınların çalışma hayatına katılmalarını teşvik edeceğiz, bu konuda tüm yardımcı unsurları hayata geçireceğiz.

"İstihdamlı Büyüme için Kamu Göreve": Kriz sonrası dönemde birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de kamuya yeniden istihdam yaratmada aktif bir rol vereceğiz. Bölgesel ve sektörel öncelikleri gözeterek kamuda istihdam yaratacağız.

“İstihdam üzerine vergi anlayışına son”: Emeğin üzerindeki vergi ve pirim yükünü azaltılacağız.

“Yaratıcı İstihdam, Yenilikçi İş”: Ulusal bilim teknoloji ve sanayi politikaları oluşturacak, yenilikçiliğe dayalı yeni ekonomileri destekleyeceğiz.

“Üretim ve İstihdam için Mesleki Eğitim”: Mesleki eğitimi, ekonominin gereksindiği insan gücünü sağlamada işlevli hale getireceğiz. Sanayinin yoğun olduğu illerde bölgelerinde meslek okulları açacağız.

“Yerelde de İstihdam”: Yerel yönetimler istihdama yönelik politikalar yürütmeli ve bu alanda öncü olmalıdır. Yerel yönetimleri, yerel ekonomik potansiyelle istihdam yaratmak üzere harekete geçireceğiz.

“Tarımda İstihdam için Üretken Tarıma Kaynak”: Tarımda istihdam için kaynakları üretken tarıma aktaracağız. Tarımda istihdamla, göçe alternatif oluşturarak kent işsizliğini ve yoksulluğunu da engelleyeceğiz.

“Kayıtdışı çalışmaya son”: Güvencesiz, kaçak işçi çalıştırılmasının önüne geçeceğiz.

“Eşit değerdeki işe eşit ücret”: Ücretli çalışanların farklı statülerde istihdamından dolayı hak ve özgürlüklerinde ayrımcılık yapılması uygulamasına son vereceğiz.

“Adil ve İnsan Onuruna yakışır Asgari Ücret” Açlık sınırının altında, anti demokratik yöntemlerle asgari ücretin belirlenmesine son vererek, işçilerin ve ailelerinin adil ve insan onuruna yakışır bir biçimde yaşabilmesi için bütün çalışanları kapsayan bir asgari ücret sistemini hayata geçireceğiz.

“Kamuda taşeron köleliğine hayır”: Kamu işlerinde taşeron işçiliğine son vereceğiz.

“Kamuda güvenceli istihdam”: Kamuda sözleşmeli çalışmanın yarattığı güvencesizliğe ve aynı işi yapanların 4/b, 4/C vb. değişik statülerde çalıştırılmasının yarattığı haksızlığa son vereceğiz.

“İnsan Onuruna Yaraşır Bir İş ve Yaşanabilir Bir Ücret”: Asgari ücreti, işçinin insan onuruna yaraşır bir yaşam sürdürebilmesini sağlayacak düzeyde belirleyeceğiz.

“Sosyal Haklar ve Sosyal Adalet için Sosyal Devlet Göreve”: İnsan onurunun her türlü istismara karşı korunması için hak temelli yaklaşımı esas alacağız. Çalışma hakkı, çalışırken akdin feshine karşı korunma hakkı, yeterli ücret hakkı, sağlıklı ve güvenli koşullarda çalışma hakkı, tatil ve dinlenme hakkı, örgütlenme hakkı ve toplu sözleşme ve grev hakkını güvence altına alacağız. Bu güvenceyi sağlayacak olan sosyal devleti yeniden inşa edeceğiz.

“Yeni bir iş yasası”: İş Yasasını, “Temel İş Yasası” olarak yeniden düzenleyeceğiz. Uluslararası çalışma normları ve ulusal ilkeler, müşterek kurallar olarak ele alınacak. Denizde, basında, hava taşımacılığında, tarımda, ormanda çalışanlarla ilgili hükümler de bu yasa içerisinde yer alacak. İş yasası kapsamı dışında işçi kalmayacak.

“Gerçek ve koruyucu bir İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Yasası”: İş kazalarını kader olmaktan çıkarmayı, önlemeyi, meslek hastalıklarına çözüm hedefleyen, tazmini değil, çalışanları korumayı ilk ve temel amaç kabul eden, devletin kontrolünü ve denetimini gerçekten sağlayacak bir işçi sağlığı ve Güvenliği Yasasını çıkaracağız.

“Yaşamaya Daha Çok Zaman”: Haftalık çalışma süreleri, gelir kaybına yol açmadan, azaltılacak. Bu konuda gerekli yasal düzenlemeler yapılacaktır.

“Sağlıklı Güvenli İşyerleri”: İşçi sağlığı, meslek hastalığı ve iş güvenliği konusunda çağdaş normlar esas alınacaktır.

“Eksiksiz ve Koşulsuz Sendikal Haklar”: Uluslararası normları göz önüne alarak, çalışanların örgütlenme ve toplu iş sözleşmesi yapma haklarını tek bir temel yasada düzenleyeceğiz. Sendikaya üyelik hakkını, toplu sözleşme hakkı ve grev hakkını hiçbir kısıtlama ve müdahaleye fırsat vermeyecek bir bütünlük içinde herkese tanıyacağız. Demokratik bir sendikalar kanunu çıkaracağız.

“Sendikalaşmaya Teşvik”: Sendikalaşma arttıkça katılımcı demokrasi de güçleneceğinden sendikalaşmayı etkin olarak teşvik edeceğiz.

“Kapsayıcı Toplu Sözleşme”: Toplu sözleşme düzeni, toplu sözleşme kapsamını genişletecek biçimde yeniden yapılandıracağız.

“Eksiksiz ve Koşulsuz Grev Hakkı”: Grevi sadece toplu sözleşme sürecinde uygulanabilecek bir hak olmaktan çıkaracak; genel grev, hak grevi, dayanışma grevini yasallaştıracacağız. Kamu çalışanlarının grev hakkını mutlaka tanıyacağız..

“Haksız işten çıkarmalara son”: Tüm çalışanların başta sendikalaşma nedeni ile olmak üzere haksız işten çıkarılmalarına son verecek etkin önlemleri tüm işyerlerini kapsayacak şekilde alacağız.

“Herkes sosyal güvence, sağlık hizmeti” çalışan, emekli, işsiz, engelli, yaşlı, çiftçi, evde çalışan kadın, yoksul veya kimsesiz bütün yurttaşlarımızı yaşamları boyunca kucaklayacak, onlara insan onur ve saygınlığına yaraşır bir biçimde hizmet verecek, çağdaş bir Ulusal Sosyal Güvenlik Sistemi oluşturacağız.

“Bağımsız ve gerçek bir SGK” Türkiye gerçekleriyle bağdaşmayan “Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası” yeniden düzenlenerek, kurumlararası eşitsizlikler giderilecektir. İşsizlik Sigortası ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu da, Tek Çatı altında yer alacak, tek çatılı

Sosyal Güvenlik Kurumu, güncel politikaların dışına çıkarılacak; göstermelik değil, gerçekten idari ve mali özerkliğe kavuşturacağız.

“Kayıtdışı, sigortasız çalışmaya son” Ülkemizde sosyal güvenliği olmayan yurttaş, sigortası olmayan aile bırakılmayacak, insan onuruna saygılı yeni bir sosyal güvenlik anlayışı sosyal devletin vazgeçilmez unsurunu oluşturacaktır. Ev hizmetlerinde çalışanlar dahil, kayıt dışı istihdam edilmekte olan herkesin kayıt içine alınarak Sosyal Güvenlik Sistemi kapsamına dahil edeceğiz.

“Yurtdışında çalışanlara sosyal güvenlik hakkı” Yurtdışında çalışan vatandaşlarımızın o ülkelerde kazandıkları sosyal güvenlik hakları, ilgili ülkelerle yapılacak anlaşmalarla korunacak, bunlardan Türkiye’de emekliliğe hak kazananların kesin dönüş şartı aranmadan emekli olmalarını sağlayacağız. .

“İşsizlik Fonu İşsize”: İşsizlik fonundan yararlanma koşullarını kolaylaştıracağız. İşsizlik ödeneğini işsizleri yoksulluğa karşı koruyacak düzeye çıkartacağız. İşsizlik fonunun amacına uygun olarak kullanılmasını sağlayacağız.

“Emeklilere yönelik ayrımcılığa son” Emeklilere milli gelir artışından pay verilmemesi uygulamasını kaldıracacağız, emekli yurttaşlarımızın da ikinci sınıf yurttaş konumuna düşmeden milli gelir artışından pay almalarını sağlayacağız. Emeklilerin tekrar çalışmaları halinde aylıklarından kesilen sosyal güvenlik destek primi uygulamasına son vereceğiz.

“Emeklilere gerçek intibak yasası” Gerçek ve adil bir intibak yasası çıkaracağız, çok prim ödeyenin düşük, az prim ödeyenin de fazla aylık aldığı geçmiş uygulamaları düzeltereğiz.

“Emekliler, dul ve yetimler kimsesiz değil” Emekli, dul ve yetimlere onurlu bir yaşam sürdürebilmeleri için sadece parasal olanaklar değil aynı zamanda sosyal yardım ve hizmetler alanındaki destekleyici, yaşamı kolaylaştırıcı düzenlemelerin de Koruyucu Sosyal Refah Devleti çatısı altında uygulamaya konulmasını sağlayacağız. Dul ve yetimlerin yaşam güvencesi olarak asgari aylık uygulamasını sürdüreceğiz.

“Özürlülere prim desteği” Özürlülük oranı yüzde 60’ın üzerinde olanların sosyal güvenlik primleri devlet tarafından karşılanacaktır. Cezaevinde çalışıp, gelir elde eden mahkûmları da sigortalı olma hakkına kavuşturacağız.

“Aile sigortası” Aile Sigortası Kurumu ile yoksullukla mücadeleyi, Sosyal Refah Devletinin temel politikasına dönüştüreceğiz. Türkiye’nin 102 sayılı ILO Sözleşmesi kapsamında bugüne kadar uygulamaya geçirmedeği tek sigorta kolu olan Aile Sigortası oluşturacağız, sigorta kapsamındaki her aileye asgari gelir güvencesini sağlayacağız.

“Köylüye Vatandaşlık Hakkı Ödemesi” Kırsal kesimde yoksul ve işsiz ailelere yönelik “vatandaşlık hakkı ödemesi yapacağız.

mali rapor

hesap veren, Şeffaf CHP

**6 Temmuz 2012 Tarihli Parti Meclisi
Toplantısında detaylı olarak sunulacaktır.**

kurumsal yapımız

bayrağımızı taşıyanlar

Parti Organları

Merkez Yönetim Kurulu Üyeleri

33. Olağan Kurultay – 22 Mayıs 2010

ADI	SOYADI	GÖREVİ	GÖREVE BAŞLANGIÇ TARİHLERİ
KEMAL	KILIÇDAROĞLU	Genel Başkan	22.05.2010
ÖNDER	SAV	Genel Sekreter	29.05.2010
NEVİN GAYE	ERBATUR	Genel Başkan Yrd.	29.05.2010
A. HALUK	KOÇ	Genel Başkan Yrd.	29.05.2010
HAKKI SUHA	OKAY	Genel Başkan Yrd.	29.05.2010
UMUT	ORAN	Genel Başkan Yrd.	29.05.2010
GÜRSEL	TEKİN	Genel Başkan Yrd.	04.08.2010
FAİK	ÖZTRAK	Genel Sayman	29.05.2010
A. GÜLSÜN	BİLGEHAN	Genel Sekreter Yrd.	29.05.2010
TEKİN	BİNGÖL	Genel Sekreter Yrd.	29.05.2010
ABDURREZZAK	ERTEN	Genel Sekreter Yrd.	29.05.2010
GÖKHAN	GÜNAYDIN	Genel Sekreter Yrd.	29.05.2010
SÜHEYL	BATUM	MYK Üyesi	29.05.2010
MEVLÜT	COŞKUNER	MYK Üyesi	29.05.2010
İZZET	ÇETİN	MYK Üyesi	29.05.2010
TURGUT	DİBEK	MYK Üyesi	29.05.2010
MAHMUT	DUYAN	MYK Üyesi	29.05.2010
HÜSEYİN	KARAKOÇ	MYK Üyesi	29.05.2010
ALİ	KOÇAL	MYK Üyesi	29.05.2010
ŞAHİN	MENGÜ	MYK Üyesi	29.05.2010
ABDULLAH	ÖZER	MYK Üyesi	29.05.2010

Merkez Yönetim Kurulu Üyeleri - 3 Kasım 2010

ADI	SOYADI	GÖREVİ	GÖREVE BAŞLANGIÇ TARİHLERİ
KEMAL	KILIÇDAROĞLU	Genel Başkan	22.05.2010
GÜRSEL	TEKİN	Örgütlenme ve Örgüt Yönetimlerinden Sorumlu Genel Başkan Yrd.	03.11.2010
İZZET	ÇETİN	Meslek Kuruluşları, Sendikalar ve Stk'lardan Sorumlu Genel Başkan Yrd.	03.11.2010
MESUT	DEĞER	Seçim ve Hukuk İşlerinden Sorumlu Genel Başkan Yrd.	03.11.2010
DİDEM	ENGİN	Kadın Örgütlenmesi ve Kadın Kollarından Sorumlu Genel Başkan Yrd.	03.11.2010
İSA	GÖK	Tanitim, Basın ve Propagandadan Sorumlu Genel Başkan Yrd.	03.11.2010
MEHMET ZEKİ	GÜNDÜZ	Gençlik Örgütlenmesi ve Gençlik Kollarından Sorumlu Genel Başkan Yrd.	03.11.2010
HURŞİT	GÜNEŞ	İdari Ve Mali İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yrd.	03.11.2010
MELDA	ONUR	Parti İçi Eğitimden Sorumlu Genel Başkan Yrd.	03.11.2010
UMUT	ORAN	Ekonomik ve Mali Politikadan Sorumlu Genel Başkan Yrd.	03.11.2010
OĞUZ	OYAN	Diş İlişkiler ve Yurt Dişi Örgütlenmelerden Sorumlu Genel Başkan Yrd.	03.11.2010
MEHMET ALİ	ÖZPOLAT	Halkla İlişkilerden Sorumlu Genel Başkan Yrd.	03.11.2010
GÜRSEL	TEKİN	Örgütlenme ve Örgüt Yönetimlerinden Sorumlu Genel Başkan Yrd.	03.11.2010
ALAATTİN	YÜKSEL	Yerel Yönetimlerden Sorumlu Genel Başkan Yrd.	03.11.2010
SÜHEYL	BATUM	Genel Sekreter	03.11.2010

15. Olağanüstü Kurultay – 18 Aralık 2010

ADI	SOYADI	Görevi	GÖREVE BAŞLANGIÇ TARİHLERİ
KEMAL	KILIÇDAROĞLU	Genel Başkan	18.12.2010
GÜRSEL	TEKİN	Örgütlenme ve Örgüt Yönetimlerinden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	25.12.2010
HURŞİT	GÜNEŞ	İdari ve Mali İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	25.12.2010
SÜHEYL	BATUM	Seçim ve Hukuk İşlerinden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	25.12.2010
ERDOĞAN	TOPRAK	Tanitim, Basın ve Propagandadan Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	25.12.2010
MEHMET VOLKAN	CANALIOĞLU	Yerel Yönetimlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	25.12.2010
İZZET	ÇETİN	İşçi Memur Sendikaları, Emekliler ve Emek Bürolarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	25.12.2010
UMUT	ORAN	İşveren Sendikaları, Meslek Kuruluşları ve Diğer Sivil Toplum Kuruluşlarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	25.12.2010
OSMAN	KORUTÜRK	Diş İlişkiler ve Yurtdişi Örgütlenmelerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	25.12.2010
GÜLSÜN	BİLGEHAN	Kadın Örgütlenmesi ve Kadın Kollarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	25.12.2010
ENGİN	ALTAY	Gençlik Örgütlenmesi ve Gençlik Kollarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	25.12.2010
FAİK	ÖZTRAK	Ekonomik ve Mali Politikalardan Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	25.12.2010
ALAATTİN	YÜKSEL	Halkla İlişkilerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	25.12.2010
SENCER	AYATA	Ar-Ge; BYKP'den Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	25.12.2010
SENA	KALELİ	Parti içi Eğitimden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	25.12.2010
MEHMET EMREHAN	HALICI	Bilgi ve İletişim Teknolojilerinden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	25.12.2010
SEZGİN	TANRIKULU	İnsan Haklarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	25.12.2010
BİHLUN	TAMAYLIGİL	Genel Sekreter	25.12.2010

Merkez Yönetim Kurulu – 17 Ağustos 2011

ADI	SOYADI	GÖREVİ	GÖREVE BAŞLANGIÇ TARİHİ
KEMAL	KILIÇDAROĞLU	Genel Başkan	18.12.2010
NİHAD	MATKAP	Örgütlenme ve Örgüt Yönetimlerinden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	17.08.2011
ERDOĞAN	TOPRAK	İdari ve Mali İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	17.08.2011
Gürsel	TEKİN	Tanıtım, Basın ve Propagandadan Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	17.08.2011
ATILLA	EMEK	Seçim ve Hukuk İşlerinden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	17.08.2011
GÖKHAN	GÜNAYDIN	Yerel Yönetimlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	17.08.2011
YAKUP	AKKAYA	İşçi Memur Sendikaları, Emekliler Ve Emek Bürolarıyla Sendikaları, Meslek İşveren Kuruluşları ve Diğer Sivil Toplum Kuruluşlarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	17.08.2011
FARUK	LOĞOĞLU	Diş İlişkiler ve Yurtdışı Örgütlenmelerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	17.08.2011
BİRGÜL AYMAN	GÜLER	Kadın Örgütlenmesi ve Kadın Kollarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	17.08.2011
M.ZEKİ	GÜNDÜZ	Gençlik Örgütlenmesi ve Gençlik Kollarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	17.08.2011
FAİK	ÖZTRAK	Ekonomik Ve Mali Politikalardan Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	17.08.2011
AYTEN	KAYALIOĞLU	Halkla İlişkilerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	17.08.2011
SENCER	AYATA	Ar-Ge; BYKP'den Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	17.08.2011
PERİHAN	SARI	Partiçi Eğitimden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	17.08.2011
MEHMET EMREHAN	HALICI	Bilgi ve İletişim Teknolojilerinden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	17.08.2011
SEZGİN	TANRIKULU	İnsan Haklarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı	17.08.2011
BİHLUN	TAMAYLIĞİL	Genel Sekreter	17.08.2011

Parti Meclisi Üyeleri

(33.Olağan Kurultay İle Seçilen Parti Meclisi Üyeleri)

ADI	SOYADI	GÖREVİ	GÖREVE BAŞLANGIÇ TARİHLERİ	SORUMLU OLDUKLARI İLLER
KEMAL	KILIÇDAROĞLU	Genel Başkan	22.05.2010	
ÖNDER	SAV	Genel Sekreter	29.05.2010	
NEVİN GAYE	ERBATUR	Genel Başkan Yrd.	29.05.2010	ÇORUM-YOZGAT-NEVŞEHİR-TRABZON
A. HALUK	KOÇ	Genel Başkan Yrd.	29.05.2010	MALATYA-ADİYAMAN-GAZİANTEP-KİLİS
HAKKI SUHA	OKAY	Genel Başkan Yrd.	29.05.2010	
UMUT	ORAN	Genel Başkan Yrd.	29.05.2010	AMASYA-TOKAT-SİVAS-ŞANLIURFA
GÜRSEL	TEKİN	Genel Başkan Yrd.	04.08.2010	KIRKLARELİ-EDİRNE-TEKİRDAĞ-ŞIRNAK-HAKKARİ
FAİK	ÖZTRAK	Genel Sayman	29.05.2010	ORDU-GİRESUN-BİTLİS-SİİRT
A. GÜLSÜN	BİLGEHAN	Genel Sekreter Yrd.	29.05.2010	KÜTAHYA-UŞAK-DENİZLİ-BİLECİK-K.MARAŞ
TEKİN	BİNGÖL	Genel Sekreter Yrd.	29.05.2010	YALOVA-SAKARYA-KOCAELİ-MUŞ-BİNGÖL
ABDURREZZAK	ERTEN	Genel Sekreter Yrd.	29.05.2010	ESKİŞEHİR-AFYONKARAHİSAR-İSPARTA-MARDİN
GÖKHAN	GÜNAYDIN	Genel Sekreter Yrd.	29.05.2010	ANTALYA-BURDUR-KARS-ARDAHAN-IĞDIR
SÜHEYL	BATUM	MYK Üyesi	29.05.2010	KAYSERİ-NİĞDE-GÜMÜŞHANE-BAYBURT
MEVLÜT	ÇOŞKUNER	MYK Üyesi	29.05.2010	BOLU-DÜZCE-ZONGULDAK-ERZURUM-ERZİNCAN
İZZET	ÇETİN	MYK Üyesi	29.05.2010	BALIKESİR-ÇANAKKALE-BURSA-BATMAN
TURGUT	DİBEK	MYK Üyesi	29.05.2010	ÇANKIRI-KASTAMONU-MERSİN-ADANA
MAHMUT	DUYAN	MYK Üyesi	29.05.2010	KIRIKKALE-KIRŞEHİR-AKSARAY-DİYARBAKIR
HÜSEYİN	KARAKOÇ	MYK Üyesi	29.05.2010	KONYA-KARAMAN-ARTVİN-RİZE

ADI	SOYADI	GÖREVİ	GÖREVE BAŞLANGIÇ TARİHLERİ	SORUMLU OLDUKLARI İLLER
ALİ	KOÇAL	MYK Üyesi	29.05.2010	SİNOP-SAMSUN-TUNCELİ-ELAZIĞ
ŞAHİN	MENGÜ	MYK Üyesi	29.05.2010	BARTIN-KARABÜK-OSMANIYE-HATAY
ABDULLAH	ÖZER	MYK Üyesi	29.05.2010	AYDIN-MANİSA-MUĞLA-AĞRI-VAN
ENGİN	ALTAY	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	KIRKLARELİ-EDİRNE-TEKİRDAĞ-ŞIRNAK-HAKKARİ
OYA	ARASLI	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	
NECLA	ARAT	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	
METİN	ARİFAĞAOĞLU	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	BARTIN-KARABÜK-OSMANIYE-HATAY
YÜCEL	ARTANTAŞ	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	ÇORUM-YOZGAT-NEVŞEHİR-TRABZON
UFUK	ATAÇ	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	ÇORUM-YOZGAT-NEVŞEHİR-TRABZON
DENİZ PINAR	ATILGAN	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	MALATYA-ADİYAMAN-GAZİANTEP-KİLİS
SENCER	AYATA	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	
ENVER	AYSEVER	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	MALATYA-ADİYAMAN-GAZİANTEP-KİLİS
E. AYDAN	BARAN	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	
IŞIK	BİLDACI (AYATA)	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	AMASYA-TOKAT-SİVAS-ŞANLIURFA
OSMAN	COŞKUNOĞLU	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	ORDU-GİRESUN-BİTLİS-SİİRT
BEHÇET	ÇAĞLAR	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	AMASYA-TOKAT-SİVAS-ŞANLIURFA
ASUMAN	ÇAKMAKÇI	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	
HİKMET	ÇELİK	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	BALIKESİR-ÇANAKKALE-BURSA-BATMAN
SONER	ÇETİN	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	ORDU-GİRESUN-BİTLİS-SİİRT
MESUT	DEĞER	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	KÜTAHYA-UŞAK-DENİZLİ-BİLECİK-K.MARAŞ
FARUK	DEMİR	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	KÜTAHYA-UŞAK-DENİZLİ-BİLECİK-K.MARAŞ
DİDEM	ENGİN	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	
SEYHAN	ERDOĞDU	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	KAYSERİ-NİĞDE-GÜMÜŞHANE-BAYBURT
ALİ RIZA	ERTEMÜR	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	ANTALYA-BURDUR-KARS-ARDAHAN-IĞDIR

ADI	SOYADI	GÖREVİ	GÖREVE BAŞLANGIÇ TARİHLERİ	SORUMLU OLDUKLARI İLLER
MEHMET	FARAÇ	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	ESKİŞEHİR- AFYONKARAHİSAR- ISPARTA-MARDİN
NERİMAN	GENÇ	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	
İSA	GÖK	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	KIRKLARELİ- EDİRNE-TEKİRDAĞ- ŞIRNAK-HAKKARİ
OSMAN	GÜDÜ	Parti Meclisi Üyesi	18.06.2010	AYDIN-MANİSA- MUĞLA-AĞRI-VAN
DERVİŞ	GÜNDAY	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	SİNOP-SAMSUN- TUNCELİ-ELAZIĞ
MEHMET ZEKİ	GÜNDÜZ	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	ESKİŞEHİR- AFYONKARAHİSAR- ISPARTA-MARDİN
HURŞİT	GÜNEŞ	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	ANTALYA-BURDUR- KARS-ARDAHAN- IĞDIR
HÜLYA	GÜVEN	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	ANTALYA-BURDUR- KARS-ARDAHAN- IĞDIR
MEHMET	KABAN	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	YALOVA-SAKARYA- KOCAELİ-MUŞ- BİNGÖL
S. KORKMAZ	KARACA	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	KAYSERİ-NİĞDE- GÜMÜŞHANE- BAYBURT
EŞREF	KARAİBRAHİM	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	YALOVA-SAKARYA- KOCAELİ-MUŞ- BİNGÖL
BİRGEN	KELEŞ	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	
SEMA	KENDİRCİ UĞURMAN	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	BOLU-DÜZCE- ZONGULDAK- ERZURUM- ERZİNCAN
MUSTAFA	KURBAN	Parti Meclisi Üyesi	13.07.2010	KIRKLARELİ- EDİRNE-TEKİRDAĞ- ŞIRNAK-HAKKARİ
NİHAD	MATKAP	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	BOLU-DÜZCE- ZONGULDAK- ERZURUM- ERZİNCAN
EKREM KEREM	OKTAY	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	ORDU-GİRESUN- BİTLİS-SİRT
MELDA	ONUR	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	BALIKESİR- ÇANAKKALE- BURSA-BATMAN
OĞUZ	OYAN	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	
ENSAR	ÖĞÜT	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	ESKİŞEHİR- AFYONKARAHİSAR- ISPARTA-MARDİN
MALİK ECDER	ÖZDEMİR	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	SİNOP-SAMSUN- TUNCELİ-ELAZIĞ

ADI	SOYADI	GÖREVİ	GÖREVE BAŞLANGIÇ TARİHLERİ	SORUMLU OLDUKLARI İLLER
İHSAN	ÖZKES	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	ÇANKIRI-KASTAMONU-MERSİN-ADANA
MEHMET ALİ	ÖZPOLAT	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	
ÖMER ATİLA	SAV	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	
ÇETİN	SOYSAL	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	
FEHMİ MURAT	SÖNMEZ	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	YALOVA-SAKARYA-KOCAELİ-MUŞ-BİNGÖL
MEHMET	SÜNE	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	ÇANKIRI-KASTAMONU-MERSİN-ADANA
VELİ GÜNDÜZ	ŞAHİN	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	KONYA-KARAMAN-ARTVİN-RİZE
JALE HALİDE	TAMZOK	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	
SEMRA	TANÜLKÜ	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	KIRIKKALE-KIRŞEHİR-AKSARAY-DİYARBAKIR
FATMA FÜSUN	TATLIDİL	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	
CAHİDE	TUNÇ	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	
AYHAN	YALÇINKAYA	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	KONYA-KARAMAN-ARTVİN-RİZE
M. RIZA	YALÇINKAYA	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	BALIKESİR-ÇANAKKALE-BURSA-BATMAN
HÜSEYİN	YAŞAR	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	KIRIKKALE-KIRŞEHİR-AKSARAY-DİYARBAKIR
AZMİ	YILDIZ	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	SİNOP-SAMSUN-TUNCELİ-ELAZIĞ
İRFAN HÜSEYİN	YILDIZ	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	SİNOP-SAMSUN-TUNCELİ-ELAZIĞ
NURAN	YILDIZ	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	BARTIN-KARABÜK-OSMANİYE-HATAY
SACİD	YILDIZ	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	
ALAATTİN	YÜKSEL	Parti Meclisi Üyesi	22.05.2010	BARTIN-KARABÜK-OSMANİYE-HATAY

(15.OLAĞANÜSTÜ KURULTAY İLE SEÇİLEN PARTİ MECLİSİ ÜYELERİ)

ADI	SOYADI	GÖREVİ	GÖREVE BAŞLANGIÇ TARİHLERİ	GÖREVLİ OLDUĞU İL
KEMAL	KILIÇDAROĞLU	GENEL BAŞKAN	18.12.2010	
GÜRSEL	TEKİN	GENEL BAŞKAN YRD.	25.12.2010	
HURŞİT	GÜNEŞ	GENEL BAŞKAN YRD.	25.12.2010	MERSİN
SÜHEYL	BATUM	GENEL BAŞKAN YRD.	25.12.2010	TEKİRDAĞ
ERDOĞAN	TOPRAK	GENEL BAŞKAN YRD.	25.12.2010	SAKARYA
M. VOLKAN	CANALIOĞLU	GENEL BAŞKAN YRD.	25.12.2010	ELAZIĞ
İZZET	ÇETİN	GENEL BAŞKAN YRD.	25.12.2010	AMASYA
UMUT	ORAN	GENEL BAŞKAN YRD.	25.12.2010	BARTIN
OSMAN	KORUTÜRK	GENEL BAŞKAN YRD.	25.12.2010	KARS
A. GÜLSÜN	BİLGEHAN	GENEL BAŞKAN YRD.	25.12.2010	BİLECİK
ENGİN	ALTAY	GENEL BAŞKAN YRD.	25.12.2010	KASTAMONU
FAİK	ÖZTRAK	GENEL BAŞKAN YRD.	25.12.2010	TRABZON
ALAATTİN	YÜKSEL	GENEL BAŞKAN YRD.	25.12.2010	AYDIN
SENCER	AYATA	GENEL BAŞKAN YRD.	25.12.2010	MANİSA
SENA	KALELİ	GENEL BAŞKAN YRD.	25.12.2010	KIRKLARELİ
M. EMREHAN	HALICI	GENEL BAŞKAN YRD.	25.12.2010	NİĞDE
SEZGİN	TANRIKULU	GENEL BAŞKAN YRD.	25.12.2010	ŞIRNAK
BİHLUN	TAMAYLIGİL	GENEL SEKRETER	25.12.2010	BURSA
YAŞAR	AĞYÜZ	PM ÜYESİ	18.12.2010	KİLİS
YAKUP	AKKAYA	PM ÜYESİ	18.12.2010	HAKKARİ
İLAY	AKSOY	PM ÜYESİ	14.06.2011	
ZEHRA ÖNAY	ALPAGO	PM ÜYESİ	18.12.2010	SİVAS
ALİ	ARSLAN	PM ÜYESİ	18.12.2010	TOKAT
FERİT MEVLÜT	ASLANOĞLU	PM ÜYESİ	18.12.2010	ADIYAMAN
UFUK	ATAÇ	PM ÜYESİ	18.12.2010	ERZURUM
DENİZ PINAR	ATILGAN	PM ÜYESİ	18.12.2010	KARAMAN
OSMAN	ÇOŞKUNOĞLU	PM ÜYESİ	18.12.2010	SİNOP
MUHAMMET	ÇAKMAK	PM ÜYESİ	18.12.2010	GÜMÜŞHANE
DOĞA	ÇİĞDEMOĞLU	PM ÜYESİ	18.12.2010	TUNCELİ
MESUT	DEĞER	PM ÜYESİ	18.12.2010	BOLU
TURGUT	DİBEK	PM ÜYESİ	18.12.2010	ŞANLIURFA
MEHMET ZEKİ	DURMAZ	PM ÜYESİ	18.12.2010	DENİZLİ
ATILLA	EMEK	PM ÜYESİ	18.12.2010	BURDUR
DİDEM	ENGİN	PM ÜYESİ	18.12.2010	MUŞ
AYKAN	ERDEMİR	PM ÜYESİ	18.12.2010	BATMAN
SEYHAN	ERDOĞDU	PM ÜYESİ	18.12.2010	BİTLİS
HALUK	EYİDOĞAN	PM ÜYESİ	18.12.2010	MARDİN
LEVENT	EYİPŞİREN	PM ÜYESİ	18.12.2010	MUĞLA
İSA	GÖK	PM ÜYESİ	18.12.2010	ZONGULDAK
BİRGÜL AYMAN	GÜLER	PM ÜYESİ	18.12.2010	UŞAK
GÖKHAN	GÜNAYDIN	PM ÜYESİ	18.12.2010	KAYSERİ

ADI	SOYADI	GÖREVİ	GÖREVE BAŞLANGIÇ TARİHLERİ	GÖREVLİ OLDUĞU İL
MEHMET ZEKİ	GÜNDÜZ	PM ÜYESİ	18.12.2010	KARABÜK
HÜLYA	GÜVEN	PM ÜYESİ	18.12.2010	NEVŞEHİR
TURHAN	İÇLİ	PM ÜYESİ	18.12.2010	
OSMAN	KAPTAN	PM ÜYESİ	18.12.2010	HATAY
MEHMET ERCAN	KARAKAŞ	PM ÜYESİ	18.12.2010	GİRESUN
ATILLA	KART	PM ÜYESİ	18.12.2010	ADANA
AYTEN	KAYALIOĞLU	PM ÜYESİ	18.12.2010	YOZGAT
SEMA KENDİRCİ	UĞURMAN	PM ÜYESİ	18.12.2010	ÇORUM
ALİ İHSAN	KÖKTÜRK	PM ÜYESİ	18.12.2010	KIRKCALE
ÖMER	KURTAŞ	PM ÜYESİ	18.12.2010	KONYA
BÜLENT	KUŞOĞLU	PM ÜYESİ	18.12.2010	ARDAHAN
FARUK	LOĞOĞLU	PM ÜYESİ	18.12.2010	OSMANİYE
NİHAD	MATKAP	PM ÜYESİ	18.12.2010	KAHRAMANMARAŞ
AYLİN	NAZLIAKA	PM ÜYESİ	18.12.2010	DÜZCE
EKREM KEREM	OKTAY	PM ÜYESİ	18.12.2010	BALIKESİR
GÜLSEREN	ONANÇ	PM ÜYESİ	18.12.2010	MALATYA
MELDA	ONUR	PM ÜYESİ	18.12.2010	ANTALYA
OĞUZ	OYAN	PM ÜYESİ	18.12.2010	DİYARBAKIR
ENSAR	ÖĞÜT	PM ÜYESİ	18.12.2010	VAN
VELİ	ÖZDEMİR	PM ÜYESİ	18.12.2010	İĞDIR
RAMAZAN KERİM	ÖZKAN	PM ÜYESİ	18.12.2010	SAMSUN
İHSAN	ÖZKES	PM ÜYESİ	18.12.2010	ESKİŞEHİR
MEHMET ALİ	ÖZPOLAT	PM ÜYESİ	18.12.2010	AKSARAY
ALİ ARIF	ÖZZEYBEK	PM ÜYESİ	18.12.2010	ORDU
HÜSEYİN	PAZARCI	PM ÜYESİ	18.12.2010	AĞRI
ZÜHAL	SAMLI	PM ÜYESİ	18.12.2010	ÇANAKKALE
PERİHAN	SARI	PM ÜYESİ	18.12.2010	BİNGÖL
ATILA	SAV	PM ÜYESİ	18.12.2010	RİZE
VAHAP	SEÇER	PM ÜYESİ	18.12.2010	AFYONKARAHİSAR
F. NUR	SERTER	PM ÜYESİ	18.12.2010	ARTVİN
HÜSEYİN	SEZGİN	PM ÜYESİ	21.04.2011	
MEHMET ALİ	SUSAM	PM ÜYESİ	18.12.2010	BAYBURT
MAHMUT	TANAL	PM ÜYESİ	18.12.2010	EDİRNE
BİNNAZ	TOPRAK	PM ÜYESİ	18.12.2010	ERZİNCAN
FAİK	TUNAY	PM ÜYESİ	18.12.2010	ISPARTA
M. RIZA	YALÇINKAYA	PM ÜYESİ	18.12.2010	ÇANKIRI
HÜSEYİN	YAŞAR	PM ÜYESİ	18.12.2010	KIRŞEHİR
İRFAN HÜSEYİN	YILDIZ	PM ÜYESİ	18.12.2010	SİİRT
SACİD	YILDIZ	PM ÜYESİ	18.12.2010	KOCAELİ
AYŞE AYTAÇ	YILMAZ	PM ÜYESİ	18.12.2010	GAZİANTEP

Yüksek Disiplin Kurulu Üyeleri

ADI	SOYADI	GÖREVİ
ORHAN	ERASLAN	YDK BAŞKANI
ORHAN	AKBULUT	YDK BAŞKAN YRD.
SELAHATTİN	ÖCAL	YDK SEKRETERİ
MEHMET	BOZTAŞ	YDK ÜYESİ
KEMAL	CENGİZOĞLU	YDK ÜYESİ
AVNİ	ÇELEBİ	YDK ÜYESİ
GÖKHAN	DURGUN	YDK ÜYESİ
GÖKSEL	DEMİRTAŞ	YDK ÜYESİ
SELÇUK	ERAKKUŞ	YDK ÜYESİ
FUSUN	GÖKÇEN	YDK ÜYESİ
HASAN SANİ	GÜNEŞ	YDK ÜYESİ
SALİHA	ÖĞÜTÇÜ	YDK ÜYESİ
MURAT HALUK	ÖNCEL	YDK ÜYESİ
TÜRKAN GÜLDEREN	ÖZTEKİN	YDK ÜYESİ
SEYİT	ÖZANANAR	YDK ÜYESİ

Kadın Kolları Merkez Yönetim Kurulu Üyeleri

ADI SOYADI	GÖREVİ	GÖREVE BAŞLANGIÇ TARİHİ
Asuman ÇAKMAKÇI	Genel Başkan	21.07.2010
Saniye Nazik IŞIK	Genel Sekreter	21.07.2010
Canan SARITAŞ	Genel Sayman	21.07.2010
Gaye USLUER	Üye	21.07.2010
Aylin NAZLIAKA	Üye	21.07.2010
Halide Jale TAMZOK	Üye	21.07.2010
Füsun TATLIDİL	Üye	21.07.2010
Dilek TUNÇ	Üye	21.07.2010
Süheyla ERDOĞAN	Üye	21.07.2010
Zühal SAMLI	Üye	21.07.2010
Hale GÜNEŞ	Üye	21.07.2010
Begüm YAVUZ	Üye	21.07.2010
Emine ÖZCAN	Üye	21.07.2010
Zuhal BİLDİRGEN	Üye	21.07.2010
Fatma TURPÇU	Üye	21.07.2010

ADI SOYADI	GÖREVİ	GÖREVE BAŞLANGIÇ TARİHİ
Zuhal Samlı	Genel Başkan	31. 12.2010
Sibel Alemdaroğlu	Üye	31. 12.2010
Selda Arık	Üye	31. 12.2010
Meryem Bıçkıcı	Üye	31. 12.2010
Devrim Budak	Üye	31. 12.2010
Ayla Eğiit	Üye	31. 12.2010
Seniye Nazik Işık	Üye	31. 12.2010
Ulun Havva Kayı	Üye	31. 12.2010
Sevgi Kökbudak	Üye	31. 12.2010
Gülüzar Köysüren	Üye	31. 12.2010
Nazan Özbaykal Şenolsun	Üye	31. 12.2010
Elfin Tataroğlu	Üye	31. 12.2010
Gülara Tırpançeken	Üye	31. 12.2010
L. Yıldız Tokman	Üye	31. 12.2010
Gaye Usluer	Üye	31. 12.2010

ADI SOYADI	GEÇİCİ MERKEZ YÖNETİM KURULU
Nebahat KATIRCI	03.01.2012
E. Nilgün NAZİLLİ	03.01.2012
Meliha SELMANPAKOĞLU	03.01.2012
Elfin TATAROĞLU	03.01.2012
L. Yıldız TOKMAN	03.01.2012
Gaye USLUER	03.01.2012

ADI SOYADI	GÖREVİ	GÖREVE BAŞLANGIÇ TARİHİ
Deniz Pınar ATILGAN	Genel Başkan	13.02.2012
E.Nilgün NAZİLLİ	Genel Sekreter	13.02.2012
Nurcan ŞANLI	Genel Sayman	13.02.2012
Edibe AKÇORA	Üye	13.02.2012
Semiha Gökçen BOYA	Üye	13.02.2012
Göksu GÜNAY	Üye	13.02.2012
Sera KADIGİL	Üye	13.02.2012
Nebahat KATIRCI	Üye	13.02.2012
Ulun Havva KAYI	Üye	13.02.2012
Özcan KILIÇKA	Üye	13.02.2012
Serap MAKTAV	Üye	13.02.2012
Meliha SELMANPAKOĞLU	Üye	13.02.2012
Elfin TATAROĞLU	Üye	13.02.2012
Yıldız TOKAN	Üye	13.02.2012
Gaye USLUER	Üye	13.02.2012

Gençlik Kolları Merkez Yönetim Kurulu Üyeleri

ADI SOYADI	GÖREVİ	GÖREVE GELİŞ TARİHİ
Umut Tunç	Genel Başkan	05.07.20.10
Baki Çağdaş Demir	Üye	05.07.20.10
Barış Yıldız	Üye	05.07.20.10
Devrim Taylan Ercan	Üye	05.07.20.10
Dönüş Gürbüz	Üye	05.07.20.10
Emrah Köksal	Üye	05.07.20.10
Ebru Karayalçın	Üye	05.07.20.10
Deniz Demir	Üye	05.07.20.10
Çiğdem Soysal	Üye	05.07.20.10
Hasan Emre Alakuş	Üye	05.07.20.10
Onur Toka	Üye	05.07.20.10
Umut Akdoğan	Üye	05.07.20.10
Hüseyin Umut Bülbül	Üye	05.07.20.10
Yelda Karadağ	Üye	05.07.20.10
Gökhan Ercan	Üye	05.07.20.10

ADI SOYADI	GÖREVİ	GÖREVE GELİŞ TARİHİ
Irfan İnanç Yıldız	Genel Başkan	10.01.2011
Onursal Adıgüzel	Üye	10.01.2011
Ozan Özgür Doğru	Üye	10.01.2011
Birkan Birol Yıldız	Üye	10.01.2011
Kerem Yıldırım	Üye	10.01.2011
Emre Doğan	Üye	10.01.2011
Irfan Önal	Üye	10.01.2011
Miray Çankaya	Üye	10.01.2011
Ilke Curacı	Üye	10.01.2011
Mesut Doğan	Üye	10.01.2011
Kaniye Hablemitoğlu	Üye	10.01.2011
Pınar Ulupınar	Üye	10.01.2011
Sevil Terzi	Üye	10.01.2011
Barış Tinay	Üye	10.01.2011
Deniz Demir	Üye	10.01.2011
Fırat Sipahioğlu	Üye	10.01.2011
Gökçe Pişkin	Üye	10.01.2011
Kadri Arda Öztürk	Üye	10.01.2011

ADI SOYADI	GÖREVİ	GÖREVE GELİŞ TARİHİ
İrfan İnanç Yıldız	Genel Başkan	24.10.2011
Önder Önen	Genel Sekreter	24.10.2011
Onursal Adıgüzel	Üye	24.10.2011
Birkan Birol Yıldız	Üye	24.10.2011
Deniz Demir	Üye	24.10.2011
Gül Çiftçi	Üye	24.10.2011
Toprak Ekrem Hunker Çalışkan	Üye	24.10.2011
Erhan Çetinkaya	Üye	24.10.2011
Özge Yıldırım	Üye	24.10.2011
Utku Bozdağ	Üye	24.10.2011
Gökçe Pişkin	Üye	24.10.2011
Emir Cömert	Üye	24.10.2011
Irfan Önal	Üye	24.10.2011
Ozan Aksu	Üye	24.10.2011
Barbarous Dinçer	Üye	24.10.2011
Devrim Gül	Üye	24.10.2011
Olgun Çelik	Üye	24.10.2011
Serap Kavalcı	Üye	24.10.2011

Adi Soyadı	GÖREVİ	GÖREVE GELİŞ TARİHİ
Barbaros Dinçer	Genel Başkan	16.01.2012
Onursal Adıgüzel	Üye	16.01.2012
M. Gül Çiftçi	Üye	16.01.2012
Birkan Birol Yıldız	Üye	16.01.2012
Ilyas Dikici	Üye	16.01.2012
Emir Cömert	Üye	16.01.2012
Toprak Hünkar Ekrem Çalışkan	Üye	16.01.2012
Arif Tuna Eryılmaz	Üye	16.01.2012
Umut Akdoğan	Üye	16.01.2012
Elif Uzunşimşek	Üye	16.01.2012
Enis Kaya	Üye	16.01.2012
Sercen Kolcular	Üye	16.01.2012
Ozan Utku Buzdağ	Üye	16.01.2012
Gökçe Pişkin	Üye	16.01.2012
Irfan Öna	Üye	16.01.2012
Erhan Çetinkaya	Üye	16.01.2012
Hasan Çapın	Üye	16.01.2012
Ismail Emre Telci	Üye	16.01.2012
Zehra Tenbel	Üye	16.01.2012
Özge Yıldırım	Üye	16.01.2012
Ozan Aksu	Üye	16.01.2012

ADI SOYADI	GÖREVİ	GÖREVE GELİŞ TARİHİ
Emre Doğan	Genel Başkan	24.06.2012
Deniz Demir	Üye	24.06.2012
Ilyas Dikici	Üye	24.06.2012
Çağdaş Argunşah	Üye	24.06.2012
Uğur Arslan	Üye	24.06.2012
Ayşegül Yalvaç	Üye	24.06.2012
Gökçe Pişkin	Üye	24.06.2012
Sertaç Demirel	Üye	24.06.2012
Ozan Özgür Doğru	Üye	24.06.2012
Ali Nefiz Filiz	Üye	24.06.2012
Gülşah Hatice İçen	Üye	24.06.2012
Nazlı Kiran	Üye	24.06.2012
Erhan Çetinkaya	Üye	24.06.2012
Irfan Önal	Üye	24.06.2012
Ebru Oğuz	Üye	24.06.2012
Ekrem Polat	Üye	24.06.2012
Yusuf Tan	Üye	24.06.2012
Gökçe Türk	Üye	24.06.2012
Ceyhun Sebahattin Sorguç	Üye	24.06.2012
Baran Güneş	Üye	24.06.2012
Mehmet Ali Işık	Üye	24.06.2012

TBMM Grubu

Milletvekilleri

23. Dönem Milletvekilleri

No	BÖLGE	ADI	SOYADI
1	ADANA	NEVİN GAYE	ERBATUR
2	ADANA	HULUSİ	GÜVEL
3	ADANA	TACİDAR	SEYHAN
4	ADYAMAN	ŞEVKET	KÖSE
5	AFYON	HALİL	ÜNLÜTEPE
6	AMASYA	HÜSEYİN	ÜNSAL
7	ANKARA-1	ÖNDER	SAV
8	ANKARA-1	NESRİN	BAYTOK
9	ANKARA-1	HAKKI SUHA	OKAY
10	ANKARA-2	YILMAZ	ATEŞ
11	ANKARA-2	ZEKERİYA	AKINCI
12	ANKARA-2	TEKİN	BİNGÖL
13	ANKARA	M. EMREHAN	HALICI
14	ANTALYA	DENİZ	BAYKAL
15	ANTALYA	HÜSNÜ	ÇÖLLÜ
16	ANTALYA	OSMAN	KAPTAN
17	ANTALYA	ATİLA	EMEK
18	ANTALYA	TAYFUR	SÜNER
19	ARDAHAN	ENSAR	ÖĞÜT
20	ARTVİN	METİN	ARİFAĞAOĞLU
21	AYDIN	MEHMET FATİH	ATAY
22	BALIKESİR	ERGÜN	AYDOĞAN
23	BALIKESİR	HÜSEYİN	PAZARCI
24	BARTIN	MUHAMMET RIZA	YALÇINKAYA
25	BİLECİK	YAŞAR	TÜZÜN
26	BURDUR	RAMAZAN KERİM	ÖZKAN
27	BURSA	ONUR BAŞARAN	ÖYMEN
28	BURSA	KEMAL	DEMİREL
29	BURSA	ABDULLAH	ÖZER
30	ÇANAKKALE	AHMET	KÜÇÜK
31	ÇORUM	DERVİŞ	GÜNDAY
32	DENİZLİ	ALİ RIZA	ERTEMÜR
33	EDİRNE	RASİM	ÇAKIR
34	EDİRNE	BİLGİN	PAÇARIZ
35	ERZİNCAN	EROL	TINASTEPE
36	ESKİŞEHİR	TAYFUN	İÇLİ
37	ESKİŞEHİR	FEHMİ MURAT	SÖNMEZ
38	GAZİANTEP	YAŞAR	AĞYÜZ
39	GAZİANTEP	AKİF	EKİCİ
40	GİRESUN	EŞREF	KARABRAHİM
41	HATAY	FUAT	ÇAY
42	HATAY	GÖKHAN	DURGUN
43	HATAY	ABDULAZİZ	YAZAR
44	ISPARTA	MEVLÜT	ÇOŞKUNER
45	İSTANBUL-1	ALGAN	HACALOĞLU
46	İSTANBUL-1	ALİ	TOPUZ
47	İSTANBUL-1	BAYRAMALİ	MERAL
48	İSTANBUL-1	FATMA NUR	SERTER
49	İSTANBUL-1	ŞİNASİ	ÖKTEM
50	İSTANBUL-2	MEHMET	SEVİGEN
51	İSTANBUL-2	MUSTAFA	ÖZYÜREK
52	İSTANBUL-2	BİHLUN	TAMAYLIGİL
53	İSTANBUL	AHMET	TAN

NO	BÖLGE	ADI	SOYADI
54	İSTANBUL-2	KEMAL	KILIÇDAROĞLU
55	İSTANBUL-2	NECLA	ARAT
56	İSTANBUL-2	ÇETİN	SOYSAL
57	İSTANBUL-3	MUSTAFA ŞÜKRÜ	ELEKDAĞ
58	İSTANBUL-3	MEHMET ALİ	ÖZPOLAT
59	İSTANBUL-3	ESFENDER	KORKMAZ
60	İSTANBUL-3	SACİD	YILDIZ
61	İSTANBUL-3	BİRGEN	KELEŞ
62	İZMİR-1	ŞÜKRAN GÜLDAL	MUMCU
63	İZMİR-1	BÜLENT	BARATALI
64	İZMİR-1	ABDURREZZAK	ERTEN
65	İZMİR-1	AHMET	ERSİN
66	İZMİR-2	KIVILCIM KEMAL	ANADOL
67	İZMİR-2	OĞUZ	OYAN
68	İZMİR-2	MEHMET ALİ	SUSAM
69	İZMİR-2	CANAN	ARİTMAN
70	İZMİR-2	SELÇUK	AYHAN
71	İZMİR	HARUN	ÖZTÜRK
72	KAHRAMANMARAŞ	DURDU	ÖZBOLAT
73	KAYSERİ	MEHMET ŞEVKİ	KULKULOĞLU
74	KIRKLARELİ	TURGUT	DİBEK
75	KIRKLARELİ	TANSEL	BARIŞ
76	KOCAELİ	MEHMET CEVDET	SELVİ
77	KOCAELİ	HİKMET	ERENKAYA
78	KONYA	ATILLA	KART
79	MALATYA	FERİT MEVLÜT	ASLANOĞLU
80	MANİSA	ŞAHİN	MENGÜ
81	MANİSA	MUSTAFA ERDOĞAN	YETENÇ
82	MERSİN	İSA	GÖK
83	MERSİN	VAHAP	SEÇER
84	MERSİN	ALİ RIZA	ÖZTÜRK
85	MERSİN	ALİ	OKSAL
86	MUĞLA	FEVZİ	TOPUZ
87	MUĞLA	GÜROL	ERGİN
88	MUĞLA	ALİ	ARSLAN
89	ORDU	RAHMİ	GÜNER
90	SAMSUN	AHMET HALUK	KOÇ
91	SAMSUN	SUAT	BİNİCİ
92	SİNOP	ENGİN	ALTAY
93	SİVAS	MALİK ECDER	ÖZDEMİR
94	TEKİRDAĞ	ENİS	TÜTÜNCÜ
95	TEKİRDAĞ	FAİK	ÖZTRAK
96	TOKAT	ORHAN ZİYA	DİREN
97	TRABZON	MEHMET AKİF	HAMZAÇEBİ
98	TUNCELİ	KAMER	GENÇ
99	UŞAK	OSMAN	COŞKUNOĞLU
100	YALOVA	MUHARREM	İNCE
101	ZONGULDAK	ALİ	KOÇAL
102	ZONGULDAK	ALİ İHSAN	KÖKTÜRK

24. Dönem Milletvekilleri

NO	BÖLGE	ADI	SOYADI
1	ADANA	OSMAN FARUK	LOĞOĞLU
2	ADANA	ÜMIT	ÖZGÜMÜŞ
3	ADANA	TURGAY	DEVELİ
4	ADANA	ALİ	DEMİRÇALI
5	ADİYAMAN	SALİH	FIRAT
6	AFYONKARAHİSAR	AHMET	TOPTAŞ
7	AMASYA	RAMİS	TOPAL
8	ANKARA-1	SÜLEYMAN SENCER	AYATA
9	ANKARA-1	MEHMET EMREHAN	HALICI
10	ANKARA-1	EMİNE ÜLKER	TARHAN
11	ANKARA-1	AYLİN	NAZLIKA
12	ANKARA-1	BÜLENT	KUŞOĞLU
13	ANKARA-1	LEVENT	GÖK
14	ANKARA-2	SİNAN AYDIN	AYGÜN
15	ANKARA-2	GÖKHAN	GÜNAYDIN
16	ANKARA-2	AYŞE GÜLSÜN	BİLGEHAN
17	ANKARA-2	İZZET	ÇETİN
18	ANTALYA	DENİZ	BAYKAL
19	ANTALYA	OSMAN	KAPTAN
20	ANTALYA	GÜRKUT	ACAR
21	ANTALYA	YILDIRAY	SAPAN
22	ANTALYA	ARİF	BULUT
23	ARDAHAN	ENSAR	ÖĞÜT
24	ARTVİN	UĞUR	BAYRAKTUTAN
25	AYDIN	BÜLENT	TEZCAN
26	AYDIN	METİN LÜTFİ	BAYDAR
27	AYDIN	OSMAN	AYDIN
28	BALIKESİR	NAMIK	HAVUTÇA
29	BALIKESİR	AYŞE NEDRET	AKOVA
30	BALIKESİR	HALUK AHMET	GÜMÜŞ
31	BARTIN	MUHAMMET RIZA	YALÇINKAYA
32	BOLU	TANJU	ÖZCAN
33	BURDUR	RAMAZAN KERİM	ÖZKAN
34	BURSA	SENA	KALELİ
35	BURSA	TURHAN	TAYAN
36	BURSA	İLHAN	DEMİRÖZ
37	BURSA	AYKAN	ERDEMİR
38	BURSA	KEMAL	EKİNCİ
39	ÇANAKKALE	ALİ	SARIBAŞ
40	ÇANAKKALE	MUSTAFA SERDAR	SOYDAN
41	ÇORUM	TUFAN	KÖSE
42	DENİZLİ	ADNAN	KESKİN
43	DENİZLİ	İLHAN	ÇİHANER
44	EDİRNE	RECEP	GÜRKAN
45	EDİRNE	KEMAL	DEĞİRMENDERELİ
46	ERZİNCAN	MUHARREM	IŞIK
47	ESKİŞEHİR	BEDİİ SÜHEYL	BATUM
48	ESKİŞEHİR	KAZIM	KURT
49	GAZİANTEP	MEHMET	ŞEKER
50	GAZİANTEP	ALİ	SERİNDAĞ
51	GİRESUN	SELAHATTİN	KARAAHMETOĞLU
52	HATAY	MEHMET ALİ	EDİBOĞLU
53	HATAY	MEVLÜT	DUDU
54	HATAY	REFİK	ERYILMAZ
55	HATAY	HASAN	AKGÖL
56	ISPARTA	ALİ HAYDAR	ÖNER
57	İSTANBUL-1	MEHMET AKİF	HAMZAÇEBİ
58	İSTANBUL-1	AYŞE ESER	DANIŞOĞLU
59	İSTANBUL-1	ŞAFAK	PAVEY

NO	BÖLGE	ADI	SOYADI
60	İSTANBUL-1	İHSAN	ÖZKES
61	İSTANBUL-1	FATMA NUR	SERTER
62	İSTANBUL-1	MAHMUT	TANAL
63	İSTANBUL-1	MÜSLİM	SARI
64	İSTANBUL-1	CELAL	DİNÇER
65	İSTANBUL-1	KADİR GÖKMEN	ÖĞÜT
66	İSTANBUL-1	GÜRSEL	TEKİN
67	İSTANBUL-1	OSMAN TANEY	KORUTÜRK
68	İSTANBUL-2	MUSTAFA SEZGİN	TANRIKULU
69	İSTANBUL-2	AYDIN AĞAN	AYAYDIN
70	İSTANBUL-2	SEDEF	KÜÇÜK
71	İSTANBUL-2	ERCAN	CENGİZ
72	İSTANBUL-2	HALUK	EYİDOĞAN
73	İSTANBUL-2	AYKUT	ERDOĞDU
74	İSTANBUL-2	MELDA	ONUR
75	İSTANBUL-2	KEMAL	KILIÇDAROĞLU
76	İSTANBUL-2	BİHLUN	TAMAYLIGİL
77	İSTANBUL-3	SÜLEYMAN	ÇELEBİ
78	İSTANBUL-3	OSMAN OKTAY	EKŞİ
79	İSTANBUL-3	BİNNAZ	TOPRAK
80	İSTANBUL-3	SABAHAT	AKKIRAY
81	İSTANBUL-3	FAİK	TUNAY
82	İSTANBUL-3	ALİ	ÖZGÜNDÜZ
83	İSTANBUL-3	FERİT MEVLÜT	ASLANOĞLU
84	İSTANBUL-3	ERDOĞAN	TOPRAK
85	İSTANBUL-3	UMUT	ORAN
86	İZMİR-1	OĞUZ	OYAN
87	İZMİR-1	MUSA	ÇAM
88	İZMİR-1	HÜLYA	GÜVEN
89	İZMİR-1	ERDAL	AKSÜNGER
90	İZMİR-1	ŞÜKRAN GÜLDAL	MUMCU
91	İZMİR-1	RIZA MAHMUT	TÜRMEN
92	İZMİR-2	MEHMET ALİ	SUSAM
93	İZMİR-2	RAHİM AŞKIN	TÜRELİ
94	İZMİR-2	AYTUN	ÇIRAY
95	İZMİR-2	BİRGÜL AYMAN	GÜLER
96	İZMİR-2	MUSTAFA	MOROĞLU
97	İZMİR-2	ALAATTİN	YÜKSEL
98	İZMİR-2	MUSTAFA ALİ	BALBAY
99	KAHRAMANMARAŞ	DURDU	ÖZBOLAT
100	KAYSERİ	MEHMET ŞEVKİ	KULKULOĞLU
101	KIRKLARELİ	MEHMET SİYAM	KESİMOĞLU
102	KIRKLARELİ	TURGUT	DİBEK
103	KOCAELİ	HURŞİT	GÜNEŞ
104	KOCAELİ	MEHMET HİLAL	KAPLAN
105	KOCAELİ	HAYDAR	AKAR
106	KONYA	ATILLA	KART
107	MALATYA	VELİ	AĞBABA
108	MANİSA	HASAN	ÖREN
109	MANİSA	ÖZGÜR	ÖZEL
110	MANİSA	SAKİNE	ÖZ
111	MERSİN	AYTUĞ	ATICI
112	MERSİN	VAHAP	SEÇER
113	MERSİN	İSA	GÖK
114	MERSİN	ALİ RIZA	ÖZTÜRK
115	MUĞLA	TOLGA	ÇANDAR
116	MUĞLA	NURETTİN	DEMİR
117	MUĞLA	ÖMER SÜHA	ALDAN
118	NİĞDE	DOĞAN	ŞAFAK
119	ORDU	İDRİS	YILDIZ
120	SAKARYA	ENGİN	ÖZKOÇ
121	SAMSUN	AHMET HALUK	KOÇ

NO	BÖLGE	ADI	SOYADI
122	SAMSUN	AHMET İHSAN	KALKAVAN
123	SİNOP	ENGİN	ALTAY
124	SİVAS	MALİK ECDER	ÖZDEMİR
125	TEKİRDAĞ	FAİK	ÖZTRAK
126	TEKİRDAĞ	CANDAN	YÜCEER
127	TEKİRDAĞ	EMRE	KÖPRÜLÜ
128	TOKAT	ORHAN	DÜZGÜN
129	TRABZON	MEHMET VOLKAN	CANALIOĞLU
130	TUNCELİ	KAMER	GENÇ
131	TUNCELİ	HÜSEYİN	AYGÜN
132	UŞAK	DİLEK	AKAGÜN YILMAZ
133	YALOVA	MUHARREM	İNCE
134	ZONGULDAK	MEHMET	HABERAL
135	ZONGULDAK	ALİ İHSAN	KÖKTÜRK

Milletvekillerinin Bağlı Olduğu Komisyonlar

23. Donem

İhtisas Komisyon yeleri

ANAYASA KOMİSYONU

Atila EMEK	Antalya
Mehmet Ali ÖZPOLAT	İstanbul
Atilla KART	Konya
Şahin MENGÜ	Manisa
İsa GÖK	Mersin

ADALET KOMİSYONU

Hakkı Suha OKAY	Ankara
M. Fatih ATAY	Aydın
H. Tayfun İÇLİ	Eskişehir
Fuat ÇAY	Hatay
Ahmet ERSİN	İzmir

MİLLİ SAVUNMA KOMİSYONU

Zekeriya AKINCI	Ankara
Ensar GT	Ardahan
M. Fatih ATAY	Aydın
Derviş GÜNDAY	Çorum
Erol TINASTEPE	Erzincan

İÇİŞLERİ KOMİSYONU

Hulusi GÜVEL	Adana
M. Rıza YALÇINKAYA	Bartın
Abdulaziz YAZAR	Hatay
Ali OKSAL	Mersin
Suat BİNİCİ	Samsun

DIŞİŞLERİ KOMİSYONU

Onur ÖYMEN	Bursa
Hüseyin PAZARCI	Balıkesir
Şükrü ELEKDAĞ	İstanbul
Canan ARITMAN	İzmir
Abdurrezzak ERTEN	İzmir

MİLLİ EĞİTİM – KÜLTÜR – GENÇLİK VE SPOR KOMİSYONU

Necla ARAT	İstanbul
Fatma Nur SERTER	İstanbul
Durdu ÖZBOLAT	Kahramanmaraş
Engin ALTAY	Sinop
Ali KOÇAL	Zonguldak

BAYINDIRLIK – İMAR – ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU

Tayfur SÜNER	Antalya
Metin ARİFAĞAOĞLU	Artvin
Yaşar AĞYÜZ	Gaziantep
Mevlüt COŞKUNER	Isparta
Fevzi TOPUZ	Muğla
ÇEVRE KOMİSYONU	
Kemal DEMİREL	Bursa
Bilgin PAÇARIZ	Edirne
F. Murat SÖNMEZ	Eskişehir
Tansel BARIŞ	Kırklareli
Hikmet ERENKAYA	Kocaeli

SAĞLIK – AİLE – ÇALIŞMA VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU

Şevket KÖSE	Adıyaman
Tekin BİNGÖL	Ankara
Bayramali MERAL	İstanbul
Sacid YILDIZ	İstanbul
Ali ARSLAN	Muğla

TARIM – ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU

Ramazan Kerim ÖZKAN	Burdur
Eşref KARABRAHİM	Giresun
Şinasi ÖKTEM	İstanbul
Selçuk AYHAN	İzmir
Vahap SEÇER	Mersin

SANAYİ – TİCARET – ENERJİ – TABİ KAYNAKLAR – BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU

Tacidar SEYHAN	Adana
Nesrin BAYTOK	Ankara
Hüsnü ÇÖLLÜ	Antalya
Mehmet Ali SUSAM	İzmir
M. Şevki KULKULOĞLU	Kayseri

DİLEKÇE KOMİSYONU

Rasim ÇAKIR	Edirne
Fuat ÇAY	Hatay

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

Osman KAPTAN	Antalya
Mustafa ÖZYÜREK	İstanbul
Bülent BARATALI	İzmir
Harun ÖZTÜRK	İzmir
Ferit Mevlüt ASLANOĞLU	Malatya
Gürol ERGİN	Muğla
Faik ÖZTRAK	Tekirdağ

KİT KOMİSYONU

Hüseyin ÜNSAL	Amasya
Ergün AYDOĞAN	Balıkesir
Abdullah ÖZER	Bursa
Akif EKİCİ	Gaziantep
Gökhan DURGUN	Hatay
Bihlun TAMAYLIGİL	İstanbul
Kamer GENÇ	Tunceli

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Ali Rıza ERTEMÜR	Denizli
Çetin SOYSAL	İstanbul
Ahmet ERSİN	İzmir
Malik Ecdar ÖZDEMİR	Sivas

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU

Nevin Gaye ERBATUR	Adana
Canan ARITMAN	İzmir
. Ahmet ERSİN	İzmir

AVRUPA BİRLİĞİ UYUM KOMİSYONU

Nevin Gaye ERBATUR	Adana
Onur ÖYMEN	Bursa
Şükrü ELEKDAĞ	İstanbul
Algan HACALOĞLU	İstanbul
Osman COŞKUNOĞLU	Uşak

24. Dönem İhtisas Komisyon Üyeleri

ANAYASA KOMİSYONU

Uğur BAYRAKTUTAN	Artvin
Bedii Süheyl BATUM	Eskişehir
Ercan CENGİZ	İstanbul
Ali ÖZGÜNDÜZ	İstanbul
Rıza Mahmut TÜRMEK	İzmir
Atilla KART	Konya

ADALET KOMİSYONU

Bülent TEZCAN	Aydın
Turgut DİBEK	Kırklareli
Ali Rıza ÖZTÜRK	Mersin
Ömer Suha ALDAN	Muğla
Dilek Akagün YILMAZ	Uşak
Ali İhsan KÖKTÜRK	Zonguldak

MİLLİ SAVUNMA KOMİSYONU

Ali DEMİRÇALI	Adana
Ahmet TOPTAŞ	Afyonkarahisar
Arif BULUT	Antalya
Turhan TAYAN	Bursa
Mustafa MOROĞLU	İzmir
Orhan DÜZGÜN	Tokat

İÇİŞLERİ KOMİSYONU

Sinan Aydın AYGÜN	Ankara
Namık HAVUTÇA	Balıkesir
Muharrem IŞIK	Erzincan
Ali SERİNDAĞ	Gaziantep
Celal DİNÇER	İstanbul
Mehmet S. KESİMOĞLU	Kırklareli

DIŞİŞLERİ KOMİSYONU

Osman Faruk LOĞOĞLU	Adana
Mehmet Ali EDİBOĞLU	Hatay
Osman Oktay EKŞİ	İstanbul
Osman Taney KORUTÜRK	İstanbul
Faik TUNAY	İstanbul
Aytuğ ATICI	Mersin

MİLLİ EĞİTİM – KÜLTÜR – GENÇLİK VE SPOR KOMİSYONU

Metin Lütfi BAYDAR	Aydın
Recep GÜRKAN	Edirne
Ali Haydar ÖNER	Isparta
Fatma Nur SERTER	İstanbul
Tolga ÇANDAR	Muğla
Engin ÖZKOÇ	Sakarya

BAYINDIRLIK – İMAR – ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU

Yıldıray SAPAN	Antalya
Haluk EYİDOĞAN	İstanbul
Sakine ÖZ	Manisa
Doğan ŞAFAK	Niğde
İdris YILDIZ	Ordu
Ahmet İhsan KALKAVAN	Samsun

ÇEVRE KOMİSYONU

Salih FIRAT	Adıyaman
Mustafa Serdar SOYDAN	Çanakkale
Kemal DEĞİRMENDERELİ	Edirne
Melda ONUR	İstanbul
Mehmet Hilal KAPLAN	Kocaeli
Emre KÖPRÜLÜ	Tekirdağ

SAĞLIK – AİLE – ÇALIŞMA VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU

Süleyman ÇELEBİ	İstanbul
Kadir Gökmen ÖĞÜT	İstanbul
Aytun ÇIRAY	İzmir
Özgür ÖZEL	Manisa
Nurettin DEMİR	Muğla
Candan YÜCEER	Tekirdağ

TARIM – ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU

Ramis TOPAL	Amasya
Osman KAPTAN	Antalya
İlhan DEMİRÖZ	Bursa
Ramazan Kerim ÖZKAN	Burdur
Selahattin KARAAHMETOĞLU	Giresun
Vahap SEÇER	Mersin

SANAYİ – TİCARET – ENERJİ – TABİİ KAYNAKLAR – BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU

Ümit ÖZGÜMÜŞ	Adana
Osman AYDIN	Aydın
Mehmet Ali SUSAM	İzmir
Durdu ÖZBOLAT	Kahramanmaraş
Veli AĞBABA	Malatya
Hasan ÖREN	Manisa

DİLEKÇE KOMİSYONU

Kemal EKİNCİ	Bursa
Hasan AKGÖL	Hatay
Erdal AKSÜNGER	İzmir

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

Bülent KUŞOĞLU	Ankara
Gökhan GÜNAYDIN	Ankara
Haluk Ahmet GÜMÜŞ	Balıkesir
Kazım KURT	Eskişehir
Aydın Ağan AYAYDIN	İstanbul
Müslim SARI	İstanbul
Ferit Mevlüt ASLANOĞLU	İstanbul
Musa ÇAM	İzmir
Rahmi Aşkın TÜRELİ	İzmir

KİT KOMİSYONU

Turgay DEVELİ	Adana
Tufan KÖSE	Çorum
Ali SARIBAŞ	Çanakkale
Mehmet ŞEKER	Gaziantep
Mevlüt DUDU	Hatay
Aykut ERDOĞDU	İstanbul
Birgül Ayman GÜLER	İzmir
Haydar AKAR	Kocaeli
Kamer GENÇ	Tunceli

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Levent GÖK	Ankara
Refik ERYILMAZ	Hatay
Mustafa Sezgin TANRIKULU	İstanbul
Mahmut TANAL	İstanbul
Malik Ecdar ÖZDEMİR	Sivas
Hüseyin AYGÜN	Tunceli

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU

Gürkut ACAR	Antalya
Ayşe Nedret AKOVA	Balıkesir
Sebahat AKKIRAY	İstanbul
Sedef KÜÇÜK	İstanbul
Binnaz TOPRAK	İstanbul
Hülya GÜVEN	İzmir

AVRUPA BİRLİĞİ UYUM KOMİSYONU

Aylin NAZLIAKA	Ankara
Aykan ERDEMİR	Bursa
Şafak PAVEY	İstanbul
Ayşe Eser DANIŞOĞLU	İstanbul
Umut ORAN	İstanbul
Oğuz OYAN	İzmir

İl Başkanlarımız

İli	Adı Soyadı
Adana	Orhan Sümer
Adıyaman	Bilal Doğan
Afyonkarahisar	Yalçın Görgöz
Ağrı	Birol Öztürk
Aksaray	Doğan Koşar
Amasya	Hüseyin Duran
Ankara	Zeki Alçın
Antalya	Devrim Kök
Ardahan	İlimdar Senem
Artvin	Selim Bilgin
Aydın	Barkan Kalınomuz
Balıkesir	Muzaffer Mavuk
Bartın	C.Selim Karakaş
Batman	Adnan Yaşar
Bayburt	Hasan Türker
Bilecik	Ali Çağatay Karahmet
Bingöl	Mustafa Kurban
Bitlis	Çetin Yavuz
Bolu	Fügen Kara
Burdur	Süleyman Erman
Bursa	Metin Çelik
Çanakkale	Hamza Karagöz
Çankırı	Fikret Tatlıcı
Çorum	Cengiz Atlas
Denizli	M. Yıldırım Aycan
Diyarbakır	Haşim Özkoyuncu
Düzce	Basri Karslıoğlu
Edirne	Teoman Özdöl
Elazığ	Ünsal Karatepe
Erzincan	İsmail Arslan
Erzurum	Şahin Cananoğlu
Eskişehir	Erman Gölet
Gaziantep	Mehmet Gökdağ
Giresun	Eşref Karabrahim
Gümüşhane	Sait Özdamar
Hakkari	Mehmet Baş
Hatay	Servet Mullaoğlu
Iğdır	İlhan Zor
Isparta	Vedat Şenol
İstanbul	Oğuz Kaan Salıcı
İzmir	Ali Engin
Kahramanmaraş	Esat Şengül
Karabük	Bayram Karadağ
Karaman	Ahmet Ertuğrul
Kars	Mustafa Aras
Kastamonu	M.Salih Karasalihoğlu
Kayseri	Sadık Atilla
Kırıkkale	Ziya Kavlak
Kırklareli	Vecdi Gündoğdu
Kırşehir	Yılmaz Zengin

İli	Adı Soyadı
Kilis	Abidin Uslu
Kocaeli	Yalçın Kuşkan
Konya	Cumhur Koyuncu
Kütahya	Mehmet Akif Gün
Malatya	Enver Kiraz
Manisa	Cahit Kaplan
Mardin	Mahmut Duyan
Mersin	Faruk Mehmet Akar
Muğla	Mustafa Öztürk
Muş	İsmail Adanur
Nevşehir	Ahmet Gökteş
Niğde	Ünal Baykan
Ordu	Osman Güngör
Osmaniye	Kemal Tabak
Rize	Mehmet Hikmet Aslankaya
Sakarya	Ecevit Keleş
Samsun	Mehmet Atalay
Siirt	Nevaf Bilek
Sinop	Mustafa Acun
Sivas	Ulaş Karasu
Şanlıurfa	Halil Nimetoğlu
Şırnak	Çınar Ökten
Tekirdağ	Recep Palabıyık
Tokat	Duran Kum
Trabzon	Yavuz Karan
Tunceli	Kemal Bozkurt
Uşak	Bülent Horasan
Van	Cemal Şen
Yalova	Özcan Özel
Yozgat	Onur Kaytan
Zonguldak	Halil Furat

İlçe Başkanlarımız

İli	İlçesi	Adı Soyadı
Adana	Aladağ	Hasan Erkan
Adana	Ceyhan	Ilyas Kurt
Adana	Çukurova	Mehmet Çelebi
Adana	Feke	Sebahattin Şahin
Adana	Imamoğlu	Benal Karagöz
Adana	Karaisali	Sabahattin Karabudak
Adana	Karataş	Boğaçhan Ünal
Adana	Kozan	Yusuf Karavelioğlu
Adana	Pozanti	Ersin Kozan
Adana	Saimbeyli	Ismail Doğantimur
Adana	Sarıçam	Musa Gökdemir
Adana	Seyhan	Reşit Karakuş
Adana	Tufanbeyli	Cemal Güncan
Adana	Yumurtalık	Muhittin Eryiğit
Adana	Yüreğir	Turgut Üstün
Adiyaman	Besni	Aydın Doğan
Adiyaman	Çelikhan	Kamber Sucu
Adiyaman	Gerger	Mahmut Özdemir
Adiyaman	Gölbaşı	Ramazan Vuruşkan
Adiyaman	Kahta	Abdullah Erdem
Adiyaman	Merkez	Hanifi Çavuş
Adiyaman	Samsat	Abdulvahap Kuştepe
Adiyaman	Sincik	Mustafa Şahin
Adiyaman	Tut	Mücdat Sarikuş
Afyonkarahisar	Başmakçı	Tuncay Özcan
Afyonkarahisar	Bayat	Mehmet Ali Bayrak
Afyonkarahisar	Bolvadin	Ömer Çengel
Afyonkarahisar	Çay	Feyzullah Gümüş
Afyonkarahisar	Çobanlar	Özgür Böcek
Afyonkarahisar	Dazkiri	Önder Şenyurt
Afyonkarahisar	Dinar	Mevlüt Er
Afyonkarahisar	Emirdağ	Recep Özer
Afyonkarahisar	Evciler	Gürsel Keskin
Afyonkarahisar	Hocalar	Mahmut Yalin
Afyonkarahisar	Ihsaniye	Halil Ceylan
Afyonkarahisar	Iscehisar	Ali Rıza Şen
Afyonkarahisar	Kizilören	Ahmet Duru
Afyonkarahisar	Merkez	Aydoğan Güleç
Afyonkarahisar	Sandikli	Uğur Karaçelik
Afyonkarahisar	Sinanpaşa	Necmi Kurt
Afyonkarahisar	Sultandağı	Mustafa Başol
Afyonkarahisar	Şuhut	Ibrahim Türker
Ağrı	Diadin	Serhat Özdemir
Ağrı	Doğubeyazıt	Hüseyin Kotan
Ağrı	Eleşkirt	Seyithan Polat
Ağrı	Hamur	Halis Mağlay
Ağrı	Merkez	M.Şerif Tosun
Ağrı	Patnos	İbniyami Cangir
Ağrı	Taşlıçay	Mehmet Kalaycı

İli	İlçesi	Adı Soyadı
Ağrı	Tutak	Mustafa Öztürk
Aksaray	Ağaçören	Duran Erdem
Aksaray	Eskil	Özkan Kesmez
Aksaray	Gülağaç	Ahmet Kimik
Aksaray	Güzelyurt	Yüksel Bazük
Aksaray	Merkez	Gülhan Tosun
Aksaray	Ortaköy	Ali Ataseven
Aksaray	Sarıyahşi	Hüsamettin Demirel
Amasya	Göynücek	Celal Misir
Amasya	Gümüşhaciköy	Sefa Kizir
Amasya	Hamamözü	Zeynel Suiçmez
Amasya	Merkez	Reşat Karagöz
Amasya	Merzifon	Alp Kargi
Amasya	Suluova	Vedat Güdek
Amasya	Taşova	Ömer Özalp
Ankara	Akyurt	Ergül Er
Ankara	Altındağ	Ozan Vural
Ankara	Ayaş	Hamdi Karakayali
Ankara	Bala	Cengiz Ünlü
Ankara	Beypazari	Ali Uysal
Ankara	Çamlidere	Hilmi Mandal
Ankara	Çankaya	Mehmet Perçin
Ankara	Çubuk	Vural Çokcan
Ankara	Elmadağ	Ömer Ağa Kurt
Ankara	Etimesgut	Mehmet Yula
Ankara	Evren	Hilmi Demirci
Ankara	Gölbaşı	Ercan Şimşek
Ankara	Güdül	Uğur Öngay
Ankara	Haymana	Fazlı Çınar
Ankara	Kalecik	Hamza Alper Gümüş
Ankara	Kazan	Hacı Mahmut Ayhan
Ankara	Keçiören	Mehmet Küçüktepe
Ankara	Kızılcahamam	Oğuz Akcan
Ankara	Mamak	Selahattin Emre
Ankara	Nallihan	Alpay Eser
Ankara	Polatlı	Ömer Lütfü Türker
Ankara	Pursaklar	Mehmet Aydın
Ankara	Sincan	Ömer Yılmaz
Ankara	Şereflikoçhisar	Mahmut Celal Ünsal
Ankara	Yenimahalle	Şerafettin Terzi
Antalya	Akseki	Mehmet Yener
Antalya	Aksu	Hasan Bozkurt
Antalya	Alanya	Şevki Türктаş
Antalya	Demre	Zühra Doğan
Antalya	Döşemealti	Haluk Yalçın
Antalya	Elmalı	Şakir Aydın
Antalya	Finike	Reşat Eker
Antalya	Gazipaşa	Mehmet Vural Görgülü
Antalya	Gündoğmuş	Şükrü Yüksel
Antalya	Ibradi	Nurettin Baylı
Antalya	Kaş	Süleyman Özer
Antalya	Kemer	Umut Güneş
Antalya	Kepez	Halil Bahar

İli	İlçesi	Adı Soyadı
Antalya	Konyaalti	Şefik Dirgen
Antalya	Korkuteli	Osman Zeki Özlü
Antalya	Kumluca	Arif Kocacik
Antalya	Manavgat	Ahmet Öztürk
Antalya	Muratpaşa	Ercan Erkan
Antalya	Serik	Bekir Kuş
Ardahan	Çıldır	Nevzat Şirin
Ardahan	Damal	Yüksel Akkoyun
Ardahan	Göle	Metin Kasimoğlu
Ardahan	Hanak	Katip Ayık
Ardahan	Merkez	Nehir Ziya Alpaslan
Ardahan	Posof	Yusuf Aslan Demirci
Artvin	Ardanuç	Mesut Hüseyin Aksakal
Artvin	Arhavi	Musa Ulutaş
Artvin	Borçka	Arif Solmaz
Artvin	Hopa	Fehmi Ustabas
Artvin	Merkez	Cüneyt Öztürk
Artvin	Murgul	Levent Turan
Artvin	Şavşat	Orhan Aksakal
Artvin	Yusufeli	Zafer Atalay
Aydin	Bozdoğan	Hikmet Saatçi
Aydin	Buharkent	Kudret Uysal
Aydin	Çine	Tayfun Şahin
Aydin	Didim	Şavgu Aydın
Aydin	Germencik	Recai Yılmaz
Aydin	Incirliova	Deniz Gül
Aydin	Karacasu	Cengiz Çumrali
Aydin	Karpuzlu	Kerim Yüksel
Aydin	Koçarli	Mehmet Değirmenci
Aydin	Köşk	Saim Ağırdağ
Aydin	Kuşadası	Mehmet Gürbilek
Aydin	Kuyucak	Mehmet Aygen Dumlu
Aydin	Merkez	Bariş Altıntaş
Aydin	Nazilli	Cavit Yenipazarli
Aydin	Söke	Osman Ünsal
Aydin	Sultanhisar	Servet Hayirsever
Aydin	Yenipazar	Mehmet Özkan
Balikesir	Ayvalik	Ibrahim Fatih Ayyürek
Balikesir	Balya	Ahmet Raci Inal
Balikesir	Bandirma	Metin Ok
Balikesir	Bigadiç	Bülent Ulubak
Balikesir	Burhaniye	Faruk Cenal
Balikesir	Dursunbey	Atilla Küçükler
Balikesir	Edremit	Yurt Yıldırım
Balikesir	Erdek	Hüseyin Sari
Balikesir	Gömeç	Saim Özyavaş
Balikesir	Gönen	Bülent Birgül
Balikesir	Havran	Mustafa Sitki Yüksel
Balikesir	Ivrindi	Selim Yüksel
Balikesir	Kepsut	Erol Arda
Balikesir	Manyas	Isfendiyar Ilker
Balikesir	Marmara	Semra Kiran
Balikesir	Merkez	Yaşar Evci

İli	İlçesi	Adı Soyadı
Balikesir	Savaştepe	Ali Kar
Balikesir	Sindirgi	Ekrem Metin
Balikesir	Susurluk	Adil Semizer
Bartın	Amasra	Bora Ömer Işikal
Bartın	Kurucaşile	Ali Haydar Yavuzdemir
Bartın	Merkez	Mehmet Arslan
Bartın	Ulus	Alaattin Ekmekçi
Batman	Beşiri	Mehmet Kirmizitaş
Batman	Gercüş	Mehmet Şerif Öner
Batman	Hasankeyf	Orhan Bekiroğlu
Batman	Kozluk	Ahmet Durmaz
Batman	Merkez	Çetin Kizilbulut
Batman	Sason	Bedri Atalay
Bayburt	Aydintepe	Mahmut Kemal Eraslan
Bayburt	Demirözü	Yaşar Limoncu
Bayburt	Merkez	Kadir Topaloğlu
Bilecik	Bozüyük	Metin Torun
Bilecik	Gölpazari	Abdullah Hünker
Bilecik	Inhisar	Ismail Ayan
Bilecik	Merkez	Muhiddin Demirci
Bilecik	Osmaneli	Faik Üstün
Bilecik	Pazaryeri	Ömer Berk
Bilecik	Söğüt	Mehmet Yapraklı
Bilecik	Yenipazar	Mustafa Sayan
Bingöl	Adaklı	Turan Gökeri
Bingöl	Genç	Ali Altınbaş
Bingöl	Karlıova	Siddik Bingöl
Bingöl	Kiği	Fikret Durman
Bingöl	Merkez	Mehmet Evran
Bingöl	Solhan	Ertan Turgut
Bingöl	Yayladere	Fikret Aydın
Bingöl	Yedisu	Ekrem Acer
Bitlis	Adilcevaz	Şerif Sayan
Bitlis	Ahlat	Sinan Şarkbülbulü
Bitlis	Güroymak	Mehmet Yaşar
Bitlis	Hizan	Şeref Aktaş
Bitlis	Merkez	Lezgin Ayaz
Bitlis	Mutki	Sait Akin
Bitlis	Tatvan	Necati Sari
Bolu	Dörtdivan	Ilyas Özalp
Bolu	Gerede	Yusuf Renkli
Bolu	Göynük	Necdet Yildiran
Bolu	Kibriscik	Ibrahim Aytar
Bolu	Mengen	Önder Özgür Özalp
Bolu	Merkez	Faruk Iyigün
Bolu	Mudurnu	Yüksel Suiçmez
Bolu	Seben	Ali Murat Çetinkaya
Bolu	Yeniçağa	Hakan Karamanoğlu
Burdur	Ağlasun	Şeref Yeşil
Burdur	Altinyayla	Özcan Karakaya
Burdur	Bucak	Atila Dilek
Burdur	Çavdır	Osman Erçiftçi
Burdur	Çeltikçi	Ramazan Aydın

İli	İlçesi	Adı Soyadı
Burdur	Göhlisar	İsa Kayacan
Burdur	Karamanli	Ali Özçoban
Burdur	Kemer	İlhami Değerli
Burdur	Merkez	Bariş Ayten
Burdur	Tefenni	Hamdi Gürler Eratalay
Burdur	Yeşilova	Okan Kurd
Bursa	Büyükorhan	Ahmet Kamaç
Bursa	Gemlik	Mehmet Sertaslan
Bursa	Gürsu	Cavit Kaya
Bursa	Harmancik	Hasan Çakmak
Bursa	Inegöl	Turan Neşe
Bursa	Iznic	Ismail Güleç
Bursa	Karacabey	Gönül Avril
Bursa	Keles	Sami Ataş
Bursa	Kestel	Yildiray Atli
Bursa	M.Kemalpaşa	Gürkan Esen
Bursa	Mudanya	Rüştü Cozlan
Bursa	Nilüfer	Özgür Şahin
Bursa	Orhaneli	Yusuf Tosun
Bursa	Orhangazi	Osman Uçar
Bursa	Osmangazi	Ismet Karaca
Bursa	Yenişehir	Hüsnü Tokan
Bursa	Yildirim	Güner Aklan
Çanakkale	Ayvacic	Hüseyin Çelik
Çanakkale	Bayramiç	Necdet Varol
Çanakkale	Biga	Ismail İşik
Çanakkale	Bozcaada	Mehmet Yavuz
Çanakkale	Çan	İmalettin Meriç
Çanakkale	Eceabat	Nazmi Kütükçüler
Çanakkale	Ezine	Halil Kaya
Çanakkale	Gelibolu	Nihat Öner
Çanakkale	Gökçeada	Mehmet Güneşhan
Çanakkale	Lapseki	Necdet Turay
Çanakkale	Merkez	Nejat Önder
Çanakkale	Yenice	Mehmet Gerçek
Çankiri	Atkaracalar	Yunis Oral
Çankiri	Bayramören	Metin Kaya
Çankiri	Çerkeş	Yalçın Çal
Çankiri	Eldivan	Zekeriya Aydoğdu
Çankiri	Ilgaz	Ufuk Geyikçi
Çankiri	Kizilirmak	Erdoğan Alantor
Çankiri	Korgun	Örgüt Yok
Çankiri	Kurşunlu	Şaban Büyükpoyraz
Çankiri	Merkez	Hüseyin Özdemir
Çankiri	Orta	Ali Koçak
Çankiri	Şabanözü	Hasan Koyuncu
Çankiri	Yaprakli	
Çorum	Alaca	Ismail Çimen
Çorum	Bayat	Sadik Küççük
Çorum	Boğazkale	Hamza Yatarkalkmaz
Çorum	Dodurga	Mustafa Biçer
Çorum	Iskilip	Ahmet Söbe
Çorum	Kargi	Hakki Bolpaça

İli	İlçesi	Adı Soyadı
Çorum	Laçın	Uğur Türkmen
Çorum	Mecitözü	Ünal Yavuz
Çorum	Merkez	Saim Tokgöl
Çorum	Oğuzlar	Osman Güllü
Çorum	Ortaköy	Engin Demir
Çorum	Osmancık	Sadik Eker
Çorum	Sungurlu	Mustafa Şen
Çorum	Uğurludağ	Yusuf İpek
Denizli	Acipayam	Durmuş Çağlar
Denizli	Akköy	Ömer Öztürk
Denizli	Babadağ	Ismail Danacı
Denizli	Baklan	Ali Beşparmakaya
Denizli	Bekilli	Mehmet Demir
Denizli	Beyağaç	Muharrem Özke
Denizli	Bozkurt	Hasan Tunçbilek
Denizli	Buldan	Hikmet Şenözen
Denizli	Çal	Osman Fikri Bursalioğlu
Denizli	Çameli	Saffet Akyol
Denizli	Çardak	Veli Oral
Denizli	Çivril	Mehmet Ali Şahan
Denizli	Güney	Halil Erbudak
Denizli	Honaz	Bariş Şahin
Denizli	Kale	Mehmet Çelimli
Denizli	Merkez	Ömer Lütfi Yurtseven
Denizli	Sarayköy	Rifat Kapancıoğlu
Denizli	Serinhisar	Hamza Balim
Denizli	Tavas	Süleyman Eser Özgün
Diyarbakir	Bağlar	Halil Efe
Diyarbakir	Bismil	Şafak Turgay
Diyarbakir	Çermik	Mehmet Emin Ekinci
Diyarbakir	Çinar	Mustafa Demirtaş
Diyarbakir	Çüngüş	Mehmet Demiroğlu
Diyarbakir	Dicle	Şükrü Tugay
Diyarbakir	Eğil	Mustafa Aktay
Diyarbakir	Ergani	Mustafa Aslan
Diyarbakir	Hani	Bülent Barç
Diyarbakir	Hazro	Turgut İncel
Diyarbakir	Kayapınar	Derya Erdemoğlu
Diyarbakir	Kocaköy	Mehmet Dülge
Diyarbakir	Kulp	Nihat Aydoğdu
Diyarbakir	Lice	Izzettin Zingil
Diyarbakir	Silvan	Abdullah Manaz
Diyarbakir	Sur	Mehmet Bayın
Diyarbakir	Yenişehir	Veysi Ağhan
Düzce	Akçakoca	Nurol Badanoz
Düzce	Cumayeri	Ali Gümüş
Düzce	Çilimli	Cemil Tinaz
Düzce	Gölyaka	Cemil Şener
Düzce	Gümüşova	Mustafa Bostancı
Düzce	Kaynaşlı	Cemal Çapar
Düzce	Merkez	İlknur Başak Tütüncü
Düzce	Yiğilca	Zeynel Çamli
Edirne	Enez	Özkan Günanç

İli	İlçesi	Adı Soyadı
Edirne	Havsa	Fedai Işık
Edirne	Ipsala	Tevfik Dirik
Edirne	Keşan	Ufuk Kanişkan
Edirne	Lalapaşa	Ayhan Günay
Edirne	Meriç	Özcan Soyupak
Edirne	Merkez	Harika Türkay
Edirne	Süloğlu	Mehmet Ormankiran
Edirne	Uzunköprü	Yakup Atalay
Elazığ	Ağın	Kemal Zeki Aktaş
Elazığ	Alacakaya	
Elazığ	Arıcak	Fatma Yalçinkaya
Elazığ	Baskil	Vahap Özgül
Elazığ	Karakoçan	Mehmet Bildirici
Elazığ	Keban	Seyfettin Bibar
Elazığ	Kovancılar	Tekin Karakoç
Elazığ	Maden	Fethi Torun
Elazığ	Merkez	Mustafa Günaydinoğlu
Elazığ	Palu	Bedri Kiliç
Elazığ	Sivrice	Akif Ağarlı
Erzincan	Çayirli	Zeynel Çelik
Erzincan	İliç	Dursun Kerimayak
Erzincan	Kemah	Alican Binay
Erzincan	Kemaliye	Ali Muharrem Doğan
Erzincan	Merkez	Mesut Sağır
Erzincan	Otlukbeli	Ergül Gülücü
Erzincan	Refahiye	Dursun Subaşı
Erzincan	Tercan	Aytekin Ercan
Erzincan	Üzümlü	Musa Taşkıran
Erzurum	Aşkale	Hüseyin Kayacık
Erzurum	Aziziye	Abdülkadir Çakır
Erzurum	Çat	Cafer Kiliç
Erzurum	Hinis	Haydar Karabey
Erzurum	Horasan	Hüseyin Keleş
Erzurum	Ispir	Şahin Aydın
Erzurum	Karaçoban	Hüsnu Yılan
Erzurum	Karayazi	Yalçın Çabakçorlu
Erzurum	Köprüköy	
Erzurum	Narman	Remzi Külekçi
Erzurum	Oltu	Asim Özcan
Erzurum	Olur	Rıza Alver
Erzurum	Palandöken	Bahattin Orundaş
Erzurum	Pasinler	Özer Pehlivan
Erzurum	Pazaryolu	Ömer Faruk Hatunoğlu
Erzurum	Şenkaya	Hasan Tekin
Erzurum	Tekman	Bayram Çetin
Erzurum	Tortum	Sebahattin Dumlu
Erzurum	Uzundere	
Erzurum	Yakutiye	Alparslan Yılmaz
Eskişehir	Alpu	Ibrahim Aydöre
Eskişehir	Beylikova	Ismail Akkurt
Eskişehir	Çifteler	İdris Karakaş
Eskişehir	Günyüzü	
Eskişehir	Han	Bayram Kazankaya

İli	İlçesi	Adı Soyadı
Eskişehir	Inönü	Necip Taşçı
Eskişehir	Mahmudiye	Aydin Engin
Eskişehir	Mihalgazi	Ali İhsan Sert
Eskişehir	Mihaliççik	Enver Erol
Eskişehir	Odunpazarı	Erdal Çakicier
Eskişehir	Sarıcakaya	Necdet Çekin
Eskişehir	Seyitgazi	Hüseyin Çoban
Eskişehir	Sivrihisar	Hülya Aydın Cesur
Eskişehir	Tepebaşı	Vural Yörük
Gaziantep	Araban	Mustafa Kayacı
Gaziantep	İslahiye	Mustafa Köse
Gaziantep	Karkamış	Mehmet Polat
Gaziantep	Nizip	Abdullah Altınbaş
Gaziantep	Nurdağı	Cahit Çirkin
Gaziantep	Oğuzeli	Süleyman Maş
Gaziantep	Şahinbey	Halil İbrahim Özdemir
Gaziantep	Şehitkamil	Mehmet Atar
Gaziantep	Yavuzeli	Şahabettin Keskin
Giresun	Alucra	
Giresun	Bulancak	Fatma Cevahir Karaibrahim Canik
Giresun	Çamoluk	Abdulkadir Tatar
Giresun	Çanakçı	Sebahattin Kudal
Giresun	Dereli	Osman Bektaş
Giresun	Doğankent	İrfan Tüfekçi
Giresun	Espiye	İbrahim Akgün
Giresun	Eynesil	Ahmet Karadeniz
Giresun	Görele	Fikri Bilge
Giresun	Güce	Bilal Yılmaz
Giresun	Keşap	Metin Öztürk
Giresun	Merkez	Burak Tolga Bektaşoğlu
Giresun	Piraziz	Nezir Kelleci
Giresun	Ş.Karahisar	Oktay Alp
Giresun	Tirebolu	Murat Yıldırım
Giresun	Yağlıdere	Cafer Özdemir
Gümüşhane	Kelkit	Muhammet Turhan
Gümüşhane	Köse	Salih Ertan
Gümüşhane	Kürtün	Musa Çakmak
Gümüşhane	Merkez	Ridvan Eryılmaz
Gümüşhane	Şiran	Nihat Mallı
Gümüşhane	Torul	Kamil Yüksel
Hakkari	Çukurca	Murat Özel
Hakkari	Merkez	Besim Karaçam
Hakkari	Şemdinli	Necmettin Yardımcı
Hakkari	Yüksekova	Telli Orkaç
Hatay	Altınözü	Hamit İsaoğulları
Hatay	Antakya	Mevlüt Yeşildağ
Hatay	Belen	Fevzi Yüksel
Hatay	Dört Yol	Mustafa Kemal İncesu
Hatay	Erzin	Ali Sarar
Hatay	Hassa	Talat Ergüneş
Hatay	İskenderun	Süleyman Uyar
Hatay	Kirikhan	İsmet Buğday
Hatay	Kumlu	Ali Biçer

İli	İlçesi	Adı Soyadı
Hatay	Reyhanlı	Tamer Apiş
Hatay	Samandağ	Ibrahim Aydoğan
Hatay	Yayladağı	Nevzat Gonca
İğdir	Aralık	Cevdet Kiri
İğdir	Karakoyunlu	Asker Öcel
İğdir	Merkez	Gürbüz Akaslan
İğdir	Tuzluca	Yakup Ulutaş
Isparta	Aksu	Cevdet Zeynel
Isparta	Atabey	Mustafa Tüfekli
Isparta	Eğirdir	Fatih Akalin
Isparta	Gelendost	Mehmet Çağan
Isparta	Gönen	Kamil İçöz
Isparta	Keçiborlu	Veli Bilici
Isparta	Merkez	Senayi Demirkul
Isparta	Senirkent	Ali Faik Çoban
Isparta	Sütçüler	Halil Bilgiç
Isparta	Ş.Karaağaç	Izzet Beydoğan
Isparta	Uluborlu	Kemal Tomburlak
Isparta	Y.Şarbademli	Ahmet Adnan Erol
Isparta	Yalvaç	Erkan Ünal
Istanbul	Adalar	Mehmet Dündar Tıraş
Istanbul	Arnavutköy	Nazim Asan
Istanbul	Ataşehir	Hakki Altinkaynak
Istanbul	Avcılar	Bayram Acar
Istanbul	Bağcılar	Ismail Kelbat
Istanbul	Bahçelievler	Rıza Akpolat
Istanbul	Bakırköy	M.Sait Yücel
Istanbul	Başakşehir	Özgür Karabat
Istanbul	Bayrampaşa	Zahit Gürdal
Istanbul	Beşiktaş	Uğur Gedik
Istanbul	Beykoz	Hizir Yılmaz
Istanbul	Beylikdüzü	Ekrem Imamoğlu
Istanbul	Beyoğlu	Inan Güney
Istanbul	Büyükçekmece	Dursun Tazegül
Istanbul	Çatalca	Naci Özcan
Istanbul	Çekmeköy	Murat Çirav
Istanbul	Esenler	Halil Özden
Istanbul	Esenyurt	Kemal Deniz Bozkurt
Istanbul	Eyüp	Ahmet Kartalkanat
Istanbul	Fatih	Uğur Ataş
Istanbul	Gaziosmanpaşa	Ümit Kaplanseren
Istanbul	Güngören	Hüseyin Konuk
Istanbul	Kadıköy	Necati Ekşi
Istanbul	Kağıthane	Gökhan Murat Pektaş
Istanbul	Kartal	Kamer Gök
Istanbul	Küçükçekmece	Kemal Çebi
Istanbul	Maltepe	Süleyman Kipirti
Istanbul	Pendik	Halit Temiz
Istanbul	Sancaktepe	Hakki Sağlam
Istanbul	Sarıyer	Mehmet Deniz
Istanbul	Silivri	Mümin Tuğlu
Istanbul	Sultanbeyli	Muharrem Konuk
Istanbul	Sultangazi	Ali Boztaş

İli	İlçesi	Adı Soyadı
Istanbul	Şile	Aras Arslan
Istanbul	Şişli	Veli Çellik
Istanbul	Tuzla	Ali Ekber Kizilkan
Istanbul	Ümraniye	Nurkal Dedetaş
Istanbul	Üsküdar	Mustafa Çetinkaya
Istanbul	Zeytinburnu	Metin Doğan
Izmir	Aliağa	Özlem Şan Oğuzhan
Izmir	Balçova	Aygül Eryılmaz
Izmir	Bayındır	Hüseyin Tamer Yanık
Izmir	Bayraklı	Levent Ölçer
Izmir	Bergama	İdris Yavuziyılmaz
Izmir	Beydağ	Murat Kirca
Izmir	Bornova	Enver Dünder
Izmir	Buca	Bektaş Gül
Izmir	Çeşme	Halil Saatli
Izmir	Çiğli	Nihat Gültekin
Izmir	Dikili	İsmail Hakkı Şener
Izmir	Foça	Osman Mert
Izmir	Gaziemir	Umut Tekin
Izmir	Güzelbahçe	Ednan Arslan
Izmir	Karabağlar	Polat Manduz
Izmir	Karaburun	Mesut Karaoğlan
Izmir	Karşıyaka	Adnan Alabay
Izmir	Kemalpaşa	Mehmet Ayçil
Izmir	Kinik	Mehmet Çetinkaya
Izmir	Kiraz	Pilot Zeybek
Izmir	Konak	Sinan Karamustafaoğlu
Izmir	Menderes	Muammer Karabacak
Izmir	Menemen	İsmail Akinci
Izmir	Narlıdere	Asker Güneş
Izmir	Ödemiş	Mehmet Eriş
Izmir	Seferihisar	Hüseyin Ercan
Izmir	Selçuk	İbrahim Adigüzel
Izmir	Tire	Mustafa Güngör
Izmir	Torbali	Faruk Akpunar
Izmir	Urla	Yusuf Baratali
Kahramanmaraş	Afşin	Kazim Cinpolat
Kahramanmaraş	Andirin	Yunus Balci
Kahramanmaraş	Çağlayancerit	Yusuf Onaran
Kahramanmaraş	Ekinözü	Hasan Kul
Kahramanmaraş	Elbistan	Naci Göçmen
Kahramanmaraş	Göksun	Hayri Uçkaç
Kahramanmaraş	Merkez	Ejder İşlek
Kahramanmaraş	Nurhak	Şah İsmail Elma
Kahramanmaraş	Pazarcik	Ali Sakalikaba
Kahramanmaraş	Türkoğlu	İsmail Akkaya
Karabük	Eflani	Ahmet Saraç
Karabük	Eskipazar	Veysel Korkmaz
Karabük	Merkez	Serkan Adabaş
Karabük	Ovacik	Rıza Müezzinoğlu
Karabük	Safranbolu	Abdullah Çakir
Karabük	Yenice	Orhan Karakaş
Karaman	Ayrancı	Muharrem Can

İli	İlçesi	Adı Soyadı
Karaman	Başyayla	Mevlüt Çetin
Karaman	Ermenek	Şifa Şahin Yılmaz
Karaman	K.Karabekir	Celal Gürel
Karaman	Merkez	Mustafa Cem Kağnıcı
Karaman	Sariveliler	Mustafa Karaaslan
Kars	Akyaka	Ihsan Tazegül
Kars	Arpaçay	Kerem Ekinci
Kars	Digor	Rifat Çelikkaleli
Kars	Kağızman	Metin Yıldız
Kars	Merkez	Yusuf Kanbay
Kars	Sarikamiş	Burhan Yıldız
Kars	Selim	Ismet Koç
Kars	Susuz	Erdal Yaşar Yeğin
Kastamonu	Abana	Feridun Utgün
Kastamonu	Ağlı	Hasan Hüseyin Çimen
Kastamonu	Araç	Ali Gökçe
Kastamonu	Azdavay	Kemal Kiliç
Kastamonu	Bozkurt	Mahmut Mehmet Çelik
Kastamonu	Cide	Zeki Emül
Kastamonu	Çatalzeytin	Sami Ercan
Kastamonu	Daday	Kadir Er
Kastamonu	Devrekani	Mustafa Müteveli
Kastamonu	Doğanyurt	Mustafa Erol
Kastamonu	Hanönü	Recep Hasgül
Kastamonu	Ihsangazi	Hasan Sağlık
Kastamonu	Inebolu	Mehmet Ali Aydın
Kastamonu	Küre	Nurullah Sezer
Kastamonu	Merkez	Günel Genç
Kastamonu	Pinarbaşı	Kemal Somuncu
Kastamonu	Seydiler	M.Ihsan Bodur
Kastamonu	Şenpazar	Coşkun Yıldız
Kastamonu	Taşköprü	Ahmet Kesim
Kastamonu	Tosya	Ahmet Ahlatci
Kayseri	Akkişla	Ali Baykara
Kayseri	Bünyan	Ibrahim Marzioğlu
Kayseri	Develi	Nahide Sevgi Yalçın
Kayseri	Felahiye	Ali Özbay
Kayseri	Hacilar	Tenzile Borkü
Kayseri	Incesu	Mustafa Devrim Demirtaş
Kayseri	Kocasinan	Abdullah Üçgöl
Kayseri	Melikgazi	Şerafettin Koç
Kayseri	Özvatan	Coşkun Alankaya
Kayseri	Pinarbaşı	Cuma Arik
Kayseri	Sarioğlan	Hazim Durmuşçelebi
Kayseri	Sariz	Sami Turan Eroğlu
Kayseri	Talas	Memduh Bekdemir
Kayseri	Tomarza	Bayram Kiliç
Kayseri	Yahyali	Mustafa Süslü
Kayseri	Yeşilhisar	Salim Kocaoğlu
Kirikkale	Bahşili	
Kirikkale	Balıseyh	Mehmet Lezgi
Kirikkale	Çelebi	Erdoğan Erol
Kirikkale	Delice	Enver Çelgin

İli	İlçesi	Adı Soyadı
Kirikkale	Karakeçili	Metin Albayrak
Kirikkale	Keskin	Mehmet Mamak
Kirikkale	Merkez	Kemal Olcay
Kirikkale	Sulakyurt	Tarik Kaya
Kirikkale	Yahşihan	Ibrahim Hüyüktepe
Kirklareli	Babaeski	Hasan Ali Eren
Kirklareli	Demirköy	Tarik Sayilgan
Kirklareli	Kofcaz	Abdullah Mutluer
Kirklareli	Lüleburgaz	Turabi Kayan
Kirklareli	Merkez	Şahabettin Vardar
Kirklareli	Pehlivan köyü	Hasan Hüseyin Balkan
Kirklareli	Pınarhisar	Volkan Ertan
Kirklareli	Vize	Kenan Çiftçi
Kirşehir	Akçakent	
Kirşehir	Akpınar	Kadir Altıntaş
Kirşehir	Boztepe	Ramazan Aydın
Kirşehir	Çiçekdağı	Yunus Bütün
Kirşehir	Kaman	Coşkun Gökalp
Kirşehir	Merkez	Fevzi Akkus
Kirşehir	Mucur	Mükremin Dağistan
Kilis	Elbeyli	Resul Türkmen
Kilis	Merkez	Talat Kurt
Kilis	Musabeyli	Bilal Özdemir
Kilis	Polateli	Ali Koyuncu
Kocaeli	Başiskele	Sezai Solak
Kocaeli	Çayırova	Rasim Meriç
Kocaeli	Darica	Selman Kösalı
Kocaeli	Derince	Hakan Savaş
Kocaeli	Dilovası	Ismail Kaya
Kocaeli	Gebze	Sedat Tatar
Kocaeli	Gölcük	Ismet İşeri
Kocaeli	Izmit	Selman Yıldırım
Kocaeli	Kandıra	Muzaffer Yağiz
Kocaeli	Karamürsel	Şinasi Yazar
Kocaeli	Kartepe	Bülent Sari
Kocaeli	Körfez	Mehmet Miroğlu
Konya	Ahirli	Mustafa Zöngür
Konya	Akören	Hasan Bakan
Konya	Akşehir	Sefer İpek
Konya	Altinekin	Bayram Orhan
Konya	Beyşehir	Sinan Özdemir
Konya	Bozkır	Ali Gümüş
Konya	Cihanbeyli	Adnan Kart
Konya	Çeltik	Nuri Özen
Konya	Çumra	Erdoğan Eren
Konya	Derbent	Hüseyin Bardakçı
Konya	Derebucak	Abdullah Demirbaş
Konya	Doğanhisar	Zeki Bücük
Konya	Emirgazi	Cuma Bektaş
Konya	Ereğli	Fatih San
Konya	Güneysinir	Mehmet Sürücü
Konya	Hadim	Salih Çelik
Konya	Halkapınar	Bekir Çetiner

İli	İlçesi	Adı Soyadı
Konya	Hüyük	Ali Büyükdoğan
Konya	İlgin	Mustafa Kozan
Konya	Kadinhani	Fehmi Topçu
Konya	Karapınar	Mustafa Yazgan
Konya	Karatay	Mustafa Öztürk
Konya	Kulu	Vahdettin Yücel
Konya	Meram	Remzi Bozal
Konya	Sarayönü	Tahir Yıldız
Konya	Selçuklu	Mustafa Yeniyol
Konya	Seydişehir	Namik Özden
Konya	Taşkent	Hasan Balci
Konya	Tuzlukçu	Fatih Yılmaz
Konya	Yalihüyük	Mehmet Vurmaz
Konya	Yunak	Hüseyin Parlaker
Kütahya	Altıntaş	Fazli Gültekin
Kütahya	Aslanapa	Bayram Tuncel
Kütahya	Çavdarhisar	Halil İbrahim Altınay
Kütahya	Domaniç	Ramazan Öztürk
Kütahya	Dumlupınar	Tayfun Parlak
Kütahya	Emet	İsmail Erdoğan
Kütahya	Gediz	Kahraman Efecan
Kütahya	Hisarcık	Mustafa Türkaslan
Kütahya	Merkez	Cemal Gül
Kütahya	Pazarlar	Alaattin Kandemir
Kütahya	Simav	Kasim Öner
Kütahya	Şaphane	
Kütahya	Tavşanlı	Mehmet Şentürk
Malatya	Akçadağ	Ali Aslan
Malatya	Arapgir	Hüseyin Akşahin
Malatya	Arguvan	Hasan Yücel
Malatya	Battalgazi	Hüseyin Korkmaz
Malatya	Darende	Mehmet Sinan Sunguroğlu
Malatya	Doğanşehir	Mehmet Canpolat
Malatya	Doğanyol	Şahin Öz
Malatya	Hekimhan	Murat Karayazici
Malatya	Kale	Hatice Şimşek
Malatya	Kuluncak	Kemal Yildirim
Malatya	Merkez	Abdulvahap Ayzabar
Malatya	Pütürge	Hasan Türkeri
Malatya	Yazihan	İbrahim Ardiç
Malatya	Yeşilyurt	Sinan Erkan
Manisa	Ahmetli	Hakan Akarsu
Manisa	Akhisar	A.Vehbi Bakirlioğlu
Manisa	Alaşehir	Ethem Kaya
Manisa	Demirci	Ali Karakaya
Manisa	Gölmarmara	Hasan Ödemiş
Manisa	Gördes	Şefik Uyar
Manisa	Kirkağaç	Özcan Kaçar
Manisa	Köprübaşı	Ali Akin
Manisa	Kula	Halit Eryılmaz
Manisa	Merkez	Engin Uzun
Manisa	Salihli	Mazlum Nurlu
Manisa	Sarıgöl	Yusuf Özkan

İli	İlçesi	Adı Soyadı
Manisa	Saruhanlı	Muharrem Ekici
Manisa	Selendi	Mehmet Cimik
Manisa	Soma	Murat Bayramoğlu
Manisa	Turgutlu	Vahit Doğrucu
Mardin	Dargeçit	Abdullah Kiliç
Mardin	Derik	Mehmet Çaplık
Mardin	Kızıltepe	Eyüp Kalkan
Mardin	Mazıdağı	Lokman Anğay
Mardin	Merkez	Hidir Inal
Mardin	Midyat	Zeyni Mete
Mardin	Nusaybin	Sekfan Kartal
Mardin	Ömerli	Mustafa Altundağ
Mardin	Savur	Seyfeddin Hamidi
Mardin	Yeşilli	Eşref Çokan
Mersin	Akdeniz	Ünal Uyar
Mersin	Anamur	Nevin Özel
Mersin	Aydincik	Uğur Ateş
Mersin	Bozyazı	Nevzat Turgay
Mersin	Çamliyayla	Ali Şen
Mersin	Erdemli	Hidayet Oğuz
Mersin	Gülnar	Yüksel Zil
Mersin	Mezitli	Ulaş Yılmaz
Mersin	Mut	Mehmet Saydam
Mersin	Silifke	Çağatay Akyürek
Mersin	Tarsus	Mehmet Özel
Mersin	Toroslar	Mustafa Erkoç
Mersin	Yenişehir	Rıza Turan
Muğla	Bodrum	Okan Özsu
Muğla	Dalaman	I.Erol Ertunç
Muğla	Datça	Timur Kabaklarlı
Muğla	Fethiye	Emrah Doğu
Muğla	Kavaklıdere	Mehmet Gülhan
Muğla	Köyceğiz	Nazmi Ünoğlu
Muğla	Marmaris	Mehmet Oktay
Muğla	Merkez	Bahattin Gümüş
Muğla	Milas	Suat Özcan
Muğla	Ortaca	Mehmet Sertkaya
Muğla	Ula	Hasan Yaman
Muğla	Yatağan	Kamil Genek
Muş	Bulanık	Şemsettin Onuler
Muş	Hasköy	
Muş	Korkut	Maşallah Yamen
Muş	Malazgirt	Mehmet Tan
Muş	Merkez	Cihan Eker
Muş	Varto	Orhan Demir
Nevşehir	Acıgöl	Erdal Sezer
Nevşehir	Avanos	Celal Alper İbiş
Nevşehir	Derinkuyu	Zeki Şener Taşkesen
Nevşehir	Gülşehir	İmdat Kayaharman
Nevşehir	Hacıbektaş	Bayram Ayvazoğlu
Nevşehir	Kozaklı	Ahmet Kaya
Nevşehir	Merkez	Mehmet Özcan
Nevşehir	Ürgüp	Rafi Altaş

İli	İlçesi	Adı Soyadı
Niğde	Altunhisar	Hikmet Dilcan
Niğde	Bor	Haci Mustafa Çopur
Niğde	Çamardı	Ismail Ongun
Niğde	Çiftlik	Suat Tosun
Niğde	Merkez	Abdullah Türkmen
Niğde	Ulukışla	Ibrahim Soner Bilen
Ordu	Akkuş	Necdet Güngör
Ordu	Aybastı	Okan Aydın
Ordu	Çamaş	Nahit Çelik
Ordu	Çatalpınar	Fikri Bulu
Ordu	Çaybaşı	Ibrahim Yeşilyurt
Ordu	Fatsa	Doğan Çelebi
Ordu	Gölköy	Kerim Köroğlu
Ordu	Gülyali	Şahin Kalafat
Ordu	Gürgentepe	Namik Aydın
Ordu	Ikizce	Hüseyin Tiryaki
Ordu	Kabadüz	Nihat Çekiç
Ordu	Kabataş	Recep Çelik
Ordu	Korgan	Mustafa Sevinç
Ordu	Kumru	Çetin Kumru
Ordu	Merkez	Ahmet Angin
Ordu	Mesudiye	Arslan Sarigül
Ordu	Perşembe	Tuncer Dedeoğlu
Ordu	Ulubey	Ergin Kisa
Ordu	Ünye	Ibrahim Bodancı
Osmaniye	Bahçe	Hülya Sağlam
Osmaniye	Düziçi	Durdu Göl
Osmaniye	Hasanbeyli	Fatih Gökçe
Osmaniye	Kadirli	Irfan Arioğlu
Osmaniye	Merkez	Ali Temuroğlu
Osmaniye	Sumbas	Gazi Güveloğlu
Osmaniye	Toprakkale	Bilal Şeker
Rize	Ardeşen	Osman Yeniay
Rize	Çamlıhemşin	Yaşar Çalik
Rize	Çayeli	Osman Çakir
Rize	Derepazarı	Halim Yurtvermez
Rize	Findikli	Mehmet Oktay Büyüklü
Rize	Güneysu	Mustafa Kanbur
Rize	Hemşin	Başar Cumbur
Rize	Ikizdere	Ibrahim Tavukçu
Rize	İyidere	Mustafa Karafazlı
Rize	Kalkandere	Yener Güner
Rize	Merkez	Recep Durmuş
Rize	Pazar	Hasan Banko
Sakarya	Adapazarı	Nazmi Yıldırım
Sakarya	Akyazı	Muzaffer Başer
Sakarya	Arifiye	Kemal Öрге
Sakarya	Erenler	Mustafa Çinal
Sakarya	Ferizli	Kemal İlter
Sakarya	Geyve	Atila Zeytinoğlu
Sakarya	Hendek	Metin Öztürk
Sakarya	Karapürçek	Ekrem Eren
Sakarya	Karasu	Nurhan Aydın

İli	İlçesi	Adı Soyadı
Sakarya	Kaynarca	Sezai Şeker
Sakarya	Kocaali	Murat Altuntaş
Sakarya	Pamukova	Ece Söyler
Sakarya	Sapanca	Turhan Fortaci
Sakarya	Serdivan	Haluk Akbaş
Sakarya	Söğütlü	Irfan Karakuzu
Sakarya	Taraklı	Sabahattin Dönmez
Samsun	Alaçam	Rasim Şahin
Samsun	Asarcık	Bülent Baskın
Samsun	Atakum	Ali Ekber Bolat
Samsun	Ayvacık	Halil İbrahim Bilal
Samsun	Bafra	Nihat Oktay
Samsun	Canik	Mehmet Çelik
Samsun	Çarşamba	Sinan Yaşar
Samsun	Havza	Hasan Topbulut
Samsun	İlkadim	Erkan Akyüz
Samsun	Kavak	Mehmet Bahri Tekeli
Samsun	Ladik	Necati Akpınar
Samsun	Ondokuzmayıs	Yakup Konuş
Samsun	Salıpazarı	Mustafa Aydoğdu
Samsun	Tekkeköy	Feyzullah Çikiş
Samsun	Terme	Salih Bora Mutlu
Samsun	Vezirköprü	Muzaffer Seçgin
Samsun	Yakakent	Selami Yaman
Siirt	Aydinlar	Örgüt Yok
Siirt	Baykan	Ilyas Arpacık
Siirt	Eruh	Hüseyin Balki
Siirt	Kurtalan	Orhan Karataş
Siirt	Merkez	Celaletin Akinay
Siirt	Pervari	Bedri Çakan
Siirt	Şirvan	Selahattin Ödümlü
Sinop	Ayancık	Naci Demiray
Sinop	Boyabat	Mustafa Türk
Sinop	Dikmen	Seyit Terzi
Sinop	Durağan	Hulusi Seçkin
Sinop	Erfelek	Orhan Mehmet Özcan
Sinop	Gerze	Emine İknur Kara
Sinop	Merkez	Barış Karadeniz
Sinop	Saraydüzü	Murat Dilik
Sinop	Türkeli	Tugay Dinçel
Sivas	Akincılar	Hüseyin Çiçek
Sivas	Altinyayla	Necmettin Akbulut
Sivas	Divriği	Hüsamettin Kirkayak
Sivas	Doğanşar	Bahattin Önal
Sivas	Gemerek	Ömür Soytürk
Sivas	Gölova	Arif Çelik
Sivas	Gürün	Ilyas Eşiyok
Sivas	Hafik	Toprak Yalçın
Sivas	İmranlı	Mustafa Kemal Gürler Demirtaş
Sivas	Kangal	Tayfun Yıldırım
Sivas	Koyulhisar	Salih Çelik
Sivas	Merkez	Adil Keser
Sivas	Suşehri	Hüseyin Çorlu

İli	İlçesi	Adı Soyadı
Sivas	Şarkışla	Serdar Selim Özdemir
Sivas	Ulaş	Abidin Çildir
Sivas	Yildizeli	Ali Dursun Işık
Sivas	Zara	Orhan Korkmaz
Şanlıurfa	Akçakale	Hasan Kaydi
Şanlıurfa	Birecik	Sakip Yaşar
Şanlıurfa	Bozova	Abdülkadir Satıcı
Şanlıurfa	Ceylanpınar	Mehmet Yamaç
Şanlıurfa	Halfeti	Ibrahim Çoban
Şanlıurfa	Harran	Yasin Ingin
Şanlıurfa	Hilvan	Serdar Özçelik
Şanlıurfa	Merkez	Adnan Öncel
Şanlıurfa	Siverek	Ibrahim Halil Yariş
Şanlıurfa	Suruç	Şahin Yılmaz
Şanlıurfa	Viranşehir	Remzi Taylan
Şirnak	Beytüşşebap	Zeki Bahadır
Şirnak	Cizre	Kemal Cingü
Şirnak	Güçlükonak	Ahmet Acar
Şirnak	Idil	Mehmet Sadik Demirsoy
Şirnak	Merkez	Seyfettin İlçi
Şirnak	Silopi	Feyzi Ökten
Şirnak	Uludere	Teyfik Altürk
Tekirdağ	Çerkezköy	Metin Dönmez
Tekirdağ	Çorlu	Adnan Kum
Tekirdağ	Hayrabolu	Ahmet Yüce
Tekirdağ	M.Ereğlisi	Hakan Turan
Tekirdağ	Malkara	Ulaş Yurdakul
Tekirdağ	Merkez	Murat Emre Kervancılar
Tekirdağ	Muratlı	Ali Çoban
Tekirdağ	Saray	Ali Osman Yaşar
Tekirdağ	Şarköy	Vahit Aslan
Tokat	Almus	Yılmaz Özer
Tokat	Artova	Duran Bakir
Tokat	Başçiftlik	Davut Şen
Tokat	Erbaa	Savaş Uzun
Tokat	Merkez	Haydar Şen
Tokat	Niksar	Zafer Başar
Tokat	Pazar	Halil Ibrahim Doğan
Tokat	Reşadiye	Hasan Özcan
Tokat	Sulusaray	Cemal Arslan
Tokat	Turhal	Galip Doğan
Tokat	Yeşilyurt	Bektaş Ceylan
Tokat	Zile	Hüseyin Tunç
Trabzon	Akçaabat	Mustafa Natir
Trabzon	Araklı	Mecit Solmaz
Trabzon	Arsin	Kemal Akçay
Trabzon	Beşikdüzü	Cemal Sezgin
Trabzon	Çarşıbaşı	Mustafa Mor
Trabzon	Çaykara	Ali Kemal Karataş
Trabzon	Dernekpazarı	Ibrahim Akbulut
Trabzon	Düzköy	Abidin Çelik
Trabzon	Hayrat	Ahmet Akay
Trabzon	Köprübaşı	Muhammet Sancak

İli	İlçesi	Adı Soyadı
Trabzon	Maçka	Musa Turan
Trabzon	Merkez	Ahmet Kaya
Trabzon	Of	Emel Saral
Trabzon	Sürmene	Gültekin Hakkı Çehreli
Trabzon	Şalpazari	Ünal Özen
Trabzon	Tonya	Hasan Kalyoncu
Trabzon	Vakfikebir	Mehmet Keskin
Trabzon	Yomra	Hasan Ali Çuvalcı
Tunceli	Çemişgezek	Veli Öncü
Tunceli	Hozat	Seyfi Geyik
Tunceli	Mazgirt	Hasan Arslan
Tunceli	Merkez	İmam Güçer
Tunceli	Nazimiye	Abdullah Kirmizidağ
Tunceli	Ovacık	Ali Koçuk
Tunceli	Pertek	Dursun Yıldız
Tunceli	Pülümür	Hayri Kesik
Uşak	Banaz	Erdoğan Atasoy
Uşak	Eşme	Ekmel Şahin
Uşak	Karahalli	Adem Uygun
Uşak	Merkez	Filiz Bilen
Uşak	Sivaslı	Hasan Hüseyin Erdem
Uşak	Ulubey	Selim Saka
Van	Bahçesaray	
Van	Başkale	
Van	Çaldıran	Sulhaddin Aladağ
Van	Çatak	Ali Kemal Aras
Van	Edremit	
Van	Erciş	Cafer Uslubaş
Van	Gevaş	Şerafettin Öztürk
Van	Gürpınar	Seyfettin Kural
Van	Merkez	Abdi Erörs
Van	Muradiye	Nurettin Beyaz
Van	Özalp	Burhan Sağlam
Van	Saray	Yüksel Öztürk
Yalova	Altınova	Yener Yiğit
Yalova	Armutlu	Abdullah Gencer
Yalova	Çınarcık	Mustafa Deveci
Yalova	Çiftlikköy	Cüneyt Çalışkan
Yalova	Merkez	Burçin Tangürek
Yalova	Termal	Emine Çidem Gevinç
Yozgat	Akdağmadeni	Kemal Önder Turan
Yozgat	Aydincik	Çetin Çetin
Yozgat	Boğazlıyan	Mustafa Kemal Karaman
Yozgat	Çandır	Bülent Orhan
Yozgat	Çayıralan	Mutullah Üstün
Yozgat	Çekerek	Adil Akyol
Yozgat	Kadişehri	Adnan Eser
Yozgat	Merkez	Bayram Aslaner
Yozgat	Saraykent	Tekin Taşdemir
Yozgat	Sarıkaya	Hüseyin Dışsoy
Yozgat	Sorgun	Veli Çelik
Yozgat	Şefahtli	Abdullah Ceyhan
Yozgat	Yenifakili	Cem Yücel

İli	İlçesi	Adı Soyadı
Yozgat	Yerköy	Sancak Yılmaz
Zonguldak	Alaplı	Nuri Tekin
Zonguldak	Çaycuma	Umut Başoğlu
Zonguldak	Devrek	Şeref Aydınli
Zonguldak	Gökçebey	Halit Kandemir
Zonguldak	Kdz.Ereğli	Hayrettin Kartal
Zonguldak	Merkez	Tarik Coşkun

Belediye Başkanları

İl	İlçe-Belde	Unvanı	Adı Soyadı
Adana	Ceyhan Doruk	Belde Belediye Bşk.	Yaşar Şenal
Adana	Ceyhan Hamdilli	Belde Belediye Bşk.	Sıtkı Övet
Adana	Ceyhan Mercimek	Belde Belediye Bşk.	Cumali Çavuş
Adana	Ceyhan Sağıkaya	Belde Belediye Bşk.	Hasan Sigran
Adana	Çukurova	İlçe Belediye Bşk.	Yıldıray Arıkan
Adıyaman	Besni Çakırhöyük	Belde Belediye Bşk.	Hasan Özdemir
Adıyaman	Besni Kesmetepe	Belde Belediye Bşk.	Vakkas Uçar
Adıyaman	Besni	İlçe Belediye Bşk.	Fahri Serter
Adıyaman	Gölbaşı Belören	Belde Belediye Bşk.	Ali Çiçek
Adıyaman	Gölbaşı Harmanlı	Belde Belediye Bşk.	Ahmet Değirmenci
Adıyaman	Merkez Kömür	Belde Belediye Bşk.	Fethi Yuka
Adıyaman	Merkez Yaylakonak	Belde Belediye Bşk.	Hasan Karakaya
Afyonkarahisar	Başmakçı	İlçe Belediye Bşk.	Halil Özcan
Afyonkarahisar	Bolvadin Özburun	Belde Belediye Bşk.	Hasan Poyracı
Afyonkarahisar	Çay Koçbeyli	Belde Belediye Bşk.	Resul Yıldızhan
Afyonkarahisar	Dinar Kadılar	Belde Belediye Bşk.	Kasım Özkan
Afyonkarahisar	Emirdağ Adayazı	Belde Belediye Bşk.	Cemal Güçlü
Afyonkarahisar	İscehisar Alanyurt	Belde Belediye Bşk.	Ali Arslan
Afyonkarahisar	Sandıklı Akharım	Belde Belediye Bşk.	Nurettin Özdemir
Afyonkarahisar	Sinanpaşa Düzağaç	Belde Belediye Bşk.	Osman Kavas
Afyonkarahisar	Sinanpaşa Kırka	Belde Belediye Bşk.	Zekeriya Uygan
Afyonkarahisar	Sinanpaşa Nuh	Belde Belediye Bşk.	Tuncay Aslan
Afyonkarahisar	Sultandağı Karapınar	Belde Belediye Bşk.	İbrahim Kobuk
Afyonkarahisar	Sultandağı	İlçe Belediye Bşk.	Osman Acar
Afyonkarahisar	Sultandağı Yeşilçiftlik	Belde Belediye Bşk.	Zekeriya Ölmez
Afyonkarahisar	Şuhut Atlıhisar	Belde Belediye Bşk.	Ömer Kurt
Aksaray	Merkez Sultanhanı	Belde Belediye Bşk.	İsmet Sarı
Aksaray	Merkez Taşpınar	Belde Belediye Bşk.	Cihan Yüksel
Aksaray	Merkez Ulukışla	Belde Belediye Bşk.	H.Emin Altinkaynak
Aksaray	Gülağaç Saratlı	Belde Belediye Bşk.	Nedim Uğuz
Amasya	Merkez Doğantepe	Belde Belediye Bşk.	Bülent Ecevit Küp
Amasya	Merkez Uygur	Belde Belediye Bşk.	Murat Satılmış
Amasya	Merzifon Kayadüzü	Belde Belediye Bşk.	Bahtiyar Çil
Amasya	Taşova Belevi	Belde Belediye Bşk.	Ahmet Alan
Amasya	Taşova Borabay	Belde Belediye Bşk.	Hamza Döner
Ankara	Ayaş	İlçe Belediye Bşk.	Ali Başkaraağaç
Ankara	Bala Afşar	Belde Belediye Bşk.	Müslüm Coşan
Ankara	Beypazarı Karaşar	Belde Belediye Bşk.	Ali Özdamar
Ankara	Çankaya	İlçe Belediye Bşk.	Haki Bülent Tanık
Ankara	Güdül Yeşilöz	Belde Belediye Bşk.	Hasan Çoban
Ankara	Haymana Balçıkhisar	Belde Belediye Bşk.	Hacı Özkan
Ankara	Haymana Bumsuz	Belde Belediye Bşk.	Nevzat Doğan
Ankara	Haymana Yenice	Belde Belediye Bşk.	Celal Çetin
Ankara	Kalecik	İlçe Belediye Bşk.	Nevzat Şahin
Ankara	Nallıhan Sarıyar	Belde Belediye Bşk.	Halil Ünsal
Ankara	Yenimahalle	İlçe Belediye Bşk.	Fethi Yaşar
Antalya		Büyükşehir Bld. Bşk.	Mustafa Akaydın
Antalya	Akseki	İlçe Belediye Bşk.	Mehmet Gölcü
Antalya	Akseki Güçlüköy/Fersin	Belde Belediye Bşk.	Hasan Çobanoğlu

İl	İlçe-Belde	Unvanı	Adı Soyadı
Antalya	Alanya Demirtaş	Belde Belediye Bşk.	Mustafa Aras
Antalya	Alanya Mahmutlar	Belde Belediye Bşk.	Ali Çelik
Antalya	Döşemealtı Bağemağacı	Belde Belediye Bşk.	Bekir Akyol
Antalya	Döşemealtı Dağbeli	Belde Belediye Bşk.	Ali Gökay
Antalya	Elmalı Akçay	Belde Belediye Bşk.	Mehmet Tufan
Antalya	Elmalı Yuva	Belde Belediye Bşk.	Hüseyin Şahin
Antalya	Finike Sahilkent	Belde Belediye Bşk.	Ömer Çırpar
Antalya	Gazipaşa	İlçe Belediye Bşk.	Cem Burak Özgenç
Antalya	Gündoğmuş Köprülü	Belde Belediye Bşk.	Muammer Açıklan
Antalya	Kaş	İlçe Belediye Bşk.	Abdullah Gültekin
Antalya	Kaş Kalkan	Belde Belediye Bşk.	Ömer Saim Karakurt
Antalya	Kemer Çamyuva	Belde Belediye Bşk.	Ahmet Can
Antalya	Kemer Göynük	Belde Belediye Bşk.	Necati Topaloğlu
Antalya	Konyaaltı	İlçe Belediye Bşk.	Muhittin Böcek
Antalya	Korkuteli Bozova	Belde Belediye Bşk.	Gürsel Kalay
Antalya	Korkuteli Büyükköy	Belde Belediye Bşk.	Mustafa Dinçay
Antalya	Korkuteli Çomaklı	Belde Belediye Bşk.	İbrahim Erol
Antalya	Korkuteli Yelten	Belde Belediye Bşk.	Hasan Yağcıoğlu
Antalya	Manavgat	İlçe Belediye Bşk.	Şükrü Sözen
Antalya	Manavgat Kızılot	Belde Belediye Bşk.	Mustafa Keçer
Antalya	Manavgat Oymapınar	Belde Belediye Bşk.	Tevfik Güven
Antalya	Muratpaşa	İlçe Belediye Bşk.	Süleyman Evcilmen
Antalya	Serik Abdurrahmanlar	Belde Belediye Bşk.	Yusuf Gizli
Antalya	Serik Karadayı	Belde Belediye Bşk.	Ali Çırpıcı
Ardahan	Çıldır Aşık Şenlik	Belde Belediye Bşk.	Mehmet Mülazim Karaçay
Ardahan	Çıldır	İlçe Belediye Bşk.	Nurettin Aygün
Ardahan	Damal	İlçe Belediye Bşk.	Gülcemal Fidan
Ardahan	Posof	İlçe Belediye Bşk.	Şükrü Bozyiğit
Artvin		İl Belediye Bşk.	Emin Özgün
Artvin	Ardanuç	İlçe Belediye Bşk.	Yıldırım Demir
Artvin	Hopa Kemalpaşa	Belde Belediye Bşk.	Yalçın Emiralioğlu
Artvin	Hopa	İlçe Belediye Bşk.	Turan Kasımoğlu
Artvin	Murgul	İlçe Belediye Bşk.	Mehmet Yıldırım
Artvin	Şavşat	İlçe Belediye Bşk.	Mehmet Naci Köroğlu
Artvin	Şavşat Meydancık	Belde Belediye Bşk.	Nihat Acar
Artvin	Yusufeli Kılıçkaya	Belde Belediye Bşk.	Erdoğan Gazihan
Aydın		İl Belediye Bşk.	Özlem Çerçioğlu
Aydın	Bozdoğan	İlçe Belediye Bşk.	Salim Tümer Apaydın
Aydın	Çine	İlçe Belediye Bşk.	Enver Salih Dinçer
Aydın	Didim	İlçe Belediye Bşk.	Mümin Kamacı
Aydın	Didim Akbük	Belde Belediye Bşk.	Mehmet Erçin Sandalcı
Aydın	Germencik Hıdırbeyli	Belde Belediye Bşk.	İsmail Kurum
Aydın	Germencik Mursallı	Belde Belediye Bşk.	Hayri Altay
Aydın	Germencik	İlçe Belediye Bşk.	Ahmet Yavaşoğlu
Aydın	İncirliova	İlçe Belediye Bşk.	Fadime Orbay
Aydın	Karacasu	İlçe Belediye Bşk.	Mustafa Büyükyapıcı
Aydın	Karacasu Yenice	Belde Belediye Bşk.	Fuat Meriç
Aydın	Koçarlı	İlçe Belediye Bşk.	Cengiz Şen
Aydın	Koçarlı Yeniköy	Belde Belediye Bşk.	Erdal Arasan
Aydın	Kuşadası Güzelçamlı	Belde Belediye Bşk.	Özkal Yüksel
Aydın	Kuşadası	İlçe Belediye Bşk.	Mehmet Esat Altungün
Aydın	Kuyucak	İlçe Belediye Bşk.	Ali Ulvi Akoğlu

İl	İlçe-Belde	Unvanı	Adı Soyadı
Aydın	Merkez Çeştepe	Belde Belediye Bşk.	Hakkı Gümüş
Aydın	Merkez Tepecik	Belde Belediye Bşk.	Tuncay Olgun
Aydın	Söke Atburgazi	Belde Belediye Bşk.	Ahmet Muslu
Aydın	Söke Sarıkemer	Belde Belediye Bşk.	İbrahim İlhan
Aydın	Söke	İlçe Belediye Bşk.	Necdet Özekmekçi
Aydın	Yenipazar	İlçe Belediye Bşk.	Mehmet Yüsrhan Erden
Balıkesir	Ayvalık	İlçe Belediye Bşk.	Hasan Bülent Türközen
Balıkesir	Ayvalık Altınova	Belde Belediye Bşk.	Asım Sürer
Balıkesir	Ayvalık Küçükköy	Belde Belediye Bşk.	Mesut Ergin
Balıkesir	Balya	İlçe Belediye Bşk.	Dündar Cengiz
Balıkesir	Balya Şifa(İlca)	Belde Belediye Bşk.	Mustafa Tepeli
Balıkesir	Bandırma	İlçe Belediye Bşk.	Sedat Pekel
Balıkesir	Burhaniye	İlçe Belediye Bşk.	Fikret Akova
Balıkesir	Burhaniye Pelitköy	Belde Belediye Bşk.	Hüseyin Kayacık
Balıkesir	Edremit Akçay	Belde Belediye Bşk.	Cahit İnceoğlu
Balıkesir	Edremit Altınoluk	Belde Belediye Bşk.	Hasan Özpolat
Balıkesir	Edremit Zeytinli	Belde Belediye Bşk.	S.Hasan Arslan
Balıkesir	Edremit Güre	Belde Belediye Bşk.	Kamil Saka
Balıkesir	İvrindi Gökçeyazı	Belde Belediye Bşk.	Yakup Yılmaz
Balıkesir	Manyas Salur	Belde Belediye Bşk.	Fethi Kilercioğlu
Balıkesir	Marmara	İlçe Belediye Bşk.	Ali Aksu
Balıkesir	Savaştepe	İlçe Belediye Bşk.	Turgay Yüksel
Balıkesir	Sındırgı	İlçe Belediye Bşk.	Özgür Ertuğrul
Balıkesir	Susurluk	İlçe Belediye Bşk.	Tahsin Bozoğlu
Balıkesir	Susurluk Karapürçek	Belde Belediye Bşk.	Mehmet İlban
Bartın	Amasra	İlçe Belediye Bşk.	Mehmet Emin Timur
Bartın	Ulus	İlçe Belediye Bşk.	Hüseyin Ulus
Bilecik	Gölpazarı	İlçe Belediye Bşk.	Vedat Kazıcı
Bingöl	Yayladere	İlçe Belediye Bşk.	Zeynel Ergin
Bingöl	Yedisu	İlçe Belediye Bşk.	M.Şerif Memioğlu
Bolu	Mudurnu	İlçe Belediye Bşk.	Mehmet İnegöl
Burdur	Bucak Ürkütlü	Belde Belediye Bşk.	İbrahim Keskin
Burdur	Çavdır Bayır	Belde Belediye Bşk.	Mustafa Yücel
Burdur	Karamanlı	İlçe Belediye Bşk.	Mehmet Özger
Burdur	Tefenni Hasanpaşa	Belde Belediye Bşk.	Bayram Yıldız
Burdur	Yeşilova	İlçe Belediye Bşk.	Nuri Özbek
Burdur	Yeşilova Güney	Belde Belediye Bşk.	Cemal Altay
Bursa	İnegöl Kurşunlu	Belde Belediye Bşk.	Erkan Dönmez
Bursa	M.Kemalpaşa Çeltikçi	Belde Belediye Bşk.	İzzet Dede
Bursa	Nilüfer	İlçe Belediye Bşk.	Mustafa Bozbey
Bursa	Orhangazi Çakırlı	Belde Belediye Bşk.	Mehmet Dalyan
Bursa	Orhangazi Yeniköy	Belde Belediye Bşk.	İsmail Akoğlu
Çanakkale		İl Belediye Bşk.	Ülgür Gökhan
Çanakkale	Ayvacık Küçükkuyu	Belde Belediye Bşk.	Cengiz Balkan
Çanakkale	Bayramiç	İlçe Belediye Bşk.	İsmail Sakin Tunçer
Çanakkale	Biga Karabiga	Belde Belediye Bşk.	Muzaffer Karataş
Çanakkale	Ezine	İlçe Belediye Bşk.	Halil Büyükerol
Çanakkale	Gelibolu Bolayır	Belde Belediye Bşk.	Cavit Sezer
Çanakkale	Gelibolu Kavakköy	Belde Belediye Bşk.	Necati Kopça
Çanakkale	Gelibolu	İlçe Belediye Bşk.	Münir Mustafa Özacar
Çanakkale	Lapseki Umurbey	Belde Belediye Bşk.	Ahmet Vedat Özkan
Çanakkale	Merkez İntepe	Belde Belediye Bşk.	Alattin Özkurnaz
Çanakkale	Merkez Kepez	Belde Belediye Bşk.	Ömer Faruk Mutan

İl	İlçe-Belde	Unvanı	Adı Soyadı
Çanakkale	Merkez Kumkale	Belde Belediye Bşk.	Süleyman Erte
Çanakkale	Yenice Pazarköy	Belde Belediye Bşk.	Halil Özkan
Çankırı	Kurşunlu Hacımuslu	Belde Belediye Bşk.	Bayram Karaşahin
Çankırı	Yapraklı İkizören	Belde Belediye Bşk.	Mustafa Efe
Çankırı	Yapraklı Yüklü	Belde Belediye Bşk.	Hidayet Çölgeçen
Çorum	Mecitözü	İlçe Belediye Bşk.	Selçuk Aksoy
Çorum	Ortaköy Aşdavul	Belde Belediye Bşk.	Rıza Uysal
Denizli	Acıpayam Alaattin	Belde Belediye Bşk.	Ramazan Tuzcu
Denizli	Acıpayam Dedebağ	Belde Belediye Bşk.	Reşat Alkaya
Denizli	Acıpayam Yassihöyük	Belde Belediye Bşk.	Halil Özonuk
Denizli	Bekilli Kutlubey	Belde Belediye Bşk.	Yağın Tosun
Denizli	Bekilli	İlçe Belediye Bşk.	Mustafa Başkafa
Denizli	Çal Selcen	Belde Belediye Bşk.	Mehmet Atılsın
Denizli	Çardak Gemiş	Belde Belediye Bşk.	Adem Aybar
Denizli	Çıvrıl Emirhisar	Belde Belediye Bşk.	Levent Koçhan
Denizli	Çıvrıl Gürpınar	Belde Belediye Bşk.	Halil Arıkan
Denizli	Çıvrıl	İlçe Belediye Bşk.	İbrahim Hakkı Aslan
Denizli	Güney	İlçe Belediye Bşk.	Halit Gürbüz
Denizli	Merkez Gözler	Belde Belediye Bşk.	Ali Akkaya
Denizli	Merkez Karahayat	Belde Belediye Bşk.	İbrahim Vural
Denizli	Sarayköy Ahmetli	Belde Belediye Bşk.	Orhan Çırak
Denizli	Sarayköy	İlçe Belediye Bşk.	Orhan Karaköse
Denizli	Serinhisar	İlçe Belediye Bşk.	Hüseyin Gemi
Denizli	Tavas Nikfer (Büyükonak)	Belde Belediye Bşk.	Ali Yarangünü
Denizli	Tavas Garipköy	Belde Belediye Bşk.	Osman Cun
Denizli	Tavas Karahisar	Belde Belediye Bşk.	Erdal Karaca
Denizli	Tavas Ulukent	Belde Belediye Bşk.	Mehmet Neşiray
Düzce	Akçakoca	İlçe Belediye Bşk.	Fikret Albayrak
Düzce	Yığılca	İlçe Belediye Bşk.	Bünyamin Şahin
Edirne		İl Belediye Bşk.	Hamdi Sedefçi
Edirne	Enez	İlçe Belediye Bşk.	Ahmet Çayır
Edirne	Havsa	İlçe Belediye Bşk.	Oğuz Tekin
Edirne	İpsala Hacı	Belde Belediye Bşk.	Cevdet Karagöz
Edirne	İpsala İbriktepe	Belde Belediye Bşk.	Galip Gören
Edirne	İpsala	İlçe Belediye Bşk.	Mehmet Karagöz
Edirne	Keşan Çamlıca	Belde Belediye Bşk.	Halil Büyükyatıkçı
Edirne	Keşan	İlçe Belediye Bşk.	Mehmet Özcan
Edirne	Keşan Yenimuhacı	Belde Belediye Bşk.	Recep Ordu
Edirne	Meriç Küplü	Belde Belediye Bşk.	Raif Taşkın
Edirne	Meriç	İlçe Belediye Bşk.	Erol Dübek
Edirne	Uzunköprü Kırçasalim	Belde Belediye Bşk.	Suat Karakaş
Edirne	Uzunköprü Kurtbey	Belde Belediye Bşk.	Mübeccel Çalışkan
Edirne	Uzunköprü	İlçe Belediye Bşk.	Enis İşbilen
Elazığ	Maden Gezin	Belde Belediye Bşk.	Fethi Aydın
Erzincan	Merkez Geçit	Belde Belediye Bşk.	Düzgün Bilgin
Erzincan	Merkez Ulalar	Belde Belediye Bşk.	Yaşar Kaya
Erzincan	Üzümlü Altınbaşak	Belde Belediye Bşk.	Ercan Bektaş
Erzurum	Şenkaya Paşalı	Belde Belediye Bşk.	Cemal Alkan
Eskişehir		İl Belediye Bşk.	Yılmaz Büyükerşen
Eskişehir	İnönü	İlçe Belediye Bşk.	İsmail Karaköse
Eskişehir	Seyitgazi Doğançayır	Belde Belediye Bşk.	Ali Rıza Koca
Eskişehir	Tepebaşı	İlçe Belediye Bşk.	Ahmet Ataç
Gaziantep	Nizip Uluyatır	Belde Belediye Bşk.	Vedat Ünlü

İl	İlçe-Belde	Unvanı	Adı Soyadı
Gaziantep	Şahinbey Cevizli	Belde Belediye Bşk.	Mustafa Aslan
Giresun		İl Belediye Bşk.	Kerim Aksu
Giresun	Güce	İlçe Belediye Bşk.	Osman Karabatak
Giresun	Tirebolu	İlçe Belediye Bşk.	Burhan Takır
Hatay	Altınözü Karbeyaz (Yiğityolu)	Belde Belediye Bşk.	Halil Özdemir
Hatay	Antakya Çekmece	Belde Belediye Bşk.	Cafer Özenir
Hatay	Antakya Dursunlu	Belde Belediye Bşk.	Selahattin Altınöz
Hatay	Antakya Ekinci	Belde Belediye Bşk.	Seyfettin Yeral
Hatay	Antakya Gümüştöze	Belde Belediye Bşk.	İbrahim Güzel
Hatay	Antakya Güzelburç	Belde Belediye Bşk.	Behçet Şahutoğlu
Hatay	Antakya Harbiye	Belde Belediye Bşk.	Hikmet Karaali
Hatay	Antakya Karaali	Belde Belediye Bşk.	Mehmet Sabahoğlu
Hatay	Antakya Karlısu	Belde Belediye Bşk.	M.Cemil Dokuzoğlu
Hatay	Antakya Kuzeytepe	Belde Belediye Bşk.	Necati Aydın
Hatay	Antakya Maşuklu	Belde Belediye Bşk.	Tacettin Alpaslan
Hatay	Antakya Odabaşı	Belde Belediye Bşk.	Hasan Tümer
Hatay	Antakya Serinyol	Belde Belediye Bşk.	Mehmet Oflazoğlu
Hatay	Antakya Subaşı	Belde Belediye Bşk.	Salahaddin Atahan
Hatay	Antakya Toygarlı	Belde Belediye Bşk.	Salahaddin Kara
Hatay	Antakya Turunçlu	Belde Belediye Bşk.	Ali Zeki Özer
Hatay	Antakya Yeşilpınar	Belde Belediye Bşk.	Malik Kılıç
Hatay	İskenderun	İlçe Belediye Bşk.	Yusuf Hamit Civelek
Hatay	İskenderun Akçalı	Belde Belediye Bşk.	Ali Sabahoğlu
Hatay	İskenderun Arsu	Belde Belediye Bşk.	Fuat Süme
Hatay	İskenderun Gökmeşan	Belde Belediye Bşk.	Necim Bozkurt
Hatay	İskenderun Gözcüler	Belde Belediye Bşk.	Necmettin Güler
Hatay	İskenderun Karaağaç	Belde Belediye Bşk.	Necmettin Acar
Hatay	İskenderun Madenli	Belde Belediye Bşk.	Asaf Güven
Hatay	İskenderun Nardüzü	Belde Belediye Bşk.	Mehmet Yolcu
Hatay	İskenderun Üçgüllük	Belde Belediye Bşk.	Bedi Balta
Hatay	Samandağ Değirmenbaşı	Belde Belediye Bşk.	Hüseyin Yoğun
Hatay	Samandağ Koyunoğlu	Belde Belediye Bşk.	Celal Güzel
Hatay	Samandağ Kuşalanı	Belde Belediye Bşk.	Süleyman Ray
Hatay	Samandağ Mağaracık	Belde Belediye Bşk.	Zaim Sat
Hatay	Samandağ Mızraklı	Belde Belediye Bşk.	Mahmut Yüksek
Hatay	Samandağ Sutaşı	Belde Belediye Bşk.	Ayhan Sağaltıcı
Hatay	Samandağ Tavla	Belde Belediye Bşk.	Necati Rende
Hatay	Samandağ Tomruksuyu	Belde Belediye Bşk.	İbrahim Dinler
Hatay	Samandağ Uzunbağ	Belde Belediye Bşk.	Mehmet Süt
Hatay	Samandağ Yaylıca	Belde Belediye Bşk.	Nadir Aslan
İğdır	Merkez Melekli	Belde Belediye Bşk.	Emine Çankaya
Isparta	Aksu	İlçe Belediye Bşk.	Ali Kaya
Isparta	Aksu Yakaafşar	Belde Belediye Bşk.	Mehmet Korkmaz
Isparta	Eğirdir Gökçehöyük	Belde Belediye Bşk.	Veli Demirbilek
Isparta	Gelendost Bağlılı	Belde Belediye Bşk.	Bayram Albayrak
Isparta	Gelendost Yaka	Belde Belediye Bşk.	İbrahim Perçin
Isparta	Keçiborlu İncesu	Belde Belediye Bşk.	Metin Uysal
Isparta	Keçiborlu	İlçe Belediye Bşk.	Turgut Soykan
Isparta	Yalvaç Bağkonak	Belde Belediye Bşk.	Mevlüt Gürsal
Isparta	Yalvaç Tokmakcık	Belde Belediye Bşk.	Mevlüt Yürekli
Isparta	Yenişarbademli	İlçe Belediye Bşk.	Mustafa Erdem
İstanbul	Adalar	İlçe Belediye Bşk.	Mustafa Farsakoğlu

İl	İlçe-Belde	Unvanı	Adı Soyadı
İstanbul	Ataşehir	İlçe Belediye Bşk.	Battal İlgezdi
İstanbul	Avcılar	İlçe Belediye Bşk.	Mustafa Değirmenci
İstanbul	Bakırköy	İlçe Belediye Bşk.	Hilmi Ateş Ünalerzen
İstanbul	Beşiktaş	İlçe Belediye Bşk.	İsmail Ünal
İstanbul	Büyükdere	İlçe Belediye Bşk.	Hasan Akgün
İstanbul	Çatalca	İlçe Belediye Bşk.	Cem Kara
İstanbul	Kadıköy	İlçe Belediye Bşk.	Selami Öztürk
İstanbul	Kartal	İlçe Belediye Bşk.	Altınok Öz
İstanbul	Maltepe	İlçe Belediye Bşk.	Mustafa Zengin
İstanbul	Sarıyer	İlçe Belediye Bşk.	Şükrü Genç
İstanbul	Silivri	İlçe Belediye Bşk.	Özcan Işıklar
İzmir		Büyükşehir Bld. Bşk.	Aziz Kocaoğlu
İzmir	Aliağa	İlçe Belediye Bşk.	Ömer Turgut Oğuz
İzmir	Balçova	İlçe Belediye Bşk.	Mehmet Ali Çalkaya
İzmir	Bayındır Zeytinova	Belde Belediye Bşk.	Ali Doğu
İzmir	Bayraklı	İlçe Belediye Bşk.	Hasan Karabağ
İzmir	Bergama	İlçe Belediye Bşk.	Mehmet Gönenç
İzmir	Beydağ	İlçe Belediye Bşk.	Süleyman Vasfi Şentürk
İzmir	Bornova	İlçe Belediye Bşk.	Kamil Okyay Sındır
İzmir	Buca	İlçe Belediye Bşk.	Ercan Tati
İzmir	Çeşme	İlçe Belediye Bşk.	Ahmet Faik Tütüncüoğlu
İzmir	Çeşme Alaçatı	Belde Belediye Bşk.	Muhittin Dalgıç
İzmir	Çiğli	İlçe Belediye Bşk.	Metin Solak
İzmir	Dikili	İlçe Belediye Bşk.	Osman Nuri Özgüven
İzmir	Foça	İlçe Belediye Bşk.	Gökhan Demirağ
İzmir	Gaziemir	İlçe Belediye Bşk.	Halil İbrahim Şenol
İzmir	Güzelbahçe	İlçe Belediye Bşk.	Ö.Mustafa İnce
İzmir	Karabağlar	İlçe Belediye Bşk.	Kasım Sıtkı Kürüm
İzmir	Karaburun Mordoğan	Belde Belediye Bşk.	Ahmet Çakır
İzmir	Karaburun	İlçe Belediye Bşk.	Hamza Serdar Yasa
İzmir	Karşıyaka	İlçe Belediye Bşk.	Cevat Durak
İzmir	Kemalpaşa	İlçe Belediye Bşk.	Rıdvan Karakayalı
İzmir	Kınık	İlçe Belediye Bşk.	Süleyman Kaya
İzmir	Kiraz	İlçe Belediye Bşk.	İsmet Korkmaz
İzmir	Konak	İlçe Belediye Bşk.	Hakan Tartan
İzmir	Menderes	İlçe Belediye Bşk.	Ergun Özgün
İzmir	Menemen	İlçe Belediye Bşk.	Tahir Şahin
İzmir	Narlıdere	İlçe Belediye Bşk.	Abdül Batur
İzmir	Ödemiş Birgi	Belde Belediye Bşk.	M.Cumhur Şener
İzmir	Ödemiş Bozdağ	Belde Belediye Bşk.	Mehmet Keskin
İzmir	Ödemiş Konaklı	Belde Belediye Bşk.	Mustafa Kantar
İzmir	Ödemiş Ovakent	Belde Belediye Bşk.	Ali Demirel
İzmir	Ödemiş	İlçe Belediye Bşk.	Bekir Keskin
İzmir	Seferihisar	İlçe Belediye Bşk.	Mustafa Tunçsoyer
İzmir	Selçuk Belevi	Belde Belediye Bşk.	Özcan Işık
İzmir	Selçuk	İlçe Belediye Bşk.	Hüseyin Vefa Ülgür
İzmir	Tire Gökçen	Belde Belediye Bşk.	Mustafa Önem
İzmir	Torbali	İlçe Belediye Bşk.	Ramazan İsmail Uygur
İzmir	Urla	İlçe Belediye Bşk.	Mehmet Selçuk Karaosmanoğlu
Kahramanmaraş	Afşin Altunelma	Belde Belediye Bşk.	Selahattin Akçalı
Kahramanmaraş	Andırın Geben	Belde Belediye Bşk.	Gökhan Avcı
Kahramanmaraş	Çağlayancerit Bozlar	Belde Belediye Bşk.	Ali Tutay

İl	İlçe-Belde	Unvanı	Adı Soyadı
Kahramanmaraş	Elbistan Bakış	Belde Belediye Bşk.	Kamber Yurdakurban
Kahramanmaraş	Nurhak Barış	Belde Belediye Bşk.	Hüseyin Doğan
Kahramanmaraş	Nurhak	İlçe Belediye Bşk.	Ahmet Akkuş
Kahramanmaraş	Pazarcık	İlçe Belediye Bşk.	Kamil Dalkara
Kahramanmaraş	Pazarcık Narlı	Belde Belediye Bşk.	Metin Ergücen
Karaman	ErmeneK Kazancı	Belde Belediye Bşk.	Uğuz Tekin
Kars	Arpaçay	İlçe Belediye Bşk.	Enver Akkaya
Kars	Susuz	İlçe Belediye Bşk.	Ali Yeğın
Kayseri	Akkışla Gömürgen	Belde Belediye Bşk.	Selahattin Baydan
Kayseri	Bünyan Yenisüksün	Belde Belediye Bşk.	Mustafa Navruz
Kayseri	Akkışla	İlçe Belediye Bşk.	Azmi Kazım Sonkur
Kayseri	Felahiye	İlçe Belediye Bşk.	İsmet Gürsel Kısır
Kayseri	Sarıoğlan Karaözü	Belde Belediye Bşk.	Şener Tatar
Kayseri	Sarız	İlçe Belediye Bşk.	Ömer Faruk Eroğlu
Kırklareli		İl Belediye Bşk.	Cavit Çağlayan
Kırkkale	Balışeyh Koçubaba	Belde Belediye Bşk.	İlhami Tuncer
Kırkkale	Delice Büyükaşar	Belde Belediye Bşk.	Mahmut Ayazgün
Kırkkale	Sulakyurt Hamzalı	Belde Belediye Bşk.	Celal Öcal
Kırklareli	Babaeski Alpıllu	Belde Belediye Bşk.	Ahmet Durgun
Kırklareli	Babaeski Büyükmandıra	Belde Belediye Bşk.	Mehmet Şükrü Çölgeçen
Kırklareli	Babaeski	İlçe Belediye Bşk.	Abdullah Hacı
Kırklareli	Demirköy İğneada	Belde Belediye Bşk.	Tahir Işık
Kırklareli	Lüleburgaz	İlçe Belediye Bşk.	Emin Halebak
Kırklareli	Merkez Kavaklı	Belde Belediye Bşk.	İnci Tunç
Kırklareli	Pınarhisar Kaynarca	Belde Belediye Bşk.	Seyit Uçan
Kırklareli	Pınarhisar	İlçe Belediye Bşk.	Mustafa Cingöz
Kırklareli	Vize Kıyıköy	Belde Belediye Bşk.	İsmail Gök
Kırşehir	Akpınar Aşağıhomurlu	Belde Belediye Bşk.	Kütük Karabudak
Kırşehir	Akpınar Köşker	Belde Belediye Bşk.	Özgür Arslan
Kırşehir	Boztepe Karacaören	Belde Belediye Bşk.	Servet Dursun
Kırşehir	Kaman İsaHocalı	Belde Belediye Bşk.	Halil Metin
Kırşehir	Kaman Kargınyenice	Belde Belediye Bşk.	Hızır Bozdoğan
Kırşehir	Kaman Ömerhacılı	Belde Belediye Bşk.	Adnan Yeni
Konya	Bozkır Çağlayan	Belde Belediye Bşk.	Ziya Kara
Konya	Derbent Çiftliközü	Belde Belediye Bşk.	Süleyman Akıncı
Konya	Doğanhisar Deşdiğin	Belde Belediye Bşk.	Bayram Çarman
Konya	Ereğli Zengen	Belde Belediye Bşk.	Metin Karakaya
Konya	Hüyük İmrenler	Belde Belediye Bşk.	Ahmet Refik Şenönder
Konya	Kadınhanı Atlantı	Belde Belediye Bşk.	Şih Hasan Takımcı
Konya	Karapınar Kayalı	Belde Belediye Bşk.	Recep İlhan
Konya	Seydişehir Akcalar	Belde Belediye Bşk.	Fikret Kerpıc
Konya	Seydişehir Bostandere	Belde Belediye Bşk.	Turan Koyuncu
Konya	Seydişehir Taraşçı	Belde Belediye Bşk.	Yasin Şahin
Konya	Tuzlukçu	İlçe Belediye Bşk.	Mustafa Saka
Konya	Yunak Saray	Belde Belediye Bşk.	Ferruh Polat
Kütahya	Altıntaş	İlçe Belediye Bşk.	Sıtkı Yüzüak
Kütahya	Emet Eğriöz	Belde Belediye Bşk.	Mehmet Alkan
Kütahya	Gediz Kayaköy	Belde Belediye Bşk.	Erdoğan Dirican
Kütahya	Simav Yeniköy	Belde Belediye Bşk.	Mehmet Çakır
Malatya	Akçadağ Ören	Belde Belediye Bşk.	Aziz Bakır
Malatya	Arguvan	İlçe Belediye Bşk.	Hüseyin Taştan
Malatya	Doğanşehir	İlçe Belediye Bşk.	İbrahim Karaman
Malatya	Hekimhan	İlçe Belediye Bşk.	Mehmet Sait Özöğlu

İl	İlçe-Belde	Unvanı	Adı Soyadı
Malatya	Hekimhan Güzelyurt	Belde Belediye Bşk.	Aliseydi Millioğulları
Malatya	Hekimhan Hasançelebi	Belde Belediye Bşk.	Mehmet Şerif Yıldırım
Malatya	Merkez Beydağı	Belde Belediye Bşk.	Abuzer Sarıtaş
Malatya	Pötürge	İlçe Belediye Bşk.	Necdet Ayaydın
Malatya	Yazıhan Fethiye	Belde Belediye Bşk.	Habib Yücel
Manisa	Akhisar Beyoba	Belde Belediye Bşk.	Talat Ünlü
Manisa	Akhisar Kayalıoğlu	Belde Belediye Bşk.	Mehmet Gökfiliz
Manisa	Akhisar Medar	Belde Belediye Bşk.	Süleyman Ege
Manisa	Akhisar Zeytinliova	Belde Belediye Bşk.	Mürteza Fidan
Manisa	Gölmarmara	İlçe Belediye Bşk.	Birol Bak
Manisa	Kula Gökçeören	Belde Belediye Bşk.	Hikmet Bacak
Manisa	Merkez Muradiye	Belde Belediye Bşk.	Erdoğan Yavaşlı
Manisa	Merkez Sancaklığdecik	Belde Belediye Bşk.	H.İbrahim Bayır
Manisa	Merkez Üçpınar	Belde Belediye Bşk.	Yasin Halat
Manisa	Merkez Yeniköy	Belde Belediye Bşk.	Halim Akan
Manisa	Salihli	İlçe Belediye Bşk.	Mustafa Uğur Okay
Manisa	Sarıgöl	İlçe Belediye Bşk.	Ömer Karcı
Manisa	Saruhanlı Gümülceli	Belde Belediye Bşk.	Ayhan Adağ
Manisa	Saruhanlı Hacır Rahmanlı	Belde Belediye Bşk.	Ata Hasgüleç
Manisa	Saruhanlı Kumkuyucak	Belde Belediye Bşk.	Veli Yalçın
Manisa	Saruhanlı Nuriye	Belde Belediye Bşk.	Hasan Karapehlivan
Mardin	Ömerli	İlçe Belediye Bşk.	Yılmaz Altındağ
Mardin	Savur	İlçe Belediye Bşk.	Şerif Eşref Ayaz
Mersin		Büyükşehir Bld. Bşk.	Macit Özcan
Mersin	Erdemli Esenpınar	Belde Belediye Bşk.	Şevket Yılmaz
Mersin	Mezitli	İlçe Belediye Bşk.	Uğur Yıldırım
Mersin	Tarsus Atalar	Belde Belediye Bşk.	İsa Yıldız
Mersin	Tarsus Yenice	Belde Belediye Bşk.	Ali Kuru
Mersin	Toroslar Gözne	Belde Belediye Bşk.	Cemal Yaz
Mersin	Yenişehir	İlçe Belediye Bşk.	İbrahim Genç
Muğla		İl Belediye Bşk.	Osman Gürün
Muğla	Bodrum Bitez	Belde Belediye Bşk.	İbrahim Çömez
Muğla	Bodrum Turgutreis	Belde Belediye Bşk.	Mehmet Dinçberk
Muğla	Bodrum Yalıkavak	Belde Belediye Bşk.	Mustafa Saruhan
Muğla	Datça	İlçe Belediye Bşk.	Mustafa Şener Tokcan
Muğla	Fethiye Göcek	Belde Belediye Bşk.	Recep Şatır
Muğla	Fethiye Ölüdeniz	Belde Belediye Bşk.	Keramettin Yılmaz
Muğla	Fethiye Seki	Belde Belediye Bşk.	Veli Yıldız
Muğla	Fethiye Yeşilüzümlü	Belde Belediye Bşk.	Önder Genç
Muğla	Köyceğiz	İlçe Belediye Bşk.	Salih Erbay
Muğla	Marmaris Armutalan	Belde Belediye Bşk.	Muhammet Ünlü
Muğla	Marmaris Bozburun	Belde Belediye Bşk.	Cemil Şener
Muğla	Marmaris	İlçe Belediye Bşk.	Muhammet Ali Acar
Muğla	Marmaris Turunç	Belde Belediye Bşk.	Ali Fuat Fidan
Muğla	Merkez Bayır	Belde Belediye Bşk.	Cumhur Çoban
Muğla	Merkez Kafaca	Belde Belediye Bşk.	Murat Gökalp
Muğla	Merkez Yeşilyurt	Belde Belediye Bşk.	Mehmet Güven
Muğla	Milas Bafa	Belde Belediye Bşk.	Zühra Dönmez
Muğla	Milas Güllük	Belde Belediye Bşk.	Aytunç Kayrakçı
Muğla	Milas	İlçe Belediye Bşk.	Muhammet Tokat
Muğla	Milas Ören	İlçe Belediye Bşk.	Kazım Turan
Muğla	Milas Selimiye	Belde Belediye Bşk.	Mehmet Gül
Muğla	Ortaca Dalyan	Belde Belediye Bşk.	Arif Sarı

İl	İlçe-Belde	Unvanı	Adı Soyadı
Muğla	Ortaca	İlçe Belediye Bşk.	Hasan Karaçelik
Muğla	Ula Akyaka	Belde Belediye Bşk.	Ahmet Çalca
Muğla	Ula Gökova	Belde Belediye Bşk.	Durmuş Ali Sazaklı
Muğla	Yatağan Bencik	Belde Belediye Bşk.	Salih Haney
Muğla	Yatağan Bozüyük	Belde Belediye Bşk.	Yaşar Gencel
Muğla	Yatağan	İlçe Belediye Bşk.	H.Haşmet Işık
Muğla	Yatağan Yeşilbağcılar	Belde Belediye Bşk.	Ertaf Cicili
Nevşehir	Acıgöl İnallı	Belde Belediye Bşk.	Resul Karakoyun
Nevşehir	Hacıbektaş	İlçe Belediye Bşk.	Ali Rıza Selmanpakoğlu
Nevşehir	Hacıbektaş Karaburna	Belde Belediye Bşk.	Selim Deniz
Nevşehir	Kozaklı Kanlıca	Belde Belediye Bşk.	Mehmet Karaca
Niğde	Bor Kızılca	Belde Belediye Bşk.	İbrahim Gülümser
Niğde	Çiftlik Azatlı	Belde Belediye Bşk.	Durmuş Songur
Niğde	Çiftlik Kitreli	Belde Belediye Bşk.	
Niğde	Çiftlik	İlçe Belediye Bşk.	Yusuf Öcal
Niğde	Merkez Aktaş	Belde Belediye Bşk.	Yaşar Çamur
Niğde	Merkez Alay	Belde Belediye Bşk.	Şenol Soylu
Niğde	Ulukışla Darboğaz	Belde Belediye Bşk.	Mustafa Kuzum
Ordu		İl Belediye Bşk.	Seyit Torun
Ordu	Akkuş	İlçe Belediye Bşk.	Ergüder Efil
Ordu	Fatsa Aslancami	Belde Belediye Bşk.	Mustafa Yazıcı
Ordu	Fatsa Bolaman	Belde Belediye Bşk.	Sabri Serdaroğlu
Ordu	Fatsa Ilıca	Belde Belediye Bşk.	Ahmet Altuntaş
Ordu	Fatsa Yalıköy	Belde Belediye Bşk.	Tahsin Karamustafaoğlu
Ordu	Gölköy Alanyurt	Belde Belediye Bşk.	Şükrü Yanık
Ordu	Gülyalı	İlçe Belediye Bşk.	Talip Şen
Ordu	Gürgentepe	İlçe Belediye Bşk.	Halis Baykara
Ordu	Gürgentepe Işıktepe	Belde Belediye Bşk.	Haziran Küçük
Ordu	İkizce Şenbolluk	Belde Belediye Bşk.	Şenol Arslan
Ordu	İkizce Yoğunoluk	Belde Belediye Bşk.	Enver Sekmen
Ordu	Mesudiye Topçam	Belde Belediye Bşk.	Erhan Köleğlu
Ordu	Mesudiye Yeşilce	Belde Belediye Bşk.	İ.Fevzi Ünal
Ordu	Ünye Yeşilkent	Belde Belediye Bşk.	Kemal Maral
Samsun	Atakum	İlçe Belediye Bşk.	Metin Burma
Samsun	Havza Bekdeğın	Belde Belediye Bşk.	Halit Ulusoy
Samsun	Tekkeköy	İlçe Belediye Bşk.	Hayati Tekin
Samsun	Terme Ambartepe	Belde Belediye Bşk.	Alaettin Gök
Samsun	Terme Sakarlı	Belde Belediye Bşk.	Hidayet Erden
Samsun	Yakakent	İlçe Belediye Bşk.	Burhan Bayrakdar
Sinop		İl Belediye Bşk.	Baki Ergül
Sinop	Erfelek	İlçe Belediye Bşk.	Muzaffer Şimşek
Sinop	Gerze	İlçe Belediye Bşk.	Osman Belovacıklı
Sivas	Altınyayla Deliilyas	Belde Belediye Bşk.	Hayati Akbulut
Sivas	Divriği	İlçe Belediye Bşk.	Hakan Gök
Sivas	Gemerek Çepni	Belde Belediye Bşk.	Hurşit İmren
Sivas	Gemerek Sızır	Belde Belediye Bşk.	Zeki Kabasakal
Sivas	Kangal Çetinkaya	Belde Belediye Bşk.	Gazi Şentürk
Sivas	Zara	İlçe Belediye Bşk.	Hüsametdin Gürsoy
Şanlıurfa	Kısa	Belde Belediye Bşk.	Ali Ersöz
Şanlıurfa	Halfeti	İlçe Belediye Bşk.	Mahmut Özdemir
Tekirdağ		İl Belediye Bşk.	Adem Dalgıç
Tekirdağ	Çorlu	İlçe Belediye Bşk.	Ünal Baysan
Tekirdağ	Çorlu Velimeşe	Belde Belediye Bşk.	Rasim Yüksel

İl	İlçe-Belde	Unvanı	Adı Soyadı
Tekirdağ	Çorlu Yenice	Belde Belediye Bşk.	Mızırıp Topaloğlu
Tekirdağ	M.Ereğlisi Sultanköy	Belde Belediye Bşk.	Ersin Çolpan
Tekirdağ	Marmara Ereğlisi	İlçe Belediye Bşk.	İbrahim Uyan
Tekirdağ	Merkez Kumbağ	Belde Belediye Bşk.	Hüseyin Uzunlar
Tekirdağ	Muratlı	İlçe Belediye Bşk.	Nebi Tepe
Tekirdağ	Saray Büyükyoncalı	Belde Belediye Bşk.	Necati Sezer
Tekirdağ	Saray	İlçe Belediye Bşk.	Nazmi Çoban
Tekirdağ	Şarköy	İlçe Belediye Bşk.	Süleyman Altınok
Tokat	Almus Akarçay	Belde Belediye Bşk.	İbrahim Salman
Tokat	Almus Ataköy	Belde Belediye Bşk.	Ali Sarıdoğan
Tokat	Almus Cihet	Belde Belediye Bşk.	Şenel İskender
Tokat	Almus Gölgeli	Belde Belediye Bşk.	Salih Aykurt
Tokat	Almus Görümlü	Belde Belediye Bşk.	Erdoğan Çoban
Tokat	Almus Kınık	Belde Belediye Bşk.	Kemteri Murat Kılıç
Tokat	Erbaa Değirmenli	Belde Belediye Bşk.	Nurattin Celep
Tokat	Merkez Çamlıbel	Belde Belediye Bşk.	Orhan Erdost
Tokat	Merkez Yağmurlu	Belde Belediye Bşk.	Dursun Yılmaz
Tokat	Niksar Kuyucak	Belde Belediye Bşk.	Münir Türkoğlu
Tokat	Reşadiye Çevrecik	Belde Belediye Bşk.	Kadir Özmen
Tokat	Turhal Çaylı	Belde Belediye Bşk.	Sefer Çakin
Tokat	Turhal Ulutepe	Belde Belediye Bşk.	Bekir Atılğan
Tokat	Zile Güzelbeyli	Belde Belediye Bşk.	Cemal Keşen
Tokat	Zile Yalinyazı	Belde Belediye Bşk.	Hamza Aykul
Trabzon	Beşikdüzü	İlçe Belediye Bşk.	Ramis Uzun
Trabzon	Beşikdüzü Türkelli	Belde Belediye Bşk.	Şakir Yeniğün
Trabzon	Maçka	İlçe Belediye Bşk.	Ertuğrul Genç
Trabzon	Merkez Akoluk	Belde Belediye Bşk.	Atilla Çavdar
Trabzon	Tonya İskenderli	Belde Belediye Bşk.	Ahmet Aktaş
Tunceli	Mazgirt Darıkent	Belde Belediye Bşk.	Süreyya Demirdaş
Tunceli	Nazimiye	İlçe Belediye Bşk.	Cafer Kırmızıçiçek
Tunceli	Ovacık	İlçe Belediye Bşk.	Mustafa Sarıgül
Tunceli	Pülümür	İlçe Belediye Bşk.	Mesut Coşkun
Uşak	Banaz Kızılcasöğüt	Belde Belediye Bşk.	Ömer Biçer
Uşak	Banaz	İlçe Belediye Bşk.	Tahsin Erdem
Uşak	Eşme	İlçe Belediye Bşk.	Ahmet Yıldırım
Uşak	Eşme Yeleğen	Belde Belediye Bşk.	Fevzi Kaya
Uşak	Karahallı	İlçe Belediye Bşk.	Nihat Süzek
Uşak	Ulubey Avcı	Belde Belediye Bşk.	Mümin Bayar
Uşak	Ulubey Kışla	Belde Belediye Bşk.	Veli Acar
Uşak	Ulubey	İlçe Belediye Bşk.	Ali Rıza Ada
Uşak	Ulubey Omurca	Belde Belediye Bşk.	Ali Aytekin
Yalova	Altınova Subaşı	Belde Belediye Bşk.	Musa Kuş
Yalova	Çınarcık Kuru	Belde Belediye Bşk.	Kamil Yaman
Yozgat	Boğazlıyan	İlçe Belediye Bşk.	Mustafa Özdal
Yozgat	Boğazlıyan Çalapverdi	Belde Belediye Bşk.	Mehmet Tanırıkulu
Yozgat	Çayıralan	İlçe Belediye Bşk.	Çakmak Çetin
Yozgat	Çayıralan Evciler	Belde Belediye Bşk.	Haşim Dalaslan
Yozgat	Merkez Osmanpaşa	Belde Belediye Bşk.	Çetin Çetiner
Yozgat	Sorgun Bahadın	Belde Belediye Bşk.	Dilaver Özcan
Yozgat	Şefaati Kuzayca	Belde Belediye Bşk.	Harun Şahingöz
Yozgat	Şefaati Sarıkent	Belde Belediye Bşk.	Bayram Yüksel
Zonguldak		İl Belediye Bşk.	Muarrem Akdemir
Zonguldak	Alaplı Gümeli	Belde Belediye Bşk.	Ahmet Saydam

İl	İlçe-Belde	Unvanı	Adı Soyadı
Zonguldak	Çaycuma Nebioğlu	Belde Belediye Bşk.	Ertan Aydoğan
Zonguldak	Gökçebey Hacımusa	Belde Belediye Bşk.	Veysel Özsaraç
Zonguldak	Gökçebey	İlçe Belediye Bşk.	Mehmet Zeki Kılınçarslan
Zonguldak	Kdz.Ereğli Ormanlı	Belde Belediye Bşk.	Yaşar Sever
Zonguldak	Kdz.Ereğli	İlçe Belediye Bşk.	Halil Posbıyık
Zonguldak	Merkez Muslu	Belde Belediye Bşk.	Sabahattin Adıyaman

Parti Organlarında Gerçekleşen Değişimler

❖ 33. Olağan Kurultay sonrası Parti Meclisi ve MYK üyeliği görevlerine seçilen, 14 Haziran 2010 tarihli MYK kararı ile İstanbul İl Başkanlığı'na atanan **Berhan Şimşek**, 15 Haziran 2010 tarihinde Parti Meclisi ve MYK üyeliği görevlerinden istifa etti.

❖ Parti Meclisi üyesi Berhan Şimşek'in istifası nedeniyle boşalan Parti Meclisi üyeliği görevine, 18 Haziran 2010 tarihinde yedek 1. Sıradan **Osman GÜDÜ** geçti

❖ 33. Olağan Kurultay sonrası Parti Meclisi üyeliği görevine seçilen, sonrasında İzmir İl Başkanlığı görevine atanan **Rıfat Nalbantoğlu**, 02 Temmuz 2010 tarihinde Parti Meclisi üyeliği görevinden istifa etti.

❖ Parti Meclisi üyesi Rıfat Nalbantoğlu'nun istifası nedeniyle boşalan Parti Meclisi üyeliği görevine, 13 Temmuz 2010 tarihinde yedek 2. Sıradan **Mustafa Kurban** geçti

❖ 04 ağustos 2010 tarihinde yapılan Parti Meclisi toplantısında, Berhan Şimşek'ten boşalan Merkez Yönetim Kurulu üyeliği görevine **Gürsel Tekin** seçildi

❖ Olağanüstü Kurultay sonrası parti meclisi üyeliği görevine seçilen **Enver Aysever** 10 Nisan 2011 tarihinde Parti Meclisi üyeliği görevinden ve üyelikten istifa etti.

❖ Parti Meclisi üyesi Enver Aysever'in istifası ile boşalan Parti Meclisi Üyeliği görevine 21 Nisan 2011 tarihinde yedek 1. Sıradan **Hüseyin Sezgin** geçti

❖ Olağanüstü Kurultay sonrası Parti Meclisi üyeliği görevine seçilen **Bertil Emrah Oder** 10 Nisan 2011 tarihinde Parti Meclisi üyeliği görevinden istifa etti

❖ Parti Meclisi üyesi Bertil Emrah Oder'in istifası ile boşalan Parti Meclisi üyeliği görevine 14 Haziran 2011 tarihinde, CHP Tüzüğü'nün 55.maddesi uyarınca yedek 4. Sıradan **İlay Aksoy** geçti

❖ Parti Meclisi üyeleri arasından 17 Ağustos 2011 tarihinde Tanıtım, Basın Ve Propagandadan Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı görevine atanan **Gürsel Tekin**, 03 Mayıs 2012 tarihinde MYK üyeliği görevinden ayrıldı.

İdari Personel

Adı Soyadı	Birimi
Zeki Erkan	Genel Müdür
Tuncay Ceylan	Özel Kalem Müdürü
Ekrem Kurt	Muhasebe Müdürü
Fariz Acar	Yazı İşleri Müdürü
Erdal Danık	Parti Okulu Müdürü
Ertuğrul Kaya	Muhasebe Şefi
Mustafa Özbek	Bilgi Sistemleri Sorumlusu
Emrah Çınar	Satınalma Sorumlusu
Emin Özen	Muhasebe
Ersin Şenol	Muhasebe
Şehzade Serap Sarıkaya	Muhasebe
Şermin Yakıcı	Yazı İşleri
Şenay Güven	Yazı İşleri
Çetin Kaya	Yazı İşleri
Bülent Kök	Üye Yazım
Çetin Fındık	Üye Yazım
Gökhan Acar	Üye Yazım
Muzaffer Yakıcı	Üye Yazım
Birgül Yaldız	Veri Hazırlama
İpek Mutlu Aktaş	Veri Hazırlama
Kerem Kalenderoğlu	Basın Birimi
Şefika Dilek Taşçı	Basın Birimi
İsmail Alper Sağlam	Yazılım Birimi
Hande Taşloğlu	Yazılım Birimi
Ceyhun İğdeler	Yazılım Birimi
Tijen Arık	İnternet Ve Sosyal Medya
Sertaç Kavukçuer	İnternet Ve Sosyal Medya
Çağla Kavuş	İnternet Ve Sosyal Medya
Fethiye Filiz Ulusoy	İnternet Ve Sosyal Medya
Hafize Ajlan Karademir	Eğitim Birimi
Enver Ömür Polat	Uluslararası İlişkiler
Z. Zulal Atalay	Uluslararası İlişkiler
F.Özgür Karakoç	Yerel Yönetimler
Salih Tayfun Orçun	Yerel Yönetimler
Necla Sönmez	Kütüphane
Gözde Sevinç	Bykp
Tunca Arıcan	Bykp
Berna Aydın	Sekreter - Özel Kalem
Burcu Gener	Sekreter - Özel Kalem
Ezgi Canbulat	Sekreter - Özel Kalem
Aynur Pekacar	Sekreter
Ayşe Kadın Dinler	Sekreter
Ayşe Altınışik	Sekreter
Berna Soydan	Sekreter
Birgül Güner	Sekreter
Birsen Yurtseven	Sekreter
Derya Gödek	Sekreter
Derya Gül Demir	Sekreter
Fatma İnan	Sekreter
Göher Süsoy	Sekreter
Gökçen Tosyalı	Sekreter
Gülgün İnankul	Sekreter
Harika Nayır Doğan	Sekreter
İpek Yöney Özer	Sekreter
Jale Özdemir Erdugan	Sekreter

Adı Soyadı	Birimi
Mehtap Uğur	Sekreter
Mihriban Turfanda	Sekreter
Nesrin Temir	Sekreter
Nevruz Ertürk	Sekreter
Nurhayat Özbek	Sekreter
Pınar Kıvandıç Türker	Sekreter
Selda Gülizar Ergil	Sekreter
Suzan Aydemir	Sekreter
Uğur Akman	Sekreter
Zübeyde Kök	Santral
Zübeyde Eksin	Santral
Ertürk Gökhan	Bilgisayar Teknisyeni
Erdal Karakoç	Teknisyen
İbrahim Bekar	Teknisyen
Kazım Dede Dağ	Teknisyen
Murat Talı	Teknisyen
Volkan Şahin	Teknisyen
Barış Bozkurt	Ses - Kamera
Ziya Köseoğlu	Yayın İzleme
Erdem Yıldırım	Yayın İzleme
Ahmet Dağcı	Posta İşleri
Polat Senem	Posta İşleri
Salih İlhan	Posta İşleri
Mustafa Öz	Posta İşleri
Turgut Uluçay	Depo
Ümit Akkuş	Fotokopi
Abdullah Aybek	Şoför
Cahit Yetişir	Şoför
Cemal Gürsel Sarıkaya	Şoför
Hasan Yılmaz	Şoför
Oktay Acar	Şoför
Ruşen İlgün	Şoför
Sadi Çınar	Şoför
Veli Çamöz	Şoför
Veysel Hoş	Şoför
Yalçın Çeliksoy	Şoför
Z. Ersin Dağıstan	Şoför
Yeliz Şahin	Gen.Bşk.Servis
Mustafa Serkan Alkan	Lobi

Kurultay Delegates List

NO	GÖREVİ	ADI	SOYADI
1	GENEL BAŞKAN	KEMAL	KILIÇDAROĞLU
2	GENEL BŞK.YRD.	NİHAD	MATKAP
3	GENEL BŞK.YRD.	ERDOĞAN	TOPRAK
4	GENEL BŞK.YRD.	ATİLA	EMEK
5	GENEL BŞK.YRD.	GÖKHAN	GÜNAYDIN
6	GENEL BŞK.YRD.	YAKUP	AKKAYA
7	GENEL BŞK.YRD.	MUSTAFA SEZGİN	TANRIKULU
8	GENEL BŞK.YRD.	OSMAN FARUK	LOĞOĞLU
9	GENEL BŞK.YRD.	BİRGÜL	AYMAN GÜLER
10	GENEL BŞK.YRD.	MEHMET ZEKİ	GÜNDÜZ
11	GENEL BŞK.YRD.	FAİK	ÖZTRAK
12	GENEL BŞK.YRD.	AYTEN	KAYALIOĞLU
13	GENEL BŞK.YRD.	SÜLEYMAN SENCER	AYATA
14	GENEL BŞK.YRD.	PERİHAN	SARI
15	GENEL BŞK.YRD.	MEHMET EMREHAN	HALICI
16	GENEL SEKRETER	BİHLUN	TAMAYLIGİL
17	PM ÜYESİ	YAŞAR	AĞYÜZ
18	PM ÜYESİ	İLAY	AKSOY
19	PM ÜYESİ	ZEHRA ÖNAY	ALPAGO
20	PM ÜYESİ	ENGİN	ALTAY
21	PM ÜYESİ	ALİ	ARSLAN
22	PM ÜYESİ	FERİT MEVLÜT	ASLANOĞLU
23	PM ÜYESİ	UFUK	ATAÇ
24	PM ÜYESİ	DENİZ PINAR	ATILGAN
25	PM ÜYESİ	BEDİİ SÜHEYL	BATUM
26	PM ÜYESİ	AYŞE GÜLSÜN	BİLGEHAN
27	PM ÜYESİ	MEHMET VOLKAN	CANALIOĞLU
28	PM ÜYESİ	OSMAN	ÇOŞKUNOĞLU
29	PM ÜYESİ	MUHAMMET	ÇAKMAK
30	PM ÜYESİ	İZZET	ÇETİN
31	PM ÜYESİ	DOĞA	ÇİĞDEMOĞLU
32	PM ÜYESİ	MESUT	DEĞER
33	PM ÜYESİ	TURGUT	DİBEK
34	PM ÜYESİ	MEHMET ZEKİ	DURMAZ
35	PM ÜYESİ	DİDEM	ENGİN
36	PM ÜYESİ	AYKAN	ERDEMİR
37	PM ÜYESİ	SEYHAN	ERDOĞDU
38	PM ÜYESİ	HALUK	EYİDOĞAN
39	PM ÜYESİ	LEVENT	EYİPİŞİREN
40	PM ÜYESİ	İSA	GÖK
41	PM ÜYESİ	HURŞİT	GÜNEŞ
42	PM ÜYESİ	HÜLYA	GÜVEN
43	PM ÜYESİ	TURHAN	İÇLİ
44	PM ÜYESİ	SENA	KALELİ
45	PM ÜYESİ	OSMAN	KAPTAN
46	PM ÜYESİ	MEHMET ERCAN	KARAKAŞ
47	PM ÜYESİ	ATİLLA	KART
48	PM ÜYESİ	OSMAN TANEY	KORUTÜRK
49	PM ÜYESİ	ALİ İHSAN	KÖKTÜRK
50	PM ÜYESİ	ÖMER	KURTAŞ

NO	GÖREVİ	ADI	SOYADI
51	PM ÜYESİ	BÜLENT	KUŞOĞLU
52	PM ÜYESİ	AYLİN	NAZLIAKA
53	PM ÜYESİ	EKREM KEREM	OKTAY
54	PM ÜYESİ	GÜLSEREN	ONANÇ
55	PM ÜYESİ	MELDA	ONUR
56	PM ÜYESİ	UMUT	ORAN
57	PM ÜYESİ	OĞUZ	OYAN
58	PM ÜYESİ	ENSAR	ÖĞÜT
59	PM ÜYESİ	VELİ	ÖZDEMİR
60	PM ÜYESİ	RAMAZAN KERİM	ÖZKAN
61	PM ÜYESİ	İHSAN	ÖZKES
62	PM ÜYESİ	MEHMET ALİ	ÖZPOLAT
63	PM ÜYESİ	ALİ ARIF	ÖZZEYBEK
64	PM ÜYESİ	HÜSEYİN	PAZARCI
65	PM ÜYESİ	ZÜHAL	SAMLI
66	PM ÜYESİ	ÖMER ATİLA	SAV
67	PM ÜYESİ	VAHAP	SEÇER
68	PM ÜYESİ	FATMA NUR	SERTER
69	PM ÜYESİ	HÜSEYİN	SEZGİN
70	PM ÜYESİ	MEHMET ALİ	SUSAM
71	PM ÜYESİ	MAHMUT	TANAL
72	PM ÜYESİ	GÜRSEL	TEKİN
73	PM ÜYESİ	BİNNAZ	TOPRAK
74	PM ÜYESİ	FAİK	TUNAY
75	PM ÜYESİ	SEMA	KENDİRCİ UĞURMAN
76	PM ÜYESİ	MUHAMMET RIZA	YALÇINKAYA
77	PM ÜYESİ	HÜSEYİN	YAŞAR
78	PM ÜYESİ	İRFAN HÜSEYİN	YILDIZ
79	PM ÜYESİ	SACİD	YILDIZ
80	PM ÜYESİ	ALAATTİN	YÜKSEL
81	PM ÜYESİ	AYŞE AYTAÇ	YILMAZ
82	YDK BAŞKANI	ORHAN	ERASLAN
83	YDK BŞK.YARDIMCISI	ORHAN	AKBULUT
84	YDK SEKRETERİ	SELAHATTİN	ÖCAL
85	YDK ÜYESİ	MEHMET	BOZTAŞ
86	YDK ÜYESİ	KEMAL	CENGİZOĞLU
87	YDK ÜYESİ	AVNİ	ÇELEBİ
88	YDK ÜYESİ	GÖKHAN	DURGUN
89	YDK ÜYESİ	GÖKSEL	DEMİRTAŞ
90	YDK ÜYESİ	ABDURRAHMAN SELÇUK	ERAKKUŞ
91	YDK ÜYESİ	FÜSUN	GÖKÇEN
92	YDK ÜYESİ	HASAN SANİ	GÜNEŞ
93	YDK ÜYESİ	SALİHA	ÖĞÜTÇÜ
94	YDK ÜYESİ	MURAT HALUK	ÖNCEL
95	YDK ÜYESİ	TÜRKAN GÜLDEREN	ÖZTEKİN
96	YDK ÜYESİ	SEYİT	ÖZANANAR
97	ADANA MİLLETVEKİLİ	ÜMİT	ÖZGÜMÜŞ
98	ADANA MİLLETVEKİLİ	TURGAY	DEVELİ
99	ADANA MİLLETVEKİLİ	ALİ	DEMİRÇALI
100	ADİYAMAN MİLLETVEKİLİ	SALİH	FIRAT
101	AFYONKARAHİSAR MİLLETVEKİLİ	AHMET	TOPTAŞ

NO	GÖREVİ	ADI	SOYADI
102	AMASYA MİLLETVEKİLİ	RAMİS	TOPAL
103	ANKARA MİLLETVEKİLİ	EMİNE ÜLKER	TARHAN
104	ANKARA MİLLETVEKİLİ	LEVENT	GÖK
105	ANKARA MİLLETVEKİLİ	SİNAN AYDIN	AYGÜN
106	ANTALYA MİLLETVEKİLİ	DENİZ	BAYKAL
107	ANTALYA MİLLETVEKİLİ	GÜRKUT	ACAR
108	ANTALYA MİLLETVEKİLİ	YILDIRAY	SAPAN
109	ANTALYA MİLLETVEKİLİ	ARIF	BULUT
110	ARTVİN MİLLETVEKİLİ	UĞUR	BAYRAKTUTAN
111	AYDIN MİLLETVEKİLİ	BÜLENT	TEZCAN
112	AYDIN MİLLETVEKİLİ	METİN LÜTFİ	BAYDAR
113	AYDIN MİLLETVEKİLİ	OSMAN	AYDIN
114	BALIKESİR MİLLETVEKİLİ	NAMIK	HAVUTÇA
115	BALIKESİR MİLLETVEKİLİ	AYŞE NEDRET	AKOVA
116	BALIKESİR MİLLETVEKİLİ	HALUK AHMET	GÜMÜŞ
117	BOLU MİLLETVEKİLİ	TANJU	ÖZCAN
118	BURSA MİLLETVEKİLİ	TURHAN	TAYAN
119	BURSA MİLLETVEKİLİ	İLHAN	DEMİRÖZ
120	BURSA MİLLETVEKİLİ	KEMAL	EKİNCİ
121	ÇANAKKALE MİLLETVEKİLİ	ALİ	SARIBAŞ
122	ÇANAKKALE MİLLETVEKİLİ	MUSTAFA SERDAR	SOYDAN
123	ÇORUM MİLLETVEKİLİ	TUFAN	KÖSE
124	DENİZLİ MİLLETVEKİLİ	ADNAN	KESKİN
125	DENİZLİ MİLLETVEKİLİ	İLHAN	CİHANER
126	EDİRNE MİLLETVEKİLİ	RECEP	GÜRKAN
127	EDİRNE MİLLETVEKİLİ	KEMAL	DEĞİRMENDERELİ
128	ERZİNCAN MİLLETVEKİLİ	MUHARREM	IŞIK
129	ESKİŞEHİR MİLLETVEKİLİ	KAZIM	KURT
130	GAZİANTEP MİLLETVEKİLİ	MEHMET	ŞEKER
131	GAZİANTEP MİLLETVEKİLİ	ALİ	SERİNDAĞ
132	GİRESUN MİLLETVEKİLİ	SELAHATTİN	KARAAHMETOĞLU
133	HATAY MİLLETVEKİLİ	MEHMET ALİ	EDİBOĞLU
134	HATAY MİLLETVEKİLİ	MEVLÜT	DUDU
135	HATAY MİLLETVEKİLİ	REFİK	ERYILMAZ
136	HATAY MİLLETVEKİLİ	HASAN	AKGÖL
137	ISPARTA MİLLETVEKİLİ	ALİ HAYDAR	ÖNER
138	MERSİN MİLLETVEKİLİ	AYTUĞ	ATICI
139	MERSİN MİLLETVEKİLİ	ALİ RIZA	ÖZTÜRK
140	İSTANBUL MİLLETVEKİLİ	MEHMET AKİF	HAMZAÇEBİ
141	İSTANBUL MİLLETVEKİLİ	AYŞE ESER	DANIŞOĞLU
142	İSTANBUL MİLLETVEKİLİ	ŞAFAK	PAVEY
143	İSTANBUL MİLLETVEKİLİ	MÜSLİM	SARI
144	İSTANBUL MİLLETVEKİLİ	CELAL	DİNÇER
145	İSTANBUL MİLLETVEKİLİ	KADİR GÖKMEN	ÖĞÜT
146	İSTANBUL MİLLETVEKİLİ	AYDIN AĞAN	AYAYDIN
147	İSTANBUL MİLLETVEKİLİ	SEDEF	KÜÇÜK
148	İSTANBUL MİLLETVEKİLİ	ERCAN	CENGİZ
149	İSTANBUL MİLLETVEKİLİ	AYKUT	ERDOĞDU
150	İSTANBUL MİLLETVEKİLİ	SÜLEYMAN	ÇELEBİ
151	İSTANBUL MİLLETVEKİLİ	OSMAN OKTAY	EKŞİ
152	İSTANBUL MİLLETVEKİLİ	SABAHAT	AKKIRAY
153	İSTANBUL MİLLETVEKİLİ	ALİ	ÖZGÜNDÜZ
154	İZMİR MİLLETVEKİLİ	ŞÜKRAN GÜLDAL	MUMCU

NO	GÖREVİ	ADI	SOYADI
155	İZMİR MİLLETVEKİLİ	RIZA MAHMUT	TÜRMEŒ
156	İZMİR MİLLETVEKİLİ	MUSA	ÇAM
157	İZMİR MİLLETVEKİLİ	ERDAL	AKSÜNGER
158	İZMİR MİLLETVEKİLİ	MUSTAFA ALİ	BALBAY
159	İZMİR MİLLETVEKİLİ	RAHMİ AŞKIN	TÜRELİ
160	İZMİR MİLLETVEKİLİ	AYTUN	ÇIRAY
161	İZMİR MİLLETVEKİLİ	MUSTAFA	MOROĞLU
162	KAYSERİ MİLLETVEKİLİ	MEHMET ŞEVKİ	KULKULOĞLU
163	KIRKLARELİ MİLLETVEKİLİ	MEHMET SİYAM	KESİMOĞLU
164	KOCAELİ MİLLETVEKİLİ	MEHMET HİLAL	KAPLAN
165	KOCAELİ MİLLETVEKİLİ	HAYDAR	AKAR
166	MALATYA MİLLETVEKİLİ	VELİ	AĞBABA
167	MANİSA MİLLETVEKİLİ	HASAN	ÖREN
168	MANİSA MİLLETVEKİLİ	ÖZGÜR	ÖZEL
169	MANİSA MİLLETVEKİLİ	SAKİNE	ÖZ
170	KAHRAMANMARAŞ MİLLETVEKİLİ	DURDU	ÖZBOLAT
171	MUĞLA MİLLETVEKİLİ	TOLGA	ÇANDAR
172	MUĞLA MİLLETVEKİLİ	NURETTİN	DEMİR
173	MUĞLA MİLLETVEKİLİ	ÖMER SÜHA	ALDAN
174	NİĞDE MİLLETVEKİLİ	DOĞAN	ŞAFAK
175	ORDU MİLLETVEKİLİ	İDRİS	YILDIZ
176	SAKARYA MİLLETVEKİLİ	ENGİN	ÖZKOÇ
177	SAMSUN MİLLETVEKİLİ	AHMET HALUK	KOÇ
178	SAMSUN MİLLETVEKİLİ	AHMET İHSAN	KALKAVAN
179	SİVAS MİLLETVEKİLİ	MALİK ECDER	ÖZDEMİR
180	TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ	CANDAN	YÜCEER
181	TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ	EMRE	KÖPRÜLÜ
182	TOKAT MİLLETVEKİLİ	ORHAN	DÜZGÜN
183	TUNCELİ MİLLETVEKİLİ	KAMER	GENÇ
184	TUNCELİ MİLLETVEKİLİ	HÜSEYİN	AYGÜN
185	UŞAK MİLLETVEKİLİ	DİLEK	AKAGÜN YILMAZ
186	ZONGULDAK MİLLETVEKİLİ	MEHMET	HABERAL
187	YALOVA MİLLETVEKİLİ	MUHARREM	İNCE
188	ADANA DELEGESİ	İSMAİL	ACI
189	ADANA DELEGESİ	MİTHAT	ALP
190	ADANA DELEGESİ	ATILLA	ARAT
191	ADANA DELEGESİ	YILDIRAY	ARIKAN
192	ADANA DELEGESİ	ABDULAZİZ	ARSLAN
193	ADANA DELEGESİ	İSMET	AVCI
194	ADANA DELEGESİ	ZEKİ	AYAN
195	ADANA DELEGESİ	ORHAN	BAYRAM
196	ADANA DELEGESİ	ORHAN	BÜYÜKKARDEŞ
197	ADANA DELEGESİ	HACI MAHMUT	CAN
198	ADANA DELEGESİ	MEHMET	ÇELEBİ
199	ADANA DELEGESİ	ATA	DAĞLI
200	ADANA DELEGESİ	ABDULKADİR	DAŞ
201	ADANA DELEGESİ	ZÜLFİKAR	DENİZ
202	ADANA DELEGESİ	ZEKİ	EREN
203	ADANA DELEGESİ	ŞENOL	EROĞLU
204	ADANA DELEGESİ	YUSUF	FİDAN
205	ADANA DELEGESİ	FETHİ	GÜLER
206	ADANA DELEGESİ	ALİ	HARPUTLU
207	ADANA DELEGESİ	HÜSNÜ	KARADELİ

NO	GÖREVİ	ADI	SOYADI
208	ADANA DELEGESİ	REŞİT	KARAKUŞ
209	ADANA DELEGESİ	İBRAHİM	ÖZTORUN
210	ADANA DELEGESİ	MAHMUT SEMİH	SABAŞEN
211	ADANA DELEGESİ	AHMET METİN	SEVTEKİN
212	ADANA DELEGESİ	ORHAN	SÜMER
213	ADANA DELEGESİ	BOĞAÇHAN	ÜNAL
214	ADANA DELEGESİ	YILMAZ	YAKAR
215	ADANA DELEGESİ	MEHMET ŞERİF	YİĞİT
216	ADİYAMAN DELEGESİ	BİLAL	DOĞAN
217	ADİYAMAN DELEGESİ	ZEYNEP	DOLAŞ
218	ADİYAMAN DELEGESİ	ABDULLAH	ERDEM
219	ADİYAMAN DELEGESİ	HACI ÖMER ZAFER	ERSOY
220	ADİYAMAN DELEGESİ	MEHMET	KARAHAN
221	ADİYAMAN DELEGESİ	EDİP	KARAKAPLAN
222	ADİYAMAN DELEGESİ	ABUZER	TANRIVERDİ
223	ADİYAMAN DELEGESİ	AYDIN	ÜNAL
224	ADİYAMAN DELEGESİ	SONGÜL	VARKİ YILDIRIM
225	ADİYAMAN DELEGESİ	RAMAZAN	VURUŞKAN
226	AFYONKARAHİSAR DELEGESİ	MELİHA	DURSUN
227	AFYONKARAHİSAR DELEGESİ	MEVLÜT	ER
228	AFYONKARAHİSAR DELEGESİ	YALÇIN	GÖRGÖZ
229	AFYONKARAHİSAR DELEGESİ	UĞUR	KARAÇELİK
230	AFYONKARAHİSAR DELEGESİ	ÖMER	KURT
231	AFYONKARAHİSAR DELEGESİ	AYŞE	ÖLMEZ
232	AFYONKARAHİSAR DELEGESİ	HALİL	ÖZCAN
233	AFYONKARAHİSAR DELEGESİ	KASIM	ÖZKAN
234	AFYONKARAHİSAR DELEGESİ	MEHMET	PALA
235	AFYONKARAHİSAR DELEGESİ	HATİCE	URFALI
236	AĞRI DELEGESİ	İBNİYAMİ	CANGİR
237	AĞRI DELEGESİ	MEMET	KALAYCI
238	AĞRI DELEGESİ	HÜSEYİN	KOTAN
239	AĞRI DELEGESİ	SERHAT	ÖZDEMİR
240	AĞRI DELEGESİ	BİROL	ÖZTÜRK
241	AĞRI DELEGESİ	ÇİĞDEM	ÖZTÜRK
242	AĞRI DELEGESİ	SEYİTHAN	POLAT
243	AĞRI DELEGESİ	MEHMET ŞERİF	TOSUN
244	AKSARAY DELEGESİ	EBRU	AYDIN
245	AKSARAY DELEGESİ	DURAN	ERDEM
246	AKSARAY DELEGESİ	İNAYET	KATI
247	AKSARAY DELEGESİ	ÖZKAN	KESMEZ
248	AKSARAY DELEGESİ	DOĞAN	KOŞAR
249	AKSARAY DELEGESİ	GÜLHAN	TOSUN
250	AMASYA DELEGESİ	KORAY	ERDEMİR
251	AMASYA DELEGESİ	MUHARREM	GENÇ
252	AMASYA DELEGESİ	REŞAT	KARAGÖZ
253	AMASYA DELEGESİ	ALP	KARGI
254	AMASYA DELEGESİ	SEFA	KİZİR
255	AMASYA DELEGESİ	SERPİL	ÖZTÜRK
256	ANKARA DELEGESİ	BİLGE HAKAN	AÇIL
257	ANKARA DELEGESİ	OĞUZ	AKCAN
258	ANKARA DELEGESİ	MEHMETALİ	AKGÜN
259	ANKARA DELEGESİ	SERVET	AKMAN
260	ANKARA DELEGESİ	AYÇA LÜTFİYE	AKPEK

NO	GÖREVİ	ADI	SOYADI
261	ANKARA DELEGESİ	SIDIKA HALE	ALBAY
262	ANKARA DELEGESİ	ZEKİ	ALÇIN
263	ANKARA DELEGESİ	BAHATTİN	ATALAY
264	ANKARA DELEGESİ	MEHMET	AYDIN
265	ANKARA DELEGESİ	VEDAT	AYDIN
266	ANKARA DELEGESİ	HACI MAHMUT	AYHAN
267	ANKARA DELEGESİ	SANİYE	BARUT
268	ANKARA DELEGESİ	ALİ	BAŞKARAAĞAÇ
269	ANKARA DELEGESİ	MAHMUT	BAYRAM
270	ANKARA DELEGESİ	HAKAN	BOZKURT
271	ANKARA DELEGESİ	MUZAFFER EMİR	CÖMERT
272	ANKARA DELEGESİ	FAZLI	ÇINAR
273	ANKARA DELEGESİ	MERYEM GÜL	ÇİFTÇİ
274	ANKARA DELEGESİ	VURAL	ÇOKCAN
275	ANKARA DELEGESİ	HİLMİ	DEMİRCİ
276	ANKARA DELEGESİ	BEKİR SAMİ	DOĞAN
277	ANKARA DELEGESİ	EMRE	DOĞAN
278	ANKARA DELEGESİ	HAYDAR	DOĞAN
279	ANKARA DELEGESİ	SALİH	ER
280	ANKARA DELEGESİ	ALPAY	ESER
281	ANKARA DELEGESİ	METİN	FEYZİOĞLU
282	ANKARA DELEGESİ	GAZİ	GÜLEN
283	ANKARA DELEGESİ	HALİL İBRAHİM	GÜLER
284	ANKARA DELEGESİ	MUSTAFA	GÜLKANAT
285	ANKARA DELEGESİ	HAMZA ALPER	GÜMÜŞ
286	ANKARA DELEGESİ	HAMDİ	KARAKAYALI
287	ANKARA DELEGESİ	KAMİL	KARAKÜLAH
288	ANKARA DELEGESİ	MURAT	KARAYALÇIN
289	ANKARA DELEGESİ	SEZGİN	KAYA
290	ANKARA DELEGESİ	ERDOĞAN	KILIÇ
291	ANKARA DELEGESİ	CELALETTİN	KOÇ
292	ANKARA DELEGESİ	HULUSİ	KOÇAK
293	ANKARA DELEGESİ	ÖMER AĞA	KURT
294	ANKARA DELEGESİ	OKTAY	KÜPELİ
295	ANKARA DELEGESİ	HİLMİ	MANDAL
296	ANKARA DELEGESİ	ÖZGÜN	ÖKMEN
297	ANKARA DELEGESİ	UĞUR	ÖNGAY
298	ANKARA DELEGESİ	FARUK	ÖZDEMİR
299	ANKARA DELEGESİ	MEHMET ALİ	ÖZİŞİK
300	ANKARA DELEGESİ	MEHMET	PERÇİN
301	ANKARA DELEGESİ	YAŞAR	SEYMAN
302	ANKARA DELEGESİ	ERCAN	ŞİMŞEK
303	ANKARA DELEGESİ	HAKİ BÜLENT	TANIK
304	ANKARA DELEGESİ	HİKMET	TEPE
305	ANKARA DELEGESİ	ŞERAFETDİN	TERZİ
306	ANKARA DELEGESİ	ŞAHİN AZ	TOPCU
307	ANKARA DELEGESİ	HALİT	TORAMAN
308	ANKARA DELEGESİ	ÖMER LÜTFÜ	TÜRKER
309	ANKARA DELEGESİ	ALİ	UYSAL
310	ANKARA DELEGESİ	MAHMUT CELAL	ÜNSAL
311	ANKARA DELEGESİ	SERVET	ÜNSAL
312	ANKARA DELEGESİ	CAFER	ÜZGÜN
313	ANKARA DELEGESİ	BARIŞ OZAN	VURAL

NO	GÖREVİ	ADI	SOYADI
314	ANKARA DELEGESİ	FETHİ	YAŞAR
315	ANKARA DELEGESİ	EMEL	YILDIRIM
316	ANKARA DELEGESİ	ÖMER	YILMAZ
317	ANKARA DELEGESİ	MEMET	YULA
318	ANTALYA DELEGESİ	MUSTAFA	AKAYDIN
319	ANTALYA DELEGESİ	MUSTAFA	ARAS
320	ANTALYA DELEGESİ	CAVİT	ARI
321	ANTALYA DELEGESİ	HASAN	BOZKURT
322	ANTALYA DELEGESİ	MUHİTTİN	BÖCEK
323	ANTALYA DELEGESİ	ŞEFİK	DİRGEN
324	ANTALYA DELEGESİ	ZÜHRA	DOĞAN
325	ANTALYA DELEGESİ	REŞAT	EKER
326	ANTALYA DELEGESİ	ERCAN	ERKAN
327	ANTALYA DELEGESİ	SÜLEYMAN	EVCİLMEN
328	ANTALYA DELEGESİ	MUSTAFA	GÖK
329	ANTALYA DELEGESİ	ALİ	GÖKAY
330	ANTALYA DELEGESİ	SEYHAN	GÖKERTİ
331	ANTALYA DELEGESİ	MEHMET VURAL	GÖRGÜLÜ
332	ANTALYA DELEGESİ	MUSTAFA	GÜNER
333	ANTALYA DELEGESİ	UMUT	GÜNEŞ
334	ANTALYA DELEGESİ	BÜLENT	KANDEMİR
335	ANTALYA DELEGESİ	ARİF	KOCACIK
336	ANTALYA DELEGESİ	DEVİRİM	KÖK
337	ANTALYA DELEGESİ	MEHMET	ÖZBEY
338	ANTALYA DELEGESİ	CEMBURAK	ÖZGENÇ
339	ANTALYA DELEGESİ	AHMET	ÖZTÜRK
340	ANTALYA DELEGESİ	HALİL	PAYAM
341	ANTALYA DELEGESİ	ŞÜKRÜ	SÖZEN
342	ANTALYA DELEGESİ	MEHMET SALİH	TAŞCIOĞLU
343	ANTALYA DELEGESİ	ZEKİ	TAŞDEMİR
344	ANTALYA DELEGESİ	ŞEVKİ	TÜRKTAŞ
345	ANTALYA DELEGESİ	SERAP	YILMAZ
346	ARDAHAN DELEGESİ	NURETTİN	AYGÜN
347	ARDAHAN DELEGESİ	ŞÜKRÜ	BOZYİĞİT
348	ARDAHAN DELEGESİ	GÜLCEMAL	FİDAN
349	ARDAHAN DELEGESİ	YALÇIN	TAŞTAN
350	ARTVİN DELEGESİ	MESUT HÜSEYİN	AKSAKAL
351	ARTVİN DELEGESİ	SELİM	BİLGİN
352	ARTVİN DELEGESİ	AYHAN	GÜNEŞ
353	ARTVİN DELEGESİ	MUSA	ULUTAŞ
354	AYDIN DELEGESİ	ALİ ULVİ	AKOĞLU
355	AYDIN DELEGESİ	MEHMET ESAT	ALTUNGÜN
356	AYDIN DELEGESİ	SALİM TÜMER	APAYDIN
357	AYDIN DELEGESİ	ŞAVGU	AYDIN
358	AYDIN DELEGESİ	ÖZLEM	ÇERÇİOĞLU
359	AYDIN DELEGESİ	NİMET	DEDE
360	AYDIN DELEGESİ	MEHMET	GÜRBİLEK
361	AYDIN DELEGESİ	BARKAN	KALINOMUZ
362	AYDIN DELEGESİ	MÜMÜN	KAMACI
363	AYDIN DELEGESİ	NECDET	ÖZEKMEKÇİ
364	AYDIN DELEGESİ	KUDRET	UYSAL
365	AYDIN DELEGESİ	OSMAN	ÜNSAL
366	AYDIN DELEGESİ	CAVİT	YENİPAZARLI

NO	GÖREVİ	ADI	SOYADI
367	AYDIN DELEGESİ	KEREM	YILDIRIM
368	BALIKESİR DELEGESİ	EROL	ARDA
369	BALIKESİR DELEGESİ	MESUT	ERGİN
370	BALIKESİR DELEGESİ	YAŞAR	EVCİ
371	BALIKESİR DELEGESİ	DUR SUN	MİRZA
372	BALIKESİR DELEGESİ	METİN	OK
373	BALIKESİR DELEGESİ	KAMİL	SAKA
374	BALIKESİR DELEGESİ	ADİL	SEMİZEL
375	BALIKESİR DELEGESİ	ASIM	SÜRER
376	BALIKESİR DELEGESİ	OĞUZ	ŞENOL
377	BALIKESİR DELEGESİ	NURAY	TOPAN
378	BALIKESİR DELEGESİ	MEHMET	TÜM
379	BALIKESİR DELEGESİ	GÖKÇE	TÜREGÜN
380	BALIKESİR DELEGESİ	BÜLENT	ULUBAK
381	BALIKESİR DELEGESİ	İSFENDİYAR	ÜLKER
382	BALIKESİR DELEGESİ	YURT	YILDIRIM
383	BALIKESİR DELEGESİ	YEŞİM	YÜKSEL
384	BARTIN DELEGESİ	MEHMET	ARSLAN
385	BARTIN DELEGESİ	ŞÜKRAN	ÇEVİK
386	BARTIN DELEGESİ	FAHRİ	ÖZSOY
387	BARTIN DELEGESİ	HÜSEYİN	ULUS
388	BATMAN DELEGESİ	BEDRİ	ATALAY
389	BATMAN DELEGESİ	ORHAN	BEKİROĞLU
390	BATMAN DELEGESİ	AHMET	DURMAZ
391	BATMAN DELEGESİ	HİKMET	DURUŞ
392	BATMAN DELEGESİ	SEYFETTİN	İNALCAN
393	BATMAN DELEGESİ	MEHMET	KIRMIZITAŞ
394	BATMAN DELEGESİ	ÇETİN	KIZILBULUT
395	BATMAN DELEGESİ	ADNAN	YAŞAR
396	BAYBURT DELEGESİ	CEMAL	KONCA
397	BAYBURT DELEGESİ	HASAN	TÜRKER
398	BİLECİK DELEGESİ	ALİ ÇAĞATAY	KARAAHMET
399	BİLECİK DELEGESİ	VEDAT	KAZICI
400	BİLECİK DELEGESİ	METİN	TORUN
401	BİLECİK DELEGESİ	NEBİYE	ZOBAROĞLU
402	BİNGÖL DELEGESİ	EROL	ÇAĞATAY
403	BİNGÖL DELEGESİ	ZEYNEL	ERGİN
404	BİNGÖL DELEGESİ	MEHMET	EV RAN
405	BİNGÖL DELEGESİ	SEMA	KAYGALAK
406	BİNGÖL DELEGESİ	MUSTAFA	KURBAN
407	BİNGÖL DELEGESİ	MEHMET ŞERİF	MEMİOĞLU
408	BİTLİS DELEGESİ	SAİT	AKIN
409	BİTLİS DELEGESİ	CEZAIL	AKTAŞ
410	BİTLİS DELEGESİ	RAFİK	DENİZ
411	BİTLİS DELEGESİ	NECATİ	SARI
412	BİTLİS DELEGESİ	ŞERİF	SAYIN
413	BİTLİS DELEGESİ	ÇETİN	YAVUZ
414	BOLU DELEGESİ	NECDET	GÖREN
415	BOLU DELEGESİ	FÜGEN	KARA ÖZCAN
416	BOLU DELEGESİ	MEHTAP	MISIRLIOĞLU
417	BOLU DELEGESİ	CEMAL	ÖZSOY
418	BOLU DELEGESİ	HÜSEYİN EKREM	SERİN

NO	GÖREVİ	ADI	SOYADI
419	BOLU DELEGESİ	YÜKSEL	SUIÇMEZ
420	BURDUR DELEGESİ	NECLA	ATASAĞUN
421	BURDUR DELEGESİ	BARIŞ	AYTEN
422	BURDUR DELEGESİ	EMSAL	BAYIR
423	BURDUR DELEGESİ	OSMAN	ERÇİFTCİ
424	BURDUR DELEGESİ	NURİ	ÖZBEK
425	BURDUR DELEGESİ	BAYRAM	YILDIZ
426	BURSA DELEGESİ	YÜCEL	AKGÜN
427	BURSA DELEGESİ	ASİM	AKIN
428	BURSA DELEGESİ	İSMAİL	AKOĞLU
429	BURSA DELEGESİ	BİLGİN	ALANBEY
430	BURSA DELEGESİ	SAMİ	ATAŞ
431	BURSA DELEGESİ	YILDIRAY	ATLI
432	BURSA DELEGESİ	GÖNÜL	AVİL
433	BURSA DELEGESİ	ÖZLEM	AYDIN
434	BURSA DELEGESİ	BERNA	BAKIRDAN ŞAHİN
435	BURSA DELEGESİ	MUSTAFA	BOZBEY
436	BURSA DELEGESİ	RÜŞTÜ	COZLAN
437	BURSA DELEGESİ	MERAL	ÇAKICI
438	BURSA DELEGESİ	HASAN	ÇAKMAK
439	BURSA DELEGESİ	METİN	ÇELİK
440	BURSA DELEGESİ	MEHMET	DALYAN
441	BURSA DELEGESİ	İZZET	DEDE
442	BURSA DELEGESİ	NİMET	DEMİREL
443	BURSA DELEGESİ	MİRCAN	DURMAZ
444	BURSA DELEGESİ	GÜRKAN	ESEN
445	BURSA DELEGESİ	HALE	FİLİZ
446	BURSA DELEGESİ	MUSTAFA ŞAHİN	GENÇAL
447	BURSA DELEGESİ	CUMHUR	GÜLPINAR
448	BURSA DELEGESİ	İSTİKBAL	GÜNDOĞDU
449	BURSA DELEGESİ	İSMET	KARACA
450	BURSA DELEGESİ	CAVİT	KAYA
451	BURSA DELEGESİ	BAHRİYE BİLGE	KAYAN
452	BURSA DELEGESİ	MEHMET	KÜÇÜKAŞIK
453	BURSA DELEGESİ	ŞAHİN	ÖZKAYA
454	BURSA DELEGESİ	ALİ	ÖZTÜRK
455	BURSA DELEGESİ	HASİP	ÖZTÜRK
456	BURSA DELEGESİ	AYŞE	PAKOĞLU
457	BURSA DELEGESİ	ÖZGÜR	ŞAHİN
458	BURSA DELEGESİ	FAHRİYE	ŞERBETCİOĞLU
459	BURSA DELEGESİ	ALİ	TOĞAN
460	BURSA DELEGESİ	SALİH	TOP
461	BURSA DELEGESİ	RAHŞAN DUYGU	TURSUN
462	ÇANAKKALE DELEGESİ	SACİDE	ÇELİK
463	ÇANAKKALE DELEGESİ	MEHMET	GERÇEK
464	ÇANAKKALE DELEGESİ	İSMAİL	IŞIK
465	ÇANAKKALE DELEGESİ	HAMZA	KARAGÖZ
466	ÇANAKKALE DELEGESİ	HALİL	KAYA
467	ÇANAKKALE DELEGESİ	MELAHAT	ÖNDER
468	ÇANAKKALE DELEGESİ	NİHAT	ÖNER
469	ÇANAKKALE DELEGESİ	SEHER	VAROL
470	ÇANKIRI DELEGESİ	YALÇIN	ÇAL
471	ÇANKIRI DELEGESİ	MEHMET	KESKİNLİ

NO	GÖREVİ	ADI	SOYADI
472	ÇANKIRI DELEGESİ	HÜSEYİN	ÖZDEMİR
473	ÇANKIRI DELEGESİ	FİKRET	TATLICI
474	ÇORUM DELEGESİ	CENGİZ	ATLAS
475	ÇORUM DELEGESİ	ZÖHRE	BÜTÜN
476	ÇORUM DELEGESİ	SADIK	EKER
477	ÇORUM DELEGESİ	PERİHAN	SAMSUNLU
478	ÇORUM DELEGESİ	MUSTAFA	ŞEN
479	ÇORUM DELEGESİ	SAİM	TOPGÜL
480	ÇORUM DELEGESİ	SERDA	UYSAL
481	ÇORUM DELEGESİ	ÜNAL	YAVUZ
482	DENİZLİ DELEGESİ	HATİCE	ARICAN
483	DENİZLİ DELEGESİ	MEHMET YILDIRIM	AYCAN
484	DENİZLİ DELEGESİ	OSMAN FİKRİ	BURSALIOĞLU
485	DENİZLİ DELEGESİ	DURMUŞ	ÇAĞDAŞ
486	DENİZLİ DELEGESİ	HURİYE	ÇAĞLAYAN
487	DENİZLİ DELEGESİ	MEHMET	DEMİR
488	DENİZLİ DELEGESİ	SERPİL	GÜREL
489	DENİZLİ DELEGESİ	RİFAT	KAPANCIOĞLU
490	DENİZLİ DELEGESİ	FUNDA	KAVAKÇI
491	DENİZLİ DELEGESİ	SÜLEYMAN ESER	ÖZGÜN
492	DENİZLİ DELEGESİ	AYSEL	SAVURMUŞ
493	DENİZLİ DELEGESİ	MEHMET ALİ	ŞAHAN
494	DENİZLİ DELEGESİ	HİKMET	ŞENÖZEN
495	DENİZLİ DELEGESİ	ÖMER LÜTFİ	YURTSEVEN
496	DİYARBAKIR DELEGESİ	KADİRİYE	AKBAYIN
497	DİYARBAKIR DELEGESİ	FERİT	AKTAY
498	DİYARBAKIR DELEGESİ	SITKI	AYDEMİR
499	DİYARBAKIR DELEGESİ	SÜLEYMAN	BERBEROĞLU
500	DİYARBAKIR DELEGESİ	DEVİRİM	BUDAK
501	DİYARBAKIR DELEGESİ	HASAN	EKİNCİ
502	DİYARBAKIR DELEGESİ	MERVAN EREN	GÜL
503	DİYARBAKIR DELEGESİ	HASAN	GÜNDOĞDU
504	DİYARBAKIR DELEGESİ	VEDAT	HÜRTÜRK
505	DİYARBAKIR DELEGESİ	MEHMET BEŞİR	İPEKÇİ
506	DİYARBAKIR DELEGESİ	AYDIN	KIZILKAYA
507	DİYARBAKIR DELEGESİ	İRFAN	ÖNAL
508	DİYARBAKIR DELEGESİ	RECEP	ÖZALP
509	DİYARBAKIR DELEGESİ	HAŞİM	ÖZKOYUNCU
510	DİYARBAKIR DELEGESİ	ERDİNÇ	SAYIN
511	DİYARBAKIR DELEGESİ	HAVVA	SAYIN
512	DİYARBAKIR DELEGESİ	MEHMET	SAYIN
513	DİYARBAKIR DELEGESİ	MUHARREM	SAYIN
514	DİYARBAKIR DELEGESİ	SEMA	SAYIN
515	DİYARBAKIR DELEGESİ	TURGUT	SAYIN
516	DİYARBAKIR DELEGESİ	MEDENİ	SEYREK
517	DİYARBAKIR DELEGESİ	ŞAFAK	TURGAY
518	DÜZCE DELEGESİ	FİKRET	ALBAYRAK
519	DÜZCE DELEGESİ	NEJLA	BAYKULA
520	DÜZCE DELEGESİ	MUSTAFA	BOSTANCI
521	DÜZCE DELEGESİ	BASRİ	KARSLIOĞLU
522	DÜZCE DELEGESİ	AHMET	KARTAL
523	DÜZCE DELEGESİ	ASLI	TUĞAN
524	EDİRNE DELEGESİ	SERÇİN	AKAR

NO	GÖREVİ	ADI	SOYADI
525	EDİRNE DELEGESİ	YAKUP	ATALAY
526	EDİRNE DELEGESİ	ŞEYDA	GÜR
527	EDİRNE DELEGESİ	UFUK	KANIŞKAN
528	EDİRNE DELEGESİ	TEOMAN	ÖZDÖL
529	EDİRNE DELEGESİ	HAMDİ	SEDEFÇİ
530	ELAZIĞ DELEGESİ	ABDUL HAKİM	AKTAŞ
531	ELAZIĞ DELEGESİ	BÜLENT	ALTAŞ
532	ELAZIĞ DELEGESİ	MUSTAFA	GÜNAYDINOĞLU
533	ELAZIĞ DELEGESİ	MUSTAFA ÜNSAL	KARATEPE
534	ELAZIĞ DELEGESİ	MUSTAFA	KAYA
535	ERZİNCAN DELEGESİ	AYTEKİN	ERCAN
536	ERZİNCAN DELEGESİ	ZÜLFÜ	ERDOĞAN ÖZTÜRK
537	ERZİNCAN DELEGESİ	DURŞUN	GİDER
538	ERZİNCAN DELEGESİ	HÜSEYİN	YILDIZ
539	ERZURUM DELEGESİ	ŞAHİN	CANANOĞLU
540	ERZURUM DELEGESİ	UMUT	GÜNGÖR
541	ERZURUM DELEGESİ	HAYDAR	KARABEY
542	ERZURUM DELEGESİ	AYTEN	KARSLI
543	ERZURUM DELEGESİ	CAFER	KILIÇ
544	ERZURUM DELEGESİ	SELAMİ	KURTOĞLU
545	ERZURUM DELEGESİ	ÇİYDEM	MARAL
546	ERZURUM DELEGESİ	BAHATTİN	ORUNDAŞ
547	ERZURUM DELEGESİ	ERBAŞAR	ÖZSOY
548	ERZURUM DELEGESİ	HASAN	SÖKÜT
549	ERZURUM DELEGESİ	HASAN	TEKİN
550	ERZURUM DELEGESİ	MEMET ALİ	YULA
551	ESKİŞEHİR DELEGESİ	AHMET	ATAÇ
552	ESKİŞEHİR DELEGESİ	HÜLYA	AYDIN CESUR
553	ESKİŞEHİR DELEGESİ	YILMAZ	BÜYÜKERŞEN
554	ESKİŞEHİR DELEGESİ	ERDAL	ÇAKICIER
555	ESKİŞEHİR DELEGESİ	SİBEL	EKİNCİ
556	ESKİŞEHİR DELEGESİ	ERMAN	GÖLET
557	ESKİŞEHİR DELEGESİ	ALİ RIZA	MENEVŞE
558	ESKİŞEHİR DELEGESİ	YAVUZ	METİN
559	ESKİŞEHİR DELEGESİ	GÜLNUR	ŞENEL
560	ESKİŞEHİR DELEGESİ	EBRU	TATLI
561	ESKİŞEHİR DELEGESİ	ALİ	ÜNAL
562	ESKİŞEHİR DELEGESİ	VURAL	YÖRÜK
563	GAZİANTEP DELEGESİ	EYYUP	ALAPARMAK
564	GAZİANTEP DELEGESİ	ABDULLAH	ALTINBAŞ
565	GAZİANTEP DELEGESİ	MUSTAFA	ASLAN
566	GAZİANTEP DELEGESİ	MEHMET	ATAR
567	GAZİANTEP DELEGESİ	BURHAN CAHİT	BİNGÖL
568	GAZİANTEP DELEGESİ	FEHİME	ÇİFÇİ
569	GAZİANTEP DELEGESİ	CAHİT	ÇİRKİN
570	GAZİANTEP DELEGESİ	LÜTFÜ	DEMİR
571	GAZİANTEP DELEGESİ	BARIŞ	DOĞAN
572	GAZİANTEP DELEGESİ	SİBEL	DOKBAY
573	GAZİANTEP DELEGESİ	BERRİN	GÖKDAĞ
574	GAZİANTEP DELEGESİ	ZELİHA	KARADAL
575	GAZİANTEP DELEGESİ	MUSTAFA	KAYACI
576	GAZİANTEP DELEGESİ	ŞAHABEDDİN	KESKİN
577	GAZİANTEP DELEGESİ	MAHMUT	KOZBAŞ

NO	GÖREVİ	ADI	SOYADI
578	GAZİANTEP DELEGESİ	MUSTAFA	KÖSE
579	GAZİANTEP DELEGESİ	SÜLEYMAN	MAŞ
580	GAZİANTEP DELEGESİ	TÜLAY	ÖZDAĞLI
581	GAZİANTEP DELEGESİ	FATMA	ÖZDEMİR
582	GAZİANTEP DELEGESİ	ALİ	PERİ
583	GAZİANTEP DELEGESİ	HAYRİ	SUCU
584	GAZİANTEP DELEGESİ	HASAN HÜSEYİN	ŞARKLI
585	GAZİANTEP DELEGESİ	HASAN	TÜRK
586	GAZİANTEP DELEGESİ	KEMAL	YILDIZ
587	GİRESUN DELEGESİ	MEHBURE	AKGÜN
588	GİRESUN DELEGESİ	KERİM	AKSU
589	GİRESUN DELEGESİ	SEMA	ALP
590	GİRESUN DELEGESİ	BURAK TOLGA	BEKTAŞOĞLU
591	GİRESUN DELEGESİ	EŞREF	KARABRAHİM KARABRAHİM
592	GİRESUN DELEGESİ	FATMA CEVAHİR	CANİK
593	GİRESUN DELEGESİ	MESUT	ÖZTÜRK
594	GİRESUN DELEGESİ	MURAT	YILDIRIM
595	GÜMÜŞHANE DELEGESİ	NİHAT	MALLI
596	GÜMÜŞHANE DELEGESİ	SAİT	ÖZDAMAR
597	GÜMÜŞHANE DELEGESİ	MUHAMMET	TURHAN
598	GÜMÜŞHANE DELEGESİ	KAMİL	YÜKSEL
599	HAKKARİ DELEGESİ	MEHMET	BAŞ
600	HAKKARİ DELEGESİ	NURCAN	ENGİN
601	HAKKARİ DELEGESİ	BESİM	KARAÇAM
602	HAKKARİ DELEGESİ	KEZBAN	KURT
603	HAKKARİ DELEGESİ	TELLİ	ORKAÇ
604	HAKKARİ DELEGESİ	NECMETTİN	YARDIMCI
605	HATAY DELEGESİ	NADİR	ASLAN
606	HATAY DELEGESİ	ESİN	CEPİNİ
607	HATAY DELEGESİ	FUAT	ÇAY
608	HATAY DELEGESİ	AYSEL	DELETİOĞLU
609	HATAY DELEGESİ	BİLGİN	DUMAN
610	HATAY DELEGESİ	NECMETTİN	GÜLER
611	HATAY DELEGESİ	GÜLPİNAR	HAYZARAN
612	HATAY DELEGESİ	SABAHETTİN	İNAL
613	HATAY DELEGESİ	HAMİT	İSAOĞULLARI
614	HATAY DELEGESİ	HASAN	KARATAŞ
615	HATAY DELEGESİ	NİHAT	KARPUZ
616	HATAY DELEGESİ	MURAT	KAYIŞ
617	HATAY DELEGESİ	SERVET	MULLAOĞLU
618	HATAY DELEGESİ	ALİ	MUTLU
619	HATAY DELEGESİ	BEDİ	PALTA
620	HATAY DELEGESİ	ÖZGÜL	SÜRMELİ
621	HATAY DELEGESİ	SEMİRE	SÜT
622	HATAY DELEGESİ	OSMAN	TUFAN
623	HATAY DELEGESİ	ŞEVLEDA	UZUN
624	HATAY DELEGESİ	FEVZİ	YÜKSEL
625	IĞDIR DELEGESİ	YÜCEL	ARTANTAŞ
626	IĞDIR DELEGESİ	NAZİM	KARADAĞ
627	IĞDIR DELEGESİ	CEVDET	KİRİ
628	IĞDIR DELEGESİ	YAKUP	ULUTAŞ
629	ISPARTA DELEGESİ	SEMİHA	DEMİRCİ

NO	GÖREVİ	ADI	SOYADI
630	İSPARTA DELEGESİ	SENAYİ	DEMİRKOL
631	İSPARTA DELEGESİ	MUSTAFA	ERDEM
632	İSPARTA DELEGESİ	NEVİN	EŞMEN
633	İSPARTA DELEGESİ	KAMİL	İÇÖZ
634	İSPARTA DELEGESİ	TURGUT	SOYKAN
635	İSPARTA DELEGESİ	VEDAT	ŞENOL
636	İSPARTA DELEGESİ	ERKAN	ÜNAL
637	İSTANBUL DELEGESİ	ONURSAL	ADIGÜZEL
638	İSTANBUL DELEGESİ	SEVAL	AKOĞLU
639	İSTANBUL DELEGESİ	RIZA	AKPOLAT
640	İSTANBUL DELEGESİ	ABDULLAH	AKSAKAL
641	İSTANBUL DELEGESİ	MELEK	AKSOY
642	İSTANBUL DELEGESİ	NAZİFE	AKTAŞ
643	İSTANBUL DELEGESİ	ALİ RIZA	AKYÜZ
644	İSTANBUL DELEGESİ	ALİ	ALBAYRAK
645	İSTANBUL DELEGESİ	HAKKI	ALTINKAYNAK
646	İSTANBUL DELEGESİ	ATİLLA	ARI
647	İSTANBUL DELEGESİ	ARAS	ARSLAN
		MEHMET UYGAR	
648	İSTANBUL DELEGESİ	BAŞAK	ARSLAN
649	İSTANBUL DELEGESİ	NAZİM	ASAN
650	İSTANBUL DELEGESİ	BURCU	ASLAN
651	İSTANBUL DELEGESİ	UĞUR	ATAŞ
652	İSTANBUL DELEGESİ	TÜLAY	ATEŞ
653	İSTANBUL DELEGESİ	ABDULLAH	AYDIN
654	İSTANBUL DELEGESİ	ÖZGÜR	AYDIN
655	İSTANBUL DELEGESİ	TURAN	AYDOĞAN
656	İSTANBUL DELEGESİ	İLKNUR	BALÇIK
657	İSTANBUL DELEGESİ	SERDAR	BAŞGÜRBOĞA
658	İSTANBUL DELEGESİ	GÜZEL	BAŞPINAR
659	İSTANBUL DELEGESİ	FULYA	BAYRAM
660	İSTANBUL DELEGESİ	ERTAN	BEKTAŞ
661	İSTANBUL DELEGESİ	NURİYE	BERBEROĞLU
662	İSTANBUL DELEGESİ	KEMAL	BEŞLİ
663	İSTANBUL DELEGESİ	AYŞE İNCİ	BEŞPINAR
664	İSTANBUL DELEGESİ	SEYFULLAH	BEYSÜLEN
665	İSTANBUL DELEGESİ	NAFİZ	BİLGİN
666	İSTANBUL DELEGESİ	AYŞEN	BİNGÖL
667	İSTANBUL DELEGESİ	ERHAN	BOZAN
668	İSTANBUL DELEGESİ	KEMAL DENİZ	BOZKURT
669	İSTANBUL DELEGESİ	RIDVAN	BUDAK
670	İSTANBUL DELEGESİ	DUR SUN	BULUT
671	İSTANBUL DELEGESİ	AKAN	BUZTAŞ
672	İSTANBUL DELEGESİ	ETEM	CANKURTARAN
673	İSTANBUL DELEGESİ	MURAT	CİRAV
674	İSTANBUL DELEGESİ	REYNUR	COŞKUN
675	İSTANBUL DELEGESİ	UYGUR	ÇAKMAK
676	İSTANBUL DELEGESİ	KEMAL	ÇEBİ
677	İSTANBUL DELEGESİ	HAMZA	ÇELİK
678	İSTANBUL DELEGESİ	VELİ	ÇELLİK
679	İSTANBUL DELEGESİ	FUAT	ÇETİN
680	İSTANBUL DELEGESİ	MUSTAFA	ÇETİNKAYA
681	İSTANBUL DELEGESİ	AZİZ	ÇİĞDEM

NO	GÖREVİ	ADI	SOYADI
682	İSTANBUL DELEGESİ	NAZİM	ÇUHALI
683	İSTANBUL DELEGESİ	NURKAL	DEDETAŞ
684	İSTANBUL DELEGESİ	MUSTAFA	DEĞİRMENCİ
685	İSTANBUL DELEGESİ	ALİ	DELEN
686	İSTANBUL DELEGESİ	ÜMİT	DEMİRTAŞ
687	İSTANBUL DELEGESİ	MEHMET	DENİZ
688	İSTANBUL DELEGESİ	BARBAROS	DİNÇER
689	İSTANBUL DELEGESİ	BAKİ	DOĞAN
690	İSTANBUL DELEGESİ	CELAL	DOĞAN
691	İSTANBUL DELEGESİ	METİN	DOĞAN
692	İSTANBUL DELEGESİ	NERGİS	DOĞAN
693	İSTANBUL DELEGESİ	YAZGÜL	DONAT
694	İSTANBUL DELEGESİ	AYDOĞAN	DÜLGER
695	İSTANBUL DELEGESİ	NECATİ	EKŞİ
696	İSTANBUL DELEGESİ	SEYFİ	ERBAŞ
697	İSTANBUL DELEGESİ	MUSTAFA	FARSAKOĞLU
698	İSTANBUL DELEGESİ	OSMAN	GARİP
699	İSTANBUL DELEGESİ	MUHARREM	GELİRLİ
700	İSTANBUL DELEGESİ	BORA	GEZMİŞ
701	İSTANBUL DELEGESİ	KAMER	GÖK
702	İSTANBUL DELEGESİ	HASAN	GÖKPINAR
703	İSTANBUL DELEGESİ	ERTUĞRUL	GÜLSEVER
704	İSTANBUL DELEGESİ	SELÇUK	GÜNERHAN
705	İSTANBUL DELEGESİ	İNAN	GÜNEY
706	İSTANBUL DELEGESİ	HAYRİ	GÜNGÖRDÜ
707	İSTANBUL DELEGESİ	ZAHİT	GÜRDAL
708	İSTANBUL DELEGESİ	DİLEK	GÜVEN
709	İSTANBUL DELEGESİ	SÜLEYMAN	GÜZEL
710	İSTANBUL DELEGESİ	ÖZCAN	IŞIKLAR
711	İSTANBUL DELEGESİ	ZEKİ	İBİŞHÜKÇÜ
712	İSTANBUL DELEGESİ	BATTAL	İLGEZDİ
713	İSTANBUL DELEGESİ	GÜLCAN	İLGÜZ
714	İSTANBUL DELEGESİ	EKREM	İMAMOĞLU
715	İSTANBUL DELEGESİ	HÜLYA	KANDEMİR
716	İSTANBUL DELEGESİ	İHSAN GÜLİZ	KAPTAN
717	İSTANBUL DELEGESİ	CEM	KARA
718	İSTANBUL DELEGESİ	BAHAR	KARABULUT
719	İSTANBUL DELEGESİ	ABBAS	KARADENİZ
720	İSTANBUL DELEGESİ	HATİCE	KARAKIŞ
721	İSTANBUL DELEGESİ	SONER	KARAKUŞ
722	İSTANBUL DELEGESİ	ZEYNEL	KARAKUŞ
723	İSTANBUL DELEGESİ	HASAN	KARAMAN
724	İSTANBUL DELEGESİ	AHMET	KARTALKANAT
725	İSTANBUL DELEGESİ	SÜLEYMAN	KAYA
726	İSTANBUL DELEGESİ	MURAT	KAYGUSUZ
727	İSTANBUL DELEGESİ	FAHRETTİN	KAYHAN
728	İSTANBUL DELEGESİ	İSMAİL	KELBAT
729	İSTANBUL DELEGESİ	MEZBURE	KELEŞ
730	İSTANBUL DELEGESİ	KEMAL	KESER
731	İSTANBUL DELEGESİ	ARIF HİKMET	KILIÇ
732	İSTANBUL DELEGESİ	HÜSEYİN	KILINÇ
733	İSTANBUL DELEGESİ	SÜLEYMAN	KIPIRTI
734	İSTANBUL DELEGESİ	SERDAL	KILAVUZ

NO	GÖREVİ	ADI	SOYADI
735	İSTANBUL DELEGESİ	HÜSEYİN	KIZILDAŞ
736	İSTANBUL DELEGESİ	ALİ EKBER	KIZILKAN
737	İSTANBUL DELEGESİ	ALİ	KOÇGÜN
738	İSTANBUL DELEGESİ	HÜSEYİN	KONUK
739	İSTANBUL DELEGESİ	YELİZ	KÖŞEK
740	İSTANBUL DELEGESİ	AYŞEGÜL	KÖZ
741	İSTANBUL DELEGESİ	YAKUP	KUP
742	İSTANBUL DELEGESİ	ERTEKİN	KÜÇÜKKAYA
743	İSTANBUL DELEGESİ	CENK	KÜPELİ
744	İSTANBUL DELEGESİ	MEHMET	MARANKI
745	İSTANBUL DELEGESİ	MEHMET BERKE	MERTER
746	İSTANBUL DELEGESİ	HASAN	METİN
747	İSTANBUL DELEGESİ	MEHMET	MOĞULTAY
748	İSTANBUL DELEGESİ	ÖZGEN	NAMA
749	İSTANBUL DELEGESİ	SEHER	OKŞAR KADIRGAN
750	İSTANBUL DELEGESİ	GÜNNUR	ORHUN
751	İSTANBUL DELEGESİ	JANET	OTOĞLU
752	İSTANBUL DELEGESİ	MEHMET ALTAN	ÖYMEN
753	İSTANBUL DELEGESİ	ALTINOK	ÖZ
754	İSTANBUL DELEGESİ	GÜNAY	ÖZ
755	İSTANBUL DELEGESİ	ERKAN	ÖZBEY
756	İSTANBUL DELEGESİ	DİLFİRAZ	ÖZCAN
757	İSTANBUL DELEGESİ	NACİ	ÖZCAN
758	İSTANBUL DELEGESİ	HALİL	ÖZDEN
759	İSTANBUL DELEGESİ	HÜSEYİN	ÖZKAHRAMAN
760	İSTANBUL DELEGESİ	MAHMUT SEDAT	ÖZKAN
761	İSTANBUL DELEGESİ	MERVE	ÖZLER
762	İSTANBUL DELEGESİ	FAİK	ÖZÖNEY
763	İSTANBUL DELEGESİ	SEBAHATTİN	ÖZTÜRK
764	İSTANBUL DELEGESİ	TUNCAY	ÖZTÜRK
765	İSTANBUL DELEGESİ	ERTUĞRUL	ÖZYEDİERLER
766	İSTANBUL DELEGESİ	CEMİLE	PEHLİVAN
767	İSTANBUL DELEGESİ	FATMA SEDA	PİRİNÇ
768	İSTANBUL DELEGESİ	HAKKI	SAĞLAM
769	İSTANBUL DELEGESİ	OĞUZ KAAN	SALICI
770	İSTANBUL DELEGESİ	OYA	SARAK
771	İSTANBUL DELEGESİ	ULVIYE	SEÇKİN
772	İSTANBUL DELEGESİ	LEMAN	SEPETCİ
773	İSTANBUL DELEGESİ	ZEYNEP CANAN	SEVİM
774	İSTANBUL DELEGESİ	MEHMET	SOLMAZ
775	İSTANBUL DELEGESİ	ÇETİN	SOYSAL
776	İSTANBUL DELEGESİ	İSMAİL	SÖYLEMEZ
777	İSTANBUL DELEGESİ	ÖZLEM	ŞAFAK
778	İSTANBUL DELEGESİ	SEÇİL	ŞAHİN
779	İSTANBUL DELEGESİ	GÜZEL	ŞAKAR
780	İSTANBUL DELEGESİ	DERYA	ŞENTÜRK
781	İSTANBUL DELEGESİ	SERDAR	TALU
782	İSTANBUL DELEGESİ	BİNNUR	TANRIVERDİ
783	İSTANBUL DELEGESİ	MUHARREM İHSAN	TANYILDIZ
784	İSTANBUL DELEGESİ	SELİN	TAŞDEMİR
785	İSTANBUL DELEGESİ	MEHTAP	TAZEGÜL
786	İSTANBUL DELEGESİ	HASAN	TEMEL
787	İSTANBUL DELEGESİ	MEHMET DÜNDAR	TIRAŞ

NO	GÖREVİ	ADI	SOYADI
788	İSTANBUL DELEGESİ	BETÜL	TOĞA
789	İSTANBUL DELEGESİ	RIZA	TOPTAŞ
790	İSTANBUL DELEGESİ	SABRİ	TOPUZ
791	İSTANBUL DELEGESİ	MÜMİN	TUĞLU
792	İSTANBUL DELEGESİ	PERVİN	TUNÇ
793	İSTANBUL DELEGESİ	CEYLAN	TÜRKOĞLU
794	İSTANBUL DELEGESİ	BERK	TÜTÜNCÜ
795	İSTANBUL DELEGESİ	FATMA BETÜL	UĞUR
796	İSTANBUL DELEGESİ	ÖZLEM	UZUNOK
797	İSTANBUL DELEGESİ	ELİF	UZUNŞİMŞEK
798	İSTANBUL DELEGESİ	HASAN	UZUNYAYLA
799	İSTANBUL DELEGESİ	İSMAİL	ÜNAL
800	İSTANBUL DELEGESİ	HİLMİ ATEŞ	ÜNALERZEN
801	İSTANBUL DELEGESİ	ÖZGÜR DEVRİM	ÜSTÜNER
802	İSTANBUL DELEGESİ	İBRAHİM	YENER
803	İSTANBUL DELEGESİ	BİRKAN BİROL	YILDIZ
804	İSTANBUL DELEGESİ	İBRAHİM	YILMAZ
805	İSTANBUL DELEGESİ	RIZA	YİĞİT
806	İSTANBUL DELEGESİ	GÖKHAN	YÜKSEL
807	İZMİR DELEGESİ	FATMA	AKINCI
808	İZMİR DELEGESİ	FARUK	AKPINAR
809	İZMİR DELEGESİ	EDNAN	ARSLAN
810	İZMİR DELEGESİ	YEŞİM	AYAZ
811	İZMİR DELEGESİ	MEHMET	AYÇİL
812	İZMİR DELEGESİ	NURŞEN	BALCI
813	İZMİR DELEGESİ	MEHMET ŞÜKRÜ	BAŞAK
814	İZMİR DELEGESİ	ABDÜL	BATUR
815	İZMİR DELEGESİ	TACETTİN	BAYIR
816	İZMİR DELEGESİ	YÜKSEL	ÇAKMUR
817	İZMİR DELEGESİ	MEHMET ALİ	ÇALKAYA
818	İZMİR DELEGESİ	MEHMET	ÇETİNKAYA
819	İZMİR DELEGESİ	NADİRE SEMA	ÇİÇEK
820	İZMİR DELEGESİ	ALİ	ENGİN
821	İZMİR DELEGESİ	HÜSEYİN	ERCAN
822	İZMİR DELEGESİ	MEHMET	ERİŞ
823	İZMİR DELEGESİ	AYGÜL	ERYILMAZ
824	İZMİR DELEGESİ	MEHMET	GÖNENÇ
825	İZMİR DELEGESİ	BEKDAŞ	GÜL
826	İZMİR DELEGESİ	ASKER	GÜNEŞ
827	İZMİR DELEGESİ	MUSTAFA	GÜNGÖR
828	İZMİR DELEGESİ	DİLEK	GÜRKAN
829	İZMİR DELEGESİ	MUAMMER	KARABAÇAK
830	İZMİR DELEGESİ	HASAN	KARABAĞ
831	İZMİR DELEGESİ	SÜHEYLA SUMRU	KARAER
832	İZMİR DELEGESİ	LÜTFİYE	KARAKAYALI
833	İZMİR DELEGESİ	BEKİR	KESKİN
834	İZMİR DELEGESİ	DİDEM	KİP
835	İZMİR DELEGESİ	AZİZ	KOCAOĞLU
836	İZMİR DELEGESİ	MUHSİN	KURT
837	İZMİR DELEGESİ	POLAT	MANDUZ
838	İZMİR DELEGESİ	LEVENT	ÖLÇER
839	İZMİR DELEGESİ	VOLKAN	ÖZDAMAR
840	İZMİR DELEGESİ	OSMAN NURİ	ÖZGÜVEN

NO	GÖREVİ	ADI	SOYADI
841	İZMİR DELEGESİ	FİLİZ	POLAT
842	İZMİR DELEGESİ	HÜSEYİN	SAYGILI
843	İZMİR DELEGESİ	KAMİL OKYAY	SINDIR
844	İZMİR DELEGESİ	TAHİR	ŞAHİN
845	İZMİR DELEGESİ	ÖZLEM	ŞAN OĞUZHAN
846	İZMİR DELEGESİ	BİRSEN	ŞENOL
847	İZMİR DELEGESİ	SÜLEYMAN VASFİ	ŞENTÜRK
848	İZMİR DELEGESİ	HAKAN	TARTAN
849	İZMİR DELEGESİ	ELFİN	TATAROĞLU
850	İZMİR DELEGESİ	HATİCE	TATLI
851	İZMİR DELEGESİ	FATMA	TOSUNOĞLU
852	İZMİR DELEGESİ	AYTEKİN	TUNUS
853	İZMİR DELEGESİ	BEYHAN	TÜRKER
854	İZMİR DELEGESİ	RAMAZAN İSMAİL	UYGUR
855	İZMİR DELEGESİ	HÜSEYİN VEFA	ÜLGÜR
856	İZMİR DELEGESİ	HAKKI	ÜLKÜ
857	İZMİR DELEGESİ	TANGÜL	YANIK
858	İZMİR DELEGESİ	PİLOT	ZEYBEK
859	KAHRAMANMARAŞ DELEGESİ	İSMAİL	AKKAYA
860	KAHRAMANMARAŞ DELEGESİ	AHMET	AKKUŞ
861	KAHRAMANMARAŞ DELEGESİ	YUNÜS	BALCI
862	KAHRAMANMARAŞ DELEGESİ	KAMİL	DALKARA
863	KAHRAMANMARAŞ DELEGESİ	HÜLYA	DOĞUÇ
864	KAHRAMANMARAŞ DELEGESİ	ELÇİN	ERGÜCEN
865	KAHRAMANMARAŞ DELEGESİ	NACİ	GÖÇMEN
866	KAHRAMANMARAŞ DELEGESİ	HAYRİ	KALE
867	KAHRAMANMARAŞ DELEGESİ	ELİFE	ÖZKAN
868	KAHRAMANMARAŞ DELEGESİ	ALİ	SAKALIKABA
869	KAHRAMANMARAŞ DELEGESİ	FİLİZ	SARIKAYA
870	KAHRAMANMARAŞ DELEGESİ	ESAT	ŞENGÜL
871	KAHRAMANMARAŞ DELEGESİ	ALİ	TUTAY
872	KAHRAMANMARAŞ DELEGESİ	FATİH	VİCDAN
873	KAHRAMANMARAŞ DELEGESİ	GALİP	YILIŞIN
874	KAHRAMANMARAŞ DELEGESİ	MENEKŞE	YÜCE
875	KARABÜK DELEGESİ	SERKAN	ADABAŞ
876	KARABÜK DELEGESİ	ABDULLAH	ÇAKIR
877	KARABÜK DELEGESİ	BAYRAM	KARADAĞ
878	KARABÜK DELEGESİ	BANU	YASEMİN
879	KARAMAN DELEGESİ	AHMET	ERTUĞRUL
880	KARAMAN DELEGESİ	MUSTAFA CEM	KAĞNICI
881	KARAMAN DELEGESİ	FADİME	ÖZMEN
882	KARAMAN DELEGESİ	ŞİFA ŞAHİN	YILMAZ
883	KARS DELEGESİ	ENVER	AKKAYA
884	KARS DELEGESİ	NAİF	ALİBEYOĞLU
885	KARS DELEGESİ	MUSTAFA	ARAS
886	KARS DELEGESİ	İHSAN	TAZEGÜL
887	KARS DELEGESİ	TANER	TORAMAN
888	KARS DELEGESİ	ALİ	YEĞİN
889	KASTAMONU DELEGESİ	GÜNAL	GENÇ
890	KASTAMONU DELEGESİ	MEHMET SALİH	KARASALİHOĞLU
891	KASTAMONU DELEGESİ	AHMET	KESİM
892	KASTAMONU DELEGESİ	AYŞENUR	ÖZDEN
893	KASTAMONU DELEGESİ	NEVAL	TABAK

NO	GÖREVİ	ADI	SOYADI
894	KASTAMONU DELEGESİ	ASUMAN	TURAN
895	KAYSERİ DELEGESİ	ÇETİN	ARIK
896	KAYSERİ DELEGESİ	MUSTAFA	ASLAN
897	KAYSERİ DELEGESİ	SADIK	ATILA
898	KAYSERİ DELEGESİ	RECEP MUSTAFA	AYAN
899	KAYSERİ DELEGESİ	GEZAL	ÇELİK
900	KAYSERİ DELEGESİ	UMUT	ERDEMİR
901	KAYSERİ DELEGESİ	FEYZULLAH	KESKİN
902	KAYSERİ DELEGESİ	BAYRAM	KILIÇ
903	KAYSERİ DELEGESİ	ŞERAFETTİN	KOÇ
904	KAYSERİ DELEGESİ	İBRAHİM	MARZIOĞLU
905	KAYSERİ DELEGESİ	SABRİ	NASUHOĞLU
906	KAYSERİ DELEGESİ	MEHMET	SAĞIROĞLU
907	KAYSERİ DELEGESİ	İMDAT	ŞİMŞEK
908	KAYSERİ DELEGESİ	ALİ PAŞA	TAN
909	KAYSERİ DELEGESİ	TÜRKER	TOK
910	KAYSERİ DELEGESİ	ABDULLAH	ÜÇGÜL
911	KAYSERİ DELEGESİ	NAHİDE SEVGİ	YALÇIN
912	KAYSERİ DELEGESİ	SONGÜL	YILDIZ
913	KIRIKKALE DELEGESİ	GAMZE NUR	DEMİRCAN
914	KIRIKKALE DELEGESİ	ZİYA	KAVLAK
915	KIRIKKALE DELEGESİ	TARIK	KAYA
916	KIRIKKALE DELEGESİ	ŞENEL	MAMAK
917	KIRIKKALE DELEGESİ	KEMAL	OLCAY
918	KIRIKKALE DELEGESİ	BEKİR	ZEYREK
919	KIRKLARELİ DELEGESİ	ELMAS	BÜYÜKDERE
920	KIRKLARELİ DELEGESİ	MUSTAFA	CİNGÖZ
921	KIRKLARELİ DELEGESİ	GÜLAY	EREL
922	KIRKLARELİ DELEGESİ	EMİN	HALEBAK
923	KIRKLARELİ DELEGESİ	OKAY	ŞERAN
924	KIRKLARELİ DELEGESİ	İNCİ	TUNÇ
925	KIRŞEHİR DELEGESİ	HACI KADİR	ALTINTAŞ
926	KIRŞEHİR DELEGESİ	MÜKREMİN	DAĞISTAN
927	KIRŞEHİR DELEGESİ	ÇOŞKUN	GÖKALP
928	KIRŞEHİR DELEGESİ	YILMAZ	ZENGİN
929	KİLİS DELEGESİ	MEHMET	AĞCABAY
930	KİLİS DELEGESİ	MEHMET ALİ	KANMAZ
931	KİLİS DELEGESİ	AHMET	ÖZTÜRK
932	KİLİS DELEGESİ	ABİDİN	USLU
933	KOCAELİ DELEGESİ	KIYMET	AYAN
934	KOCAELİ DELEGESİ	ŞEHZADE	BORAN
935	KOCAELİ DELEGESİ	HİKMET	ERENKAYA
936	KOCAELİ DELEGESİ	KEMAL	ERGÜN
937	KOCAELİ DELEGESİ	FATMA	GEDİKSİZ
938	KOCAELİ DELEGESİ	AYŞEGÜL	KARADENİZ
939	KOCAELİ DELEGESİ	SELMAN	KÖSALİ
940	KOCAELİ DELEGESİ	YALÇIN	KUŞKAN
941	KOCAELİ DELEGESİ	RASİM	MERİÇ
942	KOCAELİ DELEGESİ	MEHMET	MİROĞLU
943	KOCAELİ DELEGESİ	PINAR	NAAK
944	KOCAELİ DELEGESİ	FAHRİ	ÖRENGÜL
945	KOCAELİ DELEGESİ	EROL	ÖZBAY
946	KOCAELİ DELEGESİ	HANDAN	ÖZTÜRK

NO	GÖREVİ	ADI	SOYADI
947	KOCAELİ DELEGESİ	BÜLENT	SARI
948	KOCAELİ DELEGESİ	MEHMET	SARITOPRAK
949	KOCAELİ DELEGESİ	HAKAN	SAVAŞ
950	KOCAELİ DELEGESİ	SEDAT	TATAR
951	KOCAELİ DELEGESİ	DİDEM	TURAN
952	KOCAELİ DELEGESİ	İBRAHİM SEDAT	TUZE
953	KOCAELİ DELEGESİ	MUZAFFER	YAĞIZ
954	KOCAELİ DELEGESİ	ŞİNASI	YAZAR
955	KONYA DELEGESİ	AVNİ	ALADAĞ
956	KONYA DELEGESİ	MUSTAFA HÜSNÜ	BOZKURT
957	KONYA DELEGESİ	ALİ	BÜYÜKDOĞAN
958	KONYA DELEGESİ	DENİZ	DEMİRTAŞ
959	KONYA DELEGESİ	BİLAL	ERDAŞ
960	KONYA DELEGESİ	GÜLSÜM	FİLORİNALI
961	KONYA DELEGESİ	DERYA	GÖKSU
962	KONYA DELEGESİ	SEFER	İPEK
963	KONYA DELEGESİ	NADİRE	KARCI
964	KONYA DELEGESİ	CUMHUR	KOYUNCU
965	KONYA DELEGESİ	MUSTAFA	KOZAN
966	KONYA DELEGESİ	SEVİM	KÖK
967	KONYA DELEGESİ	SAİME	ÖZÇİMEN
968	KONYA DELEGESİ	SİNAN	ÖZDEMİR
969	KONYA DELEGESİ	NAMIK	ÖZDEN
970	KONYA DELEGESİ	ZEYNEP	ÖZSOY
971	KONYA DELEGESİ	AYLA	ÖZTAŞ
972	KONYA DELEGESİ	HÜSEYİN	PARLAKER
973	KONYA DELEGESİ	FATİH	SAN
974	KONYA DELEGESİ	MUSTAFA KEMAL	SAYAR
975	KONYA DELEGESİ	HATİCE	SÜLLÜ
976	KONYA DELEGESİ	YASIN	ŞAHİN
977	KONYA DELEGESİ	AYŞE	TAŞ
978	KONYA DELEGESİ	EZGİ	TEKİN
979	KONYA DELEGESİ	MUSTAFA	YAZGAN
980	KONYA DELEGESİ	ENGİN	YEŞİLYURT
981	KONYA DELEGESİ	MUSTAFA	YİĞİT
982	KONYA DELEGESİ	ERAY	ZENGİN
983	KÜTAHYA DELEGESİ	NURAN	ALTUNSEVEN
984	KÜTAHYA DELEGESİ	CEMAL	GÜL
985	KÜTAHYA DELEGESİ	MEHMET AKİF	GÜN
986	KÜTAHYA DELEGESİ	ŞEREF	HAN
987	KÜTAHYA DELEGESİ	KASIM	ÖNER
988	KÜTAHYA DELEGESİ	FİLİZ	ÖZLÜER
989	KÜTAHYA DELEGESİ	İBRAHİM	ÖZTÜRK
990	KÜTAHYA DELEGESİ	RAMAZAN	ÖZTÜRK
991	KÜTAHYA DELEGESİ	MEHMET	ŞENTÜRK
992	KÜTAHYA DELEGESİ	SITKI	YÜZÜAK
993	MALATYA DELEGESİ	ZEKİ	AKDAĞ
994	MALATYA DELEGESİ	AZİZ	BAKIR
995	MALATYA DELEGESİ	DİLA	BOZTEPE
996	MALATYA DELEGESİ	MUHTEŞEM	KARTAL
997	MALATYA DELEGESİ	ESENGÜL	LÜLE DAŞKIN
998	MALATYA DELEGESİ	PAKİZE	MİLLİOĞULLARI
999	MALATYA DELEGESİ	YAŞAR	ÖZGÜL

NO	GÖREVİ	ADI	SOYADI
1000	MALATYA DELEGESİ	MEHMET SAİT	ÖZOĞLU
1001	MALATYA DELEGESİ	MEHMET SİNAN	SUNGUROĞLU
1002	MALATYA DELEGESİ	ALİ	ŞAHİN
1003	MALATYA DELEGESİ	ÖMER LÜTFİ	TOPRAK
1004	MALATYA DELEGESİ	GÜLLÜ	TUNÇER
1005	MANİSA DELEGESİ	HAKAN	AKARSU
1006	MANİSA DELEGESİ	ALİ	AKIN
1007	MANİSA DELEGESİ	AHMET VEHBİ	BAKIRLIOĞLU
1008	MANİSA DELEGESİ	ŞERİF	BAŞARAN
1009	MANİSA DELEGESİ	MURAT	BAYRAMOĞLU
1010	MANİSA DELEGESİ	VAHİT	DOĞRUCU
1011	MANİSA DELEGESİ	MUHARREM	EKİCİ
1012	MANİSA DELEGESİ	HALİT	ERYILMAZ
1013	MANİSA DELEGESİ	ÖZCAN	KAÇAR
1014	MANİSA DELEGESİ	HASAN CAHİT	KAPLAN
1015	MANİSA DELEGESİ	ALİ	KARAKAYA
1016	MANİSA DELEGESİ	MEHMET	KESGİN
1017	MANİSA DELEGESİ	İSMET	KOCABIYIK
1018	MANİSA DELEGESİ	TURGAY	KOÇ
1019	MANİSA DELEGESİ	ADEM	MİÇOOĞULLARI
1020	MANİSA DELEGESİ	MAZLUM	NURLU
1021	MANİSA DELEGESİ	HASAN	ÖDEMİŞ
1022	MANİSA DELEGESİ	YUSUF	ÖZKAN
1023	MANİSA DELEGESİ	ŞEFİK	UYAR
1024	MANİSA DELEGESİ	ENGİN	UZUN
1025	MARDİN DELEGESİ	YILMAZ	ALTINDAĞ
1026	MARDİN DELEGESİ	LOKMAN	ANĞAY
1027	MARDİN DELEGESİ	ŞERİF EŞREF	AYAZ
1028	MARDİN DELEGESİ	ŞEYHMUS	AYDOĞAN
1029	MARDİN DELEGESİ	KASIM	ÇAMURDAŞ
1030	MARDİN DELEGESİ	MEHMET	ÇİFTSÜREN
1031	MARDİN DELEGESİ	EŞREF	ÇOKAN
1032	MARDİN DELEGESİ	MAHMUT	DUYAN
1033	MARDİN DELEGESİ	ŞEYHMUS	DUYAN
1034	MARDİN DELEGESİ	HIDIR	İNAL
1035	MARDİN DELEGESİ	EYYÜP	KALKAN
1036	MARDİN DELEGESİ	MEHMET	TAŞKIN
1037	MERSİN DELEGESİ	FARUK MEHMET	AKAR
1038	MERSİN DELEGESİ	MERİH	AKIN
1039	MERSİN DELEGESİ	ÇAĞATAY	AKYÜREK
1040	MERSİN DELEGESİ	HÜSEYİN	ÇAMAK
1041	MERSİN DELEGESİ	CENGİZ	DÜZGÜN
1042	MERSİN DELEGESİ	MUSTAFA	ERKOÇ
1043	MERSİN DELEGESİ	CENGİZ	GÖKÇEL
1044	MERSİN DELEGESİ	DİLARA	İLK
1045	MERSİN DELEGESİ	ÇİĞDEM	KARTAL
1046	MERSİN DELEGESİ	ALİ	KOÇ
1047	MERSİN DELEGESİ	HİDAYET	OĞUZ
1048	MERSİN DELEGESİ	MACİT	ÖZCAN
1049	MERSİN DELEGESİ	YELDA	ÖZCAN
1050	MERSİN DELEGESİ	MEHMET	ÖZEL
1051	MERSİN DELEGESİ	SEMİH	PALAMUT
1052	MERSİN DELEGESİ	GÜLER	SAYILIR

NO	GÖREVİ	ADI	SOYADI
1053	MERSİN DELEGESİ	AYŞEGÜL	SUNGUR
1054	MERSİN DELEGESİ	AZİZ	VURAL
1055	MERSİN DELEGESİ	CEMAL	YAZ
1056	MERSİN DELEGESİ	ULAŞ	YILMAZ
1057	MERSİN DELEGESİ	ALİ	YÜKSEK
1058	MERSİN DELEGESİ	HAYRİYE	ZİL
1059	MUĞLA DELEGESİ	MUHAMMET ALİ	ACAR
1060	MUĞLA DELEGESİ	SİNEM	ATAÇOCUĞU
1061	MUĞLA DELEGESİ	EMRAH	DOĞU
1062	MUĞLA DELEGESİ	ZÜHRA	DÖNMEZ
1063	MUĞLA DELEGESİ	CANAN	ERCAN
1064	MUĞLA DELEGESİ	DENİZ	KOCA
1065	MUĞLA DELEGESİ	MEHMET	OKTAY
1066	MUĞLA DELEGESİ	NESRİN	ÖZALIN
1067	MUĞLA DELEGESİ	OKAN	ÖZSU
1068	MUĞLA DELEGESİ	MUSTAFA	ÖZTÜRK
1069	MUĞLA DELEGESİ	MUSTAFA	ÖZTÜRK
1070	MUĞLA DELEGESİ	HÜSEYİN	SAZAKLIOĞLU
1071	MUŞ DELEGESİ	İSMAİL	ADANUR
1072	MUŞ DELEGESİ	MAŞALLAH	DEVİRİM
1073	MUŞ DELEGESİ	ZEKİ	EKER
1074	MUŞ DELEGESİ	MEHMET ŞERİF	ERTUĞRUL
1075	MUŞ DELEGESİ	ŞEMSETTİN	ONULER
1076	MUŞ DELEGESİ	ENİSE	ÖZMEN
1077	MUŞ DELEGESİ	MUALLA	ÖZTÜRK
1078	MUŞ DELEGESİ	SUPHİ	SUNAR
1079	NEVŞEHİR DELEGESİ	RAFİ	ALTAŞ
1080	NEVŞEHİR DELEGESİ	BAYRAM	AYVAZOĞLU
1081	NEVŞEHİR DELEGESİ	MÜJGAN	GÖKTAŞ
1082	NEVŞEHİR DELEGESİ	CELAL ALPER	İBAŞ
1083	NEVŞEHİR DELEGESİ	İKBAL	KARACA
1084	NEVŞEHİR DELEGESİ	İMDAT	KAYAHARMAN
1085	NİĞDE DELEGESİ	İBRAHİM SONER	BİLEN
1086	NİĞDE DELEGESİ	ÖMER FETHİ	GÜRER
1087	NİĞDE DELEGESİ	SEVGİ	ÖZBEK
1088	NİĞDE DELEGESİ	MEHTAP	ÖZDİN
1089	NİĞDE DELEGESİ	EŞREF	TEKİN
1090	NİĞDE DELEGESİ	ABDULLAH	TÜRKMEN
1091	ORDU DELEGESİ	LEVENT	AĞCA
1092	ORDU DELEGESİ	HÜSEYİN AVNİ	ALPER
1093	ORDU DELEGESİ	AHMET	ANGİN
1094	ORDU DELEGESİ	OKAN	AYDIN
1095	ORDU DELEGESİ	HALİS	BAYKARA
1096	ORDU DELEGESİ	DOĞAN	ÇELEBİ
1097	ORDU DELEGESİ	OSMAN	GÜNGÖR
1098	ORDU DELEGESİ	ERGİN	KISA
1099	ORDU DELEGESİ	KERİM	KÖROĞLU
1100	ORDU DELEGESİ	HARUN REŞİT	SEVER
1101	ORDU DELEGESİ	SEYİT	TORUN
1102	ORDU DELEGESİ	OSMAN	YURT
1103	OSMANİYE DELEGESİ	İRFAN	ARIOĞLU
1104	OSMANİYE DELEGESİ	ELİF	ÇOBAN
1105	OSMANİYE DELEGESİ	DURDU	GÖL

NO	GÖREVİ	ADI	SOYADI
1106	OSMANİYE DELEGESİ	SAKİNE	KARAYAZI
1107	OSMANİYE DELEGESİ	İSMAİL HİLMİ	SAYGILI
1108	OSMANİYE DELEGESİ	KEMAL	TABAK
1109	OSMANİYE DELEGESİ	ALİ	TEMUROĞLU
1110	OSMANİYE DELEGESİ	HAYRİYE HAZAL	ÜNLÜ
1111	RİZE DELEGESİ	MEHMET HİKMET	ASLANKAYA
1112	RİZE DELEGESİ	OSMAN	ÇAKIR
1113	RİZE DELEGESİ	RECEP	DURMUŞ
1114	RİZE DELEGESİ	CEVDET	EKSİLMEZ
1115	RİZE DELEGESİ	MUSTAFA	KANBUR
1116	RİZE DELEGESİ	OSMAN	YENİAY
1117	SAKARYA DELEGESİ	HALUK	AKBAY
1118	SAKARYA DELEGESİ	NURHAN	AYDIN
1119	SAKARYA DELEGESİ	DENİZ MELEK	BAŞOĞLU
1120	SAKARYA DELEGESİ	REYHAN	DOĞAN
1121	SAKARYA DELEGESİ	MUSTAFA	ECEVİT
1122	SAKARYA DELEGESİ	YALÇIN	EKŞİOĞLU
1123	SAKARYA DELEGESİ	EKREM	EREN
1124	SAKARYA DELEGESİ	ZİYAETTİN	FERMAN
1125	SAKARYA DELEGESİ	ERDOĞAN	ISIR
1126	SAKARYA DELEGESİ	ECEVİT	KELEŞ
1127	SAKARYA DELEGESİ	ÜMİT	USAL
1128	SAKARYA DELEGESİ	ZİYA	YALIN
1129	SAKARYA DELEGESİ	NALAN	YEDEKÇİ TURHAN
1130	SAKARYA DELEGESİ	ATILLA	ZEYTİNOĞLU
1131	SAMSUN DELEGESİ	ERKAN	AKYÜZ
1132	SAMSUN DELEGESİ	MEHMET	ATALAY
1133	SAMSUN DELEGESİ	MUSTAFA DERYA	AYKAÇ
1134	SAMSUN DELEGESİ	BURHAN	BAYRAKDAR
1135	SAMSUN DELEGESİ	METİN	BURMA
1136	SAMSUN DELEGESİ	MEHMET	ÇELİK
1137	SAMSUN DELEGESİ	NESİME	GÖKER
1138	SAMSUN DELEGESİ	ÜMRAN	KINIK
1139	SAMSUN DELEGESİ	YAKUP	KONUŞ
1140	SAMSUN DELEGESİ	SALİH BORA	MUTLU
1141	SAMSUN DELEGESİ	KADİR	OKUTGEN
1142	SAMSUN DELEGESİ	ARZU	SABUNCU KIRICI
1143	SAMSUN DELEGESİ	AYFER	SALMAN
1144	SAMSUN DELEGESİ	AYTEN	SEVİNÇ
1145	SAMSUN DELEGESİ	HAYATİ	TEKİN
1146	SAMSUN DELEGESİ	NERİMAN	UYGUN
1147	SAMSUN DELEGESİ	SİNAN	YAŞAR
1148	SAMSUN DELEGESİ	ŞEVKİ	YILMAZ
1149	SİİRT DELEGESİ	CELALETTİN	AKINAY
1150	SİİRT DELEGESİ	İLYAS	ARPACIK
1151	SİİRT DELEGESİ	NEVAF	BİLEK
1152	SİİRT DELEGESİ	ORHAN	KARATAŞ
1153	SİİRT DELEGESİ	SELAHATTİN	ÖDÜMLÜ
1154	SİİRT DELEGESİ	METİN	ÖZER
1155	SİNOP DELEGESİ	MUSTAFA	ACUN
1156	SİNOP DELEGESİ	OSMAN	BELOVACIKLI
1157	SİNOP DELEGESİ	NACİ	DEMİRAY
1158	SİNOP DELEGESİ	MUSTAFA	TÜRK

NO	GÖREVİ	ADI	SOYADI
1159	SİVAS DELEGESİ	BÜLENT RENDA	DENİZ
1160	SİVAS DELEGESİ	SERPİL	ERŞAN
1161	SİVAS DELEGESİ	HAKAN	GÖK
1162	SİVAS DELEGESİ	HAYDAR	GÖLBAŞI
1163	SİVAS DELEGESİ	ULAŞ	KARASU
1164	SİVAS DELEGESİ	HÜSAMETTİN	KIRKAYAK
1165	SİVAS DELEGESİ	CAHİT	KORKUT
1166	SİVAS DELEGESİ	HALİT METE	OLTULU
1167	SİVAS DELEGESİ	AYFER	TEMEL
1168	SİVAS DELEGESİ	ŞEYMA	YURDAKUL
1169	ŞANLIURFA DELEGESİ	İBRAHİM	ACIOĞLU
1170	ŞANLIURFA DELEGESİ	AZİZ	AYDINLIK
1171	ŞANLIURFA DELEGESİ	MEHMET	AYKAÇ
1172	ŞANLIURFA DELEGESİ	TEMİR	BUDAK
1173	ŞANLIURFA DELEGESİ	MEHMET	CANBEK
1174	ŞANLIURFA DELEGESİ	İBRAHİM	ÇOBAN
1175	ŞANLIURFA DELEGESİ	ALİ	ERSÖZ
1176	ŞANLIURFA DELEGESİ	FERHAT	KARATAŞ
1177	ŞANLIURFA DELEGESİ	M.CELAL	KAYA
1178	ŞANLIURFA DELEGESİ	AHMET	KILIÇ
1179	ŞANLIURFA DELEGESİ	MEHMET	KILIÇ
1180	ŞANLIURFA DELEGESİ	MEHMET	KILIÇ
1181	ŞANLIURFA DELEGESİ	AHMET	ÖNCEL
1182	ŞANLIURFA DELEGESİ	MEHMET	ÖZÇELİK
1183	ŞANLIURFA DELEGESİ	MAHMUT	ÖZDEMİR
1184	ŞANLIURFA DELEGESİ	ABDULKADİR	SATICI
1185	ŞANLIURFA DELEGESİ	MUSTAFA	TAPLAMACI
1186	ŞANLIURFA DELEGESİ	REMZİ	TAYLAN
1187	ŞANLIURFA DELEGESİ	İRFAN	TÜYSÜZ
1188	ŞANLIURFA DELEGESİ	MEHMET	URAL
1189	ŞANLIURFA DELEGESİ	SAKIP	YAŞAR
1190	ŞANLIURFA DELEGESİ	GALİP	YAZAR
1191	ŞANLIURFA DELEGESİ	MAHMUT	YILDIZ
1192	ŞANLIURFA DELEGESİ	ŞAHİN	YILMAZ
1193	ŞIRNAK DELEGESİ	TEYFİK	ALTÜRK
1194	ŞIRNAK DELEGESİ	SEYFETTİN	İLÇİ
1195	ŞIRNAK DELEGESİ	ÇINAR	ÖKTEN
1196	ŞIRNAK DELEGESİ	HACİ	ÖKTEN
1197	ŞIRNAK DELEGESİ	HÜSEYİN	ÖKTEN
1198	ŞIRNAK DELEGESİ	MEHMET	ÖKTEN
1199	ŞIRNAK DELEGESİ	NEŞET	ÖKTEN
1200	ŞIRNAK DELEGESİ	AYŞE	UZUNLU
1201	TEKİRDAĞ DELEGESİ	VAHİT	ASLAN
1202	TEKİRDAĞ DELEGESİ	NESRİN	AVCI
1203	TEKİRDAĞ DELEGESİ	ŞÜKRİYE	AYGÜN CAN
1204	TEKİRDAĞ DELEGESİ	ÜNAL	BAYSAN
1205	TEKİRDAĞ DELEGESİ	ADEM	DALGIÇ
1206	TEKİRDAĞ DELEGESİ	CANDAN	DÖNMEZ
1207	TEKİRDAĞ DELEGESİ	ADNAN	KUM
1208	TEKİRDAĞ DELEGESİ	RECEP	PALABIYIK
1209	TEKİRDAĞ DELEGESİ	NEBİ	TEPE
1210	TEKİRDAĞ DELEGESİ	ŞEBNEM	YÖNAK CAN
1211	TEKİRDAĞ DELEGESİ	ULAŞ	YURDAKUL

NO	GÖREVİ	ADI	SOYADI
1212	TEKİRDAĞ DELEGESİ	AHMET	YÜCE
1213	TOKAT DELEGESİ	İNCİ	ALPAYDIN
1214	TOKAT DELEGESİ	GALİP	DOĞAN
1215	TOKAT DELEGESİ	HALİL İBRAHİM	DOĞAN
1216	TOKAT DELEGESİ	GÜLER	İLERİ
1217	TOKAT DELEGESİ	DURAN	KUM
1218	TOKAT DELEGESİ	HASAN	ÖZCAN
1219	TOKAT DELEGESİ	MELİHA	SAÇLI
1220	TOKAT DELEGESİ	HAYDAR	ŞEN
1221	TOKAT DELEGESİ	HÜSEYİN	TUNÇ
1222	TOKAT DELEGESİ	SAVAŞ	UZUN
1223	TRABZON DELEGESİ	GÖNÜL	ADALI
1224	TRABZON DELEGESİ	GÜLTEKİN HAKKI	ÇEHRELİ
1225	TRABZON DELEGESİ	HASAN	KALYONCU
1226	TRABZON DELEGESİ	YAVUZ	KARAN
1227	TRABZON DELEGESİ	MEHMET	KESKİN
1228	TRABZON DELEGESİ	GÜLAY	OKUMUŞ
1229	TRABZON DELEGESİ	GÜLCAN	ÖZGÜR
1230	TRABZON DELEGESİ	ALİ TÜREN	ÖZTÜRK
1231	TRABZON DELEGESİ	EMEL	SARAL
1232	TRABZON DELEGESİ	CEMAL	SEZGİN
1233	TRABZON DELEGESİ	MECİT	SOLMAZ
1234	TRABZON DELEGESİ	MUSA	TURAN
1235	TUNCELİ DELEGESİ	KEMAL	BOZKURT
1236	TUNCELİ DELEGESİ	MESUT	COŞKUN
1237	TUNCELİ DELEGESİ	SEYFİ	GEYİK
1238	TUNCELİ DELEGESİ	MUZAFFER	YERLİKAYA
1239	UŞAK DELEGESİ	ERDOĞAN	ATASOY
1240	UŞAK DELEGESİ	HASAN HÜSEYİN	ERDEM
1241	UŞAK DELEGESİ	BÜLENT	HORASAN
1242	UŞAK DELEGESİ	SELİM	SAKA
1243	UŞAK DELEGESİ	EKMEL	ŞAHİN
1244	UŞAK DELEGESİ	ADEM	UYGUN
1245	VAN DELEGESİ	SÜLHETİN	ALADAĞ
1246	VAN DELEGESİ	SELÇUK	COŞKUN
1247	VAN DELEGESİ	FEYYAT	ERBEK
1248	VAN DELEGESİ	NURETTİN	EROL
1249	VAN DELEGESİ	ABDİ	ERÖRS
1250	VAN DELEGESİ	DERYA	HAYVA
1251	VAN DELEGESİ	MEHMET	KURUKCU
1252	VAN DELEGESİ	CEMİL	ÖZTÜRK
1253	VAN DELEGESİ	BURHAN	SAĞLAM
1254	VAN DELEGESİ	RAHMİ	ŞAAR
1255	VAN DELEGESİ	MEHMET	ŞAVLUĞ
1256	VAN DELEGESİ	CEMAL	ŞEN
1257	VAN DELEGESİ	EMİN	ŞEN
1258	VAN DELEGESİ	NİZAM	ŞEN
1259	VAN DELEGESİ	FAİK	TAN
1260	VAN DELEGESİ	NECAT	YEŞİLOVA
1261	YALOVA DELEGESİ	ÖZCAN	ÖZEL
1262	YALOVA DELEGESİ	NİYAZİ	ŞAHİN
1263	YALOVA DELEGESİ	ERTAN	ŞENER
1264	YALOVA DELEGESİ	KAMİL	YAMAN

NO	GÖREVİ	ADI	SOYADI
1265	YOZGAT DELEGESİ	ADİL	AKYOL
1266	YOZGAT DELEGESİ	BAYRAM	ASLANER
1267	YOZGAT DELEGESİ	VELİ	ÇELİK
1268	YOZGAT DELEGESİ	MUSTAFA KEMAL	KARAMAN
1269	YOZGAT DELEGESİ	ONUR	KAYTAN
1270	YOZGAT DELEGESİ	KEMAL ÖNDER	TURAN
1271	YOZGAT DELEGESİ	MUTULLAH	ÜSTÜN
1272	YOZGAT DELEGESİ	SANCAK	YILMAZ
1273	ZONGULDAK DELEGESİ	DİLAN	ADİYAMAN
1274	ZONGULDAK DELEGESİ	UMUT	BAŞOĞLU
1275	ZONGULDAK DELEGESİ	TARIK	ÇOŞKUN
1276	ZONGULDAK DELEGESİ	HALİL	FURAT
1277	ZONGULDAK DELEGESİ	MÜNEVVER	KALFA
1278	ZONGULDAK DELEGESİ	NECLA	KARADEMİR
1279	ZONGULDAK DELEGESİ	HAYRETTİN	KARTAL
1280	ZONGULDAK DELEGESİ	MEHMET ZEKİ	KILINÇARSLAN
1281	ZONGULDAK DELEGESİ	HALİL	POSBİYİK
1282	ZONGULDAK DELEGESİ	NURİ	TEKİN

Cumhuriyet Halk Partisi

“Şimdi İktidar Zamanı”

34. Olağan Kurultay Parti Meclisi Çalışma Raporu
17-18 Temmuz 2012 | Ankara

